RESPONSIO
DANIELIS PAPEBROCHII
ex Societate Jeſu Theologi
AD EXHIBITIONEM ERRORUM
PER ADM. R. P. SEBASTIANUM A S. PAULO,
Ordinis Carmelitani in Belgio bis Provincialem,
olim ſacræ Theologiæ Profeſſorem Lovanii,
evulgatam
ANNO MDCXCIII COLONIÆ.

Pars prima ad XII *priores Articulos.*

Editio 2 ab Auctore recognita & nonnihil aucta.

NAPOLI

ANTVERPIÆ
Apud Viduam *Henrici Thieullier.*
ANNO MDCXCVI.

S.Hieronymus Ep. 61 ad Pammachium

Nolo in ſuſpicione Hæreſeos quemquam eſſe patientem : ne , apud eos qui ignorant innocentiam ejus , diſſimulatio conſcientiæ judicetur , ſi taceat :

POTENTISSIMO MONARCHÆ CAROLO II, HISPANIARUM INDIARUMQUE REGI CATHOLICO.

Sereniſsime Rex.

DIvinæ erga noſtrum de Actis Sanctorum opus providentiæ acceptum debeo referre conſilium, quo menſi Majo, ceteris ampliori & copioſiori, atque ideo magis etiam obnoxio invidiæ, optavi potentiſſimum Patrocinium Majeſtatis Tuæ; animo quaſi præſagiente tempeſtatem, nuper in tomos meos omnino quatuordecim effuſam; cum ferali decreto, eos totos & in ſolidum prohibente, acſi continerentur iis ſparſæ per omne corpus Propoſitiones, non ſolum erroneæ, quod humanum foret; ſed etiam ſchiſmaticæ atque hæreticæ, quod eſt catholicis auribus abominabile. Meminiſti, DOMINE CLEMENTISSIME, quanta cum admiratione, imo & quorumdam indignatione per Hiſpaniam, perſtrepuerit illud tonitru: quomodo autem affecerit animos eruditorum ac piorum alibi, eorum præſertim qui vivunt heterodoxis permixti, luculentiſſimi teſtes Tuæ Majeſtati ſunt, Auguſtiſſimus Cæſar LEOPOLDUS, Sereniſſimus Poloniæ Rex JOANNES, & S.R. Im-

perii

perii Electores ac Principes, qui litteris ad Regium Thronum Tuum datis petierunt maturum tam grandi atque improviſo malo remedium. Suos ſcilicet ſinguli populos querebantur nudari paratiſſimo contra eas hæreſes præſidio, quæ, tum alios omnes catholicæ Eccleſiæ ritus, tum legitimum Sanctorum cultum impugnant, ut anilibus ſuperſtitionibus mixtos & fabulis nixos. Quo enim magis experiebantur earum ſectatores miteſcere, lectâ illâ noſtrâ lucubratione, animoſque induere minus alienos ab unione catholica, cujus ſinceritatem & ſoliditatem incipiunt pluris facere, propter tot undique erudera illuſtrataque certæ antiquitatis monumenta; eo gravius in iis naſciturum proſpiciebant ſcandalum, ſi audiant, Scriptores, conatos vera ſecernere à falſis, certa ab incertis, tam diu & tanto cum labore, referre in catholiciſſimo tuo Hiſpaniarum Regno pœnam pro præmio, ignominiam pro laude, in favorem quarumdam fabularum eo in opere refutatarum. Sed & Societas noſtra, ſolicita de tot ſuorum ſumptuum ac laborum fœtu, qui per annos fere ſeptuaginta in præſentem excrevit magnitudinem, à paucorum Qualificatorum judicio appellavit ad melius informandum ſacræ Inquiſitionis Tribunal, atque legitimam defenſionem parans ſub benignæ Majeſtatis Tuæ nutu, poſtulavit exhiberi ſibi Propoſitiones, quæ dignæ fuerint viſæ cenſurâ, eâque tali, qua atrociorem nullus unquam hæreſiarcha in aliquo Eccleſiaſtico cœtu retulit. Conſiderans etiam præcipua, quibus illa Cenſura nititur fundamenta, ſumpta ex libro, cui Titulus, *Exhibitio Errorum, quos P. Daniel Papebrochius commiſit inter Acta Sanctorum*; mihi, jam annis totis viginti ad libros libelloſque famoſos tacenti, mandavit, ut abrumpam ſilentium, jam non amplius laudabile; & articulatim reſpondeam ad objecta ſingula. Valuit ex obedientiæ imperio ſuſcepta defenſio: & per modica intervalla publicata in lucem dari cœptæ Reſponſiones, fructum nobis referre cœperunt non

po

pœnitendum : cum per eas, diſpulſis calumniarum male coalitarum nebulis, innocentia eluceſcens, ſupremo Sacræ Inquiſitionis Antiſtiti ſenioribuſque & ſapientioribus Aſſeſſoribus elicuerit Decretum, die XXII Junii; quo & Collegio noſtro Imperiali Madriti reſtitui jubebantur libri, ad inſtituendam defenſionem neceſſarii; & mihi à Qualificatoribus exhiberi mandabatur Elenchus cenſuratarum ab illis Propoſitionum: quod utrumque quam æquum erat, tam facile obtentum eſt primum, remiſſis in Collegium noſtrum libris omnibus: alterum vero impetrari necdum potuit, iteratò etiam rogatum; nectentibus moras, qui minime deberent; & propoſitiones damnatas, quas ante latam ſententiam in promptu habuiſſe oportebat, quodammodo adhuc requirentibus. Quapropter primam hanc Reſponſionum mearum partem ad Articulos priores duodecim, (nam totidem alii adhuc reſtant diſcutiendi) advolvo pedibus Majeſtatis Tuæ; humillime ſupplicans, ut dignetur tergiverſantes Regio ſuo nutu urgere, ad executionem Decreti tam æqui: quo poſſim in altera Reſponſionum mearum parte omnibus ſatisfacere. Equidem fixum habeo, eàdem quâ priora fide tractare cetera; & prompte corrigere, ſicubi me à vero aberraſſe cognovero, per ejus ignorantiam: nam à recto, per hæreſim, nuſquam declinaſſe me, auſim præſumere. Unica igitur gratia, quam à ſumma æquitate Tua, REX CLEMENTISSIME, nunc peto, & mecum petit Societas univerſa, innumeris pridem Majeſtati Tuæ nominibus ac beneficiis obſtrictiſſima, ſed ex illis ipſis tam liberaliter conceſſis ſpem concipiens majorem impetrandi plura; unica, inquam, gratia quam petimus, hæc eſt, ut cognoſcere mihi liceat quid peccaverim; ubi Propoſitiones *hæreticas*, *ſchiſmaticas*, *ſeditioſas* &c. tradiderim. Catholicus ſum Eccleſiæ Romanæ unitus, Majeſtati Tuæ fidelis ſubditus, vivere

atque mori volo. Qui autem potero, ſi non mihi detegant errores, qui ſcire illos debent damnaruntque, à me hactenus ignoratos? Hanc eamdem gratiam, ut ſciam quid hæretice, quid ſchiſmatice, quid ſeditioſe ſcripſerim, exorent pro me tum reliqui æquitatis Patroni, innumerabiles fere ex Hiſpaniis in cælos tranſlati Sancti; tum proprio quaſi jure ſuo Sanctus Majeſtatis Tuæ progenitor FERDINANDUS; idemque Regnis pacem firmam, Thoro ſobolem copioſam, Vitæ omni proſperitatem, & æternam felicitatem Animæ obtineat in cælis: quemadmodum crebris precibus votiſque Deum ac Sanctos orat, Antverpiæ in Belgio MDCXCVI, XXIV Julii.

MAIESTATIS TUÆ REGIÆ.

Humillimus Vaſſallus atque Cliens
DANIEL PAPEBROCHIUS
Societatis Ieſu Presbyter.

PRÆ-

PRÆFATIO.

S*I noſtra de Actis Sanctorum grandia numeroſaque volumina tam facile poſſent ubique haberi, & habita perlegi; quam* Exhibitio errorum, *illis per* adm. R. P. Sebaſtianum à S. Paulo *imputatorum, in exiguæ molis libro facile potuit ac poteſt quaquaverſum ſpargi, & eruditis pariter atque ineruditis opportune importuneque obtrudi, neceſſaria non foret operoſior ad illam Reſponſio. Etenim pro ſua innocentia ſatis loquerentur ipſi libri, poſt tot annorum approbationem publicam, poſtremis hiſce cæpti accuſari univerſim, quatenus meo nomine inſcribuntur. Nam appareret manifeſte, Errores ab Exhibitore productos, vel omnes vel pleroſque, mere imaginarios eſſe, ac fide parum ſincera exſculptos ex verbis meis truncatis alteratiſque.*

Sed talis tantaque operis vaſti notitia cum paucorum ſit, eorumque dumtaxat qui non hinc inde aliquid (prout uſu venit) obiter percurrunt, verum toti ſtudio hiſtorico dediti, veri falſique diſcernendi principia in eo tenenda callent; ex diuturno noſtro ad tot famoſos libros libelloſque, ac ipſam etiam Exhibitionem *ſilentio, majora exiſtunt indieſque extitura videntur detrimenta, quam quibus mederi poſſint noſtri* P. Conradi Janningi opuſcula *quædam* Apologetica, *primo Junii tomo præfixa eo fine, ut Exhibitoris exigua fides & eruditio, paucis in exemplis demonſtrata, nos excuſaret à ceteris refutandis. Viſum eſt igitur, ad plurium commodiorem inſtructionem, articulatim procedendum eſſe, una cum libro præfato, & diluenda ex ordine crimina ſingula, mihi male objecta.*

Id dum facio ſucceſſive per partes, invicem ſeſe intervallo modico ſecuturâs, itáque vulgandas & legendas facilius, ac denique in unum librum compilandas; non morabor Lectorem longis Præambulis, novam fortaſſis criminandi occaſionem præbituris; ſed mox ingreſſus in materiam, Accuſationes ipſis verbis Exhibitoris proponam ſigillatim, ac ſigillatim refellam, quanta potero ſinceritate ac fide; nequaquam diſſimulaturus, ſed edicturus dilucide meam de punctis controverſis ſententiam, nec minori promptitudine correcturũs, ſi quid appareat rationabiliter argui emendationiſque egere.

FACULTAS PROVINCIALIS.

INfraſcriptus *Societatis Jeſu per Flandrobelgicam Præpoſitus Provincialis*, poteſtate mihi factà ab *Adm. R. P. N. Præpoſito Generali Thyrſo Gonzalez*, & ex ſententiâ trium noſtræ Societatis Theologorum, qui infraſcripta recognoverunt atque approbarunt; permitto ut imprimatur vulgeturque *Reſponſio Danielis Papebrochii, noſtræ Societatis Theologi, ad Exhibitionem errorum, per Adm. R. P. Sebaſtianum à S. Paulo, Ordinis Carmelitarum in Belgio bis Provincialem, evulgatam.* In quorum fidem haſce, manu mea ſubſcriptas & Officii ſigillo munitas, dedi Antverpiæ, XIX Februarii MDCXCVI.

Locu s† ſigilli IGNATIUS DIERTINS.

APPROBATIO ORDINARII.

Poteſt imprimi.

Antverpiæ 1696, 9 Martii.
ANTONIUS HOEFSLACH
C. G. L. C.

SUMMA PRIVILEGII REGII.

CUm Dominus noſter CAROLUS II, Dei gratia Hiſpaniarum Indiarumque Rex Catholicus, atque Brabantiæ Dux, mihi *Danieli Papebrochio*, Societatis Jeſu Sacerdoti, per litteras patentes, ſignatas 1692, 23 Februarii, conceſſerit Privilegium, cuicumque à me eligendo Typographo communicabile, pro imprimendis *Actis Sanctorum*, & quibuſcumque eo ſpectantibus ſcriptis, permitto *Henrico Thieullier*, Typographo ac Bibliopolæ Antverpienſi, ut imprimere ſolus ac diſtrahere poſſit meas pro iiſdem Actis *Reſponſiones*, ad Objecta ab Adm. R. P. Sebaſtiano à S. Paulo. Actum in Domo noſtra Profeſſa, die 1 Martii 1696.

EX-

EXHIBITIONIS ERRORUM
ARTICULUS PRIMUS,
Circa Hiſtoriam Vitæ Chriſti Domini.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Nihil penè in ſacris Hiſtoriis tam eſt certum ac firmum, quod Papebrochius controvertere ac quatere non vereatur: unde etiam certiſſima atque in Eccleſiâ receptiſſima quædam puncta, vitam Chriſti concernentia, criticum ipſius calamum, cujus manus contra omnes, evadere non potuerunt, ut jam cum omni ſubmiſſione ſanctæ Sedi venio exhibitum.

RESPONSIO.

DIcere voluiſti, Rev. Pater. *Nihil pene tam certum, quod Papebrochius vereatur &c.* Dum enim alteram negationem addis, religioſiorem me facis quam velles. Dum autem accuſationem inſtituis tam atrocem, & quidem non tantum coram Sede Apoſtolica; ſed etiam, librum tuum vulgando, coram univerſa Eccleſia; opto ut promiſſæ ſubmiſſioni jungas ſinceritatem & caritatem; juxta Juris Regulam. 5 Decret. lit. ESTOTE. *Ea facta, quæ dubium eſt quo animo fiant, in meliorem partem interpretemur:* & memor ſis ejus quod habetur cap. QUI NON, & cap. CALUMNIATOR. *Qui non probaverit quod objicit, pœnam, quam intulerit, ipſe patiatur.* Et, *Calumniator, ſi in accuſatione defecerit, talionem ferat.*

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra ſanctos Patres, & communem fidelium ſenſum, aſſerit dici poſſe, Chriſtum non fuiſſe opere profeſſum Euangelicam Paupertatem, antequam cœpit eam verbo docere.

RESPONSIO.

1 IN Propylæo Maji, in Apparatu ad Chronol. Pontif. pag. 40, n. 51, ubi oſtendo, Deiparam & Joſephum, non mendicâ, quamvis nec opulentâ fortunâ fuiſſe, ſubjungo: *Itaque divino potiùs conſilio, quàm parentum paupertate, natus in ſtabulo Chriſtus, receptum mox aliqua in domo Bethleemi reperis, ubi inveniretur à Magis: dicique poteſt, ipſummet Chriſtum Euangelicam Paupertatem tum primum profeſſum opere, quando eam cœpit docere verbo, & à vocatis ad ſuum Diſcipulatum exigere, ut venderent quæ habebant omnia, darentque pauperibus: quod conſilium mox amplexa Deipara ſit, oblatis ultro eleemoſynis deinceps victura cum Filio.*

2 Quid per Euangelicam Paupertatem hic

in

intelligam, ſatis explico, dum addo; ut quis *vendat omnia quæ habet, & det pauperibus, ac deinceps vivat eleemoſynis.* An hoc Chriſtus diu fecerit antequam docuerit, non vidi hactenus à ſanctis Patribus definitum. Neq; ago de infantiâ Chriſti, ſeu tam tenerâ ætate, in qua pueri nihil ſolent habere proprium; & licet hanc ſuam Dominii negationem tunc Chriſtus amaverit; cum tamen in hoc exterius ſe habuerit aliorum inſtar parvulorum, non videtur id proprie dici Euangelicam Paupertatem opere profiteri.

3 De adultâ ætate mihi ſermo eſt: de hac autem audire juvat religioſiſſimum pariter ac doctiſſimum ſcriptorem Franciſcum Suarez in 3 part. Tomo 2, quæſt. 40, diſp. 28, ſect. 2. *Veriſimilius*, inquit, *mihi eſt, in aliqua etiam parte illius temporis, habuiſſe* CHRISTUM DOMINIUM ALIQUARUM RERUM, PROPRIUM ET IN PARTICULARI. *Hoc probatur. Quia non ſtatim ac baptizatus fuit, habuit diſcipulos quibuſcum in communi viveret, ut eis ſtatim eſſent omnia communia; ſed aliquo tempore, ſaltem brevi, ſolus degebat: &, quando cœpit habere Sectatores, non ſtatim habuit illos ſtabiles, & perfectionem profitentes. Unde legimus, ſemel atque iterum Apoſtolos vocaſſe; quia non ſtatim à principio cum eo permanſerunt, nec effecerunt unum velut corpus politicum, quod eſſet capax Dominii communis: ergo neceſſe erat, ut eo tempore, eorum quæ Chriſtus poſſidebat, & ad victum & veſtitum ei donabantur*, PROPRIUM AC PECULIARE HABERET DOMINIUM, *ut eiſdē rationibus oſtendi poteſt. Quia* TUNC HABEBAT LIBERUM USUM ILLARUM RERUM; *nec poteſt fingi apud quem alium earum Dominium reſideret. Propterea hoc nihil perfectioni derogat; quia pro temporis & ſtatus opportunitate, non poterat eſſe alia conveniens vivendi ratio. Denique hoc ipſum inſinuat Ioannes Vigeſimus ſecundus, dicens; cum hoc non ſit per ſe malum, etiam decuiſſe, ut in hoc genere Paupertatis & moderati Dominii, Chriſtus eſſet hominibus exemplo. Cum enim Chriſtus eſſet commune omnium exemplar, & doctor; decuit, ut omnibus præberet exemplum, & iis qui perfectam, & iis qui minus rigidam Paupertatem profiterentur.* Hæc de ætate Chriſti, prędicationē Euangelicæ paupertatis immediate pręcedenti.

4 Diceſne, R. Pater; hæc quidem de eo tempore non carere probabilitate; ſed Chriſtum antea opere profeſſum Paupertatem perfectiorem? Ergone Chriſtus, dum juxta Euangelium proficiebat ſapientia & ætate apud Deum & homines, defecit in perfectione Paupertatis? Reſponſum hic ſimul habes ad id quod objicis de Paupertate Scholaſticorum Societatis. *Cum*, inquis, *Societatis Scholares, non obſtante omnium bonorum ſuorum Dominio, quod in particulari retinent, prætendant equidem opere profiteri Euangelicam Paupertatem, licet aliunde ipſis quoad victum & amictum bene ſit proviſum; quo fundamento Papebrochius negare poteſt, Chriſtum Dominum, à primo ſuæ nativitatis momento & deinceps, opere profeſſum fuiſſe Euangelicam Paupertatem; cum ab incunabulis vitam duxerit pauperrimam?*

5 Scholarium in Societate Paupertas in hoc conſiſtit, quod, licet rerum ſuarum Dominium tantiſper retineant, nullius tamen rei uſum liberum habeant; atq; ad ipſū Dominium à ſe abdicandum, quando Superioribus viſum fuerit, parati eſſe debeant. Hæc paupertas, ut eſt à ſancta Sede definitum, verè religioſa eſt, adeoque Euangelica, non tamen adeò perfecta quàm Profeſſorum, qui nullius rei in particulari Dominium habent: de hac ſola Paupertate agebam ego, ut ex meis verbis, ſed neſcio an fide ſatis bona à te prætermiſſis, manifeſtum eſt: *Ut venderent*, inquiebam, *quæ habebant omnia, daremque pauperibus: quod conſilium mox amplexa Deipara ſit, oblatis ultro eleemoſynis deinceps victura cum Filio.*

6 Supponamus tamen, quod ne quidem iſtam agnoverim in Chriſto paupertatem, an-

antequam eam cœpit docere; ſed putaverim, nullum in eo fore inconveniens, ſi diceretur, quod Chriſtus rerum aliquarum mobilium, ſive quas operando, ſive quas rogando, aut alio modo licito accepiſſet, Dominiũ habuerit, imò & uſum liberum, ſeu independentem ab alterius voluntate; quid in eo *ſanctis Patribus & communi fidelium ſenſui* contrarium? Quotquot ſanctiPatres à te citantur, quotquot ab *Aurifodinæ* compilatore (ad quam me remittis) aliud non dicunt, quàm Chriſtum in ortu, in vita, & in morte pauperem fuiſſe, & amaſſe paupertatem, cum potuiſſet eſſe ditiſſimus. Etiamſi autem Patres dicerent, Chriſtum totâ vitâ ſuâ mendicaſſe, nec niſi ex eleemoſynis vixiſſe, atque hanc vitam Chriſtum in ipſo exordio ſeu conceptione non elegiſſe tantùm, ſed etiam voviſſe, non ſequeretur quòd Chriſtus Paupertatem Euangelicã ſemper opere profeſſus ſit, ſive quod earũ rerũ, quas mendicando acceperat, nõ haberet Dominium & uſum liberũ.

7 Quod Patern. veſtra interſerit de Societatis Scholaribus, quaſi *ipſis quoad victum & amictum bene ſit proviſum*, ad rem non pertinet: nam plurimis Profeſſis, etiam veſtris, non minus bene quàm Societatis Scholaribus *de victu & amictu proviſum eſt*.

8 Paragraphum concludis, poſtulando judicium Sanctæ Sedis, *an & quantum differat Papebrochius à Wickleffiſtis, Eraſmo, aliiſque Sectariis, Chriſti paupertatem impugnantibus*. Ne autem perquirere nobis neceſſe ſit, an & quomodo paupertatem Chriſti illi impugnaverint, remittis nos ad Thomam Waldenſem, Carmelitanæ familiæ ſcriptorem, & ad Petrum Caniſium Societatis. Citas itaque Waldenſem, de Wickleffiſta dicentem: *Poſſet, ſi jam Catholice crederet, conſpicere Ieſum noſtrum in præſepi mendicum.* Et: *Quid ergo tergiverſaris, quid moleſte fers, Chriſtum actualiter mendicaſſe?*

9 Rev. Pater, *Chriſtum actualiter mendicaſſe*, non nego: neque *actualiter mendicare* eſt totum id quod dicit Euangelicæ Paupertatis profeſſio actualis. Mendicus enim non deſinit habere Dominiũ & uſum liberum eorum quæ mendicando accepit; quod Dominium cum uſu libero conjunctũ non conſiſtit cum Euangelica Paupertate, in rigore intellecta, prout hic à me intelligi, perquam manifeſtum eſt. Sed an etiam, ut Catholici ſimus, neceſſe eſt nos credere, quod Chriſtus infantulus (qui, in exteriori præſertim forma, & illius ætatis miſeriis, ſimilis apparere voluit ceteris in fantibus) circa hoc uſum rationis in præſepi oſtendere voluerit, ut actu formaliter mendicaret? Certe, ut ceteros præterea, acerrimus paupertatis & mendicitatis religioſæ, contra Wickleffum, Lutherũ, alioſque aſſertor Alfonſus à Caſtro, Ordinis FF. Minorum Lib. x adverſus hæreſes, verbo *Mendicitas*, ſic ſcribit: *Quamvis de ipſo Chriſto non ſic legatur aut credatur, quod ipſe aliquando mendicaverit; quia mulieres aliquæ probæ, quæ illius doctrinam audiebant & ſuſcipiebant, illi de facultatibus ſuis, citra illius mendicitatem, miniſtrabant; non tamen inde ſequitur, mendicitatem non eſſe licitam ad vitæ ſuſtentationẽ.*

10 Videamus modo quid objiciatur ex Caniſio. *Illi*, inquit, (nempe Eraſmo) *non placet tot ſeculis piorum opinio de ſingulari & eximia Virginis ac Chriſti pueri paupertate*: &c, *Theologum certe hic Eraſmus ſe præſtare debebat, ac idcirco non caſui, ſed divino conſilio adſcribere, quod Meſſias vere pauper, & in laboribus à juventute ſua, ſicut prædictum fuerat, mortalibus voluerit apparere.* Reſpondeo, me admittere quidquid hic de Chriſto adſtruit Caniſius: nempe, Chriſtum, ab ipſis incunabulis, non tantum paupertatem expertum, ſed etiam ardentiſſimo affectu complexum: quod procul dubio *ſingulare in puero eſt ac eximium*: neque paupertatem hanc & laborem Chriſti à juventute adſcribo *caſui, ſed divino conſilio*, ut vidiſti.

11 In-

11 In hoc igitur error hæreticorum ſitus erat, quod dicerent, Chriſtum, non tantum non mendicaſſe, ſed nec approbaſſe mendicitatem; imo nec permiſiſſe iis, qui laborando aut aliter victum ſibi poſſint comparare: unde inter Wickleffi articulos, in Concilio Conſtantienſi damnatos, Tom. 12 editionis Labbe col. 46, eſt hic 24; *Fratres tenentur per labores manuum victum acquirere, & non per mendicitatem.* Et hic 20, *Conferens eleemoſynam Fratribus, eſt excommunicatus eo facto.* Similiter Lutherus, apud à Caſtro loco cit. docet *mendicitatem eſſe ex lege prohibitam.* Eraſmus autem, uti Religioſis mendicantibus infenſiſſimus, & Lutheri in multis defenſor, mendicitatem Religioſorum invidioſiſſime traducebat, ita ut apud multos audierit Lutheranus, licet paululum reformatus, uti inter *Sectarios* à Patern. veſtra numeratur.

12 Fateor equidem, R. Pater, ſi Chriſtum aſſeras, in ipſo præſepi & deinceps tota vita actualiter mendicaſſe, & Euangelicam paupertatẽ ſemper opere profeſſum, adeoque nullius rei proprietatem in particulari ſimul & liberum uſum habuiſſe: fateor, inquam, ſic à Wickleffi, Lutheri, & Eraſmi opinionibus hac in parte videri potes paulo quam ego remotior: ſed an hoc ipſo magis accedas ad veritatem, non ſatis liquet. Nam quandoque, nimium recedendo ab uno extremo falſo, inciditur in aliud etiam falſum. E. G. Libertatem nimiam naturæ humanæ in hoc ſtatu, poſt Adami peccatum, atribuit Pelagius; ab hoc quam longiſſime recedentes Calvinus & Lutherus, omnem libertatem ad bene vel male agendum eripiunt: an igitur hi cenſendi ſunt propius accedere ad veritatẽ, eo ipſo quod longius à Pelagio recedunt, quam Eccleſia Romana, libertatem admittens, ſed debilitatam, & ad bonum ſalutiferum prorſus indigentem gratiæ adjutorio; poſſunt eorum ſequaces merito exprobare Patribus Tridentinis, & gloriari, quod Patres illi non tam remoti in hac parte ſint à Pelagio, quam Lutherus & Calvinus? Hoc igitur mihi ſufficiat, quod tantũ ab hæreticis diſtem, quantũ veritatis amans Catholicus; neque tam longe & cæce ab errore uno duffugiã, ut in alium me præcipitem.

13 Fuſtra etiam vociferaris, adverſari me ſanctis Patribus; qui ne unum quidem hactenus mihi adverſantem protuliſti, neque proferes qui dicat, Chriſtum ea ætate, qua ſolent homines habere aliquarum rerum proprietatem in particulari, & liberum earum uſum, eo prorſus caruiſſe antequam cœpit prædicare: neque id aſſerunt communiter fideles; ſed tantummodo quod Chriſtus pauperem ſemper vitam duxerit, in laboribus à juventute ſua, paupertatem amaverit præ divitiis &c. Quæ, ut jam oſtenſum eſt, ſententiæ meæ minimè repugnant.

§. II. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra communem Eccleſiæ ſenſum, cum Natale Alexandro ab Eccleſia damnato, ſuſtinet Chriſtum vixiſſe 37 annis.

RESPONSIO.

Neque id ſuſtineo, R. Pater, neq; ſuſtinui unquam. Accuſationem probas his verbis: „Papebrochius parum curans cummunem Eccleſiæ ſenſum, ſanctorum Patrum auctoritatem, ac Poſſini monitionem, ſequitur novam Natalis Alexandri ab Eccleſia damnati opinionem, eique Epiſtola prima loco citato immediatè ante Epiſtolam

„ ſtolam ſecundam, applaudit, dicens: *Non* „ *potui non favere prædicto Alexandro, contra* „ *communem ſententiam ſuſtinenti, citius* „ *natum eſſe Chriſtum, adeoque diutius vi-* „ *xiſſe inter mortales quam annis* 33 : juxta „ Alexandrum autem *Chriſtus mortuus eſt* „ *anno ætatis ſuæ* 37 *inchoato, ut dictum eſt.*

15 Multi, locum hunc in libro veſtro legentes, exiſtimarunt, me, non tantum dixiſſe, quod aliquando *faverim* prædicto Alexandro, tribuenti vitam Chriſto longiorem annis 33; ſed etiam (vt oſtenderem quantum ætatem illam ſuperavit) mox ſubjunxiſſe; *Chriſtus mortuus eſt anno ætatis* 37 *inchoato.* Sunt enim verba hæc eodem, quo mea, expreſſa charactere, & ſerie penè continuâ. Noſti autem, R. Pater, ea non à me, ſed à Te addita eſſe: ut nempe perſuaderes, me, *cum Natale Alexandro, ab Eccleſia damnato, ſuſtinere, Chriſtum vixiſſe* 37 *annis.*

16 Aliud eſt igitur *favere* alicui, ſuſtinenti Chriſtum vixiſſe plus quam 33 annis; aliud *favere* ſuſtinenti vixiſſe annis 37; aliud, id ipſum per ſe *ſuſtinere* atque docere. Primum feciſſe me aliquando, faſſus ſũ: ſecundũ feci numquã; multo minus tertiũ. Primũ fatetur de ſe Baronius infra n. 56 quoad reprobanda Acta Concilii Sinueſſani, quæ deinde mutato judicio probat. Si autem ex me quæras, quantum igitur vitæ Chriſto tribuerim, ultra annos 33? Reſpondeo, non niſi tres menſes. Hoc ne hodie primum à me excogitatum quis autumet, adeat ipſum quem accuſas Tomum, & in eo Apparatum ad Chronologiam Pont. p. 25, id eſt novem paginis poſt locum à te accuſatum: ibi à me ad poſſinum ſcriptum inveniet ſic.

17 *Videri poſſe, ſaltem ut probabilem, ſuſtinere ſententiam, pridem mihi placitam; ſecundum quam, in meis ad Ephemerides Græco-Moſcas obſervationibus ſtatui, natis in terris Chriſti anniverſarium diem ipſum eſſe, quo eundem Bethleemi adoraverunt Magi, duce ſtellâ jam inde à menſibus viginti & uno, aut etiam tribus, videri ipſis in Oriente cœptâ; ſecundum quod tempus, ab iiſdem Magis intellectum, occidi Herodes infantes juſſerit à bimatu & infra, ipſe peractæ cædi vix totis tribus menſibus ſuperſtes; juxta quem calculum baptiſmus Chriſti contigerit anno ætatis ejus* XXX *expleto, mors vero ætatis ejuſdem anno* XXXIV *per tres menſes inchoato.* Eamdem poſtea ſententiam, non ut probabilem tantum; ſed ut *viſam nobis hactenus veroſimiliorem*, declaravi, & multis ſtabilivi Epiſtola 3 conſultatoria ad Schelſtratium, in Paralipom. pag. 149 Hoccine eſt ſuſtinere, quod Chriſtus vixerit annis 37?

18 Adeò autem non applaudo Natali Alexandro, hanc ſententiam propugnanti, ut in eodem quem inſectaris Tomo, Conatus Chronico-Hiſtorici pag. 7 num. 3, de eo dicam: *Videns, hinc ſeſe conſtrictum teneri, ne ante annum vulgaris æræ* 33 *Chriſtum mortuum fateretur; inde, ne Herodem ſtatueret obiiſſe niſi anno ante æram vulgarem quarto; novam & nemini auditam hactenus ſententiam adduxit in medium, ut Chriſtum diceret obiiſſe anno ætatis ſuæ* 37 *inchoato.* Eamdem ſententiam, in jam citatis Paraliponenis ad Conatum, pag. 19 & 20, voco *Paradoxon.* In notis vero marginalibus, quas addidi ad epiſtolam 2 Poſſini, dico, ab eo *oſtendi Canonem Neocæſareenſem, ſenſumque totius Eccleſiæ, tali ſententiæ adverſari:* atque hæc dico eâ paginâ, quæ immediate ſequitur eam, unde criminationis anſam deſumpſiſti.

19 Supereſt ſcrupulus de tribus menſibũ, quos triginta tribus annis adjiciebam. *Certum* enim, inquis, *& indubitatum in Eccleſia hactenus fuit, Chriſtum Dominum vixiſſe duntaxat* 33 *annis. Ita ſancti Patres.* Si per excluſivam particulam *Duntaxat*, excluſos volueris plures, non modo annos, ſed etiam menſes, an hoc *certum & indubitatum in Eccleſia hactenus fuerit*, libenter intelligam, ſeu ſanctæ Sedis, ſeu quorumvis eruditorum judicio. Teſtes mox audiemus aliquot, nec leves. Quid vero ſi contendat

 quis

quis, Chriſtum propriè non annos 33, ſed 32 vixiſſe? ſentietne contra id, quod ais, *hactenus fuiſſe in Eccleſia certum & indubitatum?* Ita quidẽ videtur. Nam qui aſſerit annos *dumtaxat* 33, nec plures agnoſcit, nec cenſetur agnoſcere pauciores Hujus autem tam *indubitatę certitudinis* teſtes quidem appellas *ſanctos Patres*, ſed nullũ determinando, niſi S. Epiphanium hæreſi 51 num. 25.

20 Quis porro *hęreſim* citari audiens, non vereatur, ne ſententia, plures vel pauciores annos quã 33 numerãs, ab Epiphanio collocetur inter hæreſes? Sed tantum agit contra Gnoſticos, unicum Prædicationis Chriſti annum, adverſus clariſſimam Scripturam, agnoſcentes. Imò potius manifeſtum eſt, S. Epiphanium, ipſo loco quem citas, non niſi 32 annos & præterea 74 dies Chriſto tribuiſſe. *Compertum eſt*, inquit, *anno 33 ſuę in carne pręſentia paſſum Unigenitum.* Ibid. num. 27; *Triginta duos annos integros ac dies pręterea ſeptuaginta quatuor ab Epiphaniis implevit:* diem autem *Epiphaniorum* ſtatuit eumdem quem Nativitatis. Atqui in vulgari ſermone non dicetur, propriè & in rigore, vixiſſe annos triginta tres, qui menſe tertio poſt annum trigeſimum ſecundum mortuus eſt; ſed magis obvie dicetur vixiſſe annos 32. Ergo unicus, quem pro te profers, S. Epiphanius, magis propriè & in rigore, cenſet, Chriſtum non vixiſſe annos 33: pro quibus tamen eum citas, & ſolum.

21 Diceſne, cum Cardinali Baronio ad annum Chriſti 34, *plane conſtare, ipſum* S. Epiphanium *in mendaces faſtos incidiſſe?* Sic unicum, quem protuliſti, Patronum tuum deſtrueres. Sed & *ſunt plerique alii*, inquit ibid. Baronius, *qui dixerunt Dominum noſtrum paſſum anno 33 ſuę ętatis, per tres menſes inchoato: ſed cum eo potiſſimum innitantur fundamento, quod Dominus fuerit baptizatus ipſo trigeſimi anni exordio, cum in hoc errent, in ceteris quoque deducendis annis errare, non mirum eſt.*

22 Citat deinde Baronius pro ſe S. Ignatium Martyrem ex Epiſtola ad Trallianos, poſt cujus verba ſic concludit: *quibus plane ſignificatur, Chriſtum paſſum eſſe annos natum triginta quatuor. Itaque Ignatius, proximus ętati Chriſti, imo qui eâdem vixit ętate, qui & Chriſtum poſt Reſurrectionem ſe vidiſſe in carne teſtatur ..... noſtrę ſententię non tantum aſſertor, ſed & auctor habetur, qua dicitur Chriſtus affectus ſupplicio Crucis, anno trigeſimo tertio ac menſe tertio ſuę ętatis.* Confidentius Beda eidem ſententiæ ſuffragatus eſt, de Ratione temp. cap. 45, his verbis; *Habet, ni fallor, Eccleſia fides, Dominum in carne paulo plus quam triginta tres annos, uſque ad ſuę tempora paſſionis, vixiſſe.*

23 Contra teſtatur Paulus Middelburgenſis, apud Petavium in animadverſionibus ad hæreſim Alogorum, ſe *neminem reperiſſe, qui quadraret* ſeu conſentiret Bedæ. Atque ipſe, in Chronologia & antiquitate verſatiſſimus Petavius: *Quod Eccleſię*, inquit, *auctoritate, qui cum Beda ſententiam illam adſtruunt, niti ſe profitentur: velim Concilii alicujus Decretum, hoc eſt communem Eccleſię vocem, aut antiquorum certe Patrum conſtantem in illa tuenda conſenſionem proferant: quod nunquam omnino perficient. Nec enim ignorare poſſumus, quantopere à ſe invicem Patres omnes, cum in anno Paſſionis, tum in die ipſo diſſideant. Irenęus, Apoſtolorum propemodum ęqualis, inter quadrageſimum & quinquageſimum annum ętatis ſuę paſſum eſſe Salvatorem aſſerit; idque ſe & ex Euangelio & à Joannis Euangeliſtę diſcipulis, quod à Magiſtris acceperant, didiciſſe oſtendit.*

24 Sententia hæc apud Irenæum legitur lib. 2 contra hæreſes cap. 39, his verbis: *Triginta annorum ętas primę indolis eſt juvenis, & extenditur uſque ad quadrageſimum annum. A quadrageſimo aut quinquageſimo anno, declinat jam in ętatem ſeniorem: quam ha-*

bens docebat Chriſtus, *ſicut Euangelium & omnes Seniores teſtantur, qui in Aſia apud Joannem diſcipulum Domini convenerunt, id ipſum tradidiſſe eis Joannem ..... Quidam autem non ſolum Joannem, ſed & alios Apoſtolos viderunt, & hæc ab eis audierunt, & teſtantur de hujuſmodi relatione.* Et cap. 40. *Quinquaginta annos nondum habes, & Abraham vidiſti? Hoc dicitur ei qui jam quadraginta annos exceſſit, quinquaginta autem nondum attigit, non tamen multo à quinquageſimo abſtitit.*

25 Contra eos, qui hæc Irenæi diſputationi ab alio inſerta fuiſſe putant, ſic inſurgit Petavius in Animadverſionibus contra Hæreſim Alogorum. *Tantum abeſt*, inquit, *ut hæc Irenæi propria non ſint, ut aliter, quam ſi ita ſentiret ac ſcriberet, illius procedere diſputatio nullo modo potuerit*; quod pluribus illic nititur oſtendere: rectène an ſecus, meâ hic non intereſt, qui nullam in particulari ſententiam firmandam modo ſuſcipio; ſed tantum probandum, quod nòn adeo *certum & indubitatum hactenus in Eccleſia fuerit, Chriſtum duntaxat triginta tribus annis*, id eſt, neque plus neque minus, inter mortales *vixiſſe*.

26 Poſtquam Petavius loco citato variorum Patrũ longe diverſas ſententias retulit; *Longum eſt*, inquit, *enumerare ceteros, qui 31, aut 32, aut ad ſummum triginta tres* vitæ annos Chriſto *arrogant*. Pro triginta annis *complures antiquos poſt Tertullianum* recenſet Cardinalis Baronius ad annum Chriſti 34, eoſque, *ſcriptores* (ut ait) *non ignobiles, ſed ſpectatiſſimos in Eccleſia Dei; nimirum Julium Africanum, Lactantium, Hieronimum, Auguſtinum, Severum, Clementem Alexandrinum.* Sed quantumcumque magna fuerit, & paſſim ab auctoribus referatur, antiquorum Eccleſiæ ſcriptorum in numerandis Chriſti annis diſſenſio; Patern. veſtra omnes ab Eccleſia excludit, qui vel minimum dubitarint, an Chriſtus *duntaxat 33 annos vixerit*; id enim, inquis, *in Eccleſia hactenus certum fuit & indubitatum.* Contra me denique ſic concludis: „ An autem in hoc *adverſari communi Eccleſiæ conſuetudini, inſolentiſſima* non *ſit inſania*, prout aſſerit „ Auguſtinus epiſt. 118; & juxta Scotum, „ an non ſit valde periculoſum, cum aſſerat in 1 diſt. 11, q. 1 in fine; *periculoſum* „ *eſt errare circa illa, quæ non tantum ab* „ *Apoſtolis præſcripta, ſed etiam quæ per con-* „ *ſuetudinem univerſalis Eccleſiæ tenenda ſunt*, „ judicet ſancta Sedes.

27 Neque tamen conqueri poſſum de acerbitate & injuria; ſic enim præfaris, poſt Præambulum 5 in *Proteſtatione* generali: „ „ Si hinc inde Papebrochius nimis acriter „ & dure corripi & redargui videatur, dum „ erroris, falſitatis, ac impoſturæ paſſim „ arguitur; non habet quod inde conquеratur; cum illorum *plerumque evidenter* „ *convincatur* „ Ac paulo ante: „ Proteſtor „ tamen me abſtinere velle & præſcindere „ ab omni cenſura, contentus demonſtrare, „ quod Papebrochius non minus irreverenter, inſolenter, & contemptim dicta „ Eccleſiæ monumenta (receptas Eccleſiæ „ hiſtorias, traditiones, aliaque) Sedis Apo- „ ſtolicæ auctoritate communita, repudiet, „ quam hæretici „. Modum, Rev. Pater, hic ſane commodum doces effutiendi quidlibet, & quidem ſine cenſura. Atqui ego Patern. veſtram de accuſationibus iniquis *evidenter convinco*. Quid ſi igitur in eam evibrem quidquid ſancti Patres & Legiſlatores de calumniatoribus pronuntiarunt? Sufficiat modo, quæ mihi objicis, Auguſtinus, Operis perf. l. 3, c. 36. *Sicut falſa ſunt crimina quæ objicitis, ita falſa ſunt dogmata quæ fingitis nobis. Sed dicite quantum poteſtis, omne malum adverſum nos mentientes ..... Quid opus eſt vobis reddere ſimilia maledicta, & non potius Euangelio credere, atque gaudere, quod ex iſtis falſiſſimis maledictis veſtris* nobis merces augeatur in cælis? Quod ego *tali-*

bus paſſim non *uter cenſuris*, *cenſurando ſummorum Pontificum Bullas*, *Breviaria* &c. neque de *impoſturis* & ceteris objectis mihi criminibus *convincar*, patebit ex totius operis decurſu.

28 Nunc de duabus, quas mihi intorques S. Auguſtini & Scoti ſententiis aliquid dicendum. Pace tua, Rev. P. Profeſſor, quærere mihi liceat, legiſtine locum Auguſtini in ipſo fonte? aut eum bona fide deſcripſiſti? Non exiſtimo. Verba Auguſtini ſunt: *Ita reſpondeo, ut quid horum ſit faciendum, ſi divinæ Scripturæ præſcribit auctoritas. non ſit dubitandum, quin ita facere debeamus ut legimus .... ſimiliter etiam, ſi quid horum tota per orbem frequentat Eccleſia: nam & hinc, quin ita faciendum ſit, diſputare, inſolentiſſimæ inſaniæ eſt.* Veſtra autem Paternitas, pro, *quod tota per orbem frequentat Eccleſia*, ponit, *communem Eccleſiæ conſuetudinem*; & quidem iis characteribus, qui indicant eſſe ipſa verba Auguſtini. Neque de materiali tantum verborum corruptione Te reum ago; ſed vel maxime de formali, quæ ad mores pertineat. In primis Lectorem moneo, non agi ab Auguſtino de quæſtione mere ſpeculativa, ut eſt noſtra; ſed de maxime practica, an aliquid, & in quibus circumſtantiis, agendum ſit. Præcipua fraus eſt in *Communi*, poſito pro *Tota*.

29 Quis neget *inſolentiſſimam eſſe inſaniam* velle agere contra *totius* Eccleſiæ praxim; quamvis non ſit ſemper *inſolentiſſima inſania*, agere contra praxim Eccleſiæ *communem*? Sic nemini licet Sacrum celebrare contra conſuetudinem *totius* per orbem Eccleſiæ; multis licet contra conſuetudinem *communem*. Ita ſanctiſſimo Ordini Patrum Carmelitarum, E.G. licet alio uti Miſſali, & aliis hinc inde ritibus, quā utatur Eccleſia *communiter*. Nemini licet veſci carnibus contra *totius* Eccleſiæ conſuetudinem; licet Belgis, contra *communem* Eccleſiæ conſuetudinem, diebus Sabbati poſt Chriſti Nativitatem, uſque ad Purificationem Virginis. Centena ejuſmodi exēpla in promptu ſunt.

30 Et quoniam vobis placuit, ea quæ de practicis ab Auguſtino dicuntur, transferre ad mere ſpeculativa, ac nuſquam definita aut revelata; ſupponamus, ſemper eſſe inſolentiſſimam inſaniam, etiam in illis ſentire & loqui contra ſenſum *totius* Eccleſiæ; ideone inſolentiſſima ſemper eſt inſania, ſentire & loqui contra *communem*? Pythagoram, Philoſophum fuiſſe profanum, imo Ethnicum, *communis* (ni fallor) fuit ſenſus hactenus, eſtque etiamnum: ideone inſolentiſſime inſani dicendi ſunt Carmelitæ illi, qui in Comitiis Provincialibus Provinciæ Toloſanæ Biterris, anno 1682 menſe Aprili, triduo ſuſtinuerunt, & typis ediderunt hanc inter ceteras Theſim V: *Valde probabile eſt, Pythagoram Philoſophum etiam fuiſſe Carmelitam.* Ejuſmodi aſſertionibus, contra *communem* ſenſum, Theſes illæ refertæ ſunt.

31 Non magis me ferit Scoti quā Auguſtini ſententia. Scotus enim loco citato tantum dicit, *periculoſum eſſe errare circa illa, quæ non tantum ab Apoſtolis deſcendunt per ſcripta; ſed etiam, quæ per conſuetudinem univerſalis Eccleſiæ, tenenda ſunt*; unde, ut quid contra me inferas, ſubſumere debes: Atqui *Papebrochius errat circa ea quæ conſuetudinem univerſalis Eccleſiæ tenenda ſunt.* Verum, R. P. Profeſſor, negabo ſubſumptum. Nam neque errare me probas, neque univerſalis Eccleſiæ conſuetudinem mihi adverſari, neque contrarium tenendum præſcribere.

32 Concedamus tibi, verum eſſe, *faviſſe* me ſententiæ Natalis Alexandri de Chriſto inter mortales verſato, non tantum ultra annos 33, ſed etiam uſque ad annum ætatis 37 menſibus aliquot inchoatum. *Favere* alicui ſententiæ, non ſemper eā in rigore *ſuſtinere* eſt. Sæpe inchoatā aliquā propenſionē ſignificat: contingit autem aliquando ut, propter rationes in ſpeciem plauſibiles, quis

in ſententiam nonnihil propendeat, quam tamen abſolutè ſuſtinere nolit, propter nimiam fortè illi adverſantem auctoritatem. Quod nullam hic opinionem *ſuſtinere* voluerim, patet ex iis quæ loco accuſato mox ſubjunxi : *Placuit igitur ſuper hac nova* de Chriſti vita ultra annum 34 *opinione*, *ejuſdem Poſſini ſententiam exquirere* : & aliquot paginis pòſt, in *Epiſtola* mea *conſultatoria* ad Poſſinum, hæc legere eſt: *Qua de re, obſecro, ut, veluti diſcipulum conſultabundum cum Magiſtro, tecum aliquantiſper diſcurrentem audias.* Ibidem in fine : *Hæc habui, Pater optime, quæ ternis tuis eruditiſſimis reponerem ; non tam, quid ipſo actu fuerit, quam quid potuiſſet fuiſſe, explicans: neque Chronologiam, rectè conſtitutam à te, mutatam cupiens; ſed dumtaxat conſultans, teque interrogans, utrum* Ἀκολουθία *Evangelica non poſſit commodius obtineri, intelligendo Lucam de anno trigeſimo ante tredecim dies recens completo, quam ſolum per dies totidem inchoato.* His ego timide & fluctuans, tamquam diſcipulus, Magiſtrum conſulo, an vitæ Chriſti ultra annum 33 non liceat addere tres menſes. Accuſator autem meus audet aſſerere, quod paucis paginis ante *ſuſtineam*, Chriſtum vixiſſe annis 37. Cur igitur, R. Pater, nuſquam numerum hunc à me expreſſum exhibes? Putaſne quod exprimere eum non potuiſſem, ſi voluiſſem *ſuſtinere*?

33 Denique, ut criminationẽ tuam de manifeſta iniquitate undequaque convincam; ſupponamus etiã quod loco à te citato poſitive ſuſtinuerim, Chriſtum vixiſſe, non modò annos 33 & menſes tres, ſed etiam uſque ad 37 inchoatum : ſaltem ignorare nõ poteras, me paulò poſt ſcripſiſſe oppoſitum, quoties totam Chriſti vitam concluſi *annis 33 & tribus menſibus*; & quidem adhuc dubitans, an tantum temporis Chriſto tribui poſſet. Si igitur librum meum accuſare ſalvâ æquitate voluiſſes, dicere non poteras ; *Papebrochius ſuſtinet, Chriſtum vixiſſe 37 annis*: ſed dicere ut ſummum poteras ; *Suſtinuit aliquando; poſtea tamen, & quidem in eodem libro ſæpe, retractavit.* Auctorem enim de quadam opinione præterita, tamquam ſi præſens eſſet, accuſare, ejuſque claram & ſæpius inculcatam retractationem celare, nemo dicet officium eſſe accuſatoris probi.

34 Hæc ut clarius perſpicias, revoca in memoriam, S. Auguſtinum Manichæorum hæreſi aliquando fuiſſe infectum, & poſt converſionẽ à Manichæiſmo incidiſſe in errorẽ Semipelagianorum, cum putaret initium fidei eſſe ex nobis. Quid tibi videtur, Pater? Si quis Auguſtinum, dein Epiſcopum, & poſt errorem ſcriptis publicis ſæpe retractatum, aggreſſus fuiſſet, atque in Concilio Epiſcoporum, vel coram ſummo Chriſti Vicario, retractationem Auguſtini callidè reticendo, eum accuſaſſet, dicens; *Suſtinet Auguſtinus, initium fidei eſſe ex nobis*; quod nomẽ tribuiſſes ejuſmodi accuſationi? Denuntiationiſne Chriſtianæ & Religioſæ, an criminationis putidæ & infidelis? Hæc ergo perpende, R. Pater, & accuſationis tuæ, qualis ſit, judex ipſemet eſto. Obſcura quoque & fallax accuſatio eſt, dum me clamitas conſentire *Natali Alexandro, ab Eccleſia damnato*, quaſi damnatus fuiſſet ab Eccleſia priuſquam à me citaretur: quod tam à veritate alienum eſt, quam quod ei, in aſſignanda Chriſto ætate annorum 37, faveam aut faverim unquam; multo minu. ſententiam hanc modo *ſuſtineo*.

§. III. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, cum Hæreticis impugnat imagines Chriſti Domini, ac SS. Matris ejus Mariæ, à S. Luca Euangeliſta pictas.

RESPONSIO.

35 QUis, hæc audiens, non exiſtimet, eſſe me de genere Iconoclaſtarum, imagines velut idola templis eliminantium & comminuentium? Tota autem tam fœde accuſationis ratio in hoc ſita eſt, quod tomo 1 Maji, in Ephemeridibus pag. 46, dixerim: *Lucas Euangeliſta, Medicus fuiſſe ſcitur ex Paulo: Pictorem quoque eum facit pia fidelium credulitas, innixa variis Chriſti ac Deiparæ imaginibus quæ Romæ & alibi venerationem habent, velut ab illius manu eſſent.* Quæ ſequuntur, Accuſator prætermittit: ſequuntur autem hæc: *Pueris operæ pretium legere, quæ in hanc rem ſcripſit Abbas Paulus de Angelis, in deſcriptione Baſilicæ S. Mariæ Majoris de Urbe, lib. 12 Cap. 2 & 3: egent tamen illa examine aliquo, quod non eſt hujus loci.*

36 Fortè verebatur Accuſator, ne, ſi locum integrum reddidiſſet, non tam facilè Lectori perſuadere poſſet, quod imagines illas impugnem; quando, ad confirmandam earum legitimam à S. Luca originem, videret me adducere Abbatem Paulum de Angelis, quo nemo magis in iſtarum imaginum commendationem ſcripſit; quæ erudito Lectori laudo, tamquam digna lectu; licet quædam in iis eſſe cenſeam, quæ *egeant examine aliquo.* Maluit Accuſator, ceteris omiſſis, ſolum dicere, quod juxta me, *quæ de illis ſcribit Paulus de Angelis, egeant examine.* Mitius dico, *egere examine aliquo.* Quamvis enim in optimi cujuſque hiſtorici narratione principale verum ſit; ſubinde tamen erratur in aliqua circumſtantia; & inter probationes multas, nõ omnes æque certæ ſunt; ſubinde adſertur quidpiam pro confirmatione, quod ipſa aſſertione minus firmũ ſit, & *egeat examine aliquo*: hoc autem non facit, quo minus aſſertioni, propter alia rationis vel auctoritatis momenta, præbeatur aſſenſus. Et quidem in caſu præſenti, licet, propter communiſſimum fidelium conſenſum & receptiſſimam à multis ſeculis quodammodo traditionem, agnoſcamus imaginum quarumdam à S. Luca originem; an tamen etiã id quod in Paulo Abbate jã allato dicitur pag. 245, quod *S. Leo* Papa *primus, cum propriam manum obtruncaſſet, ut libidinis ignem reſtingueret, per hanc Virginem* (ſive, *per hanc imaginem*, ut titulus habet) *eam recuperavit?* Id certe (ipſomet Paulo fatente) *Baronio durum videtur*, nec valet credere, licet à S. Antonino aliiſque relatum.

37 Sed video, R. Pater, præcipuum offenſionis lapidẽ eſſe, quod communẽ fidelium de imaginibus iſtis conſenſum vocarim *piã credulitatem*: ſic enim appellationem illam exagitas: „ Vox *Credulitas*, juxta interpre„ tationẽ Câlepini, error magis, qnã culpa „ eſt. Et, *Credulus* dicitur, qui temerè credit: „ adeoque cenſet Papebrochius, nõ ex alio „ capite S. Lucam admittendum fuiſſe pi„ ctorem, quam ex eo quod Chriſti fideles „ temerè id credant. Plura ejuſmodi addis, ſed omnia nixa uno *Calepino.* Verius dixiſſes, interpretationem eſſe Planci apud Ciceronẽ, à Calepino citati. Calepinus vero *credulitatem* aliter non definit, nec aliud de ea pronuntiat, quam eſſe *facilitatem credendi.*

38 Quædam *credulitas*, ſeu credendi facilitas, eſt *temeraria & levis*; quædam *probabilis & diſcreta*, teſte Laurentio Beyerlinck in Theatro vitæ humanæ, verbo *Credulitas.* Non igitur rectè infers, fideles à me temerarios vocari, quod eorum de imaginibus

iſti

iſtis fidem vocaverim *piam credulitatem*. De credulitate, non *temeraria*, ſed *probabili & diſcreta*, mihi ſermonem eſſe, facile colligere poteras, pater Profeſſor; nam credulitas *levis & temeraria* proprie *pia* non eſt, quia *levitas & temeritas* vitium eſt, *pietas* virtus. Imo vero apud me diſcreta & pia credulitas certitudinem non excludit, nec quidquam vetat quo minus, poſitis motivis credibilitatis moraliter certis, *pia credulitas* aſſenſum imperet motivis iſtis firmiorē. Niſi dicere malis, *voluntatem non poſſe efficere, ut aſſenſus fidei in ſeipſo ſit magis firmus, quam mereatur pondus rationum ad aſſenſum impellentium*, quæ eſt decima nona inter Propoſitiones ab Innocentio XI damnatas.

39 Contra argumentaris; *Vox illa, Credulitas, ordinarie importat vacillationem, etiam ſecundum Papebrochium, prout ex decurſu patebit*. Reſpondeo, R Pater Profeſſor, negando aſſumptum. Probare niteris unice ex Tom. 2 Maji pag. 822, ubi inquis), „ Papebrochius refert apparitionē Chriſti Domini, dicentis S. Angelo Carmelitæ, *Ibis in Siciliam cum imagine Deiparæ Matris meæ, quam depinxit S. Lucas*; quia apparitionē ſic repudiat: *Utinam hæc, quam fidenter aſſeruntur, tam certo eſſent à Chriſto ſic revelata! magnum utique præſidium adferrent confirmandæ vulgari fidelium credulitati de iſtiuſmodi imaginibus*: unde mox infers me, de imaginibus iſtis *dubitare & hæſitare*.

40 Reſpondeo negando conſequentiam, atque ipſum conſequens. Nam primo, quomodo ſequitur; Dubito, an revelatio illa facta ſit S. Angelo Carmelitæ: ergo dubito, an S. Lucas depinxerit imagines Deiparæ? Nemo dubitat, quin poſſit veritas aliqua ſubſiſtere, etiamſi revelata non ſit S. Angelo Carmelitæ. Secundo, cur E.G. Religioſi veſtri, qui ſine *dubitatione, hæſitatione, vacillatione* judicant, quod Ordinis ſui inſtitutio fuerit à tempore Eliæ; cur, inquam, illi dubitare ſimul non poſſent, an hoc Patern. veſtræ ſit divinitus revelatum? Aliud ſcilicet eſt, dubitare de veritate propoſitionis; aliud de ejus revelatione, præſertim quæ dicatur facta alicui determinatæ perſonæ.

41 Si conſtaret de apparitione & revelatione facta S. Angelo Carmelitæ, jam profecto imaginum iſtarum deducta à S. Luca origo non tantum moraliter certa foret, ſed metaphyſice; & quidem certitudine inter metaphyſicas ſumma, quæ eſt fidei divinæ, propter auctoritatem Dei revelantis. An non igitur merito dixi, quod, ſi conſtaret, hæc *eſſe certo à Chriſto ſic revelata, magnum utique præſidium adferrent confirmandæ vulgari fidelium credulitati de iſtiuſmodi imaginibus*? Quis dubitet, quin propoſitio, quæ prius tantum habebatur moraliter certa, *magnum* dein *præſidium* accipiat à revelatione divina, per quā ad certitudinē metaphyſicam evehatur? Nec tamen *vacillaſſe, hæſitaſſe, dubitaſſe* de propoſitionis illius veritate dicendus eſt, quiſquis eam tantum cenſuit moraliter certam, non revelatam divinitus.

42 Pudet me tam multis illa probare Profeſſori Theologiæ, quæ vel tironibus perſpecta ſunt. Illud miror, quod litem mihi non moveris de τὸ *vulgari*, dum voco *vulgarem fidelium credulitatem*. Nam & vox iſta apud Calepinum ſubinde ſumitur in partem deteriorem. Sed reſpondiſſem, etiam Calepino interprete, eam accipi quoque pro *communi* & *pervulgato*: atque ita admitto eſſe communem & pervulgatam fidelium de iſtis imaginibus credulitatem.

43 Aſt iterum te offendo voce *credulitatis*, atque hanc mihi, ubi de imaginibus iſtis agitur, plane cupis interdictam, quia Planco apud Calepinum, *errorem* ſonat, tibi etiā *temeritatem*. R. Pater, ſi oſtenderis, ita eam ſonare omnibus, retractabo. Verum jam inde propter vocem iſtam ad Sedis Apoſtolicæ Tribunal à Patern. veſtra citatus, atque ibi accuſatus ſum, tamquam de ingenti crimine in genere ſcriptionis; quapropter cogor tetricam

tricã de nomine queſtioné pluribus agitare.

44 *Temeritatem* & *errorem* eſſe vitia quædam animi, nullus Theologus aut Philoſophus, ſaltem Chriſtianus, iverit inficias, quamvis erroris vitium poſſe eſſe fine culpa omnes agnoſcant. Atqui Chriſti judicio, credulitas, neque erronea videtur fuiſſe, neque temeraria, neque vitioſa, quando non tantum incredulitatem diſcipulos exprobravit, ſed abſolute & indefinite monuit Thomam, ne deinceps eſſet incredulus: *Noli eſſe incredulus*. Si omnis incredulitas vitium ſit, videtur mihi non incongrue colligi, aliquã credulitaté non eſſe vitium; ſed potius virtutem. Sicut ex eo quod omnis injuſtitia, omnis intemperantia, omnis imprudentia, vitia ſint, non male colligitur, juſtitiã, temperantiam, prudentiam vitia non eſſe, ſed virtutes; nam teſte S. Baſilio in Conſtit. c. 2, *Vitium nihil eſt aliud quam defectus virtutis*: & S. Joanne Damaſceno, l. 2 de fide Orthod. cap. 30, *Vitium nihil quidquam aliud eſt, quam boni ſeceſſio; quemadmodum eſt caligo, lucis abſceſſus*. Unde nõ arbitror ſcandalizandum fuiſſe Baſilium & Damaſcenum, ſi *piam* ſeu *diſcretam credulitatem*, cujus *defectus* & *ſeceſſio* eſt *incredulitas*, appellari audiviſſent virtutem, non *errorem*, non temeritatem.

45 Aliter quam Patern. veſtra de pia credulitate loquitur S. Antoninus, parte 2 tit. 10 de mendacio cap. 10: *Sine mutua credulitate*, inquit, *nulla eſt fida ſocietas, nulla in aliquo fides, nulla ſpes & confidentia firma, nulla amicitia vera, nullum pactum firmum, nulla concordia, nulla pax, nulla denique in aliquo bono firmitas*. Nullàne, Pater Profeſſor, in aliquo fides, nulla ſpes, nulla in aliquo bono firmitas eſſe poteſt ſine *errore* & *temeritate*? Similiter apud Auctorem tuum, Aurifodinæ compilatorem, verbo CREDULITAS, S. Cyprianus ſuper Symbolum Apoſtolorum, aut quiſquis alius eſt iſtius Tractatûs Auctor, paria S. Antonino paucis docet c. 4 in medio: *Nihil eſt*, inquiens, *quod in vita geri poſſit, ſi non credulitas ante præceſſerit*. Hæc pro Achille tuo Calepino, & quidem perperam à te citato, plus quam ſatis ſunt.

46 Jam monui verba à Patern. veſtra allegata, eſſe Planci in Cicerone apud Calepinum, non ipſius Calepini. Sed cur falſum auctorem pro vero citare maluiſti? Verebare ſcilicet, ne forte exprobaſſem tibi, quod cum auctore Ethnico ſentias contra Chriſtianos; nihil enim ſimili exprobratione tibi familiarius eſt, nullum ad me proſternendum putas telum eſſe minus eluctabile: quod tamen, uti in caſu præſenti, ita & in iis, in quibus mihi intorquetur, vel nullius eſſe roboris cenſeo, vel ſane exigui. Auctarii interim loco ſit, quod, ubi diſceptatur de ſignificatione vocum, quarum in Theologia, in Aſceticis, aut aliis ſacris & Eccleſiaſticis ſcriptionibus uſus eſt, non conſulendi ſint Plancus, Cicero, aut ejuſmodi apud Calepinum ſcriptores profani, quantumvis Latini. Fruſtra ex his quæras, quid uſu Eccleſiæ Chriſtianæ ſignificet E.G. *Spiritus*, quid *Spirituale*, quid *Humilitas* &c. *Animus humilis* vitium apud illos indicat, virtutem apud Chriſtianos.

§. IV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius præbet anſam dubitandi, an vera Chriſti facies ſudario S. Veronicæ revera fuerit impreſſa.

RESPONSIO.

47 HÆc legens hæſi aliquádiu; neque quid ſibi vellet accuſatio, ſatis aſſequebar; cum de Sudario iſto, & Chriſti facie illi impreſſa numquam me dubitaſſe meminiſſem; ſed potius locutum ſemper, tamquam de re indubitata. Miraberis

raberis & tu, Lector, accuſationis ſeu malignitatem ſeu obſcuritatem, quando eam conferes cum ipſius Accuſatoris confeſſione Art. 11 §.2, ad quem nos remittit. Illic itaque ſic ſcribit: *Fatetur citra ullam dubitationem Papebrochius, admittendum Sudarium, Chriſti faciem exprimens, quod hæretici explodunt.* Quomodo, cogitabam, dubitandi anſam aliis præbeo, ubi tam clare Sudarium iſtud, & impreſſam ei Chriſti faciem contra hæreticos aſſero, tamquam rem *indubitatam*, ipſo fatente Accuſatore? An forte, quod uno loco affirmavi, deinde retractavi aut revocavi in dubium? Atqui de una eademque pagina & columna agit Adverſarii confeſſio ſimul & accuſatio.

48 Ne igitur te, Lector, pluribus ſuſpenſum teneam, in eo crimen meum verſatur, quod Tomo VII Maji pag. 358 num. 26, de *S. Veronica*, ut piam Matronam ſignificat, quæ Chriſto crucem bajulanti occurriſſe, ejuſque ſanctiſſimam faciem Sudario terſiſſe vulgo creditur, dixerim, *quæ an ulla unquam fuerit, dubitatur*: unde Adverſarius concludit, anſam à me præberi dubitandi, an Chriſti facies impreſſa fuerit Sudario iſtius Matronæ. Si aliud non velit Accuſator, non eſt cur tantopere repugnem, modo illud fixum & firmum maneat, admitti à me, tamquam *indubitatum*, quod Chriſti facies alicui Sudario verè impreſſa fuerit, neque de hoc dubitandi ullam à me anſam præberi. Ratio longe diſpar eſt de Sudario iſto, & de Matrona: quod pro illo, tamquam indubitato, conſtantiſſima traditio militet; non adeo pro hac, quin, antequam Tomum VII Maji, unde accuſatio deſumpta eſt, in lucem edidiſſem, de ea dubitari cœptum ſit, nec inter ſolos Acatholicos.

49 Nomen *S. Veronicæ* reperitur quidem in Martyrologio Galeſinii; at cur Baronius, qui tam multis Sanctis, etiam ex Galeſinio deſumptis, Romanum Martyrologium auxit, auſus non fuit ex eodem adjungere *Veronicam*? imò cur adjunctam tempore Gregorii XIII, expunxit idem Baronius; & in Martyrologio, à ſe aliiſque viris eruditis reformato, eam preſſit alto ſilentio? An non Baronius, cũ ſuis in hoc opere adjutoribus, dubitationẽ ſuam de ſanctitate hujus *Veronicæ*, factis ipſis ſatis loquitur? Licetne autem, P. Profeſſor, dubitare de ſanctitate *Veronicæ*, imo eam ex Albo Sanctorum in cælis viventium abſolute expungere; non liceat eã expungere de numero viventiũ in mundo, adeo ut vel *dubitare* de ejus exiſtentia nefas ſit?

50 Ediſſere igitur nobis, cur de ſanctitate ejus & gloria à Baronio dubitetur, niſi quia dubitat de ejus exiſtentia. An fortè dices, Baronium ſanctam hanc mulierem ex Sanctorum Catalogo ſuſtuliſſe, non propter dubitationem ſuam, ſed aliorum? Ita ſit, R. Pater: jam habetur tota propoſitionis meæ, à te in crimen vocatæ, veritas: nam aliud iſthic non aſſerui, quam quod, *an ulla unquam* (Veronica matrona) *fuerit, dubitatur*: à quibus, vel à quo, vel à quot, non dixi.

51 Quamquam non video, quomodo vos ſaltem dicturi ſitis, expunctionem hanc, factam à Baronio ejuſque adjutoribus, non eſſe ullum in illis dubitationis ſignum de ſanctitate aut exiſtentia *Veronicæ*, poſtquam nudum ſilentium noſtrum de origine Ordinis Carmelitani in Martio, interpretatus eſt P. Franciſcus Bonæ-ſpei, non tantum dubitationẽ de antiquitate Ordinis ſui, ſed & negationem ejuſdem; uti videre eſt in Armamentario, ab ipſo, rationẽ ſilentii exigente, mox edito, tota Provincia veſtra approbãte.

52 Hiſce puto, ſatis ſuperque perſuaſum eſſe æquo Lectori, nihil criminis committi ab illo, qui, appenſis utrimque rei momentis, dubitaverit de ſanctitate vel exiſtentia alicujus, quem privatum cujuſvis loci, diœceſis, regni, aut etiam ordinis religioſi Martyrologium habet pro Sancto, habuitque aliquamdiu; uti nihil committitur criminis ab illo, qui Sanctum, quem familia aliqua religioſa pro Martyre ſemper habuit coluitque,

que, monſtraverit in pace obiiſſe, & ut Conſeſſorem colendum eſſe. Taliter accidit S. Petro Thomæ, qui à vobis Officio de Martyre coli hoc ſeculo cœptus, à nobis demonſtratus eſt vere Confeſſor fuiſſe, editis, quæ eatenus latuerant, ejus Vitis duabus.

53 Utinam non tam multa nobis quotidie, inter geſta Sanctorum verſantibus, occurrerent, de quibus rationabiliter dubitare debemus, imo quæ & reprobare! Talium autem plurima prætermittimus ſilentio, ut indigna quæ inter Acta Sanctorum legantur: aliqua autem indicare ſaltem inter ſcribendum debemus, & à verioribus ſecernere; ſi rationem muneris noſtri, quod eſt indagare veritatem, velimus implere.

54 Dubitavit Bollandus, ad diem XX Februarii de ſanctitate *Eleutherii*, *Epiſcopi Conſtantinopolitani*; ideoque auſus non fuit inter Sanctos eum reponere, licet in Martyrologium Romanum, etiam poſt emendationem ejus, relatus ſit. Rationes cur auſus non fuerit, videre licet ad dictum diem inter Prætermiſſos pag. 168 col. 1; nec inventus hactenus Romæ eſt, qui ejus prætermiſſionis auctori ea cauſa litem moveret, vel de reverentia erga Romanum Martyrologium imminuta verbum faceret: quin potius fuit qui inde ſcripſerit ad me, ut ſi plura ejuſmodi longo uſu notaſſem corrigenda, ea ſuggererem pro nova Martyrologii editione; quod facere detrectavi, quia currente adhuc opere, necdum plene informatus de ſingulis ſum.

55 Numquid *Euſebium Cæſareenſem* (ut nuper in Amica expoſtulatione num. 37 & ſeqq. oſtenſum eſt) perpetuis fere temporibus Gallicanæ Eccleſiæ Martyrologia & Miſſalia Sanctum dixere? Illum tamen eumdem, licitum ſibi putat P. Sebaſtianus in Motivo Juris, non tantum expungere è numero Sanctorum, ſed hæreticis etiam & in hæreſi mortuis, atque adeo æternum damnatis, accenſere. Quid ad facinus tam audax prædicta mea dubitatio?

56 Oſtenditur ſimiliter in eadem Expoſtulatione amica à num. 93. & confirmatur in Poſtſcripto à num. 30 (utrumque opuſculum legi poteſt in Apologia, Tomo I Junii præfixa) *Enochum ab Amathim*, quem Patres Carmelitæ Ordinis ſui faciunt Eremitam, diſcipulum Chriſti ex 72, comitem S. Marci Evangeliſtæ, Epiſcopum Nicopoleos, ac denique Sanctum, & pro tali Kalendariis ſuis inſerunt; oſtenditur, inquam, Enochum iſtum à ducentis primum annis mundo innotuiſſe, antea ignotum omnibus, adeoque deficere fundamentum credendi, quod talis Carmelita, Chriſti diſcipulus, Epiſcopus, & Sanctus, unquam extiterit in rerum natura.

57 Denique ſanctiſſimæ memoriæ Innocentius XI *Joannem Calà*, pro ſancto Anachoreta pluribus annis in regno Neapolitano habitum, veneratione aliqua imposterum affici vetuit anno 1680; præcipiens expreſſe, *omnem cultum*, eatenus ei exhibitum, *penitus tolli, oſſa etiam in ſepulcro, ubi alia fidelium defunctorum cadavera quieſcunt, recondi & cum illis confundi, numquam inde extrahenda: imagines vero ipſum repræſentantes, veſtes, aliaſque reliquias ab omnibus eccleſiis, oratoriis, & altaribus omnino tolli.*

58 Interea ſanctam & indubitatam *Veronicam* admittimus, quæ ſit ipſa Salvatoris noſtri imago, à ſanctiſſimo ejus vultu impreſſa Sudario, & *Veronicæ* nomine communiter appellata, teſte Nicolao IV Pontifice, in litteris apud S. Mariā majorē idibus Aprilis 1290, ubi hæc habet: *In ea namque Baſilica ſui pretioſiſſimi vultus imaginem, quam Veronicam fidelium vox communis appellat, in ſingularis amoris inſigne tribuit venerari.* Complures præterea Pontifices Clementem VI, VII, VIII, Gregorium XIII alioſque, ſacroſanctum Sudarium appellantes *Veronicam*, refert Jacobus Grimaldus, Baſilicæ Vaticanæ chartophylacii Propræfectus,

fectus, apud Bzovium in Annalibus, ad annum 1216 num. 16.

59 Si autem in re obſcura conjecturis uti liceat; non videtur ab omni veroſimilitudine alienum, quod *Vera icon*, exigua litterarum tranſpoſitione, factum ſit *Veronica*, ut vulgus in ejuſmodi mutationibus facile eſt. Sic Bruxellis ſacellum S. Mariæ *Finiſterræ* primitus appellatum, nunc vulgo dicitur *Veniſter-Sterre*, quaſi Stella feneſtræ, quare etiam Stella in apice frontiſpicii, intra ſummam feneſtram, picta cernitur.

60 Si Etymologiam nominis *Veronicæ* aptiorem alii invenerint, avide amplectemur, qui ſoli veritati ſtudemus, non novitati. Quidquid rationum excogitare potuimus, pro ſtabiliendo ſanctæ mulieris *Veronicæ* cultu & veneratione, ſtudioſe congeſſimus ad diem 4 Februarii. Cum vero nobis deinde innoteſcerent Auctores non contemnendi, ut Joannes Mabilio & Lucas Holſtenius, qui nixi Jacobo de Trecis, poſtea Urbano IV, & antiqua deſcriptione Baſilicæ Vaticanæ, non parum de Veronica Matrona dubitarent (ut videre erit, Art. xi, §. 2) hanc etiam dubitationem verbo indicare viſum nobis fuit: nunc autem provocati, fundamentum aliquod dubitandi expoſuimus; non invidentes ſanctæ mulieri cultum ſuum, ſed gratiſſimum habituri, ſi Sedes Apoſtolica, ad eximendam omnibus qualemcumque dubitationem, nomen ejus Martyrologio Romano reſtitui curet, ſanctitatemque ſupremâ definiat auctoritate.

§. V. ACCUSATIO.

Papebrochius arrodit Chriſti columnam, Scalas ſanctas, aliaque monumenta ſacra, Romæ exiſtentia.

RESPONSIO.

61 Mirabilis vir es, P. Sebaſtiane, qui me ais arrodere Chriſti columnam. Putaſne, ſatis intelligis de qua columna agatur? Imo, inquis, *arrodis columnam Chriſti Domini*, Tom. I Aprilis fol. 118 litt. *l*, his verbis: *Dicta vulgo Columna ſancta, juxta ſacellum Gregorianum poſita in Baſilicâ Vaticanâ olim prope ipſam Sanctorum Apoſtolorum Confeſſionem ſtabat, ſupra partem quamdam arcus triumphalis, prout eam deſcribit Joannes Severanus, in ſacris Memoriis VII Eccleſiarum pag. 108, nunc autem ſubmota eſt; uti & alia quædam à baſilicis aliis, ſanctitatis non ſatis certæ monumenta.*

62 Columna hæc, vulgo dicta *Sancta*, de qua cum Joanne Severano hic ago, non eſt ea ad quam flagellatus eſt Chriſtus; ſed longe alia, de qua in Vita S. Franciſci de Paula n. 31 legitur, quod ex ea *prædicans Salvator noſter Ieſus Chriſtus in Hieruſalem, convitium pertulit dicentium ſibi, Dæmonium habes*: nam huc illa Annot. *l* refertur. Cur autem Paternitas veſtra, citans verba mea, ait, me agere de *Columna Chriſti Domini*? An ut Romanis, de priori Columna, utpote pridem ſubmota, nihil jam ſcientibus, honorantibus autem ad S. Praxedis, *Columnam*, ad quam Salvator noſter flagellis cæſus eſt, ſtomachum contra me moveres, quaſi hanc annumerem *non ſatis certæ ſanctitatis monumentis*? Ex aliis ſiniſtris interpretationibus tuis Lectori præſumere licebit, non optima fide mutatum titulum, maxime cum legerit ſubjectum hoc epiphonema: *Sic Papebrochius quævis, etiam ſacratiſſima, pro ſuo captu, abſque probatione, ſuſpectat monumenta. An recte? judicet ſancta Sedes.*

63 Quid judicabit ſancta Sedes? Utrum recte narrem, quod ipſa recte fecit, aut fieri permiſit; ne prudentioribus peregrinis, &

non ita cæce credulis, ut omnes vellet eſſe Paternitas veſtra, ſcandalo eſſet tam incerta ac pene ridicula traditio vulgi? Potiori jure judicabit eadem ſancta Sedes, quod ſibi & Baſilicę Vaticanę curatoribus, illius Columnæ aliorumq; ſimilium ab oculis removendorum ſuaſoribus & miniſtris, injurius ſit P. Sebaſtianus, dum ſic remota, & in neſcio quem angulum retruſa, pergit ipſe vocare *ſacratiſſima*; & indignatur, à me poni inter *alia ſanctitatis non ſatis certæ monumenta.*

64 Alia porro *monumenta ſacra*, de quibus Titulus tuus, dic quæ ſunt? Si ea noſti, cur non eodem zelo vindicas? Si non noſti, cur judicas ſatis certæ ſanctitatis eſſe? De me alia ratio eſt: monumenta illa non duxi nominanda, ne iis, quorum laudabam judicium in illis amovendis, ægre facerem, refricando memoriam nimiæ credulitatis majorum ſuorum, iſta olim, ut certiſſima, commonſtrantium advenis.

65 Inter hæc ſanctitatis non ſatis certæ monumenta haud numero *Scalas, quas paſſim Sanctas vocant, è Pilati Pretorio, ut creditur, advectas*; Tomo VII Maji pag. 467. Eæ etiamnum in priſtina veneratione ſunt. Vult tamen me de iis dubitare Accuſator meus. Bene, inquit, expendendum iſtud dubitantis animi indicium, *ut creditur*: nam „ eo verbo aut ſimili ſolet Papebrochius „ uti, dum receptas hiſtorias ac traditiones „ molitur reddere ſuſpectas, aut labefactare .... Ego quidem edoctus pridem ſum, quod *credere* ex genere ſuo, differat eſſentialiter ab *opinari*, per hoc quod *opinari* importet neceſſario formidinem, ſaltem radicalem; *credere* autem non importet. Quamquam lubens fateor, fidem hanc de Scalis ſanctis, moralem apud me certitudinem non excedere: atque per id, *ut creditur*, voluiſſe indicatum. Si metaphyſicam eis, & quæ ſit fidei divinæ, deberi autumet Accuſator, neſcio an vel unum rationis compotem ſibi habiturus ſit conſentientem; forte ex vulgo nimis temerè credulo, ut alibi ſæpe, ſic & hic.

§. VI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius impugnat merita Christi.

RESPONSIO.

66 HOc ſi verum, R. Pater, fateor, me hæreticum, & inter hæreticos non vulgariter execrandum. Quid enim univerſo hominum generi ſalutis reliquum facit, qui Chriſti merita ſubvertit? Aſt ubi tam ſtolide impingo in fidē & religionē? Mittis nos ad Tomum 6 Maji, ubi de vita S. Canionis, ad diem 25 Maji, refero Acta quædā, ex auctore inerudito, cujus varios lapſus hiſtoricos detego: ſimul etiam verbo attingo orationem hanc, quæ ab eo tribuitur S. Canioni; *Dominus Ieſus Chriſtus, qui aperuit oculos cæci Tobiæ Prophetæ, ipſe te illuminet*: & circa eam orationem ſic animadverto pag. 23 litt. h. *Cum illuminatio Tobiæ incarnationem Verbi præceſſerit, parum aptè illa tribuitur Domino Ieſu Chriſto.*

67 In hac ſola Notula contendit Accuſator, ſe manifeſte prodere virus, quo Chriſti merita tollantur è medio. Ait, per hanc me *prætendere, quod Chriſti merita ſe non extendant ad dona naturæ & gratiæ, hominibus conceſſa ante ipſam incarnationem.* Non igitur impugno merita Chriſti indefinite & illimitate, ut arguebar in titulo; ſed nunc reſtringitur accuſatio ad tempus incarnationem præcedens: neque *impugno* reipſa, ſed *prætendo* tantum ea impugnare: id de me, tamquā ſibi exploratum, aſſerit religioſus Accuſator. Ego vero teſtor, nihil hujuſmodi me *prætendere*, nec in mentem incidiſſe unquam; neq; id indicant verba ex me citata.

68 Agnoſco, illuminationem Tobiæ, & quid-

quidquid donorum, pręſertim ſupernaturalium, hominibus, ſaltem poſt Adæ peccatum conceſſum eſt, acceptum referri debere meritis Chriſti. Verum ſupereſt mera quæſtio de voce, an illa, quæ ante incarnationem facta ſunt ex meritis Chriſti ſecuturis, communiter & in ſenſu obvio dicatur Chriſtus feciſſe. E.G. an, ſicut revera ex meritis Chriſti prandium Danieli in lacu leonum delatum eſt, Suſanna adverſus calumnias defenſa, Moyſes accepit tabulas Legis, eductus Loth per Angelum eſt de urbe Sodoma, Tobiæ aperti ſunt oculi; quæſtio, inquam, eſt, an propterea ſint valde aptæ, ſeu communi paſſim uſu receptæ ſimiles locutiones; *Chriſtus tulit prandium Danieli*, *Chriſtus defendit Suſannam*, *Chriſtus dedit Moyſi tabulas legis*, *Chriſtus aperuit oculos cæci Tobiæ*. Putavi ego, locutiones ejuſmodi eſſe *parum aptas*, ſaltem ad captum vulgi, cui æque ac eruditis ſcribuntur leguntur q; Sanctorum Vitæ, de quibus agimus: putoque etiam, illas ibi non minus *parum aptas* eſſe, ſeu parum uſu receptas, quam ſunt in vulgari ſermone & in publica ad concionem dictione. Quis enim verbi divini præco, inſtructurus populum, dicat, *Chriſtus locutus eſt per Prophetas*; *Ita Chriſtus per os Davidis*; *Chriſtus tulit prandium Danieli* &c. ?

69 Aliud eſt de miraculis, quæ Chriſtus inter homines vivens, vel quæ ejus diſcipuli & ſectatores patrarunt. Hęc enim facta ſunt, non tantum ex ejus meritis; ſed etiam ejus nomine, & ad explicitam ejus invocationẽ: nulla enim legitur in Eccleſia oratio, quæ non mediatione *Domini noſtri Ieſu Chriſti* terminetur. Habet quidem propoſitio illa, Chriſtus aperuit oculos Tobiæ, ſenſum verum; tum quia Chriſti meritis aperti ſunt, tum quia Chriſtus eſt perſona divina, ſeu Deus, qui operatur omnia in omnibus: & qui propoſitionem aliquam, non de falſitate arguit, ſed de modo tantum *parum apto*, ſatis indicare ordinarie cenſetur, ſe eam habere ut veram. Neque eam voco prorſus *ineptam* ut mihi affingis; ſed *parum aptam*, præſertim vulgo; qui, niſi congrua accedat interpretatio, ejuſmodi propoſitionibus feriri ſolet, quaſi ſignificaretur, quod eodem omnino ſenſu miracula iſta Chriſto tribuantur, quo alia quæ à Chriſto vivente patrata ſunt, adeoque quod Chriſtus vere extitit tempore Tobiæ, Moyſis, Danielis, &c.

70 Eſt & alia ratio, quâ ſubinde Scriptura Chriſto tribuit quædam in veteri Teſtamento acta per Angelos, ipſius incarnandi perſonam repræſentes; puta Danelis 3, ℣. 92, ubi Nabuchodonoſori in fornace apparuit *ſpecies quarti, ſimilis filio Dei*: & hoc ſenſu Eccleſia, in Antiphona ad *Benedictus* tempori paſchali, canit, *Surrexit Chriſtus de ſepulcro, qui tres Pueros liberavit de camino ignis ardentis*, & Apoſtolus Judas in ſua Can. Ep. cap. 1, ℣. 5, *Ieſus*, inquit, *populum de terra Ægypti ſalvavit.* Sed hæc, & ſi qua alia pauca loca (abſque eo quod diverſimode ab Interpretibus explicantur) communis uſûs intellectûſque non ſunt: nec tu, Rev. Pater, ea mihi objicis, fortaſſis quia prævidebas reſponſionem ex vario Interpretum ſenſu dandam: ſed unicam adverſus me probationem adfers, &, ut quidem ais, *evidentiſſimã, ex Proſa, quæ ex ordinatione Eccleſiæ legitur in Miſſa ipſo feſto Nominis Ieſu*: In Proſa autem illa ſeu Rythmo hæc habentur:

Cælos fecit, terræ molem
Ieſu nomen, atque ſolem,
Et cæleſte gaudium:
Angelorum ingens cœtus,
Protoplaſtuſque perfectus
Fuit Ieſu nomine,
Ut aquarum magni fontes
Sunt immiſſi ſuper montes,
Juſto rerum ordine.

71 Rhythmus hic legitur in eccleſia metropolitana Mechlinienſi, non in diœceſi univerſa: legitur & in Antverpienſi à paucis annis. Admitto, nihil in eo eſſe falſum, nihil

ineptum:inde tamen non ſequitur,eſſe aptiſſime dictum. Conſtat multos Rhythmos, etiam ubique uſurpatos,dein à S.Congregatione Rituum eſſe correctos: an nihil hic etiam aliquando corrigendum ſit,quis divinabit? Interea, R.Pater,cenſeſne omnia & ſingula in Officiis & Miſſis particularium Eccleſiarum ac Ordinum eſſe talia,ut nullus apex ſit,de quo ſuſpicari liceat,poſitum eſſe *parum apte*? Certe in Officio ſolennis Commemorationis B.V. Mariæ de monte Carmelo,vobis proprio,& nunc per omnes Hiſpanicas ditiones communi,ſi aliquando in Romanum Breviarium recipiatur,prout optatis;vix dubito, quin multa reformanda ſint:ſcio autem paſſim diſplicere phraſim Reſponſorii 3 ad Matutinum, ut *minus aptam*, & Oedipo egentem, qua dicitur, quod Virginem Dei Genitricem

—— *Proceres comitantur heriles*,

Per quos orbis ovans,Chriſto ſub Principe pollet.

Quærunt enim,nec intelligunt,quinam illi ſint *Proceres*,quis ille *orbis*,qua in re *polleat*; neq; ſimplices Grammatici,mei ſimiles,intelligunt, quid tandem iſto verborum ambiguorum circuitu indicatum velitis: nam ſi *Orbis* vobis eſt *Mundus*, hunc ſe viciſſe aut ſalvaturum, Chriſtus gloriatur; ovaturum autem ſeu triumphaturum, nuſquam promittit. Ediſſere ergo nobis, Rev. Pater, parabolam iſtam.

72 Sed ad rem. Unde tibi conſtat,omnia quæ ex Rhythmo de Nomine Jeſu relata ſunt,ei Nomini tribui propter Chriſti merita? Quid ſi contendam,tribui ex illis quædã propter ſolam perſonalitatẽ & naturam divinã,ſive tribui Verbo,ut perſona divina eſt, non ut incarnata? Cęlũ,terra,ſol,&c.ſuntne creata propter merita Chriſti? Quid autem ſi contendam,cum S.Thoma ejuſq; diſcipulis,& infinita aliorum Theologorum ac Patrum turba, Verbi incarnationem tantum decretam fuiſſe,poſt decretum abſolutũ de condendo mundo,& prævisum abſolute Adami peccatum? Quænam igitur ſpecies hic impugnandi Chriſti merita atq; ea reſtringendi ad ſolum tempus incarnationem ſecutum? Si quid obſcurum fuiſſet in propoſitione mea,neq; caritatis erat neq; æquitatis eam in deteriorem partem interpretari, præſertim dum circumſtantiæ loquentem ſatis alienũ oſtendunt à ſenſu tam perverſo.

73 Abunde omnibus perſpectum eſt,me, Cenſores meos,ceteroſque Societatis Theologos,remotiſſimos eſſe ab opinando, quod Chriſtus pro ſolis incarnationem ſubſecutis mortuus fuerit: mortuũ eſſe ac paſſum pro omnibus & ſingulis,etiam pro Caïno,eiſq; auxilia ad ſalutem ſufficientia ex meritis Chriſti,partim reipſa collata,partim oblata fuiſſe, omnes conſtantiſſime ſuſtinemus;& quantum pro hac doctrina ſtabilienda, ubique,ac præſertim in Belgio,à nobis pari conſenſu laboretur,nõ eſt quod commemorem; nemine id,pręter veſtram forte Paternitatẽ, vocante in dubium. Dic modo, R. Pater, quis in tota mea doctrina apex ſit,qui non cum communiſſima Eccleſiæ & Scholarum,quoad rem ſeu ſubſtantiam,conveniat?

74 Deniq; verum non eſt quod P.Veſtra dicit, me propter orationem illam *reddere ſuſpectam Vitam S.Canionis*. Vitam hanc, ex probatis auctoribus deſcriptam,dedi tomo 6 Maji;relationem vero quorumdam,de pluribus circumſtantiis partim falſis partim ſuſpectis à me convictã,non potui non ſaltem ſuſpectã vocare. Annotatiunculam autem de Oratione *parũ apta*,ut minutiam quamdam, quæ ad modum loquendi potius,quam ſubſtantiam pertineret, uno tantum alterove verbo interjeci. Quilibet igitur ęquus arbiter judicet,an impugnẽ merita Chriſti,hoc ipſo quo cenſeo *parũ apte dici*,quod Chriſtus tulerit prandium Danieli, exiſtenti in lacu leonum; quod Chriſtus eduxerit Loth de Sodoma,quod Chriſtus dederit Moyſi tabulas legis,quod *aperuerit oculos Tobiæ*; quamvis profitear,quod hęc & cetera bona, quę hominibus poſt Adę peccatum collata ſunt, ex Chriſti meritis proveniant.

§.VII.

§. VII. *ACCVSATIO*

Papebrochius Hiſtoriam inventionis ſanctæ Crucis, in Eccleſia receptiſſimam, & Romano Breviario inſertam, repudiat tamquam fabulam.

RERPONSIO.

75 HIſtoriam *inventionis ſanctæ Crucis, Rom. Breviario inſertam*, & (ſicut ibi refertur) *in Eccleſia receptiſſimam*, nec verbo quidem uno attingo; haud ſolitus Lectiones Breviarii tranſcribere, cuivis obvias, nec adeo antiquas; ſed quid ea de re habeant Theodoretus & Rufinus, trado x Martii, ubi de S. Macario Hieroſolymitano Epiſcopo, præcipuo rei tunc geſtæ adjutore: ad diem vero III Maji illuc me referens, addo quæ habet S. Theophanes, & quædam ex S. Paulino. Inde §. 2 tranſeo ad *fabuloſa inventæ Crucis Acta*; quæ deinde ſequenti die integra produco, eruditorumque judicio ſubdo ad Vitam S. Cyriaci: quem S. Macarii ſucceſſorem fuiſſe non credo, aut ab eodem ſicut Acta fingunt, ſanctam Crucem Helenæ indicatam fuiſſe: ſed hujus ætate antiquiorem multo eſſe exiſtimo.

76 Vultne Patern. veſtra, hæc Acta eſſe *hiſtoriam, in Eccleſia receptiſſimam & Romano Breviario inſertam?* Videtur id omnino velle; & niſi velit, accuſat nihil: Nam & in tua Appendice ad Motivum juris num. 12. dicis, eamdem Hiſtoriam à S. Gelaſio Papa & LXX Epiſcopis in Concilio Romano, annis abhinc 1200, *cum omni honore ſuſceptam fuiſſe*: quod falſo imponitur Gelaſio & Epiſcopis. Tantum enim abeſt, ut *cum omni honore ſuſceperint* Hiſtoriam illam; ut ſub honeſtis terminis eam inter fabellas reponant, utpote eam vocantes *Novellam relationem*; ideoque monent Lectorem Catholicum, ut ne temere ad ejus lectionem accedat. Verba ipſa legi poſſunt in Decreto ejuſdem Concilii Romani apud Labbeum Tomo 4. Sunt autem hæc: *Scripta de Inventione Crucis Dominicæ, & alia ſcripta de inventione capitis S. Ioannis, novellæ quædam relationes ſunt, & nonnulli eas Catholici legunt: ſed cum hæc ad Catholicorum manus pervenerint, beati Pauli Apoſtoli præcedat ſententia, Omnia probate, quod bonum eſt tenete.* Si monitu S. Gelaſii hanc Apoſtoli ſententiam adhibuiſſet Patern. veſtra, non tanta ei veniſſet libido arguendi.

77 Eodem autem hic loco habentur Pontifici Hiſtoria de inventione Crucis Dominicæ & Hiſtoria de inventione Capitis S. Joannis Baptiſtæ: utramque vocat *Novellas relationes*. Hanc repudiat Baronius Notat. 6. ad Rom. Martyrologium 29. Auguſti, ego alteram: uter gravius deliquit? Ita mihi quærendum ex Patern. veſtra, delictum vidente, ſed in me ſolo. Alii putant rectius te quæſiturum à magis eruditis, quam bene uterque, repudio tali, meriti ſimus de Eccleſiaſtica hiſtoria. Item, peccaverimne ego, *Acta* prædicta nominans *fabuloſa*, ac talia eſſe multipliciter demonſtrans? Arguetur verius Patern. veſtra, fingens hiſtoriam illis Actis contentam, à Gelaſio & LXX Epiſcopis *cum honore ſuſceptam* fuiſſe in Concilio Romano. Proba fictionem tuam ſi poſſis.

78. Ego Lectorem mitto ad Poſt-ſcriptum P. Janningi in Apologia ante Tomum I. Junii, ubi oſtendit num. 26. Auctorem Hiſtoriæ de inventione Dominicæ Crucis, quiſquis ille demum fuerit, fingere loca, tempora, perſonas, & geſta. Fingit *anno* 223 *poſt Paſſionem D. N. Ieſu Chriſti*, ſive anno 266 ab ejus

ejus Nativitate, ſanctam Crucem inventam fuiſſe; nempe annis ut minimum 70 antequam reipſa inventa ſit. Fingit eodem anno jam tum imperaſſe Conſtantinum Magnum, quando ſcilicet necdum natus erat, & vix aut ne vix quidem nata fuit mater ejus Helena, ſanctæ Crucis inventrix. Fingit eumdem Conſtantinum anno Imperii ſexto in Oriente ad Iſtrum barbaris gentibus ſe oppoſuiſſe; illo videlicet anno, quo cum magno apparatu in Occidente ad Teberim contra Maxentium movit, eumque profligavit, non moturus in Orientem, niſi multis poſt annis. Fingit, Conſtantino in Oriente agenti Crucem Domini in aëre conſpicuam apparuiſſe; quod conſtat factum in Occidente. Fingit eodem anno, Imperii ſexto, veniſſe *Conſtantinopolim* Conſtantinum, quam ipſe Imperii ſui anno 23 primum cœpit conſtruere, eo ubi Byzantium fuerat & nominabatur loco. Fingit, eodem ab ipſo evocatum Roma veniſſe *Euſebium Papam*, qui in Pontificatu, quem paucos menſes ex ſupputatione noſtra tenuit, pedem non extulit ab Italia, & dubito an extulerit Roma. Fingit eumdem Euſebium baptiſmo abluiſſe Conſtantinum, & quidem in urbe ſua Conſtantinopoli, Utrumque novum eſt hiſtoricis, antiquioribus inauditum, & recentioribus incredibile.

79 Ecce ſpecimen præclaræ hiſtoriæ de inventione Crucis Dominicæ, quam Patern. veſtra, pro meriſſima veritate reputat. Doceat nunc me, quid fabula ſit, ſi hoc non eſt. Doceat porro, cur Catholico ſcriptori non liceat, fabuloſam dicere hiſtoriam, multiplici fictione ſcatere demonſtratam. Doceat denique, cur, quod laudabiliter fecerunt ſancti Patres, id nobis non liceat. Certe D. Hieronymus ejuſmodi hiſtorias liberrime appellat *fabulas*, eaſque ad *Apocryphas ſcripturas* amandat. Audi ipſum de itineribus Pauli & Theclæ ac baptizato Leone, in libro de Scriptoribus eccleſiaſticis, verbis etiam in Breviarium Romanum ad feſtum S. Lucæ relatis, ſic loquentem: *Periodos Pauli & Theclæ, & totam baptizati Leonis fabulam, inter Apocryphas ſcripturas computamus.* Hunc ſanctum Eccleſiæ Doctorem imitatus ſum, repudians ut fabulam, hiſtoriam illam, quam ex pluribus fictionibus oſtendi fuiſſe compaginatam.

§. VIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius ex mera conjectura impugnat Præputium Chriſti Domini, Antverpiæ aſſervatum.

RESPONSIO.

80 NEgo omnia: & id hocce loci ſatis foret, ſi Lectoribus ad manum eſſet Apologia, pro Actis Sanctorum contra Exhibitionem errorum atque alios ei ſuccenturiatos libellos, præfixa tomo 1 Junii. Iſtic enim in Epiſt. Famil. num. 17. & ſubinde in amica Expoſtul. num. 26. commonſtrat Janningus, tantum abeſſe, ut *Præputium Chriſti Domini, Antverpiæ aſſervatum, impugnem*; ut ejus *perpetuam à ſeculis quinque poſſeſſionem, variis documentis teſtatam*, aſſeruerim *indubitabilem* eſſe. An hoc impugnare eſt? Ibidem Paternitatem veſtram Janningus provocavit ad ipſum Antverpienſis Eccleſiæ Venerabile Capitulum, cujus præcipue intereſt; quodque iniqua interpretatione tua concitare in nos voluiſti: & provocare etiamnum pergimus, ut coram venerabilibus iſtis viris, ad quos tibi æque ac nobis aditus quotidie patet, expendas mea dicta; & tua vel confirmes, ſi poſſis; vel retractes, ſi non poſſis.

ARTICULUS SECUNDUS.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Sicut Papebrochius contra hiſtoriam Vitæ Chriſti Domini auſus eſt criticare & apponere; ita & à fortiori non erubeſcit contra ſupremos ejus in terris Vicarios, Pontifices Romanos, varia effutire, quæ gravem ipſis videntur inferre injuriam.

RESPONSIO.

1 Sicut nihil in Chriſti Vitam peccatum à me, luculenter demonſtravi; ita & demonſtrabo, nec circa ejus Vicarios ſcripſiſſe me aliquid, quod lectum cum antegreſſis & ſubſequentibus, cenſuram mereatur.

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius contra communem Eccleſiæ ſenſum ſuſtinet, S. Petrum annis dumtaxat 5 Romæ ſediſſe.

RESPONSIO.

2 VUlgatum annorū 25 numerum exorbitare à vero, neceſſe eſt fateantur omnes, ſi velint ſuſtinere, quod habent antiqui Catalogi, Petrum crucifixum *Nerva & Veſtino Coſſ.* qui ex omnium Chronologorum conſenſu ſignant vulgaris æræ annum 65; cujus ſolius anni die 29 Junii, & numquā poſtea, fuiſſe Neronem Romæ, demonſtrat Henſchenius, ante tomum 1 Apr. pag. xv. Ducem illi habent antiquiſſimum, Epiphanium; qui (ſicut notat Schelſtratius Antiq. illuſtr. pag. xxx, alias 239) ſcribit, hær. 26 cap. 6, quod *Petri & Pauli mors in* 12 *Neronis annum inciderit*, qui omnibus eſt 65, durans illi uſque ad 13 Octobris.

3 Hinc ſi retrogradiaris per annos 25, incurris in annum 41, quando, die 1 Februarii, Claudius imperare cœpit, nemine contradicente. Cum interim iidem omnes, qui annos 25 aſſignant Romanæ Cathedræ, eos numerare incipiant ex Euſebio, ab anno 2 Claudii; & ſic ſolum reſervent annos 24, eoſque non integros. Da mihi nunc annos 7, Cathedræ Antiochenæ adſcriptos; & utrique Cathedræ interjice annos aliquot liberæ per Aſiam prædicationis; venerit Antiochiam Petrus, vivente adhuc Chriſto (quod eſt abſurdum) ſi is, ut habet communis ſententia, quò & ego nunc magis inclinor, dumtaxat eſt mortuus anno 33, aut etiam 34; eo, quod inter Crucifixionem illius atque Petri acceſſum Antiochiam, fluxerint anni tres vel quatuor, aut etiam plures.

4 Cum igitur teneri nequeat numerus annorum 25, quin tollantur aliqui ex tempore vel Romanæ vel Antiochenæ Sedis; quid ego hic pecco in ſenſum communem Eccleſiæ (qui iſta tam accurate non diſcutit) ſi eos annos Romanæ Sedi potius, quam Antiochenæ detrahi poſſe cenſeo? Nihil autem in numeris facilius fuit, quam

notatis initio xv, addi x ab antiquo librario, perperam calculos ſubducente, & plures quam xv ſtatuendos arbitrato; qui error ſic ad poſteros fluxerit. Talis autem animadverſio optime conciliatur cum Actuum Apoſtolicorum Hiſtoria, ex qua conſtat, Paulum & Barnabam non potuiſſe Antiochiam ab Hieroſolymis mitti, niſi 4 aut 5 anno poſt Paſſionem Domini? adeoque Petrum non veniſſe Antiochiam, niſi circa annum 38 aut etiam ſerius; atque ita oportet, ſicut dixi, ut vel perdas ſeptennium Antiochenæ Sedis, vel Petrum ſerius Romam adducas.

5 Quid autem facias illis 12 annis, quibus Apoſtolos, *ex Apollonii traditione*, manſiſſe Hieroſolymis agnoſcit Baronius? Atqui ille, Martyr obiit circa an. 185, & in libro contra Cataphrygos apud Euſebium lib. 5 cap. 18, *refert, tanquam ex veterum traditione, Dominum Apoſtolis ſuis præcepiſſe, ne intra duodecim annos Hieroſolymis diſcederent.*

6 Non adſtringebantur hoc præcepto Paulus & Barnabas ſupernumerarii, ſed adſtringebatur Petrus: & ut Hieroſolymam latius ſumas, pro tota circum Palæſtina (quod tamen non fecit in Actis Lucas, dum narrata Stephani cæde dixit cap. 8, quod diſcipuli *omnes diſperſi ſunt per regiones Judææ & Samariæ, præter Apoſtolos)* ut, inquam, anguſtias illas laxes, intraque eas comprehendas etiam Antiochiam, non tamen exceſſerit Palæſtinâ Petrus, ante annum. 45; & ut tunc ſtatim Romam acceſſerit, (quod non probatur, ſed contrarium potius) non potuiſſet iſtic plus quam 20 annos numeraſſe.

7 Quid porro facias Lactantio, probatiſſimo auctore ſub Conſtantino Magno, filii ejus Criſpi Cæſaris magiſtro? qui lib. de Mortibus Perſecutorum cap. 2. Petrum Romam primum adducit *Nerone jam imperante*, adeoque poſt annum 54. Verba Lactantii, è quibus etiam fluxiſſe per errorem poteſt opinio de xxv annis Cathedræ Romanæ, ſunt hæc: *Diſperſi ſunt* (Apoſtoli) *per omnem terram ad Euangelium prædicandum, ſicut illis Magiſter Dominus imperaverat; & per annos* xxv, *uſque ad principium Neroniani imperii, per omnes provincias & civitates Eccleſiæ fundamenta miſerunt. Cumque jam Nero imperaret, Petrus Romam advenit.* Ubi notanda eſt accuratio Lactantii, qui Chriſtum *duobus Geminis Conſulibus*, id eſt anno 29 vulgaris æræ, paſſum opinatus, poſt annos xxv præciſe incidit in primum Neroniani imperii annum: ex qua accuratione ipſum ad verum Petri Romam adventum etiam proprius acceſſiſſe cogitari poteſt. Sequitur certe ex ſententia Lactantii, Petrum, Romæ anno 65 martyrio affectum, non potuiſſe illic præſidere Eccleſiæ ultra annos xi.

8 Hanc eamdem ſententiam ſequitur Pagius in criticis ad 1 annum Neronis; citatque pro eadem ad annum 3 Claudii Ludovicum du Four, in Obſervationibus Mss. ad Chronol. Pontificiam. Henricus Valeſius in Annotat. ad librum 2 Euſebii cap. 16, recedit pariter ab opinione vulgi, pauciores annos Petro tribuens Romæ; citatque pro ſe Chronicon Alexandrinum, à Cangio nuper *Chronicon Paſchale* intitulatum: nullum tamen certum annorum numerum deſignat, quibus Romæ Petrus fuerit. Deſigno illum ego, ob rationes loco ſuo allatas. Si quis putet, numerum magis certum ſe inveniſſe, probaveritque rationibus magis ſolidis quam ego meum, facile ei cedam.

9 Interim noto, quod in ſecundum annum Neronis cadens dies 18 Januarii, quando Romanam Cathedram Eccleſia celebrat, concurrerit cum Dominica: ut, quocumque me vertam, & vel xv vel xi annis Romæ teneam Petrum, potuerit is iſtic ſibi Sedem in Dominica conſtituiſſe: quidni & fecerit,

& po-

& poſteris faciendum tradiderit; cum S. Leo infra n. 140 doceat, eam *legitimam Ordinationis* diem eſſe? Qui vero citius Romam ſic adduxerit Petrum, ut ibi Cathedram conſtituerit interimque excurrerit aliò ad prædicandum; cauſam nullam inveniet, cur non etiam citius Vicarium, pro ſe abſuturo diutius, conſtituerit Linum: quem tamen Catalogi dumtaxat ordinatum dicunt, *Saturnino & Scipione Coſſ.* id eſt an. 56. Ita quotidie diſcere gaudeo, quantumvis ſenex, 36 annis verſatus inter Acta Sanctorum; & novo accepto lumine mutare atque ſupplere feſtino qualeſcumque priorum lucubrationum defectus. Hoc ſi turpe ſibi putat Theologus; non putat Hiſtoricus, ſed laudi ſibi ducit: cumque Conatus meus recudetur, fortaſſis Romano Petri Epiſcopatui, à die 18 Januarii anni 56 ad diem 29 Junii anni 65 ducto, adſcribam dumtaxat annos novē, menſes quinque, dies undecim. Neq; enim opus eſt, ut ipſo quo venerat Romam anno, Cathedram quoq; conſtituerit, ſed potius multa eò præordinaverit.

10 Deſerendi hic ſententiam Henſchenii, magiſtri mei, quod mihi hic exprobrat Patern. veſtra, præciſa plane neceſſitas fuit. Is enim Chriſtum paſſum ſtatuit anno 29 vulgaris æræ, *duobus Geminis Coſſ.* idque ex omnibus fere antiquioribus Patribus; quos nemo nunc negat ita ſenſiſſe, ſed cuncti excuſant illos, tamquam minus ſolicite punctum iſtud ſerutatos. Hoc vero etiam facere debet Patern. veſtra, ſi velit Chriſtum mortuum retinere, anno ſaltem 33. Sed parum de hoc ſolicitus ipſe, ſatis habes invenire quod carpas in me, ut *ſanctis Patribus & communi ſenſui fidelium* contrarium; nec iſti tantum, ſed & Henſchenio magiſtro meo; quaſi ab hoc & illis non debuerim recedere, ſi vellem annum 33, cum communiori & fundatiori eruditorum nunc ſenſu, tenere.

11 Carpis inſuper num. 9, R. Pater, Notulam ad Acta S. Alphei prorſus fabuloſa; ubi dico, *Fruſtra eſt qui Apoſtoli Petri ædem ante Conſtantini tempora nobis proponit.* Objicis autem mihi Baronium atque ſpondanum ad an. 106. Sed neque ipſos bene legiſti, neque me intellexiſti. Noto id ego ad eum locum, ubi dicitur quod miſſos ex Sicilia legatos excipiens *Papa, poſtridie deduxit ad ædem Apoſtoli Petri, convocans Epiſcopos vicinos & primarios Cleri.* Baronius autē conatur verificare auctorem libri Pontificalis, ſcribentem, quod *Anacletus S. Petri memoriam conſtruxit atque compoſuit*, eoque adducit S. Auguſtinum dicentem; *Nos martyribus noſtris, non templa, ſed memorias fabricamus.* Quod Baronius explicat *ædificii ſtructuram.* De his plura vide Art. 6, §. 5.

12 Diſtingue tempora, & intellige ſcripturas. Auctor (quem ut fabuloſum refuto ex pluribus capitibus) tom, 2 Maji pag. 505 num. 16, *ædem* ſeu baſilicam intelligit, palam extantem & Synodi capacem; Auguſtinus, ſolum *Oratorium*, qualia Chriſtianis ſemper fuiſſe, *Eccleſias* etiam ex re dictas, nemo inficias iverit. *S. Petri memoriam* ſi *conſtruxit atque compoſuit Anacletus* (quod facile crediderim, etſi antiquiores Catalogi tale nihil habeant) *memoria* intelligitur *monumentum*, ſive *ſepulcrum*, jam inde ab Apoſtoli morte fidelibus venerabile, & decentius elaboratum; vel certe ſacellum ſubterraneum, humile, exiguum, & anguſtum, ut nunc ſunt quas vocamus *Confeſſiones*, Græce *Μαρτύρια.*

13 Denique, velut ad S. Petri injuriam dictum huc quoque, R. Pater, refers, negare me, *Petrum ſolum fuiſſe urbis Romæ Epiſcopum*, quod Art. 7 §. 1 pluribus exagitandum promittis, aculeum figens prius quam locum des reſponſioni, alibi ſcilicet expectandæ. Atque hoc tibi fere tota Exhibitione eſt uſitatū; ut ſic me cogas vel prævertere reſponſionem, poſtea latius itarandam, ac tempus perdere; vel diſſimulare cri-

men, per tranſennam impactum, & Lectoris animum tantiſper præoccupatum tolerare.

14 Hac ego conditione nolim præeuntis veſtigia ſemper premere, pro hac tamen vice intelligat Lector, *S. Petrum ſolum*, à me credi & coli *Romanum Pontificem*; cujus ſucceſſores quia in uſu habent uſurpare *auctoritatem Petri & Pauli Apoſtolorum*, exhibeo Opuſculum poſtumum Petri à Marca Archiepiſcopi Pariſienſis, oppoſitum cuidam Epiſtolæ, anonymiſque nonnullis, Eccleſiam bicipitem facientibus, & parem Apoſtoli utriuſque poteſtatem agnoſcentibus: quam opinionem Marca damnat ut hæraticam, ſicut & ego. Cõſtitutioni Innocentii X, contra bicipitis Eccleſiæ hæreſim, datæ an. 1647, 24 Januarii, ſemper conſenſi, & ultro ſubſcribo. Dum autem *Coepiſcopum* Petri Paulum dico, cum peculiari ad Urbem reſpectu, ut Petro ſummo Pontifici ſubjectum; nõ contradico Concilio Florentino, quod de tali acceptione nihil cogitavit; & dico aliquid multo minus, quam ſi *Coapoſtolum* nominarem; in quo tamen nullam Patern. veſtra invenit difficultatem, licet id multo majus ſit, nec in unam particularem Eccleſiam dumtaxat, ſed in univerſam, juriſdictionis non parum Paulo det; & ideo illud quod minus erat, à Concilio Florentini Patribus conſideratum non fuiſſe, credo.

15 Sic arbitror intelligi poſſe locum S. Epiphanii, hæreſi 27 dicentis: *Romæ fuerunt primi Petrus & Paulus, Apoſtoli itidem ac Epiſcopi.* Interpretationem hanc, licet & alias adhibuerit, admitti poſſe, aperte docet præclarus Ordinis veſtri ſcriptor, R. P. Mathias à Corona, Leodienſis, Lib. de *Poteſtate infallibili S. Petri & ſucceſſorum contra hujus ſeculi novatores*, cap. 3 §. 15 pag. 121; ubi eadem verba S. Epiphanii citans; *Non ſignificant*, inquit, *Petrum & Paulum fuiſſe non tantum Apoſtolos, ſed etiam Epiſcopos Romæ, hac particulâ ſumptâ in genitivo poſſeſſionis; ſed ſumptâ pro* in Roma; *quia certum eſt, Paulum commoratum fuiſſe Romæ, & fuiſſe Epiſcopum dum ibi exiſteret, non illius civitatis, ſed alterius. Vel dici poteſt, etiam priori ſenſu, Paulum fuiſſe Epiſcopum Romæ; quia commune fuit Apoſtolis, ut totius orbis Epiſcopi & Paſtores dici poſſent habitualiter & in actu primo, non in actu ſecundo ſeu exercito. Vel dici poſſunt Epiſcopi & Paſtores cum ſubordinatione ad Petrum, ut primarium Paſtorem & Epiſcopum.* Ecce ipſimam interpretationem noſtram, ultimo loco clariſſime expreſſam; directe autem oppoſitam æqualitati inter Petrum & Paulum in gubernanda Eccleſia Romana, tum particulari, tum univerſali, aſſertæ ab hujus temporis novatoribus, duce Marco Antonio de Dominis apoſtata.

16 Si vociferari pergas art. 7 § 5, hæc *enormiſſime derogare prærogativis unici ac ſupremi Eccleſiæ capitis*, rationes expectabo, non contentus clamoribus, in quos erumpis, propter *irrefragabilem* (ut jactas) *auctoritatem*. Talem non conſtituunt duo treſve Theologi recentiores, quos ſolos adducis, & quorum ne unus quidem ſententiam noſtram reprobat, tamquam intolerabilem aut alia dignam cenſura. Si patern. veſtra, omnibus perſpicacior ac ſeverior, eam ut *ſchiſmaticam* traducere pergat; viderit quam bene conſulat famæ tam præclari ſui ſcriptoris, quam bene honori Theologorum aliorum ex eodem veſtro Ordine, qui librum ejus non approbarunt tantum, ſed ſummis exornarunt encomiis, & (ut nihil dicam de R. P. Provinciali) Reverendiſſimus veſter Generalis Matthæus Orlandus tanti fecit hunc P. Mathiæ Tractatum, ut *non licentiam ei fecerit modo, ſed & præceptum adjecerit eum typis mandandi*, ut patet ex ejus diplomate, operi præfixo. Denique tu ipſe, Reverende Pater, quod in me tantopere reprehendis art. 7 § 5 n. 39, ita S. Epiphanium interpretaris, ut *Paulum voces Romanum Epiſcopum*. Addo, hoc *recte dici poſſe*. Quid enim? Dicamne, *non recte dici poſ-*

ſe-

ſe, quod dicit S. Epiphanius, à nemine Patrum aut Theologorum, ne à Paternitate quidem veſtra, reprehenſus? At, *rectè*, inquis, ſignificat idem quod *propriè*; atqui non eſt dicendum, quod Paulus fuerit propriè Epiſcopus Romanus. Ideo, ſcilicet ad conflandam propoſitioni meæ invidiam, dum ajo, *dici poſſe rectè*, addis tu, *ſeu propriè*. Ego vero R. Pater, neſcio quo interprete didiceris, idem eſſe, *rectè dici*; & *dici propriè*. Nonne plurima in omni ſcientia dicuntur *rectè*, quæ non *propriè*? Fides docet, Chriſtum rectè dici paſtorem, panem, oſtium, vitem; diſcipulos autem palmites, oves, ſal terræ, &c. Quis tamen Catholicus admittet, hæc omnia dici in ſenſu proprio, & non potius metaphorico?

17 Neque ignorare potuiſti, quod vocando Paulum cum Petro Epiſcopum Romanum, non voluerim inde inferri æqualitatem Pauli cùm Petro; quandoquidem etiam SS. Linum, Cletum, Clementem dixerim vocari potuiſſe Epiſcopos Romanos; & quidem vivente Petro (prout pluribus dicetur Art. 7, §. 4) utpote ordinatos pro urbe Roma. Et hoc etiam ſatis oſtendunt antiquiores Catalogi, quando de eo dicunt, *Hic fecit ordinationes tres, Presbyteros decem, Epiſcopos tres, Diaconos ſeptem, per menſem Decembrem.* Epiſcopos utique, non *per diverſa loca*, ſeu pro diverſis locis (uti alii Pontifices feciſſe leguntur) ſed pro urbe Roma. Huic nempe primū providerit Petrus de *Presbyteris*; deinde, aucto intra extraque pomœrium in ipſoque Neroniano Palatio fidelium numero, pro tribus illis diœceſis tunc Romanæ partibus, totidem conſtituerit *Epiſcopos*; quos nunc Epiſcopos Vicarios diceremus: aliorum autem Epiſcoporum, quos pro variis locis Petrus ordinavit, omnino plurimos, nullam Auctor Catalogi habuit rationem: in ſucceſſoribus vero, ſic ſcribere ſolet; *Hic* V.G. Clemens *fecit Ordinationes tres, Presbyteros decē, Diaconos duos, Epiſcopos per diverſa loca quinque, per menſem Decembrem:* ultimo loco Epiſcopos nominans, tamquam ad Clerum Romanum non ſpectantes. Ubi cum Ordinationes iſtas, vſq; ad Gelaſium Papam factas, legis *per* ſolum *menſem Decembrem*, id eſt ſub initium Adventus Dominici (Gelaſius autem & Symmachus etiam *Februarium* adhibere cœperunt, cum in eum cadebat initium Quadrageſimę) obiter animadverte, hujus temporis ad ſacras Ordinationes obſervantiam ab Apoſtolica traditione fluxiſſe, ut minus mireris idem à me dictum de obſervatione diei Dominicæ, ad Ordinationes Epiſcopales ſolitæ ac præſcriptæ teneri; licet nunc etiam aliis feſtis & menſibus eę fieri permittantur.

§. II & III. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Acta S. Silveſtri, cum Natale Alexandro, ab Eccleſia damnato, ablegat ad fabulas: & Baptiſmum Conſtantini, à S. Silveſtro ſuſceptum, explodit tamquam fabulam.

RESPONSIO.

18 ITa tu quidem, R. P. Profeſſor; interim nullum meum locum accuſas, quo phraſi tam dura uſus ſim, niſi forte in ſimili caſu de Marcellini lapſu. Quod addis num. 23, ita me loqui *pro meo beneplacito, abſque ulla probatione*, neſcio quomodo intelligas; cum diſputationes meę de illis rebus paginas plures impleant probationibus refertas. Quę ſuper iiſdem punctis P. Janningus ſcripſit in Epiſtola famil. num. 8 & 50, nec non in Expoſtul. amica à num. 28; atque in Poſtſcripto, à num. 19, non objicio Tibi, ante ipſum ſcribenti. Pluribus opus non eſſet noſtra legenti,

inſuperque ſcienti, quod omnes, qui nunc aliaqua eruditionis laude clarent, in Italia ac Germania, atque potiſſimum in Gallia, Hiſtorico-critices ſtudioſiſſima, de Actis Silveſtri & Baptiſmo conſtantini eadem mecum ſentiant. Tälem ſenſum ibidem poſt me typis vulgarunt eruditiſſimi duo Cangius & Pagius; hic in ſua ad Annales Baronii Critica anni 1689, ad ann. 315 num. 5, & an. 324 num. 4; iſte in Notis ad Zonaram, anno 1687 illuſtratum pag. 28 num. 2. Romæ vero, ubi vulgo parum grata acccidit opinio iſta, eruditioribus tamen Cardinalibus Prælatiſque exhibita P. Janningi Epiſtola ſic placuit, ut is, cujus judicium in talibus ibi nunc præcipue auditur, noſtro iſtic Pœnitentiario dixerit; ut cumque antea hæſitaverit, jam non amplius dubitare ſe poſſe, quin Conſtantinus non niſi ſemel, & quidem Nicomediæ aut prope eam fuerit ſub vitæ finem baptizatus.

19 Supereſt etiamnum Pariſiis ædis Metropolitanæ Canonicus, Claudius Caſtellanus, ex Proteſtatione mea ante Apparatum poſita noſcendus, nec non ex Dedicatoria Paralipom. ad Conatum, qui mihi ſcripſit ex ore Cardinalis Bona p.m. *inſupportabiles eſſe ipſi Lectiones pro feſto S. Silveſtri. Cumque reponerem*, inquit, *Si Conſtantinus Romæ baptizatus non eſt, cur appellatur communiter Baptiſterium Conſtantini? Reſpondit: Quia ipſum conſtrui fecit, quemadmodum ob eamdem cauſam Baſilica Lateranenſis, Conſtantiniana dicitur.* Hæc illius Cardinalis verba, legenda parte 1 Conatus pag. 212, Patern. veſtra non tam invidioſe adſcripſiſſet mihi num. 17, ſi bona fide voluiſſet accuſare. Non præteriiſſet etiam expendere, quæ pro me eâdem pag. 212 allego duorum Dominicanorum illuſtrium teſtimonia, Cajetani ſcilicet Cardinalis & Melchioris Cani; quorum hic libro XI cap. 5, loquens *de leprâ Conſtantini*, in Actis Silveſtri aſſertâ, & à Cajetano improbata, quia ipſam *apud probatos Auctores nuſquam legerit*, ſic ſcribit de ipſo Cajetano: *habet hic ſcriptores omnes veteres ejus ætatis, qui tacuerunt; non omiſſuri, ſi ſcivisſent; ſcituri omnino rem, ſi fuiſſet.* Quis autem potius, quam S. Cyrillus Alexandrinus? qui ſcribens contra Julianum, Chriſtianis objicientem, quod *leproſi lepram baptiſma non adimit*: reſpondere debuiſſet; *Imo vero, ſocero tuo Conſtantino ademit, ut omnibus notum.* Baptiſmatis autem gratiam Conſtantino *in ultimis conſtituto*, ut S. Ambroſius loquitur, *collatam* Nicomediæ fuiſſe, ſcribit Euſebius, non clam & in abdito; quo caſu poſſet aliquis ſuſcipioni locus dari; ſed cum tam publico apparatu taliburque circumſtantiis, ut eas Euſebius comminiſci non potuerit in cujuſcumque gratiam, etſi maxime voluiſſet.

20 Porro ne probationum ipſarum cognoſcendarum curioſus Lector, neque Majum noſtrum aut Janningi Apologetica habens ad manum, deſiderio ſuo fruſtratum ſe queratur; juvat earum præcipuas reproducere ex Schelſtratio; ut vel inde conſtet quam mala fide accuſer, *pro beneplacito meo, abſque ulla probatione*, negaſſe Romanum Conſtantini Baptiſmum; cum ipſas probationes, ſeptem annis prius quam ego eas Tomo 5 Maji proferrem, omnes fere viderit Accuſator prolatas ab erudito illo viro, *antiquitate illuſtrata* commerito Bibliothecarii Vaticani dignitatem. Sic autem ratiocinatur in præcitato opere; quod primam lucem vidit an. 1678, Parte 2 Diſtert. 3 cap. 6 num. 327: „ Et hæc quidem momentoſa „ pro Baptiſmo Romæ: at non minus urgentia pro Baptiſmo Conſtantini Nicomediæ: de quo omnium præcipue Euſebius, iſtorum temporum ſcriptor, lib. 4, de Vita Conſtantini cap. 61 & 62 teſtatur, ... ita ſcribens: *Cum ei in mentem veniret extremus ejus vitæ dies, exiſtimaretque hoc tempus optimum eſſe ad de-*

„*delenda ea errata; quæ, quoniam mortalis*
„*erat, admiſerat; crederetque arcanorum*
„*myſteriorum efficaciâ, & ſalutaris lavacri*
„*initiatione mentem expiari: hæc, inquam,*
„*cum ei in mentem venirent, humi procum-*
„*bens genibus, & in ipſa Martyrum æde*
„*errata ſua confeſſus, ſupplicem ſe Deo of-*
„*ferebat. Ubi primum manuum per precatio-*
„*nem impoſitione dignus habitus eſt: inde*
„*diſcedens, ad ſuburbana Nicomediæ civitatis*
„*pervenit; & convocatis Epiſcopis ita fere*
„*ad eos locutus eſt. Quam ego, Fratres* &c.
„exponendo deſideriũ quod habuit ſuſci-
„piendi in Jordane baptiſmum: & eo ex-
„poſito, pergit Euſebius: *Illic vero ſacro-*
„*rum religione conſummata, adhibitiſque*
„*flatis divinæ inſtitutionis ceremoniis, ar-*
„*canorum myſteriorum eum participem fa-*
„*ciunt.*

21 „Hæc Euſebius: quæ ſe in Euſebio
„legiſſe confirmat Photius, Cod. 127 per-
„tractans Euſebii de vita Conſtantini li-
„bros. *Refert ergo hic, Nicomediæ baptiza-*
„*tum Magnum Conſtantinum, hactenuſque*
„*lavacrum diſtuliſſe, quod in votis haberet*
„*in Jordane Baptiſmo tingi: quis vero bapti-*
„*zarit ſilentio præterit.* Euſebium ſecuti
„ſunt Theodoretus Cyri Epiſcopus lib. 1
„Hiſtoriæ cap. 32 verſionis Valeſianæ: *Im-*
„*perator Nicomediæ degens, morbo corripitur:*
„*cumque incertum eſſe vitæ exitum animad-*
„*verteret, divini lavacri gratiam ſuſcepit:*
„*quâ re mirum in modum exhilaratus gratias*
„*Deo egit.* Sozomenus lib. 2 cap. 34 *Con-*
„*ſtantinus, affectâ corporis valetudine, Hele-*
„*nopolim Bithyniæ perrexit, ut aquis illis*
„*ſuapte natura calidis uteretur: ſed cum*
„*morbus ingraveſceret, Nicomediam depor-*
„*tatus. Ibi in ſuburbano degens, Chri-*
„*ſtianum baptiſma ſuſcepit: quo vehementer*
„*exhilaratus teſtamentum condidit.* Libellus
„Synodicus, ante annos 700 editus, apud
„Philippum Labbeum Tom. 2 Concil. col.
„88. *Conſtantinus igitur Chriſtianus Im-*
„*perator, poſteaquam exilio Athanaſium mul-*
„*ctaſſet, Nicomediam veniens, cum in ægritu-*
„*dinem incidiſſet, baptizatus eſt: & cum*
„*ad Dominum peregrinaturus eſſet, teſta-*
„*mento facto revocari ab exilio divinum*
„*Athanaſium juſſit.* Ex Latinis magnus Me-
„diolanenſium Antiſtes Ambroſius, ſerm.
„de obitu Theodoſii; *Quando* (inquit) *Con-*
„*ſtantino adhæres, cui licet baptiſmatis*
„*gratia in ultimis conſtituto omnia peccata*
„*dimiſerit; tamen quod primus Imperatorum*
„*credidit, & poſt ſe hereditatem filiis dereli-*
„*quit, magni meriti locum reperit.* Notanda
„verba: *Baptiſmatis gratia in ultimis con-*
„*ſtituto*: hæc enim important, circa vitæ
„finem baptizatum fuiſſe. D. Hieronymus,
„in Chronico expreſſe ſcribens: *Conſtanti-*
„*nus, extremo vitæ ſuæ tempore, ab Euſebio*
„*Nicomedienſi Epiſcopo baptizatur*: quæ
„verba adeo clara ſunt, ut Severinus Bi-
„nius nihil aliud opponendum habuerit,
„quam ſubreptitia eſſe, & ab alio potius
„quam a Hieronymo ſuppoſita. Verum
„cum abſque ullo prorſus fundamento aſ-
„ſeratur, hæc in Chronico D. Hieronymi
„ſuppoſita eſſe; manet teſtimonium Chro-
„nici inconcuſſum, & auctoritate D. Hie-
„ronymi fultum. „Ita Schelſtratius: cui
libenter ex Janningi Amica Expoſtul. num.
47 adjũnxerim, Baptiſmi Conſtantiniani
miniſtrum, Euſebio innominatum, non
fuiſſe Nicomedienſem Arianum, uti con-
jectando aſſeruit Hieronimus, vel apud ali-
quem Arianum legit; ſed *Petrum, Solorum in*
Cilicia Epiſcopum, hoc titulo ad diem 2 Ja-
nuarii celebratum in Hagiologio metrico
Habeſſinorum, juxta Eccleſiæ Alexandri-
næ faſtos digeſto. Hoc notato, ad Schel-
ſtratium redeo, probationes Nicomedien-
ſis baptiſmi ſic proſequentem.

22 „Demum Conſilium Ariminenſe
„400 Epiſcopōrum, in Synodica ad Con-
„ſtantium Imperatorem anno 359, quam
„Theodoretus lib. 2 cap. 19, Socrates lib. 2,

„ cap. 29, S. Hilarius Pictavienſis in Frag-
„ mentis. Caſſiodorus in Hiſt. tripart, alii-
„ que, ſed corrupte citarunt ... unde eo-
„ rum verſiones prætereiens, epiſtolam illius
„ Concilii, à Sozomeno lib. 4 cap. 18 accu-
„ ratius editam, in medium affero: *Nefas*
„ *duximus recte & juſte ſanctorum aliquid*
„ *mutilare, & eorum qui in Nicæno Tractatu*
„ *conſederunt, una cum glorioſæ memoriæ Con-*
„ *ſtantino, patre Pietatis Tuæ. Qui Tractatus*
„ *manifeſtus eſt & inſinuatus mentibus po-*
„ *pulorum, & contra hæreſim Arianam tam*
„ *appoſitus invenitur, ut non ſolum ipſa, ſed*
„ *etiam reliquæ hæreſes inde ſint expugnatæ:*
„ *à quo ſi aliquid demptum fuerit, venenis hæ-*
„ *reticorum aditus panditur ..... In hoc*
„ *igitur Tractatu cum magno examine fuiſſet*
„ *conſcriptum, Conſtantino præſente, quod te-*
„ *nens baptizatus ad quietem Dei commigra-*
„ *vit, nefas putamus inde aliquid mutilare.*
„ Hæc Patres Ariminenſes apud Sozome-
„ num verſionis Valeſianæ. ex quibus cor-
„ ruptæ aliorum Auctorum lectiones nitide
„ reſtituuntur. Hinc enim patet, Patres
„ Ariminenſes non voluiſſe, quod Con-
„ ſtantinus adfuerit Mediolanenſi Conci-
„ lio, neque ibi conſcriptam eſſe fidei for-
„ mam cum magno examine, ut indicat
„ Hilarius ſupra; ſed Tractatum fidei Nicæ-
„ næ, præſente Conſtantino Magno Con-
„ ſtantii patre conſcriptum, omnibus fuiſſe
„ propoſitum ... & in hoc nihil ſe muta-
„ re velle profitentur Patres Ariminenſes,
„ Conſtantio Ariano Conſtantinum patrem
„ opponentes, qui fidem illam tenens ba-
„ ptizatus, ad quietem Dei migravit; acſi
„ dicerent, uſque ad finem vitæ tenuiſſe,
„ ſicque baptizatum ad quietem Dei com-
„ migraſſe. Hæc videtur genuina Patrum
„ Ariminenſium lectio; ut poſt tot veterum
„ teſtimonia, nō ſine fundamento Theologi
„ Paraſienſes inclinare videantur in hanc
„ opinionē, quam Theophanes Orientalibus
„ adſcribit: *Orientales*, inquiens, *ajunt, apud*
„ *Nicomediam eum circa mortē ab Euſebio Ni-*
„ *comedienſi Ariano baptizatum, ubi & contigit*
„ *eum dormiviſſe: differebat enim, inquiunt, Ba-*
„ *ptiſmū, ſperans in Jordane flumine baptizari.*

23 „ Neque ſoli Orientales, ſed cum Am-
„ broſio, Hieronymo & Patribus Ariminen-
„ ſibus, id recentiores quoque Occidentales
„ amplexi ſunt, & inter alios Cuſpinianus in
„ Vita Conſtantini, *Quod lavacrū Baptiſma-*
„ *tis, in extremum vitæ tempus, diſtulerit.* Et
„ Dionyſius Petavius lib. 6 Rationarii tem-
„ porum c 1 an. 337: *Ipſo Pentecoſtes die mo-*
„ *ritur Conſtantinus in ſuburbano Nicomediæ,*
„ *ubi paulo ante mortem baptizatum eſſe ple-*
„ *rique veterum affirmant: quibus Cardinalis*
„ *Perronius nuper adſtipulatus eſt, dum poſt*
„ *Nicænam Synodum baptizatum ab Euſebio*
„ *Nicomedienſi Conſtantinū aſſeruit.* Hactenus
Schelſtratius, cujus prolixiorem contextū
tranſcripſi, ut appareat vel ignorantiæ vel
malevolentiæ ſummæ fuiſſe, mihi unice cri-
mini vertere ſententiam, adeo antiquam
fundatamque: quanta item pervicacia fue-
rit P. Sebaſtiani, in Motivo juris operoſe
contra diſputantis, & adeo certas claraſ-
que auctoritates oppugnantis, per nugaces
cavillos, quos in Expoſtulatione atque
Poſtſcripto ſuo Janningus diſcuſſit. Res
autem adeo certa eſt, ut Schelſtratius, ad
Baptiſmum Romanum tenendum propen-
ſior, & Nicomedienſem negare non valens,
cœperit dubitare aliiſque propoſuerit con-
ſiderandum, an ea difficultas ſolvi non poſ-
ſet, ſuſtinendo quod Conſtantinus, Romæ
Catholice Baptizatus, Nicomediæ rebapti-
zatus ſit, more Arianorum. Sed hunc morem
ego doceo tam antiquum non fuiſſe, adeo-
que effugium iſtud non valere, alioquin
non omnino novum; cum apud Schel-
ſtratium auctores inveniantur, ante cen-
tum annos Cardinalis Jacobatius lib. 10
de Concilio, & Jacobus Zerus Epiſcopus
Patavinus ante annos 250. Hoc autem ſi
ſanctæ Sedi placet (quamvis haud credo
fu-

futurum ut placeat) non ero difficilis, ut, clauſis ad ceteras rationes oculis, traditionem qualemcumque recipiam.

24 Jam quod ad ipſa *Acta S. Silveſtri* attinet, quæ Patern. veſtra nititur perſuadere, fuiſſe à Gelaſio Papa & conſidentibus ſibi Epiſcopis ſeptuaginta *cum omni honore ſuſcepta*, jam tertio te convicit Janningus, quam id falſum ſit; coactus denique in Poſtſcripto decretum Gelaſianum expandere, ut vel modicum Latine ſcienti pateret, hoc de iis Actis non poſſe intelligi; nec aliud illis à Gelaſio tribui, quam quod, *nonnulli ea Catholici legant*, ideoque non omnino prohiberi. Amplius inde nihil extundes; & (*ſicut hodie extant*) ipſo Baronio judice, ad an. 315 num. 17, ſunt *deturpata compluribus mendaciis*: quæ ipſe quidem *aliunde* irrepſiſſe cenſet, ſed omnino gratis; cum in omnibus ubique MSſ. Legendariis, etiam vetuſtiſſimis (extant enim fere in omnibus) inveniantur: & talia legit is qui Græca fecit ut ſunt apud Lipomanum & Surium, non quidem Metaphraſtes, ſed ſeſqui ſeculo junior, Joannes Zonaras, Allatio teſte.

25 Et alia quidem Actorum Silveſtrinorum mendacia multa, cum Baronio expendi ego, expenditq; Janningus; neq; hic debent iterari, ut fabuloſitas toties demonſtrata iterum exponatur. Iis ergo omiſſis, lubet Prologum, hactenus intactum, conſiderare, ſicut apud Mombritium excuſus, & alibi paſſim eſt manu exaratus, Sic ille orditur, ad aliquem (ut videtur) Romanum Pontificem, à quo juſſus erat *de Græco in Latinum transferre* quæ ſpectant Silveſtrum: *Hiſtoriographus noſter Euſebius, Cæſareæ Palæſtinæ urbis Epiſcopus* (ubi *noſtrum* appellans *Euſebium*, oſtendit quo in pretio ille ipſiſmet Romanis eſſet; quamvis non haberetur genuinus, ſed ſolum contractus & interpolatus ab interprete Rufino) *Hiſtoriographus*, inquit, *noſter Euſebius, cum Hiſtoriam eccleſiaſticam ſcriberet, prætermiſit ea quæ in aliis opuſculis ſunt, vel quæ ſe jam meminit retuliſſe*. Tum, veluti indicaturus fontem, ab Hiſtoria eccleſiaſtica diverſum, unde credi vult ſe ibidem prætèrita eruiſſe, ait: *Nam & viginti libros, omnium pene provinciarum paſſiones Martyrum & Epiſcoporum & Confeſſorum & ſanctarum Virginum ac Mulierum continere fecit; deinde ſecutus ab Apoſtolo Petro omnium Epiſcoporum nomina & geſta conſcripſit*, & in his ſcilicet etiam S. Silveſtri.

26 Simile nihil habet de Euſebio Hieronymus, in libro de Scriptoribus, lucubrationes ejus, quotquot noverat, accurate enumerans, quarum etiam aliquot fecit Latinas. Interim non modo compilatorem iſtum, nihil verorum Euſebii operum cognoſcentem; ſed etiam Hieronymum latebant libri quatuor de Vita Conſtantini, in quibus tota Nicomedienſis baptiſmi refertur hiſtoria; quos tamen libros Conſtantinopoli ſatis notos fuiſſe, apparet ex Photio, ſub annum 885 ibidem Patriarcha (credo quia Conſtantio Imperatori oblati, & in Palatinam bibliothecam illati; in Palæſtina parum noti fuerint) inde autem, capta à Latinis urbe extracti delatiq; in Angliam, ſuperiori primum ſeculo Græce prodierunt: unde eos nunc habemus Latinitate donatos, habuitq; Baronius; nec fuit inventus hactenus qui dubitaret, quin vere Euſebiani ſint, cum id ipſum ſtylus faciat manifeſtum.

27 Tam diuturnas tamen librorum iſtorum latebras conſideranti, & ad Romanum baptiſmum, excluſo etiam Nicomedienſi, tenendum obfirmato, præberi anſam video ſuſpicandi, quod totum illud de Baptiſmo Caput attextum aliunde Euſebio ſit. Sed ejuſmodi dubitationem inutilem redderet ad finem intentum, conſenſus omnium exinde Græcorum, Socratis, Sozomeni, Theodoreti; quorum ſi aliquis genuinum Euſebii textum habuit, ſalva res eſt; ſi nemo, & tamen eadem cum illo ſcripſerunt, nihilo minus, imo multo magis, ſalva manet: ſiquidem

dem eorum ultimus vix 100 annis junior Euſebio, alii etiam propiores fuere. His autem accedit ipſemetHieronymus,inSupplementoChronici,quod exEuſebianoGręco tranſtulerat eâdem, qua Rufinus hiſtoriam, libertate:ibi enim clare dicitur *Conſtantinus,extremo vitæ ſuæ tẽpore ... baptizatus.*

28 Hæc eo dicta ſint, ut intelligat Lector, quam nihil boni verique ſperandum fuerit ab auctore Actorum Silveſtrinorum; qui ut perſuaderet, ſe ex Euſebio hauſiſſe de Silveſtro, ea quæ ille nec ſcripſit unquam, nec ſcribere cogitavit, imo quibus prorſus contraria ſcripſit(vere,an falſo,jam non diſputo) neceſſe habuerit ei affingere opera, nemini viſa, nemini videnda. Bene igitur huic Auctori poteſt applicari,quod Hincmarus ſenior exprobrabat Juniori apud Theoph.Raynaudum in Syntagm.de libris propriis,cap.72,nempe quod *admiſſa in ipſo aditu cæſpitatione* (imo lapſu perquam fœdo) *non potuit expectari progreſſio melior.* Et tamen pro tali ſcriptore vindicando, reus accerſor ad Apoſtolicam Sedem.

29 Additur quinetiam criminatio gravis ex Epiſtola Poſſini;& exagitatur ſententia mea, tamquam *admodum ſcandaloſa & periculoſa in Eccleſia Dei: cum ſic omnia primorum ſeculorum miracula ab hæreticis explodi poſſint*; eo quod cum Poſſino *inverecunde blaterans*, pag.213 dicam; *Erant primis eccleſiæ ſeculis Chriſtiani, qui fingere ac mentiri pro Religione pium crederent.* Fuerunt ſane qui *quæſtum æſtimaverint pietatem eſſe*, teſte Paulo ad Timoth. cur non & fingere ac mentiri proReligione,pium putaverint? Si tamen dubitas adhuc,inſpice Breviarium tuum, & ex S.Hieronymo ad feſtum S.Lucæ, recordare quotannis tibi lectum: *Presbyterum quemdam in Aſia, amatorem Apoſtoli Pauli,convictum à Joanne, quod auctor eſſet libri*; de periodis Pauli & Theclæ confícti *& confeſſum, ſe hoc Pauli amore feciſſe.* Idem dixerim de miraculis & diſputationibus S.Petro affictis, in libris Recognitionum Clementis,quos Baronius ad an. 51, n. 5, *manifeſtæ impoſturæ* argui dicit;& in Indice ſaltem *ab Hæreticis depravatos* ait. Idem de Vita S. Joannis per Prochorum, quaſi unum ex VII Diaconis, cujus ſcripta idem Baronius ad annum 44 num.30,*prorſus commentitia ac fabuloſa, & indigna plane chartis* eſſe pronuntiat, & auctorem non niſi *Pſeudo-Prochorum* appellat,iſtic & alibi: interim tamen excuſus habetur liber, tam in Orthodoxographia, quam in Bibliotheca Patrum. Similia autem inveniuntur plurima inter Martyrum Acta,veris aut numquam ſcriptis, aut deperditis ſuppoſita.

30 Quid vero miramur talia,etiam primis ſeculis; & minime toleranda putamus; cum ſimilia facta demonſtrentur etiam ſeculis poſterioribus?Imo inter illos ipſos,qui ob iſtud aſſertum ſic me meoſq;libros exagitant non ita pridem inventi ſunt,qui non modo ignotis ac nullibi extantibus auctoribus,bibliopolis,& approbatoribus,ſupponerent libellos contra me;ſed etiam Clariſſ. Viro D. Antonio Herovallio, viventi ac frendenti, publiceque de injuria conteſtanti, ſupponerent Epiſtolam bene prolixam;quam, etiam poſt detectam redargutamque fraudem, non dubitarunt Latinam facere ac late vulgare. Numquid non hoc eſt *pro religione* (ſi tamen pro religione) *fingere ac mentiri*: quos ſi volumus utcumque excuſare, dicendo, quod crediderint *pium eſſe* illud; numquid non *pie* ipſi cum illis agimus, tam benigne accipiendo factum, per ſe alioquin deteſtabile?

31 Aſt hoc eſt præbere hæreticis anſam ad *omnia primorum ſeculorum* (dic, ſi vis, omnium *ſeculorum*) *miracula* explodenda. Diſtinguo, R.P.Profeſſor. Eſt hæreticis, ex pervicaci malitia cæcutire, & quidlibet perperam, imo ſtulte arripere volentibus, anſam,non tam præbere,quam non eripere; tranſeat: de his enim præcipit Chriſtus Matth.

Matth. 15. *Sinite illos: cæci ſunt & duces cæcorum*. Hæreticis, minus malis nec ineruditis; nego. Hi enim, depoſita noxia & inveterata perſuaſione, qua putant Catholicam fidem teneri non poſſe, abſque omnimoda credulitate eorum omnium, quę Papiſtarum Monachi (uti loquuntur) de Sanctorum ſuorum miraculis garriunt citra ullum veri falſique diſcrimen; cum hoc vident adhiberi ab eruditis Catholicis, non ſolum impune, ſed etiam cum laude; & ſcriptores veros à ſuppoſititiis diſtingui; molleſcunt paulatim, & quæ antea contempſerant Sanctorum Acta, dum nihil diſtinguebatur, jam magni faciunt, emunt, legunt.

32 Sin autem ei, in quo id fit, operi, utrique viderint, ab ipſa Apoſtolica Sede (id quod tota Exhibitione prætenditur) nigrum aliquod ſtigma inuri (quod Deus & Sancti omnes avertant) *novo faſtidio Catholicam Eccleſiam aſpernabuntur, longiuſque animos ab ea avertent, quos de candore ac eruditione Orthodoxorū meliora ac propiora ſaluti ſentire, lucubratio iſta cogebat*, ut nuper Sanctitati ſuæ ſcripſit Illuſtriſſimus Archiepiſcopus Sebaſtenus Petrus, Vicarius per Hollandiam Apoſtolicus, optimus utique talium arbiter & propria doctus experientia. Quapropter, in eadem Epiſtola, urgeri ſe dicit, *ratione muneris injuncti* ſibi, *ad implorandum* ſanctæ Sedis *patrocinium operi* (ut intellexerat) alibi inique oppreſſo & ad Romanum quoque tribunal delato; *quod ubique terrarum ab eruditis piiſque mire celebratur; quodque in tantam Eccleſiæ, præſertim inter Acatholicos militantis, cedit utilitatem.* Hoc teſtimonium Antiſtitis, in noſtris operibus minime rudis, habeat Accuſator contra multos ſuæ Exhibitionis Approbatores, de quibus ſatis dictum eſt in Epiſt. Familiari à num. 37, & Amica Expoſtulatione à n. 73; quod non tantum approbarint librum veſtrum, quem poterant legiſſe; ſed damnarint etiam libros noſtros, quos non legerant, nobis non auditis; imprudenter fiſi *citationibus* Accuſatoris, ubique, uti hæc Reſponſio pluribus docet, infidelibus.

§. VI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, cum Luthero aliiſque hæreticis, donationem Conſtantini Imp. Sedi Apoſtolicæ factam, effutit eſſe fictitiam.

RESPONSIO.

33 AUt fallis, aut falleris, R. Pater, ambiguo *Donationis* vocabulo abuſus aut deceptus; plane ſicut Art. 1 §. 4 *in Veronica*. Deceptum falli, malim dicere, ſed fallere ex nimis ardenti accuſandi zelo. Quamquam enim vox *Donatio* in Jure ſignificet proprie Actionem, qua rei alicujus dominium à donatore tranſit in donatarium; & ſic dicitur Eccleſia poſſidere multa *ex donatione Conſtantini*, quod nec hæretici quidem negabunt; vulgari tamen uſu loquendi inter Hiſtoricos, *Donationis* nomine etiam venit Inſtrumentum authenticum, quo tranſlatio talis ad fidem faciendam habetur conſignata: & quia abſque hoc ſubſiſtere poteſt ac frequentiſſime obtinet donatio, poſſeſſione immemorabili ſuffulta; ideo abſque Eccleſiæ injuria, quæri poteſt de eo quod profertur inſtrumento, verumne, an ſuppoſititium ſit. Sic in l. 12 Cod. *de fide inſtrumentorum* dicitur: *Non idcirco minus, in vacuam inductus poſſeſſionem donationis causa, quod ejus facti prætermiſſum inſtrumentum aſſeveratur, hanc obtinere potes.* Et, in l. 5 ff. Cod. tit.: *Si res geſta, ſine litterarum quoque conſignatione, veritate factum*

factum ſuum probet, non ideo minus valebit, quod teſtamentum nullum de ea interceſſit. De hujuſmodi *Donatione*, ſive ut alias vocatur, *Edicto*, id eſt Donationis inſtrumento, omnis inter Catholicos quæſtio eſt, fueritne revera conditum aliquod (ut eſt veroſimile, non unum, ſed plura condita fuiſſe, & forte quoties aliquis fundus vel poſſeſſio immobilis donabatur) & ſi fuerit, an ipſum ſit, quod nunc eo nomine Latine vel Græce circumfertur; adeoq; an eo doceri certo poſſit, quid quantumve Eccleſiæ donaverit Conſtantinus, præter prędia & dona, apud AnaſtaſiumBibliothecarium recenſita in Vita S.Silveſtri.

34 In utraque acceptione agit de Conſtantini Donatione ad annum 324 Baronius, ex eoque verbotenus tranſcripto Binius, in Notis ad Scripturam ſive *Edictum* (ut vulgo appellant) *Conſtantini*. Quid uterque ſcripſerit, ne longus ſim, indicatur in Indice poſt tom. 3 Annal. his verbis : *Donatio Conſtantini multis fulcitur veroſimilibus conjecturis; haud probatur Edicto, à Græcis depravato.* An non melius dixiſſet, *confiſto toto*, dijudicabis, ſi legas in ſuo contextu Baronium ſic loquentem num. 118: *Juſta poſſeſſio (quam .... poſteriores Reges ac Imperatores ratam habuere ....) ex depravato illo à Græcis mutuato donationis Edicto, ambigua potius redditur quam probetur.*

35 Hæc dicentem Baronium non accenſebit, credo, Patern. veſtra *Hæreticis* ; quia Lutherus cum ſuis, ſimul negans & rem & ſcripturam, *Donationem* dicit *mendaci & ſtolidiſſimo diplomate confictam*. Si autem Patern. veſtra dixerit, contra eum contendens, *Donationem veraci & ſapientiſſimo diplomate confirmatam*; æque falſum dixerit atque ille; cum de veriſſima donatione falſiſſimum diploma, non ſolum fingi potuerit, ſed reipſa confictum manibus teneatur. Fruſtra igitur pro te allegas, R. Pater, *Baronium* & *Binium*, qui tibi adverſantur : fruſtra etiam *Labbeum* & *Coſſartium*, quorum unius nec nomen quidem uſpiam iſtic notatur; alter, ſcilicet Labbe, Obſervationem bene longam ſubjicit de Græco textu ejuſque interpretatione, nihil addens, quo Edictum probet vel improbet.

36 Baronius porro, iterumque ex eo Binius, ad an. 1191 pluribus acturus de veteri ejuſdem Edicti exemplo, circa id tempus reperto ſub nomine Joannis Diaconi, & num. 61 longam excurſionem finiturus, ſic orditur: *Quamquam plerique Romanorum Pontificum, ut S. Gregorius & Hadrianus, nec non etiam Nicolaus vel alii, meminerint beneficentiæ Conſtantini erga Romanam Eccleſiam .... nullus tamen ante Leonem* IX *ejuſdem edicti aliquo modo feciſſe mentionem reperitur.* Cum vero antea etiam num. 53 idem dixiſſet, addidit, quod Edictum ipſum, ex Leonis IX Epiſtola *haud modicum fidei incrementum accepit ; unde poſteri, abſque aliqua Græcorum impoſturæ ſuſpicione & indagatione, bona fide, ſicut ipſum legerint, ita receperint:* quod idem eſt ac fateri, quod Leonis IX, Edictum recipientis, auctoritas, & in hac fundata bona fides poſterorum, ſolam impoſturæ ignorantiam, & indagationis defectum pro fundamento habuerit ; ac proinde eruditos dimovere non debeat ab agnitæ falſitatis reprobatione. Atque ita per Baronium ipſum difflatur tota illa, quam ex Coccio operoſe producis, nubes teſtium; nec non & tua accuſatio, toties iterata, quod Pontifices dicam in puri facti quæſtionibus falli poſſe, dum aliquid bona fide narrant ut acceperunt.

37 Inſtare tamen mihi videris, & amplius aliquid velle extundere ex Paralipomenis meis ad Conatum pag. 43, ubi *irreverenter* dicere arguor, quod *Pauli Papæ* II *dicta* (quibus aſſerit, Conſtantinum feciſſe *tranſlationem Patrimonii, quod Eccleſiæ ſanctæ Sedi applicavit* ....) *numquam efficere poterunt, ut*

viro

viri eruditi deſinant de rei veritate dubitare, optentque videre certiora Conſtantinianæ Donationis, etiam quoad ſolam ſubſtantiam, documenta. Hoc autem intorto velut peremptorio jaculo, quæris, R. Pater, quinam ſint illi viri eruditi, præter hæreticos ante nominatos, niſi *Launoyus*, *Alexander*, *Quenellius*: quorum quia ſcripta nonnulla prohibita ſunt legi, liberaliter ipſos & hic & alibi damnatos appellas, quaſi eâdem cenſurâ omnia pariter eorum opera ſint notata. Reſpondeo igitur, ipſummet inter illos numerandum Baronium; qui cum donationem prædictam dicit *veroſimilibus conjecturis fulciri*, haud obſcure indicat *certiora ſe optare documenta*, quoad res in ſpecie donatas, eaque ſe producturum ſi poſſet. Notalibis autem, quod ille amplam quidem & multam Conſtantini liberalitatem prædicet, nihil tamen in particulari definiat; quamvis non neſcius prædicto Decreto contineri, non ſolum *Urbem Romam cum Palatio* Lateranenſi, *ſed & omnes totius Italiæ & Occidentalium regionum provincias & civitates.* Nicolaus Alemannus, ſub auſpiciis Franciſci Card. Barberini parietinas Lateranenſes Romæ perquam erudite illuſtrans an. 1625 cap. ult. & fuſe de Patrimoniis S. Petri agens, ſicut & Cangius in Gloſſario, nequidem ſemel Conſtantini meminerunt.

38 Iſtis accedunt à Cantelio noſtro, in opere de hiſtoria Metropolitanarum urbium pag. 191 citati, ut Edictum improbantes, *Æneas Silvius*, poſtea Pius II, *S. Antoninus*, *Card. Cuſanus*, *Baronius*, *Morinus*, *aliique*, quos nec Tu, credo, R. Pater, viros eruditos fuiſſe negâris; ut nec, propter commeritam cenſuram, tales eſſe & haberi deſinunt illi quos mihi exprobras. Ipſos autem, inquit Cantelius ibidem, *ſi audias, in illâ Donatione abſona ſunt omnia; verba, quibus contexitur, ſtylus, ſcriptionis genus & character, à Conſtantini ævo abhorrent, meraque fabula eſt, Hiſtoriæ fidei, Conſtantino, Græcis, Franciſ, ſummo Pontifici inimica, ſequioribus ſeculis ab imperito neſcio quo conſuta.*

39 Nec pigebit etiam hic adſcribere, quæ prælaudato Antiquitatis illuſtratæ opere, dictæ Diſſertationis 3. cap. 7. num. 337. habet Schelſtratius. Poſtquam enim de Decreti auctore & defenſoribus ejus egit; „Verum quidquid ſit, inquit, „de plurium hanc Donationem defendentium zelo, & ardore; plurima in „illa continentur, quæ aut interpolatam „aut ſuppoſitam certo confirment, etiam in illa parte quam retulit Theodorus Balſamon, & in qua Conſtantinus „ſic ſcripſiſſe fertur: *Tradimus itaque ipſis ſanctis Apoſtolis Dominis meis Petro & „Paulo, ac poſt illos B. Silveſtro Patri noſtro, „magno Epiſcopo & catholico Papæ urbis Romæ, omnibuſque ſucceſſoribus ejus, qui ab „hodierno die uſque ad finem mundi in ſolio B. Petri præſidebunt, Imperatorium „noſtrum Palatium Lateranenſe, quod ſuperat atque vincit totius mundi palatia.*

40 „Sed errorem eſſe illius qui Donationem Conſtantino ſuppoſuit, clare ex Baronio ad annum 312. oſtendit „Chriſtianus Lupus, parte 4 in Canon. „8 dictatus Gregorii VII. *Etenim*, inquit, *Lateranenſe Palatium poſſedit Melchiades Pontifex, & in ipſo ſynodaliter „damnavit Donatum Epiſcopum in Caſis-„nigris & alios Donatiſtas; adeoque illud „Conſtantinus non dedit S. Silveſtro. Nec „verum eſt ipſum fuiſſe eminentiſſimum „cunctorum in toto mundo Palatiorum. Erat „enim Plautii Laterani domus, de qua in „litteris ad Oceanum S. Hieronymus*; in „Baſilica quondam Laterani, qui Cæſariano truncatus eſt gladio. *Fuerat is à Nerone Auguſto percuſſus; ideoque ipſius in fiſcum redactas ædes vel Conſtantinus conjugi*

„ *ſuæ* , *vel filiæ ſuæ Fauſtæ dedit Herculius*
„ *Maximianus* ; *atque ita ipſas S. Optatus*
„ *Milevitanus Epiſcopus vocat* ædes Fau-
„ ſtæ in Laterano; *Addit S. Hieronymus*,
„ *ad Chronici ſui annum* 331, Conſtanti-
„ nus uxorem ſuam Fauſtam interficit;
„ *adeoque non Conſtantinus* , *ſed ipſa Fau-*
„ *ſta videtur ſuas ædes donaſſe Melchiadi.*
„ *Hinc ipſas Romani Pontifices perrexerunt*,
„ *in beneficii memoriam* , *titulare ædes Fau-*
„ *ſtæ.* Huc uſque Lupus, qui de Edicto
„ ſcribit , *eſſe ſpurium & fictitium* , *nemo*
„ *eruditus hodie dubitat.*

41 „ Ipſum Conſtantino quoque abju-
„ dicandum docet de Marca lib. 3. cap.
„ 11 §. 1, aſſerens quod ea Donatio jam
„ *à præclaris viris confoſſa & profligata*
„ ſit. Aſſumit autem hæc Edicti verba:
„ *Decernentes ſancimus* , *ut Principatum re-*
„ *tineat* (Sedes Romana) *tam ſuper qua-*
„ *tuor præcipuas Sedes* , *Antiochenam* , *A-*
„ *lexandrinam* , *Hieroſolymitanam* , *&*
„ *Conſtantinopolitanam* , *quam etiam ſuper*
„ *omnes in univerſo orbe Eccleſias. Hic ve-*
„ *ro*, inquit Pariſienſium Archiepiſco-
„ pus de Marca , *Conſtantinopolitana Se-*
„ *des poſt Antiochenam* , *Alexandrinam* ,
„ *& Hieroſolymitanam recenſetur* ; *& Ro-*
„ *mano Pontifici non ſola conſeſſus præro-*
„ *gativa* , *ſed etiam Principatus in omnes*
„ *Eccleſias & Univerſalis Papæ appellatio*
„ *tribuitur. Atqui ex hoc articulo maxi-*
„ *mum inſcitiæ argumentum trahunt eruditi*
„ *adverſus interpolatorem Donationis* , *eo*
„ *quod Conſtantinopolitanam Sedem inter*
„ *Patriarchales recenſeat tempore Conſtan-*
„ *tini* ; *cum certum ſit* , *evectam tantum*
„ *fuiſſe in eam dignitatem à Concilio Chal-*
„ *cedonenſi* , *centum triginta & amplius*
„ *annis annis poſt tempus Edicti.* Addo ego
„ (nempe Schelſtratius) hoc Edictum
„ ſubnotatum eſſe *tertio die Kal. Apr. Do-*
„ *mino noſtro Flavio Conſtantino Auguſto*
„ *quater & Gallicano viris clariſſimis Coſſ*
„ Et, licet hæc nota Conſularis falſa
„ ſit, nec in Faſtis reperta , Conſtan-
„ tinus tamen quater , & Licinius Au-
„ guſtus quater , Conſules dicuntur an-
„ no 315, S. Silveſtri ſecundo, quo anno
„ necdum Byzantium nomen Conſtan-
„ tini mutaverat , nec in thronum Im-
„ perialem evaſerat : ut vel ex hac par-
„ te conſtet de ſuppoſitione Edicti. “
Huc uſque Schelſtratius : à quo citatus modo locus Petri de Marca , ſumptus ex ejus cenſurato libro , ſatis indicat ſcriptorem iſtum , Romani moris ſatis peritum , non formidaſſe Auctorem talem uſurpare in favorem Antiquitatis Eccleſiaſticæ , ſuppreſſo dumtaxat libri proſcripti titulo , non autem Auctoris aliàs laudatiſſimi nomine : de quo pluribus infra Art. 7. §. 5.

42 Quibus ita ſtantibus, nec quoquam cui nomen inter eruditos ſit, *Patrimonia S. Petri* aliter definiente, quam *Eccleſiæ Romanæ prædia* , *ditiones* , *vel cenſus in Provinciis*, uti ea definit Cangius, qualia apud Anaſtaſium bibliothecarium complura leguntur à Conſtantino donata ; numquid non merito *viri eruditi* pergunt *dubitare de veritate Conſtantinianæ Donationis* , tam amplæ , quam facit Edictum iſtud ſuppoſititium ; *optantque videre certiora* , *etiam quoad ſubſtantiam* , rerum donatarum documenta ; unde intelligant diſtincte, quid ultra enumerata ab Anaſtaſio, Eccleſiæ largitus ſit Conſtantinus. Sed neque acquieſcunt dictis Pauli II , eo ſenſu quo vellet Patern. Veſtra; quaſi is voluerit indicatum , totum id à Conſtantini dono eſſe , *quod Patrimonii* nomine *Eccleſiæ ſanctæ Sedi applicavit in perſona S. Silveſtri.* quodque Paulus ipſe ſub eodem titulo poſſidebat.

§. *V. AC-*

§. V. ACCUSATIO.

Papebrochius negat, ex Natale Alexandro cum hæreticis. jus eligendi Imperatorem per ſeptem Germaniæ Principes, profluere à Conſtitutione Apoſtolica.

RESPONSIO.

43 SI negaſſem, quod jus illud *ab Apoſtolica Sede manarit*, haberes, R. Pater, quod merito redargueres, veluti Apoſtolicæ Sedi injurioſum. Nunc cum id expreſſe aſſeram, quid eſt quod arguas? An quod ſubjungam, id non aliter factum, quam *quatenus* Sedes *illa, uſu potius quam conſtitutione aliqua ſe obligavit, ad eum coronandum Imperatorem, qui fuerit rite electus Germaniæ Rex?* Id vero detrahit ſanctæ Sedi nihil; ſed quadamtenus facit liberiorem, ad jus iſtud Electoribus, ſolo uſu & quaſi conniventia creatum, ſi eo abuſi fuerint, adimendum, quando pro Eccleſiæ grandi damno vitando fuerit neceſſarium.

44 Conſtitutionem tamen Patern. Veſtra omnino vult aliquam, de qua conſtet *ex Concilio Romano, quod in hunc finem congregavit Gregorius* V *anno 996.* Hoc autem unde noſti? Nam Binius, quem pro te allegas, fatetur una cum Baronio, quod talis *Concilii Acta omnia interierunt*, Diceſne ſupereſſe Titulum, ex quo id habeatur? Quæram ego, quæ Tituli iſtius auctoritas ſit? quando, & à quo ſcriptus? Nam facilius fuit Titulum fingi quam Acta; Titulum ſine Actis reſervari difficile, niſi in fide teſtis omni exceptione majoris, qui nuſquã proditur, Interim illi ipſi, quos pro te citas, contra faciunt.

45 Audi Baronium num. 57, ſicut eum tranſcribit Binius; *Etſi in controverſiam venire non poteſt, id quod Ottonibus à Romano Pontifice tributum fuerat jus eligendi ſucceſſores, per Gregorium* V *transfuſum ad Germaniæ Principes* (uti creditur ſcilicet, propter Titulum præcitatum; qui quomodo extra controverſiam id ponat, non ſatis video) .... *nemo jure inficias ire poterit, poſt tertii Ottonis obitum, ducentis & amplius annis, quotquot electi fuerunt Romanorum Reges, Imperatores deſignati, eoſdem non ſeptem dumtaxat Electorum, ſed omnium Principum Germanorum, qui ad comitia conveniſſent, ſuffragiis fuiſſe ad regium culmen electos.*

46 Labbeus & Coſſartius, quos ſimiliter citat Patern. veſtra, curatores quidem fuerunt novæ editionis Conciliorum; ſed, ut alibi multa notarint ſub nomine ſuo, ita hic omnino verbum nullum, quod facere ad rem poſſit. Deſine porro, R. Pater, objectare mihi Alexandrum, qui mihi nec dux nec auctor ſententiæ hujus fuit, ſed adjutor dumtaxat, multa diſtinctius fundatiuſque quam alii de hoc argumento diſputans, idque in favorem Pontificis. Hic ſuggeſſit Innocentium III atque Clementem V, ex quibus eadem ſententia, de jure electionis à Pontificia Sede orto, confirmetur; nec non ex ipſorumet Electorum, jus illud ſic acceptum fatentium litteris, ſcriptis anno 1279 ad Nicolaum Papam III; quorum ego necdum repertas mihi auctoritates, Pontificiæ dignitati faventes, Alexandro Natali libenter imputabo, ſi per vos liceat.

47 Tali autem caſu non puto contemnendum teſtimonium auxiliumque Alexandri, etiam poſt ejus prohibitionem, cum requeſita facultate lecti ad ipſius Apoſtolicæ Sedis defenſionem, neque ei

ſub-

ſubtrahendum doctrinæ excellentis elogium: quod eidem etiam nunc deberi cenſuit eruditiſſimus S.Galli Abbas, dein Eminentiſſimus Card. Sfondratus, in libro cui titulus, *Innocentia vindicata*, nuper in lucem dato, ubi pag. 38 citans eumdem *Natalem, celeberrimum noſtra ætate Theologum & Doctorem Pariſienſem*, ſine ſcrupulo appellat. Hæreticos, qui Pontificibus Romanis omnem in conſtituendis Electoribus partem ſublatam vellent, execror & refello, tantum abeſt ut ſequar: ſed tu libenter eos mecùm componis, licet à te nec viſos nec lectos, quia nec nominari quidem eos ſuſtines, niſi quando pro te faciunt.

48 Ecce autem, ipſo quo hic Paragraphus recudebatur die 26 Septembris, nam primi ſecundique Articuli exempla, intra ſeptimum à cœpta impreſſione menſem diſtracta, neceſſitatem illos citius recudendi adduxerunt) accipio ex Abbatia Rodenſi prope Aquiſgranum litteras, ab Eximio Patre, F. Norberto Delbecque Ord. Prædicatorum S. Theologiæ Doctore atque ibidem Profeſſore, datas 22 hujus ipſius menſis, quibus moneor, nihil cauſæ eſſe, cur adeo timide frigideque excuſem uſum librorum Natalis Alexandri. *Habeo enim*, inquit, *datas Pariſiis anno 1694 1 Februarii litteras, quibus ſecurus reddor, nequaquam id Curiæ Romanæ diſplicere. Nam cum R. P. Antonius Pagius, de hoc ipſo ſolicitus, quia primo Criticorum ſuorum Tomo plurimum ipſo Alexandro uſus fuerat, ſuppreſſo tamen Auctoris nomine, idque optabat poſſe palam exprimere in Tomo ſuo 2; cum, inquam, P. Pagius conſuluiſſet præcipuos Cardinalium, omnibus fere Congregationibus intereſſe ſolitos, quærens an id ſibi licitum eſſet; reſponſum accepit, nihil obeſſe, quo minus Natalem Alexandrum citare poſſet, etiam cum merito elogio: quippe cujus in Curia Romana nomen celebre eſt, & eruditio atque utilitas librorum ejus magni æſtimata, licet ipſi ibi fuerint improbati, quatenus tangunt famoſas propoſitiones Cleri Gallicani, anno 1682 editas.* Hactenus ille: quæ judicavi tantiſper communicanda Lectori, donec ipſius P. Pagii obtineatur teſtimonium, Cardinalium verba originalia exhibiturum, uſuique futurum ad Art. 24 §. 10, totius Exhibitionis ultimum: placuit enim P. Sebaſtiano eum §. ordiri ab inſectatione Auctorum, quorum nomina quomodocumque allegaſſe magno crimini vertendum mihi exiſtimat; etiam ubi allegantur pro auctoritate Eccleſiæ.

§. VI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius cum Natale Alexandro ſuſtinet, Nicolaum Papam I *erraſſe, recipiendo & approbando Acta Concilii Sinueſſani.*

RESPONSIO.

49 Malo videre verba mea, ex quibus accuſatio deſumpta eſt. In Propylæo Maji Conat. Chron. part. 1 fol. 44 hæc habeo: *Quid autem cunctabimur fateri, in recipiendis Sinueſſani Concilii ſuppoſitiis Actis, errare potuiſſe Nicolaum?* Pro *potuiſſe errare*, maluit Patern. veſtra ponere; *erraſſe* reipſa. Quod dictum ſaltem crudius eſt, & minus modeſtum; quamvis non diffitear, quod Acta Concilii Sinueſſani revera mihi ſuppoſititia viſa ſint, licet à Nicolao bona fide citata, ex communi tum temporis opinione.

50 Quid autem hic contra auctoritatem dignitatemque Sedis Apoſtolicæ á me peccatum? Ut S. Marcellinum, Pontificem & glorioſum Martyrem, liberem à crimine & infamia idololatriæ, dico Nicolaum I, in hoc

ci

ei crimine attribuendo, *errare potuiſſe. Quanto* autem *gravius*, *Pontificem aliquem thus obtuliſſe cum idololatris*; *quam in alicujus rei narratione erraviſſe*, *cum vulgo hominum ceterorum*, *etiam optimorum?* ut monebam loco cit. Præter idololatriæ crimen, putida manifeſtæ veritatis negatio, ac graviſſimum mendacium, Marcellino affricanda ſunt, ſi Acta à Nicolao I allegata ſubſiſtant. In his enim refertur Marcellinus, multorum teſtimoniis convictus, nihilominus thurificationem à ſe commiſſam negaſſe; dein plurium oculatorum teſtimoniis adactus, dixiſſe: *Non diis ſacrificavi*; *ſed tantum grana thuris levatis manibus ſuper prunas combuſſi.* Tandem, completo ſeptuaginta duorum teſtium numero, *cecidit in terram*, & crimen impoſitum confeſſus eſt, ac ſuo Epiſcoporumque judicio condemnatus.

51 Hæc, fateor, ducebam non eſſe, in ſummo & ſancto Pontifice, admittenda, niſi argumentis prorſus ineluctabilibus probarentur. Talia mihi hactenus viſa non ſunt, tum quæ ex communi fama, tum quæ ex Nicolao I, Concilium Sinueſſanum allegante, proferuntur: cum iis opponantur non pauca nec levia. Tu quidem, R. Pater, dicis, *ſolum Hæreticos & Novatores Acta illa impugnare*, *& tamquam fictitia rejicere*; me vero *ea impugnare ex meris conjecturis*: quod utrumque à te tam confidentur aſſertum, quomodo eruditorum oculis exponere non erubueris, vix aſſequor.

52 Longum eſſet hic repetere rationes omnes, quæ tum à me tum ab aliis pluribus, contra prætenſam iſtam Synodum, objectæ ſunt. Inter eas eſt auctoritas S. Auguſtini, qui totam iſtam Hiſtoriam thurificationis (præter quam nihil magnopere continet iſtud Concilium) aperte negat, tamquã commentum Donatiſtarum, quidlibet ſubdole fingentium ad criminandos Romanos Pontifices: ſic enim ſcribit Auguſtinus adverſus Petilianum, Donatiſtarum Epiſcopum, lib. de unico Baptiſmo. cap. 18. *Quia jam opus eſt*, *ut Epiſcoporum Romanæ Eccleſiæ*, *quos incredibilibus calumniis inſectatus eſt*, *objecta ab eo crimina diluamus*; *Marcellinus & Presbyteri ejus*, *Melchiades*, *& Marcellus*, *& Silveſter*, *traditionis Codicum divinorum & thurificationis ab eo crimine arguuntur*; *ſed numquid ideo convincuntur*, *aut convicti aliqua documentorum firmitate monſtrantur? Ipſe ſceleratos & ſacrilegos fuiſſe dicit*; *ego innocentes fuiſſe reſpondeo. Quid laborem probare defenſionem meam*, *cum ille nec tenuiter probare conatus ſit accuſationem ſuam?*

53 Hæc ſcripſit ſummus Eccleſiæ Doctor, ſeculo ſolum uno poſt Synodum Sinueſſanã trecentorũ Epiſcoporum, contra Marcellinum, ut prætenditur, celebratam. Ignoravitne igitur Auguſtinus tantæ auctoritatis Concilium, aut contempſit? An & ignoravere illud Donatiſtæ? Idem argumentum, ex alio Auguſtini loco, urget Antonius Pagius, celeberrimus nunc in Francia Chronologus, in Criticis ſuis, communi totius Cleri Gallicani munificentia promotis & an. 1689 excuſis; ubi, quam alibi contra me libere, tam pro me ad an. 302 ſincere ſcribit omnia; & notat quod *in celeberrima illa*, *mandato Pontificis facta collatione Carthagine*, *Catholicos inter & Donatiſtas*, *cum ſe ſeparatos jactarent heretici*, *ad convincendum traditionis Melchiadem Romanum Pontificem*, *& prolixa admodum Acta legi petiviſſent*; *nihil in eis*, *quo reus probaretur penitus inventum eſt*, *ut refert Auguſtinus in Breviculo Collat. cap. 18. & libro poſt Collationem cap. 12 & 13. At ſi vere lapſus eſſet Marcellinus*, *ibi lapſum ejus objicere non omiſiſſent*, *ad creandum negotium Melchiadi*, *qui ejus Presbyter fuerat*; *ſicut moverunt queſtionem Ceciliano*, *quod ab eo fuiſſet ordinatus Felix Aprungitanus*, *qui fuerat ſacrorum librorum traditor.*

54 Cur autem Donatiſtæ, accuſationis ſuæ probationem rogati ſupra ab Auguſtino, non adduxere auctoritatem Concilii? Reſpondet pro nobis Chriſtianus Lupus, in notitia Conciliorum verſatiſſimus, Tom. v Synodorum pag. 228 & ſequentibus, fabuloſam de Concilio Sinueſſano hiſtoriam tantum poſtmodum fuiſſe confictã. *Probationes rogata fabula*, inquit Lupus, *ſibi ipſi non conſtitit: protulit enim Acta, in quibus non Marcellinus, nec Marcellus, nec Melchiades, nec Silveſter ſub Diocletiano; ſed neſcio qui Straton & Caſſianus aſſerebantur tradidiſſe ſub Maxentio .... De Marcellini lapſu nullus antiquus ſcriptor meminit: quin & de illo ſcribit in Eccleſiaſtica Hiſtoria ... Theodoretus, lib. 1. cap. 3:* MARCELLINUS, VIR, PERSECUTIONIS TEMPORIBUS, MAGNA GLORIA PLENE NOBILITATUS. *Fuiſſe perſecutionis certamine inſigniter defunctum, addit Nicephorus Calixtus: quod ipſum ſcribunt & alii poſteriores Græci. Nempe Iſidori* adulterinas *merces hi non viderunt, ideoque nulla unquam ipſis fuit de Marcellini lapſu vel ſuſpicio ...... Iſidoriana collectionis Auctor ignoravit hæc omnia: apud Donatiſtas legit lapſum Marcellinum ... & fabricavit Synodum Sinueſſanam.* Ibid. *Sancti Marcellini lapſum eſſe calumnioſum Donatiſtarum figmentum, conſtantiſſime docet S. Auguſtinus.* Denique *eſſe non ſolum calumnioſam, ſed inſuper novellam fabulam*, idem *Auguſtinus oſtendit.*

55 Franciſcus à Coriolano, ex Ordine S. Franciſci, in Summa Conciliorum, edita non tantum cum Privilegio Cæſaris, Regum Hiſpaniæ & Galliæ, ſed etiam ſummi Pontificis Gregorii XV; licet Acta Concilii Sinueſſani propter antiquitatem admittat, fatetur tamen quod res eſt pag. 160; præter hæreticos & novatores, *virorum doctiſſimorum plurimos, ea ſpuria & nullius ponderis eſſe, validis argumentis probare conatos.* Idem iiſdem verbis profitetur auctor editionis Conciliorum facta anno 1644: vide Tom. 1. pag. 615. Atque ipſe Cardinalis Baronius ad annum Chriſti 303 editione 3, non erubeſcit de ſe teſtari, quod in editione 1, *in eam proclivior viſus fuerit ſententiam, ut Acta Synodi fuerint commentitia.* Et paulò ante: *Quæ quidem* Acta, *cum multa habeant quæ ipſis jure objici poſſe videantur, ut in re valde dubia, quid de his ſentiendum eſſet, noluimus in prima editione noſtro arbitrio definire, ſed cuncta ſubjecimus eruditorum judicio.* Tum dicit, ſibi nunc videri deferendum antiquitati, ut Acta illa in ſua poſſeſſione relinquantur; quamvis rurſus fateatur; quod quæ *adverſus Acta proponuntur, videantur fortia.*

56 Prælaudatus Pagius, cum oſtendiſſet num. 19 ad an 302, Baronium non tam proprio motu, quam aliorum pro Breviario ſolicitorum impulſu, vacillaſſe in ſententia de Marcellino; *Dicimus*, inquit, illum, dum eis ſatisfacere *conatus tantum* eſt, *non niſi paucas ex multis objectiones ſolvendas ſuſcepiſſe, idq; languide ſatis & parum efficaciter, per diſſimillima valde exempla.* Inter eas autem quas ne quidẽ tẽtavit ſolvere, imprimis conſiderari meretur, quam ab omni Conciliorum & veteris Eccleſiæ praxi abhorreat, ut adverſus Pontificem admittatur teſtis, adulter notorius ipſius Concilii judicio. Quam parum quoque veriſimile eſt, Pontificẽ voluiſſe in Concilio præfracte negare, quod in totius urbis conſpectu, atque ipſorum Catholicorum conferta multitudine palam perpetraverat, ſi Actis illis fides eſt?

57. Præterea, quis unquam legit in templis deorum, ſacrificium oblatum aliis diis, quam quibus fuerant dicata; ut hic in templo Jovis, Veſtæ, & Iſidis ſacrificatum Jovi, Herculi, & Saturno? Quale eſt etiam iſtud, quod dicatur Diocletianus in Perſide exiſtens audiviſſe Marcellini reſipiſcentiam; quando conſtat, Baronio conſentiente, Diocletianũ in Perſide non fuiſſe? Vult ſcilicet Cardinalis in Actis Concilii aliunde adjectũ;

&,

&,ut conſonet veritati, ponendum, *cum reverſus eſſet ex bello Perſarum.* Quam parum credibile etiam eſt, tempore ſæviſſimæ perſecutionis, conveniſſe trecentos Epiſcopos ad unam Campaniæ civitatem Sinueſſam, neque quidquam ſagaciſſimis perſecutoribus de hoc ſuboluiſſe? Præterea inauditam celebrandi Concilii formam, in crypta quam propter ejus anguſtias quinquageni tantum ſimul occuparent.

58 Verum, quidquid rationum & auctoritatum contra Acta Synodi Sinueſſanæ à me hactenus adductum eſt, & quantumvis plura,ubi opus foret,adduci poſſent;non deſines equidem, R.P.contra me, velut fidei noſtræ fundamenta ſubruentem, declamare;quid in fide tandem firmum eſſe poſſit, ſi Acta cujuſdam Concilii, alicubi à Pontifice citati, dein rejiciuntur ſuppoſititia?Quaſi vero, P. Profeſſor, neque Scripturas ſacras,neque Traditionem conſtantem, neq;Concilia indubitata, neque definitiones Pontificum,neq; unanimem totius Eccleſiæ ſenſum haberemus, quibus fides noſtra ſatis firma conſiſteret. Nihil horum reperitur pro Sinueſſana Synodo, qualem nobis vulgata ejus Acta depingunt.

59 Profecto,ſi fides noſtra penderet ex Actis unius qualiſcumq; Concilii, à Pontifice alicubi memorati; ſuppoſita jam etiam Actorum Sinueſſanorum veritate, non parum luxata foret religio, & quidem occaſione ejuſdem epiſtolæ Nicolai I ad Michaëlem Imperatorem. Illic enim citatur etiam Concilium Romanum ſub Sixto III celebratum, in cauſa Polychronii Epiſcopi Hieroſolymitani. Atqui longe veriſimilius eſt Concilium iſtud eſſe fictitium, uti & Polychronium ipſum, quem numquam in rerum natura fuiſſe, agnoſcit demonſtratque Baronius ad annum Chriſti 433.

60 Fatetur nihilominus Cardinalis,ſcire ſe, Acta illa *ut legitima citata à Nicolao:* atque illo nequidquam obſtante,fatetur,*multo* circa illa *ſtudio nihil ſe conſecutum, quamvis impoſſibile eſſe repererit, eadem ad veritatis lineam revocari aliquo modo poſſe.* Hoc ipſum exemplum & iiſdem verbis legit Patern. veſtra, à me citatum eodem loco,quo Concilium Sinueſſanum rejectum invenit. Cur non itaque accuſaſti pariter Baronium? cur non ſaltem attigiſti ſecundum iſtud exemplum decepti ejuſdem Pontificis, & quidem in eadem ad Michaëlem Imperatorem Epiſtola, & in ſubjecto plane ſimili? Sed nimis clare vidiſſet quivis rationis compos lector, vociferationes tuas inanes eſſe; me autem ab omni irreverentiæ & temeritatis ſpecie immunem, ac multo magis à ſuccutiendis fidei baſibus alienum.

61 Neque inde ſequitur, quod, dum ſic Marcellinum à tam infami crimine liberare conamur, Nicolaum I arguamus erroris in definiendo aliquo fidei vel morum dogmate, vel facto univerſali ſeu revelato. An putas, P.Profeſſor,omnia Eccleſiæ univerſæ credenda præſcribi à Pontifice, quæcumque is facta adducit ex Concilio aliquo, ſcribens ad Imperatorem vel quemcumque alium? Si affirmas, poſtulo mihi vel unum Theologum exhiberi qui conſentiat. Multo minus arbitror ſingula Concilii alicujus Acta à Pontifice approbari, tamquam puncta fidei, hoc ipſo quo forte aliquid ex Actis illis citaverit.

62 Invidioſior accuſatio eſt, cum dicis Art. 5 §. 3, n. 17, me in margine Propylæi Maji,Conatu Chronico-Hiſtorico parte 1, pag. 4* num. 8 notare, quod *in Actis Synodi plane fabuloſis falſo aſſeratur, nullo caſu Papam à quoquam judicandum.* Ais,me contradicere Gelaſio Papæ dicenti, *Romanam Sedem de tota Eccleſia judicare, illam vero ad nullius commeare judicium:* & Euodio Diacono, aſſerenti in Concilio Romano IV, quod Deus *Sacroſanctæ Romanæ Sedis Præſulem ſuo ſine quæſtione reſervavit arbitrio.*

63 Reverende Pater,cur non,ut fidelem

accuſatorem decuit, retuliſti ſimul caſum unicum, quem eodem num. 8 à te citato adduxeram; in quo, & non in alio, poſſit Pontifex Eccleſiæ judicio ſubjacere. Caſus eſt definitus Canone, SI PAPA, diſt. 40, ſumpto ex verbis S. Bonifacii Moguntini Archiepiſcopi & Martyris, ubi ſtatuitur, ut *Papa judicetur à nemine, niſi fuerit à fide devius*. Hunc Canonem ibidem propoſui & approbavi. Sed & approbatum invenies ab omnibus paſſim Canonum ſacrorum peritis; traditurque in Concilio V ſub Symmacho, in Concilio VIII generali act. 7, ab Anacleto Epiſtola 3, & ab Euſebio Epiſtola 2. Has duas Epiſtolas cum objicio tibi, R. Pater, ne dicas, eas à me cenſeri ſpurias. Spuriæ certe non ſunt Paternitati veſtræ, quando me Art. 3 §. 1. reum agis, quod Decretales Pontificias ante Siricium, à variis ſubinde Pontificibus citatas, improbem. Ut autem dubiæ etiam tibi fiant, quia in illis non reperis quo me accuſes; non fiet dubius Sermo 2, ab Innocentio III habitus de Conſecratione Pontificis, quo Canon prædictus roboratur.

64 Si autem poſſit Pontifex aliquo caſu, nempe *deviationis à fide*, alieno judicio ſubjacere, ut tam multiplici ac prorſus irrefragabili auctoritate demonſtratum eſt; quid in eo dignum reprehenſione, quod dixerim, *falsò aſſeri, Papam nullo caſu à quoquam judicari*? Ita ſemper in animum induxi, ex omnium plane Dialecticorum conſenſu, propoſitionem univerſalem negativam eſſe falſam, ſi particularis affirmativa, ei contradictoriè oppoſita, ſit vera. Aliáne forſan penes te quam penes omnes ſunt ratiocinationis principia? Caſum quidem numquam eventurum confido, ut Pontifex aliquis à fide deviet; & firmiter cenſeo, numquam eveniſſe: idque multo facilius in mea ſententia, fictitiam Synodum Sinueſſanam rejiciente, quam in tua eam ſuſtinente, intelligitur.

65 Si enim Marcellinus Pontifex publice thus obtulerit idolo, quamvis fidem animo retinuerit; cenſebitur tamen eam exterius negaſſe, æque ac ſi dixiſſet, Agnoſco Jovem eſſe verum Deum; quandoquidem cultus ille, ex omnium gentium, etiam Chriſtianarum acceptione, ſoli Deo proprius ſit. Neque eſt Theologus, qui arbitretur, fidei ſeu profeſſionem ſeu abnegationem ſolis vocibus fieri, & non etiam rebus. Quis autem magis à fide devius eſt, quam idololatra? Cumque Eccleſia de internis non judicet, ſed de externis; difficulter ſe expediviſſet Marcellinus, ſi de eo, tamquam in infidelitatem lapſo, ferre judicium Epiſcopi voluiſſent. Quid vero refert, quod metu mortis infidelitatem opere fuiſſet profeſſus? Nam etſi metus hic peccatum minuat, tamen non aufert: neque infidelis eſſe deſinit, ſive timore, ſive ſpe, ſive aliâ ratione in infidelitatem pertractus.

66 Scio Theologos, Synodi Sinueſſanæ aſſertores, communiter dicere, quod Marcellinus thurificando caritatem amiſerit, non fidem; quod ipſum admitto, ſi agatur de fide interna & habituali: ſi autem de fide externa, difficilius probaveris; cum invicem opponantur, *infidelitatem exterius profiteri*, & *fidem exterius retinere*: præſertim cum de Marcellino non legatur, quod in thurificatione vel ad eam accedens, proteſtatus fuerit, ſe nullam in idolo iſto divinitatem agnoſcere, adeoque thurificationem eſſe mere materialē. Contendi igitur potuiſſet, Pontificem, qui fidem exterius negaverat, licet eam animo retineret, ſubjici judicio Eccleſiæ. Denique, nec ſcio an Marcellinus judicium effugiſſet dicendo, ſe reſipuiſſe: nā forte aliqui dubitaſſent, an non poſſet de infidelitate immediate præterita judicari.

67 Quidquid ſit, ſaltem ex hactenus dictis manifeſte apparet. Primo, minime temerarium me fuiſſe, in negando lapſu Marcellini; quando, præter rationes multas

&

& graves, ſecutus ſum apertiſſimam ſententiam S. Auguſtini, & *plurimorum doctiſſimorum virorum*, etiam Chriſtiani Lupi. Secundo, nec temerarium fuiſſe, in negandis Actis Synodi Sinueſſanæ: nam ſublato Marcellini lapſu, nemo eſt qui Acta illa admiſerit, cum is unicus perhibeatur convocatæ Synodi ſcopus; neque in ea quidquam, præter lapſum Marcellini & paucorum Presbyterorum, legatur agitatum. Tertio, non male me conſuluiſſe dignitati Sedis Apoſtolicæ, quando propter rationis & auctoritatis momenta jam memorata, malui admittere, quod Nicolaus I, in citandis Actis iſtius Concilii Sinueſſani ſuppoſititiis, tamquam genuinis, *errare potuerit*, nihil] definiens circa quæſtionem facti, ad finem vel mores non pertinentis; quam quod S. Marcellinus, Pontifex & Martyr, in Concilio mentitus ſit; & paulo ante, coram infinita multitudine, gentiliſmum opere profeſſus.

68 Ex dictis etiam evidens eſt, nihil me derogare poteſtati Pontificis, quando eum ſubmitto judicio Eccleſiæ, in caſu unico *deviationis à fide*: in quo eum tali judicio ſubjici; totius Eccleſiæ atque omnium Romanorum Pontificum, allatos ſuprâ Canones approbantium, indubitata ſententia eſt. Hoc autem, ſimul cum pleniori Sinueſſanæ Synodi excuſſione, fuſius hic deducere volui, ut eâdem operâ refutarem Articuli 5 Paragraphos 2 ac 3 eodem ſpectantes; ne iterum cogerer recoquere cramben, à tam multis aliis eruditis viris ante me jam toties verſatam; ut neſciam, qua fronte auſus ſis, in facie totius Eccleſiæ, & ad tribunal ſummi Pontificis, mihi inſultando aſſerere, *ſolum hæreticos & novatores Acta illa impugnare, & tamquam fictitia rejicere*; meque id cum illis facere *ex meris conjecturis*. Sed hæc phraſis Paternitati veſtræ tam uſitata eſt, etiam ubi firmiſſimas rationes produco, ut videatur calamo tuo ſæpe effluere citra animi advertentiam. Plura de Marcellini lapſu fictitio vide Art. 11 §. 10.

§. VII. ACCUSATIO.

Papebrochius Felicem V Antipapam, à Conciliabulo Baſilienſi electum, aſſerit abſque culpa admiſiſſe Papatum contra Eugenium IV.

RESPONSIO.

69 Amedeus Pacificus (hoc libro nomen, quem ſecutum me profiteor in excuſando *Felice*) Auctorem habet *Petrum Monodum*, Societatis Jeſu Collegii Taurinenſis Rectorem, multis laudatum in Bibliotheca ejuſdem Societatis; unde nunc primum nomen diſco, ſimulque quod liber ille Taurini impreſſus ſit anno 1624, Pariſiis recuſus, ſicut eum habeo, biennio poſt. Qui eum ſcribi & edi juſſit Sabaudiæ tunc Dux, *Carolus Emmanuel* fuit: de quo Urbanus VIII, in quodam Brevi anni 1623 apud Guichenonem pag. 863, ſcribit, quod *Magnitudo virtutum ejus, & triumphi relati de hæreſi, potentiam Domus Sabaudicæ, non ſolum glorioſam Religioni Catholicæ, ſed neceſſariam fecerant.* Quem autem ille edi juſſit *Commentarium, pene ad verbum deſcripſit, & ad calcem voluminis ſui 17 Annalium Eccleſiaſticorum adjecit Abrahamus Bzovius; ut quæ de Felice parum rei conſentanea ſcripſerat, caſtigaret*: ita Philippus Alegambe in Bibliotheca præcitata. Iſtud autem fecit Romæ, Ordinis Prædicatorum ſcriptor nobilis, mox atque ibi liber comparuit anno 1625.

aderat Oldoinus, laudatores Amedei ſupra viginti enumerans, catholiciſſimos omnes: quos mihi allegare neceſſe nō credidi eo in tractatu, ubi ſatis habui quarumcumque rerū capita ſummatim delibare curioſo lectori, non integram hiſtoriam texere Pontificum Romanorum. Non tamen eo loci omittere volui quod ſcribit Guichenonus, Hiſtoriæ Sabaudiæ conditor, *defuncti corpus, ut ſancti, fuiſſe in honore habitum Ripaliæ, uſque dum Bernates heretici ſepulcrum everterunt: ex cujus ruderibus collecta oſſa, Caroli Emmanuelis Ducis curâ, deportata ſunt Taurinum*, cum Epitaphio in quo dicitur, quod *ejus geſta & acta Eccleſia ſaluberrima Nicolaus decretis, populus plauſu, calum miraculis comprobavit.* Marmorea quoq; ſtatua Amedeo in eccleſia Cariniani à Mauritio Principe erecta eſt cū epigraphe, qua nominatur *vita, obitu, miraculis ter ſanctus; cui (cum in Auguſtinians tirocinii ſecretiori delubro ad vivum expictus, immemorabili ſed privata pietate coleretur) imaginem iſtam, ab illa exſculptam, publice collocavit Mauritius an.* 1656. Et nunc Tu, Pater Rev. in opprobrium prædictorū Principum, totiuſque Sabaudicæ Domus dedecus, nobis audes denigrare, rapto ex flamma titione pro calamo uſus, ex iis dumtaxat quæ fervente diſſidio à parte adversâ ſcripta reperiſti? Judicet, quam appellas, ſancta Sedes, Sabaudicæ Domus fautrix ſemper præcipua, factum tuum!

§. VIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius antiquum Sergii Papæ ſigillum, in Vaticano aſſervatum, adſcribit Sergio hæretico.

RESPONSIO.

75 VEre operoſum eſt diſputare cum homine, qui carpens omnia, neſcit ipſe quid carpat. Accuſas me, P. Sebaſtiane, quod antiquum Sergii Papæ ſigillum, cum hac inſcriptione, SERGII PAPÆ, adſcribam Sergio hæretico. R. Pater, ut mitiſſime dicam, falleris. Relinquo enim Sergio Papæ ſuum Sigillum, cum inſcriptione SERGII PAPÆ, nec verbulo quidem contradico; uti nec alteri ſigillo, ibidem à me propoſito, & ZACCHARIÆ inſcripto hac forma, quam hic verſâ paginâ ſpectandam reproduco, ex Paralipomenis meis ad Conatum pag. 59.

76 Tertium ſigillum ex Ciaconio additum, Græcis characteribus eſt notatum, ΒΟΗΘΗ ΣΕΡΓΙΟΥ. In hoc nec nomen PAPÆ uti in prioribus, invenitur; nec veſtigiū ullum eſt, ex quo Romani Pontificis putetur eſſe; nec ullus auctor eſt, qui eſſe putet; ne quidem ipſe Ciacconius, qui illud protulit forte primus. Simpliciter enim illud profert, non auſus dicere cujus ſit. Si P. Sebaſtianus aſſerere auſit eſſe Sergii Papæ, quia ſervatur in Vaticano; dicat primo, cujus Sergii Papæ: plures enim fuere. Deinde probet, nullas ibi niſi Pontificum bullas litteraſque ſervari. Ego ſigillum hoc, quia nimiū diſcrepat ab aliis Sergii Papæ & iſtius temporis Latinorū ſigillis, merito abjudicaſſe me credo Latinis: & quia Græca inſcriptio eſt, æque merito tranſtuliſſe ad Græcos: ad quem autem eorum potius, quam ad Sergium Patriarchā Conſtantinopolitanum, qui & ante & poſt ſuum lapſum & condemnationē frequenter ſcripſiſſe Romam potuit & debuit, litteris, aut avulſis inde ſigillis, adhuc ſuperſtitibus, ut crebro ſolet.

77 Si alium noverit Accuſator, cui conveniat magis Græcum iſtud ſigillum, doceat me potius quam culpet, in cauſa nihil ad Romanos Pontifices ſpectante. Verum dum attentius diſcutio, unde viro Religioſo in mentem venire potuerit tam confidenter ſcribere, quod ſigillum à me tributum Sergio Patriarchæ hæretico, habeat *inſcriptionem* SERGII PAPÆ, ubi tamen conſtat ejus *inſcriptionem* non eſſe quam ΒΟΗΘΗ ϹΕΡΓΙΟΥ ex una parte, ΘΕΟΣ ex altera; quod latinis eſt ADJUTOR SERGII DEUS: malo credere, erratum ex ignoratione linguæ Græcæ, quam ex cæca calumniandi libidine. Quamquam nec probum nec ſapientem accuſatorem deceat, ex idiomate quod ignorat, accuſationem inſtituere, & quidem tanto cum ſtrepitu.

§. IX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Formoſi Papæ Epiſtolam temere ſuſpicatur eſſe merum figmentum.

RESPONSIO.

78 Quam multa ſunt monumenta, ſcripta ac litteræ, etiam pro Pontificiis diu habita; quæ poſtera ætas deprehendit Pontificibus ſuppoſita fuiſſe! Illa inter numerari poteſt Epiſtola Formoſi, de qua hic; neque inde periculum incurres hæreſeos aut ſchiſmatis. Arguor ſuſpicari, illam eſſe merum figmentum. *Suſpicor, vel eſſe merum figmentum ſeculi* XI, *vel ſaltem eſſe interpolatam epiſtolam.*

79 Ratio ita ſuſpicandi eſt. 1. Quia Epiſtola ſcripta fuit poſt Synodum Anglicanam (de qua Labbeus Tomo 9 Concil. col. 428) anno 905 ſub Rege Eduardo, novem ab obitu Formoſi annis, celebratam. Quo igitur pacto Formoſi ſit? 2. Quia, ut in citata Synodo narratur, *Septem annos plene deſtituta* tum fuerat *regio Geviſſorum ab omni Epiſcopo*: quæ deſtitutio ſolummodo cœpit anno 899, biennio poſt mortem Formoſi. 3. Quia auctores Angli paſſim hanc Synodum ponunt anno 905. 4. Quia utitur vocabulo *Cantorberia*, quod nondum reperi apud Auctores, tempore Formoſi & aliquanto poſt ſcribentes. Erat tunc in uſu vox *Dorobernia*. Denique multis inculcat Epiſtola, poſteriore ſui parte, Primatum Cantuarienſis Eccleſiæ ſupra Eboracenſem; cum de illo, nec ſub Formoſo Papa, nec ſub Eduardo Rege, nec in memorata Synodo, ulla ſciatur controverſia fuiſſe: fuit autem ſeculo XI, ſub S. Lan-

franco Archiepiſcopo Cantuarienſi: quamobrem otioſum fuerit ſub annum 900 inculcare talia, quæ ad rem non erant.

80 Neque ſec. XI controverſia illa agitari potuiſſet, ſi jam ante per Formoſum in tam perſpicuis & gravibus verbis fuiſſet deciſa, conſtitutaque *ſeparatio perpetua à corpore S. Eccleſiæ*, ei qui huic de Primatu determinationi pertinaciter obniti præſumeret. Si quis autem contenderit, priorem Epiſtolæ partem, non quidem Formoſi, ſed Sergii III eſſe, non reluctabor. Scripta eſſe potuit ſtatim poſt Synodum Anglicanam, cujus ſtatuta de novis Epiſcopis ſatisfecerint querelis Pontificis, atque hinc ipſe Epiſtolam hanc dederit; quam ſeculo XI aliquis aptam putaverit, ut alteram partem ei adjiceret, controverſiam de Primatu pro Cantuarienſi deciſuram; addito per errorem nomine *Formoſi* Papæ, cum poſterioris eſſet, puta Sergii III, anno 905 ad Cathedram Apoſtolicam provecti.

81 Fide autem non bona accuſor, quaſi epiſtolam ſuſpectam habuerim eâ ſolum ratione, quod non videretur ſatis congruere Pontificiæ lenitati & prudentiæ, *propter ſimplicem cujuſcumque officii neglectum, tempore bellicis tumultibus facilè excuſabilem, omnes integri unius Regni Epiſcopos, ne ſemel quidem monitos, excommunicatos velle, uti voluiſſe fingitur ipſo epiſtolæ exordio Formoſus*. Plura alia à me indicata ſunt. Neque ſatisfacit Adverſarius rationi ultimæ, dicendo *quod Formoſus* tantum *deliberavit eos excommunicare*: nam & deliberatio talis apparet mirabilis, cum neque tempore Formoſi defectus extiterit de quo querebatur, vel certe non fuerit adeò communis, & fuerit turbato bellis tempore facilius excuſandus; neque Formoſi manſuetudini convenire videatur, de excommunicandis propter negligentiam omnibus totius Regni Epiſcopis *deliberare*, antequam eos ſemel monuiſſet. Sic opinando, etiamſi me, quod humanum eſt, à veritate hiſtorica alicubi aberrare contingeret; quid male, & non potius bene mereor de Eccleſiæ dignitate, dum & Formoſi lenitatem, prudentiam, æquitatem Pontifice dignam prædico, & orthodoxos Angliæ Epiſcopos citra ullius injuriam utcumque conor excuſare?

§. X. *ACCUSATIO.*

Papebrochius ſummos Pontifices erroris arguere non veretur in materia Religionis.

RESPONSIO.

82 Gravis ſane accuſatio eſt, ſive materia, ſive perſonarum dignitas, in quas perhibeor peccaſſe, ſive illimitatus accuſationis modus attendatur. Quis non ſuſpicetur, me de ſummis Pontificibus ſcripſiſſe, quod in fidei vel morum definitionibus erraverint, vel approbarint religioſos Ordines noxios, & ex inſtituto à ſalutis ac perfectionis tramite aberrantes; vel quod ſolenni canonizatione homines quoſdam in Sanctorum numerum retulerint, quos conſtet æternis ſuppliciis addictos; vel ſaltem, quod, ut privatæ perſonæ, errores contra fidem amplexi ſint? Nihil iſtorum unquam de Pontificibus ſcripſi, nihil ſimile dixi, nihil cogitavi. Sinam igitur te, R. Pater, accuſationem proſequi, eamque diſtinctius explicare:

83 „ Imprimis (inquis) generaliter aſſe„ rit Papebrochius, ſe aliosque *Hiſtoricos* „ *nullatenus auctoritate conſtringi Pontificia*; „ qualeſcumque Pontifices edant Bullas

„Brevia, aliaſque litteras Apoſtolicas, qui-
„ bus antiquas Hiſtorias aut alia quævis mo-
„ numenta, pro veris recipiunt & appro-
„ bant; idque, ſive *proprio motu* & *certa*
„ *ſcientia*, nec non prævio rigoroſo viro-
„ rum in Hiſtoriis verſatiſſimorum exami-
„ ne, ſive alio quocumque modo procedant.
Egone, id *aſſero*, & quidem *generaliter?* Imo, inquis, prorſus *generaliter*. Hic itaque, Accuſator, gradum fige: & *aſſertionem generalem*, mihi apud ſuprema Chriſtiani orbis Tribunalia tam audacter imputatam, aut proba, aut revoca. Ubi, quando, quibus verbis tradita eſt hæc à me *generalis aſſertio?*

84 Tradita eſt, inquis „ in Propylæo
„ Maji conatu Chronico-Hiſt. ad Catal.
„ Pont. Rom. part. 1 pag. 32 num. 16 (his
„ verbis) *Hiſtorici non exiſtimant, Pontificia*
„ *auctoritate ſe conſtringi, ad habendum pro*
„ *canonizato, quidquid quomodocumque pro-*
„ *batum improbatumve Romæ fuerit*. Ego vero Dialecticos omnes appello, ut ex verbis hiſce meis propoſitionem ſi poſſint eliciant, æqui valentem ei quam finxiſti *generalem*. Cum dico: *Hiſtorici non exiſtimant*, ſubjectum quidem confuſum eſt, & indefinitum; ſed in ejuſmodi propoſitionibus, narrativis non dogmaticis, ſupponere poteſt tantum particulariter: ſaltem neceſſe non eſt ſupponat univerſaliter abſolute.

85 Sicut cum dicitur, *Grammatici certant*, ſenſus non eſt, quod omnes omnino Grammatici certent. *Interpretes S. Scripturæ ſic locũ iſtum explicant*; non ſignificat ſemper, quod Interpretes omnes, nemine excepto, eum ſic accipiant: ſimilia dari poſſent exempla innumera, in quibus dicuntur *Philoſophi putare*, *Theologi docere* quidpiam, ubi ſubjectũ tantum ſupponit pro multis, vel ad ſummum pro pleriſque. Sed neceſſe fuit, appellationem *Hiſtorici* à Patern. veſtra accipi generaliter, ne cenſereris proceſſiſſe à non diſtributo ad diſtributũ, quando termino illo etiam me involviſti, dicens, *Generaliter aſſerit* (Papebrochius) *ſe alioſque Hiſtoricos &c.*

86 Verum ſupponamus, quod Hiſtoricorum nomine omnes Hiſtoricos, etiam me, comprehendi patiar hoc loco; eſtne alia præterea generalitas, ob quam tibi propoſitio mea tam vehementer diſpliceat? Eſt, inquis, valde multiplex & horrenda, cum Papebrochius *dicit*, *ſe nullatenus conſtringi auctoritate Pontificia*, QUALESCUMQUE *Pontifices edant Bullas, Brevia, aliaſve litteras Apoſtolicas, quibus antiquas Hiſtorias, aut alia* QUÆVIS *monumenta, pro veris recipiunt & approbant, ſive motu proprio & certa ſcientia ..... ſive alio* QUOCUMQUE *modo procedant*.

87 R. Pater, quid aliud hic tibi reſpondeam, quam, in tota accuſatione tua non eſſe vel micam, vel ſpeciem veritatis aut fidelitatis? Pro, *Non exiſtimant ſe conſtringi*, ais, me aſſerere, eos *nullatenus conſtringi*. Multa *multi exiſtimant*, quæ à me non *aſſeruntur*. Demus tamen etiam me aſſerere: cur pro *Non*, poſuiſti *Nullatenus*? Hæc ſcilicet tibi corruptela neceſſaria erat, ut accuſatio quo magis *generalis* appareret, eo majorẽ crearet adverſus me indignationem. Si idem tibi utrâque negatione ſignificatur, cur non retinuiſti particulam à me expreſſam? Si autem aliud ſignificetur, qua fide mutaſti? Inter negationes iſtas diſcrimen quale ſit, percipies, ſi, poſtquam te in accuſando fidelem *non eſſe* oſtendi, dicerem, te nullatenus fidelem eſſe. Ut quempiam dicam fidelem *non* eſſe, ſufficit, ſi malæ fidei eum vel in paucis convicero; *nullatenus* autem fidelem eſſe, ſignificat infidelitatem in omnibus. Sic prorſus aliud eſt Hiſtoricos, ut ipſi exiſtimant, *non* conſtringi Pontificis auctoritate ad omnia, quæ quomodocumque Romæ approbantur vel improbantur; aliud, eos *nullatenus* conſtringi ullis Pontificum Bullis, ut me jactas aſſerere.

88 Inter propoſitionem utramque palpabile diſcrimen eſt, quod accuſatio tua, ſecundum

cundum omnes particulas, à te operoſe inculcatas, generalis ſit; propoſitio autem mea, non niſi particularis. Generalitatem accuſationis non eſt quod probem, utpote à te tot particularum univerſalium additione ſtudioſe quæſitam: hanc tantum neceſſe eſt ab aſſertione mea alienam oſtendere. Quare iterum verba mea repeto: *Hiſtorici non exiſtimant, Pontificia auctoritate ſe conſtringi, ad habendum pro canonizato, quidquid quomodocumque probatum improbatumve Romæ fuerit.* An non verum exiſtimant Hiſtorici, ſi quidpiam aliquo modo approbatum fuerit vel improbatum, ad quod pro canonizato habendum non obſtringantur? Solum enim negant, teneri ſe univerſaliter *ad habendum pro canonizato, quidquid Romæ fuerit quomodocumque approbatum improbatumve*: cum quo optime conſiſtit, quod agnoſcant, teneri ſe ad habenda aliqua, imo plurima, pro canonizatis, quæ Romæ fuerint probata. Præterea ubinam propoſitio mea dicit, non obſtringi eos auctoritate Pontificum, *qualeſcumque edant Bullas*? Ubinam dico, rejicere eos poſſe *quævis monumenta, quocumque modo procedant Pontifices*, etiam definiendo ex inſtinctu Spiritus ſancti? Ut autem ſenſus ſcriptorum meorum innocuus, magis perſpicuus fiat, exhibeo ea cum circumſtantiis omnibus.

89 Loco citato agebam de Gloſſa, Decreto Gratiani quidem appoſitâ à Joanne Andrea celebri Juris-conſulto, ſed à Gregorio XIII deinde eraſâ, quia falsò annumerabat Cyriacum quemdam inter Pontifices Romanos, qui dimiſſo Papatu, comitatus fuiſſet virgines Urſulanas, cum iiſque prope Coloniam Martyr obiiſſet. De auctoritate iſtius Gloſſę conſultus pridem Petrus Marionus, Juris-prudentia in urbe Romana, patrum noſtrorum memoria clariſſimus, reſpondit; Gloſſam illam Joannis Andreæ non habere eamdem vim & auctoritatem quam reliqua ejus ſcripta, in quibus Juris-conſultus *de Juris Pontificii quæſtione tractat*; ſed *eam* tantum, *quam habent Juris-conſulti, de aliena profeſſione tractantes, qualis eſt hiſtoriarum cognitio, quæ pro temporum conditione non potuit ad Joannem Andreæ, nec ad ceteros ejus ætatis exacta pervenire.*

90 Hic continuo ſubjungo: *Non poterat ipſamet Juris-prudentia aptius reſpondere in Hiſtoricorum favorē, qui non exiſtimant, Pontificia auctoritate ſe conſtringi, ad habendum pro canonizato, quidquid quomodocumque probatum improbatumve Romæ fuerit.* Cujus rei confirmationem mox annecto dicens: *Nec ſane, quia ex lectionibus de S. Brunone, ad inſtantiam Academiæ Pariſienſis, expuncta eſt occaſio converſionis vulgo jactata, deſinit religioſiſſimus Patrum Carthuſianorum Ordo eamdem adhuc ut veram tueri.* Præcipua tamen confirmatio, à me ibidem allata, imo potius omnium illic dictorum occaſio eſt Hiſtoria S. Cyriaci Pontificis, de quo ſupra, qui medius refertur ab aliquibus inter SS. Pontianum & Anterum. Habebatur is in Breviario Romano anni 1522 Venetiis excuſo, uti & in alio anni 1550; denique & in Gloſſa ordinaria in 6 Decretal. Lib. 1 tit. 7 *de renuntiatione*. Nihilominus Cardinalis Baronius Pontificem illum, velut fictitium, expungit ex Hiſtoria Eccleſiaſtica his verbis: *Non audiendi penitus recentiores quidam, qui poſt Pontianum introducunt Cyriacum quemdam Pontificem, cujus nulla prorſus extat mentio in ſerie Romanorum Pontificum; vel apud Optatum Milevitanum, vel Auguſtinum, vel Creſconium, alioſve indices Vaticanos; nec apud Græcos, ut Euſebium, Nicephorum vel alios; adeo ut ne digna quidem ſit quæ pluribus confutetur ſententia, quippe quæ nulla penitus nitatur ratione.*

91 Idem Cyriacus ex Gloſſa ordinaria juſſu Pontificis eraſus eſt. Non deſiit tamen propterea Hermannus Crombachius eum retinere, ut ſanctum Pontificem. Joannes Columbus etiam, non ſine indignatione re-

prehendit eos qui anaſtaſim damnati Doctoris ut fictitiã rejiciunt. An *exiſtimare* debent Hiſtorici, *conſtringi ſe auctoritate Pontificia* ad credendum, quod hiſtoria de damnato Doctore Pariſienſi vera ſit, quia aliquo modo Romæ probata fuit, dum Romano Breviario aliquando inſerta & ex eo tamdiu recitata? Debentne pariter exiſtimare, ſe *conſtringi auctoritate Pontificia*, ad retinendum inter Sanctos & Romanos Pontifices Cyriacum, quia aliquando relatus in Breviarium Romanum, & expreſſus in Gloſſa Decretalium, adeoque videri aliquando potuit utcumque Romæ probatus? Fallor, ſi ullus id cenſeat hoc tempore.

92 Vertamus modo nos in oppoſitum: *Conſtringunturne Hiſtorici auctoritate Pontificia*, ad rejiciendam reſuſcitationem Doctoris Sorbonici, & expungendum ex Hiſtoria Eccleſiaſtica Cyriacum Pontificem; quia apparitio illa ex Romano Breviario expuncta eſt, & tam ex Breviario quam ex Gloſſa expunctus Cyriacus, atque ita Cyriaci Hiſtoria & reſuſcitatio Doctoris aliquo modo Romæ improbata; ſaltem velut incerta? Atqui multi, etiam hoc tempore, utramque hiſtoriam tenent, tamquam indubitatam; neque propterea Pontificum irreverentes ſunt, aut tales habentur. Rectius itaque ſtatues, Pontifices nolle in ſimilibus adſtringere Hiſtoricos, ſive ad unam partem ſive ad alteram, utramque eorum ſtudio magis diſcutiendam & diſputationibus pacificis agitandam relinquentes.

93 Denique, R. Pater, ut clarius pateat, propoſitionem meam non habere iſtam *generalitatem*, quam ei affingis; ago contra eos, qui volunt, Hiſtoricos generaliter *conſtringi auctoritate Pontificia*, ad tradendum, tamquam infallibile, *quidquid* & *quomodocumque Romæ probatum fuerit*; ſimiliter ad rejiciendum, tamquam certo falſum, *quidquid* & *quomodocumque Romæ fuerit improbatum*. His contradico. Nego propoſitionem eorum univerſalem affirmativam, eſſe veram. Atqui nemo tam ratiocinandi imperitus eſt, ſaltem Profeſſor eſſe minime poteſt, qui neſciat, contradictoriam propoſitionis univerſalis affirmativæ, non eſſe *generalem*, ſed particularem negativam, Ideo non præpoſui particulam *quidquid* & *quomodolibet* negationi; ſed poſtpoſui. Non enim dixi: *Quidquid quomodolibet probatum improbatumve Romæ fuerit, non exiſtimant Hiſtorici auctoritate Pontificia ſe conſtringi ad habendum pro canonizato*; ſed: *Non exiſtimant Hiſtorici, auctoritate Pontificia ſe conſtringi, ad habendum pro canonizato, quidquid quomodocumque probatum improbatumve Roma fuerit.* Quid multis opus, R. P. Profeſſor? Scis, aut ſcire debes, quod nulli Dialecticæ tirones ignorant; particulam *Quidquid non*, eſſe univerſalem; *Non quidquid* eſſe particularem.

94 Nunc accuſatio, etiam de ineptia convincenda eſt, ex hac particula, *habendum pro canonizato*. Procul dubio Romæ aliquo modo approbantur, quotquot accenſentur Beatis: idcóne hoc ipſo *habendi ſunt pro Canonizatis*? Si affirmas, cur pro canonizatione novum & tam ſolicitum examen inſtituitur? Deinde contradicis Romanis Pontificibus, Cardinalibus, & ſenſui Eccleſiæ. Putaſne habendum ab omnibus Chriſti fidelibus pro canonizato (id eſt pro tam certo, quam quod Maria Magdalena de Pazzis ſit Sancta) quod cum ſacra *Pentecoſtes die Apoſtoli, cælitus afflati, variis linguis loquerentur .... viri* Carmelitæ *plurimi, qui veſtigiis ſanctorum Prophetarum Eliæ ac Eliſei inſtiterant, & Joannis Baptiſtæ præconio ad Chriſti adventum comparati fuerant .... euangelicam fidem confeſtim amplexati ſint*: quodque iidem Carmelitæ, *peculiari quodam affectu, beatiſſimam Virginem* (& quidem adhuc in vivis agentem, utpote *cujus colloquiis ac familiaritate frui poterant*) *adeo venerari cœperint, ut primi om-*

omnium eidem ſacellum conſtruxerint; idque *in monte Carmelo*, & in *eo* præciſe *montis loco, ubi Elias olim aſcendentem nebulam, Virginis typo inſignem, conſpexerat*? Atqui hæc in Breviario veſtro tam bene Romæ probata ſunt, ut tu quidem clamitare non ceſſas, quam quod Maria Magd. de Pazzis ſit *Sancta*. Cur igitur utraque non æque habeas pro canonizatis? Quod ſi habere auſis, ipſa Roma tibi refragabitur: ſi non auſis, cur me accuſas, quod nec ego auſim, illa & alia quædam Romæ *quomodocumque* probata pro canonizatis habere?

95 Diſcrimen ingens certitudinis, inter illa veſtra & ſanctitatem Mariæ Magdal. prædictæ oritur, non ſolum ex diverſitate perſonæ probantis, & probantis per ſe aut per alium, ſed etiam ex modo probandi: ideoque non otioſe ſcripſi τὸ *Quomodocumque*: nam approbationem tantum imperfectam importat, quâ approbantur plurima, non ut propterea pro canonizatis habeantur, dubitareque de veritate eorum hiſtorica non liceat; ſed ut tuto, ſine fidei jactura, legi poſſint aut debeant; debeant quidem, ſi de præcepto; poſſint vero, ſi tantum ad libitum legenda inſerantur Breviario. Sed hæc ipſa Patern. veſtra omnia æqualiter recipit pro canonizatis, dum me accuſat quod pro talibus non admittam, quidquid quomodocumque Roma probaverit.

96 Alteram criminationis tuæ probationem profers ex Tomi 7. Maji Paralip. ad Conat. in Catalogos Pontificum pag. 38, unde te ais excerpſiſſe hæc: *Hiſtoriis, in Bullis Pontificum relatis, nec minimum quidem punctum majoris, quam antea habuerint, probabilitatis, inde accedere.* Quis non arbitretur eam eſſe propoſitionem meam? Falſificatio in hoc conſiſtit, quod ubi habebam, *Ejuſmodi ſic relatis*, omiſsâ geminâ voce, *Ejuſmodi* & *Sic*, poſuerit Patern. veſtra, eodem quo verba mea charactere: *Hiſtoriis, in Bullis Pontificum relatis.*

97 Diſputabam, an Congregatio Crucigerorum in Italia, nunc extincta, inſtituta fuerit à S. Cleto Pontifice S. Petri diſcipulo, &c, poſt unum alterumve, in Pontificatu ſucceſſore; ita opinantibus, contra pleroſque alios, non antiquis ſcriptoribus, & fere iſtius Congregationis; de quibus, uti de multis aliis, verificari etiam poſſit illud Baronii ad annum 444; *Flagrans cupido nobilitatis avitæ*, uti & antiquitatis, *cogit interdum homines delirare.* Altius enim repeti origo Crucigerorum iſtorum vere non poteſt, quam à ſeculo XII, Latinis in Terra-ſancta dominantibus. Prætendentibus igitur ſcriptoribus dictæ Congregationis, ſe à B. Cleto Papa inſtitutos, & ab Alexandro III reformatos eſſe, idque probari putantibus ex Bullis Pontificum poſteriorum; demonſtro ego, nihil ex Bullis iſtis probari poſſe, producens verba huc pertinentia, ex Bulla Gregorii XIV anno 1591 data, quâ is Pontifex, privilegia Congregationis confirmaturus, aucturuſque per communicationem privilegiorum, Ordinibus Mendicantibus conceſſorum, præfatur; quod *Magiſter generalis & Fratres Congregationis Cruciferorum exponi ſibi fecerunt, quod .... prædicta Congregatio per B. Cletum inſtituta, & per Alexandrum III, Romanos Pontifices ..... reformata fuit.*

98 Iſtis continuo ſic ego ſubjungo: *Hæc verba qui acciperet, velut Gregorii ipſius aſſertum, cum tantum referantur ut aſſertum ſupplicantium, næ is vehementer aberraret; ſeque oſtenderet ignarum ſtyli, in ſimilibus teneri ſoliti: cum ejuſmodi ſic relatis, nec minimum quidem punctum majoris, quam antea habuerint, probabilitatis inde accedat; aliud omnino agentibus & intendentibus Bullarum ſcriptoribus ac largitoribus, quam definire quæſtiones hiſtoricas, numquam examini ſuo oblatas.* Hactenus mea verba: ubi vides illud,

lud, *Ejuſmodi ſic relatis*: pro quo, ut accuſare me poſſit] Profeſſor Theologiæ, ſubſtituit auctoritate ſuâ, & quidem meorum characterum formâ, illud, *Hiſtoriis Pontificum relatis*, ſupponens propoſitionem ſuam indefinitam pro meâ, per particulas, *Ejuſmodi* & *Sic*, admodum reſtrictâ, & ad ea quæ præcedunt relatâ: in qua æquo Lectori nihil (ut mihi quidem videtur) diſplicere merito poteſt; ſub altera vero contineri poſſunt, quæ merito diſpliceant, plurima.

99 Clemens Papa IX ſuo Brevi, dato die 24 Septembris 1668, inſerit quod Patres Carmelitæ Diſcalceati ſibi retulerint, quod *à civibus & incolis loci de Bilbao deſideratur nova fundatio* Conventus Ordinis ſui; quodque *reditus, ex legato ſeu hereditate Mariæ de Aguirre provenientes, & civium pietas, ad alendos duodecim Fratres ſufficere poſſunt*. Huic relationi credens Pontifex, *direxit ſpecialem commiſſionem* ad Ordinarium loci, in favorem dictorum Patrum ac petitæ fundationis; uti refert Clemens X in ſuo Brevi, hac de re dato, quod eſt 34 in Appendice Bullarii editionis Romanæ. Nunc quæro, an Patern. veſtra habeat illam Clementis IX hiſtoricam relationem pro re canonizata & vera? Debes utique ex principiis tuis; quibus & nos prætendis adſtingendos. Igitur repudias auctoritatem Clementis X, qui improbat dictam relationem Clementis IX deceſſoris ſui, ut ſubdolè obtentam, & ſpecialiter, ut *falſum*; ſicque Patres Carmelitas, ait, *extorſiſſe* à Clemente IX ſpecialem commiſſionem, de qua ſupra.

100 De actis S. Silveſtri, per eaque decepto Nicolao I, quæ more tuo iterum inculcas, adhuc ſæpius inculcaturus, jam tibi, R. Pater, reſpondi ad §§. 2 & 6. Inde tranſis ad *Bonifacium VIII*, confirmantem Indulgentias Stationarias, veluti à S. Gregorio conceſſas: quas cum parte 1 Conatus pag. 132 à num. 7 uſque ad 15, expenſis utrimque rationibus & auctoritatibus, oſtendiſſem non poſſe tam antiquas credi (in hoc ipſo tamen ratiocinium & judicium meum ſubjicere ſanctæ Sedi paratus, quandocumque contrarium teneri voluerit) tandem ſecurus de convicto Lectoris æqui intellectu, & quod conſequens erat de demonſtrato aliter ſententium errore; „ſubjungo, quod ex confirmatione illa „Bonifacii, errorum quoad factum Gre„gorii continente, diſcimus, poſſe Pon„tifici, etiam *frequenti conſiderationis in„dagine aliquid perluſtranti, & intra clau„ſtra pectoris ſolicita meditatione diſcutien„ti* (his nempe verbis utitur Bonifacius) „obrepere quidpiam in iis quæ pure hi„ſtorica ſunt, cujus falſitas non obſit „principali ejus intento.“

101 Ob hæc aliaque, Rev. Pater, dignum me judicas, quem Theophilus Raynaudus noſter dicat eſſe *conculcatorem Pontificiæ auctoritatis, Pontifici impingentem colaphum, ac injurioſum Sedis Apoſtolicæ illuſorem* &c. Bona verba quæſo, R. Pater. Didiciſti jam ex Brevi Clementis X, erraſſe quoad factum deceſſorem ejus Clementem IX, *ex falſa narratione* Patrum veſtrorum. Pone jam, Clementem IX in Brevi ſuo loqui iiſdem verbis, quibus utitur Bonifacius VIII; *Frequenti conſiderationis indagine perluſtramus, & intra clauſtra pectoris ſolicita meditatione diſcutimus*, qualiter Prior Generalis & Fratres Ordinis Carmelitani exponi nobis fecerunt, &c. Si, inquam, ita ordiretur Clemens IX, an propterea minus erraſſet *ex falſa narratione* veſtra?

102 Poteſt ſimiliter falſam narrationem Chartophylax propoſuiſſe Bonifacio VIII; poteſt ipſe in ſcriptis legiſſe; poteſt per vulgi errorem primum cœpiſſe, deinde ad prudentiores etiam ſerpſiſſe, ac tandem paſſim invaluiſſe error, ſi revera error fuit; ut ego probaſſe me puto, correcturus ſi

ipſe-

ipſemet erraſſe doceat. Interim illo ipſo, loco, qui mihi tam invidioſe & præter rationem objicitur, vide, obſecro, Lector, quomodo de ſervandâ iis quibus debetur reverentiâ ſolicitus, num. 16 dicam „ Ceterũ non obſtantibus iis, quæ ſupradiſ- „ putavimus de Pontificũ in rebus hiſtori- „ cis fallibilitate, manet manebitque, quod, „ ubi cetera paria ſunt, *Bullis*, *Brevibus*, „ *Conſtitutionibus*, *Decretis* eorumdem *ſum-* „ *morum Pontificum*, & cum proportione „ etiam, *Eminentiſſimorum Dominorum S* „ *R. E. Cardinalium* &c. *etiam extra caſum* „ *& materiam fidei aut morum ſalutarium* „ *emanatis, maximam, ſaltem intra lineã aucto-* „ *ritatis humanæ, univerſi Catholici debent de-* „ *ferentiam*, *fidem*, *ac obſervantiam*. Et „ hanc ſervant, qui nihil eorum quæ iſtic „ dicuntur, aut vera eſſe ſupponuntur, „ in dubium revocant, niſi moti magnis „ & quemcumque rationabiliter movere „ natis, antea autem minus conſideratis „ aut eatenus prorſus ignoratis rationi- „ nibus & auctoritatibus.

103 Claudit hanc Accuſationem Patern. veſtra cum admiratione, quod Societatis, *quæ adeo generoſe ubique Sedis Apoſtolicæ invaſores conatur reprimere*, permittat iſtæc à me ſcribi, noſque remittis ad Imaginem primi ſeculi noſtri, ubi pag. 89, poſt enumeratas Conſtitutiones Pontificum, Inſtitutum noſtrum confirmantium, ſic concludit Auctor: *Hæc tot Pontificum tanta animorum conſenſione conſpirans auctoritas, Societatem ita ſtabilivit, ut eam jam nulla malevolentiæ invidia convellere poſſit aut labefactare, ſed neque invadere, niſi per pontificiæ maieſtatis, atque adeo divinæ humanæque, contemptum.*

104 Sic eſt, ex Bullis Romanorum Pontificum ſequitur, Societatis Inſtitutum, tanta auctoritate approbatum, convelli non poſſe, niſi convulſa conſtitutionum Apoſtolicarum infallibilitate. Injurius ſit ſanctæ Sedi, & ejus notorius contemptor, qui etiamnum effutire audeat, Societatis Inſtitutum pernicioſum eſſe, paupertatem ejus in Scholaribus non eſſe religioſam, adeoque neminem in Societate religioſum eſſe ante Profeſſionem ſolennem vel vota ultima. Idem cenſeo de aliorum Religioſorum Inſtitutis ab Eccleſia approbatis; ſalubria eſſe, viam pandere ad ſalutem & perfectionem, adeoque ea[illegible]ue *labefactari neque invadi poſſe*, *niſi per Pontificiæ majeſtatis*, *atque adeo divinæ humanæque*, *contemptum*, uti dicebam de Societate. Si vero in Pontificum pro Societate Bullis quidpiam contineatur, quod Pontifices non aſſerant; ſed, uti forte à Superioribus Societatis dictum, referant; ajo, hiſtoriæ ſic relatæ non deberi fidem indubitatam, ſaltem ſi graves aliunde dubitandi rationes occurrerint.

105 Ut autem, R. P. Profeſſor, ſcias, quid de Pontificum infallibilitate cenſeam, dico; Pontificem Romanum eſſe infallibilem in definiendis quæſtionibus fidei & morum, uti & in approbandis religioſis Ordinibus, & in Sanctorum canonizatione. Inter quæſtiones autem fidei numero, non tantum dogmaticas, ſed etiam verſantes circa facta, ſeu in Scripturis ſeu alibi revelata, & quæ univerſæ Eccleſiæ credenda proponuntur. Hæc facta, licet ſubjecti particularis, voco univerſalia; quia circa ea univerſæ Eccleſiæ fides à Chriſto; vel ejus nomine, à ſummo ejus Vicario, exigitur. Circa facta particularia, ſive circa ea quæ Eccleſia vel Apoſtolica Sedes non ſic credenda proponit, quamvis ea in judicio quodam decernat, exiſtimo errorem accidere poſſe: multo magis in iis quæ Pontifex non decernit, ſed tantum ex ſententia aliorum narrando, non aſſerendo refert.

106 Aſt

106 Aſt iſtud concoquere non potes, quod dicam, *hujuſmodi ſic relatis, nec minimum quidem punctum majoris, quam antea habuerint, probabilitatis inde accedere*; ut dicebam de inſtitutione Crucigerorum, quam ajebat Gregorius XIV, à Magiſtro Generali & ejuſdem Congregationis Fratibus propoſitam, quaſi ipſa Congregatio orta fuiſſet à B. Cleto, & ab Alexandro III. approbata. Vereris ſcilicet, ne forte probationes, ad ſtabiliendam Ordinis veſtri antiquitatem proferri ſolitæ, inde debilitentur. Contendit itaque Patern. veſtra, quod, etiamſi aliquid in Pontificum diplomatibus, tantum narrative, & non aſſertive, referatur; pondus tamen grave inde accipiat, & quidem tale, ut de ejus veritate dubitare non niſi temerarius poſſit.

107 Quæro igitur, an quotieſcumque favorem aliquem ſeu privilegium à Pontifice quis petit, titulo ſingularis nobilitatis, aliorumve quæ adſerri ſolent multa & ſpecioſa; quæro, inquam, an ſi Pontifex in diplomate indulti reſpondeat, Cajum E. G. *exponi ſibi feciſſe, quod ſit ex illuſtriſſima natus proſapia* &c. propterea tanta Caji nobilitas Pontificio oraculo confirmata ſit, aut etiam plus, quam antea habuerit, accipiat probabilitatis? Profectò, qui Regiis nobilitatis Cenſoribus aliud nobilitatis ſuæ teſtimonium non proferret, an non is ſibilis hominum exciperetur?

108 Quam multa refert Scriptura ſacra, quæ non aſſerit! E. G. ubi legitur: *Dixit inſipiens in corde ſuo, Non eſt Deus.* Fateor diſparitatem eſſe inter narrationem hanc, quam Scriptura teſtatur eſſe *inſipientis*; & alias, quas Pontifex non reprehendit. Faciet tamen hæc comparatio, ut Patern. veſtra criminationis ſuæ apertiſſimam ineptiam cogatur perſpicere. Accipitne propoſitio hæc, *Non eſt Deus*, probalitatem aliquam, quia ſic refertur in Scriptura ſancta? Nonne veriſſimè dicam, propoſitionibus *hujuſmodi, ſic relatis in Scriptura ſacra, nec minimum quidem punctum majoris, quam antea habuerint* (ut hæc nullum habuit unquam) *probabilitatis inde accedere?*

109 Quid ſi modo accuſandum me, coram Eccleſia universâ, ſcripto publico ſuſcipias; atque, omiſſis vocibus, *Hujuſmodi*, & *Sic*, truncatam & corruptam exhibeas propoſitionem meam hoc modo: Papebrochius dicit; *propoſitionibus relatis in Scriptura ſacra nec minimum quidem punctum majoris, quam antea habuerint, probabilitatis inde accedere*; profectò accuſatio hæc omnibus horrorem incutiet; meque ad inſaniam hæreticum eſſe merito dicent, quicumque Paternitatis V. auctoritate permoti, credent propoſitionem, tam diſtinctis characteribus notatam, à me profluxiſſe. Aſt ubi corruptionem & fraudem detexerint, fallor, ſi vel unus rationis compos, & non odio adverſus me excæcatus, inveniendus ſit, qui accuſationem hanc judicaverit viro ſenſato dignam eſſe, multo minus Chriſtiano & Religioſo. Quis enim ſcriptor unquam ſatis tutus erit, ſi talis accuſandi ratio invaluerit? Evidens eſt, nullum eſſe volumen tam ſanctum, nullam Conſtitutionem Pontificiam, nullum Scripturæ librum quantumvis à Spiritu ſancto dictatum, quæ, unius voculæ additione vel expunctione, converti non poſſint in ſenſum à vero alieniſſimum. Et taliter tu accuſando bene mereri de Religione ſperas?

§. XI. ACCUSATIO.

Papebrochius Clementem X indirecte arguit imprudentiæ.

RESPONSIO.

110 NEc directe, nec indirecte arguitur imprudentiæ, qui negatur id *intendiſſe, quod intendere prudenter non potuit.* Hoc nego, intendiſſe Clementem X. Non etiam arguitur imprudentiæ, qui ſuppoſita efficaci intentione finis, ſupponitur intendere omne medium eo neceſſarium, ſi id in ſua eſt poteſtate. Hoc affirmo de Clemente. Pontifex oblatas ſibi ab Ordine aliquo Indulgentias confirmans, intendit ſecuros & certos reddere Chriſti fideles, quod ponendo opera pietatis præſcripta, obtineant gratiam deſideratam. Intentum tale obtinere nequit, niſi ſupplendo quemcumque juris vel facti defectum, ſi quis forte ſubeſt priori conceſſioni: ſupplere autem eum poteſt confirmatione ſua: ergo intendit, quatenus opus eſt, eum ſupplere. Et hoc ex natura rei ſemper petit, quiſquis ſibi petit confirmationem puri alicujus beneficii, nulli gravis, multis vero proficui, quales ſunt Indulgentiæ.

111 Econtrario, poſito caſu, quod Indulgentia, quæ creditur olim data, revera non fuerit data; fieri non poteſt, nequidem divinitus, per confirmationem quamcumque, ut data tunc fuerit. Hoc ergo nemo poteſt prudenter intendere: ergo non debet præſumi hoc intendiſſe Pontifex; maxime cum id ad intentum finem, qui eſt certus & indubitabilis fructus Indulgentiæ, neceſſarium non ſit: talis enim fructus per confirmationem ſic explicatam obtinebitur, non obſtante prioris conceſſionis incertitudine vel etiam nullitate.

112 Quod ipſaſmet Indulgentias attinet, quales jam inde à Leonis Papæ IV ætate, ſeculo IX medio, Ordini ſuo cœptas concedi prætendunt Patres Carmelitæ, & Clementi præfato confirmandas obtulerunt, agam loco proprio: nempe Art. 3. §. 9, 10 & 11, nec enim placet ſequi exemplum P. Sebaſtiani, quæſtionum confuſione obſcuritatem captantis, ſub qua ſecurius fallat ac noceat; dum idem decies reſumendo, iiſdem fere argumentis crimina mihi affiicta probare conatur Lectori, incauto ad talia, & ex numero titulorum æſtimante errores.

§. XII. ACCUSATIO.

Papebrochius Alexandrum VII, perorantem in Conſiſtorio ſemipublico ad Cardinales & Epiſcopos, arguit erroris; uti & Nicolaum I, in recipiendis Actis Concilii Sinueſſani.

RESPONSIO.

113 ACta Sanctorum, à PP. Bollando & Henſchenio illuſtrata, quanti faceret *Alexander* VII, tunc vel maxime declaravit, quando ſecundum iſta tulit ſententiã de corpore S. Antonii, adjudicans illud Archimonaſterio Antoniano, ſicut dixi ad Vitam Bollandi ante primum tomum Martii num. 46. Non fuerat ergo

ſapientiſſimus Pontifex contempturus extremum ejus Commentarium de Actis & Canonizatione S.Suiberti, cui vir tantus extremos quinque vitæ annos impendit, alteri nulli ſtudio intentus, ſicut legitur in eadem Bollandi Vita num.142. Sed Commentarius is necdum prodierat, quando prædictus Pontifex, incompertam adhuc habens Actorum iſtorum fabuloſitatem, ea, ut paſſim recepta invenerat, ſed accuratius examinata à nemine, allegavit, agens de initio Canonizationum. Hinc loco, per P.Sebaſtianum accuſato, ſcripſi, nihil dubitare me, *quin ſi ſapientiſſimus Pontifex Epiſtolam de prædictis legere poſtea potuiſſet, ut eſt à Bollando examinata*, (non potuit autem, prius mortuus quam Martius ederetur) *optaviſſet ea*, quæ de Canonizatione S.Suiberti, ut a Leone III celebratâ, dixerat, *numquam à ſe fuiſſe dicta*.

114 Hic P.Sebaſtianus, ut Bollando parcat (cui parcitum equidem non ægre fero) & invidiam mihi conciliet; pro ejus tam claro ipſiſque Carmelitis caro nomine, diſtinctè à ſe bis lecto, Parte 1 Conatus pag. 121, tertio me inducit in ſcenam, num. 74 ſic exordiens; *Refutaverat Papebrochius S. Suiberti canonizationem*: deinde bis accuſat epiſtolam, *ut eſt à Papebrochio refutata*, *à Papebrochio correcta*: cum ego totum illud opus, Bollandi eſſe, ubique profitear. Addidi autem ibi, quod Alexander *non crediidiſſet, illa refutatione quidquam detractum ſuæ Pontificiæ auctoritati: neque enim hac uti ſe putabat, cum in argumento pure hiſtorico ea protulit, quæ plurimi ante ipſum alii in tali occaſione*. Nunc inſuper dico, eum tanto pronius mutaturum fuiſſe opinionem, quanto pluris faciebat in talibus judicium Bollandi, experientia annorum fere triginta ad talia dijudicanda omnium quos noverat aptiſſimi; & cujus epiſtolas ad ſuum Theologum P.Vekenum, quaſi ad ſe datas, hebdomadatim legi audiebat; auditaſque reponi jubebat in bibliotheca ſua domeſtica, ubi collectas vidimus in plura volumina, prout etiam ipſas haberi, credo, apud Cardinalem Chiſium ejus nepotem.

Ad Objectum de Nicolao, ſupra reſpondi §. 6.

§. XIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Clementis IX electionem aſſerit præominatam ex Malachiæ Vaticiniis, quæ alibi tamquam figmenta explodit.

RESPONSIO.

115 Egóne id aſſero? Applaudo Auctori Anagrammatis, bono cum omine inde tracti, cui ipſemet applauſerat Pontifex: non tamen aut hic aut ego propterea credidimus, *ea quæ ſub nomine Malachiæ circumferuntur Vaticinia*, aut divina eſſe, aut ſaltem ſancti Epiſcopi Malachiæ. Tam promptus alibi P.Sebaſtianus, ut ex ſimilibus ancipitis ſententiæ verbis, *Dicuntur*, *Creduntur*, &c. crimen mihi faciat; nihil invenit nunc in verbo *Circumferuntur*, unde argueret, illis qualiſcumque Malachiæ vaticiniis nihil aut parum me crediidiſſe, etiam tunc, quando 1 Tomum Martii Clementi IX dedicavi ſub annum 1668, adhuc tiro, & in luto (ut loquimur) figlinam diſcens.

116 Revera autem credebam illis nihil, & hunc meum primum ſenſum confirmavi ac prompſi poſt annos abinde plures quindecim, quando ad primam partem Conatus quæſivi *de ætate & auctoribus Prophetiarum*, B.Joachimo

B. Joachimo & S. Malachiæ imputatarum; & judicium tunc explicatum renovavi quinto poſt anno in Paralipomenis. Judicium hoc ſecutus antiquarius in Gallia laudatiſſimus, Claudius Meneſtrier, peculiari libro iſtorum figmentorum inanitatem exploſit, cui hactenus à nemine contradicitur. Eſto autem putaſſem cum vulgo, & S. Malachiæ eſſe, & divinitus accepta vaticinia fuiſſe, an turpe eſt ſtudendo proficere, & vulgo, relicto, ſapientioribus tandem adhærere?

§. XIV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius imponit Sedi Apoſtolicæ, dum aſſerit, ſe illam revereri ut veritatis Magiſtram.

RESPONSIO.

117 Catholicus non ſit, qui hoc non aſſerat: Theologorum tamen Catholicorum nemo eſt, qui aſſerat infallibilis auctoritatis Pontificem eſſe in meris factis, ex alieno relatu & communi pro tempore opinione referendis ſine definitione: nemo item, qui neget fieri poſſe, aut fieri ſubinde, ut facta vulgo putata vera, poſtea deprehendantur non eſſe talia: hoc autem dum contingit, non putant talis erroris demonſtratores, minus revereri ſe Apoſtolicam Sedem ut *veritatis Magiſtram* in rebus fidei, morum, ac rituum. Sane neque Cardinalis Baronius propterea dubitavit allegatam à Nicolao I Polychronii damnationem repudiare, ut gratis confictam; neque nunc Cardinalis Urſinus, cum ſuſtinet, contra quam legitur in Breviariis Martyrologiiſque, corpus S. Bartholomæi Apoſtoli non fuiſſe tranſlatum Romam, ſed Beneventi remanſiſſe, & contrariæ relationis fundamenta radicitus ſuffodit.

118 Poſterioris ſententiam infra ponam, ubi de Breviariis, &c. ſolum dico, quod etiam iſtic, ubi Breviario contradicimus, licet à ſancta Sede approbato, ipſam agnoſcimus *Magiſtram veritatis*; dum expoſitis contrariæ noſtræ ſententiæ rationibus, quas ſcimus vel credimus talium Lectionum auctoribus vel omnino non viſas, vel certe non ſatis expenſas fuiſſe; nos noſtraque & ſcripta & ſenſa, ipſius Sedis judicio, melius tandem (ut credimus) informandæ, omnino ſubjicimus. Nam quis dicat nobiliſſimos Burgheſios, dum querebantur, S. Catharinam Senenſem, quam ipſi ſciebant genere plebeo natam, in Breviario dici *ex Benincaſia, una cum Burgheſia familia, ex eodem ſtipite proveniente:* quis, inquam, dicat, non reveritos Burgheſios *Apoſtolicam Sedem ut Magiſtram veritatis?* Quin potius cenſeo reveritos quam maxime, poſtulando ab ea correctionem promptam manifeſti erroris. Ego mihi tantum nullibi ſumo: ſatis habeo indicaſſe quid invenerim, & omnibus mature expenſis dixiſſe quid ſentiam; abſolutam autem ac finalem deciſionem à Pontifice expectabo, quando & quomodo ei viſum fuerit: & hoc ſignificatum volunt omnes proteſtationes meæ, non vero cæcam credulitatem quæcumque verba Breviarii, ſæpe correcti & veroſimiliter adhuc corrigendi in multis, quæ veteribus correctoribus necdum erant comperta.

119 Næ hic iterum bilem moveo Accuſatori; hoc enim illi eſt „ Turpiter & irreverenter Sedem Apoſtolicam taxare & „ cenſurare; ut merito ſancta Sedes ambige-

„ re poſſit, an Papebrochius non agat cum „ illa, ſicut olim Judæi egerunt cum Chri- „ ſto Domino, dum verbis reverentialibus „ genuflexi tamquam Regem adorabant, „ dicentes, *Ave Rex*, & interea dabant ei „ alapas, & ſpuebant in faciem ejus: nam „ Papebrochius ſatis reverenter quidem „ verbis Sedem Apoſtolicam tractat tam- „ quam veritatis Magiſtram: at dum il- „ lam tam irreverenter cenſurat, an non „ cenſeatur illi impingere colaphum, ju- „ dicet ſancta Sedes.“ Atqui ne unum quidem verbum irreverens, multo minus *irreverentem cenſuram* à me in ſummos Chriſti Vicarios prolatam eſſe, unquam oſtenderis, R. Pater. Ais quidem à me aſſeri „ Pontifices *turpiter errare, approbare* „ *impoſturas, illorum Bullas eſſe nullius fidei*, „ *impoſturæ convictas, ne vel minimum proba-* „ *bilitatis punctum adferre hiſtoriis.* “

120 Hæc, R. Pater, ſi verba mea ſint, ut characteribus indicas, nullam pœnam refugio; ſi à te per calumniam mihi afficta, Sedi Apoſtolicæ relinquo judicandum, quid merearis. Cur locum non deſignas unum vel plures, unde hæc verba deſcripſiſti? Ratio alia, cur non deſignaveris, ſubeſſe non poteſt, niſi quod timeres calumniam nimis facile à me detegendam. Ajo itaque, totam irreverentium verborum congeriem, à Te mihi imputatam, eſſe merum figmentum tuum, perquam malignum, & famæ meæ (ut cuivis patet) graviſſime noxium.

121 Scio quid reſponſurus ſis; certè aliud non potes; quam quod facta aliqua particularia, à quibuſdam Sedi Apoſtolicæ oblata, dixerim eſſe *impoſturas*, ac deinut tales *convictas*, ideoque nullam deinceps fidem mereri. Addidi inſuper, ea quæ à Pontifice, non aſſertive, ſed mere narrative, tamquam ab aliis dicta referuntur, ne vel minimum probabilitatis punctum ex tali relatione accipere, ut fuſe oſtendi §. x hujus Articuli. Verum an fieri non poteſt, & reipſa fit, ut aliqui turpiter mentiantur & imponant Pontifici, fraudē non ſuſpicanti, quamvis Pontifex fraudem, impoſturam, mendaciū minime approbet? Aliud ſcilicet eſt mendacio & impoſturâ circumveniri, aliud illa, cognita ut talia, approbare.

122 *Bullas Pontificum eſſe nullius fidei*, ais, à me dictum: ego inficior: & niſi accuſationem probaveris, quod certus ſum te non poſſe, calumniæ pernicioſiſſimæ infamiam non effugies. Captabis quidem rurſus effugium, dicendo, à me ſubinde in dubium vocari vel etiam abſolute negari factum aliquod particulare, quod in Bulla ſeu diplomate attingitur & recipitur tamquam verum: inde inferes, *Bullas Pontificum* juxta me *eſſe nullius fidei*. Hæc quidem, R. Pater, illatio tua eſt; ſed ideone illa, ſingulari charactere, tamquam verbis meis concepta, fuit exprimenda? Si talis accuſandi modus admittatur, quis erit auctor, quem non propoſitionibus maximè enormibus valeas onerare?

123 Nullus Theologus non probat concluſiones ſuas vel probare conatur ex ſacra Scriptura, ex Concilis, ex Pontificum definitionibus, ex ſanctorum Patrum ſententiis, ideoque ea cenſet cum ſui adverſarii placitis non convenire: atqui tamen, ut ſæpe fit, controverſia utrimque diſceptatur probabiliter, adverſario etiam ſententiam ſuam ſtabiliente locis ſacrarum Paginarum, Conciliorum, Pontificum, & ſanctorum Patrum effatis: uterque igitur concludit, non modo ſententiam ſuam veram eſſe, ſed oppoſitam etiam non congruere auctoritati tam multiplici inter probationes adductæ; quiſquamne propterea ferat, alterutrum adverſariorum ab altero accuſari, tamquam aſſerentem, *poſſe contradici oraculis Scripturarum*, *Conci-*

liorum

liorum & Pontificum definitionibus, traditioni Patrum, eaque omnia errare turpiter, approbare impoſturas, nullius fidei eſſe &c.

124 Ut Bullæ Pontificum nullius fidei eſſent, deberent non tantum errores ſubinde aliquos continere circa facta particularia, circa quæ nullam à nobis fidem Pontifices exigunt; ſed deberent errores illi & admodum frequentes eſſe, & verſari circa ſubſtantiam ſeu punctum principale quod deciditur; denique deberent iidem eſſe ſubdole & nequiter à Pontificibus contra propriam conſcientiam quæſiti, & conſtitutionibus eiſdem inſerti. Sic de quolibet vero honeſto & probo, qui nunquam mentitus eſt, non dicetur eſſe homo *nullius fidei*; licet aliquando (quod cuivis etiam ſanctiſſimo & ſapientiſſimo accidit (in fraudem inductus ſit; maxime ſi ab aliis doloſe confictа, ipſe fide optima ſuſceperit, ac narraverit ut vera. Sed neque id eſt, *errare turpiter*, aut *approbare impoſturas*. Nemo enim probat, quod vel ignorat, vel deteſtatur, ut omnem impoſturam deteſtantur Pontifices; neque ullum unquam factum recipiunt, niſi propoſitum ut verum, & uti tale bona fide à ſe creditum, licet forte dolo peſſimo ab aliis adornatum.

125 Fallis etiam, R. Pater, & (pace tua dixero (*evidenter* ac graviſſime calumniaris, cum ais; *evidens eſſe, quod pluris faciam hæreticorum aliorumque ab Eccleſia damnatorum, quam Sedis Apoſtolicæ auctoritatem.* Hæc apud me omnem aliam ſuperat; quamquam & in puris factis particularibus locum eſſe cenſeam rationi; atque ubi probationes ab inferioris notæ auctoribus prolatæ falſitatem ejuſmodi facti evincunt, non arbitrer indecorum, ſalvâ Pontificis reverentiâ, illud inter ſuppoſititia ablegare. Neque deſerendam puto veritatem, quia ab hæreticis alicubi defenditur; nec enim hæreticum eſt aut falſum, quidquid hæreticis verum ſonat; neque de falſitate ſuſpectum eſt, quidquid ſuſtinetur ab iis, qui alicubi forte in errorem lapſi ſunt, quem ſive ante ſive poſt Eccleſia condemnavit. Quorſum enim alioquin Theologi paſſim, & ſacræ Scripturæ Interpretes, etiam ſancti Patres, citarent S. Cyprianum, Origenem, Tertullianum, alioſque, quos conſtat in errorem aliquando lapſos, & quorum forte non omnes poſt damnationem Eccleſiaſticam reſipuerunt?

126 Inſtat tamen P. Sebaſtianus, & more ſuo judicium ſanctæ Sedis appellat, an alicubi recedere à ſententia Pontificis in quæſtione facti particularis, non ſit ei more Judæorum *colaphum impingere*; atque *inſigniter imponere Sedi Apoſtolicæ*, dum eam uoco *veritatis Magiſtram*. Reſpondeo, nullam hic ſpeciem eſſe *impoſturæ*, nullam irreverentiæ, multo minus *colaphi*. Sedem Apoſtolicam eſſe *veritatis Magiſtram*, non ſignificat Catholicis, Pontificem nuſquam errare poſſe in factis particularibus, circa quæ fidem univerſæ Eccleſiæ Pontifices non exigunt, neque ad ejus ſpectant incolumitatem; ſed, errare non poſſe in fidei & morum definitionibus, in approbandis Religioſorum Ordinibus, Sanctorum canonizatione, libris hæreticis reprobandis, vel approbandis Catholicis. An *colaphum Sedi Apoſtolicæ impingit*, an eam negat *veritatis Magiſtram* S. Bernardus Epiſtola 180, cum dicit *Hoc ſolet habere præcipuum Apoſtolica Sedes, ut non pigeat revocare quod eſſe à ſe forte deprehenderit fraude elicitum, non veritate promeritum. Res plena æquitate & laude digna, ut de mendacio nemo lucretur, præſertim apud ſanctam & ſummam Sedem.* Si hoc *ſoleat habere præcipuum Apoſtolica Sedes, ut revocare non pigeat* &c. ergo

go aliquando ſaltem fallitur, quorumdam *fraude* & *mendacio* circumventa.

127 Imo quædam pravâ inſinuatione mandata particularia Pontifici extorqueri poſſe, fatetur Alexander III in cap. 5 §. de reſcript, dicens: *Si quando aliqua tuæ Fraternitati dirigimus, quæ animum exaſperare videntur, turbari non debes; qualitatem negotii, pro quo tibi ſcribitur, diligenter conſiderans, aut mandatum noſtrum diligenter adimpleas; aut per litteras, quare adimplere non poſſis, rationabilem cauſam prætendas: quia patienter ſuſtinebimus, ſi non feceris quod prava nobis fuerit inſinuatione ſuggeſtum.* Ad quæ Gloſſa, caſum exponens; *Aliquis*, inquit, *habens plura beneficia, impetravit litteras contra Archiepiſcopum Ravennatem ſuper obtinendo beneficio in Eccleſia Ravennate, tacito de beneficiis ſuis. Archiepiſcopus multum miratus fuit, quod Papa ſcribebat pro habente ſufficiens beneficium, & ſuper hoc ſcripſit Papa.* An Alexander III Pontifex ſibi ſuiſque tum prædeceſſoribus tum ſucceſſoribus judaico more *colaphum impegit*, eoſque negavit *Magiſtros veritatis*, quia in aliquibus deceptioni fraudulentorum obnoxios arbitratus eſt?

128 Ejuſdem pariter criminis reus erit Gregorius, lib. 1. Dialog. de Romanis Pontificibus dicens; *Quid miraris, Petre, quia fallimur, qui homines ſumus? An mente excidit, quod David, qui Prophetiæ ſpiritum habere conſueverat, contra Innocentem Ionathæ filium ſententiam dedit, cum verba pueri mentientis audivit? quod tamen quia per David factum eſt, & occulto Dei judicio, juſtum credimus; & tamen humanâ ratione, qualiter juſtum fuerit, non videmus. Quid ergo mirum, ſi ore mentientium aliquando in aliud ducimur, qui Prophetæ non ſumus? Multum vero eſt, quod uniuſcujuſque Præſulis mentem curarum denſitas vaſtat; cumque animus dividitur ad multa, fit minor ad ſingula; tantoque ei in una qualibet re ſurripitur, quanto latius multis occupatur.*

129 Ne tamen vel ex his criminandi anſam aſſumas, quaſi hæc Sedi Apoſtolicæ (ut quidem putabis) minus honorifica ex pravo affectu operoſe collegerim; omnia hæc & longe plura inveni apud veſtrum Mathiam à Corona, in opere ſupracit, cui titulus, *Poteſtas infallibilis S. Petri & ſucceſſorum Romanorum Pontificum in rebus Fidei, Morum, Regimine Eccleſiæ, &c. contra hujus ſeculi Novatores.* Ibi Tract. 2. cap. 17. ſententias omnes, de factis particularibus à me adductas dicit: *Ratio eſt, quia in ſimilibus negotiis poſſunt teſtes facile corrumpi, vel laborare lapſu memoriæ, vel procedere ex amore aut odio; vel Procuratores partium negare concedenda, etiam medio juramento, vel neganda concedere. Idem contingit in gratioſis, ut in collatione beneficii, matrimonii diſpenſatione, pro impetratione ſæpe repræſentantur falſa, paupertas, nobilitas, ætas, gradus; vel ſolicitatores, dum procurant diſpenſationem matrimonialem, allegant quod per conjugium graves lites componentur, quod puella gravem patietur infamiam, quod difficile alteri nubere poterit.* Aut igitur me abſolvas neceſſe eſt, aut (niſi perſonarum acceptor eſſe malis) accuſes ſimul tam illuſtrem veſtrum ſcriptorem, & cum eo S. Bernardum, Alexandrum III, Gregorium, Gloſſam, & reliquos ad unum omnes ſacrorum Canonum peritos.

§. XV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius fingit, ſummorum Pontificum Coronationes ſeu Ordinationes, ex traditione Apoſtolica, ipſis etiam in perſecutionibus, celebratas ſemper fuiſſe in Dominica.

RESPONSIO.

130 RESpondeat hic pro me S. Leo, ex epiſtola ſua vulgo 89 ad Epiſcopos Provinciæ Viennenſis: *Non paſſim, ſed die legitimo Ordinatio celebretur: nec ſibi conſtare ſtatus ſui noverit firmitatem, qui Sabbati veſperi, quod luceſcit in prima Sabbati, vel ipſo Dominico die non fuerit ordinatus*: quatenus ſcilicet, ex antiquo Eccleſiæ ritu, utraſque Veſperas unus dies feſtus includit. Rationem addit Pontifex, ſub annum 445 iſta ſcribens; *Solum enim majores noſtri Reſurrectionis Dominicæ diem hoc honore dignum judicaverunt.*

231 Habes legem, & quidem tam abſolutam, ut qui eam neglexerit, *ſui ſtatus firmitatem ſibi noverit non conſtare*. Eam etiam à Romanis Pontificibus fuiſſe obſervatam anterioribus ſeculis, variis ex Anaſtaſio Bibliothecario exemplis probo. Quæris, quo tempore? Canonem ex antiquis nullum invenis, qui eam ſanxerit, ideoque, velut rem novam nec antea uſurpatam explodis. Reſpondeo cum Auguſtino libro 2 contra Donatiſtas, tum aliis capitibus, tum cap. 24 ſic loquente: *Quod univerſa tenet Eccleſia, nec Conciliis inſtitutum ſed ſemper retentum eſt, non niſi auctoritate Apoſtolica traditum, rectiſſime creditur.* Atqui tempore S. Leonis & ante illum, ut ex irrefragabili ejus teſtimonio conſtat, ſemper hoc *retentum* eſt, *neque Conciliis* reperitur *inſtitutum*: ergo *non niſi Apoſtolica auctoritate traditum rectiſſime creditur*.

132 Negas, nunc & ultimis hiſce ſeculis retentum ac retineri, ſed ais arbitrarium cenſeri. Hoc tibi aſſentior: aſt quam multa olim in electionibus Pontificum obſervata doceo, & quidem ut tunc neceſſaria, quæ frequenti relaxatione legis paulatim exoleverunt? Miraris, quod nemo alius id ante me detexerit. Quid tum, ſi nemo alius ſtudium ſuum eo vertit? In copioſa ſegete ſemper locus eſt diligentiæ ſpicilegorum. Utrum ego, eam adhibendo, bene an male meritus de Hiſtoria Pontificia ſim, judicent Eruditi.

133 Alia hic inſeritur accuſatio, quod viſus mihi ſim, ex Conſulatibus, cujuſque Pontificis initio ac fini additis, tamquam certiſſimâ juxta Baronium notâ temporũ, utrumque poſſe definire, etiam contra Baronium, talibus notis cum ſcriberet deſtitutum; ac denique coactum in Sotere ſucceſſorem optare feliciorem, qui nodos ſibi inſolubiles ſolveret. Ad dies Pontificiarum Ordinationum conſequenter digerendos nec aſpiravit quidem ille. Et erat res ardua: eo magis, quod Catalogi eorumq; ecgrapha plurimum in numeris variarent; nihil enim à librariis facilius alteratur depravaturque quam numeri. Conari tamen volui aliquid, per veroſimilitudinem conjectando, & veroſimilitudinē fundando in lege prædicta; itáque inveni, quod, modica ſubinde correctione adhibita numeris, aut omnium aut plerorumq; Pontificiorum initia illuc poſ-

ſent.

ſent adduci; conjecturam meam ceſſurus alteri, veroſimiliorem daturo, uti profiteor parte 1 in Præfat. num. 12. Interea temporis diſplicet tibi Regula, quia à me inventa. Meliorem ergo ſuggere, ſequar libenter. Si nullum habes, & habere deſperas cum Baronio, fac ut voles: me ſinito conari quouſque poſſum; neque *inſulſæ temeritatis* argue, qui, cum certa non ſuppetunt, veroſimilia doceo; ſed tantum doceo ut veroſimilia: quod perpetuus meus in iſtis ſtylus adeo frequenter probat, ut illum ipſum mihi vertas crimini, velut *Hiſtorico conjecturali*.

134 *De tempore perſecutionis*, quod in titulo aſſumitur, velut patentis erroris convincendum, nihil extra titulum lego toto textu. An forte credidiſti, P. Profeſſor, per ſe evidens eſſe, quod ſaltem tunc non potuerit Dominica expectari? Mihi è contrario videtur evidens, quod fideles, etiam tali tempore & inter quoſcumque metus, convenire ad ſynaxes ſuas ſoliti, ſaltem in cryptis, potiſſimum curaverint convenire in Dominica, aliis diebus non item. Ordinationes itaque Epiſcoporum, quas oportebat agi in cœtu fidelium quam poterat numeroſiſſimo, nulla die congruentius factas credideris, etiam tunc, quam in Dominica.

§. XVI. *ACCVSATIO.*

Papebrochius, cum Clemente Scoto Apoſtata, prætendit eſſe ſummorum Pontificum inſtructor.

RESPONSIO.

135 INdex Prohibitorum, impreſſus an 1683, poſt enumerata ſex opera ſeu opuſcula cujuſdam *Iulii Clementis Scotti Placentini*, ſeptimum indicat De *poteſtate Pontificis in Societatem Ieſu*. Contra hoc calamum ſtringens Theophilus Raynaudus, conſueta ſibi acrimonia ſcripſit libellum, qui eſt inter ejus Polemica Tomo 18 tertius: ubi illum arguit §. 2, quod prætendat eſſe *Inſtructor ſummorum Pontificum*, ad reformandam Societatem, ipſe ab ea bis fugitivus. Tale ſarcaſma quomodo in me quadrare velit Accuſator, neſcio. Nam quod demonſtravi Pontificias Ordinationes fieri olim ſolitas in Dominica, non eo feci ut docerem, diem iſtum etiam nunc ſemper eſſe obſervandum; ſed ſolum quid fuerit moris antiqui, nulla cujuſquam culpa honeſte mutati. Eſtne aliud, in quo videar comparandus Clementi Scoto? Eſt, inquis: Quia hic *præſumit Pontifices docere poteſtatis ſuæ fines*; & ego parte 1 fol. 5. dico, *Innocentium XI optime intellexiſſe, in iis quæ fidem aut mores non ſpectant, nec à Theologis, vel Canoniſtis, ſed ab Hiſtoricis ſunt diſcenda, nihil ſibi facultatis competere humana majoris.* Quod intelligebat ille optime, id utique à me docendus non fuit. Si dubitas, an in quæſtionibus Hiſtoricis conſulturus ille Hiſtoricos fuerit; mitte qui litterarum Bollandi volumina, ſi ſuperſint, ſcrutentur apud Cardinalem Chiſium, ibi centies invenies propoſita ipſi per P. Vekemum ab Alexandro VII dubia iſtiuſmodi.

136 Conſultationibus talibus detraxit nimium auctoritati ſuæ Pontifex, juxta P. Sebaſtianum: quia crimen ei apparet, inter Catholicos inauditum, quod *in iis quæ ad fidem aut mores non ſpectant*, Pontifici *nihil*

hil facultatis dicatur *competere humana majoris*: propter hoc *Apoſtata* comparandus fui. Ergone in factis omnibus particularibus & Hiſtoriis, quamvis nec revelatis nec definitis, neque ad fidem aut mores ſpectantibus, neceſſario tribuenda Pontifici auctoritas divina? Scimus quidem oraſſe Chriſtum, ut fides Petri, neque in ipſo, neque in ſucceſſoribus deficeret; verum oraſſe: ut notitia Hiſtoriarium & quorumlibet factorum particularium in nullo unquam Pontifice, circa nullum apicem deficeret, fateor me nuſquam legiſſe. Doceri cupio, P. Profeſſor; ſi tua hic forte Theologia plus aliquid, quam ceterorum omnium detexerit.

137 Contradicis ipſis quoque Romanis Pontificibus, dum facultatem *humanâ majorem* eis vendicas in ejuſmodi materia, in qua ſe homines eſſe, & humani nihil à ſe alienum putare profitentur: ut eorum verbis demonſtratum eſt § 14. Tu autem videris, an non ſcandali occaſionem præbeas hæreticis, Catholicos inſimulare ſolitis, quaſi plus Pontifici tribuerent, quam ſacrarum Scripturarum vel Patrum auctoritas unquam conceſſerit; & quaſi Pontificem, ut Numen alterum, in omnibus infallibile, cæci revereantur. Quod circa S. Suiberti Canonizationem & Clementis X Indulgentias ad nauſeam repetis, in ſuperioribus abunde refutavi.

138 Novam accuſationis materiam arripis ex Propylæo Maji, Conatu Chronico-Hiſt. part. 1 pag. 136 n. 4 ubi (ut ex circumſtantiis evidens eſt) ago de hiſtoriis, nec definitis, nec revelatis de quibus ſic pronunto: *Quis à Romanis Pontificibus, in quantocumque momenti negotio, majorem exigat diſtinctioremque rerum præteritarum ſcientiam, quam ſua cujuſque ferebant tempora?* Inde concludis; *iterum indirecte inſtruis & moneris Romanos Pontifices, ſe prudenter non poſſe præteritarum rerum perhibere teſtimonium.* Hoc qua ratione ex dictis meis ſequatur, non percipio; neque præter te quemquam percipere, autumo. Aio, Pontifices, circa hiſtorica, ſequi ſententias ſuo tempore paſſim receptas, neque in ejuſmodi cauſis plus ab eis exigendum. Quomodo inde ſequitur, quod de *rebus præteritis prudenter teſtari*, ſeu judicare non poſſint?

139 In Hiſtoricis *prudenter* ſequimur communem ſententiam, quamdiu nihil occurrit, quod eam vocet in ſuſpicionem erroris. Sic *prudenter* aliquando judicari potuit, Conſtantinum à Silveſtro baptizatum, Marcellinum idolo thus obtuliſſe, accuſatum dein damnatumque in Concilio Sinueſſano, uti & quæ de Polychronio Epiſcopo Hieroſolymitano à Nicolao I referuntur. Quamquam etiam poſteris, dein multo ſtudio omnia perveſtigantibus, quædam innoteſcere poſſint, quæ dubium moveant minime temerarium circa ea, quæ aliquando habita ſunt tamquam indubitata, & pro illis circumſtantiis non imprudenter credita.

140 Poſſunt itaque *Pontifices præteritarum rerum*, aliquando certum, aliquando mere probabile, *prudens* tamen, *teſtimonium perhibere*: metaphyſice certum, rerum divinitus revelatarum; phyſice certum, rerum quas immediate ſenſibus uſurparunt: moraliter certum vel probabile, pro majori minorive pondere motivorum. Si igitur ex dictis meis intuliſſes, Pontificem non quarumcumq; rerum præteritarum poſſe prudenter teſtimonium ferre metaphyſice infallibile, ſequelam admiſiſſem: nunc autem cum infers; Pontifices juxta me *non poſſe prudenter* ullarum *rerum præteritarum perhibere teſtimonium*, ſive certum, ſive probabile; judicet ſancta Sedes & quilibet æquus Lector, an hæc illatio, ſenſato & religioſo Accuſatore digna ſit.

§. XVII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius aſſerit, ſumptus in ſolenni Canonizatione fieri ſolitos eſſe quaſi alienos à ſanctimonia & puritate Canonizationis.

RESPONSIO.

141 TOmo 7 Maji pag. 555, quæ accuſatur, aſſero nihil; ſimpliciter narro, Adrianum Pontificem, teſte Blaſio Ortizio in canonizatione SS. Antonini & Bennonis, tales ſumptus *fieri vetuiſſe*; idque eam ob cauſam, quam refert idem Ortizius, Adriani, à tempore acceptati Pontificatus uſque ad obitum, comes individuus, ac ſecretorum omnium conſcius; qui id ex ore ipſiuſmet Adriani audiviſſe præſumitur. Verba ejus ſunt: *Quamvis ſumma decuniarum non exigua in ejuſmodi actu, tum in Pontificiâ familia togandâ, tum in aliis impendiis ſoleat conſumi; circumſpectiſſimus tamen Papa, tales ſumptus, quaſi alienos à ſanctimonia & puritate Canonizationis, fieri vetuit.*

142 Hæc loco accuſato exprimo diſtinctis plane characteribus, ut pateat, Ortizii eſſe. Tu autem, R. Pater, ſuppreſſo Ortizii nomine, ais me illa dicere. *Noto* quidē iſtud *cum Ortizio*; verum cum hæc ejus fide & teſtimonio referam, cur me, tamquam illius ſententiæ auctorem, citas? Dum quaſi primus & ſolus iſta *notans* accuſor, videbor multis *notaſſe* temere; ſi autem teſtem addidiſſes à me nominatum, omni exceptione majorem, *Ortizium, Canonicum Toletanum, Adriani Papæ ex Hiſpania in Italiam comitem, & quamdiu is fuit in vivis domeſticum*, temeritatis notam apud neminem incurriſſem. An ignoras, P. Profeſſor, certam eſſe apud Theologos ſententiam, quod accuſatio eſſe poſſit graviter injuſta, non tantum ex falſi impoſitione, ſed etiam ex reticentia veri? Fateor etiam, me iſtud cum Ortizio notaſſe *ad laudem Adriani*. Quid enim? An notaſſem iſtud ad opprobrium Adriani? Quanto tum majori jure me accuſaſſes, quam ſoles aliàs, ut irreverentem Pontificum!

143 Sed, inquis, Adrianum VI hic laudando, *cenſet Papebrochius, ceteros erraſſe & errare Pontifices, qui tales ordinant fieri ſumptus.* Reſpondeo, negando conſequentiam. Laudo Adrianum VI, quia id fecit zelo bono & ſecundum conſcientiam, quam inculpabiliter errantem ſequi cum laude poſſumus, & ſæpe debemus. Si ex ſententia Adriani ſequatur, *alios Pontifices erraſſe, & errare, qui tales ordinant fieri ſumptus*; cur prætermiſſo Adriano imputatur mihi ſententia, qui Adrianum laudo propter zelum bonum, modeſtiam, pietatem, intentionis denique rectitudinem in ſumptibus Canonizationum minuendis; quamvis rationem ab ipſo allatam, *quaſi ſumptus illi alieni ſint à ſanctimonia & puritate Canonizationis*, numquam probaverim. Laudavit Dominus Jehu, Scriptura teſte, quod ſtudioſe feciſſet, quamvis non omnes facti circumſtantias laudaverit.

144 Cenſeo ergo, multas & graves cauſas eſſe, quæ ſumptus fieri ſolitos probent, ut valde congruos; quos Adrianus VI improbans ut privatus doctor, falli potuit ſine ullo Apoſtolicæ Sedis, ex Cathedra infallibiliter definientis, præjudicio. Procul igitur abſum ab *aſſerendo, ſumptus in ſolenni Canonizationis actu fieri ſolitos, eſſe quaſi alienos à ſanctimonia & puritate Canonizationis.* Tua vero iterum accuſatio, R. Pater, nullam

lam habet ſpeciem Bonæ fidei aut veritatis.

145 Quid miramur, Adrianum Papam, privatam illam ſuam & communi judicio oppoſitam opinionem, & laudabili turpis quæſtus odio procedere viſam, fuiſſe ſecutum; cum ſciamus Pontifices aliquos, in multo gravioris momenti negotiis, tales opiniones privatim tenuiſſe? Exempla ſunt obvia in Baronio. Tomo ejus decimo ad annum Chriſti 897 & ſeqq. abominatur facinus Stephani VI, commiſſum in cadaver Formoſi deceſſoris ſui; quem ille damnaverat veluti illegitime factum Pontificem; quia perſuadebat ſibi, contra Canones peccaſſe, tranſlatum ab Eccleſia Portuenſi ad univerſalem Romanam. Illam tamen perſuaſionem Stephani, adeo non probavit ſucceſſor ejus Joannes Papa IX, ut damnationis acta reſciderit, Formoſum ab injuria vindicaverit, & pro indubitabili Papa habuerit, cum approbatione Eccleſiæ univerſæ. Aliud exemplum paſſim notum videre licet in Joanne XXII, quem ut privatum Doctorem conſtat in illa fuiſſe ſententia, quod animæ Beatorum in cælis non fruerentur, nec ante extremi judicii diem fruituræ eſſent beatifica divinæ eſſentiæ viſione: cujus ſententiæ contrarium poſtea definivit Benedictus XII. Ejuſmodi quæſtionum, prima juris, ſecunda facti erat, ſed ad fidem pertinentis: neutrius tamen Pontificis privatus error, quidquam offecit infallibilitati alterutrius, quatenus Pontifex erat: neque qui eam retulit in Annales Baronius, arguitur velut Apoſtolicæ Sedi injurius.

§. XVIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius contra Innocentium III & Honorium III, damnantes libellum Joachimi Abbatis, illum approbat & laudat.

RESPONSIO.

146 Libellum, quem prior Pontifex in Concilio damnavit, & poſterior damnatum fuiſſe dicit, nec approbo nec laudo; merito damnatum fuiſſe agnoſco. Cur ergo Tomo 7 Maji pag. 131, in Diſquiſ. Hiſt. poſt miracula Joachimi, §. 4 doceo, *quam ſolide Catholiceque de myſterio Trinitatis in Pſalterio ſcripſerit Joachimus?*

146 Placeat obſecro iſtius §. 4 ſynopſim ex margine accipere, quæ ſic habet: *Joachimus in libro Pſalterii, contra ſolas Arii, Sabellii, & Gilberti hæreſes diſputans, clariſſime docet unam trium Perſonarum ſubſtantiam, eamque nulla ſimilitudine explicabilem, & prorſus individuam Trinitatem; in qua non ſit eſſentia diſtincta à Perſonis, ſed tribus una communis & eadem cum ipſis Deitas; ideoque veritas trium Perſonarum, non autem unius Perſonæ ſingularitas: nec uſquam jam dictis contraria in Pſalterio docet; licet iiſdem cum libello damnato Scripturis & ſimilitudinibus utens; quia in Pſalterio illis utitur ſenſu plane diverſo, ut patet ex locis, ubi Chriſtus unitatem ſuis petit, & Ioachim unitatem non niſi inter plures eſſe docet; aut, quomodo alia ſit hujus vocis ſignificatio, quam quæ dicitur Trinitas.*

147 His fuſe probatis, quibus nihil adhuc oppoſuit quiſquam, num. 40 ſic exordior: *Ex dictis ſatis liquido conſtat, quam pura & orthodoxa fuerit Ioachimi Abbatis doctrina, circa myſteria ſanctiſſimæ & individuæ Trinitatis; ſaltem ultimis quindecim aut ſedecim vitæ annis, intra quos elaboratum Pſalterium fuit* (non libellus, ſed juſtæ molis & ma-

 gnitudinis

gnitudinis liber) *quacumque demum fuerit ſententia junioris. Et hoc poſito, ſubnaſcitur quæſtio circa* LIBELLUM, *citra controverſiam* HÆRETICISSIMUM, *meritoque damnatum, ipſiuſne revera, an alterius auctoris, Ioachimi nomine & auctoritate abuſi, fuerit .... Verum nulla hactenus occurrente ratione, quæ omnibus omnino faciat difficultatibus ſatis, tantiſper ſuperſedendum mihi cenſeo diſquiſitione, non admodum neceſſaria.*

148 Minus formidoloſus Theophilus Raynaudus, Carmelitis carum nomen (niſi cum aliquid contra librum de Inſtitutione Monachorum dicit, ipſis minime gratum) in *Hoplotheca contra ictum Calumniæ* tomo 12 operum pag. 560, *iis quibus falſo impingitur novus in Deum*, annumerans Joachimum; *Eidem*, inquit, *cum piis quibuſdam Franciſcanis forte annumerandus Ioachimus Calaber, Abbas Florenſis ...... damnatus eſt in libro abs ſe edito de Unitate Trinitatis, ſed per calumniam, à domeſticis concinnatam (ut multorum vehemens ſuſpicio tulit) ex occaſione quam ſubjicio. Profeſſus Ciſtercienſe inſtitutum Ioachimus in Calabriæ monaſterio, cui nomen de Curatio, reformationem ſui Ordinis molitus, Florenſe monaſterium, in quod eam induceret, facta à Curatianis ſeceſſione, fabricavit. Hinc eorum à quibus ſeceſſerat lacrymæ crocodilinæ, & odia, deque ejus vaticiniis ſannæ, & in ſcripta flagrans zelus amarus. Quare ipſo demortuo, ad Concilium, ab Innocentio III indictum, detulere criminationem in eum, quem dixi, Joachimi librum; &, ut in ſenſu reprobo, quem aliqua (forte ſuppoſititia) verba præferebant, damnaretur, evicerunt .... At reipſa, & illo libro, qui damnatus eſt, & alibi ſanam de Trinitate doctrinam tradit.*

149 Hæc & plura Theophilus Raynaudus, in eamdem mecum damnationem trahendus (quod Carmelitæ nolint) & quidem majori jure. Siquidem ipſe non diſtinguit inter *Pſalterium*, & inter *libellum* Concilio oblatum, quod ego nolui definire, quia hic dicitur ſcriptus *contra Petrum Tombardum*, in Pſalterio autem (quod ſolum potuit legiſſe Theophilus, cum alius nullus inveniatur de iſto argumento) *neque Petrum Lombardum de nomine expreſſit* Joachimus; *neque ſententiam retulit, quæ apud Lombardum habeatur.* Et quis ſcit, an alium quam iſtum, vel ſuppoſititium, vel depravatum libellum legerit S. Thomas, dum, *ubi aliquod erroneum reperit vel ſuſpectum, lineâ ſubductâ damnavit?*

150 Ego, iterum dico, nihil definio; & quidquid de libello illo ſit (quem ſi ſcripſit, admodum juvenis ſcripſiſſe debuit, in ipſo Curatii monaſterio, ũde accuſatio prodiit) laudo catholicum in Pſalterio ſpiritum, à nullo orthodoxo ſcriptore hactenus improbatum, quod ſciam. Similis autem ſibi Joachimus eſt in aliis quoque ſuis operibus, Lucii II & Urbanii III mandato, atque Clementis III ſuaſu elaboratis. Dico quidem num. 29, quod eluceat *in omnibus ingens & ſublimis ſpiritus*; in omnibus ſcilicet quæ Joachimi eſſe conſtat. Et quamquam neque ejuſmodi elogium auctorem eximere, aut declarare ſoleat exemptum omni errore ſeu lapſu (ut innumeris exemplis facile, ubi opus erit, demonſtrabitur) omnes tamen errorem, ſaltem gravem ſive ſubſtantialem, abeſſe puto à Pſalterio, de quo, ex ipſius verbis fuſe relatis, in margine noto num. 23, quod, *cum eſſet in Caſa-Marii in Pentecoſte, poſt moleſtam in fide hæſitationem, myſterium Trinitatis divinitus edoctus, de eodem ſcribere Pſalterium incepit.*

151 Quid tibi videtur, R. P. Profeſſor, an non inſignis *impoſtor* fuiſſet *Ioachimus* aut inſigniter illuſus, ſi Pſalterium illud fuiſſet libellus à Concilio damnatus? Hoc ipſum, dices, volo cum Baronio, *Pſeudo-prophetam*; cum Spondano, *Impoſtorem* appellantibus; cum Guidone etiam de Perpiniano, qui de ipſo & quodam Joanne ait, quod *iſti duo multa fatua & fabuloſa, blaſphema & hæretica dixerunt & ſcripſerunt.* Ita ſane locuti ſint: ſed

ſed te quoque, P. Sebaſtiane, bis Provincialem Carmelitarum, & omnium his non conſentientium Hiſtoricorum hypercriticum, eo uſque abripi mei accuſandi libidine, ut ne quidem meminiſſe volueris, quantopere Religioſi tui glorientur teſtimoniis Joachimi de ſuo, ut putant, Ordine? Saltem Annaliſtam veſtrum Lezanam conſuluiſſes: didiciſſes ex eo, ad annum 1201 num. 2, moderatius ſentire de Joachimo; & cum illo dixiſſes: *Verum Prophetam fuiſſe, fama paſſim percrebuit; idque plura ipſius ex.tata monumenta teſtari videntur. An id verum, judicio Eccleſiæ mittendum.*

152 Interim cum eodem voluiſſes *in medium afferre, quæ de Ordine ab Elia inſtituto dixit*: quem, *modo Virginalem*, *modo Monaſticum*, *modo Contemplativum appellat*; quem prophetaſſe videtur cum ait: *Surget Ordo, qui videtur novus & non eſt, induti nigris veſtibus & accincti deſuper zona. Hi creſcent, & fama eorum divulgabitur; & prædicabunt fidem, quam & defendent uſque ad conſummationem mundi in ſpiritu Eliæ: qui erit Ordo Eremitarum, emitantium vitam Angelorum.* Si ego hæc, Carmelitis attributa in clauſtro Diſcalceatorum veſtrorum Bruxellis, ipſis erepta applicarem Auguſtinianis Eremitis, quomodo id Fratres tui ferrent? Et putas hunc tantum ſuum encomiaſten, cui & S. Cyrillus tertius Prior veſter ſcribit, tamquam *Domus totius ſapientiæ; ſeptiformi columnâ ſancti Spiritus, qui à Patre luminum ineffabiliter promanat, ſuffultæ*; qui etiam ejuſdem Cyrilli Oraculum ſuo illuſtraturus Commentario decuplum plus elogiorum illi retribuit, tam humilis, ut ejus reſpectu *ſcurra & ethnicus* dici voluerit: hunc, inquam, à te ferent *Impoſtorem* dici & *Pſeudo-prophetam*?

153 Ego quidem nihil iſtorum ad ejus defenſionem aſſumo; tantum non perſuaſus, & Epiſtolam utramque, plenam vaniſſimæ adulationis Sanctiſque indignæ, & Oraculum, & expoſitionem Oraculi, ejuſdem omnes figlinæ eſſe. Sufficit mihi dicere, quod in Calabria, in ſui quondam Ordinis monaſteriis, nunc Ciſtercienſium, antea Florenſium, idem Joachimus colitur ut *Sanctus* aut *Beatus*, atque miraculis quæ prolixe leguntur clarus. Ex antiquis autem Florenſis monaſterii manuſcriptis apparet (ut noto in margine §. 1 Comm. prævii) *arſiſſe ad ſepulcrum lampades*, *Miſſam dici*, *raſuram ſarcophagi eſſe in pretio*, *Commemorationem in divinis fieri*, *imagines cum radiis & titulo Beati pingi*; *in monaſterio Floris*, *in natali domo jam verſa in templum*, *in æde Parochiali*, *& alibi*; *inter Reliquias autem Sanctorum honorari mentum*, *dentem*, *veſtes*; *nomen referri in Hagiologiis Benedictinis & Ciſtercienſibus*, aliaque hujuſmodi, nullo Pontificum vel Epiſcoporum per tot ſecula contradicente; Luca etiam Archiepiſcopo Conſentino, viro ſancto, luculentum teſtimonium præbente de Joachimo, cujus fuerat ſcriba familiaris.

154 Quis autem nunc magis peccat? An Accuſator meus, qui hæc omnia legerit tomo 7 Maji pag. 92, una cum Vita & Miraculis: & nihilominus pergit *Impoſtorem* ac *Pſeudoprophetam* dicere *Joachimum*? an ego, qui tota Calabria notam & honoratam ſanctitatem revereor, una tamen cum Honorio III agnoſco, libellum, ſub ejus nomine damnatum, ſicut damnatus eſt, cumque appello *hæreticiſſimum*; abſtrahendo an fuerit ejus, vel non, (quod neque Honorius voluit excutere, ſed ſententiam Concilii ſimpliciter retulit, ut invenit) Joachimi autem perſonam omni crimine eximo; inſuper etiam oſtendo innocentiam ejus quem habemus libri; Doctores vero, etiam ſanctos & magnos, aliter de Joachimo locutos excuſo, ut minus bene informatos; nego denique ab illo eſſe pſeudoprophetias, ipſi vulgo attributas, & ob quas ita fœde traducitur.

155 Adeóne grave erit fateri, S. Thomam E. G. ex frequenti commercio cum quibuſdam Ciſtercienſibus, tunc Florenſium æmulis, humanum aliquid paſſum; ut potius eligas, R. Pater, ex numero Beatorum expungere integri Ordinis & à Pontificibus Romanis laudatiſſimi Fundatorem; cumque damnatiſſimis hæreticis adſcribere, contra nationis totius Calabræ judicium, Apoſtolicæ Sedis diuturna ſcientia & tolerantia confirmatum, juxta decretum Urbani VIII, talia nolentis vocari in controverſiam?

156 Bene habet, inquies, quod demortui, & cultu publico apud multos celebrati tamquam Sancti, fama, quantum fides patitur, defendatur; verum *facta ad fidem pertinentia* propterea revocare in dubium, quæ dementia eſt? *Atqui* (proſequeris) *Papebrochius libellum de unitate ſeu eſſentia Trinitatis .... cenſet non eſſe revera Joachimi, contra auctoritatem Concilii & Pontificum, expreſſe aſſerentium dictum libellum ab ipſo Joachimo eſſe editum: adeoque cenſet Papebrochius, prout ſufficienter indicas, Concilium & Pontificem in illo erraſſe quoad factum Joachimi Abbatis; ac proinde Pontificem in quæſtionibus facti, etiam ad fidem ſpectantis, eſſe fallibilem.* R. Pater, etiamſi omnes nervos & funes adhibueris, numquam mea dicta eo pertrahes, ut ſignificent, *Pontificem in quæſtionibus facti, ad fidem ſpectantis, eſſe fallibilem.* Si dubites; experire. Stamus ad Tribunal Innocentii XII, quoniam eo me provocaſti. Diſceptantes nos intuetur univerſa Eccleſia. Ut, accuſationem tuam quaquaverſus diſtraxiſti, apologiam hanc publici juris facio. Proba igitur, quod tanta confidentia aſſeris, *quæſtionem hanc ad fidem ſpectare*, an revera Joachimus, an alius ſuppoſititius, librum *de unitate ſeu eſſentia Trinitatis*, à Lateranenſi IV damnatum, compoſuerit.

157 Agnoſco ad fidem ſpectare quæſtionem, an propoſitio aliqua, de hæreſi à Pontifice condemnata, hæreſim contineat: idem eſt de epiſtolis, libris, & quibuſcumque tractatibus eàdem cenſurâ à Pontifice definiente notatis. Præterea ad fidem juxta me pertinet, an propoſitio aliqua, in certo libro, ſenſum habeat hæreticum; atque adeo, an propoſitio in ſenſu Auctoris ſit hæretica, per Auctorem intelligendo librum ipſum, ut librum Ciceronis, exempli cauſa, vocamus paſſim Auctorem, cum dicimus: vide Ciceronem, Lege Ciceronem, Accipe Ciceronem in manus, &c. Verum quid Auctor ſeu Scriptor in animo habuerit, ſatiſne clare, ſatiſne ſincere ſenſum ſuum expreſſerit; an contra mentem & conſcientiam locutus ſit; an etiam is, cujus nomen libro inſcribitur, eum compoſuerit, an alius; uti &, an librum ab eo ſcriptum nemo fraudulenter vitiaverit; quæſtio facti particularis ad fidem non ſpectantis, eſt; neque juxta me ſolum, ſed Theologos paſſim.

158 Si contra ſententiam communiſſimam neges, quod quæſtio illa ſit facti particularis; velim unum mihi factum particulare in rerum natura exhibeas. Facta ejuſmodi diſerte vocantur particularia à Cardinalibus, Bellarmino, Baronio, Pallavicino, Turrecremata, Richelio, &c. Pontificem autem & Concilium Generale cum Pontifice, errori obnoxium eſſe in judicandis facti particularis quæſtionibus, omnes fatentur tum Catholici, tum Hæretici, teſte Bellarmino lib. 4 de Pontifice cap. 2. *Conveniunt*, inquit, *omnes Catholici & Hæretici in duobus. Primo, poſſe Pontificem, etiam ut Pontificem, & cum ſuo cœtu Conſiliariorum, vel cum generali Concilio, errare in controverſiis facti particularibus, quæ ex informatione teſtimoniiſque hominum præcipue pendent*; quemadmodum pendet quæſtio, an liber damnatus à Lateranenſi IV ſcriptus ſit à Joachimo, an ab alio inſidias ei ſtruente; & an, ſi Joachimi ſit, nullæ ſenten-

tiæ ei ab adverſariis ingeſtæ fuerint.

159 Ego libellum, ſub Joachimi nomine damnatum, exiſtimo Joachimi genuinum non eſſe fœtum, ſed ſuppoſititium. Primo, quia libellus iſte *editus eſt contra Petrum Lombardum, eum appellans hæreticum & inſanum*, ut habetur in Lateranenſi IV cap. 2. Atqui hoc non reperitur in Pſalterio Joachimi, neque in aliis indubitatis tractatibus. Secundo, quia in libello damnato *manifeſte proteſtatur* Auctor, *quod nulla res eſt, quæ ſit Pater, & Filius, & Spiritus* ſanctus; *nec eſt eſſentia, nec ſubſtantia, nec natura*; teſte eodem Concilio ibidem.

160 Tertio, quia libellus damnatus *docet in Trinitate tres deſtinctas eſſentias*; ut refertur à Poſſevino, libro cui titulus *Moſcovia* &c. *adverſus Catholicæ Eccleſiæ hoſtes*, editionis anni 1597 pag. 179. Atqui neque ſecundum, neque tertium, ſed oppoſitum docet Joachimus in libris à ſe editis: ut videre eſt in diſſertatione mea, quæ ab Adverſario accuſatur. Quarto, quia apud ſummos Pontifices ſui temporis tanto in pretio fuit Joachimus, ut ad ſcribendum & ſcriptionem uſque ad ſenium proſequendam, non ſemel ab illis inſtigatus fuerit. Vide quæ de Lucio, Urbano, & Clemente ſuperius dicta ſunt. Plura ad Joachimi laudem ac defenſionem tradidere Lucas Conſentinus Archiepiſcopus, Jacobus cognomento Græcus, &c. Denique loco accuſato non dico Joachimum numquam aliquid contra ſanctiſſimæ Trinitatis fidem docuiſſe; ſed non docuiſſe in libris qui extant; &, ſi docuerit juvenis, in adultiori ætate (cujus ſunt libri à me laudati) oppoſitum docendo retractaſſe.

161 Quivis nunc æquus arbiter ſtatuat, an merito Patern. Veſtra me in facie totius Eccleſiæ accuſet, quaſi *contra Innocentium III & Honorium III, damnantes libellum Joachimi Abbatis, illum approbem & laudem*: dum ignorare non potes, quod tantum abſim ab eo libello laudando & probando, ut in eâdem, quam accuſas, diſſertatione expreſſe eum vocem, non modo perverſum & hæreticum, ſed *hæreticiſſimum*; utpote continentem graviſſimos in fide errores, relatos & damnatos in Concilio Lateranenſi IV cap. 2.

162 Statuat præterea quilibet in controverſiis non plane rudis Theologus, an negare *dictum libellum ab ipſo Joachimo eſſe editum*, ſit *ſufficienter indicare, quod Concilium & Pontifex erraverint in quæſtione facti, ad fidem pertinentis*: cum manifeſtum ſit, quæſtionem hanc à Theologis communiſſime numerari inter quæſtiones facti particularis, circa quod neque Concilium neque Pontifex aſſenſum fidei divinæ à fidelibus exigit. Profer factum aliquod particulare, ſi hoc non ſit: aut ſaltem profer rationem aliquam, ob quam, contra communiſſimum Theologorum ſenſum, dicas, quæſtionem hanc eſſe *facti, ad fidem pertinentis*.

163 Quamquam neque abſolute aſſero, libellum non eſſe Joachimi; ſed tantum, vel non eſſe ejus, vel ab aliquo corruptum, vel non amplius extare. Nullus enim Joachimi liber extat ſub hoc titulo, *de unitate ſeu eſſentia Trinitatis*; nullus, qui cenſuras contineat in Petrum Lombardum; nullus, qui errores de Trinitate in Lateranenſi damnatos; adeoque, Reverende Pater, quocumque te verteris, vides accuſationem tuam nullo fundamento niti; ſed undequaque convinci de falſitate manifeſtâ.

APPENDIX.

Comparantur breviter aliquot magis graves Propoſitiones P. Papebrochii, cum aliis Apoſtolicæ Sedis.

164 FInieram hunc circa Pontifices ſummos Articulum, cum Roma nuntiatur, ibidem circumferri, ſub Titulo præfato, Comparationem quamdam Pontificiarum mearumque Propoſitionum, invidioſiſſimis conceptarũ terminis, & cuicumque viro probo ſtomachum moturarum, ſi tales à meo calamo crederentur profluxiſſe. Atque utinam brevis iſtæc ſcheda jam nunc non plus attulerit damni, quam contraria proteſtatione poſſit cito reparari! Siſtam tamen illud, qua poſſum; & ſenſum meum, quamvis in libris meis ſati clare apparentem; ſed tam multa volumina grandia non legentibus minus ſortenotum, omnibus quam ſinceriſſime candidiſſimeq; exponam. Sunt autem Propoſitionum ſic inter ſe comparatarum Parallela decem; ne ſcilicet multitudo gravis eſſet deſcripturis lecturiſque. Nec ſane pluribus opus videbatur; cum ſola illa eſſent ad præjudicium ſufficientia. Singula diſcutiamus.

PARALLELUM PRIMUM.

ACCUSATIO.

Quindecim ſummi Pontifices aſſerunt in Bullis, Carmelitas eſſe hereditarios ſucceſſores SS. Prophetarum Eliæ & Eliſei. Ita Gregorius XIII, & alii quatuordecim. At juxta Papebrochium, *Carmelitæ, aſſerentes ſe eſſe hereditarios ſucceſſores SS. Eliæ & Eliſei, ſunt fabulatores, falſarii & impoſtores.* Ita quoque cum Papebrochio *Wickleff & Heroldus hæretici, & Sabellicus Rhapſodiator.*

RESPONSIO.

165 UBinam hæc ego de Carmelitis, & quidem indefinitè ſeu illimitatè? Locum nullum citat Adverſarius, quia nullum habet. De Wickleffo, Heroldo, Sabellico mox videbimus. Ajo de Carmelitis, quod aſſerentes, ſe, ſecundum Bullas Sixti IV, ab aliis deinde confirmatas, *ſanctorum Prophetarum Eliæ, Eliſei, & Enoch, nec non aliorum Sanctorum Patrum, qui montem ſanctum Carmeli juxta Eliæ fontem inhabitarunt* (ſcilicet SS. Bertholdi, Brocardi & Cyrilli, primorum eo loco Priorum) *ſucceſſione hereditatem*, vel *ſucceſſionem hereditariam tenere*, commodo ſenſu, & cum reſpectu ad eorum qui nominantur ætatem ac ſtatum; tali titulo recte gloriari poſſint: aliter ſentientes excuſabit ſimplex ſua ac levis credulitas, modo ex eo affectu nihil falſi comminiſcantur. An autẽ hoc fecerint eorũ aliqui, res, non verba decidet.

166 Cur

166 Cur maluerit Accuſator nominare Gregorium XIII, potius quam Sixtum IV, ſi roges Collatorem, non facile rationem reddet; niſi fateatur, quod noluerit argui, haud integre ejus verba retuliſſe omiſſo *Enocho*, annis 650 ante Diluvium tranſlato, quando ille gratis fingeretur in monte ſancto habitaſſe, in eoque vitam eremiticam duxiſſe: alium autem *ſanctum Prophetam*, non erat facile invenire.

167 Sed ſi conſuluiſſet Auctorem famoſarum Theſium Bitterrenſiſ anni 1682, vidiſſet ibi Theologice propugnatam Theſim 4. quæ ita habet: *Mihi certum videtur, Patriarcham noſtrum, vel ab ipſo Chriſto, vel ab Angelo, vel ab Enoch fuiſſe baptizatum, cui viciſſim gratiam baptiſmatis rependit*: quidni etiam eidem contulerit habitum ſui Ordinis, ejuſque profeſſionem exceperit? Ita potuit ac debuit nominari tertius ordine Profeſſionis, qui fuerat ordine vitæ prior. Quidni autem habitarit in monte Carmeli, ſi Adam habitavit & ſepultus eſt in monte Calvariæ, uti cenſent Origines, Epiphanius, Tertullianus, Athanaſius, Auguſtinus, Cyrillus apud Corn. à Lapide?

168 Quod Auctores pſeudo-Papebrochio præcinentes attinet, laborabit Accuſator, ut probet ſcommata talia in Carmelitas jactata ab eis eſſe. *Wickleff*, mendicitatis religioſæ & Ordinum Mendicantium univerſim gravis inſectator, contra Carmelitas aliquid ſpecialiter ſcripſiſſe non dicitur ab eis qui Catalogum operum ejus texuerunt. Waldenſis veſter, loco à Patern. veſtra indicato, antea mihi numquam lecto, quia fori mei non eſt, citat ex ejus libro de Eccleſia & membris ejus cap. 6, hæc verba: *Carmelitæ, cum ante incarnationem Domini fundati beatam Virginem Patronam habeant ſingularem, patet eorum excellentia ſupra cunctos; nam, ut fingunt, Elias fundavit eos in monte Carmelo tamquam filios Prophetarum. Sequitur: Fratres etiam beatæ Virginis debent dici.* Iſta à Carmelitis dici, non debebamus ex Wickleffo diſcere, ſatis id omnibus notum erat; nec etiam, vere an falſo id dicerent, ex ejus teſtimonio definietur. Doctoribus iſtis res & cauſa non eget.

169 Quo jure vel teſte Heroldum voces, non ſolum *hæreticum* pag. 634, ſed etiam infeſtiſſimum *Sedis Apoſtolicæ hoſtem*, hactenus non capio; nolim tamen ſpondere, quod extremis vitæ annis in Lutheranam hæreſim non declinarit. Continuatio belli ſacri, poſt Guilielmum Tyrium (ex cujus lib. 5 lineas aliquot deſcripſi, S. Antonino, Baronio, Spondano, aliiſque conformes) à Catholico S. Morandi Præpoſito edi curata, Catholicoque Epiſcopo Baſilienſi aliiſque Præſulibus quinque ſucceſſive dicata, Carmelitas verbo nullo lædit; uti nec *Sabellicus*, cujus libros Petrus Card. Bembus maximi ſe facere oſtendit; mortuum autem poſt Gallicam legationem Venetiis, laudavit eruditus Sacerdos Baptiſta Egnatius. Is, ut Homerus Poëmata ſua, ſic Enneades ſuas Hiſtoriarum, appellavit *Rhapſodias*, alio ſenſu quam intelligit parum eruditus Accuſator.

PARALLELUM SECUNDUM.

ACCUSATIO.

170 *Quindecim ſummi Pontifices approbant & confirmant Summarium Indulgentiarum, quod eſt hujuſmodi,* Leo Papa IV *&c.* Ita Clemens X *& alii* XIV. At juxta Papebrochium, *Summarium indulgentiarum quod eſt hujuſmodi,* Leo Papa IV *&c. eſt apocryphum, & à pſeudo-Leone confictum. Colligit* hæc Papebrochius *ex Wicleffo, Luthero, & Heroldo Lutherano.*

RESPONSIO.

171 LEo Papa IV ſedit ab anno 847 ad 855, quando vel Carmelitas in Europa fuiſſe, vel Indulgentias loca pia viſitantibus concedi ſolitas, nullo ejus ætatis teſtimonio probatur: merito igitur Bulla de iis cenſetur *apocrypha*, & auctor poteſt *pſeudo-Leo* vocari. Pontifices autem citra curioſam indaginem confirmando oblatas ſibi ſub nomine Leonis IV Indulgentias, cum intenderent fideles certificare deſperata gratia in Eccleſiis Carmelitarum impetranda; recte præſumuntur voluiſſe ipſo facto ſupplerere quemcumque defectum, in ea conceſſione, quæ præjudicare nemini, prodeſſe autem multis poſſet.

172 Si vere hujuſmodi indulgentias Leo IV conceſſiſſet, juvantibus vel viſitantibus Carmelitarum eccleſias; multo magis & ipſe & deceſſores ac ſucceſſores ejus ſimiles dediſſent, modo huic, modo illi Romanæ eccleſiæ: quod feciſſe probari nequit, ſed potius contrarium. Etenim Leoni iſti coævus fuit Anaſtaſius Bibliothecarius, ejuſque Vitam prolixiſſime deſcripſit; nec omiſit donaria eccleſiis Romanis collata, accurate notans quid & cui largitus ſit: nec tamen, vel in ipſo, vel in ullo antecedentium omnium aut ſequentium quatuor vel quinque Vitis, leviſſima fit mentio alicujus Indulgentiæ; nulla etiam in antiquis Pontificum Romanorum formulariis, qualia in Vaticanâ extant, etiam ad Leonis uſque tempora, pro quocumque argumento Brevium conſcribendorum, multo etiam levioris momenti, quam ſit Indulgentiarum, & quidem perpetuarum, conceſſio, quales ſe à Leone IV accepiſſe prætendunt Carmelitæ. Quod autem nulli Romanæ eccleſiæ adhuc datum ſcitur, non debet præſumi petitum à Carmelitis, quos in Europa pro eadem ætate nullus uſpiam ſcriptor novit.

173 Neque recurras ad Syro-Græcos, qui forte in Carmelo tunc habitarint, Monachos; nullo enim auctore probabis, vel ipſos, vel alios ullos in totis quatuor Patriarchatibus Orienttlibus, Romam recurriſſe pro aliqua gratia ſuis eccleſiis obtinenda; omnibus ſuos Patriarchas unice reſpicientibus, in negotiis aut rebus eccleſiaſticis quibuſcumque, niſi quæſtio iis eſſet de fide; in qua optime tunc erant cum Leone uniti, mediante fidei profeſſione, quam, mox ut erant ordinati Patriarchæ, manu ſua ſignatam mittebant Pontifici; & eamdem à ſubditis ſibi Epiſcopis, hi à Clericis Monachiſque, exigebant.

173 Quod ſpectat prænominatos Hæreticos,

ticos, neminem eorum puto de Summario controverſo vel ſomniando cogitaſſe. Qui illud ampliori Bullæ inſeruiſſe dicitur Sixtus IV anno 1477, poſt ipſum ponit nuda quinque nomina, *Adriani* II, *Stephani* V, *Sergilii* (imo Sergii) III, *Joannis* X, *Joannis* IX, *Sergii* V (imo IV) qui omnes intra annos 160 à Leonis IV obitu ſederunt; nec addit quid conceſſerint; ſed tranſit ad *Innocentium* IV *qui Ordinem confirmavit* ſeculo 13, annis 240 poſteriorem Sergio.

175 Si quæras, unde habeatur, quod priores iſti cum Leone IV aliquid Indulgentiarum largiti ſint (æque ac alii duodecim poſt Innocentium IV per annos circiter 100, quorum Indulgentiæ ſummatim indicantur) nihil aliud reſpondetur, quam quod, *propter ſingularitatem privilegiorum, originales deſuper litteræ ad manus Generalis* (Martignoni) *non pervenerunt, nec de illis aliter quam ut præfertur doceri poteſt*; ſimpliciter ſcilicet aſſerendo, quod *multi Romani Pontifices* ... *diverſas Indulgentias & peccatorum remiſſiones, ac privilegia & indulta, ipſi Ordini & illius domibus conceſſerunt, quæ in eiſdem domibus ſunt recepta, & quorum continentia publicis ſcripturis in dicti Ordinis eccleſiis aptiſſime reperiuntur*.

176 Credemuſne tot in locis nullos fuiſſe Notarios publicos, qui tranſcribere ab originalibus poſſent exhibenda Pontifici exemplaria? Id certe prætermiſſum non fuit in alia ejuſdem Sixti Bulla, qua confirmantur vetera Ordinis privilegia, ad verbũ inſertis totis Pontificum præcedentium diplomatis, ſed incipiendo dumtaxat à Nicolao IV & anno 1288. An tanto majoris momenti Bullæ originales Romam transferri potuere, aut omnes ibidem ab olim ſervabantur, Indulgentiarum omnino nullæ? Suſpecta merito ea res eſt; niſi concedas, Pontificem parum curaſſe de Auctore Indulgentiarum, quas omnino volebat ratas eſſe, quomodocumque vel undecumque eas haberent vel non haberent Carmelitæ; ac voluiſſe pro indubitatis teneri, propter *nonnulla dubia ſuborta* circa illas, *aliaque in dies forminanda*, ſupplendo eorumdem quemcumque defectum.

177 Eſt ſane mirabilis temporum, rerum, ac perſonarum in iſta Sixtina ſecunda confuſio: ſiquidem poſt indicatas Indulgentias à quatuor Innocentii IV ſucceſſoribus obtentas, venitur ad Privilegium Lucii Papæ IV (qui nullus hactenus extitit) velut unius ex deceſſoribus Innocentii quarti, ad quem ejuſque indulgentias tamdem reditur.

178 Et hoc agnoſcens Ordinis Annaliſta Lezana, Indulgentias Lucio quarto male imputatas, adſcripſit Lucio III ad annum 1182, quando jam indubitabiles Carmelitæ aliqui, iique Latini & bene Catholici, ſub Latino Priore, in ſacro monte ad fontem Eliæ habitabant; qui aliis ſacris Palæſtinæ locis dari cœptas Indulgentias, petere pro ſuo etiam ſacello potuerunt à Lucio III: cujus Bulla aliqua, decurſu ſeculorum fere quinque vix amplius legibilis, ſolam initialem nominis litteram L retinuerit, vel (ex uſu illorum temporum) ſolam habuerit ab initio ſcriptam loco nominis: ex qua littera nimius aliquis prætenſæ vetuſtatis amator, *Leonem* ſibi fuerit imaginatus: qui ne tanto ante Innocentium IV intervallo nullos habuerit auctores ſimilis gratiæ, iſtis præmature nominatis Carmelitis conceſſæ, addiderit nuda iſtæc quæ dixi nomina.

179 Dico igitur fidenter, cum omni tamen qua par eſt erga ſucceſſores Pontifices reverentia, qui (ſicut de ſuppoſititio Conſtantini edicto loquitur Baronius) *abſque aliqua impoſturæ ſuſpicione & indagatione, bona fide, ſicut legerint, ita receperint*. Dico, inquam, ſecundam Sixtinam vel totam ſuppoſititiam eſſe, ſumptis ex prima & genuina ad initium & finem verbotenus iiſdem terminis formuliſque, vel ſaltem interpola-

tam ea parte, quæ continet Pontifices Lucio III anteriores.

180 Cum autem hoc dico, non puto me facere injuriam ceteris fraudis ignaris; non magis quam fecerit prælaudatus Lezana, qui primigeniæ Ordinis Regulæ, ab Alberto Patriarcha ſcriptæ, & à variis Pontificibus confirmatæ, agnoſcit additum temere annum datæ, & quidem à vero alieniſſimum; qui in vetuſtioribus exemplis non reperitur, invenitur tamen in ecgraphis Bullarum Innocentii IV & Honorii III, apud eumdem Lezanam ad an. 1171, male adſcriptus Regulæ prædictæ. Quare excandeſcens ille ſic exclamat, *Qui, quod in regiſtro non extat, in exemplari apponere non verentur, nedum corrigendi, ſed expuniendi ſunt.* Nolim ego tam ſeverus eſſe. Corrigatur quod peccatum eſt, & qui peccavit excuſetur qua poteſt, atque cum Accuſatore meo, liberaliter verbis meis addente ac detrahente quod lubet, omnes ſimul ſcribantur in libro viventium.

PARALLELUM TERTIUM.

ACCUSATIO.

181 *Quindecim ſummi Pontifices approbant & confirmant conſtantem ac perpetuam traditionem Ordinis Carmelitarum, extenti à mari uſque ad mare, propter antiquitatem ſuam. Sixtus* IV *& alii* XIV. *Aſt Carmelitarum de ſua antiquitate traditio, traditiunculis malè conſutis leviſſimiſque fundatur conjecturis. Ita cum Papebrochio Heroldus, & Centuriatores per conſequentiam.*

RESPONSIO.

182 Carmelitarum de ſua antiquitate non antiquiſſimam traditionem, eo ſenſu acceptam, ac ſi Ordo ſuus ab annis ante Chriſtum 900 cœptus, & citra interruptionem fuerit uſq; modo continuatus; non approbavit nec confirmavit Sixtus IV, verbis ſupra ad Parallelum I productis, & commode explicatis: & quæ pro ſumma illa antiquitate dicuntur, parum ſolidis nituntur fundamentis.

183 Traditionem dico *non antiquiſſimam*, utpote natam in Europa ab iis, qui, cum à majoribus audiviſſent Ordinem Elia auctore inſtitutum (per revelationem ſcilicet Monacho cuidam Calabro factam) neque id ſcirent diſtinctius explicare; interrogati, unde vel à quo eſſent; inſtitutionem illam nimis crude acceperunt, & ad modum aliorum Ordinum (puta prædicatorum à S. Dominico, Minorum à S. Franciſco) imaginati ſibi ſunt in Elia plus quam exemplũ ſolitariæ vitæ, ratione cujus dicatur *Princeps, Dux, Pater Monachorum*; quomodo in Lectionibus 13 Januarii, S. Paulus vocatur *Eramitarum auctor & magiſter*, licet diſcipulos habuerit & reliquerit nullos.

184 Nihilominus ſic conceptæ Inſtitutioni veteris in lege antiqua monachiſmi, ſub tribus religioſis votis probãdę, adducũtur veluti certiſſima documenta, primũ Latini nec vetuſti hominis liber de inſtitutione Monachorũ, tãmquã à Joanne Hieroſolymitano,

lymitano, Hieronymi coævo; deinde Joannes Anthiochenus, qui uſque ad annum 1300; ignotus ſcriptoribus omnibus, quam nulla veriſimilitudine adſcribatur anno 130, oſtendam Art. 13, §. 3. Tertio Cyrilli epiſtola, quæ nec ipſam quidem Carmelitarum veterum Carpitam apte deſcribit; denique S. Angeli vita, per neſcio quem Enochum, fictitium Patriarcham, nihilo minus quam ipſa conficta eſt tota.

185 Pro continuatione vero aſſerenda, in Ordinē Carmeliticum involvuntur omnes in Scriptura nominati Prophetæ & filii Prophetarum, Nazaræni inſuper, Rechabitæ & Eſſeni; & tantum non Pythagoras cum diſcipulis; item Enoch ab Amathim, ante finem ſeculi 15 notus nemini; Baſilides quoque, Serapidis Sacerdos Tacito & Suetonio, fauſta Veſpaſiano Imp. inſpectis extis vaticinatus; nec interim apud Scriptores ſacrarum in Terram ſanctam peregrinationū ulla montis Carmeli notitia, nulla apud alios habitantium in eo Religioſorūm invenitur mentio, à tempore S. Hieronymi.

186 Hæc ego animadvertens, nec iis ſatis fieri poſſe cenſens; cum inveni ſcriptorem, primo Priori coævum, Joannem Phocæ, qui anno 1185 juxta Græcos, juxta Latinos 1193 Terram-ſanctam, uti invenerat, ſic fideliſſime deſcribens, primus fecit mentionem Carmeli, ut ſanctorum locorum ultimi; numquid non merito dicere potui, quod, omiſſis *traditiunculis male conſutis leviſſimiſque conjecturis*, certiora docere poſſem de vero Ordinis præſtantiſſimi, ſaltem ut eſt Latinus, initio?

187 Juvat omnino ejus verba, Cangio aliiſque eruditis æſtimatiſſima, hic reproducere. Num. 26, poſt deſcriptum eleganter locum ejuſque diutinam deſolationem, ſic habet: *Πρό τινων χρόνων ἀνὴρ μοναχὸς, ἱερεὺς τὴν ἀξίαν, πολιὸς τὴν τρίχα, Καλαυρηνδόθεν ὁρμώμενος ἐξ ἀποκαλύψεως τοῦ προφήτου τῷ τόπῳ ἐπιδημήσας, ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις καὶ ὡς ἐν τοῖς τῆς μονῆς καταλύμασι θριγγίον πήξας μικρὸν, καὶ πύργον οἰκοδομήσας, καὶ ναὸν ἀνεγείρας μικρὸν, καὶ ἀδελφοὺς ὡσεὶ δέκα συνάξας, νῦν τὸν ἅγιον χῶρον ἐκεῖνον οἰκεῖ.* *Ante aliquot annos* (puta circa 1155, uti ex Chronologia Priorum ibidem, colligo ante Tomum 3 Maji pag. XLIX) *homo Monachus* (Bertholdum vel Brocardum omnino indicant locus & tempus, licet barbarū ſibi nomen memoriæ non mandaverit Græcus advena) *dignitate Sacerdos, capillitio canus, è Calabria oriundus, ex revelatione Prophetæ, immigravit in hunc locum; & ibidem, velut in cujuſdam monaſterii reliquiis, parvo defixo vallo ac turri ædificatâ, ædiculâ etiam excitatâ, & collectis quaſi decem Fratribus, nunc locum illum ſanctum habitat.* Dixi *Bertholdum vel Brocardum*, quia Art. 11 num. 177 & 78 oſtendam, non plane certum eſſe, quod ante Brocardum fuerit aliquis Prior Bertholdus, & quod diu ante annum 1175 primus in Carmelo Prior cœperit ſibi ſocios aggregare, qui proinde potuit fuiſſe *Brocardus*, ſi is ante Albertum Legiſlatorem obiit (ut volunt Carmelitæ) & annis 33 rexerit novum Ordinem, cujus initia ita cadent, nō in priores, ſed in poſteriores annos Alexandri III & Aymalrici Antiocheni, quæ eſt Baronii aliorumque plurium communior opinio.

188 Porro initia illa tam diſtincte & ab auctore tam vicino ſcripta inveniens, potui ſcribere Tom. 1 Aprilis pag. 779: *Quomodo illi* (noviſſimi ſcilicet incolæ Carmeli, pluribus ſeculis deſolati) *locum cœperint habitare; quo primum vitæ magiſtro uſi, quot numero fuerint; non ego per abrupta gratuitarum conjecturarum, nec per lubrica traditionum incertarum requiram, ſed audiam irrefragabilem atque oculatum teſtem.* Iſti ſcilicet, quos ille indicat, ſunt *ſancti Patres, qui montem ſanctum Carmeli, juxta Eliæ fontem, inhabitarunt;* poſtquam eumdem á S. Elia habitandum acceperant (ſicut ipſe & Eliſeus

in eo habitarant olim) & poſteris ſuis Carmelitis *ſucceſſione hæreditaria* tenendum reliquerunt. Intermedios, & quidem ſucceſſione continua ab uſque Elia, nec unquam interruptâ, fruſtra requires; & cum inveneris, necdum invenies tales ibidem, ſeculo X atque XI, à quibus RR. PP. Carmelitæ poſſint honeſte dicere ſe proceſſiſſe, ut mox ad Parallelum 8, 9, 10 apparebit.

PARALLELVM QVARTVM.

ACCVSATIO.

189 *Trecentis annis ante Alexandrum Papam, Leo Papa* IV *dedit Indulgentias viſitantibus eccleſias B. M. Virginis de monte Carmelo. Ita Clemens* X *&* *alii* XII. *Econtra Papebrochius, Ordo, inquit, Carmelitarum non præceſſit Alexandrum III, nec Haymericum Patriarcham Antiochenum, viventem ſub Alexandro III. Id à Papebrochio. Colligitur ex Wicleffo & Heroldo Lutherano.*

RESPONSIO.

190 NOn Leo IV, ſed veroſimiliter Lucius III, potuit circa annũ 1183 dediſſe indulgentias Carmelitis, Latinis & Orthodoxis, qui circa annum 1155, paulo ante Alexandrum III & Aymericum Patriarcham Antiochenum; vel potius circa 1175 & poſteriores eorundẽ annos, incolere Montẽ ſanctum cœperunt: Sixtinam autem ſuppoſititiam vel interpolatam Bullam, potuit Clemens X, aliique confirmaſſe bona fide, ſicut deceſſor ejus Clemens IX, bona fide probaverat fundationem Carmelitarum Bilbai, *falſis relationibus* inductus, Clemente X ipſomet teſte.

PARALLELVM QVINTVM.

ACCVSATIO.

191 *Carmelitæ, qui dicunt Patrem ſe habere Eliam, quam plurimis religioſis eruditis & doctrina præſtantibus vigent ac reflorent. Ita Joannes* XXII, *Paulus* V, *Sixtus* IV, *Clemens* VIII. *At Papebrochius,* Carmelitæ, *inquit, qui dicunt ſe Patrem habere Eliam, ſunt ignorantes, ineruditi, garruli, nugatores, & commentorum figuli. Ita cum Papebrochio Wicleff & alii hæretici.*

RESPONSIO.

192 FRuſtra hic iterum quæram, ubinam id à me dicatur: nam certus ſum Accuſatori locum ad manum non eſſe, aliàs non omiſiſſet, quo artificio nullum ad calumniandum opportunius eſt, Cum autem in decem parallelis eumdem ſemper modũ teneat criminandi, ſemel indicaſſe ſufficiat, non vanis clamoribus, ſed de-

deſignatis ex aliquo libro meo locis, accuſationem inſtituendam, eſſe alioquin nullam fidem mereri. Ad præſentem autem quæſtionem quod attinet, mea quidem ſententia eſt, & fuit hactenus, quod Carmelitæ, qui dicunt ſe habere Patrem Eliam, id vere dicant; ſicut & ipſi & Servitæ & Mercenarii dicunt ſe Matrem habere Mariam. Addo quod, quam plurimis Religioſis eruditis & doctrina præſtantibus in facultate Philoſophica, Theologica, aliiſque gravioribus ſcientiis viguerunt & vigeant; neque id debemus ex Pontificum Bullis diſcere, cum opera ipſa id palam loquantur: aſt in facultate Hiſtorico-critica, ſuperiori ſeculo primum excoli cœpta, deſiderari quidpiam in ipſis poterit, quamdiu contrariis prorſus nitentur principiis, quam paſſim in illâ eruditi ſoleant ſequi. Si qui autem inter illos etiam crediderunt, licitum pro pietate mentiri, & falſas ſcripturas comminiſci; eos relinquo cenſuræ altiori.

193 In meis ſcriptis non facile invenias nomini alicujus Carmelitæ, nedum Carmelitarum in genere, appoſita epitheta ex præmiſſis: ſed ejuſmodi titulis, una cum Nicolao Antonio, auctore Bibliothecæ Hiſpanicæ; & Cardinali d'Aguirre, ipſius Bibliothecæ partem 1 Romæ imprimi faciente) ſoleo deſignare auctores pſeudo-chronicorum: quæ ab annis circiter 100 in Hiſpania cœperunt legi, & pene tamquam altera Euangelia haberi; quibus ſub initium decepti quoque fuere viri alias eruditi, Salianus, Cornelius à Lapide, &c. æque ac libro de inſtitutione Monachorum. Fraude tamen paulatim detecta, *nemo jam fere extra Hiſpaniam eſt, qui illis fidem habeat*, præter Carmelitas.

194 Hi nempe fidem etiam habent nugaciſſimo Pſeudo-Antonini Itinerario, à me ante tom. 2 Maji producto, & comparato cum Joannis Phocæ Hodœporico, graviſſime ac religioſiſſime ſcripto, ut ſupra vidimus. Cur autẽ hunc ipſi ſuſpectũ habeant, de illo nequiverint dubitare, alia nulla adferri poteſt ratio, quã diverſus in utrumque ſcriptorem affectus; eo quod hic non placeat in deſcriptione Carmeli, licet a Leone Allatio Latinitate donatus, à Bartoldo Nihuſio publicatus (viris utique eruditiſſimis) & Auguſtino Chiſio Nepoti Fabii Chiſii tunc Cardinalis, poſtea Papæ Alexandri VII, dedicatus, atque inter litteratorum manus ab annis 40 verſatus, cum approbatione communi; meritus etiam bene de ipſo Carmelo: pridem quippe deſitum locis ſacris annumerari, primus in eorumdem cenſũ retulit.

195 Suſpectandi cauſam rogati Carmelitæ, aliam nullam ſciunt adferre, quã quod ſcriptor ſit Græcus, & liber ejus excuſus in Hollandia. Nẽpe ibi degebat pius Sacerdos Nihuſius, & copia ſuppetebat pulcherrimorum typorum; ubi ſimiliter excuſum antea fuerat pulcherrimum & grande opus ejuſdem Allatii, de Eccleſiæ Occidentalis & Orientalis perpetua conſenſione, eodem Nihuſio curatore, Deinde, *præterquam quod Manuſcripta Allatii* (ut cum Cangio loquar) *adhuc Romæ invenire ſit; quid, quæſo, Hollandorum aut Proteſtantium intereſt de origine Ordinis Carmelitarum? An præviderunt illi hanc controverſiam, ut Auctorem apud ſe impreſſum falſificarent?* Quod autem ſcriptor Græcus ſit, quem id ſapientem movere poſſit, ad dubitandum de illius fide circa Carmelum, quando in toto ejus libro nihil eſt, in quo fundari poſſit aliqua ſuſpicio fraudis? Hæc ſi ſubeſſet aliqua, pluribus locis ipſa ſe proderet, ſicut ea ſe prodit in pſeudo-Antonini Itinerario ad ſingulos fere paſſus, Carmelitis tamen non improbato.

196 Sed redeo ad commentorum pſeudodextrinorum figulos, ne quis eos putet Carmelitas fuiſſe. Alii omnino illi ſunt, atque utinam nomina eorum poſſent latere, quos prudentiores Hiſpani præfati, cum iiſque Marchio Agropolitanus, nunc etiam de

Mon-

Mondexar, & Comes Tendiliæ, atque utroque titulo ex Magnatibus Hiſpaniæ, aliique poſt illum protraxerunt in lucem, ex propriis ſcriptis convincendos. Non ſunt illi, inquam, ex Ordine Carmelitarum: ſed hi ſtudioſiſſime propugnant ſuppoſititia iſtæc Chronica, vel non volentes, vel non valentes ea à verioribus ſecernere; eorumque auctoritates adhibent, ad probandam Ordinis antiquitatem: quos equidem commiſeratione potius, quam objurgatione dignos cenſeo.

197 Talis anno 1690 prodiit Fr. Hieronymus à Conceptione, Hiſtriæ Gaditanæ compilator, profeſſus *ſpecialiter* ſequi *Dexterum, Julianum, Aubertum*, velut *hoc tempore maxime uſitatos, maxime receptos, maxime graves Annaliſtas*. Ex quibus ſcilicet nobis producit *Hiſpanam Reginam Amarillem, filiam Heſperi & Leocadiæ, domitricem Italiæ, & multarum in ea urbium fundatricem, longe prius quam Romulus Romam conderet*; tum *Nabuchodonoſorem, qui ſubacta poſt Aſiam totam Hiſpania, in hanc traduxerit captivos Judæos; cum iiſque Samuelem vel Malachiam, Uriæ Prophetæ filium, atque adeo Carmelitam; quem ibi mortuum ac ſepultum, non jam quatriduanum, ut Chriſtus Lazarum, ſed ſeculorum ferme ſex reſuſcitarit S. Jacobus, & Petrum nominatum conſecrarit Epiſcopum*, eum ſcilicet, de quo egi tomo 3 Apr. pag. 1001. Omitto ſimili auctoritate aſſertam *Chriſti Genealogiam ex Machabæis, Machabæorum ex muliere Gaditana; Magos, Chriſti adoratores, Gaditanis navibus advectos in Judæam revectoſque in regionem ſuam; Conſultos de Chriſti nece per epiſtolam, Hieroſolymis miſſam, Hiſpanos Judæos, ab eadem prorſus alienos*; aliaque hujuſmodi plura, magis encomiis plauſuque excepta quidem à Doctoribus & Qualificatoribus intra Hiſpaniam non paucis, ſed apud ſapientiores non excuſatura & hos & Hieronymum illum Carmelitam, quo minus *Commentorum*, non quidem *figuli* (nec enim iſtorum, quæ dixi, fabricatores ſunt) ſed *approbatores* nominentur.

PARALLELVM SEXTVM.

ACCUSATIO.

198 *Carmelitæ ſunt ſpeciali caritate fulgentes, & imitatores Patris ſui & Prophetæ Eliæ. Ita Sixtus* IV, *Gregorius* XIII, *Paulus* V, *Clemens* VIII, *& Alexander* VII. *Juxta Papebrochium verò Carmelitæ ſunt paſſione excæcati, furioſi Poëtæ, ſuæ rabiei ſpumam evomentes. Hoc à Papebrochio colligitur ex Wicleff & aliis hæreticis.*

RESPONSIO.

199 Nihil titulis illis detractum volo, quos Pontifices iſti veraciter dare Carmelitis potuere: ſed neque excuſatum Poëtam eorum unum, qui ſuis Epigrammatis, non me ſolum, ſed etiam S.P.N. Ignatium fundatamque ab eo Societatē maledictis inceſſit. *vide Tom. 2 Maji p. 714 & 715.* Dubito interim, an idem quod prænominati Pontifices, dicturus ſit hodiernus Innocentius XII, cum ante 1 Tomum Junii (præter libellum Accuſatoris ſupplicem, Innocentio XI inſcriptum, ſed pro-

probatum numquam, & hanc noviſſimam Exhibitionem errorum) explicatam videbit longam ſeriem famoſorum contra me meaque opera libellorum, & audiet hujus ipſius anni triumphalia geſta.

200 Si hæc ſit caritas Eliæ, quam imitantur; neſcio quid futurus ſit zelus, quo ille uſus in peccatores, ipſi abutuntur in omnes, etiam amiciſſimos ſibi & quantævis dignitatis viros, quos antiquitati à ſe prætenſæ experiuntur contrarios: quo fit ut plurimi malint tolerare eos, quidlibet publice ac privatim jactantes pro ſua ſententia; quam contradicendo, tam impotenter diſputantium dentes calamoſque provocare. Nobis non licuit eſſe tam beatis, quibus tacere de iſta antiquitate volentibus, innocens ſilentium crimini tanto datum eſt, ut prorſus inexcuſabiles videremur, niſi illius rationem dediſſemus, ſicut late deduxi in Apologia præliminari ante Acta B. Aloyſii Carmelitæ tom. 2 Maji pag. 709 & ſeqq.

201 Quod attinet ad ſcommata, quæ impegiſſe dicor Carmelitis; ſi Accuſator meus totum Ordinem repræſentaret, fortaſſis ei non male quadraret epithetum primum quo *paſſione excæcatus* diceretur, æque ac alii ei ſimiles multi. Nunc bene, quod propter ipſum & complices ejus, non debeant tales audire omnes alii, præſertim ante editum Aprilem noſtrum; licet plerique poſtea, excitati criminibus & erroribus, mihi contra veritatem imputatis, caritatis religioſæ limites, in ipſis etiam contentionibus litterariis tenendos, haud parum cognoſcantur exceſſiſſe.

202 Similiter dico, non debere alios turpi nota à me affectos dici, quam merebatur Poëta ille, cujus in me Epigrammata obiter delibavi, citato Tom. 2 Maji pag. 715. Si Collator expreſſiſſet integrum tenorem verborum meorum, quibus dico, quod *Poëta furioſus, rabiei ſuæ ſpumam evomuit in noſtram Societatem, ejuſque Inſtitutorem Ignatium*; non fuiſſet viſa juſto acerbior cenſura, neque in omnes aut multos intorta; ſed in unum unicum Auctorem, qui ceteris ibi relatis etiam hoc ſubjungebat (Ignoſcite, Patres, proferre cogitis quæ tacita volueram, ipſe autem in quodam famoſo libello integre imprimenda dedit) ſubjungebat, inquam, etiam hoc:

Quas Benedictinis Ignatius abſtulit ædes,
An bene facta putas? Ne benedicta quidem.

203 Age: ſi ego ſic luderem in *S. P. V. Eliam*, propter cœnobia quædam, quæ Lezana veſter narrat, ex voluntate Magiſtratuum & Pontificis Romani conſenſu, ſumma cum Ordinis commendatione, ipſi collata, veteribus incolis vel extinctis vel alio amandatis, pro cauſa publicæ utilitatis; idque facerem, ut Poëtæ iſti par referrem; nonne & ego meritò dicerer inſanire ac furere?

PARALLELVM SEPTIMVM.

ACCVSATIO.

204 *Carmelitæ ſunt virtutibus & ſinceritate vitæ pollentes. Ita Sixtus* IV, *& alii quamplurimi Pontifices.* Alia longe Papebrochio ſententia eſt; nempe *Carmelitæ ſunt impoſtores, qui Bullas finxerunt, & Apoſtolica diplomata falſificarunt.* Id à Papebrochio *colligitur ex hæreticis.*

RESPONSIO.

205 Tales ſunt Carmelitæ plerique, quales ſummi Pontifices eſſe ex merito dicunt; *ſed non omnes*; ſicuti & Apoſtoli, *Joan.* 13, quando Jeſus eis dixit, *Jam vos mundi eſtis*. Neſcio autem quinam ſint hæretici, ex quibus colligatur, Carmelitas Pontificum Bullas falſificaſſe; cum neminem illorum ſciam, qui ſuſpectarum mihi Bullarum fecerit aliquam mentionem. Carmelitarum quoque neminem memini appellatum à me *Impoſtorem*; ſi feci uſpiam, emendatum cupio. Certe ſic non potui, nec volui appellare multos, nedum pleroſque, nedum omnes, prout indefinita propoſitio ſonare aliquibus videtur.

206 Fuiſſe tamen inter omnes ſubinde aliquem, non eâdem *ſinceritate pollentem*, qui fingeret quidpiam, patet ex ipſorum Annaliſta Lezana ad annum 1171, qui annus Regulæ, ab Alberto Patriarcha Carmelitis datæ, ſubſcribitur in Bullario; & tamen ipſe, ex fide antiquorum exemplarium, probat, nullius anni notam Regulæ adſcriptam originaliter fuiſſe. Quare inquit, *qui Innocentii IV Bullam, cum Regulæ Datâ ſubſcribunt, nedum corrigendi, ſed expuniendi ſunt; cum, quod in regiſtro non extat, in exemplari apponere non verentur.* Factum id putatur zelo nimis ſimplici, quo Ordo videretur Dominicanis & Franciſcanis antiquior plus quam annis 40. Ut ut eſt; factum agnoſcit Lezana, nec quidquam addit, quo præſumptioni eximat Carmelitas; cum ipſorum Regula toties tranſſcripta, & annum Datæ expreſſum paſſim habens, præſumi non debeat, alibi quam in ipſorum monaſteriis, & ab aliis quam à Carmelitis, fuiſſe additione Datæ falſificata. Quiſcumque eo auſu primus illuſit Ordini, ut per duo deinde vel tria ſecula, etiam in exemplaribus Sedi Apoſtolicæ oblatis, legeretur annus 1171 ſubſcriptus Regulę, noxam ſane minime levem commiſit in ſe, & intulit aliis errorem.

PARALLELUM VIII, IX, X.

ACCUSATIONES.

207 *Carmelitæ ſunt Religionis ſpeculum & exemplum. Ità Sixtus* IV, *Gregorius* XIII, *& alii*: quibus contradicens Papebrochius; *Carmelitæ*, inquit, *Religionis & nominis religioſi jus amiſere. Nullus ſane hæreticorum in talem audaciam proſilivit*, in qualem hic Papebrochius.

208 *Carmelitæ ſunt morum ſanctitate, ac propagatione fidei orthodoxæ conſpicui. Ita Sixtus* IV *& Clemens* VIII. Papebrochius docet: *Carmelitæ ſunt moribus ac fide diverſi, ut ſunt hæretici.*

209 *Carmelitæ, fructuoſis miniſteriis & pene innumeris pietatis operibus, uberes fructus in agro militantis Eccleſiæ producunt utiliter, ita Sixtus* IV, *Sixtus* V, *Paulus* V, *& Clemens* VIII. Oppoſitum placet Papebrochio, juxta quem *Carmelitæ, tamquam inutiles rami, ab Eccleſiæ agro, una cum ſuo trunco (ſcilicet S. Propheta Elia) per ſchiſma ſciſſi ſunt, ſicut ſchiſmatici.*

RE-

RESPONSIO.

210 Quam libens ſubſcribo præmiſſis omnibus RR. PP. Carmelitarum laudibus, tantum abominor oppoſita, quæ numquam ego contra illos cogitavi. Deteſtor ergo audaciam hominis, *in qualem nullus hæreticorum proſilivit*; & velim ipſi Patres Carmelitæ viciſſim abominentur titulum, libro *Exhibitionis errorum* præfixum, & enormitatem cenſurarum ex eodem deſumptarum, quales hæreticorum nullus, nequidem Lutherus atque Calvinus, unquam ab Apoſtolica Sede tulerunt; & qualem Catholicus ſcriptor nullus contra hæreticum quemcumque peſſimum, nec ſcio an hæreticus contra Catholicum, unquam libro ſuo præfixit.

211 Locus, unde ſumptæ ſint horribiles iſtæ mihique imputatæ contra Carmelitas blaſphemiæ, non indicatur quidem ab Accuſatore, uti nec alii ulli tota Comparatione præmiſſa; inveniuntur tamen tom. 1 Aprilis pag. 777 verba quædam, in eum ſenſum, à meo diverſiſſimum, traducta per meram calumniam. Etenim ibi non loquor de Carmelitis, ſed de Pſeudo-monachis Syro-Græcis, quales ſoli in Palæſtina ac Syria erant, quando in montem Carmelum venit Monachus quidam Calaber, habitaturus ad fontem Eliæ, & ſocios ibidem primos collecturus. Ibi ego Carmelitarum Ordinem, ex tam exiguis principiis vel natum, vel (ut ipſi mallent audire) renatum, comparo Euangelico grano Sinapis; nolens quidquam dixiſſe *in præjudicium Elianæ ſucceſſionis*, ſicut hæc à PP. Carmelitis prætenditur, neque vel ibi vel alibi eatenus à me abſolute negabatur; ſed tantum aſſerebatur talibus argumentis niti, quibus non cogatur hominis vel modice eruditi intellectus ad aſſenſum, ne probabilem quidem.

212 Hoc ubi feci loco citato, continuo ſubjungo n. 42, „Cum autem dico ſemen
„exiguum, in Carmeli ſolitudine ſilva-
„rumque condenſis, cælo propemodum
„ſolo conſcio jactum; & uſque dum Re-
„gula tenero germini congrua adjunge-
„retur, lentis auctum progreſſibus; ſoli
„autem nativi malignitate victa, in ramo-
„ſam denique excreviſſe arborem: hæc
„cum dico, nolo ſic accipi, quaſi inten-
„dam negare, ipſum illud exiguum ſe-
„men deciſum fuiſſe ex vaſta aliqua &
„annoſa arbore, quæ (ſicut habet Ordi-
„nis Carmelitici qualiſcumque traditio)
„ab Elia quondam plantata fuerit; & legi
„gratiæ per Apoſtolos inſerta feliciuſ-
„que revireſcens, Orientem implerit
„Monachis; quorum ſucceſſores ac po-
„ſteri Elianum inſtitutum propagarint;
„donec inutiles rami, ab Eccleſiæ agro
„una cum ſuo trunco per ſchiſma exciſi,
„nominis tanti jus amiſere; quod ta-
„men conſervatum ſit in ſemine, in illis
„inquam, pauculis ſub Bertholdo eremi-
„tis; qui licet lingua, ritu, fide, mori-
„buſque diverſi ab iis, in quorum locum
„ſucceſſiſſe præſumuntur, poſſunt tamen
„dici etiam ipſi Eliani inſtituti propago.

213 Non video cui debeant diſplicere hæc; S. Bertholdi ſocios ſecernentia à ſchiſmaticis, qui tunc fuere toto Oriente, Monachis; quos tamen permitto concipi ut arborem annoſam, cujus truncus non ſit S. Propheta Elias (uti calumniatur Collator, eum per ſchiſma ſciſſum dici) ſed plantator illius: truncus autẽ ſit monaſticus in Oriente ſtatus, in varia inſtituta velut ramos diffuſus. Poteram S. Eliam etiam trunci illius nominaſſe radicem, ex qua (illis propter ſchiſma exciſis) per memoriam actæ ab eo Eremiticæ vitæ, non jam deciſum ſit exiguum ſemen, ſed novus ſurrexerit ac felicior ſurculus; Ordo ſcilicet Carmelitanus modernus, quem amamus ac reveremur.

214 De Monachorum Syro-Græcorum in ſchiſmate & hæreſi pertinacia, vide dicta

ctaTomo 3 Maji pag. 806 num. 7 ex Jacobo Vitriaco, talium rerum certiſſimo teſte. Quomodo autem ipſorum tunc ultimus Patriarcha Simon, fuerit erga Latinos affectus, teſtatur ejuſdem liber, contra illos in azymo ſacrificantes, repertus à R. P. Mabilione, & allegatus tomo 7 Maji pag. 702, ubi additamentum iſtud, Chronologiæ Hieroſolymitanæ inſerendum, ſic concludo.

215 *Cum Patriarchæ & Epiſcopi Syro-Græcorum, medio ævo, ferme acciperentur ex Monachis, & hi ut plurimum ejuſdem eſſent cum ſuis Prælatis ſententiæ; atque alienationem à Latinis multo manifeſtius & liberius profiterentur; videant Religioſi quidam Ordines, inde in Europam traducti, utrum tantopere laborandum ſibi ſit, ut ab antiquis in Syria & Palæſtina Monachis ſe proceſſiſſe perſuadeant; & an non honeſtius aſſeverarent, primos ibi Latinos Eremitas, habuiſſe commune nihil cum Syro-Græcis Monachis* (addo nunc, *Quibus mediantibus prætenſa cum antiquiſſimis Sanctis connexio facienda eſſet*) nihil, inquam, habuiſſe cum illis commune, *præter exemplum & patrocinium Eliæ in Carmelo*. Quod ſi etiam per tales tenere & continuare ſucceſſionem ſuam malint RR. Patres, ſaltem non ægre ferant meam bonam voluntatem, majores eorum Latinos & Catholicos, à Syro-Græcis ſchiſmaticis ſecernendi; neque putent quæ de his tam diſerte pronuntiavi, ſibi me applicata voluiſſe.

EPILOGUS ACCUSATORIS.

216 HAc ratione poteramus conferre plurimas Papebrochii Propoſitiones, alias cum articulis ſanctæ Fidei noſtræ, alias cum Scripturis ſacris, multas cum traditionibus Eccleſiæ, nec paucas cum doctrina ſanctorum Patrum; inventuri omnes ut minimum ſuſpectas, & infamium hæreticorum auctoritate ſubnixas; quemadmodum huic ſuperſtruuntur omnes jam relatæ.

217 Neque ſtylus videtur non dignus cenſura; cui merito applicaveris hunc Hieronymi, contra Jovinianum ſcribere incipientis, textum: *Cum legiſſem* (Commentariolos Joviniani) *& omnino non intelligerem, cœpi revolvere crebrius, & non verba modo atque ſententias, ſed ſingulas pene ſyllabas diſcutere; volens prius ſcire quid diceret; & ſic vel reprobare vel redarguere quod dixiſſet. Verum ſcriptorum tanta barbaries eſt, & tantis vitiis ſpurciſſimus ſermo confuſus, ut, nec quid loquatur, nec quibus argumentis velit probare quod loquitur, potuerim intelligere. Totus enim tumet, totus jacet: attollit ſe per ſingula; &, quaſi debilitatus coluber, in ipſo conatu frangitur: non eſt contentus noſtro, id eſt humano more loqui; altius quiddam aggreditur: parturiunt*

riunt montes, naſcetur ridiculus mus .... Quotieſcumque eum legero, ubi me defecerit ſpiritus, ibi eſt diſtinctio. Totum incipit, totum pendet ex altero; neſcias quid cui cohæreat, & exceptis teſtimoniis Scripturæ, quæ ... mutare non auſus eſt, reliquus ſermo omni materiæ convenit, quia convenit nulli.

218 Omnia verba deſcripſi (*etiam illa quæ brevitatis ſtudio hic prætermiſſa ſunt, Iovinianarum elegantiarum ſpecimina*) quia nullum abundat verbum, & ſingula ſelecta videntur ad propoſitum caſum.

REPONSIO.

219 Quam nullo juris ordine ſervato hæc fiant, publicenturque in vulgus, quæ Judex primum videre ſolus, tum reo deberet communicare, *etiam in cauſis quæ Romani Pontificis judicio ſubjiciuntur*, docet P. Janningus, in ſua amica Expoſtulatione, ante tomum 1 Junii legendam. 12 & ſeqq. De ſtylo Latino non puto ex Hiſpania expectandum judicium, ubi oportuit loca ex meis libris accuſanda vulgari linguæ reddere omnia; quam bonâ autem id fide factum ſit, judicabunt ii, qui textum textui conferre ſcient & dignabuntur.

220 Porro ut Collatori facile fuit ex Hieronymo arripere aliquid, quod ipſemet forſitan non ſatis intelligebat, apte tamen videbatur poſſe intorqueri in eum, cujus non tam ſtylus quam argumentum diſplicet; ſic ego non ægre multo plura, ſumpta ex eodem Hieronymo, retorſerim in Exhibitorem errorum mihi imputatorum; neque enim poſſum in præſentem Accuſatorem, cujus nomen noſſe mihi needum contigit. In hunc tamen poſſum conferre illud S. Baſilii Epiſt. 82 ad Patrophilum: *Homines illi, qui nos odio perſequuntur, ... aſſiduis nos calumniis gravarunt. Purgavimus quidem nos ſemel atque iterum ... nec aliquid prodeſſet ſi perpetuo nos defenderemus, propterea quod, nobis procul deſſitis*) addo ego, & quid alibi ſpargatur ſæpe diu ignorantibus, certe promptam defenſionem non ubique terrarum habentibus) *mendacibus noſtris detractoribus in promptu ſit è vicino, ſuis adverſum nos delationibus, vulnerare cor facile, & conviciis credendis expoſitum, neque doctum, alteram auriculam abſentis illibatam eſſe ſervandam.* Hujuſmodi cor utinam ſolum vulgus haberet! & quandoque non haberent etiam illi quibus de aliena fama committitur judicium.

137 Hic mihi ad extremum monendus es, Lector, quod ea cui reſpondi hactenus Comparatio propoſitionum Pontificiarum, eiſque oppoſitarum & mihi perperam imputatarum, miſſa ſit Româ, ſicut ibi circumferebatur manuſcripta, abſque Auctoris nomine, aliove indicio quo intelligatur unde fuerit accepta. Anonymo igitur paſquillo, abſque verborum meorum exhibitione ſincerâ, & locorum aſſignatione diſtincta, perniciosius graſſanti, continuo repoſui breve reſponſum, ſub hoc titulo. *Fraus captioſa Collationis Elogiorum à S. Sede datorum Carmelitis, & ſcommatum pſeudo-Papebrochii contra eoſdem, Urbis & Orbis judicio expoſita.* Ipſam autem expoſitionem, claritatis cauſa,

ſa, diſtinxi in *Protheſes ſummorum Pontificum*, & *Antitheſes pſeudo-Papebrochii*; utriſque vero ſubjunxi *Theſes Danielis Papebrochii*, ut veraciter meas, & tam conſonas Pontificiis quam pſeudo-Papebrochianis contrarias, vel etiam contradictorias. Eadem nomenclatura manſit in primâ hujus Appendicis poſt Articulum 2. editione, licet aliis ſæpe verbis, iiſque modo contractioribus, modo prolixioribus. Nunc vero in hac ſecunda Reſponſionum primarum editione, mutata eſt etiam nomenclatura prior, quia minus commoda videbatur Lectoribus, vocum Græcarum vim non bene capientibus; & in *Accuſationes Reſponſioneſque* diſtinguitur etiam hæc Appendix, ad normam reliqui totius libri.

222 Porro cum illa Appendix prælum quoque jam eſſet ſubitura, intelligo Collationem præfatam & hic diſcuſſam, verbotenus reperiri impreſſam in libro Delationum, ſacræ Inquiſitioni lingua Hiſpanica oblatarum anno 1691; reperiri autem poſt Prologum Patris 2, ſubſcriptum à Fr. Didaco de Jeſu Diſcalceato, Hiſtorico Generali Ordinis Carmelitani, veluti continuatore Delationum earum, quas contra noſtros libros, eodem anno ſimiliter impreſſas, obtulerant, cum ipſo Fr. Didaco, utriuſque Ordinis Procuratores Generales, Obſervantium quidem Fr. Joannes Gomez de Barrientos, Diſcalceatorum vero Fr. Joſephus de Jeſus-Maria. Qua auctoritate vel licentia tales libros (nam ſecundum, priori ſimilem, excuſum ferunt anno 1694) iſti imprimi fecerint, & aliis quam deputatis à ſacra Inquiſitione judicibus communicaverint exempla, uſque in Italiam Belgiumque fuſa, contra Tribunalis illius ſacratiſſimas leges, viderint ii quorum intereſt; quam non bona fide me accuſarint, declarat Libellus ſupplex, ſub titulo *Memorialis*; Regi Hiſpaniarum oblatus, à noſtræ Provinciæ Toletanæ Procuratore Antonio Beltran, compoſitus autem à P. Antonio Xaramillo, Provinciarum Indicarum Procuratore Madriti. Ambo libri dicuntur pro parte majori ſumpti ex libro P. Sebaſtiani: quapropter præſumere licet, eâdem ſpongiâ, qua Exhibitiones Errorum diluuntur, dilutas & diluendas calumnias, inde in Hiſpanicam linguam traductas.

223 Igitur, ne cœptum opus Reſponſionum interturbem, Articulos proſequar eoſdem & eodem ordine, quo ipſos mihi objicit P. Sebaſtianus: & huic cum reſpondero, prædictos Delationum libros excutiam; quidquid à P. Sebaſtiano intactum objici videro explicaturus, ſimulque laboris & chartæ facturus compendium, & daturus tertiam partem Reſponſionum ad Delationes Hiſpanicas. Interim fortaſſis Latine publicandas. Etenim pridem eſt quod traductioni illi ſcio incumbi; forſitan eo fine, ut cum ego, curſu operis medio jam confecto, nonnihil reſpirare voluero, videantur Adverſarii novas copias ex Hiſpania in campum educere, Reſponſionibus meis oppoſitas. *Populo impoſuimus, & oratores viſi ſumus*, inquiebat ille. Sic & iſti, etiam cum nihil adducunt novi, videri volunt novis armis pugnare; quos juſtius erat, per ingenuam abdicationem calumniarum, mihi à P. Sebaſtiano impactarum, reſtituere famam injuſte læſam; aut certe ad ſingula Apologiæ meæ capita reponere, ſi quid habere ſibi videantur ad priores Accuſationes ſuſtinendas, meque fraudis & malæ fidei convincendum.

ART. III.

ARTICULUS TERTIUS.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur illa quæ inter Acta Sanctorum habet Papebrochius, contra Summorum Pontificum Bullas, aliaſque litteras Apoſtolicas.

RESPONSIO.

QUænam ea ſint, expectabo; reſponſionem ad ſingula, explanationemque dilucidam paratus ſtatim præſtare. *Quantam*, inquis, *deferentiam, fidem & obſervantiam univerſi Catholici debeant Bullis, aliiſque Apoſtolicis litteris, oſtendit Jacobus à S. Antonio in Appendice conſultatoria*, edita anno 1682: ſed & oſtendunt alii plures, non minoris quam Jacobus ille auctoritatis. Quid tamen & quam efficaciter contra me oſtendat, non invitus edocebor.

2 Ais, *Societatem docere*, quod nemo, *niſi per Pontificiæ Majeſtatis, ac Vicarii Dei contemptum, recedere poſſit à Bullis aliiſque litteris Apoſtolicis.* Cur tenebras & confuſionem ubique amas, Rev. Pater accuſatoris non admodum recti ac fidelis indicia? Ubinam hoc Societas tecum docet indefinitè? Quænam id indefinitè docet ſchola in Eccleſia? Omnes aſſerunt, recedi non poſſe à Bullis aliiſque litteris Apoſtolicis in quibuſdam cauſis: in nullis recedi ulla ratione vel auctoritate poſſe, neminem præter te, qui aſſerat, legiſſe vel audiviſſe me memini.

3 Satis ſibi conſtat excellens Sanctæ Sedis auctoritas, exoticis ejuſmodi & paſſim rejectis extenſionum figmentis minime indigens. Nihil me ei infallibilitatis, nihil reverentiæ à Catholicis tribui ſolitæ negaſſe memini. Nihil reipſa negaſſe, cœpi oſtendere paragrapho ſuperiore, & pergam deinceps, refutando accuſationes tuas circa ſingula. I præ, Accuſator: nil morabor, premam ubique ductoris veſtigia.

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius impugnat cum Hæreticis epiſtolas Decretales Summorum Pontificum.

RESPONSIO.

5 EXpectas procul dubio, Lector, fore ut Adverſarius probandum ſuſcipiat, quod vel omnes Epiſtolas Decretales rejiciam, vel ſaltem aliquas, tamquã catholicæ fidei vel chriſtianis moribus non ſatis convenientes. Omnes in Eccleſia receptas, tamquam doctrinam ſanam continentes, etiam ut tales recipio: ſed teneo, non omnes eorum Pontificum eſſe, quorum nominibus inſigniuntur. Hoc Epiſtolas Decretales Summorum Pontificum in pugnare eſt, juxta Adverſarium. De inſcriptione falſa ſuſpectæ mihi ſunt, quæ præcedunt Siricium Papam, ante quem licet non negẽ ſcriptas aliquas fuiſſe, nego tamen haberi genuinas, ſed aſſero vel ſuppoſitas eſſe, vel in-

interpolatas; idque eo fidentius, quod ipſas ignoraverit diligentiſſimus talium Romæ collector primus, Dionyſius Exiguus, ſeſquiſeculo non integro poſt Siricium, à cujus indubitabili Epiſtola ille incipit, data Arcadio & Bautone Coſſ. id eſt an. 385.

5 De utriſque pag. 136 parte 1 Con. Chronico hiſt. ſic loquor: „*Decretales Epiſtolas, quas Beatiſſimi Papæ diverſis temporibus ab urbe Romana, pro diverſorum Patrum conſultatione dederunt, venerabiliter ſuſcipiendas*, mandaverat olim *Gelaſius Papa I*; eas ſcilicet intelligens, *quas dumtaxat & antiquitus ſancta Romana Eccleſia conſervans* (uti loquitur Nicolaus I in Epiſtola 47 ad Galliæ Epiſcopos) *nobis quoque cuſtodiendas mandavit, & penes ſe in ſuis archivis & vetuſtis rite monumentis reconditas veneratur*. Tales haud dubie erant quas Dionyſius Exiguus collegit, à litteris *Siricii* Papæ incipiens, ſicut dixi. Sed plus videtur voluiſſe *Nicolaus*, & veris illis indubitatiſq; Decretalibus etiam accenſuiſſe omnes illas anteriorum Pontificum, quas veluti Romę deperditas & in Hiſpania repertas, Iſidoriana collectio inſuper habet, ſeculo VIII exeunte vel ingrediente IX, primum nominari & legi cœptas: ſic enim pergit Nicolaus: *Abſit ut ſcripta eorum quoquo modo parvi pendenda ducamus, quorum videmus Deo auctore ſanctam Eccleſiam, aut roſeo cruore floridam, aut roriſluis ſudoribus & ſalutaribus eloquiis adornatam*. Nam quos alios habuit Romana Eccleſia Pontifices Martyres, niſi eos ſub quorum nominibus tunc circumferebantur, & paſſim ab omnibus ſuſcipiebantur, ut veræ Decretales Epiſtolę, nunc autem convictæ tenentur ſuppoſitionis certiſſimæ?

6 Non mei unius hunc ſenſum eſſe, licet ſolus accuſer, poteras, Rev. Pater, diſcere, ex toties à te citata Labbeana Conciliorum editione: ubi Tom. 1 col. 78 legiſſes prolixam ipſius Philippi Labbe Obſervationem, cujus hic initium cogor exhibere: *Mirum eſt* (inquit) *viris doctiſſimis, Turriano, Binio, & quibuſdam aliis, in tanta eruditionis eccleſiaſticæ luce* (quantâ ſcilicet hoc ſeculo gaudemus) *probari potuiſſe Decretales illas Epiſtolas, à quocumque ſeu Mercatore ſeu Peccatore* (alterutro enim cognomine in Mss. dictus invenitur Iſidorus) *& antiquis Romanæ urbis Pontificibus ſuppoſitas circiter an. 800: adeo enim perſpicacibus viris deformes videntur, hoc ſaltem tempore, ut nulla arte, nulla ceruſſa, aut purpuriſſo fucari poſſint*. Iſti autem perſpicaces viri, ex multis pauci, Labbeo ſunt, *Baronius, Bellarminus, Peronius, Ceintius, Antonius Auguſtinus, Lorinus, Sirmondus, Ducæus, Petavius, Marca, Boſquetus*.

7 Hos ſi non legeras, R. Pater; ſaltem apud me, parte 1 Conatus pag. 18, non potuiſti non legiſſe verba Baronii ad an. 530 num. 5 ſic ſtomachantis: *Eant procul à fidelium cœtu, qui in Eccleſiam .... ejuſmodi conantur inferre quiſquilias; longeque longius exulent à Catholico orbe, qui, quæ corruere videntur, mendaciis ſuffulcire nituntur*. Quod ſi hæc quoque oculos tuos fugerunt, quomodo in eâdem quam accuſas pag. 4 non vidiſti, quod verbis quidem meis, ſed ſenſu allegati iſtic Illuſtriſſ. Schelſtratii, dicantur omnia? Vide Antiquitatis ab eo illuſtratæ partem 2 Diſſert. 3 cap. 5. Quare, ut diſſimulares tantorum virorum à me referri ſententias, & in me ſolum torqueres invidiam, eamque omni ex parte injuſtam, locum exhibuiſti mutilum; & ex ipſo contextu ea quoque omiſiſti, quibus majorum credulitas circa Decretales iſtas excuſatur? Non enim tantum dico, *multas Epiſtolas Romanorum Pontificum falſis inſcriptas nominibus*; ſed addo, *doctrina alioqui & ſententia veraces, ideoque non agnitas* fuiſſe, atque ita [*diu illuſiſſe credulitati Chriſtiani orbis*] & quæ ſola ultima verba Tu allegas, uſque ad mentionem Schelſtratii, fuſius eadem tradentis: ex cujus denique diſputatione concludo;

cludo; *eas nunc viles Hiſtoricis haberi*; & Chronologica dumtaxat errata indicanda mihi ſumo, quę & Labbeus notat ſigillatim.

8 Quid autem ego in illis carpo? Nominis inſcriptionem falſam. Baronius ad an. 865 num. 8, cum pluribus oſtendiſſet ſuppoſititias, iiſque Eccleſiam non egere, *quod excerpta*, inquit, *ex illis capita, à Benedicto Levita primum, ut Canonibus conſentientia, probata eſſent (ut ipſe teſtatur) auctoritate Romanorum Pontificum (quod & à poſterioribus factum eſt collectoribus) eadem uſu potius recipi contigerunt, quam conſtanti ipſorum firmitate.* Hæc verba deſcribens ex Baronio à Marca Pariſienſis Archiepiſcopus, apud Labbeum col. 79, negat ſe poſſe conſentire Baronio, *quod acrioribus verbis Epiſtolas dilaceret, quas e ſententiis & verbis Legum, Canonum antiquorum, & Sanctorum Patrum, qui quarto & quinto ſeculo floruerunt, ſi pauca demas, concinnatas eſſe conſtat.*

9 Hoc cum primus mundo oſtendiſſet David Blondellus, diligenter fontes ſcrutatus, ſicut ex ipſo illos tranſcripſit in ſua editione Labbeus; potui & debui eidem, licet heterodoxo, dare laudem, quam merebatur, & quam talibus non ſolent invidere ſcriptores Catholici. Quemadmodum nec Blondello invidit Labbeus poſt tom. 1 de ſcriptoribus Eccleſiaſticis in Cenotaphio Joannæ Papiſſæ ſubverſo pag. 840. Nam, cum dixiſſet, paucos reperiri hæreticos, qui velint fateri, fabuloſe confictam Papiſſam eſſe, aut agnitam ut talem damnare, *ſaltem publice, propter metum Collegarum, aut inſanæ plebeculæ, ſimilibus jam pridem næniis aſſuefactæ. Unus*, inquit, *David Blondellus, Catalaunienſis, Calviniane hæreſeos adminiſter, hanc ſpartam exornandam ſuſcepit, conquiſitis ex hiſtoricæ antiquitatis penu pluribus argumentis.*

10 Neque in laudandis ſic heterodoxis Philologis, Antiquariis, Poëtis, Criticis, Medicis, Juriſtis quidquam peccare ſe credunt Orthodoxi, contra Inſtructionem Clementis VIII, quem ais pręcepiſſe, ut è libris Catholicorum deleantur *Epitheta honorifica, & omnia in laudem hæreticorum dicta.* Uſus enim proborum Catholicorum id intelligit, de ea dumtaxat laude, quæ poſſet in ipſius hæreticos commendationem verti, quando laudarentur ipſi nimis illimitate, vel in materia religionis, ſanctitatis &c. vel quando ipſorum libri in defenſionem pravæ, vel vituperium ſanæ doctrinæ ſunt conſcripti. Nec tu ipſe, Pater R. in ſcholis humanioribus didiciſti, è manibus abjicere Notas Farnabii in Virgilium, Senecam, Horatiū, quod heterodoxus auctor fuerit.

11 Aſt intolerabile videtur, & *horrent Catholicæ aures*, dum ipſis ex pag. mea 18 præcitata, legitur, quod Blondello, ſic merito de Decretalibus iſtis ſuppoſititiis, *debitores ſe agnoſcunt Scriptores Catholici; pro eo quo tenentur veritatis ſtudio, etiam a Wicleffo grataner ſuſcepturi correctionem inveterati erroris, ſi primus impoſturam detexiſſet.* Nunc ea laus Hincmaro Remenſi Archiepiſcopo, à multis tribuitur; qui poſtquam illæ in Galliam Decretales illatæ fuerant, contradixit novitiæ tunc fictioni, ſed fruſtra. Horrent, R. Pater Profeſſor, aures veſtræ ad Davidis Blondelli elogia: qui tamen, velis nolis, vir fuit & ſemper habebitur eruditus; neque pervicaci mentis errore abſtractus in hæreſim eſt, ſed ei innutritus, totū ſe ſtudio hiſtorico dedit, & ſolius veritatis amore decantatiſſimam hæreticis Joannam Papiſſam exufflavit, *ſinceritatem viri honeſti præſtans*, ut in Dict. Hiſt. ait Morerius, Presbyter & Doctor Pariſienſis.

12 Horrent, inquam, aures veſtræ ad elogia Blondelli; & non horrent ad nomen *Joannis Balei*, turpiſſimi Apoſtatæ Carmelitani Ordinis, cujus omnes paginæ ſcatent invectivis & ſarcaſmis in Papas, Papiſmum, & Papiſtas. Cur autem Balæi nomen non horrēnt Patres Carmelitæ, ſed apud P. Fran-

ciſcum Bonæ-Spei, in ſui Armamentarii Carmelitici parte 2, quam totam placuit in novo Speculo Carmelitano reproducere, quatuor omnino locis meretur nominari? Nempe quia (ſicut in Indice legitur) *teſtatur, Joannem XLIV Patriarcham Ieroſol. compoſuiſſe librum de inſtitutione primorum Monachorum, & aſſerit Carmelitas anno 1212 veniſſe in Angliam, multaque paſſos à Rectoribus & Curatis eccleſiarum parochialium.*

13 Si Balæus vixiſſet cum S. Hieronymo in Palæſtina, contra hunc, tam diſerte affirmantem in Vita Hilarionis cap. 10, quod *ante S. Hilarionem necdum Monaſteria in Palæſtina erant, nec quiſquam Monachum in Syria noverat*, quodque *ille fundator & eruditor hujus converſationis & ſtudii in provincia fuit*; contra Hieronimum, inquam, recenſentem opora Joannis adverſarii ſui, & iſta affirmantem, & ut affirmare tutius poſſet diſſimulantem, notum ſibi eſſe iſtum ſui adverſarii librum *de inſtitutione Monachorum*, valeret Balæi pro libri auctore teſtimonium: item, ſi pro anno 1212 inſtrumentum aliquod authenticum allegaſſet, valeret pro conſtituenda epocha adventus Carmelitarum in Angliam. Nunc de homine, à tirocinio ſolicitius ideis Carmeliticis imbuto, quid aliud exſpectes, quam ut, licet Wicleffi diſcipulus eſſet ex primariis unus, verificari in ſe monſtraret illud vulgo dici ſolitum:

Quo ſemel eſt imbuta recens ſervabit odorem
Teſta diu —

14 Wicleffo nullam debent Catholici gratiam: quia criſim ſuam, quæ fuiſſet in quibuſdam pſeudonymis Decretalibus tolerabilis, contra omnes extendit, cauſa ſtabiliendæ hæreſeos, quando docuit, Propoſ. 18 damnata in Concilio Conſtantienſi, non tantum quod *Decretales Epiſtolæ ſunt apocryphæ*, per propoſitionem indefinitam; ſed inſuper addidit; *Et ſeducunt à Chriſti fide: & Clerici, qui eis ſtudent, ſunt ſtulti.* Dum hæc Wicleffi memoras; *Judicet*, inquis, *ſancta Sedes, an & quouſque accedat Papebrochius ad hanc Wicleffi propoſitionem, in Concilio Conſtantiæ damnatam.*

15 Reſpondeo paucis; non magis me ad Wicleffi doctrinam accedere, quam Labbeum, Petavium, Peronium, Lorinum, Sirmondum, Baronium, Bellarminum, Schelſtratium, alioſque ſupra adductos; & ni, fallar, omnes qui hoc tempore antiquitatum ſtudioſi ſunt. Cur igitur, omnibus illis præteritis, me ſolum accuſas? atque ubi tot legiſti in diſſertatione mea ſocios catholicos, cur nullos alios citas quam *hæreticos*? Cur non indicas varium & patentiſſimum diſcrimen inter meam & hæreticorum ſententiam? Cur dicis, à me ut *illuſorias* & *viles* traduci Pontificum Decretales, qui non niſi de ſuppoſititiis loquor: & non ex mea, ſed Schelſtratii Bibliothecæ Vaticanæ Præfecti ſententia, Diſſertationem ejus citans & in ea caput 3? Cur graviorem contra Decretales illas cenſuram Baronii prætermittis? Denique, R. Pater, tot ubique ſe produnt infidelis & iniquiſſimæ criminationis tuæ argumenta, ut non videam quomodo eam concipere, nedum in publicum protrudere potuerit Accuſator Chriſtianus, Religioſus, Sacerdos, &c.

§ II.

§. II. *ACCUSATIO.*

Papebrochius aſſerit, ſummorum Pontificum Bullas ne vel minimum punctum probabilitatis adferre Hiſtoriis, quas referunt & approbant.

RESPONSIO.

16 COnfutata hæc calumnia eſt Articulo 2 §. 10. Cum autem jubeas eamdem cramben recoquere, illic oſtendi, quod, ſi ejuſmodi accuſandi ratio invaleſcat,, nullus ſit liber, ne Sanctorum quidem Patrum, aut etiam Scripturæ ſacræ, cui graviſſimus error imputari non poſſit. Ubinam enim *aſſero, ſummorum Pontificum Bullas ne vel minimum punctum probabilitatis adferre hiſtoriis, quas referunt & approbant?* Ubinam, quod ais, num. 14, idem *aſſero de aliis quibuſvis, in Bullis Pontificum relatis?* Ubinam *cenſeo, Pontifices per Bullas ſuas, hiſtoriis quas in illis referunt & approbant, non plus auctoritatis ac probabilitatis adferre, quam ſi Mahometus in ſuo Alcorano, aut Hæreſiarcha in ſuo libro eas referret?* Remittis lectorem ad Paralipomena Conatus Chronico-Hiſt. pag. 35. Atqui neque illic, neque uſquam alibi comparationem inſtituo inter *Bullas Apoſtolicas* & *Mahometi Alcoranum*, aut *librum* ullius *Hæreſiarchæ*; neque *Mahometi*, neque *Alcorani*, neque *Hæreſiarchæ* illic memini. Pergis tamen eamdem comparationem objicere fruſtra, ter in eodem Paragrapho.

17 Hic ergo Patern. Tuam arguo de calumnia: non enim ais id me aperte aſſerere; ſed tantum *cenſere*, ſcilicet in animo. *Papebrochius*, inquis, *cenſet Pontifices* &c. Quomodo autem probare poſſum id me in animo non *cenſere*? Proferamne locos ampliſſimos, ubi Pontificiam auctoritatem etiam in facti quæſtionibus ſummi momenti eſſe prædico; neque ab ea vel in hiſtoricis recedendum, niſi ubi error indicio minime levi ſit detectus? Si referam ex 1 parte Conatus n. 16 quod *Bullis, Brevibus, Conſtitutionibus, Decretis ſummorum Pontificum* &c. *etiam extra caſum & materiam fidei aut morum ſalutarium emanatis, maximam, ſaltem intra lineam auctoritatis humanæ, univerſi Catholici debent deferentiam, fidem, ac obſervantiam*; ita quidem me verbis aſſerere rurſum dices, non tamen ita *cenſere*. *Papebrochius* enim *cenſet, Pontifices per Bullas ſuas hiſtoriis, quas in illis referunt & approbant, non plus auctoritatis ac probabilitatis adferre, quam ſi Mahometus in ſuo Alcorano, aut Hæreſiarcha in ſuo libro illas referret.* Undenam igitur habes, R. Pater, me ita *cenſere*?

17 Ex eo, inquis, quod „ *in Paralipomenis* „ ad Conatum in Catalogum Pontif. pag. „ 35 aſſeritur, quod hiſtoriis aut aliis qui- „ buſvis, in Bullis Pontificum relatis, *nec* „ *minimum quidem punctum majoris, quam* „ *antea habuerint probabilitatis inde accedat.* Atqui loco citato, ut patet, agitur de factis tantummodo relatis, non de *approbatis*, quemadmodum perperã mihi affingis. Approbationis enim nullius memini; imo expreſſe dico, *Aliud agere & intendere Bullarum ſcriptores ac largitores, quam definire quæſtiones numquam examini ſuo oblatas, nec* (*ſi offerantur*) *recipiendas ab ipſis, nedum decidendas.* Qua igitur fronte dicis, me agere de hiſtoriis à Sede Apoſtolica *approbatis*? Præterea à veritate alienum eſt, quod agam

illimitate ſeu indefinite de *hiſtoriis*, & *aliis quibuſvis in Bullis Pontificum relatis*; cum agam de ſolis *ejuſmodi ſic relatis*, ut ſunt quæ non aſſertive, ſed mere narrative, & aliorum nomine, in Bullis Pontificum continentur.

19 Caſus erat de Gregorio XIV, qui in Bullâ an. 1591 præfatur, quod *Magiſter Generalis & Fratres Congregationis Cruciferorũ exponi ſibi fecerunt, quod .... prædicta Congregatio per B.Cletum inſtituta, & per Alexandrum III, Romanos Pontifices .... reformata fuit*: quibus relatis ſic animadverto: *Hæc verba qui acciperet, velut Gregorii ipſius aſſertum, cum tantum referantur ut aſſertum ſupplicantium, næ is vehementer aberraret, ſeque oſtenderet ignarum ſtyli in ſimilibus teneri ſoliti.* Pontifex E.G. concedit Cajo privilegium ſacelli domeſtici, quia *exponi curavit Cajus Pontifici, ſe eſſe pranobilem, valetudine infirmum* &c. Quid ſi autem Cajus, ut quandoque in ſimilibus ſolicitationibus fit, revera non ſit nobilis, eritne ſufficiens diploma Pontificis ad probandam Caji nobilitatem? imo an illi propterea *vel minimum punctum majoris probabilitatis quam antea habuerat, inde accedet?* De his & *ejuſmodi ſic relatis*, reſpondeo negative.

20 Quid hic contra communem ſapientum ſententiam? quid adverſus auctoritatem Sedis Apoſtolicæ? Imo, inquiet P. Sebaſtianus, hoc ipſo quo habetur in Pontificio diplomate quod Cajus exponi ſibi curaverit ſe nobilem, valetudine infirmam, &c. nefas eſt dicere quod Caji nobilitas non ſit reddita magis probabilis. Reverende Pater, ſi hæc ad probandam nobilitatem aliquid conducerent, quanto frequentiores forent fraudulentæ ejuſmodi diplomatum ſolicitationes!

21 Ne totius accuſationis ſcopum ignoremus, hic & ubique interſeris, *hereditariam Carmelitarum ab Elia ſucceſſionem, fide humana*, ut ais, *digniſſimam*. De hac ſuo loco A Carmelo dilaberis ad minimam Societatem noſtram, argumento quod vocant *à pari* Citas Imaginem primi ſeculi, in qua de Societate habetur pag. 89; *Hac tot Pontificum, tantâ animorum conſenſione, in idem conſpirans auctoritas, Societatem ita ſtabilivit, ut eam nulla jam malevolorum invidia convellere poſſit aut labefactare; ſed neque invadere, niſi per Pontificiæ Majeſtatis, atque adeo Divinæ humanæque contemptum.* Inde inevitabili conſecutione deduci poſſe arbitraris, *hereditariam & coævam Carmelitarum ab Eliâ ſucceſſionem*. Diſparitas, R. Pater, eſt; quod in priori caſu agatur *de Societatis inſtituto, à Sede Apoſtolica confirmato*, ut vel ex titulo capitis eſt evidens: quæ cum ſit quæſtio juris & morum, in ea definienda Pontifex errare non poteſt, ex communi Theologorum ſententia; an autem ab Eliæ tempore Ordo veſter extiterit, mera facti, non morum, quæſtio eſt, neque uſquam à Pontificibus definita.

22 Ut legitime argumentum deduceres, inferre debebas; *ergo etiam Carmelitarum Ordinem, Quem tot Pontificum tanta animorum in idem conſpirans auctoritas ita ſtabilivit, nulla jam malevolorum invidia convellere poteſt aut labefactare.* Totum ſine cunctatione admiſiſſem; ſpectat enim ad quæſtionem juris & morum, an religioſus Ordo, ſeu ejus inſtitutum viam pandat ad ſalutem & perfectionem. Vetuſtas autem & ſucceſſio hereditaria ad factum pertinent, circa quod nihil hactenus reperitur auctoritate Apoſtolica definitum.

23 Inſtas ex P.Cornelio Hazart, aſſerente, Xaverium fuiſſe Societatis, *idque negari non poſſe abſque evidenti contemptu Vicarii Dei.* Reſpondeo, & hic diſparitatem eſſe manifeſtam. Xaverium enim Societatis fuiſſe, facile & ſine morali periculo errandi declarare potuerunt Romani Pontifices, utpote rem temporibus ſuis proximam, innumeris ſtabilitatã teſtimoniis, atq; ipſius Xaverii manuſcriptis litteris; neque aliunde ulla

ulla ratione ſuſpectam aut dubitabilem. Aliud eſt de inſtitutione veſtra Eliana, tam remotam à noſtris & Pontificum temporibus, tot ſuppoſititiis actis ſuſpecta, tot argumentis impugnata, tot adornata falſis & incredibilibus circumſtantiis. Contradicere autem Pontifici ſine ulla ratione, imo contra rationem manifeſtam, quis non interpretetur quemdã Pontificis contemptum? At ubi rationes diſſentiendi graves ſunt, recedere à Pontifice cum reverentia, in quæſtione puri facti, non definiti, & ad fidem aut mores minime pertinentis, ſemper licuit.

24 In hoc itaque accuſationis tuæ, in titulo propoſitę, infidelitas pręcipue conſiſtit: primo, quod dicas indefinite, me agere de *Hiſtoriis quas ſummi Pontifices referunt & approbant*; cum loco à te citato diſerte agam de iis ſolis Hiſtoriis, quas Pontifices tantum *referunt, non recipiunt, nedum decidunt*. Secundo, quod cum tantum agam de *ejuſmodi ſic relatis*; omittas utramque particulam reſtringentem, *ejuſmodi*, & *ſic*; quibus ſignificabam, me tantum loqui de iis, quæ à Pontifice mere narrative & aliorum nomine, non ſuo referuntur, neque ullatenus aſſeruntur; uti Gregorius XIV non aſſerit, quod Cruciferi à Cleto inſtituti ſint, & ab Alexandro III appprobati; ſed tantum, quod *Magiſter Generalis & Fratres Congregationis Cruciferorum* hoc *exponi ſibi fecerint*. Quare & doctrinam hanc meam ſanctæ Sedis judicio ſiſto intrepidus, Teque ego, Rev. Pater, graviſſimæ calumniæ & infidelitatis reum ago.

§. III. *ACCUSATIO.*

Aliæ quædam argutiunculæ refutantur, & in Societatem retorquentur, quibus Papebrochius aliorum Bullas, Brevia, aliaſque litteras Apoſtolicas molitur invadere & ſuſpectare.

RESPONSIO.

25 Quod ad *Argutias* mihi objectas attinet, quid quæſo argutiæ in eo eſt, quod parte 1 Con. pag. 5 num. 17 dicam; *Non indignabitur* Innocentius XI, *ſi quibuſdam deceſſorum ſuorum litteris ſubinde dicatur contineri quidpiam, non alia quam quæ à ſupplicantibus ſuggeſtum eſt, accipiendum fide?* Atque hæc magis innocua judicabit is, qui non crude avulſa à textu, ſed cũ antecedentibus conſideraverit, & minime ſcandalizabitur. Præter ea quæ de Decretalibus ex Schelſtratio ſupra relata ſunt, præmiſeram Epiſtolam Illuſtriſſ. Auguſtini Favoriti (ad ipſum enim propter famoſos infameſque libellos ac minas Patrum Carmelitarum ſcribere coactus fueram) ſic inter alia mihi reſcribentis: *Significavi Sanctitati ſuæ* (Innocentio XI) *quam injuſte de vobis querantur Religioſi nonnulli viri; qui ſi ad Pontificem querelas detulerint, næ illi rem ſibi eſſe ſentient cum Principe, acri hominum & negotiorum æſtimatore.* Hinc ego, de eodem ſanctiſſimo Pontifice ſubjungo, quod, cum optime intelligeret, *in iis quæ fidem aut mores non ſpectant, nec à Theologis vel Canoniſtis, ſed ab Hiſtoricis ſunt diſcutienda, nihil ſibi facultatis competere humana majoris, non indignaretur &c.*

26 Alia ſane plura quotidie occurrunt, & Pontifices etiam ipſi teſtantur, querentes Deceſſoribus ſuis à ſupplicantibus impoſitum fuiſſe; nec tantum in ſimplici relatione Hiſtorica, cum gratia aut privilegio conceſſo non co nnexa; ſed etiam in tali relatione,

 ne,

ne, quæ motivum ſit præſtandi gratiam, & ſine quo non præſtaretur. Ejuſmodi relationem Clementi IX obtruſam fuiſſe à PP. Carmelitis in Hiſpania, teſtatur, indignatur, & damnat Clemens X; uti Paternitas veſtra non ignorat, & Art. 2 §. 10 n. 99 oſtendimus ex Bullario.

27 Argutiunculam ſecundam reperis in verbis, quibus pag. 91 num. 9 propono exemplum Angeli de Nuce Abbatis Caſinenſis, qui monaſterii ſui Chronicon egregiis Commentariis illuſtrans, noluit uti Bullis S. Gregorii, in capite Bullarii Caſinenſis legendis; uti neque Joannes Mabilio, in prolixa Præfatione ad opus ſuum; eo quod illas ſuſpectas falſitatis haberent. Clarius apparuiſſet, R. Pater, fruſtra te nodum in ſcirpo quærere, ſi locum integrum protuliſſes. Hunc ergo accipe. *Certis veriſque teſtimoniis ipſius quoque* S. Gregorii, *commendatiſſimam Regulam, ſciebant viri ſapientiſſimi, non egere ficta ejuſmodi laude; quos utinam omnes ii imitarentur, quibus ſubinde detrahuntur falſa & Eruditis hominibus ſtomachum moventia, ut vera decora appareant in luce majori. id ſi facerent, non ita, velut pro aris ac focis, inveherentur in noſtros Conatus; nec tam pervicaciter ſibi putarent propugnandum, quidquid nimia majorum ſimplicitas quocunque modo in lucem protulit de ſua origine; non etiam talia ponerent in capite Privilegiorum ſuorum, neque canonizata omnia eſſe putarent, ſi alicui Pontificum, benigne inclinato ad illa ſibi confirmanda, curæ non fuit quam ſeveriſſime excutere ſingula.*

28 Hæc ſcribens nihil equidem argutabar, ſed conſequens eſſe volebam, *ejuſmodi fictitiæ laude* (quam Benedictini repudiabant) non egere Ordinem Carmelitarum, qui veris encomiis ex merito ornari poteſt per ſecula omnino quinque, à Sancto ſcilicet Bertholdo vel Brocardo; tanto alioquin obſcurior futurus, quanto altius juſto repetere exordium ſuum conabitur. Hoc autem dum ipſi nihilominus fundant in Bullis, ſupradictæ non diſſimilibus, aut in aliarum parte mere hiſtorica & narrativa, eaſque in capite Privilegiorum ſuorum ponunt; moneo, non propterea *canonizata omnia eſſe* quæ illis narrantur; idque exemplo Bullæ Bonifacii VIII, de qua ſupra, confirmantis Indulgentias ſtationarias, tamquam á Gregorio Magno conceſſas uti illa ætate paſſim credebatur. Neque hoc ad culpam verti Bonifacio, aut piæ ſeculi iſtius credulitati poteſt; uti poteſt verti, non quidem Clementi IX, ſed viris alias Religioſis, quorum falſa relatione inductus ipſe, facultatem petitam conceſſit, à ſucceſſore, fraude detectâ, paulo poſt revocandam. Hinc colliges, textum meum quem num. 19 producis, nihil contra me, nihil pro te facere: & Breve Clementinum, de quo loquor, non eſſe *argutiunculam, in Societatem noſtram* à te *retorquendam.*

29 Placeat etiam Patern. Tuæ integrum locum relegere, ex parte 2 pag. 79, à te omiſſione Parentheſis meæ mutilatum; ubi poſt allatam quamdam Sixti Bullam, narrantis eccleſiam Avenionenſem extructam fuiſſe à S. Martha Chriſti hoſpita, *ut fama eſt, & antiquorum habet relatio, & aliquorum Romanorum Pontificum litteræ atteſtantur*, ita ſubjungo: *Non exiſtimo quemquam eſſe, qui hujuſmodi factis, ſicut ea hic à* Sixto *aſſeruntur, & aſſerta dicuntur à deceſſoribus ejus aliis, putet indubitatam fidem adhibendam; quique velit ab iſta Avenionenſium traditione, undequaque incertiſſima (quod probare alterius loci ac temporis eſt) conſequentiam duci ad ſimiles alias, ſimili occaſione aut modo, ab eodem* Sixto IV *aliiſve Romanis Pontificibus, atteſtatas. Nam ex talibus aliud ad quæſtionem facti ſequitur nihil, quam* Sixti *ætate (dum nimis quam enormiter neglecta jacebant bonarum litterarum, & ſacræ Hiſtoriæ ſtudia) ejuſmodi narratiunculas, nemine illas diſcutiente, fidem habuiſſe majorem, quam hodie impetrarent*

rent

rent à viris eruditis; aut ſaltem auditas patientius, & indulgentius fuiſſe etiam à Pontificibus Romanis receptas, quam nunc audirentur reciperenturque, ſi proponerentur contradictorio judicio ventilandæ.

30 Venio nunc, R. Pater, ad tuas in Societatem retorſiones. *Profectò*, inquis, *ſi hoc, aut ſimile argumentandi genus, quo Papebrochius Pontificum invadit diplomata, & in illis contenta molitur reddere ſuſpecta, valeat, & Societas ipſa approbet; poterunt ſimiliter Societatis æmuli ac adverſarii, Pontificum Bullas in favorem Societatis datas, undequaque corrodere, & omnia illis contenta trahere in dubium, & ſuſpecta reddere; nihilque quod à ſacro-ſancta Sede Apoſtolica procedet, præter fide divina credendum, à ſimilibus cavillis erit tutum.*

31 Pone, quæſo, metum iſtum, quo nemo hactenus Societatis pulſari ſe ſentit; neque, quod ſciam, amicorum ullus de hoc periculo nos unquã commonuit; quoſdam Patres veſtros excipio, de quibus minus conſtat, noſtræne incolumitatis, an prætenſæ vetuſtatis ſuæ amore, tam ſolicite hic nos cohortentur. Si metum autumes rationi conſentaneum, proba, P. Profeſſor, ſyllogiſmo aliquo, aut quovis alio legitimo ratiocinandi genere, ex dictis meis conſequi, quod aſſumis; nimirum, quod *Societatis æmuli poſſint omnia, Bullis Pontificum in Societatis favorem datis contenta, trahere in dubium, & ſuſpecta reddere.* &c.

32 De *S. Franciſco Xaverio*, & *de B. Stanilao Koſtka*, quod Societatis fuerint, uti & quod *libellus Exercitiorum* compoſitus ſit à S. Ignatio, ſatis ſecura eſt Societas. Tot enim argumentis undequaque evidentibus pridem ſtabilita ſunt iſta, ut contemptu potius quam refutatione dignus ab omnibus cenſetur, qui aliquid eorum etiamnum revocare vellet in dubium. Nullũ ex his factis incredibile eſt, nihil repugnans communi hominum ſenſui, nihil ſuppoſititiis actis probatum, nihil nixum ſolis litteris Apoſtolicis ab omni definitione abſtinentibus, nihil demum aliunde innumeris argumentis ſuſpectum, ut ſubinde in aliorum factis accidit. Sic pariter habes, R. Pater, reſponſum congruum ad numerum tuum 23 & 24.

33 Deterius eſt quod intorques num. 25. *Quod Societas*, inquis, *jam eximatur ab onere chori, dicet quis provenire à Pontifice benigne ei inclinato, cui cura non fuit, quam ſeveriſſime excutere ſingula; idem dici poterit quoad privilegium Scholaribus ejus conceſſum de non legendis Horis canonicis, donec ſint in Sacris; & retinendo bonorum ſuorum dominio, cum religioſa paupertate, ut prætendunt.* Quæro, an tria puncta hic memorata, de Chrono, de Horis canonicis, de Dominio bonorum, juris ſint, an facti? Juris eſſe, nemo inficiabitur. Atqui à quæſtionibus facti, & quidem particularis, nec revelati nec definiti: nullum eſſe argumentum ad quæſtiones juris, etiam evidens eſt. Quid ergo ex negata à me Pontificis infallibilitate in quæſtionibus facti particularis, non revelati, non definiti, arguis me quaſi Inſtituti noſtri, ſeu totius, ſeu quoad partem, ejuſque approbationis ſubverſorem? Bonorum dominium cum religioſa paupertate conſiſtere, non à Pontificibus tantum definitum eſt, ſed & à Tridentino approbatum: neque Catholicus hoc tempore eſt, qui de hac juris definitione ambigat. Idcóne paris auctoritatis eſt quodlibet factum particulare, quale eſt prætenſa veſtri Ordinis antiquitas, vel *Indulgentiarum Stationariarum* orta *à S. Gregorio Magno* inſtitutio.

34 De Societatis primum ortæ *interitu* aliquando *actum eſt* ne extingueretur. *Cur igitur*, inquis, *non interiit?* Mox tibi ipſi reſpondes: *Poterit quis reſpondere juxta Papebrochianam argutiam, quia ab aliquo Pontifice benigne ei inclinato fuit confirmata, cui*

cura

cura non fuit quam ſeveriſſime excutere ſingula. Agebam ego de Indulgentiis ſtationariis, eſſentne à S. Gregorio inſtitutæ, ut ſupponebat Bonifacius VIII. Non inſtitutas ab eo fuiſſe, probavi argumentis minime levibus Societatem autem immerito confirmatam fuiſſe, debuiſſeque in cunis aut poſtmodum ſuffocari, potius quam Carmelitarum Ordinem, non oſtendes, etiamſi utrimque *ſeveriſſime excuteres ſingula.*

35 Ineptior eſt argumenti tui proſecutio, cum dicis: *Numquid enim Urbanus VIII extinxit Ieſuitiſſas?* Quid inde, P. Profeſſor, concludes? An extingui debuiſſe eâdem operâ etiam Jeſuitas? Cur non eâdem ratione infers., Diaconos & Presbyteros extingui in Eccleſia debere, quia extinctæ ſunt Presbyteræ & Diaconiſſæ. Nihil nobis cum Jeſuitiſſis, uti neque cum Marollis, neque cum Apoſtolinis, per Belgium noſtrum nunc notiſſimis. Sicut hæ non ſunt, ita illæ, Religioſæ non erant, neque à Sede Apoſtolica approbatæ, licet Inſtituti noſtri obſervationem in multis affectarent. Multa conveniunt viris & expediunt, quæ non mulieribus, & contra.

36 Denique retorſionem totam ita terminas; *Profecto, ſi quis his aut ſimilibus argutiis auſus foret Jeſuitarum invadere inſtitutum, tot ſummorum Pontificum munitum Bullis, quaſi ſub- & -obreptitie illius foret obtenta approbatio & confirmatio abſque debito examine, ab aliquibus Pontificibus Societati bene affectis; non abſque fundamento ambigerem, an talis foret Catholicus: & Societas ipſa indubie judicaret reum læſæ Majeſtatis Pontificiæ, nec non inſolentem & impudentem Vicarii Dei contemptorem.* Recte *ambigeres,* P. Profeſſor; & recte *judicaret Societas* de homine, Sedem Apoſtolicam temere arguente erroris in approbatione Ordinis religioſi, quæ ad jus & mores pertinet. Sed quid inde contra me? Plurimum, inquis; *Cum enim Novaturiens Papebrochius ſimilibus argutiunculis paſſim Apoſtolica Diplomata corrodat, & impugnet; quin imo eorum contenta, tamquam commenta & figmenta, explodere audeat; an non ſit pariter reus læſæ Majeſtatis Pontificiæ, nec non inſolens ac impudens Vicarii Dei contemptor, Societati conſiderandum relinquo, & ſacroſanctæ Sedi Apoſtolicæ judicandum.*

37 Reſpondeo primo; me nuſquam improbare Inſtitutum Carmelitanum, quemadmodum in caſu poſito accuſabatur Inſtitutum Societatis: adeoque manifeſta eſt diſparitas. Secundo, ſolum nego facta quædam particularia, neque revelata, neque definita, ſed relata aliorum fide. Tertio, ea quæ ſic referuntur, non voco *commenta* aut *figmenta* Pontificum, ſed aliorum, qui primi commentorum & figmentorum illorum auctores ſunt, ut favorum petitores nonnumquam in libellis ſupplicibus, ad faciliorem gratiæ impetrationem, comminiſcuntur & fingunt quædam non vera, atque ita auctores ſunt, cur in diplomate quo gratia conceditur, motivum vel circumſtantia non vera inſeratur. Hæc dum aſſero, quæ ſpecies *læſæ Majeſtatis Pontificiæ?* quid contra ſanam Theologiam, aut ſenſum communem? quid cur vocari merear *inſolens* & *impudens?* Quam potius cenſuram mereatur tot ubique plena contumeliis & calumniis accuſatio, conſideret æquus Lector, & Sedes Apoſtolica decernat.

IV. AC-

§. IV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius fidem infringere molitur eorum, quæ Sixtus IV refert iu quadam Bulla.

RESPONSIO.

38 SAmmarthani Tomo 1 Galliæ Chriſtianæ, in Epiſcopis Avenionenſibus, ſic loquuntur de famoſo apud illos ponte: *Utramque Rhodani ripam pons 23 arcuum ſeu fornicum amplectitur; de cujus fundatione à Benedicto puero, Amilatenſis in Burgundia oppidi indigenâ, commemorant plura, ſed, ut credunt, commentitia: quanquam & Card. Baronius Annalium Tomo 12 plura tanta rei veritatiſque Pontificum Romanorum diplomata enumeret*, videlicet Innocentii IV, Clementis item IV & V, Bonifacii VIII atque Joannis XXII. Si ego ſic loquerer, aut de ponte illo, aut de Eccleſia, ibidem Avenione, veluti à S. Martha fundata, atteſtante Bulla Sixti IV; gravior in caput meum cuſa fuiſſet accuſatio.

39 Ad diem 14 Aprilis, *Benedicti* illius ut Sancti hiſtoriam & cultum, in ipſomet ponte illo continuatum, probo; adeoque & Bullas omnes, illius ut talis mentionem facientes. De Bulla Sixti IV, in cujus narrativa parte plus aliquid Hiſtoricæ veriſimilitudinis requiro ſupra memini; & locum meum à Patern. veſtra perperam accuſatum, integre produxi §. ſuperiore. Cur autem argumentum facti, à me rejecti, non adduxiſti in medium? Timebas, ne hac cultiore ætate, primo intuitu ſtomachum homini prudenti & utcumque hiſtorico moveret, quod Cathedralis Eccleſia Avenione à *B. Martha, Jeſu Chriſti hoſpita, ad laudem ejus & glorioſæ Virginis primum extructa, manu Dei conſecrata extiterit*, tam multo antè quam Chriſtiani inciperent habere Eccleſias publicas, & quidem, Cathedrales.

40 Hoc tamen in Bullæ illius parte narrativa dicitur, cum addito, *ut fama eſt & antiquorum habet traditio*; ab eo ſcilicet tempore, quo per Provinciam invaleſcere opinio cæpit, quod Maria, Martha, & Lazarus, cum Marcella ipſorum famula, & Maximino Chriſti diſcipulo, ab Judæa Maſſiliam, inermi vecti cymba venerint; quæ quam male conſuta ſint omnia, & propter ſynonymiam aptata perſonis ex Euangelio celebribus, ſuo tempore docebo. Interim noto, quod ita perſuaſi doctiſſimi viri, correctores Breviarii Pariſienſis an. 1680, nihil ejuſmodi paſſi ſint in Lectionibus ſuis recitare, ad dies feſtos SS. Magdalenæ & Marthæ. Id vero cum dico, nolim me accuſet Patern. veſtra, quaſi majorem novo iſti Pariſienſi Breviario auctoritatem tribuam, quam Romano. Solum intendo ſignificare, quod, ſicuti in hoc magna cum prudentia prætermiſſæ ſunt hiſtoriæ omnes, inter eruditos controverſæ, multoque magis paſſim nunc habitæ falſæ; ita aliquando fieri poterit in Romano, ſicut antea ſub Gregorio XIII aliiſque Pontificibus plus ſemel factum eſt. Hoc autem cum fiet, ſperare auſim, meorum de Sanctis Commentariorum & in Acta Annotationum majorem habendam rationem, quam Accuſatores mei volent; mundo perſuaſum cupientes, quod poſt noviſſimam Breviarii reformationem nihil amplius reformabile ſuperſit.

§. V. ACCUSATIO.

Papebrochius, contra Bullam Eugenii IV, aſſerit, Epiſcopos eſſe in ſublimiori gradu quam Cardinales.

RESPONSIO.

42 SI titulum legas, ac deinde num, 34 verba ejuſdem P. Sebaſtiani, quaſi ex parte 2 Conat. pag. 13 num. 19 deſcripta, quibus aſſeruerim, *Epiſcopos eſſe ſublimiori gradu poſitos, quam Eminentiſſimos Dominos S. R. E. Cardinales*; nihil videbitur eſſe evidentius, quam quod omnes quoſcumque Epiſcopos Cardinalibus non Epiſcopis præpoſuerim, etiam pro hoc tempore. Aſt ſi omnia antecedentia conſideres, manifeſte apparebit falſitas criminis mihi impacti.

43 Nuſquam enim in tota Gelaſii II hiſtoria, à Pandulfo Aletrino familiari ejus ſcripta, quam illuſtro, agitur de Epiſcopis in genere; ſed de *Epiſcopis, Romani Pontificis Suffraganeis*: iis ſcilicet, qui nunc inter Cardinales primum Ordinem conſtituunt pari cum ceteris ſuffragii jure; anno autem 1118 neque Cardinales dicebantur, neque votum ferebant; Portuenſi Epiſcopo Petro, ad quoſdam Conſuffraganeos ſuos ſchiſmaticos ſic ſcribente: *Nec veſtrum, ſicut nec meum fuit, eligere; ſed potius electum à Fratribus* (Cardinalibus) *approbare.*

44 Cum ergo Cardinales decretum electionis à ſe factæ mitterent Lothario Imperatori, primum quidem illi, tamquam Electores; ex ordine ſubſcribunt. Deinde decretum approbari faciunt à *Petro Portuenſi cum reliquis Romanæ Eccleſiæ Suffraganeis*, iis ſcilicet qui antea nominati erant primi, veluti vocati, ad præſidendum electioni *Petrus Portuenſis, Centius Sabinenſis, Vitalis Albanenſis, Lambertus Oſtienſis, Epiſcopi*: quibus aliiſque auctoritatibus expenſis, veriſſime ſubjungo, quod *in Synodalibus*) Conciliorum ſcilicet Romæ celebratorum) *ſubſcriptionibus, & Pontificiorum Privilegiorum ſubſignationibus, videas ſemper priori loco nomina Epiſcoporum*, ſcilicet Romanæ Sedis Suffraganeorum, *utpote in ſublimiori gradu poſitorum*, nempe in ordine eorum qui viventi Pontifici à conſiliis erant, & mortuo eligi faciebant ſucceſſorem; *deinde Cardinalium*, Presbyterorum & Diaconorum S. R. E. In Paralipomenis porro ad hunc locum pag. 97, ex veteri apud P. Mabilionem inſcriptione, atque ex Abbatiæ Farfenſis carthulario, doceo, ejuſmodi Epiſcopos vocatos etiam an. 1090 *Epiſcopos Urbis*, & *Epiſcopos ſanctæ Romanæ Eccleſiæ.*

45 Horum quin tunc fuerit major dignitas, quam Cardinalium Presbyterorum & Diaconorum, dubitare non ſinit, tum ſubſcribendi ordo, tum præcellentius officium in conclavi, tum etiam præcitatus Pandulphus, qui de illorum ſeniore Petro (Decanum nunc appellant) ſcribit, quod *Primatum poſt Papam, per longa jam diutius tempora, detinuerat.* Idem confirmo pag. 20 ex S. Petro Damiani Diacono Cardinali, dicente, quod Pontificis *Electio per Epiſcoporum & Cardinalium fieri debeat principale judicium.* Ac denique pag. 24 oſtendo, quod circa medium ejuſdem ſeculi factum videatur, ut duobus

bus Cardinalium veterum ordinibus adjungeretur & præponeretur ordo Epiſcopalis, ac deinceps *Epiſcopi Cardinales* dicerentur. Quando etiam factum puto, ut iiſdem, veluti in Clerum Romanum cooptatis, communicaretur jus ferendi in electionibus ſuffragii, quo antea caruerant. Itaque cum in Catalogis Pontificalibus, per novem prima ſecula, legis, primo dici, quot quiſque Pontifex ordinarit *Presbyteros*; deinde, quot *Diaconos*; ac denique quot *per diverſa loca Epiſcopos*; non ita id accipias, quaſi omnes Epiſcopi, etiam *Suffraganei S. R. E.* fuerint Presbyteris & Diaconis, poſtea Cardinalibus dici cœptis, poſthabiti; ſed quia pauci eorum, imo nulli, tunc accenſebantur Romano Clero.

46 Contra hæc tam diſtincte explicata, quid facit Eugenii IV Breve, anno 1438 ſcribentis Henrico Cantuarienſi Archiepiſcopo, dubitanti de jure præcellentiæ, eatenus Cardinalibus, etiamſi dumtaxat Presbyteris, deferri ſolito? Nihil ea Declaratio tangit iſtos, qui anno 1118, licet Cardinales nondum appellarentur, plus tamen erant quam Cardinales tunc dicti; & æque aut magis, quam illi, à conſiliis Pontificis; ac reipſa tempore Eugenii IV, æque ac noſtro, in Cardinalium numerum aſſumpti, primum eorum Ordinem conſtituunt. Quid dicam, R. Pater, ad iſtam voluntariam in accuſando cæcitatem? Eodem quem accuſas numero, paucis lineis ante verba à te citata, expreſſiſſimis terminis declarabam, me non agere de quibuſlibet Epiſcopis; ſed de ſolis *Epiſcopis Suffraganeis Romanæ Sedis*, qui & nunc primi inter Cardinales ſunt, & olim Cardinalibus licet ipſi Cardinales non eſſent, præferebantur. Idem, ſi voluiſſes, videre poteras in margine ejuſdem numeri. Vidiſti procul dubio; ſed niſi diſſimulaſſes, non potuiſſes criminari, quod ponam *Epiſcopos in ſublimiori gradu quam Cardinales*. Viſne autem, Rev. Pater, Auctorem non ignobilem, de Archiepiſcopis & Epiſcopis aſſerentem, id quod ego de ſolis Epiſcopis, Romani Pontificis Suffraganeis? Is eſt Eximius P. Chriſtianus Lupus tomo 5 Synodorum. Vide apud eum in primis verbum *Cardinales* in Indice: *Cardinales*, inquit, *olim Archiepiſcopis & Epiſcopis poſtpoſiti*. In diſſertatione autem de peccatorum ac ſatisfactionum indulgentiis pag. 617, agens de Epiſtola S. Ludgeri Epiſcopi Monaſterienſis, ad Rixfridum Trajectenſem Epiſcopum, *Habet* inquit, *quaſdam ſpuriæ ſuppoſitionis notas. Etenim Romanos Cardinales, contra iſtius ſeculi morem, præponit Archiepiſcopis*. Cur non in Eximium hunc ſcriptorem inveheris, tribuentem omnibus illius temporis Epiſcopis, quod ego ſolis Romani Pontificis Suffraganeis? Et quidem hoc adeo non novum illi viſum eſt, ut epiſtola oppoſitum continens, vel hoc ipſo *Spuriæ ſuppoſitionis notam* mereatur. De hoc porro argumento iterum me reſpondentem lege Articulo 3. §. 5 & Art. 8 §. 4, ubi tertium eamdem Accuſationem, veluti novam reſumis, more tuo mihi moleſtiam, lectori faſtidium, Tibi contemptum creans.

§. VI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, ex damnatis Natalis Alexandri libris, recipit & admittit Æneæ Silvii Dialogos, contra Bullam Pii II, illos expreſſe damnantis & reprobantis.

RESPONSIO.

47 REv. Pater, ſi ea me reſpondere deceret, quæ te audire; non deeſſet hic locus novæ expoſtulationi. *Æneas Silvius*, prius Clericus Ceremoniarum (ut vocant) & omnibus Concilii Baſileenſis Seſſionibus præſens, Schiſmatiſque ab eodem ſuſcitati acer propugnator; anno 1445, ætatis ſuæ 40, reſipuit; & quidquid juvenili fervore ante id tempus ſcripſerat, factus anno 1458 Pontifex retractavit, per propriam ea de re Bullam, quam allegas. In hac prolixe explicat ſuam de ſuprema Pontificis Romani poteſtate doctrinam, atque ſic concludit: *Si quid adverſus hanc doctrinam inveneritis, aut in Dialogis aut in Epiſtolis noſtris (multa enim ſcripſimus adhuc juvenes) reſpuite atque contemnite, ſequimini quæ nunc dicimus, & ſeni magis quam juveni credite. Æneam rejicite, Pium recipite.*

48 Hæc ille, nec verbum amplius de Dialogis, utique juvenilibus illis; nihil de aliis, quos ſolos citavi, quoſque *biennio ante Pontificatum ſuſceptum edidit*, jam quinquagenarius, & pridem Epiſcopus Senenſis, ac forte etiam Cardinalis. In his poſterioris ætatis Dialogis (quos mihi videre necdum contigit, ſed in aliis Auctoribus palam laudatos invenire) fuerit etiam is, quem, teſte Philippo Labbe tomo 2 de Scriptoribus, edidit *adverſus falſam donationem Conſtantini, cujus meminiſſe volunt Hieronymum Occalum Catalanum; Joannem Felinum ad Cap.* Solitæ, *tit.* de majoritate & obedientia; *& Balbum Epiſcopum, libro de coronatione*; auctores utique antiquos & probatos. In illo autem Æneas rejecerit etiam baptiſmum Conſtantini Romanum, poſt quem fingitur ſcripta donatio, idque legerit Natalis Alexander; non ſolum Æneam, ſed etiam Cardinalem Cuſanum allegans, juris Pontificii ſcientiſſimum, qui libro ſeptimo Decretalium compilando, operam Eccleſiæ utiliſſimam præſtitit; quem Paternitas Tua caute prætermittit.

49 Nunc ego ex te quæro, R. Pater, quis ſit *infamis iſte Dialogorum libellus, quem Æneas, factus poſtea Pontifex & Pius II dictus, retractavit & condemnavit?* Non is potuit eſſe, quem edidit poſt reſipuſcentiam; non enim in abdicatos ſemel errores relapſus eſt: & licet Deus (qui momento uno ex lapidibus iſtis poteſt ſuſcitare filios Abrahæ, & ex perſecutore Eccleſiæ ſtatim fecit Apoſtolum) poſſet etiam ex perſecutore immediate facere Pontificem; non tamen ſolet Eccleſia, niſi fidei ſatis probatæ viros, ad ſummi Pontificatus apicem evehere; adeóque nec veriſimile eſt, Æneam Silvium eo fuiſſe promovendum, ſi immediate ante, tam abſurda & damnabilia, contra Sedem Apoſtolicam evulgaſſet.

50 Sed neque Dialogum, qui male à te accuſatur, debebam ex Natale Alexandro diſcere, qui notitiam ejus habebam

bam in libro Labbe, edito anno 1660, prius quam aliquid ſcribere cœpiſſemus aut ego aut Natalis Alexander. Cum tamen eodem tempore, quo Commentarium de S. Conſtantino imprimendum dabam, id eſt an. 1683, Antverpiam allata eſſent prima decem ſecula præfati Alexandri, Hiſtoriæ eccleſiaſticæ præcipua capita ordine commodiſſimo complexa, poſt annum deinde unum prohibita Romæ; ego, nihil minus tunc ſuſpicans de libris iſtis, quam quod evenit, novo hoſpiti honorem cum habendum credidi, ut in tam celebri argumento de vita primi Chriſtiani Imperatoris, ipſum etiam conſulerem, & ex eo aliquid mutuarem.

51 Quod ita fecerim, ne nunc quidem me pudere debet, propter poſtea ſecutum eruditi alioquin viri miſerabilem caſum, qui nomen ejus famamque afflixit anno 1684, cum iſta mea jam ab anno impreſſa habebantur. Nam tomi Majalis quinti impreſſio quadriennium integrum tenuit, & ejus rei diſtinctiſſimam notitiam ex paternis ephemeridibus dare tibi poteſt, ſimul & rationes tam diu protractæ ſæpiuſque interruptæ impreſſionis, filius Michaelis Knobbari Typographi, Frater veſter Iſidorus à S.Maria Magd. de Pazzis.

52 Aſt etiam, poſtquam in recuſo parte 1 Conatus folio 5, Decretum mihi innotuiſſe, dico; Auctorem jam damnatum bis allegavi tom. 6 aut 7 Maji, imprimi cœptis poſt iſtam damnationem, contra quam me facturum pollicitus eram. Nempe in Commentariis pridem ad prælum paratis, facile fuit ſemel iterumque relinqui nomen inobſervatum. Id quam innocue fieri poſſit in majoribus Tomis, exemplo tuo te convinco in libro tuo non adeo magno. Neque multa opus erit diſquiſitione. In hoc ipſo tuo §. graviter & immerito accuſas *Eugenium* Pontificem, his verbis: „ Sic enim in dicta Bulla „ait Eugenius: *Seducti peccavimus ut* „ *Paulus, & ignoranter perſecuti ſumus* „ *Eccleſiam Dei, & Romanam primam-* „ *que Sedem.* „ Scio id à te factum per inadvertentiam, & pro *Eugenio* poſitum voluiſſe *Pium II*, alias Æneam Silvium: verum cum error tam palpabilis oculos tuos fugerit, etiam ubi nævos omnes Typographicos tam ſtudioſe colligere in unum folium conatus es; noli mirari ſimile quidpiam alteri contingere.

53 Magis dubito, an per inadvertentiam acciderit, ut Dialogos ab Ænea Silvio editos *in juventute*, quando Romanæ Sedis Primatum impugnavit, confuderis cum iis quos compoſuit ætate provectior, anno circiter decimo poſt ſuam reſipiſcentiam, & paulo ante Pontificatum. Priores retractavit & reprobavit Pontifex, poſteriores numquam. Quid igitur cenſeas de hac tua criminatione: *Papebrochius ex damnatis Natalis Alexandri libris recipit & admittit Æneæ Silvii Dialogos, contra Bullam Pii II, illos expreſſe reprobantis & damnantis?*

§. VII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra Breve Apoſtolicum Gregorii XIII, explodit tranſlationem corporis S. Monicæ Romam.

RESPONSIO.

54 NIhil eorum, quæ de S.Monica bona fide ac graviter ſcripta reperio, *explodo* aut *exploſi* uſpiam. Geminæ tranſlationis Hiſtoriam, ſicut accepi, ſic trado & examino, cum ſumma utrimque reverentia. Tu autem, Rev. Pater, quaſi de priori nihil legiſſes, de ſola ſecunda loqueris, quò ſcilicet exiſtimer ex mera controvertendi libidine, in dubium revocare qualitatem ejus quod Romæ eſt corporis. Si enim de utrâque pariter retuliſſes, appar uiſſet illico, Romanam tranſlationem, ſic à Martino Papa V deſcribi, ut ſi per eam allatum corpus, vere ſit corpus S.Monicæ, nequeat ejuſdem eſſe illud, quod anno 1162 tranſlatum Arroaſiam in Belgium, ſcribit idem qui tranſtulit Walterus, ibidem Regularium Canonicorum Prior; de qua re Comment. Prævii num. 3, ſic loquor: *Habet ea* (Hiſtoria) *notas omnes fidelis & coævi ſcriptoris, ab eaque tranſlatione initium ſumpſit totus S. Monicæ cultus, ignotus antiquioribus Martyrologiis omnibus, & ab Arroaſienſibus ad ceteros Regulares Canonicos per Belgium, Galliam, & Germaniam, inde etiam ad Eremitas Auguſtinianos, ac denique ad Eccleſiam univerſam transfuſus*, una cum Romano Martyrologio.

55 Nunc à te quæro, quid egiſſet Patern. veſtra, ſi anno 1430 Romæ præſens fuiſſet, quando *Petrus Epiſcopus Alectenſis, Apoſtolicæ Capellæ Sacriſta & Confeſſor Papæ*, ex ordine Eremitarum, *pro parte Prioris Generalis & univerſorum Fratrum*, licentiam petiit ad corpus *S. Monicæ, à loco civitatis Oſtienſis*, tunc & pridem deſolato, *transferendum ad eccleſiam Domus Fratrum de Urbe*. Quid, inquam, tunc egiſſes, ſi interveniens ex Belgio Arroaſienſis Prior oppoſuiſſet ſeſe petitioni illi; exhibens vetus ſuæ eccleſiæ Martyrologium, ab annis 200 aut pluribus ſcriptum, ex eoque legenda dediſſet hæc verba: XIII *Kalend. Maji, translatio corporis ſanctiſſimæ Monicæ, ab Oſtia Tiberina, in hanc Dei & S. Nicolai eccleſiam, manu Domni Walteri Prioris Arroaſiæ, Anno Domini* M. C. LXII.

56 Hæſiſſes, credo, ad tam improviſam objectionem attonitus; hæſiſſet & Prior Generalis Eremitarum, hæſiſſet ipſe Martinus Papa, & rem maturiori examine dignam judicaſſet. Difficile eſt, aut etiam impoſſibile, hoc erudito ſeculo, quo Critica, ſuperiori ætate ferme neglecta, tam ſtudioſe exercetur, ſcriptum aliquod alieno tempori auctorique ſupponere tam feliciter; temporumque, locorum, ac perſonarum circumſtantias ſic aptare, ut diu lateat impoſtura. Fallet illa quidem aliquamdiu; ſed cum impegerit in alia certiora & nemini indubitata criteria, tandem deprehendetur, & in lucem protrahetur falſitas.

57 Arroaſienſis interim Hiſtoria annum jam decimum ſextum legitur Romæ, nunc ſi unquam Hiſtoricis criticis inſtructa Urbe: nec tamen hactenus inventus eſt, qui anſam in ea reperiret aliquam, ob quam ſuſpecta haberi poſſit. Ego ipſe, judicio veſtro plus quam nimium criticus, in omnem partem

tem verſavi hiſtoriam eamdem, cupiens reperire quod in dubium vocare poſſem, atque ita ſtabilire poſſeſſionem Romanam. Tu denique, Rev. Pater, & tui adjutores, quos audio fuiſſe plurimos ex Carmelitano Ordine utroque, neque hic, neque Artic. 12 §. 2, ubi iterum eumdem lapidem verſaſti, mutire contra es auſus, vel exigere ut eamdem Hiſtoriam rejiciam: quomodo ergo vis, ut hac rejecta Romanam tranſlationem incunctanter ſuſcipiam, neque in ea ſuſpicer aliquem facti errorem?

58 Hic autem tanto facilius potuit Eremitarum Generali, & per eum Martino Papæ obrepere; quod (ſicuti Martinus Papa narrat) neque Oſtiæ, jam ut dixi deſolatæ, quiſquam præter unum ſenem eſſet, qui acceptam à deceſſore notitiam loci, quo Monicæ corpus jacebat, aut jacere credebatur, traderet ſucceſſori. Accedit quod, juxta Arroaſienſem Hiſtoriam, dum Walterus Oſtiam venit, ibi tam confuſa habebatur memoria S. Monicæ, ut hæc, alio nomine, dicta crederetur *S. Prima*.

59 Tam temere ab oſtienſibus aſſerta gemini nominis identitas, occaſionem mihi dedit opinandi, confuſionem iſtam nominum proceſſiſſe ex confuſione Perſonarum, quarum unius ejuſque veræ *Monicæ* corpus, ſecundum ipſiuſmet revelationem, tranſlatum ſit Arroaſiam; alterum alterius Sanctæ, vero nomine *Primæ*, inventum Oſtiæ, & anno 1260 tranſlatum ſit ad Eccleſiam S. Aureæ, atque ſub titulo nominis *S. Monicæ* ſuppoſitum arcæ S. Aureæ (ſub hac enim inventum corpus dicit Martinus) ab iis qui duplici nomine unam eamdemque ſignari ſibi perſuaſerant. Talis vero notitia, ſic per manus tradita, Martino Papæ potuit videri indubitabilis, nulla ablati alio corporis notitia ad Italos ex Belgio perlata.

60 Equidem ſemper eo propendeo, ut acta circa Sanctos eorumque cultum, ſi non poſſim eximere à convictione erroris, in alterutris eorum, qui de uno eodemque corpore certant; reperiam in utriſque bonam fidem, quæ cultum juſtificet, & per hunc ſalvet patrata divinitus utrobique beneficia. Ideo in præſenti caſu amplexus ſum viam (ut mihi videbatur) expeditiorem, qua Aroaſienſes vacarent culpa turpiſſimæ alias impoſturæ; Romanorum vero pro tunc invincibilem errorem, ſi error fuerit, bona fides excuſaret.

61 Cur Accuſator hic, & iterum Art. 12 §. 2 (cui pariter hic reſponſum cupio) in titulo nominat *Gregorium XIII*, quia teſtatur ſeſe ex capite prædicti corporis acceptam particulam miſiſſe Bononiam; & non potius Martinum V, haud ſatis capio, nec ſcire magnopere refert. Illud majorem vim habere forſitan videatur, quod idem Martinus, poſt narratam tranſlationem ſua conceſſione factam, ſi concludat: *deſiderantes, quod ob tranſlationem prædictam, de ſanctitate hujuſmodi corporis major apud omnes fideles Chriſti notitia haberi poteſt; tranſlationem & repoſitionem hujuſmodi corporis ratas habentes & gratas, eas ex certa ſcientia, auctoritate Apoſtolica, tenore præſentium confirmamus; &, ut erga dictam S. Monicam magis confirmetur eorum devotio, quaſi paulo præconio ad omnium notitiam deduci volumus per præſentes.*

62 Verum hæc *certa ſcientia* Pontificis, acta approbantis & confirmantis, non ultra ſe extendit, quam quod corpus ſub arca S. Aureæ repertum, & habitum pro corpore S. Monicæ, Pontificia conceſſione & voluntate fuerit Romam tranſlatum, debeatque ut ſanctum honorari, ſicut pro tali fuit Oſtiæ habitum, & ſub dicta arca collocatum.

63 Egimus ad 21 Martii de S. Bene-

dicti

dicti corpore, inter Italos Galloſque controverſo: quorum utique ſimiles Bullas pro ſe habent & allegant; imo & prohibitiones, ne tranſlatio in Gallias annue celebretur, quod tamen hodiedum fit; & è contrario, ne alibi quam in Gallia eſſe dicatur idem corpus, reſcripta ſimilia prohibent. Quare prudentiſſimus Mabilio, Seculo ſuo 2 pag. 338 pro ſuis acturus Gallis, ita loquitur num. 7 *Quam firma ſint, quæ à Bullis Pontificiis (ſi modo ex certa ſcientia datæ, ac legitimæ ſunt) petuntur argumenta, nemo ignorat Catholicorum ..... at cum in ea quam tractamus quæſtione Bullæ Bullis, nonnumquam ejuſdem Pontificis, opponantur, huic argumento ſuperſedemus.*

64 Sicut ergo alterutras neceſſe eſt aliquem errorem involvere, in facto quod narrant, cum nequeant duæ contradictoriæ ſimul eſſe veræ; ſic poteſt etiam contingere in caſu, quo dictæ Bullæ pro una dumtaxat parte faciunt; Pontificibus, earumdem auctoribus, nihil ſcientibus vel cogitantibus de alia, quæ idem poſſet prætendere; idque ex poſſeſſione longe antiquiori, qualis Arroaſienſium, ſed longe abſentium, erat. Horum poſſeſſionem ita tueri nolo contra Romanos, ut putem illam tam certam eſſe, quin falſa eſſe poſſit, & vera Romana.

65 Itaque modo dicta ſufficiant ad amoliendam invidiam, quam Accuſator ciere nititur ex hiſce terminis, *Creditum*, vel *Ut prætenditur*, dubitationem inſinuantibus & ingerentibus. Quare ſicut S. Benedictum paratus ſum venerari, tam in eo quod in Italia, quam quod in Gallia eſt corpore; ſic & S. Monicam, tam in eo quod in Italia eſt, quam quod in Belgio; nihil dubitans, quin id gratum Deo ſit, non nimium ſcrupuloſos nos volenti eſſe in hac parte, ne, dum locus deligitur, *religio* minuatur. Satis ſit utrobique eſſe veri alicujus Sancti corpus, quamvis unum pro alio haberi ſubinde Deus patiatur. Puto tamen inter eruditos haud inutiliter diſputari, cujus Sancti corpus ſit, quod oſtenditur, ut veritas magis eluceſcat.

66 Falſum eſt itaque primo, dubitationem à me indicatam, vel motam ſuſpicionem eſſe, *abſque ulla prorſus ratione & fundamento.* Falſum eſt ſecundo, me *explodere tranſlationem corporis S. Monicæ Romam.* Magis vero ſubdola, odioſa, noxia, injuſta, ac minime tolerabilis calumnia eſt, qua tum hic, tum paſſim alibi diſtinctis characteribus, tamquam ſi verba mea forent, dicis hæc à me aſſeri juxta *novum criterium, neque Henſchenio, neque ulli priorum animadverſum.* Quæ ineptia & infidelitas eſt, de caſu aliquo ſingulari, & momenti non magni, à me alicubi dictum, ingere ubique, tamquam dictum de ſingulis, etiam maxime diverſis!

67 Majorem fraudem, & magis ferire atque offendere natam, de *Bullis Pontificum, ne minimum quidem probabilitatis punctum* afferentibus, notavi ſemel iterumque; ſæpius neglexi ſeu præterivi tacitus, ne tædium parerem lectori. Tu vero, Rev. Pater, hæc verba identidem infarcis, & applicas locis omnibus; ut ii qui fraudis ignari ſunt, & forte non niſi lineas aliquot obiter, vel Paragraphos paucos Reſponſionis noſtræ legunt, eoſque vobis ſuggerentibus conferunt cum accuſatione veſtrâ, arbitrentur toties agnitam & admiſſam à nobis accuſationem, quoties non deprehenditur refutata; quamvis luce meridiana clarius de multiplici calumnia plus quam ſemel convicta ſit.

§. VIII. AC-

§. VIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra diverſa diplomata Apoſtolica, explodit Reliquias Eccleſiæ S. Aphræ Brixienſis, tamquam fictas.

RESPONSIO.

68 NEſcio, Pater Rev. an auctor ſis famoſi illius libelli, cui titulus, *Papebrochius bombardizans*: ita familiare tibi eſt illud, inſolitum mihi verbum, *Explodere*. Si quæram, quinam ſint Pontifices, quorum diplomata eas Reliquias approbarint; non ſolum invenio à te nominatos *Sixtum V* pro annis 1586 & 1587, & *Clementum VIII* pro 1602, quia permiſerunt aliquas inde transferri; ſed etiam *Honorium III*: idque ex Abbatis Stellæ Reſponſo, ad meum de prædictis Commentarium. Verum in Stellæ libro pag. 14 aliud nihil invenio, quam quod Pontifici iſti, circa annum 1225, oblata ſit ſupplica, indicans, quod *non ſolum ex ſcripturis & indiciis multis, verum etiam ex anteceſſorum proceſſis, ſit clarum, corpora SS. Fauſtini & Iovitæ ... in Eccleſia juxta viam Cremonenſem eſſe recondita*: & *ab Epiſcopo*, qui tunc ſedebat, *in majori altari repoſita*.

69 Quid autem ad hæc reſponderit Honorius, contradicentibus veroſimiliter Benedictinis, eaque corpora, pridem inde ablata, in ſuâ SS. Fauſtini & Jovitæ Eccleſiâ haberi aſſerentibus, nec Stella indicat, neque ego divinaverim; neque affirmare potes, Rev. Pater, niſi more tuo plus ſcribendo quam legeris. Additur quidem, in eadem ſupplica etiam hæc verba ſubjungi: *Cumque in ipſâ Eccleſiâ, antiquiſſimâ procul dubio, multa aliorum Sanctorum corpora requieſcant*. Verum gratis aſſumit D. Abbas, de his quoque intelligi, id clarum eſſe *ex ſcripturis, indiciis, & proceſſis*; atque adeo videtur τὸ *procul dubio*, referri ad ſequens verbum *corpora*, potius quam ad *Eccleſiam, antiquiſſimam procul dubio*. Sed de hoc ei litem non movero; cum nec ipſe dubitem, quin Sanctorum corpora ibidem maximo numero condita antiquitus aut ſint aut fuerint.

70 Præcipua autem, imo tota noſtra controverſia eſt, an ea ibi antiquitus habeantur ſub iſtis nominibus & cognominibus, ſub quibus eorum multos referunt Catalogi S. Aphræ, unde auctum eſt Brixienſis Eccleſiæ Martyrologium. Cauſa dubitandi erat, quod iſtius Martyrologii Auctor, operis noſtri promovendi ſtudioſiſſimus, Bernardinus Faynus, rogatus ſubmittere, ſicut de aliis Sanctis fecerat, documenta, quibus nitebatur fides prædictorum Catalogorum, aliud non potuerit invenire quam cujuſdam Notarii *Guerrini Cereti* Commentariolum de hoc argumento: cui cum multa per litteras opponerem, quibus ille reſpondebat nihil; ſilentium amici accepi pro verecunda confeſſione agnitæ ad ulteriorem probationem inſufficientiæ. Deinde ſuſpectum jam Guerrini ſcriptum examinandum ſumpſi, propter acceptos ex eo ad 19 Aprilis *SS. Angelinum & Orieldam ac filios*, de quibus merito dubitabam. Inveniens autem fabuloſum totum, Exegeſim de eo compilavi, qualem habes in Propylæo antiquario ad Tom. 2 Aprilis; futurum ſperans, ut labor is ſubſerviret prædicto Martyrologio, etiam poſt mortem Auctoris, corrigendo.

71 Verum contra accidit: quia id Reverendiſſ. Abbati S. Aphræ Onuphrio Stellæ occaſionem dedit ſcribendi contra me, tâ-

quam pro aris & focis, majori cum fiducia cauſæ, & minori cum modeſtia, quam ejus nota aliis prudentia & humanitas, reſque ipſa patiebantur. Me tamen parum aut nihil id commovebat, cum viderem, alioſque crederem æque viſuros, etiam ſic mihi concedi quod unice poſtulabam; & magna cum diligentia hinc quidem coacervari, quidquid ad cenſuram amoliendam, veramque dubiorum ſanctitatem ſuadendam conducturum, à me autem inculpabiliter ignoratum videbatur: inde vero Guerrini opuſculum *fabuloſum* dici p. 61 in titulo ſui capitis 5; in contextu autem expreſſius notari, quod *Revera Chronica* Guerrini *Cereti, velut in ſcena tragica plus continet mendaciorum quam veritatis; introducitque perſonas, quæ neque actis, neque tempori, neque loco conveniunt; & ſub larvâ fictitiâ narrat miracula nunquam audita, martyria non uſitata, rerum uniones prorſus chimericas.*

72 Ante iſtud Reſponſum Abbatiale, nemo erat qui non me excuſaret; conſiderans, præter illud Cereti Chronicon nihil probationis à me fuiſſe Brixiâ impetratum. Quid enim poteram aliter, quam feci, de dubiis mihi nominibus cognominibuſque judicare, quæ videbam hodierni uſus eſſe pleraque, quam gratis ab Guerrino eſſe antiquis Sanctis attributa? Non aliud etiam potui inde concludere; quam quod, ſi revera eorum iſta fuerint corpora, quorum legebantur nomina & cognomina; ipſa quoque longe ſequioris ævi ſint, adeoque dubitabilis eorumdem ſanctitas, quicumque eamdem bona fide ſuſceperint Epiſcopi & Pontifices, arbitrati rem à ſatis peritis Antiquariis examinatam fuiſſe.

73 Huic definitioni contrarius, in ſuo anni 1687 opere Abbas Stella, innititur decreto anni 1529 die 9 Martii ſic formato: *Cum notum ſit, ſuperioribus diebus, in Eccleſiâ, olim SS. Fauſtini & Iovitæ ad ſanguinem, in præſentiarum vero D. Aprhe in civitate noſtra nuncupatâ, quod reperta fuerint multa corpora Sanctorum; conveniatque Reipublicæ noſtræ curam aliquam adhibere circa præmiſſa: idcirco vadit pars, quod in Concilio generali, ſcrutinio eligantur tres cives, qui habeant intereſſe foſſionibus ſeu excavationibus faciendis prædictis corporibus, & tam hactenus repertis quam in futurum reperiendis, ac de omnibus aliis circa prædicta opportunis; & invigilare debeant omni eorum induſtria & ingenio, quod quidam liber Chronicarum, medio cujus aſſeritur talia corpora inveniri, in lucem prodeat & habeatur. Et quod prædicti ſic eligendi debitis mediis provideant, ne dicti Patres præfatæ Eccleſiæ fodiant ſeu fodere faciant, ſine licentia, præſentia, & conſenſu ipſorum DD. Deputatorum.*

74 Factum ſane & conſultum prudenter: ſed an inventus denique liber eſt diverſus à Chronica Guerrini? Hoc ſupponit Stella: quia hanc, utpote fabuloſam, non fuiſſent ad probationē adhibituri Deputati: quippe quibus Proviſionalis actus deputationis ipſorum teſtimonium dat, quod fuerint *ſapientiſſimi cives, D. Ioannes Chizzius, D. Laurentius Patuſius, Iuriſconſulti*, & *Ioannes Paulus Averoldus* Proinde vult Reverendiſſ. Abbas in iis ſervatam Iuris regulam, ſumptam ex cauſa 14 quæſt. 2 c. 1 *ſuper prudentia*; quod *in poſſeſſione vel hujuſmodi negotiis hi potiſſimum aſſumendi ſunt, qui eadem negotia tractaverint, de quorum auditu & viſu hæſitatio eſſe non debeat.* Inſuper adducit pag. 23 moroſitatē Epiſcopi Brixienſis Pauli Zani, qui eodem ipſo anno rogatus à Franciſcanis Obſervantibus licentiâ, alio transferendi quædā corpora, ſub altari deſtructo reperta, eamdē negarit ex conſilio Mathiæ Ugonis Epiſcopi Famaguſtani.

75 Verum quam gratis præſumitur, licentia illa negata, propter defectus repertos in prætenſis de veritate & ſanctitate corporū, ſub iſto altari quieſcentium, monumentis; cum aliæ diverſiſſimæ cauſæ plu-

res

res potuerint adfuiſſe, ob quas petita licentia negata ſit;tam improbabile mihi videtur, tres illos cives, utcumque peritos Juris civilis, fuiſſe etiam peritiſſimos Antiquarios, quales tunc erant tota Europa admodum pauci, & Brixiæ forſitan ne unus quidem.

76 Sicuti autem hoc ipſo ſeculo, annis abhinc tantum 25, vir inter ſuos eruditiſſimus Faynus,non prius agnovit inſufficientiam Chronicæ Guerrini, quam de ea moneretur à me; ſed ejus auctoritate uſus ſine ſcrupulo eſt in Notis ad ſuum Martyrologium; ſic multo facilius potuerint illi, ſeſquiſeculo ſeniores, quando ſumma regnabat ubique talium rerum imperitia, eamdem Chronicam ſuſcepiſſe, ut rem undequaque certiſſimam. Nec ſcio quomodo in virum prudentem cadere poſſit, quod velit ſupponere aliiſque perſuadere, meliorem certioremque Chronicam ab iis inventam, cujus nulla uſpiam extet memoria. Inventa enim fuiſſet eo loci, ubi debuiſſent eamdem tranſcripſiſſe tot illuſtres familiæ, quot erant ex ipſa probaturæ ſtirpis ac nominis ſui antiquitatem, à primis uſque Chriſtianæ religionis ſeculis deductam.

77 Illuſtriſſ. Comes Valerius de Zanis, variis opuſculis editis Bononiæ notus, & familiariſſimus Comiti Carolo Cæſari Malvaſiæ,antiquariæ rei ſtudioſiſſimo,uti probant illuſtrata ab eo nuper Marmora Felſinea;rogatus ad me perſcribere ſuum aliorumque in illa Academia antiquariorum ſenſum de opere prælaudati Abbatis; reſpondit anno 1692, 14 Sept.in hæc verba; *Convenit inter nos, ipſum non aliud fundamentum habere, neque approbationem aliunde, quam ab intereſſatis in cauſa earum familiarum, quas delectat fumus apocrypharum iſtarum antiqualium: & hoc eſt judicium univerſale eruditorum.* In eumdem ſenſum, de judicio Florentinæ Nobilitatis totius, à multiplici eruditione una cum Magno ſuo Duce celebratæ,ſcripſit mihi Illuſtriſſimus Antonius Magliabechius,ipſius Sereniſſimi Bibliothecarius,ad quem in talibus ex tota fere Europa conſulendum accurritur,velut ad commune oraculum litteratorum.

78 Nec diſpar fuit judicium Primi Aloyſii de Tattis,Annalium Comenſium ſcriptoris ſinceri, non tamen adeo perſpicacis Critici, ut ſciverit habere ſuſpecta Fragmenta pſeudo-Luitprandi, Plinium ſecundum Comenſem facientia, & quidem pro Chriſto Martyrem;donec de pſeudodextrinis ex Hiſpania commentis cavendis moneretur à me, quod etiam gratiſſimum habuit. Pridem tamen ille per ſe ipſe cognoverat, & prima Decade ſuorum Annalium pag. 527 ſtudioſe refutaverat familiarum nobilium vanitatem, ab adulatoribus lucripetis ingeſtam,qua ſibi patiuntur perſuaderi, nomina ſua gentilitia antiquiſſima eſſe. Verba ejus ex Italico placet Latina reddere,& Abbati Stellæ conſideranda proponere, ne bene impenſam à ſe operam credat, in propugnanda talium nominum vetuſtate; in quo vano labore maxima pars ſcriptionis, alias non ineruditæ, conſumitur.

79 *Hic*,inquit (id eſt ſub initium ſeculi 6, quo Eccleſiæ Comenſi præſidebat Euſebius) *incipiunt ſcriptores moderni aliqui* (quos in margine nominat, alioqui ſatis bonos, ſed in iſto nimis credulos) *incipiunt*, inquit, *deſignare familiam, ex qua quiſque Epiſcopus natus ſit; idque fecerunt per omnes Inſubriæ Antiſtites, Mediolanenſes,Novarienſes, Vercellenſes, alioſque,* poterat addidiſſe etiam Brixienſes,ſi Fayni Martyrologium vidiſſet. *Verùm quod hoc cum ratione & veritate haudquaquam conſiſtat, facile conſpiciet, quiſquis citra paſſionem & cum prudentia conſideraverit hujuſmodi vanitatem. Non ſcribuntur Hiſtoriæ, ſicut fabulæ. Hæ in chimericis fundantur conceptibus; iſtæ poſtulant ſolidas rationes: quæ cum noſtri temporis Chronographis hic deſunt. Compoſitiones eorum*

rum æſtimantur à ſapientibus, velut poëtica, & ineſtabiles fiunt, etiamubi continent veritatem; quæ, tot phaleris onerata magis quam ornata, multum amittit gratiæ naturalis.

80 *Concedimus libenter, quod ante & poſt nativitatem Servatoris, apud Romanos alioſque Italiæ populos ſua quæque nobiliores familiæ cognomina uſurparint; nec eget probatione iſtiuſmodi uſus, ex hiſtoriis antiquis, ſed maxime Romanis certiſſimus. Verum illa non perennarunt uſque modo. Nam poſt invaſionem barbarorum, cum hi in Italia pedem fixiſſent, ea omnia ſic evanuerunt, ut eorum nec minima quidem memoria reperiatur in libris, publiciſve inſtrumentis vel inſcriptionibus; & in ævi medii antiquitate aliud non videas, quam purum ac ſimplex nomen perſonæ, de qua agitur. Cum hoc igitur certum ſit, & plus quam certum, cuicumque habenti aliquam notitiam ſeculorum ante annum milleſimum præteritorum; quanto altius aſcendimus ad nonum, octavum & priora ſecula; tanto minus videmus, quomodo boni iſti ſcriptores tam ſecure poſſint affirmare, de Epiſcopis noſtris, quod de ſuis numquam præſumpſit Roma; licet Romanorum acta à pluribus deſcripta habeantur antiquitus, noſtrorum non item.*

81 Sic ille, nihil reformidans paratam ſibi à nobilitate invidiam, cui *nihil intendit præjudicare, quoad ſuas bene ac ſolide fundatas probataſque traditiones*: quod nec ego intendo, nec eruditiſſimus Joannes Mabilio in opere de re diplomatica, hanc de cognominibus quæſtionem tractans lib. 2 cap. 7, plane ex mea ſententia, ſed multo quam ego plenius diſtinctiuſque, pro ſingulari ſua, cui libenter ceſſero, antiquariæ rei peritia. Ad Martyres autem antiquos quod ſpectat, hoc inſuper obſervo; neque in eorum Paſſionibus, ſive ſinceris, ſive apocryphis, neque in Martyrologiis, neque in monumentis eorum aliis, communiter apparere cognomina; quamquam tempore martyriorum pleriſque ſua, eaque Romana fuiſſe, dubitare non poſſimus. Cauſa hæc eſſe videtur, quia in medio perſecutionum æſtu nemini curæ erat talia notare; ipſique Chriſtiani fortaſſe contemnebant iſtas gentilitiæ nobilitatis appellationes, ſolo nomine baptiſmali contenti, ſatiſque glorioſi titulo Chriſtianitatis. Et credemus nos, ſolis Brixienſibus eam curam fuiſſe? neque merito dubitabimus de ſic repertis Reliquiis?

82 Dignetur Reverendiſſ. Abbas legere 21 Maji Appendicem ad Commentarium de S. Lucifero, Epiſcopo Calaritano; nec non eodem ſpectantem inſignem locum poſt tomum 7 Maji pag. 819. Agitur in dicta Appendice de epitaphiis, hoc ſeculo refoſſis in Sardinia: quæ cum Martyrum eſſe præſumerentur, prohibuit Bollandum iis fidem habere peritiſſimus tunc Romæ Antiquarius, Franciſcus Barberinus. Multa iſtic Reverendiſſimus Abbas reperiet, fortunæ corporum Brixienſium ſimillima; ex iiſque diſcet ſuo in patriæ favorem præjudicio diffidere, nec ægre ferre quæ de ſuis ſcripſi, eodem quo iſta candore Belgico, neſciente adulari.

83 Si illis anni 1529 Deputatis par cura fuiſſet, quæ Sardis, referendi in acta publica circumſtantias omnes curatæ ſua auctoritate refoſſionis, eaque acta commentariis, quam ſpecioſiſſimis poſſent, illuſtrandi; & ſic digeſta, illuſtrata, ac Romam miſſa veniſſent in manus tam eruditi Pontificis, quam fuit Urbanus VIII, ejuſque Nepotes Barberini; exiſtimo non facile Epiſcopo concedendam fuiſſe licentiam ſic inventa corpora transferendi; quam Sardis conceſſam hactenus non comperi.

84 His non tam tecum, R. P. Sebaſtiane, quam cum Reverendiſſ. D. Onuphrio Abbate collatis, puto manifeſtum feciſſe me, ſi non Tibi, ſaltem ipſi aliiſque intelligentioribus, quam nihil temere factum ſit à me, quod Brixiano Martyrologio, eatenus nixo

ſolius

ſolius Guerrini Cereti Chronica, ipſomet Abbate aſſentiente fabuloſâ, fidem habere non potuerim;& cur ne quidem nunc poſſim prudenter ad ſummam primorum ſeculorum ætatem recipere nomina & cognomina uſus hodierni,ut ſunt Lombardica & Teutonica, aut etiã Italica illis recentiora, puta in nominibus, *Albertus, Alventus, Bonacorſilis, Bonſantus, Corradus, Henricus, Bernardinus, Franciſchinus, Jacobinus* &c;in cognominibus, *de Schaligeris, Bruſatis Bornatis, Blanſanis, Duchis, Martinenghis*; aliiſque quam plurimis. Interim Apoſtolicæ Sedi conſiderandum relinquo, quam temere feceris ipſe,aſſumendo alienam cauſam,tibi ab iis quos attinet non commiſſam, Advocatus minime vocatus & rogatus;ne ſemel quidem expendere dignatus invicta prorſus argumenta,quibus num. 37.& 38.demonſtro,fabuloſam eſſe totam *Vitam* anno 1415 confictam, ſub nomine *SS.Nicolai & Hieronymi de Pedrocchis*, quaſi anno 133 martyrizatorum: demonſtrationem autem iſtã iterabo & confirmabo Art.11, §. ſimiliter 11,à num. 59, uſque ad finem, quoniam iſtic Tibi placuit accuſationẽ hanc reſumere. Demonſtratione tamen illa non obſtante, hic fidenter pronuntias num.48, quod iſta *effutiam abſque ullo fundamento ex meris conjecturis*; & ab Apoſtolica Sede dijudicari petis, *an ea quæ dico non potius exſibilationem, quam reſponſionem mereantur.*

§. IX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Bullam Leonis IV, à variis Romanis Pontificibus receptam & confirmatam, arguit imposturæ.

RESPONSIO.

85 Saltem à Leone IV ſimiles Indulgentias datas eſſe nego; à Lucio III potuiſſe emanare concedo; quodque eas, à quocumque olim datas vel non datas, varii deinde Pontifices bonâ fide confirmarunt, ſupplendo quemcumque facti defectum. Quod in Paralipomenis ad Conatum pag. 93 juſſerim alio transferri, vel potius expungi locum, ubi quæritur, *quomodo nominis Pontificis numerus inveniatur ante aliqua ecgrapha Bullarum* iſtius aut vicini ævi; non ideo feci, quod me cenſuræ de Leonina in Aprili latæ, puderet (ut præſumis, R. Pater) ſed quia illud, quod paſſim nominatis *Bullam Leonis* IV, quodque nullam Bullæ formam habere oſtenſum volebam contra Patrem Bonæ-Spei, jam pateremini dici *Summarium*, adeoque ceſſabat totum cenſuræ fundamentum. Et hac de cauſa etiam in Supplemento, ad 1 tomum Aprilis pag. 792, pro inſtructione mea vel ſucceſſorum ſcripto, hæc numeri 103 verba, *Convincendæ imposturæ*, omiſſis intermediis, juſſi cum ſequenti numero ſic connecti: *Convincendæ imposturæ ſufficit quærere, quænam ſint illæ Domus vel Eccleſiæ, in quarum favorem ſtatutæ hæ* [Indulgentiæ] *forent*.

86 Hinc etiam nunc ſuperfluum puto de eo tecum, Rev. Pater, diſputare, quod ad controverſiam noſtram non amplius facit; quamvis etiam hic pergas vocare *Bullam*, quod *Summarium* Bullæ dumtaxat eſſe mihi concedis. Interim gratulor tibi mihique, ſaltem in hac libri tui plagula repertum aliquid, non prorſus contemnendum, quo moverer ad expungendam cenſuram, quaſi contra Bullam, quæ quidem reipſa nulla eſt ſed fuiſſe præſumitur ex Sixtinâ, Summarium illius referente, de qua ſupra Art. 2 num. 174 & mox iterum plenius.

87 Iſtum meum candorem tribuendi tibi quantum poſſum, neſcio quomodo ſis accepturus; cum etiam ex ipſa quaſi retractatione anſam novæ criminationis arripias, quærendo, cur Leoninæ qualiſcumque Bullæ in theatrum reducendæ, occaſio ſumpta ſit ad Pontificatum Paſchalis II, cum ejus rei proprius locus eſſet in Leone IV. Reſpondeo, id eo factum, quia ſcribenti de Paſchale primum innotuerunt ex Armamentario Bullarum quarumdam ecgrapha imperfecta, & ad rem veſtram facere viſa; de quibus putabam mihi reddendam rationem; ſcribenti autem Paralipomena innotuit, vos non perſiſtere in ſuſtinendo quod haberetis integrum & genuinum Bullæ prætenſæ textum, ſed velle contentos eſſe titulo Summarii.

88 Aſt alteram hinc arripis mei explodendi anſam, quod exempla Bullarum, incipientium à numero nominis Pontificii, idque ſine conſueta ſeculis iſtis formula, *N. Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei*, non quæſiverim in Bullario, ſed in Italia ſacra Ughelli, cum hic non habeat omnes Pontificum Bullas.

89 Ad hoc reſpondeo. Quia quæſtio mihi erat de Bulla, quæ data fuiſſet ſeculo nono; adeoque quærendæ erant tales quæ poſteriores eſſent anno Chriſti ſexcenteſimo, anteriores autem milleſimo: hujuſmodi autem non niſi unicam, ſcilicet Joannis XV, habet Cherubini Bullarium; & hanc ipſam, eâ, quam in Leonina veſtra deſiderabam, forma prætitulatam, *Joannes Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei.* Sciens autem quid mihi reſponderi à vobis poſſet, ex Cherubini Bullario unam ſolam pro tot ſeculis alleganti; abſtinui eo nominando; & remiſi vos ad Ughellum. Hic enim ejuſmodi plurimas pro ſeculo 7, 8, 9 & 10 deſcribit fide optima ex originalibus, eſtque ad formulas omnes, in quibus ſæpe Cherubinus deficit, accuratus.

90 Tuam ergo, R. Pater, non meam accuſa ignorantiam, ſeu oſcitantiam in tractando Bullario; & imprudentiam in objiciendo tot Bullas, eo ſeculo de quo agimus tanto poſteriores, ut quantumvis integra in iis forent omnia, probationem nullam facerent; occaſionem tamen mihi darent obſervandi ad Pontificatum Paſchalis iſtam poſteriorem Bullarum à prioribus vel differentiam vel defectum, ſicut eum veſtr Pater Bonæ-ſpei ſuggerebat.

91 Quod in concluſione mihi tribuas *blaſphemiam*, & quidem *eam qua nihil poſſit excogitari abſurdius*: quod me iterum iterumque voces *inſolentem ac impudentem Vicarii Dei contemptorem, adeoque reum Læſæ Majeſtatis Pontificiæ*, refutatione non eget; atque ad ejuſmodi intemperiem malo ſilere, quam reſpondere Tibi pro merito. Tantum pergo poſtulare, primo ut Bullam Leonis integram, non autem ejus Summarium, à neſcio quo confictum, exhibeas. Secundo ut oſtendas, *quænam ſint illæ Domus, vel Eccleſiæ, in quarum favorem ſtatutæ hæ* [indulgentiæ] *forent*. Tertio quinam Generales, quinam Provinciales veſtri fuerint ſeculo Leonis IV, id eſt ſeculis aliquot antequam religioſus Ordo veſter notus fuit, ſaltem in Europa.

92 Non ſatis etiam capio, quomodo vigilans ſcribere hic potueris: *Papebrochius neſcit panitere; &, cum non ſit muſicus, non novit canere palinodiam.* Quando tu ipſe mihi exprobras Art. 23 §. 5 retractationes frequentiores quam in ullo alio hactenus legeris Auctore; dicens in ipſo titulo: *Papebrochius proprio motu retractat ultra bis mille errores, quos ipſe inter Acta Sanctorum ex ignorantia commiſerat.* Hos quam recte numeraris, hic non diſcutio: neque oſtendo, quod inconſiderate anſam capias accuſandi me ex promptitudine corrigẽdi errata, quæ ingenuitas non minus in me, quã in D. Auguſtino, Baronio, aliiſque laudanda videtur.

So-

Solum pono Te juxta Te, ut videas Te Tibi contradicere manifeſte, dum reprehendis quod nihil noverim retractare, & reprehendis pariter, quod retractem plurima.

§. X *ACCUSATIO.*

Papebrochius, per evidentem impoſturam, machinatur certam & indubitatam Sixti IV *Bullam reddere ſuſpectam*

RESPONSIO.

93 FOrte multis hæc legentibus inciderit ſuſpicari, quod Sixti IV Bullam fraudulentâ additione, mutilatione, vel mutatione aliâ vitiaverim. Verum non iſtud eſt, quod vult Accuſator. Ægre fert, quod non omnia, quæ in Bulla iſta continentur, habeam pro indubitatis; maxime illud, quod citetur in ea Leo IV, tamquam qui certas Carmelitanis conventibus Indulgentias conceſſerit: cujus facti veritas ſi ſubſiſtat, Carmelitanus Ordo neceſſario extiterit ſaltem à ſeculo 9: quod mihi hactenus non vidi ſicut oporteret probatum. Ad Bullam autem Sixtinam puto me reſpondere poſſe, vel eam non extare, ſaltem incorruptam, vel non in omnibus quos citat Pontificum nominibus eſſe plane erroris expertem.

94 Nam (ut omittam varia ſuppoſitionis indicia, quæ hic expendi non ſatis clare poſſunt, niſi exhibito toto illius Bullæ tenore) debeone credere, *Honorium decimum & Nicolaum quintum, inſuper Honorium nonum* in illa recte referri? Juxta te quidem, Pater Rev. nefas ſit de hoc vel minimum dubitare, ut nefas eſt dubitare de nomine Leonis IV. Atqui tamen evidens eſt, errorem eſſe tam in nomine Honorii noni, quam Honorii decimi, cum conſtet neque Honorium decimum, neque Honorium nonum unquam extitiſſe, imo non niſi quatuor Honorios paſſim comparere in Catalogis Pontificum; uti etiam nuſquam comparet ibidem ſcriptus Lucius IV, cui adſcriptas Indulgentias Lezana, Bullam corrigens, adſcribit Lucio III.

95 Poſt tales tamquam manifeſtos in Pontificum nominibus errores, quomodo evinces, nihil erroris eſſe in nomine Leonis IV? Argumentum igitur ſumptum ex Bulla Sixtina, citante Leonem IV, quaſi is Indulgentias Carmelitis conceſſerit, non eſt argumentum, ut putas, irrefragabile, ad probandum, quod Ordo veſter tempore Leonis IV certo extiterit; qui nuſquam apparuerit ſeculo iſto, aut etiam uno alterove ex ſubſequentibus. Indulgentiarum tamen, quas à Leone IV conceſſas cupitis, valorem in dubium numquam vocavi: nam quidquid ſit de prima illa conceſſione, certum eſt, ab aliquibus ejus ſucceſſoribus confirmatas, aut, ſi non fuerint, datas fuiſſe, & quidem, ut in Bulla Sixtina legitur, *ſupplendo omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan quoque modo intervenerint in eiſdem*; qua ratione cenſetur Pontifex certos velle reddere fideles de Indulgentiarum iſtarum valore; adeo ut, ſi prior conceſſio non ſubſiſteret, vel nulla fuiſſet, eas ipſe largiatur.

96 Multum vociferaris de veſtro Lezana, quod dixerim aliquando me ejus *Annales evolviſſe & ſtudioſe ſcrutatum*, nec tamen apud eum Bullam hanc Sixtinam reperiſſe. Hoc ſcilicet ita accipis, aeſi Lezanam totum perlegerim. Sed aliud eſt, R. Pater, librum aliquem *evolvere*, aliud totum perlegere. *Evolvere* dicitur etiam qui ſummaria ſeu titulos capitum percurrit, vel indices, ſi

quis

quis habet accuratos, ut habet Lezana: is autem ſolus perlegit, qui omnia & ſingula, libro & capite quovis contenta, legit, nihil prætermittens. Poſteriori modo neque circa Lezanam verſatus ſum, neque ſoleo aut poſſum circa alios ſic verſari, niſi totam vitam meam velim ſoli librorum Lectioni impendere, nihil unquam compoſiturus ipſe vel daturus in lucem. Eorum, quos habeo neceſſe conſulere, paſſim indices luſtro, ut videam an & quid in rem, quam tunc ago, contineant. Hoc modo *ſolicite ſcrutatus* ſum veſtrum *Lezanam*, ut, *quo nihil optabam magis*, *Carmelitarum de ſuis ante ſeculum* XII *in Europa conventibus opinioni firmandæ aliquod invenirem fundamentum*; ita ipſo loco accuſato teſtabar. Verum quid totâ hac vociferatione contendis? Impoſturæ crimen me ſcilicet commiſiſſe, dum negavi Bullam Sixtinam me apud Lezanam conſpicatum. Ais, fieri non potuiſſe quin conſpicatus ſim: idque colligis ex eo quod dixerim, me Annales Lezanæ *evolviſſe*. R. Pater, quilibet verborum ſuorum optimus eſt interpres, ut habet juris Regula, & communis Juriſperitorum ſenſus, atque ipſum lumen rationis dictat. Quomodo Lezanam *evolverim*, jam dixi.

97 Quid autem tantâ, quam mihi affingis, in *evolvendo* Lezana accuratione impactum vis criminis? Impoſturæ crimen, inquis, in eo ſitum, quod dixerim non reperiſſe me apud eum Bullam Sixtinam. Numquid mirabile eſt, tantum à te ſtrepitus excitari in re minima, & quidem contra rationem & æquitatem naturalem? Jam ante tibi expoſui, me non luſtraſſe ſingulos Annalium Lezanæorum angulos. Statim ac monitus ſum Bullam apud ipſum extare, agnovi palam ſine cunctatione; typis edidi; quid vis amplius? Non credis, id me ante ignorare potuiſſe; ubi tu, Rev. Pater, in libris meis, quos ad accuſandum tanto ſtudio perſcrutatus es, & quidem in iiſdem paginis, in iiſdem columnis quas accuſas, tam multas ignoras circumſtantias, quæ niſi cæcus ſis, te effugere non potuerunt: atque ex iis manifeſtum tibi eſſe debuit, nihil iſtiuſmodi à me aſſertum quod mihi attribuis. Sed parum ad rem facit, ſive ad probandam prætenſam Ordinis veſtri antiquitatem, ſive ad oſtendendum Indulgentias à Leone IV vobis eſſe conceſſas, quod Lezana veſter Bullam hanc in ſuis referat Annalibus.

98 Suggeſſi nonnulla, quæ ſaltem ſuſpectam reddant Bullæ iſtius, prout nunc extat, quoad facta aliqua veritatem, imo apertam probent falſitatem. Irrefragabile igitur quoad alia facta illic relata teſtimonium, & magis convincentem probationem neceſſe eſt aliunde accerſas. Si neges; oſtende, quis ſit ille Romanus Pontifex *Honorius nonus*, quis *Honorius decimus*, Eccleſiâ ultra quatuor Honorios non agnoſcente? Plures circa Bullam hanc, prout hoc tempore extat, difficultates moveri poſſent: ſed cum hæc ad defenſionem meam ſufficiant, nolo plus quam neceſſe eſt videri Bullæ cuicumque adverſarius. Miror autem Paternitatem Tuam tantopere commoveri errore meo leviſſimo & maxime innocuo circa Lezanam, neque retractationi meæ, tam promptè pridem factæ velle acquieſcere; ſed identidem exprobrare impoſturam & pertinaciam; ubi noſti, tuos in tam multis à me de falſitate manifeſte convictos, ac te in primis à Janningo, hactenus tamen adduci nulla convictione poſſe, ut manus detis apertæ veritati; neque ſatis ſcio an ſperare poſſim fore, ut, poſt innumeras & continuas peſſimæ fidei tuæ convictiones, ullam unquam criminationem tuam retractaturus ſis. *Ejice primo trabem de oculo tuo, & tunc perſpicies ut educas feſtucam de oculo fratris tui.* Luc. VI.

§. XI. AC-

§. XI. ACCUSATIO.

Ut Papebrochius infundatas ſuas, contra Sedis Apoſtolicæ auctoritatem, palliare valeat argutiunculas, falſum Bullæ Clementis X *affingit ſenſum, eamque enervare molitur.*

RESPONSIO.

99 UT novum aliquod crimen, ab eo quod jam diluimus, objicere videatur Accuſator; diſſimulat in titulo, quæſtionem eſſe de Bulla Sixtina; & in genere fingit, me, contra auctoritatem Sedis Apoſtolicæ, abuti Bulla Clementis X quæ aliud nihil eſt quam confirmatio Summarii, referente Cardinale Bona edita an. 1673: & hanc antea etiam ſub alio titulo in ſcenam adduxerat Art. 2 §. 11. Sed quod ei tunc ibi reſpondimus, non debet hic iterari: nec reſponſum meretur, quod objicitur de Clemente Pontifice, nullam faciente in Bulla ſua mentionem *de ſupplendo juris & facti defectu*: quamquam de hoc mox reſponſurus ſũ.

100 Quod Cardinalem Bona attinet, revereor ſingularem ejus doctrinam, & magnam in rebus antiquis peritiam, æque ac memoriam Cardinalium Bellarmini & de Torres; qui, ſicut & ipſe, Lectiones, in Commemoratione S Mariæ de MonteCarmelo recitandas, antea probaverunt; non tamen obligari me credo, ad affirmanda continuo omnia in Lectionibus illis contenta. Si contradictorio judicio (quod in gratiis concedendis non fit) res acta; & Promotor fidei, inſtructus iis quæ propoſui dubiis, ad opponendum vocatus fuiſſet; non ita expedite forſitan conceſſa foret approbatio. Nunc vero prædicti Cardinales gratiam, quam Ordo Religioſus petebat, nulli futuram damno, nihil contra fidem aut mores continentem, tanto gratioſius poterant decernere concedendam; quanto odioſior fuiſſet ejuſdem negatio; utpote non minus ægre ferenda, quam lata fuit Baroniana, negantis antiquitatem Ordini justo majorem.

101 Hic, ob nonnulla quæ ſub ultimos vitæ annos, jam Deo ſtudiorum ſuorum omnium rationes redditurus, ſcripſerat parum grata Carmelitis, etiam poſt mortem apud eos vapulat, tamquam Ordinis inimicus. Sic enim Generalis eorum Matthæus Orlandus, litteris ad P. Henſchenium datis 14 Novembris 1671: *Non ambigo Veſtræ Patern. notum eſſe, ipſum Baronium, Ordini Carmelitano, ob aliquam cauſam, offenſum, & inde etiam infenſum fuiſſe; & de eo quadam ſcripſiſſe, non ſine grandi & patenti paſſione.* Tam benevole tractant Patres Carmelitæ, cum ſuo Reverendiſſimo Generali, contrarios antiquitati ſuæ, ut patet ex prima parte Armamentarii Patris Bonæ-ſpei, contra Patres noſtros Salinas, Vega, Redanum, Suarez; Mirandam item & Bordonum Ordinis S. Franciſci; Baronium denique Cardinalem, quorum omnium pharetras evacuat, tela retundit bellator iſte, nec non contra prætenſiones Laurentii Landmeter Præmonſtratenſis, Bivarii Ciſtercienſis. Bollandi, Henſchenii & Papebrochii Jeſuitarum; Jo. Petri Creſcentii Romani: & quidem contra me ac deceſſores meos in iis, quæ non ſcripſeramus, ſed tacueramus.

102 Interim nihil affingo Clementi, qui, confirmatâ à Sixto IV Bulla cum ſuppletione cujuſcumque defectus, non debuit eun-

dem iterum ſupplere; quamvis & hoc feciſſe dicendus eſt, intendens omnem, quem Sixtus intenderat finem, id eſt certificationem fidelium de obtinendis Indulgentiis, à quocumque primum impetratis. *Grato dato*, inquis, *quod talis clauſula in Bullâ haberetur, non cenſeretur equidem alios juris poſitivi ſupplere defectus, quam in Bullâ expreſſo, ut docet Barboſa clauſulâ* 178 *num.* 2 *&* 10: unde concludis, quod, ſi Leo IV Indulgentias illas non conceſſerit, non reddantur validæ per confirmationem Sixti IV, & Clementis V, cum defectum illum non expreſſerint.

103 R. Pater, quo non adigit hominem libido contradicendi? Ut mihi contradicas, veſtras ipſe Indulgentias à tot Pontificibus confirmatas, convellis. Clauſulam, qua Sixtus IV diſertè profitetur, ſe *ſupplere omnes & ſingulos defectus, ſi qui forſan quoquo modo intervenerint in eiſdem*, noſti in Bullâ ejus contineri: quid modo ad rem facit, quod eadem clauſula non addatur etiam in Bullâ Clementis X, quæ Sixtinâ poſterior eſt? Defectus, quos prior Pontifex abunde ſuppleverat, quid neceſſe fuit iterum ſuppleri à ſucceſſore? Viſne itaque, ſuppletos non fuiſſe defectus, quos interveniſſe veriſimile eſt; atque ita in dubium revocari Indulgentiarum veſtrarum valorem?

104 Imo defectus aliquos certo interveniſſe demonſtravi § ſuperiore, ubi de *Honorio nono* & *Honorio decimo*, qui numquam extiterunt, dicitur in Sixtina Bulla, quod Indulgentias veſtras approbaverint. Atqui non minus juris poſitivi eſt approbatio Indulgentiarum, quam earum prima conceſſio. Si igitur, ut ais, juxta Barboſam, non cenſeatur defectus primæ conceſſionis ſuppleri per clauſulam illam generalem, non cenſebitur etiam ſuppletus defectus approbationis ſeu confirmationis. Unde autem noſti, quod non æque, imo forte magis, Sixtum IV & Clementem X permoverint tot ſuperiorum Pontificum confirmationes, quam ſolius Leonis IV conceſſio? Ergo ſi ejuſmodi defectus per clauſulam memoratam non ſuppleantur, atque hi reddant confirmationem quamcumque invalidam; vides quid contra Indulgentias veſtras ex tua accuſatione ſequatur.

105 Ego vero Indulgentiarum veſtrarum, Te eas ſic peſſumdante, defenſionem ſuſpiciens, dico, præcipuum motivum illas confirmandi fuiſſe præclara Ordinis veſtri in Eccleſiam merita, cauſam finalem, paupertatis veſtræ ſubſidium, templorum ædificationē, eorum frequentationem, cultus divini incrementum, animarum utilitatem, Dei gloriam. His ſubſiſtentibus, videntur cetera minus principalia, etiamſi aliquid in eis ſubreptionis deprehendatur, Indulgentiarum valorem non evertere. Ad Barboſam quod attinet, cur ejus verba non adducis? Sed neque numerum citatum reperio. In Votis deciſivis & conſultivis Voto 99 n. 32, dicit quidem Barboſa, quod *clauſula* SUPPLENTES *non operetur, ubi proceſſum fuit ſine cauſa cognitione*. Verum, Pater Profeſſor, agitur hic de conceſſione alicujus quod eſt conjunctum cum damno tertii. Alia autem ratio eſt eorum quæ mere favorabilia ſunt, alia eorum quæ aliquibus odioſa. Deinde etiamſi Leo IV Indulgentias non conceſſit, non tamen ideo Sixtus IV, & qui eum ſecutus eſt Clemens X, proceſſiſſent ſine cognitione cauſæ principalis, ut jam oſtenſum eſt.

106 Videamus modo Te probantem, quod Bulla Clementis X, quatenus refert conceſſionem Indulgentiarum factam à Leone IV, ſit infallibilis: *Nec dicat Papebrochius*, inquis, partem *narrativam Bullæ non plene probare; quia etſi hoc verum ſit de narrativa in facto alieno, dum Pontifex in illa non fundat ſuam intentionem; falſum tamen eſt, quando Pontifex in illa fundat ſuam*

ſuam intentionem, prout hic contingit. Quæro ego, P. Profeſſor, an Pontifex non æque intentionem ſuam fundaverit in Honorio nono, & Honorio decimo, quam in Leone IV? Ideóne *plene probatur* quod Honorii iſti, qui numquam fuerunt, Indulgentias illas confirmaverint? Quomodo igitur *plenam*, ex ſimili *intentionis fundatione*, *probationem* elicies, quod Leo IV illas aliquando conceſſerit? Et nonne Pontifex Clemens IX intentionem ſuam fundaverat in eo, quod ſibi perſuaſerant Patres Carmelitæ? Et tamen Clemens X falſitatem relationis iſtius detexit & reprobavit. Viſne igitur etiam ex Bulla Clementis IX contendere contra Clementem X, relationem Patrum veſtrorum eſſe *plene probatam*?

107 Ridicula probatio eſt, quam formas ex regulis juris, quibus dicitur, *quod veriſimile non eſt; nec credendum, nec dicendum; imo nec attendi debet*. Subſumis: Atqui Pontifices Sixtus IV & Clemens X dixerunt, Indulgentias illas eſſe à Leone IV conceſſas. Quid autem aliud inferre potes, quam, Ergo hoc fuit Sixto IV & Clementi X *veriſimile*? Reſpondeo concedendo totum. Sed & veriſimilia alia quibuſdam Pontificibus viſa ſunt, & quidem ipſi Sixto IV & Clementi IX, ut jam de Honoriis &c, demonſtratum eſt, quæ tamen poſtea deprehenſa ſunt non fuiſſe vera.

108 Quod in fine addis, ſic Pontifices à me argui *imprudentiæ*, falſum eſt: viros prudentes etiam errare ſubinde in factis, eſt notorium. Fuitne Sixtus IV imprudens, quando adduxit Honorios nonum & decimum? Fuitne Clemens IX imprudens, quando credidit Patrum veſtrorum falſæ perſuaſioni? Indigna autem viro religioſo infidelitas eſt, diſtinctis characteribus exprimere vocem *imprudentia*, quaſi hanc ego in Clementem X contumeliam effutiiſſem. De hoc nullus dubitavit qui librum tuum leget, exiſtimabitque à Religioſo Provinciali alienum eſſe, calumniari tam turpiter, in re tam gravi, apud Sedis Apoſtolicæ tribunal, & ſcriptis publicis apud omnes Eccleſiæ ſacras Inquiſitiones, coram toto orbe Chriſtiano.

109 Quod ſequitur, etiam odioſum eſt; ſed poſt reſponſionem ad ſuperiora, contemptu potius quã operoſiore refutatione dignum. Vis, me *portam aperire ad quævis Pontificum diplomata, etiam in favorem Societatis à Sede Apoſtolica indulta, ſimiliter interpretandum, & intentum tam Societatis quam Pontificis explodendum*. O præclarum Sedis Apoſtolicæ defenſorem! qui *quævis Pontificum diplomata explodi* poſſe arbitraris, ſi in aliquibus diplomatibus error aliquis circa factum deprehendatur, ut in aliquibus reperiri, jam aliquoties apertiſſime oſtenſũ eſt; neque ullus Juris canonici vel Hiſtoriæ peritus inficiabitur. Verum neſcio an præter te ullus admiſſurus ſit, hanc eſſe ſequelam legitimam: Si in aliquo diplomate aliquis error circa factum contineatur, *diplomata quævis Pontificum explodenda ſunt*.

110 Nos verò dicimus, diplomata quævis Pontificia, etiam ea in quibus facti error aliquis deprehenditur, ſummam mereri obſervantiam & reverentiam; neque propterea ulli alteri Bullæ errorem affingi poſſe, neque ſine notabilis momenti ratione licere eam in ſuſpicionem erroris vocare, etiam circa meras facti quæſtiones. Et quidem à fortiori hoc dicendum eſt de Bullis Pontificiis: quandoquidem nemo tam temerarius ſit, qui audeat aſſerere, inferiorum Tribunalium, etiamſi tantum ſecularium, *diplomata quævis explodenda* eſſe, quia in aliquibus ſubinde contingit erroris quidpiam deprehendi. Semper præſumuntur nihil præter veritatem continere, niſi oppoſitum probetur, vel ob fundamentum non leve ſuſpicio prudens ingeratur.

111 De *Societate* noſtra aliàs te monebam, R. Pater, ut metum poneres; ipſam de

Privilegiis ſuis curam ſatis ſolicitam gerere, nec tamen hactenus quidpiam in meis libris, quibus tantopere commoveris, inveniſſe, quod *portam aperiret ad quævis Pontificum diplomata, etiam in favorem Societatis à Sede Apoſtolica indulta, ſimiliter interpretandum.* Sed & ſui ſatis ſecura Societas eſt, quod Pontificem ad obtinendum pro ſe diplomata non deceperit; uti alios decepiſſe noſti Clementem nonum. Quapropter non ægre ferat, quæſo, Patern. tua; quod ex antecedentibus tam manifeſtis aperte concludam, in tota præſenti accuſatione nihil apparere rationis ſolidæ, nihil ſinceritatis aut fidei, nihil prudentiæ, ſaltem Chriſtianæ.

§. XII. ACCUSATIO.

Papebrochius paſſim impingit in Brevia Clementis X *& Innocentii* IX.

RESPONSIO.

112 Quænam ea Brevia ſint, indicat Accuſator in contextu, eo ſcilicet, quibus confirmatur & extenditur uſus Lectionum, pro Commemoratione feſti S. Mariæ de Monte Carmelo approbatarum, & ad XVI Julii recitandarum: quas vult canonizatas ob hoc credi, atque indubitabilis veritatis. Sed reſpondeo, utrumque Ordinem, in ſuo reſponſo ad querelas Illuſtriſſ. Auberti Epiſcopi Antverpienſis de Lectionibus illis, profeſſum eſſe an. 1677, aliud ſe non prætendere (ſicut legere eſt tom. 2 Maji pag. 716 num. 3) quam quod Officium iſtud *eodem loco & gradu repoſitum cenſeatur, quem poſſident quam plurima conſimilia Officia, in Romano Breviario ſine ulla jam controverſia exiſtentia.*

113 Atqui ſic ibi jam exiſtunt (ut alias plures taceam) Lectiones de S. Dionyſio Epiſcopo Pariſienſi, ad IX Octobris; nec tamen propterea creditur illius approbatoribus Pontificibus ulla fieri injuria, à dubitantibus, an idem is Dionyſius ſit, quem in Areopago convertit S. Paulus, an à S. Clemente in Gallias miſſus, an abſciſſum ſuum caput ſuſtulerit, & ad duo millia paſſuum in manibus geſtarit: quæ ſingula indubitanter ante hac credita à Francis, iiſdem nunc videntur tam incerta, ut in novo Pariſienſi Breviario anni 1680 omiſſa ſint omnia.

114 Si quando viſum fuerit Sanctiſſimo, Breviarium Romanum omni nævo (quantum quidem per imbecillitatem humanam fieri poteſt) expurgandum porro jubere, poterunt tunc etiã conniti PP. Carmelitæ, ut eidem ſuæ, ſi per Correctores liceat, pro uſu Eccleſiæ univerſæ, inſerantur Lectiones: tametſi oſtendere non poſſint tam antiquum earum, etiam in ſolo ſuo Ordine uſum, quam oſtendere poſſunt Gallicanæ Eccleſiæ, pro ſuis de S. Dionyſio traditionibus, ſtabilitis per octo ſecula; cum oſtendi non poſſit ipſamet Commemoratio, cui Lectiones iſtæ ſerviunt, antiquior eſſe ſeculo 16. Extat enim apud nos membrana, impreſſa Venitiis ſub finem ſeculi 15, omnium tunc proprium Ordini feſtorum, prout ſunt ex Martyrologio annuntianda, ubi ejuſmodi Commemoratio non invenitur; adeſt autem B. Albertus Drepanitanus, ex Brevi Sixti IV anno 1476 permiſſus publice coli in eccleſiis Ordinis, quod ſolo antea vivæ vocis oraculo permiſerat Calliſtus III ab annis tunc circiter viginti.

115 *Dum Papa,* inquis, *aut Sacra Rituum* Con-

Congregatio concedit & approbat aliquod Officium in Eccleſia recitandum, hoc ipſo cenſetur etiam approbare & confirmare contenta in eodem; nam unum cum altero adeo eſt connexum, ut unum ſine altero probari aut reprobari non poſſit; quia connexorum idem eſt judicium, ut fuſe probat Barboſa.

116 Video, P. Profeſſor, quod non ſatis diſtinguas inter approbationes juris & facti; cum tamen Juris peritiam, & non tantum Theologiæ, hic profitearis. Dum Sacra Rituum Congregatio approbat aliquod Officium ut recitandum, certum nobis & prorſus infallibile eſt, omnes eos quibus hoc Officium à S. Congregatione *recitandum* proponitur, ab omni errore juris remotos eſſe, ſive, licite illud & ſine culpæ periculo recitaturos; imo ad illud teneri, ſi eos S. Congregatio obſtrinxerit. Non autem certum nobis eſt & infallibile, omnes eos qui ad Officium *recitandum* præcepto obligantur, hoc ipſo obſtringi ad certò & infallibiliter credendum quidquid in iſto Officio continetur: imo hanc obligationem neſcio an ullus hoc tempore, Te forte excepto, agnoſcat. Exempla quæ talem fidem impediant nimis multa occurrent, & paſſim nota ſunt, quædam etiam à nobis jam declarata.

117 *Connexorum* itaque *idem eſt judicium*, ſed proportione ſervatâ connexionis, & materiæ ſeu ordinis. Hinc, licet metaphyſice certo ſequatur, Animal rationale eſt, ergo riſibile eſt; quia proprietas metaphyſica *connexionem* cum natura habet etiam metaphyſice inſeparabilem; non tamen hoc ipſo ſequitur eâdem certitudine, homo Belga eſt, ergo albus eſt. Sacerdos & religioſus eſt, ergo fidelis & verax. Cum enim connexio hæc mere accidentalis ſit, & à ſubjecto ſeparabilis, imo reipſa ſeparari eam aliquando contingat; à veritate antecedentis ad veritatem conſequentis deductio non poteſt eſſe infallibilis. Dico, ergo, obligationem legendi Horas canonicas non eſſe eſſentialiter, ſed tantum accidentaliter connexam cum veritate ſingulorum, quæ in Horis canonicis continentur. Similiter approbatio, qua Sacra Rituum Congregatio declarat Officium aliquod ad libitum legi poſſe, vel etiam debere ex præcepto; non hoc ipſo omnibus imponit præceptum credendi ſingula quæ Officio illo continentur. Sic nemo dubitat, quin Confeſſarius pœnitenti imponere pro ſatisfactione poſſit lectionem libri Spiritualis vel Hiſtorici ſacri, E.G. Vitas Sanctorum deſcriptas à Ribadineira, vel audiendam concionem ſacram; licet non hoc ipſo imponat ei præceptum credendi ſingula, quæ in libro continentur vel dicentur in concione.

118 Illuſtriſſimus Aubertur Epiſcopus Antverpienſis, immediatus Illuſtriſſimi D. Ferdinandi noſtri Prædeceſſor, queſtus per litteras Cardinalibus fuerat, *Carmelitas dicere, ſcribere, & prædicare, per hujuſmodi Officii Lectiones proprias*, quales habent pro feſto B. Mariæ de Monte Carmelo, *ſic affirmari traditiones ſuas, circa proceſſionem Ordinis ſui ab Elia Propheta, & nomen Fratrum B. Mariæ Virginis de Monte Carmelo, jam inde à temporibus Apoſtolorum eidem inditum, ut de eadem veritate amplius nequeat dubitari, abſque injuria congregationis, ipſiuſque Apoſtolicæ Sedis*. Ad quod reſponſio liquida eſt P. Sebaſtiani. *Reſpondent Carmelitæ*, inquit, *Se hic nihil inſolitum dicere, ſcribere & prædicare.*

119 Ego vero, R.P. ex ejuſmodi S. Congregationis approbationibus nullum ſufficiens fundamentum deduci poſſe oſtendi, quo cogamur ſingula Lectionibus Officii canonici contenta habere pro indubitatis. Atqui ſine gravi & quodāmodo patenti ratione, qualis hic non occurrit, non ſunt multiplicanda in immenſum præcepta ſeu poſitiva ſeu negativa, ut vos hic multiplicanda contenditis. Et quanti, obſecro, peccati reos ſtatuetis, quotquot de veſtra ab Elia

Propheta in veteri Teſtamento proceſſione dubitaverint? Mortalis procul dubio; non enim res levis eſt de antiquitatis veſtræ gloria ambigere: adeoque Abſolutionis ſacramentalis omnes illi incapaces ſunt, qui de antiquitate, tam mirabili & paſſim incredibili, vel minimum deinceps *dubitaverint*. Eccleſiæ igitur eſt, fideles ſuos de tanti momenti, quod paſſim ignoratur, præcepto inſtruere: hoc niſi auctoritate majori declaretur, vereor ut veſtrum *dicere*, *ſcribere*, *prædicare* ſufficiat.

120 *Hoc interim*, inquis, *certum videtur*, *Papebrochium nihil prorſus curare Sedis Apoſtolicæ auctoritatem.* Quæ objectio ſi quid reſponſi mereatur, abſolvi iſtud deberet uno verbo, quamvis forte minus urbano. Criminationem probas iteratâ centies & abunde refutatâ calumniâ, quaſi *aſſeram, hiſtorias à Sede Apoſtolica eas approbante nullum prorſus accipere robur, firmitatem, aut vel minimum punctum probabilitatis.* Atqui expreſſe agebam de iis, quæ mere narrative & nullo modo aſſertive, ac ſine ulla Pontificis approbatione, in ejus Bulla referuntur. Sic me cogis in omnibus Articulis eaſdem calumnias identidem refutare, ne Lector, ſuperiores reſponſiones non legens, aut earum non reminiſcens, putet, hæc à me ſilentio, quaſi tacita confeſſione agnoſci. Sic, cùm æquitate non potes, malis ubique artibus inſidias mihi ſtruis. Atque utinam citius periculum detexiſſem! non tantam famæ meæ labem, nec tamdiu impune intuliſſes. Ad *Joannem Bacho*, quem vocas, *Doctorem Reſolutum*, & ſimiles quos pro antiquitate veſtrâ citas, nihil hic attinet reſpondere, ubi de ſola agitur *Bullarum Pontificiarum* auctoritate.

§. XIII & XIV. *ACUSATIO.*

Papebrochius negat, contra ſeptem ſummorum Pontificum Bullas, Carmelitas Religionis ſuæ originem, & quaſi hereditariam à S. Propheta Elia trahere ſucceſſionem. &, Præſumit, auſu prorſus erubeſcendo, contra ſummos Pontifices, Carmelitis rapere S. Eliam Prophetam, proprium inſtitutorem; eiſque obtrudere quemdam Anonymum, plane inauditum, & à ſe confictum.

RESPONSIO.

121 Jam ad ſcommata Pſeudo-Papebrochii reſpondi; quod nolim me operoſe opponere iis, qui volunt omnino ſuſtinere, verum aliquem monaſticum ſtatum à S. Propheta Elia inſtitutũ fuiſſe; non etiam velle repugnare, quo minus omnes in Syria ac Palæſtina Monachi, quos illuc advenientes Latini Cruciati invenerunt, dicantur illius inſtituti propago: Latinorum autem, qui Eremiticam vitam eodem tempore in Carmelo cœperunt ducere, *fundatorem* quoque agnoſco *S. Prophetam Eliam*, & quidem immediatum, qui S Bertholdo vel Brocardo per viſionem apparens, eum in vacuam pridem poſſeſſionem immiſerit; hunc verò hereditaria ſucceſſione ſecuti ſint ceteri Sancti veſtrorum Carmelitarum Patres.

122 Hoc porro totum ſumo (ſi ſolum nomen, quod ibi deeſt excipias) ex idoneo

& nulla parte, niſi per meram contradicendi libidinem, ſuſpectabili auctore; cui nulla cum Carmelitis contentio aut lis, nec ulla eis adulandi falſiſque laudibus ornandi cauſa fuit; ſed breviter ſcripſit, quæ præſens vidit vel audivit de ſacro monte ex novis incolis, plena reverentiæ atque honoris, ut ſupra vidimus. Aſt bonus ille Græcus Prioris in Carmelo reperti nomen, ſibi barbarum, vel non curavit, vel non ſcivit memoria retinere: & intolerabile Accuſatori videtur in eo legere indefinitum iſtud, *Quidem Monachus*.

123 Quam frivola querimonia! Quaſi verò vox *Quidam* neceſſariò vituperium ſignificet. Sed quidquid ſit de imperita multitudine, quæ volumina noſtra nec emit, nec legit; nemo vir ſapiens terminum hunc univerſaliter accipiet tamquam contumelioſum. Circumſtantiæ attendendæ ſunt, in quibus quid pronuntiatur. Proferens nullo modo infenſus eſt ei quem nominat, ſed in omnibus honorifice de eo loquitur: cur igitur vocem indifferentem interpretemur hic in partem deteriorem? Cenſeſne Matthæum Euangeliſtam injurium fuiſſe Joſepho ab Arimathæa, quod de eo dixerit cap. 27. *Venit quidam homo dives?* aut injurium fuiſſe Lucam Zachariæ patri Joannis Baptiſtæ, cum de eo ſcripſit cap. 1: *Sacerdos quidam nomine Zacharias?* Neque *Regulus*, *cujus filius infirmabatur Capharnaum*, litem tamquam de contumelia intentavit Euangeliſtæ, ſcribenti, *erat Regulus quidam*. Nihilo Chriſto familiarius in parabolis quam ſe vocare *hominem quemdam*. E.G. cum dixit: *homo quidam fecit cænam magnam*; *Homo quidam plantavit vineam*: *Homo quidam nobilis*: *Samaritanus quidam iter faciens* &c.

124 Cur igitur hæc offendunt novorum ſub Bertholdo vel Brocardo Carmeli incolarum ſucceſſores, tanta cum ſuorum commendatione, citra fucum ſcripta ab homine Græco, in quo nihil omnino quod culpent, reperient; multum autem, quo ſibi gratulentur diſcere, quo ſpeciali jure illi ſuum Inſtitutorem agnoverint dixerintque Eliam; neque jam ipſis neceſſe eſſe altiores ſcrutari origines, ut veri *Eliani* vocentur & ſint? Cur hic in Titulo accuſas, quod ex iſto teſtimonio *præſumit Papebrochius Carmelitis rapere S. Eliam Prophetam proprium Inſtitutorem*, *eiſque obtrudere quemdam Anonymum*, *plane inauditum & à ſe confictum*. Si Joannes Phocæ eum nominare neſcivit, nominavit Papebrochius eumdem quem veſtri omnes Hiſtorici *Bertholdum*; &, ſiquid nunc dubitet, ſolum dubitat, an non ſit vocandus *Brocardus*. Neutrum, ſi vultis agnoſcere *proprium inſtitutorem*, ſed titulum hunc relinqui *Eliæ*; relinquit, ut vultis, Joannes Phocæ; relinquit Papebrochius, neque confingit ex ſe alium pro illo; ſed executorem Prophetici mandati nominat eumdem quem vos *primum Priorem*, ſtudioſe abſtinens ab adſcribendo eidem titulo *Fundatoris* vel *Inſtitutoris*, cum id vobis diſpliciturum intelligat, & ſatis cauſæ habeat cur eum titulum Eliæ relinquat. Hoc vero quo magis placeat Carmelitis, habent in eodem Joannis Phocæ teſtimonio *quaſdam veluti monaſterii*, licet pridem diruti, *relinquias*; quas credere poſſint fuiſſe Monachorum, exemplo S. Hilarionis inſtitutorum, qui fere uſque ad ætatem S. Hieronymi in Carmelo habitaverint & non ultra: nam eâdem ætate S. Hieronymi, mons ſacer, barbarorum latronum receptaculum factus, deſiit frequentari à fidelibus. Si autem quæras, cujuſmodi fuerint reliquiæ illæ, & an alterius quam Eliani monaſterii? dicam, me neſcire, neque id ſcire vel primum ibi Latinorum Priorem vel Joannem Phocæ potuiſſe, tot jam tum elapſis ſeculis: illis tamen, pro ſuo erga monachiſmum affectu, viſas potius *reliquias monaſterii* qualiſcumque, quam habitationis pro-

profanæ vel etiam idololatricæ, iſtic ſtantis cum locum adivit Viſpaſianus Imp. per Aruſpicem ſuum Baſilidem inſpectis extis ſortes capturus, prout ſcriptores actorum ejus narrant.

125 Forte etiam non placet, quod verbum *Καλαυρηδόθεν* Allatius verterit *ex Calabria*, cum Carmelitani ſcriptores *Bertholdum* velint credi *Lemovicenſem* ex Gallia, idque per varias & incertas conjecturas, quas Henſchenius expendit Tom, 3 Martii pag. 971. Ad hunc quoque ſcrupulum omnino removendum patiar ego libens Calabriæ nomen, quæ prima Occidentalium provinciarum occurrit ab Oriente navigantibus, latius ſumi pro tota trans mare Europa; ſicuti Hiſpani & Franci totum Belgium appellant Flandriam; Turcæ & Palæſtini Latinos omnes vocant Francos; Belgæ Germanos quidquid trans Rhenum eſt nationū.

126 Pergis nihilominus, R. Pater, Amſtelodamenſem Joannis Phocæ impreſſionem ex altero quoque capite ſuſpectam habere, quod Typographus celeberrimus Joannes Blau, libentius Catholicorum quam Acatholicorum libros aſſumere ſolitus (ex quo affectu etiam noſtra Sanctorum Acta ambivit) more ſibi in iis conſueto libris, quos oportebat per Italiam & Hiſpaniā diſtrahi, Symmicta Allatiana, Auguſtino Chiſio Romanæ juventutis principi dedicato, ediderit ſub nomine *Kalkovii Colonienſis*. Multa in Patern. Veſtra diſſimulare poſſum & ſoleo: ſed quod alios arguere præſumas in eo, in quo ipſe & tui Fratres, ſi culpa eſt, culpabiles eſtis quam qui maxime, ſane nequeo tolerare. Tot libellis contra me famoſis imprimēdis ecquis typos ſuos commodavit, eiſque auſus eſt verum ſuum nomen apponere? Vix unum alterumve invenimus: ceteri aliena aut ſumpſerunt, aut etiam nuſquam invenienda finxerunt: ſed latere non potuerunt, typis ſuis prodentibus ipſos, non valde invitos aut non multum ſolicitus ut laterent.

127 An putat Patern. veſtra, adeo habetes eſſe bibliopolas noſtrates, ut nequeant ex notis quibuſdam characteriſticis, & maxime ex ligneis figurarum cuique propriarum ornamentis, ſcire ex qua typographia libri ſinguli prodierint? *Libellus* tuus *ſupplex* dicit ſe impreſſum *Francofurti apud viduam Zubrodi*; Exhibitio errorum, *Coloniæ Agrippinæ apud Servatium Noethen*. Utrumque falſum eſt. Conſtat enim alibi impreſſos eſſe, & ſcitur ubi.

128 Quid vero dicam de ſupra memorato Hieronimo à Conceptione Carmelita Diſcalceato? Nonne is, deſiderio melioris charte typique, ſuam hiſtoriam Gaditanam Amſtelodamum miſit, excudendam *in ea Typographia quam adminiſtrat Joannes Buz*, pro nomino ſuo, famoſo ac potenti tunc ibidem Judæo Joſeph Athias? Dignus ſcilicet erat liber qui Judæo committeretur, cujus olim in Hiſpania contribulibus tantum laudis dabat, quantum nulli indigenarum; quaſi in illorum gratiam S. Jacobus ſuſcitarit mortuum ſex fere ſeculorum, Hiſtoriis inſerendum cum vilipendio Chriſti, cujus laus ſumma ſit quatriduanum Lazarum ſuſcitaſſe: quæ omnia ſi non inducant auctorem hiſtoriæ prædictæ in ſuſpicionem Judaiſmi, poteſt ſane fictio, Catholicis tam peregrina, inducere in talem ſuſpicionem illum quem iſte ſecutus eſt, primum totius fabulæ conditorem, plurima ejuſmodi alia in gratiam Judæorum commentum, quæ vulgus ineruditorum temere credulum pro oraculis habet, & pro egregiis Chriſtianæ religionis ornamentis, eruditioribus nequicquam refragantibus: quem enim non capiat iſtud elogium ex Dextro, Hiſtoriæ Gadit. pag. 148, *Hiſpania, prima provinciarum mundi, poſt Galilæam, Judæam ac Samariam, in partibus Occidentalibus Chriſti fidem amplexa eſt?*

129 Pater Bonæ-ſpei his non contentus, quærit,

quærit, ſi Monachus erat Bertholdus cum venit in Syriam, cujus fuerit Ordinis, & cujus ii quos ſibi adſcivit Socios: Reſpondeo, non eſſe me Prophetam nec filium Prophetæ. Plures tam in Lemovicibus quam apud Calabros ſeculo XII floruerunt Ordines Religioſi, & ex Guilielmo Tyrio atque Vitriaco ſcimus omnis generis homines illuc cum Epiſcopis & Principibus confluxiſſe. Ultimus eorum cap. 54 Hiſt. Orient. *De Ordinibus*, inquit, *etiam Ciſtercienſium & Pramonſtratenſium in locis idoneis monaſteria conſtruxerunt. Multi autem ex his qui deſiderio ſanctæ Terræ, de terra ſua, & de cognatione ſua, & de domibus patrum ſuorum exierunt; licet turba & tumultus hominum plerumque religioni ſint impedimento; maluerunt tamen inter turbas populorum corporaliter habitare, quam à Sanctarum civitatum Hieruſalem, Bethlem, & Nazareth habitatione privari.*

130 Ex his ergo vel ſimilibus fuerit is, cui Elias Propheta dignatus eſt apparere, Bertholdus vel Brocardus. Socii autem, ab eo in Carmelum allecti, vitæ Eremiticæ ad Eliæ fontem ducendæ deſiderio, partim ex veteribus in Occidente Ordinibus, partim ex piis & novum inſtitutum amplexis laicis ſecularibus: quorum etiam varia loca, quæ ante & poſt Regulam ab Alberto præſcriptam novis Carmelitis, ſpeciem aliquam monaſteriorum vel eremitoriorum aſſumpſerant, iiſdem ſe aggregaverint, atque ita Ordo eorum cito per Terram-ſanctam fuerit vehementer propagatus. Magis veroſimilia in rebus obſcuris ſi ipſi ſuggerant, libenter amplectar; modo ſe cum Syro-Græcis ſchiſmaticis non miſceant, quod debent (ſi ſapiant) omni conatu fugere.

131 His tamen omnibus non obſtantibus, recuſant Patres Carmelitæ ſuſcipere Joannem Phocæ pro auctore irrefragabili; quia primo Priori eorum coævus fuit: nam ſi hoc, inquiunt, ſatis eſt, credenda Jeſuitis etiam erit *origo Sacerdotum Societatis Jeſu, à Collegio Montis-acuti*, qualem deſcribit ſeu verus ſeu fictitius *Joannes Bouleſe Presbyter, Profeſſor ſacræ Hebraicæ linguæ & perpetuus Pauper Collegii Montis-acuti, in Hiſtoria triumphantis de Beelzebub Chriſti corporis*, an. 1566 impreſſa, & Gregorio XIII inſcripta an. 1578. Diſparitas undequaque palpabilis eſt; quod Joannes Phocæ de ſuo *Monacho quodam* nihil indignum, nihil ex pravo animi affectu, nihil contradictorium, nihil aliunde teſtimonio ullius coævi ſcriptoris de falſitate ſuſpectum habeat; totâ autem Joannis Bouleſe de Societatis origine narratione nihil cogitari poſſit ineptius. Nam non tantum coævorum omnium de Societate ſcriptorum teſtimonio convincitur de apertis mendaciis; ſed ipſum ſe deſtruit, ſibique vel in eadem periodo contradicit, adeo ut in paucis lineis, quibus inſtitutionem Societatis narrat, affectum ubique perverſum prodat, nec verbum quidem habeat veriſimilitudinis.

132 Imo merito dubites, pluráne verba, an notoria mendacia oratio tota contineat; ſic enim ait: *Mihi moleſtum eſt, quod inde duxerint originem, & id effecerunt ut homines lateat: nam revera duxerunt ſuæ pietatis & doctrinæ originem in noſtra hujuſce Collegii Montis-acuti communitate Pauperum, à bono Patre noſtro Standonck .... ex qua, ejus & ſtatutorum cauſantes auſteritatem, ægre ferenteſque, ut dicebant, Fundatorum intentionem non ſervari, egreſſi ſunt uno die quatuordecim, primariæ pietatis & doctrinæ viri, Statuta & Bullam noſtram ſecum ferentes: & hinc nomen Societatis triplici ratione acceperunt &c.*

133 Vide, Lector, calumniatoris ineptiam. Vocat *primariæ pietatis & doctrinæ viros*, quos ſimul deſcribit ut ſeditioſos, diſciplinæ impatientes, imo graviſſimi furti reos. Conſtat primos Ignatii Socios, qui cum eo Societatem fundarunt, non fuiſſe niſi novem, adeoque cum Ignatio decem:

ex his *quatuordecim* facit hic Hiſtoricus. Quo die, quo menſe, aut anno egreſſi communitate illa ſint, non meminit; neque quibus appellati illi fuerint nominibus; credo quia cum *Statutis & Bullis* omnia etiam Regeſta & omnem nominum ſuorum memoriam abſtulerunt. Sic *effecerunt ut homines lateat, quod inde duxerint originem.* Ut præteream, quod plerique è primis Sociis, non tam miſeræ ante converſionem fortunæ fuerint, E. G. Ignatius, Xaverius, Lainius, Bobadilla, Rodericius, Salmeron, ut domo pauperum opus habuerint: neque probatum hactenus invenio, quod vel unus ex decem Sociis domum memoratam incoluerit. Quam parum etiam veriſimile eſt, quod neque communitatis illius Præſes eos, apud Academicos vel alios judices, de tanto furto accuſaſſet; nemo adverſariorum, ad præfocanda Societatis initia, id Romæ adduxiſſet; nemo in proceſſu Canonizationis SS. Ignatii & Xaverii objeciſſet.

134 Denique quam ridiculum eſt, omnes ſimul tam famoſos novi Ordinis, tam undique impugnati Inſtitutores, ſimul in Univerſitate Pariſienſi in uno Collegio habitaſſe, ſimul ex eo tamquam fures ablatis *Statutis & Bulla* fundationis profugiſſe, ſic inſtituiſſe Societatem, ſic Curiam Romanam & totum Orbem Chriſtianum decepiſſe, *efficientes ut homines lateat, quod inde duxerint originem,* tam ſcandaloſam, tam infamem. Piget ejuſmodi quiſquiliis refutandis tam diu immorari; quas, uti & ceteras *novi Iſmaelis*, veſtri ſeu Fratris ſeu Advocati, ac ſimilium Paſquinorum calumnias, nimio dignari honore eſt, earum vel meminiſſe.

135 Miſeras profecto habet Eliana ſucceſſio vindicias, ſi non alias habet quam tales! Undenam, à quibus, & qualem ortum habuerit Societas, non ex ſolis probamus Pontificum Conſtitutionibus aut Horis canonicis: innumera ſunt coævorum teſtimonia, aliaque indubitata monumenta. Neque res hæc à parentum noſtrorum temporibus tam remota eſt, ut in hac adeo ſit mentiri facile quam in Eliana Hiſtoria, multo fere bis mille annis poſt Eliæ raptum fabricata, circa religioſum Ordinem, qui tot ſeculis mediis nuſquam comparuit; & ut aliquos ſemper habuiſſe videatur ſectatores, arrogat ſibi ſanctos Patres fere omnes, atque adoptat quidquid olim fuit Monachorum & Eremitarum, etiam Monachos Syro-Græcos Schiſmaticos, atque ipſos, ubi alii defecerint, Philoſophos Ethnicos, *Pythagoram ejuſque diſcipulos.*

136 Sed & longe alia eſt Joannis Phocæ & Bouleſii ratio. In illius tota ſcriptione, per annos 20 à vobis examinata (nam & ego ipſe aliquando veſtris commodavi exemplar, quo non ſegniter uſi ſunt) nihil hactenus potuiſtis invenire quod carperetur; &, ut dixi, nihil cauſæ habuit ipſe Auctor, cur novos Cameli incolas laudans, mentiri vellet: Bouleſius vero, eo præciſe ſcripſit tempore, quo graviſſima contra Pariſienſe noſtrum collegium, propter apertas ſcholas, fervebat perſecutio; ad veteres adverſarios noſtros, civitatis iſtius Parochos, jungentibus ſeſe Academicis, & ſcholas noſtras volentibus juriſdictioni ſuæ ſubjicere.

137 Hac occaſione, ut antea ſæpe, volitabant famoſi contra nos libelli & ſchediaſmata, collaborantibus haud ſegniter hæreticis tunc præpotentibus. Sed talibus à ſui initio aſſueta Societas, & hodiedum probe exercitata; ad patientiam & ſilentium (quod nunc etiam à nobis, per tot libellos veſtros provocatis, præſtitum doluiſti) libentius, quam ad Apologias recurrebat; unde harum nullum veſtigium extat in quatuor primis tomis Hiſtoriæ noſtræ. Sed neque in Hiſtoria ipſius Collegii, quæ annuatim pertexitur ex more noſtro, quidquam invenitur de fabula Bouleſiana: & vel ex hoc

liquet,

liquet, omnino neglectam contemptamque fuiſſe; quippe quæ tot teſtibus revincebatur falſa, quot erant Pariſiis, qui meminerant ſe primos noſtros Patres iſtic ſtudentes vidiſſe, & diverſis in domibus habitantes.

138 Si litterarum cultus & poſteritatis cura eadem priſcis Carmeli Eremitis fuiſſet, quæ noſtris fuit inter ſtudia natis nutritiſque; non eſſet eorum poſteris tam curta monumentorum antiquorum ſupellex, ut ex Joanne Phocæ deberent diſcere quomodo cœperint, & quot numero fuerint Elianæ anachoreſeos reſtauratores. Primus ex veſtris, qui aliquid in hoc argumento litteris conſignavit (nam attributam S. Cyrillo epiſtolam, ob rationes alibi indicatas, non recipimus) fuit Guilielmus *de Sanvico*, vel *Sammuco*, cujus *Chronica de multiplicatione Religionis Carmelitarum, per Provincias Syriæ & Europæ & de perditione monaſteriorum in terra Sancta*, ſcripta eſt poſt annum 1291, aut forte integro ſeſquiſeculo poſt aditū à novis incolis Carmelum.

139 Chronica hæc digna nobis viſa quæ tota infereretur Hiſtoriæ Patriarch. Hieroſ. pag. LX ante Tomum 3 Maji, cum propriis ad eamdem Annotatis; & Apologia pro eadem, quatenus aſſerit, quod primum anno 1237 deliberatum ſit, an *res licita* foret extra Terram-ſanctam monaſteria habere, ſentientibus *nonnullis, ullas extra eam manſiones hujus Religionis habendas*; aliis, ſaltem Pontificem Romanum conſulendum, *priusquam præſumerent Religionem ſuam quoad monaſteria notabiliter multiplicare*. Tali deliberationi cum potuerit interfuiſſe ipſe Sanvicus, aut ſaltem ex iis qui interfuerant audiviſſe; irrefragabilis ejus videtur auctoritas, in iis quæ circa migrationem ſcribit, contra prætenſas nonnullorum in Europa Conventuum antiquitates.

140 Aſt in iis quæ Ordinis initium ſpectant, utpote tanto prius geſtis, non eadem ipſi auctoritas eſt: quippe in illis patenter hallucinatur, ac nominatim in Legiſlatore Alberto, ubi ait, quod is *anno Domini* 1199 *in monte Carmeli .... monaſterium ædificavit, ſecundum formulam figuræ in Regula deſcriptæ*: quia ante annum 1206 non venit in Palæſtinam Albertus: ut multum ſit, ſi is anno 1209 Regulam dederit, & aliquid contulerit ad fabricam monaſterii. Error igitur manifeſtus eſt: qui ſi Sanvici ipſius eſt, oſtendit exiguam, etiam iſto ſeculo, rerum non admodum diu præteritarum notitiam apud Carmelitas extitiſſe: ſi ab interpolatrice manu eſt, qualis fuit quæ ipſemet Regulæ annum falſum addidit, multo magis ſuſpecta redduntur pauca illa verba initialia, quibus dicitur, quod *Religioſi Carmelitæ... anno Domini* 630 *... compulſi fuerunt manſiones, quas in urbibus habebant dimittere, & ſolum in monte Carmeli & in quibuſdam aliis Terra-ſanctæ ſolitudinibus reſidere.*

141 Interim idem, qui non alii quam Syro-Græci potuerunt fuiſſe, denique in pertinax ſchiſma collapſi, debuiſſent juxta Sanvicum in illa ſua paucitate manſiſſe, donec poſt recuperatam à Latinis Hieruſalem, multi ex peregrinis in Palæſtina vitam eremiticam ſuſciperent, *ſequentes veſtigia ſanctorum Patrum hujus Religionis, videlicet B. Joannis Baptiſtæ & filiorum Prophetarum.* Ubi tamen nihil dicitur de perpetua illa & indeficienti ſucceſſione ab Elia, quam τὸ *ſequi veſtigia* nullo modo importat; & multo minus importat religioſa vota in veteri Teſtamento, aut Monachos in Palæſtina ante S. Hilarionem; aut denique vivendi formam & regulam habitumque ab inventis in Carmelo Syro-Græcis traditum primo Priori ac Sociis. Unde apparet, tam vaſtas hodiernorum Carmelitarum prætenſiones, in Europa primum natas eſſe, cum ipſimet jam fere neſcirent, quomodo in Terra-ſancta ad fontem Eliæ majores ſui fuiſſent exorti.

§. XV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Bullam Joannis XXII *Sabbatinam , à pluribus Pontificibus confirmatam , cum Launoyo , ab Eccleſia damnato , aſſerit eſſe nullius fidei.*

RESPONSIO.

142 JOannem Launoy , Doctorem Pariſienſem , inter opuſcula plura quam ſeptuaginta , etiam aliquid ſcripſiſſe de *Sabbatina Bulla privilegio* , ſcivi equidem , ejuſque diſſertationes quinque eo ſpectantes habui , impreſſas anno 1653. Vociferaris eas damnatas fuiſſe anno 1690 29 Maji ; ſed cur non addis , damnatas tantum fuiſſe annis omnino quinque poſt editum à me , qui hic accuſatur, *Conatum* ? Nec tamen inde ſequitur , ejus de Bulla Sabbatina ſententiam damnatam eſſe , quamvis vi talis Decreti , appelletur Launoyus à Patern. veſtra , non ſolum , *Damnatus ab Eccleſia* , ſed etiam paſſim *Infamis*.

143 Quid autem *P. Theophilus Raynaudus* , toties à vobis laudatus , dignuſque etiam habitus , quem totus per Europam Ordo Officio funebri proſequeretur mortuum anno 1663 ? Audit is in libris veſtris *Celeberrimus Societatis Ieſu ſcriptor* ; & revera id eſſe non deſiiſſet , etiamſi tria ejus opuſcula , olim à ſacra Congregatione Indicis prohibita vel ſuſpenſa , magnoque plurium annorum molimine defenſa ab ipſo adhuc vivente , ſub aliqua emendatione non fuiſſent permiſſa recudi anno 1659.

144 Sed ab omni labe apud vos immunis eſt Raynaudus , quia ſcripſit librum quam habemus ſub hoc titulo , *Scapulare Partheno-Carmeliticum , propugnatum & defenſum*. Verum noſtin' etiam quid de libro iſto , veſtræ fidei commiſſo , queſtus ſit Auctor ? Docebo id ego Paternitatem Tuam ex ipſius Syntagmate de libris propriis , rejecto illo quidem in primis , quia multa illic ſunt quæ nollet Societas vulgata ; vel ex eo tamen , quod Societatis cenſuræ expoſita non fuerint , atque adeo mauſerint incorrecta , tanto certius mentem Auctoris exprimere deprehenduntur. Hinc ergo accipe deſcriptum , ex Apopompæo §. 72 , ſub hoc titulo , *Scapulare Stochianum illuſtratum & defenſum. Hic* , inquit , *opuſculum , quale Pariſiis è meo manuſcripto prodiit anno 1654 apud Antonium de Padelou , abjudico , tamquam ſpurium & alienum. Irruit enim in illud Leo , à quo miſere deformatum eſt , ne dicam diſcerptum & dilaceratum. Reciſa pleriſque locis , me inconſulto , multa ; addita ex mente interpolatoris alia , quæ plane improbo. Titulus ipſe libri (ut ab ipſo limine fieret perverſionis exordium) immutatus eſt. Hiat paſſim oratio , ob prætermiſſionem vel reciſionem unius aut alterius voculæ. Menda ubique denſa. Sic rependitur gratia ?*

145 Hactenus Raynaudus , tantopere à vobis prædicatus. De Bulla autem Joanni XXII adſcripta , quod ſenſi alias , iterum dico , nec ad hoc ego magiſtro Launoyo , cum mihi res per ſe clara videatur ; ut autem talis videatur omnibus , vel ipſius Bullæ controverſæ textum legere ſufficiet , ſicut

ſicut ille ex Genuenſi & Meſſanenſi apographis, tamquam vetuſtioribus & probatioribus inter ſe collatis, ſumptus, legitur tom. 1 Speculi veſtri novi 1680 Antverpiæ excuſi pag. 549.

146 „ Joannes Epiſcopus, ſervus „ ſervorum Dei, univerſis & ſingu„ lis Chriſti fidelibus, tam præſen„ tibus quam futuris, præſentes lit„ teras inſpecturis, ſalutem & Apo„ ſtolicam benedictionem.

„ Sacratiſſimo uti culmine paradiſi, „ Angelorum tam ſuavis & dulcis re„ peritur melodia, modulamine viſio„ nis, dum paterno Jeſus numini con„ ſpicitur adunatus; dicente Domino; „ Ego & Pater unum ſumus: &, Qui „ videt me, & meum videt Patrem: „ & Angelorum non deſinit chorus di„ cere, Sanctus, Sanctus, Sanctus: „ ita Synodus non ceſſat laudes effun„ dere celſæ Virgini, dicendo: Vir„ go, Virgo, Virgo, ſis ſpeculum „ noſtrum pariter & exemplum (quo„ niam munere munitur gratiarum, „ ſicut ſancta cantat Eccleſia; Maria, „ gratiâ plena & Mater miſericordiæ) „ ſic iſte ille mons reputatus de Car„ melo Ordine, cantibus extollendo, „ & hanc gratiarum Genitricem com„ mendando, & dicendo; Salve Regi„ na, Mater miſericordiæ, & ſpes noſtra.

147 „ Sic mihi flexis genibus ſuppli„ canti Virgo viſa fuit Carmelita, ſe„ quentem effata ſermonem: O Joan„ nes, ô Joannes, Vicarie mei dilecti „ Filii, veluti à tuo te eripiam ad„ verſario, te Papam, facio ſolenni „ dono Vicarium, meis coadjuvanti„ bus ſupplicationibus; à dulciſſimo „ Filio petens, quod gratioſe obtinui, „ ita gratiam & amplam meo ſancto „ ac devoto Carmelitarum Ordini con„ firmationem debeas præconcedere, „ per Eliam & Eliſeum in monte Car„ meli inchoato; quod unuſquiſque pro„ feſſionem faciens, Regulam à meo „ ſervo Alberto Patriarcha ordinatam ob„ ſervabit, & inviolatam obtinebit, & „ per meum dilectum Filium Innocen„ tium approbatam, ut veri mei Filii Vi„ carium debeas in terris aſſentire, quod „ in cælis meus ſtatuit ſemel & ordina„ vit Filius: quod qui in ſancta perſeve„ rabit obedientia, paupertate, & caſtita„ te, vel qui ſanctum intrabit Ordinem, „ ſalvabitur: &, ſi alii devotionis cauſa in „ ſanctam ingrediantur Religionem, ſan„ cti Habitus ſignum ferentes, appellan„ tes ſe Confratres & Conſorores mei „ Ordinis prænominati; liberentur & ab„ ſolvantur tertia eorum peccatorum por„ tione, à die quo præfatum Ordinem „ intrabunt, caſtitatem, ſi vidua, pro„ mittendo; virginitatis, ſi eſt virgo; fi„ dem præſtando, ſi eſt conjugata, in„ violati conſervationem matrimoni adhi„ bendo, ut ſancta Mater imperat Eccleſia.

148 „ Fratres profeſſi dicti Ordinis „ ſupplicio ſolvantur & culpa, & die „ quo ipſi ſeculo recedunt ab iſto, & „ properato gradu accelerant Purgato„ rium, ego Mater gratioſe deſcendam „ Sabbato poſt eorum obitum; & quot „ inveniam in Purgatorio liberabo, & „ eos in montem ſanctum vitæ æternæ „ reducam. Verum quod iſti Confratres „ & Conſorores teneantur Horas dice„ re Canonicales, ut opus fuerit, ſe„ cundum Regulam datam ab Alberto; „ illi qui ignari ſunt, debeant vitam je„ junam ducere in diebus, quos ſacra „ jubet Eccleſia, niſi neceſſitatis cauſa ali„ cui eſſent traditi impedimento; Mercu„ rio & Sabbato debeant ſe à carnibus „ abſtinere, præterquam in mei Filii „ nativitate. Et hoc dicto evanuit „ iſta ſancta viſio.

149 „ Iſtam ergo ſanctam Indulgen-
„ tiam accepto, roboro, & in terris „ confirmo: ſicut, propter merita Vir- „ ginis Matris, gratioſe Jeſu Chriſtus „ conceſſit in cælis. Nulli ergo homi- „ num liceat, hanc paginam noſtræ In- „ dulgentiæ, ſeu Statuti & Ordinationis „ irritare, vel ei auſu temerario contra- „ ire: ſi quis autem hoc attentare præ- „ ſumpſerit, indignationem Omnipotentis „ Dei, & Beatorum Apoſtolorum Petri & „ Pauli ſe noverit incurſurum. Datum A- „ venione, 3 die Martii, Pontificatus noſtri „ anno ſexto, *qui eſſet annus Chriſti* 1322.

150 Pater Daniel à Virgine Maria, novi Speculi compilator, Bullâ ſic relatâ: *Animadvertendum*, inquit, *Bullæ hujus ſtylum videri aliquanto inſolitum, ut convenias ſubjecto inſolito; ac ſimplicem, ut convenit conſuetudini ſanctorum & piorum, revelationes aut pios affectus conſulto deſcribentium ſimplici ſermone; qualis etiam plerumque eſt in ipſis ſacris Litteris.* Inſolitum agnoſcunt, quotquot Joannis ſtylum ex Epiſtolis ejus noverunt. Si dicas in Epiſtolis ſtylum eſſe Secretariorum, in hac Bulla proprium Joannis; quam, quæſo, idoneam reddes rationem, cur in hac, ad omnes Chriſti fideles expedienda, rem tam incongruam, præter Curiæ praxim, ipſe voluerit ſuamet manu exarare.

151 Simplicitatem ſtyli, qualem excuſat P. Daniel, nullam hic video; niſi barbariem & ſolœciſmos, quibus Bulla abundat, ac veluti ſtudio quæſitam obſcuritatem, placeat vocare ſimplicitatem; turgidum alioquin grandibus, ſed male tornatis phraſibus exordium, nihil minus refert, quem R. P. Daniel hic nititur invenire, ſtyli familiaris candorem; quo ut ſimplici uſus fuiſſet Pontifex, non fuiſſet tamen uſus barbaro, ipſe tam bene litteratus.

152 Non vacat mihi nunc deducere minutim ſingula, quibus ſuppoſitionem moraliter certam oſtendere non ſit difficile, quæque ut levi manu excutiat Raynaudus, non tamen ſatisfacit animo æqui lectoris, etiam apud ipſum ſolum ea legentes. Nam quid eſt hoc, quod, aſſumpto communi & Carmelitis uſitatiſſimo loco, contra vim argumenti negativi, veniens ab objectos ſibi ab adverſario auctores, Carmelitas coævos, nihil de tali Bulla locutos pag. 203 recurrat ad *toties ſugillatam Carmelitarum indiligentiam*? quaſi hæc eſſe potuerit in re tanti momenti, & non unius alteriuſve ſed univerſim communis omnium. Liceat ergo hic mihi ſuæ Sanctitati & ſacræ Congregationi recognoſcendum exhibere Syllabum eorum Auctorum, qui Sabbatinæ bullæ debuiſſent, ſi potuiſſent, meminiſſe.

153 Philippus Ribotus, Provincialis Catalauniæ anno circiter 1340, *de inſtitutione & peculiaribus geſtis Carmelitarum libros decem* ſcripſit. Joannes Chimetenſis, ſub idem tempus compoſuit duos libros, videlicet *Speculum hiſtoriale, declarativum ſtatus Fratrum Ordinis B. Mariæ de monte Carmelo*: &, *Speculum Ordinis B. Mariæ de monte Carmelo.* Generalis quidam hactenus anonymus, lucubrando edidit *Opuſculum ſive tractatus de tribus articulis, de ſucceſſione, intitulatione & confirmatione Ordinis B. Mariæ de monte Carmelo* Vetus quoque eſt *Compendium hiſtoriæ & jurium, pro defenſione inſtitutionis & ordinationis Ordinis B. Mariæ de monte Carmeli*, & in iſtis ſunt ſex omnino privilegia, à Joanne XXII. Ordini conceſſa, quorum unum eſt anni 6 Pontificatus, ejuſdem nempe quo data prætenditur Bulla controverſa ..... Cantabrigienſis Academia Decretum edidit anno 1374, ſuper *Origene, titulo, & confirmatione*

matione Ordinis Carmelitici. Joannes Groſſus, pro defenſione etiam Ordinis ſuum *Viridarium* ſcripſit circa annum 1400. Omnes autem ſunt impreſſi Venetiis anno 1507. Denique Thomas Waldenſis ſupra laudatus, Angliæ Provincialis, in libro de Sacramentalibus tit. 9 cap. 92 agit ex profeſſo *de Religioſorum veſtibus*; tit. 10 cap. 93, *De ſuffragiorum Ordinis participatione*: & nemo omnium Bullæ meminit.

154 Horum ſic enumeratorum librorum argumenta conſideranti, prorſus talia apparent, ut locum in iis habere non potuerit ſolum, ſed etiam debuerit Bulla Sabbatina, ſi extabat; non poterat autem non extare, ſi erat in Conventibus ſingulis. Non eſt igitur opus Launoyo doctore, ut cum Melchiore Cano Art. 2 num. 22 ſupra, concludat quis & dicat: *Habes hic ſcriptores omnes* Carmeliticos *ejus ætatis, qui tacuerunt* de Bulla iſta, *non omiſſuri, ſi ſcivissem; ſcituri autem, ſi fuiſſet.*

155 Vis quidem negativi argumenti haud eſt eadem ubique; ſed pro diverſis circumſtantiis, in aliis prægnans & valida, in aliis ſtraminea & nulla: quas circumſtantias qui non diſtinguunt, uti ſubinde non ſatis diſtinguit Launoyus, peccant contra illa ex eo loco argumentandi principia, quæ poſtea expoſuit, egregio opuſculo *de auctoritate negantis argumenti*, ſub annum 1662 edito, nec unquam cenſurato aut refutato à quoquam. Iſtâ autem auctoritate, uti jure ſuo poſtulat, hic admiſſâ; revaleſcunt pleraque argumentorum, quibus Bullæ Sabbatinæ authentia impugnatur. Imprimis id quod ſumitur ex magna textuum, nuſquam uniformiter tranſcriptorum, diverſitate.

156 Elucet hæc diverſitas maxime in longe prolixiori quam hic dedimus contextu apud Alegrium de Caſanate, cujus Paradiſum Carmelitici decoris, licet non ſciatur ſacra Congregatio proſcripſiſſe propter fraudem in Bulla Sabbatina interpolanda, lævigandoque ejus ſtylo commiſſam (proſcriptum enim Raynaudus ait pag. 175, *propter farragines ineptiarum, in allegendis ad Ordinem ſuum variis Sanctis*) confirmat tamen ſuſpicionem de facilitate quorumdam Carmelitarum, ad falſificandas etiam Bullas, quas proteſtantur genuinas ſe dare. Ita Saracenus in Menologio Carmelitano, pollicetur *Sanctorum originaria, è genuinis fontibus, robuſta & conſtanti fide, proprio recudere ſtylo, apocryphis omnino exulare juſſis*: quibus tamen vel aliunde acceptis, vel à ſe excogitatis liberaliter cum indulſiſſe apparuit in Vitis S. Petri Thomæ & B. Alberti Legiſlatoris; quæ, niſi Carmelitis, ob oculos poſuiſſem originarias, à coævis auctoribus ſinceriſſime deſcriptas, & oppoſitas Saraceni figmentis, fidem hæc etiamnum apud illos obtinerent.

157 Nonnulli, ut excuſent diverſitatem Datæ, ſub Bulla Sabbatina notatæ (ſunt enim ecgrapha, *annum primum Pontificatus* notantia, qui fuiſſet Chriſti 1317) præſumunt, bis promulgatam à Joanne Bullam; qua ratione etiam excuſari poſſet diverſitas textuum. Sed hæc aliaque minoris momenti diſcutiant alii: unum addiderim, fruſtra prætextus quæri, per quos originalis Bulla Joannis credatur in Anglia periiſſe; poſtquam Gabriel Coſſartius noſter certos nos fecit, tomo XI Conciliorum Labbei parte 2 col. 1643 & ſeqq. adhuc haberi Regeſtum integrum Bullarum Joannis, fere ducentarum, in quarum argumentis, iſtic propoſitis, cum cujuſque initio nihil ejuſmodi videre ſit.

158 Sed quid ad Bullam *Alexandri Papæ*, quibuſdam *Tertii*, aliis *Quarti*, ſed pleriſque

pleriſque & melius *Quinti* dicti, ipſam Sabbatinam totam tranſcribentis & inſerentis Bullæ ſuæ? Ipſam videamus ex Novo ſpeculo Carmelitano parte 1 num. 2162 & ſeqq. *Alexander Epiſcopus, ſervus ſervorum Dei, &c. .... tenore cujuſdam privilegii, à fel. record. Joannis vigeſimi ſecundi Prædeceſſoris noſtri, dilectis filiis Priori Generali & Fratribus & dilectis in Christo filiabus Sororibus, Confratribus & Confratriæ Fratrum dicti Ordinis Carmelitarum conceſſi, per nos viſi & diligenter inſpecti, de dicto Originali ſumpto* (lege *ſumpti*), *ut de ipſo impoſterum certitudo plenior habeatur, præſentes fecimus annotari, qui talis eſt: Joannes Epiſcopus &c.*

159 Hic ponitur textus Bullæ ſupra relatæ, quo prætermiſſo, juvat ad ipſum Alexandrinæ Bullæ exordium notare ſcribentium vel tranſcribentium perplexitatem, dum ponitur, *dicti Ordinis*, &, *dicto originali*, quæ verba debuerunt feſtinantibus excidiſſe, ſic ut legendum fuerit, *cujuſdam Privilegii originalis*, & infra, *Priori Generali Ordinis Fratrum Carmelitarum*: ſic enim poſtea apte ſequetur, *dicti*, &, *dicto*; intelligetur autem ipſa Originalis Bulla Joannis XXII, Alexandro V viſa & inſpecta fuiſſe. Sed ubi? Hoc indicat Data ſic deſcripta: *Datum Romæ 7 Decembris, apud ſanctam Mariam Majorem, Pontificatus noſtri anno primo.*

160 Atqui electus fuit Alexander V in Concilio Piſano die 26 Junii 1409, mortuus Bononiæ 1410, 3 Maji, quo brevi tempore (quantum ex hiſtoricis tunc ſcribentibus ſcire poſſiumus) Romam ipſe vidit numquam, multo minus iſtic fuit die 7 *Decembris*, ejus, quo creatus eſt, anni. Lucas Waddingus, poſt tomum 5 Annalium Minoriticorum, ex Regeſto Vaticano producit Pontificis prænominati Brevia omnino decem, omnia data Piſis, quorum ultimum ſignatur x *Kal. Nov.* Inde profectum Bononiam ſcribit auctor Brevis vitæ, à me editæ ex Manuſcripto parte 2 Conatus p. 108. Raynaudus quidem contendit eum prius excurriſſe Romam, cum ejus obedientiam Urbs ſuſcepiſſet, excuſſo jugo Ladiſlai Regis Hungariæ & Neapolis, licet ad breviſſimum tempus; allegatque *Diploma, datum Romæ ad ſanctos XII Apoſtolos, Kal. Dec. quod penes ſe habet Fr. Joannes Jacobus Ordinis S. Auguſtini, inſerendum ſuæ Hiſtoriæ Provinciæ Salyum.* Sed mallem integrum produxiſſet, una cum argumentis quibus credat Alexandri V ipſum eſſe: neq; enim nominis Pontificii numerus ſolebat nomini ipſi adjungi, uti neq; hic ſit in Bulla de qua agimus.

161 Feſajus, Aquenſis Theologus Carmelita, in ſuo, quod mihi ad manum non eſt, de Privilegiis Scapularis ingenti contra Launoyum opere citatur pag. 164 allegat aliam, *datam Piſtoris* (qua ſcilicet Piſis Bononiam tranſitus erat) v *Idus Dec.* id eſt die nona: & tamen, juxta Datam præſenſæ Bullæ, fuiſſet Romæ *die ſeptima* menſis ejuſdem; ac Roma Piſtorium rediviſſet, unum tantum diem moratus in via. Atqui, iter Roma Piſtorium eſt centum quinquaginta milliarium Italicorum, id eſt leucarum Belgicarum plurium quam quinquaginta, & quidem montibus non raris impeditum; ut niſi alas habuerit Pontifex, conciliari hæc neutiquam poſſint.

162 Credamne Raynaudum hoc non vidiſſe? an diſſimulaſſe nodum, ſibi prorſus inſolubilem? Quas ex Cheroneo adducit auctoritates cujuſdam Jacobi Eſprinchardi in Vita Ruperti Imp. quod *novus Papa, poſt multam ultro citroque negotiationem, Romæ fuit receptus*; & Meyeri in Annalibus Flandriæ, quod cum *Ladiſlaus Rex Apuliæ Urbe excluſus*; quis, niſi

niſi præoccupatus, judicabit *de receptione & excluſione perſonali* ac phyſica intelligendum neceſſario eſſe, in tanta rerum temporumque anguſtia? cum utrumque ſine incommodo videatur poſſe & debere intelligi, de receptione & excluſione morali.

163 Citat etiam Raynaudus Cochlæum, quaſi is lib. 1 Hiſt. Huſſitarum dicat, quod *Alexander Romæ admiſit Huſſi citationem, & contra eum reſcripſit.* Cur non ipſa Cochlæi verba dat, & reſcriptum Alexandri? Nam paucis illis diebus, quibus Romæ fuit Alexander (ſi tamen fuit) non crediderim ejuſmodi negotiis multum ei temporis fuiſſe, nedum cognoſcendæ accuratius Bullæ, quæ Joannis XXII eſſe dicebatur: & in tali caſu, valere hic deberet, quod de Pontificibus, oblatas ſibi Indulgentias confirmantibus, in genere dictum eſt ſupra; multoque magis, de aliis aliorum Pontificum ſequentium Bullis, eodem ſpectantibus. Has tamen ne inutiles eſſe dicas, niſi ſua Sabbatinæ Bullæ conſtet authentia: efficiunt enim id quod potiſſimum intendebatur, ut Carmelitæ abſque ſcrupulo prædicare poſſint, ac dicere, ſicut habet Lectio VI in Commemoratione ſolenni B.M. Virginis de Monte Carmelo; quod ipſa *filios, in Societatem Scapularis relatos, qui abſtinentiam modicam preceſque paucas eis praſcriptas frequentarunt, ac pro ſui ſtatus ratione caſtitatem coluerunt, materno plane affectu, dum igne purgatorio expiantur, ſolari, ac in cœleſtem patriam, obtentu ſuo, quantocius pie creditur efferre.*

164 Neque periculum eſt, ne talia prædicantem Sorbona cogat revocare, ſicut ab eadem coactus anno 1624 die 23 Novembris *Frater Petrus Arcis*, ad Doctoratum *præſentatus Carmelita*, inter *multa quæ* ſuis *in Theſibus, quorumdam auctorum lectione deceptus, inconſiderate nimis & imprudenter ſe ſcripſiſſe* fatetur, ſolenniter revocat ſuam hanc Propoſitionem: *Beata Virgo imperium .... ſpirituale in animas demonſtravit, cum ... pollicita eſt morientibus in habitu Carmelitarum ex purgatoriis flammis ereptionem.* Talia aliaque identidem pro concione inculcata, ſacri Scapularis devotionem non promovent, ſed elevant, ac ſubinde (quod dolemus) exponunt contemptui; certe magis eidem apud ſapientes æque ac inſipientes nocent, quam modeſta diſquiſitio de veritate Bullæ Sabbatinæ.

165 Porro ad vanam pompam, non autem ad probationem facit authenticum ecgraphum prætenſæ Alexandrinæ, factum Agrigenti in Sicilia anno 1430, includens aliam authenticationem priorem factam anno 1421 Majoricæ, renovatum etiam Genuæ anno 1668, & Antverpiæ anno 1671. Chartam iſta implent, non fidem earum, de quibus hactenus tanto jure controvertitur Bullarum *Joannis* XXII & *Alexandri* V. Interim nota, in his omnibus per tot teſtes ſignatis apographis, & tanto cum apparatu productis in Speculo, ſemper nominari *Alexandrum quartum*, cujus obitus annis 55 electionem Joannis XXII præceſſit; multoque magis hunc præceſſit *Tertius*, totidem annis quarto ſenior: ſed quin ii Romæ vixerint obierintque dubitare nemo poteſt.

166 Judicium modo non diffugio Apoſtolicæ Sedis, & cujuſlibet æqui Lectoris, meritone hic iterum in me Patern. veſtra debacchetur, & jure vocet *Novatorem, reum læſæ Majeſtatis Pontificiæ, nec non inſolentem ac impudentem Vicarii Dei contemptorem*, ideo, quia ſuſpecta mihi eſt Bulla vulgo Sabbatina, ſuperius relata; quæ à Joannis XXII cultiore ſtylo & ordinaria Pontificiarum Bullarum majeſtate ac ſcri-

R ptionis

ptionis norma, tam aliena eſt, ut ſola ſui lectione, ſine ullis notis, ſuſpicionem minime levem movere nata ſit. Quid autem conſideranti Regeſtum integrum Bullarum Joannis XXII, complectens Bullas fere ducentas, in quo hæc ſola ſcilicet deſideretur. Jubent interim nos PP. Carmelitæ captivare intellectum, ut credamus originalem Bullam ſibi traditam, à ſe avectam in Angliam, illic periiſſe. Prætereo variationem datæ, textuum mutationem, & alia ejuſmodi.

167 Hæc omnia ſimul ſumpta ne minimam quidem dubitationem movere poſſunt circa Bullæ Sabbatinæ à Joanne XXII originem, niſi *inſolens & impudens*, juxta Patern. veſtram, haberi quis malit, *Vicarii Dei contemptor*, & *reus læſæ Majeſtatis Pontificiæ*, non tantum Joannis XXII, ſed etiam Alexandri V. Hic enim, non Alexander quartus, pluſquam medio ſeculo præmortuus Joanni XXII, Romæ, ubi veriſimiliter numquam fuit, Bullam Sabbatinam confirmaverit; vel potius, juxta Confirmationis exemplaria, à vobis tamquam legitima ubique jactata & variis temporibus authenticata, Bullam illam confirmaverit. Fruſtra etiam quæramus Bullam hanc Alexandrinam, prioris confirmatoriam; nam ut ait Patern. veſtra, *R. P. Alphonſus de Theramo ſecum in Angliam apportavit originalem Alexandri bullam, una cum originali Bulla Sabbatina* Joannis XXII, atque ibi utraque, neſcio quó infortunio, periit. Credite poſteri.

168 Hactenus de veritate hiſtorica utriuſque Bullæ, quarum tamen Indulgentias, utpote à ſucceſſoribus Pontificibus confirmatas, non impugno; nam licet ſubſequentium Pontificum Bullæ factis particularibus veritatem non tribuant, Indulgentiis tamen etiam ſuppoſititiis valorem indere poſſunt, cum primò eas poſſint concedere.

ARTICULUS QUARTUS.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur ea quæ Papebrochius inter Acta Sanctorum habet contra Summorum Pontificum Decreta.

RESPONSIO.

1 DUm ſingula circa Pontifices, eorumque Bullas mihi objecta diſcuſſeram, dilueramque tam accurate; non expectabam, novas rurſus accuſationes circa Decreta. Verum Accuſator, ut eſt S. Theologiæ Profeſſor emeritus, acutius novit Decreta à Bullis diſtinguere, & conſequenter accuſationes. Videamus itaque quid proferat novi.

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius videtur in multis contraveniſſe Decreto, ſeu Inſtructioni Clementis VIII, *ad Regulas Indicis librorum prohibitorum.*

RESPONSIO.

2 NOlim tecum contendere de Inſtructione Pontificia, eamdemne vim habeat, quam Decretum. Hoc obligare fideles, ſatis certum eſt. An æque ſemper obſtringit Inſtructio? Nemo certe obſtringi ſe credit ad ponendum annum impreſſionis *in fine libri*, poſtquam ſemel poſitus eſt *in principio*; quamvis Clementis VIII Inſtructio à te citata, expreſſe moneat *annotandum annum in principio & in fine*. Demus tamen, Inſtructionem ſemper & in omnibus apicibus obligare, neque hanc Clementinam differre à Decreto; hoc enim tibi, Reverende P. neceſſarium eſt, ne accuſatio frivola appareat, & Titulo generali de Summorum Pontificum Decretis, parum conveniens.

3 Quid modo? „Clemens VIII (inquis) in ſua Inſtructione decernit, „quænam impoſterum in libris impreſſis „& imprimendis ſint expungenda & corrigenda: inter cetera *de correctione librorum* §. 2 decernit, nullatenus in libris „eſſe tolerandas *propoſitiones*, *hæreſim ſapientes*, *ſcandaloſas*, *piarum aurium offenſivas*, *ac temerias*: Item, *quæ legentium animos à recto catholicoque ſenſu*, *ac nefarias opiniones adducere poſſint*, An „autem ſimiles propoſitiones non habeat Papebrochius, ex dicendis judicabit ſancta Sedes.

4 Reſpondeo, judicium iſtud à me nequamquam recuſari; ſed vel ultro appellari adverſus qualeſcumque tuas, vel aliorum cenſuras. Verum, quidni pariter accuſas me, quod peccaverim contra legem naturæ? Hæc enim omnibus evidenter di-

 ctat,

ctat, *nullatenus in libris eſſe tolerandas propoſitiones, hæreſim ſapientes, ſcandaloſas,* & aliis quaſcumque in Clementina Inſtructione ſuperius nominatas. Sed quænam in libris meis propoſitiones ſunt *hæreſim ſapientes, ſcandaloſæ* &c.

5 „ In primis (inquis) Fermoſinus dicit: *Conſtantini donatio Eccleſiæ facta valuit, & aliud aſſerere, non eſt procul ab hæreſi; & gravius eſt dicere, numquam factam fuiſſe.* Papebrochius autem, cum Luthero aliiſque hæreticis, donationem illam reprobans, vocat illam *fictitiam, pudendam, ſuppoſititiam, commentum, confictam*; ita ut dictum eſt Art. 2 §. 4, & dicetur Art. 15 § 24. An autem, & quam procul ſit ab hæreſi, donationem illam tam inſolenter & effrænate cenſurare, judicet S. Sedes.

6 Reſpondeo. *Conſtantini donationem Eccleſiæ factam fuiſſe, & valuiſſe,* teneo: neque oppoſitum unquam aſſerui, imo nec dubitavi, quin ea donatio & inſignis valde & multiplex fuerit, legitimiſque tabulis conſignata: exiſtimo tamen ſine temeritate diſputari & dubitari, utrum diploma vulgo *Edictum Conſtantini* appellatum, donationem quamdam continens, ſit certæ fidei inſtrumentum, cum gravibus de cauſis rejicatur à Cardinale Baronio, tamquam *à Græcis depravatum*; improbeturque a S. Antonino, Cardinali Cuſano, Morino, aliiſque apud Cantelium; & quidem à Cantelio afficiatur pleriſque cenſuris, quas ais à me inuſtas fuiſſe in Propyleo, parte 1 Conatus pag. 123. Ceterum totam de Conſtantini donatione accuſationem abunde refutatam habes Lector art. 2 §. 4. An Cenſura Fermoſini in rigore Theologico vera ſit, cum contra me minime faciat, non eſt cur diſcutiam. Audiamus accuſationem ſecundam.

7 „ Bordonus (inquis) Tom. 1 cap. 41 num. 38 aſſerit, propoſitiones negativeoppoſitas illis, *quæ in Miſſali, Breviario atque Conciliis exprimuntur, extra materiam fidei & S. Scripturæ, ſapere hæreſim.* Ut videas, R. Pater, me nihil velle diſſimulare, referam ſententiam Bordoni integram „ Propoſitio (inquit) ſapiens fidem, eſt illa quæ non eſt revelata, neque deducta formaliter ex revelatis, ſed recepta communiter ab Eccleſia; ut, *Maria Virgo aſſumpta eſt in cælum: Eſt immunis à peccato originali: Abſtinendum eſt ab eſu carnium & lacticiniorum in Quadrageſima.* Hæ & ſimiles non ſunt revelatæ, non ſunt deductæ, ſed Eccleſia eas amplectitur uti Catholicas: quarum negativæ ſapiunt hæreſim. Hujus generis ſunt omnes quæ in Miſſali, & Breviario, atque in Conciliis exprimuntur, extra materiam fidei & S. Scripturæ. Hactenus Bordonus; cujus utpote privati Theologi auctoritas, non eſt irrefragabilis.

8 Ejus itaque pace & tuâ, P. Profeſſor, dico 1, Nullam propoſitionem ſapere fidem, niſi aliquam cum revelatione divina connexionem habeat; ſicut nulla propoſitio fidei eſt, niſi ſit vel explicite, vel ſaltem implicite revelata, & quidem formaliter; adeo ut virtualiter tantum revelatam eſſe non ſufficiat, virtuali revelatione ſolum fundante aſſenſum Theologicum.

9 Dico ſecundo: Nulla propoſitio, in rigore & proprie eſt *ſapiens hæreſim*, niſi propoſitioni fidem ſapienti contradicat. Aſſertio hæc apparet evidens ex terminis neq; diſplicet quod apud Bordonum loco citato dicunt Suarez, Lorca, Palaus, quod *propoſitio hæreſim ſapiens ſit ea, quæ non per evidentem conſequentiam, ſed per probabiliſſimas conſequentias moraliter certas, objecto fidei contradicit.* Nunc Tibi, P. Profeſſor, vel etiam Bordono probandum relinquo, quod hoc ipſo, quo aliquid negatur, quod *in Miſſali*, vel *Breviario*, vel aliquo *Concilio exprimitur, contradicatur objecto fidei.*

Aveo

Aveo videre *probabiliſſimas conſequentias*, & *moraliter certas* , *per quas contradicere* oſtendatur. Si de quæſtionibus dogmaticis ſermo eſſet, non refragarer: verum factis quibuſcumque particularibus, ſolum quia *in Breviario* vel *in Miſſali* , vel *in Concilio* aliquo referuntur, tantam tribuere auctoritatem ut eis ſine hæreſis ſuſpicione contradicere quis nequeat, quantumvis multis nixus rationibus auctoribuſque graviſſimis & apud omnes catholiciſſimis, hoc mihi, fateor, apparet tam à ratione alienum, quam quod maxime.

10 Audeſne etiam cum Bordono doctrinam Thomiſtarum, Immaculatæ conceptioni oppoſitam, cenſurare tamquam quæ ſapiat hæreſim? Atqui tam graviter eam cenſurari vetuit Sixtus IV & Alexander VII: neque dubitant Thomiſtæ, quin fuerit doctrina Angelici Doctoris. Et tamen non omnia facta particularia, quæ ſive in Breviario, ſive in Concilio aliquo continentur, tot tantiſque credibilitatis ſignis firmata reperiuntur, quot & quantis immaculata B. Virginis conceptio. Quare autem, citans Bordonum de *propoſitionibus expreſſis in Miſſali*, *Breviario*, & *Conciliis*, omiſiſti particulam, *Omnes*? Verebaris ſcilicet, ne hoc tempore apud admodum paucos tibi ſimiles fidem inveniſſet hæc aſſertio tam aperte univerſalis. Deniq, in eo fallitur Bordonus, quod putet Eccleſiam eas omnes propoſitiones *amplecti ut catholicas*. Nam *catholicum*, apud me & Thologos paſſim, imo & Grammaticos, idem ſignificat quod *univerſale*. Putaſne autem, *Univerſa Eccleſia* certum & indubitatum apparere, quidquid forte de antiquitate veſtra Eliana & Enochiana aliiſque controverſis, in aliqua Officii canonici lectione recitatur? Rationes dubitandi variæ ſuperius allatæ ſunt, quas, Te ſemper eadem accuſationis capita ad nauſeam repetente, non lubet mihi toties ſcribendo, uti nec Lectori toties legendo iterare.

11 Ne tamen quidquam à me prætermiſſum queraris, videamus quid objicias ex Sinnichio. „Hic, inquis, S. T. Doctor in ſuo „Saule ex-Rege lib. 1. cap. 68 §. 264, di„cit: *Quis enim Catholicus in dubium revo„cet veteres ac novas Sanctorum Hiſto„rias, ab Eccleſia approbatas & Eccle„ſiaſtico Officio authentice inſertas?* quod „paſſim tamen audet Papebrochius, ut „me pudeat exorbitantias ejus referre, „quas ipſum non puduit contra hujuſ„modi Hiſtorias ebuccinare. “

12 Cur Sinnichii ſententiam refers mutilatam? Ut ſcilicet perſuaderes ſermonem eſſe illimitatum de quibuſlibet Hiſtoriis, ab Eccleſia quomodo libet probatis, & Eccleſiaſtico Officio authentice inſertis; ubi tamen in eadem periodo, poſt *authentice inſertas*, immediate ſubjungit, *quibus nonnullorum pie defunctorum animæ perhibentur viſæ in cælum conſcendere*, ita ut Pontifices illorum factorum veritate ex *peculiaribus*, inquit, *revelationibus, cæleſtibus apparitionibus, aut miraculoſis quibuſdam operationibus legitime probatis, ad taliter canonizandum permoti ſint.* Cum autem Pontifices, in canonizatione Sanctorum ſint infallibiles; neque tantum definiant, Sanctos in gratia mortuos eſſe; ſed etiam beatitudine ſeu viſione Dei jam potiri, atque (ut ait Sinnichius) *peculiaribus revelationibus, cæleſtibus apparitionibus, aut miraculoſis quibuſdam operationibus legitime probatis ad talem canonizationem permoti fuerint*; quis tales *Hiſtorias in dubium revocet*, niſi Sanctorum pariter in cælis exiſtentiam reddere dubiam decreverit.

13 Non eadem factorum quorumdam aliorum ratio eſt, quæ neq; tam authentice probantur, neque definitionis metaphyſice infallibilis fundamenta ſunt; adeoque ex quorum falſitate non tantum inconveniens ſequeretur, quantum ex falſitate hiſtoriarum de quibus Sinnichius. Quamquam ad ejuſmodi objectionem aliud reſpondere nō

debui, quam eſſe argumentum ab auctoritate exigui ponderis. Noſti enim probe quã parum honorifice de relatis in numerum Sanctorum ſcripſerit Sinnichius, & quam alia multa docuerit, etiam Ordinis veſtri Theologis vehementiſſime improbata.

14 Poſt hæc, plures ſimul accuſationes, quaſi in cumulũ conjicis: videlicet, de lapſu ac pœnitentia Marcellini Papæ, de Synodo Sinueſſana, de Actis S. Silveſtri, de electione Imperatoris per ſeptem Germaniæ Principes ex Conſtitutione Apoſtolica, de Canone Concilii Nycæni ficto, de Petro & Paulo urbis Romæ Epiſcopis, de Libris quibuſdam S. Dionyſio Areopagitæ vulgo attributis, de Romano Pontifice Petri & Pauli ſucceſſore, de Actis S. Procopii, de Sanctis qui numſquam fuerint in rerum natura, de Reliquiis S. Mariæ Magdalenæ in Gallia, de Traditionibus Eccleſiaſticis aut potius Carmelitanis circa ſucceſſionem ſuam ab Elia Propheta, de litteris ac diplomatibus Pontificum ſuppoſititiis, de libro S. Joachimi Abbatis: quæ quia partim refutata ſunt ſuperius, partim refutabuntur in ſequentibus, ubi de ſingulis occurret locus proprius & ſeparatus, ſupervacaneum foret, nec niſi creando tædio lectori idoneum, hic iterum agitare.

15 In uno inficiari non poſſum me à Paternitate tua redactum ad anguſtias, novo ſcilicet de cauſa Joachimi argumento: *An*, inquis, *non prætendat Papebrochius Innocentium III in Concilio Lateranenſi, damnando librum Joachimi Abbatis, erraſſe quoad factum Ioachimi, prout Ianſenii fautores contendunt, Pontificem erraſſe quoad factum Ianſenii, Sedi Apoſtolicæ judicandum relinquo.* Iterum fateor anguſtias hic mihi eſſe undique: non quidem ex argumenti ſubtilitate, quæ nulla eſt; ſed ex eo quod S. Congregatio cum Innocentio XII ſilere Theologos de Janſenianis controverſiis cupiat: ſi autem taceam, videbor objectam paritatem admiſiſſe. Verum cum accuſatio tam gravis ſit, ſpero fore, ut nemo mihi vitio vertat, ſi neceſſitate compulſus, unum alterumve verbum dedero juſtæ defenſioni.

16 Ajo itaque, diſparitatem eſſe, quod librum ab Innocentio III damnatum, pariter damnem & ſemper damnaverim tamquam hæreticum, imo, ut alias dixi, *hæreticiſſimum*, ſive à Joachimo in juventute, ſive ab alio ſub Joachimi nomine compoſitus fuerit; Janſenii autẽ fautores librũ, Janſenii nomen præferentem, & à Pontificibus variis damnatum, tamquam continentem articulos perverſos, nihilominus defendere pergunt tamquam injuſte damnatum, & in omni dogmate ſanum, Catholicum, Auguſtinianum. Dum illud tuum *argumentum*, P. Profeſſor, *novum* vocavi, nolui indicare, quod à te primum eſſet inventum; ſe quod, ubi ex Profeſſo de Joachimo agebas, argumenti illius non memineris; nam quiſquis aliquid controverſiarum Janſeniarum novit, ignorare non poteſt, vetus illud eſſe, & centies in libellis expreſſum *a Janſenii fautoribus. Erravit*, inquiunt, *Innocentius III in facto Ioachimi Abbatis, ergo etiam errare potuit Alexander VII in facto Ianſenii.*

17 Centies autem oſtenſa eſt manifeſta diſparitas, ex eo quod Janſenii fautores non modo velint Janſenii perſonam, ſed etiam librum ſub ejus nomine editum defendere; Defenſores vero Joachimi, condemnent librum à Pontifice damnatum; perſonam autem Joachimi ab hæreſios labe tueantur. Unde patet, quod Janſenii fautores non in ſola quæſtione facti, ſed maxime juris, qualis eſt de ſenſu libri ſano vel noxio, Pontificibus errorem tribuant; dum Joachimi patroni ſolum adſcribant errorem facti, quo Innocentius III putavit, librum ſibi oblatum, eſſe genuinum fœtum Joachimi, & à nemine corruptum. Satiſne autem honorificum eſt S. Theologiæ Profeſſori, Religioſo & Provinciali, *à Ianſenii fautoribus* emendicare cavillationem, ab anti-Janſenianis ſcriptoribus centies eliſam?

§. II.

§. II. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra Clementis VIII Decretum ſeu Inſtructionem, varia attribuit hæreticis Epitheta honorifica.

RESPONSIO.

18 NUllum hæreticum laudo à religione, à doctrina Theologica, ab ullo dono ſupernaturali: Talenta quædam naturalia, ſtudium, diligentiam, eruditionem in hiſtoricis, ingenium in philoſophicis, aliaque ejuſmodi agnoſcimus ac laudamus in ethnicis; cur non poſſimus in hæreticis? Talem laudem non vetuit eis tribui Clemens Pontifex, neque aliam eis adſcribo.

19 Tertullianum in Montani hæreſim, quam antea fortiſſime oppugnaverat, fœde dein prolapſum fuiſſe, conſtat, ſcriptiſque adverſus Eccleſiam libris pertinaciter defendiſſe. Quiſquamne ideo religioni ſibi ducat, prædicare ejus ingenium, eruditionem, plurimarumque ſcientiarum eminentem peritiam? Teſtatur Euſebius Cæſarienſis in Chronico, eum *omnium Eccleſiarum ſermone celebrari*: S. Hieronymus in litteris ad Magnum, *Quid Tertulliano eruditius? quid acutius?* Vincentius Lerinenſis, *Quid hoc viro doctius? quid in humanis atque divinis rebus exercitatius?* Et quamvis S. Hilarius Epiſcopus Pictavienſis vere ſcripſerit, *conſequens Tertulliani error detraxit ſcriptis probabilibus auctoritatem*: *Nihilominus* (proſequitur Chriſtianus Lupus, in Epiſtola dedicatoria ad librum Tertulliani de Præſcriptionibus) *& ipſa erroris ſcripta hodiernis ac noviſſimis Eccleſiæ temporibus ſunt adeo utilia, ut Martini Lutheri ac Joannis Calvini commenta poſſimus ex ipſis ſolis potentiſſime contundere. Ut ejus de Oratione librum laudat Hilarius, ita ego ejuſdem Præſcriptiones appello Volumen aptiſſimum ad eoſdem errores, ſi ſuadentem audire nolint, opprimendos.*

20 In Origenem quoque ſcimus anathema hoc à quinta Synodo generali Conſtantinopolitana vibratum fuiſſe: *Anathema ſit Origeni, qui & Adamantius dictus eſt, & hæc promulgavit, una cum deteſtandis ejus & execrandis dogmatibus.* Sed ideóne deſierunt ab omnibus laudari quæ in eo erant ſublimia? Vincentius Lerinenſis, apud Nicephorum Calliſtum Hiſtoriæ Eccleſ. Lib. 5 cap. 2, & apud Prateolum Lib. 13 hæreſum pag. 370, de Origene ſic loquitur: *In quo plura adeo præclara, adeo ſingularia, adeo mira extiterunt, ut inter initia habendam cunctis aſſertionibus ejus fidem, quivis facile judicaret. Nam, ſi vita facit auctoritatem, magna illi induſtria, magna pudicitia, patientia, tolerantia: ſi genus eruditio, quid eo nobilius?* &c.

21 Haud equidem ignoro, abſtinendum prorſus ab omni hæreticorum elogio, unde periculum emergere poſſit, ne perſonarum commendatio pondus aliquod doctrinæ erroneæ additura ſit: ideoque ſapientiſſime monuit Clemens VIII, ut in libris approbandis ejuſmodi elogia expungantur. Si Apoſtolica Sedes aut S. Congregatio ita Clementinam Inſtructionem aliquando interpretetur (quod hactenus eam feciſſe non intellexi) ut nullum qualecumque verbum patiatur, quod vel minimam alicujus hæretici laudem in ulla materia ſapiat; nullus me erit in pa-

rendo

rendo promptior, quamvis huc uſque an Clemens VIII Inſtructioni ſuæ vim præcepti, quoad omnia & ſingula, ineſſe voluerit, non conſtet; imo certum ſit, quoad annum impreſſionis, etiam *in fine libri annotandum*, vix ab ullo, quantumvis timorato, neque à Paternitate quidem veſtra obſervari. De Heroldo de quo ibidem mentionem facis, videri poteſt art. 2 num. 169. De Salmaſio agam ubi de *Eſſenis*, ſeu *Eſſæis* quos non ipſe, ſed Euſebius lib. 4 cap. 22 ex Hegeſippo annumerat *Sectis in Judaico populo proſeminatis .... adverſus tribum Juda & adverſus Chriſtum*; ut pudeat eos facere Carmelitas.

22 Uti non omne quod in Catholicis eſt, aut ſubinde etiam in Religioſis, hoc ipſo conſpicitur laude dignum; ita nec vituperio, quidquid in gentilibus aut hæreticis. Lucæ 16. *Laudavit Dominus villicum iniquitatis, quia prudenter feciſſet; quia filii hujus ſeculi prudentiores filiis lucis in generatione ſua ſunt.* In quæ poſtrema verba ſic Maldonatus: *Nemo Interpretum quærit, cujus hæc ſint verba; hominiſne illius divitis, an Chriſti, an Evangeliſtæ; quod tamen ad intelligendam hujus loci ſententiam maxime pertinet. Mihi Chriſti videntur eſſe, opinionem hominis illius divitis, qui villicum iniquitatis laudaverat, approbantis: quaſi diceret, Et merito quidem illius prudentiam laudavit: nam, quod ad prudentiam attinet, filii hujus ſeculi filiis lucis plurimum præſtant. Eodem plane modo, quo ſerpens, omnium animalium quæ in paradiſo fuerunt, fuiſſe dicitur ſapientiſſimus. Geneſ. 3 ℣. 1. In hanc enim ſententiam D. Auguſtinus lib. 2 de Geneſi ad litteram cap. 2, & Baſilius in Pſalmum 48, & Origines Hom. 8 in Iſaiam, hunc locum inducunt. Ac Origines quidem recte ad hæreticos refert, qui in conſtandis tuendiſque erroribus ſuis mire ingenioſi, mire prudentes ſunt.* Hactenus Maldonatus. An recte P. Profeſſor? Poſſentne hæc epitheta, *Ingenioſi* & *Prudentes*, manere in libro Maldonati, ſi Paternitati veſtræ offeretur approbandus? Sic exiſtimo; uti neque expungendum titulum *Sapientiſſimi*, attributum ſerpenti, quamvis, quia prima malorum noſtrum cauſa movens fuit, mereatur mille opprobria & execrationes; neque te offenderet laus à Domino data villico iniquitatis, neque *prudentia* à Chriſto prędicata de filiis hujus ſeculi, quamvis inter illos procul dubio, imo & principaliter, hæreticos atque his ſimiles intellexerit.

23 Igitur hæc verba Clementinæ Inſtructionis; *Epitheta honorifica, & omnia in laudem hæreticorum dicta*, explicationem commodam, qualem ſuperius dedimus, videntur admittere; certe non tam univerſaliter neceſſario accipienda, quam contendis. Quam autem recte ſub titulo hæreticorum comprehendas, & diſerte exprimas *Natalem Alexandrum*, viderit ſacer Ordo Dominicanorum. An non autem inſignis irreligio eſt, S. Joachimum Abbatem inter hęreticos collocare? Supponamus etiam eum tradidiſſe propoſitione aliquam, quæ poſtea ut hęretica condemnata eſt; ideóne vir ſanctus & publice cultus, appellandus eſt hæreticus? Quidni pariter S. Cyprianum, imo & S. Auguſtinum inter hęreticos recenſeas, quia errorem in fide aliquando, ſaltem antequam damnaretur, ſuſtinuerunt? An hic zelus tuus. R. Pater, ſit ſecundam ſcientiam; an approbationem, pœnamve mereatur, judicet Eccleſia; ad quam identidem tu appellas. Et recte quidem, in quantum illam agnoſcis ſupremum judicem; non recte, in quantum ipſam vindicem facis cauſæ tam malæ quam tua hic eſt.

§. III. *ACCUSATIO.*

Papebrochius contra Clementis VIII *Inſtructionem varia effutivit, quæ Religioſorum ordines, ſtatum, dignatem, ac perſonas lædunt & violant.*

RESPONSIO.

24 Poſt titulum tam odioſum, atque in partes tam multas diviſum, expectas procul dubio, Lector, ingentem congeriem locorum, ex omnibus noſtris Tomis excerptorum, quibus Accuſator probet, me Religioſos Ordines, ſi non omnes, complures ſaltem, læſiſſe. Ecce autem, præter confuſos clamores, de injuriis illatis Carmelitano Ordini, nullâ citatâ ex me paginâ, nullo Tomo, nullâ propoſitione, unicum tandem producit locum de Religioſis aliquibus ſeculi XI. „Eo (inquit) inſolentiæ Papebrochius devenit, Tomo 2 Aprilis in Propyl. parte 1. num. 103, ut „contra Religioſorum Ordines, ſtatum, dignitatem, ac perſonas effutire non erubeſcat, quod *Undecimo æræ* „*Chriſtianæ ſeculo ea erat morum corruptela, ut qui Dei famulatum erant profeſſi .... non magno crimini ſibi ducerent* „..... *pro tuendis poſſeſſionibus ſuis, fingere .... quemadmodum monaſteriorum Superiores innocens quædam, ut ipſi putabant, vafrities permovebat ad ejuſmodi fictiones procurandas.* “

25 Suſpecta mihi ſunt iſta, quatuor locis notata puncta, ne ſcilicet eorum omiſſionem indicent, quæ maxime intererat non omitti, & multum imminuunt malitiam fictionis de qua agitur. Ergo locum integrum relege; & quæ omiſiſti, R. Pater, vide an bona fide omitti potuerint. *Undecimo*, inquiebam, *Æræ Chriſtianæ ſeculo & ſeculo & ſequentibus, dum Eccleſiæ univerſalis pacem tot undique ſchiſmata ſeditioneſque turbarent, ea erat morum corruptela, ut qui Dei famulatum erant profeſſi, & videbant à poteſtatibus ſecularibus undique accidi immunitates & poſſeſſiones ſuas, non magno crimini ſibi ducerent, pro tuendis ipſis fingere, quæ in nullius præjudicium, ſolum videbantur ceſſura tuendæ æquitati: quemadmodum monaſteriorum Superiores innocens quædam, ut ipſi putabant, vafricies permovebat ad ejuſmodi fictiones procurandas.*

26 Eruditiſſimus Joannes Mabilio, in ſuo de re diplomatica inſigni opere, oſtendit, antiquata monaſteriorum inſtrumenta, etiam permiſſu Principum, ita ſæpe fuiſſe reparata; quod ſatis quidem erat ad jus tenendum, non item ad hiſtoricam veritatem; unde ipſum illud Dagobertinum diploma, quod ego pro exemplo ſummæ ea in re ſinceritatis aſſumpſeram, perſpicacior ipſe lib. 3 cap 1 excutiendum ſuſcipit, & varie vitiatum interpolatumque oſtendit; tantum abeſt ut teneat, indubitatam fidem omnibus antiquis chartis indifferenter habendam, aut neget iis reſcribendis quidquam aliquando fraudis vel erroris intervenisse. Merito tamen excuſat Monachos, quorum culpâ id potiſſimum factum videbar dicere, quod iſta communis infelicitas erat medii ævi. Utinam mihi tam facile cum Carmelitis, quam cum Benedictinis conveniret? Non volitarent Europâ totâ tot famoſi contra me libelli veſtri; ſed mutuis honoribus

beneficiiſque certaremus, invicem juvantes, invicem docentes, invicem reverenter amanterque compellantes privatim ac publice: quod utique virorum honeſtorum officium eſt, etiam ubi contingit aliquid litterariæ diſputationis intercedere.

27 Quod de ſeculo XI ſcripſi, nihil exiſtimavi nocere Ordini veſtro, qui juxta me necdum prodierat: nullus autem alius ſe mihi propterea infenſum oſtendit, nullus mihi apud Apoſtolicam Sedem litem moviſſe ſcitur. Sed & quantulum eſt, inter tot ſeculi illius vitia, inter tam depravatos, etiam Eccleſiaſticorum mores, ſolam fictionem nulli noxiam, & *tenendæ æquitati conducturam*, tribuere Religioſis! Inter *Chriſtianos & Catholicos*, qui (teſte Laurentio Beyerlinck in Theatro Vitæ humanæ Titulo de Mendacio) illud aliquando licere arbitrabantur, *Abbas Ioſeph, apud Caſianum Collatione* 17 *cap.* 8, *dicebat, mendacio utendum tamquam elleboro, quod ſumitur imminente aliquo exitiali morbo: cui videtur Caſſianus aſſentiri.* Ego quoque in tomo 1 Junii pag. 398, ubi de S. Alonio, neceſſe habui excuſare, ut melius potui, & explicare hoc ejus reſponſum; *Niſi mentitus fueris, multa peccata commiſſurus es*; quod reſponſum ibidem ipſe confirmat, allegato caſu, quo Prætori neceſſe habeas reſpondere de homicida, in tua cella latente; quod ſi fatearis, ipſemet in mortem trades ſic requiſitum.

28 Si de ſeculo XI, ejuſque ſtatu Eccleſiaſtico, de Religioſis, de Sacerdotibus etiam in altiore gradu conſtitutis, ſcripſiſſem ego, quæ Cardinales Bellarminus in Chronologia, & Baronius in Hiſtoria atque apud hunc Petrus Damiani, quanto gravior apparuiſſet accuſandi mei materia; quandoquidem hic & nunc ſola *fictio*, *in nullius cedens prajudicium*, & *ſolum ceſſura tuendæ æquitati*, Religioſis quibuſdam conficte adſcripta, pro ſeculo tam notorie corrupto, tantos Accuſatori clamores eliciat! Cogis me, R. Pater, tam importunis vociferationibus, ut, quod maluiſſem perpetuo ſilentio involutum, in memoriam iterum revocem *fictionem* veſtram Bilbaënſem. Quid enim miri, ſi ſeculo tam corrupto, quale fuit undecimum, reperti fuiſſent Religioſorum Superiores, qui, pro *tuenda æquitate & tuendis immunitatibus ſuis ac poſſeſſionibus, non magno crimini ſibi duxiſſent fingere, quæ in nullius ceſſura præjudicium videbantur*; cum hoc præſenti ſeculo & oculis ſub ipſis tuis, exemplum habeas pene domeſticum, quo Pontifex Romanus Clemens X, quem propterea potius quam me accuſare debueras, dolens ſcribit in ſpeciali Brevi, Religioſos viros Ordinis Carmelitani, pro acquirendo Bilbai conventu obtuliſſe Clementi IX relationes falſas. Vide quæ diximus Art. 2 n. 99. Item, quæ de adjecta Regulæ falſa Data, ex Lezana auctoribus indignante, retulimus; aliaque hujus generis in prætenſis Joannis XXII & Alexandri V Bullis.

29 Denique non eſt quod ab aliis petamus ejuſmodi fictionum exempla, cum, (quod bona pace R. Patern. Veſtræ dixero, quoniam ita jubes) obvia nobis ſint centena in ipſo libro tuo, quem vocas *Exhibitionem errorum*. Jam inde enim *fictiones* tuas plures quam centum ad oculum demonſtravi, nec tam innocuas, quam attribueram ſeculo XI. Tuæ enim, R. Pater, fictiones non ſunt ſine *ullius præjudicio*, non ſunt *ad tuendam æquitatem*; ſed ad peſſumdanda noſtra tot annis elaborata, tot impreſſa ſumptibus volumina, & perdendam famam noſtram, odiumque nobis creandum apud ſum-

ſummos & infimos. An hoc non eſt *contra Clementis VIII Inſtructionem*, *varia effutire*, *quæ Religioſum Ordinem*, *ſtatum*, *dignitatem*, *ac perſonas lædunt & violant*, & quidem multo gravius quam impoſitio mendacii officioſi? De injuriis à me, ut ais, illatis Carmelitano Ordini, cum nullum textum meum cites, nullum deſignes locum, ſed in ſequentibus exhibendum ſpondeas; reſponſum quoque differam: nec enim ſolet accuſationi præmitti defenſio.

30 Unum miror, quod occaſione memoratæ modo fictionis, quæ à Religioſis viris ſubornata fuerit, non recoquas mea ex Poſſino dicta, toties alibi objecta, de quibus Art. 2 num. 31; videlicet, quod fateor cum Poſſino, *fuiſſe primis Eccleſiæ ſeculis Chriſtianos*, *qui fingere ac mentiri pro Religione pium crederent*, ſupponendo libros ſuos aliorum nominibus, fingendo Religioni proficua, narrando falſa. In ejuſmodi Chriſtianos atque Catholicos acrius invehitur Baronius, cum ſcribit, ipſos quæſtus cauſa finxiſſe talia, & *quæſtum*, inde ſibi proventurum, *pietatem putaſſe*; atque ita eorumdem *zelum non fuiſſe ſecundum ſcientiam*. Audi Baronium ipſum, in Actis Sanctorum, atque Hiſtoriis eccleſiaſticis ſi quis alius verſatum. Quanta ipſe te docebit recte reprobari à ſcriptore Catholico, qualia inique reprobari à me circa Acta Sanctorum apocrypha, paſſim per totam Exhibitionem criminaris!

31 Accipe igitur textum Baronianum, prolixiorem illum quidem, quia ſæpius alibi uſu venturum, ex Præcapitulatione dicendorum ad Martyrologium Romanum cap. 2, cujus titulus eſt: *Quæ de Sanctorum Hiſtoriis ab hæreticis vel aliis falſa ſcripta ſunt* ſub quo ſic orditur: *Sed quid? Quamvis optimi Patres-familias* (*ut habet Parabola evangelica*) *bonum ſemen ſeminaſſent in agro; nihilominus inimicus homo*, *qui fuit homicida ab initio*, *veritatis adverſarius*, *ipſe Sathan ſuperſeminavit zizania*, *ipſoque pene initio exurgentis Eccleſiæ falſa veris*, *inania atque incerta certis ac ſolidâ firmitate conſtantibus*, *admiſcenda curavit*; *idque non tantum per hæreticos Catholicæ fidei perduelles*, *ſed & per Catholicos ipſos*; *eos tamen*, *qui quæſtum pietatem putarent*, *vel qui zelum haberent*, *ſed non ſecundum ſcientiam*. *Satis modo ſit de his unum tantum in exemplum adducere Aſianum Presbyterum*, *de quo Tertullianus hæc ſcribit in libro de baptiſmo*: *Si qui Pauli perperam ſcripta legunt* [e]*xemplum Theclæ ad licentiam mulierum docendi tingendique defendunt*; *ſciant*, *in Aſia Presbyterum*, *qui eam ſcripturam conſtruxit*, *quaſi titulos Pauli de ſuo cumulans*; *convictum atque confeſſum id ſe amore Pauli feciſſe*, *loco excidiſſe*. *Hæc Tertullianus*. *inſcriptus erat liber ille*, περίοδοι *Pauli & Theclæ*, *continens & baptizati Leonis fabulam*, *ut teſtatur S. Hieronymus de Script. Eccleſ. in Luca*.

32 *Ejuſdem generis illa erant inſomnia*, *nimirum* Circuitus Petri, Circuitus Ioannis, Circuitus Thomæ, *Actus Andreæ*, *Actus Ioannis*, *Actus Philippi*, *Actus Petri*, *Actus Pauli*, *Itinerarium Clementis*: *quæ omnia damnant Athanaſius in Synopſi*, *Philaſter de Hæreſibus*, *& Gelaſius in Concilio Romano*; *Hæc enim*, *& alia hujuſcemodi ab hæreticis eſſe excogitata*, *certiſſimum eſt*. *Ab Ebione in primis hæc factitata*, *adeoque falſa Acta Apoſtolorum inventa*, *& Circuitus Petri eſſe corruptos*, *& Pauli Acta referta blaſphemiis introducta*, *tradit Epiphanius in Panario Hæreſi* 30 *A Gnoſticis de Sancta Dei genitrice Maria portentoſum librum eſſe conſcriptum*, *te-*

ſtatur idem Epiphanius Hæreſi 26 Encratitas in medium adduxiſſe, ad ſtabiliendam ſuam ipſorum hæreſim, Actus Andreæ, & Thomæ, & alia hujuſcemodi, idem auctor narrat Hæreſi 47. Manichæos id generis commenta excogitaſſe, Apoſtolorumque nomine conſcripſiſſe falſas Hiſtorias, fidem facit Auguſtinus Lib. de Fide contra Manichæos aliiſque in locis: idemque Philaſter, Cyrillus Hieroſolymitanus, & alii, Priſcillianiſtas & ipſos alios adinveniſſe Actus Apoſtolorum, Oroſius affirmat in Epiſt. ad Auguſtinum de errore Priſcill. Exempla alia plura hic omittimus.

33 Sane quidem, qui talia præſumpſerunt de Sanctis Apoſtolis, nequaquam putandum erga Sanctorum Martyrum Acta fuiſſe modeſtiores; quæ ſic corruperunt depravaruntque, ut eorumdem quam plurima in ſuſpicionem adduxerint; adeo ut S. R. Eccleſia ab illis abſtinere conſultius aliquando eſſe putarit. Unde Gelaſius in Romano Concilio; Geſta, inquit, Sanctorum Martyrum, ſecundum antiquam conſuetudinem, ſingulari cautelâ in S. Eccleſia non leguntur; quia eorum, qui conſcripſere, nomina penitus ignorantur; & ab infidelibus aut idiotis ſuperflua, & minus apta quam rei ordo fuerit, ſcripta eſſe putantur. Sicut cujuſdam Quirici & Iulittæ, ſicut Georgii, aliorumque hujuſmodi Paſſiones, quæ ab hæreticis perhibentur compoſitæ. Propter quod, ut dictum eſt, ne vel levis ſubſannandi oriretur occaſio, in S. R. Eccleſia non leguntur. Hæc Gelaſius de Romanæ Eccleſiæ in recipiendis ac promulgandis Actis Martyrum diſciplina. Deinde etiam de ſanctorum Patrum, non Martyrum, Actis ſimilia docet ex Epiſtola Adriani Papæ ad Carolum Magnum, alia ſic ſcribentis: Vitæ Patrum ſine probabilibus auctoribus, minime in Eccleſia leguntur: nam ab orthodoxis titulata ſuſcipiuntur, & leguntur.

34 Ac denique poſt pauca ſic progreditur: Sed ut de Actis Martyrum, per hæreticos depravatis, cœptam ſequamur narrationem, eſt de his Canon 63 ſextæ Synodi, his verbis conſcriptus. Quæ à Veritatis hoſtibus falſo confictæ ſunt Martyrum hiſtoriæ, ut Dei Martyres ignominia afficerent, & qui eas audituri eſſent ad infidelitatem deducerent, in Eccleſia non publicari jubemus, ſed eas igni tradi: qui autem eas admittunt, vel tamquam veris his mentem adhibent, anathematizamus. Hac ſancta Synodus, cujus auctoritate Græci Epiſcopi exactiorem curam adhibere conſueverunt, ut dum ſuas Eccleſias viſitarent, de ſanctorum Martyrum Actis conſcriptis ſubtilius inquirerent; unde Theodorus Balſamo, eo in loco hæc de Nicolao Muzalo Patriarcha teſtatur: Cum ille, inquit, Vitam S. Paraſceves, quæ in quodam Callicratiæ vico celebatur, à quodam Vicano inepte ac indocte, & ſancta angelica vivendi ratione indigne compoſitam inveniſſet, eam igni mandari juſſit; & Diacono illi Baſilico mandavit, Deo gratiam & acceptam ejus vitam conſcribere. Hæc ille apud Baronium.

§. IV.

§. IV. ACCUSATIO.

Papebrochius, contra Clementis VIII Inſtructionem, varia effutit, quæ famæ proximorum, & præſertim Eccleſiaſticorum detrahunt.

RESPONSIO.

35 Ejuſmodi detractio, non ſoli Clementinæ Inſtructioni, ſed ipſi legi divinæ & naturali adverſatur. Ubi autem eam in libris meis reperies? „ In primis (inquis tomo 2 Maji ad diem 11 „ Maji in Vita S. Liceriæ fol. 626 „ num. 1 ſic ait (Papebrochius) *Senonenſem urbem Archiepiſcopalem tranſeuntibus nobis anno* 1661, *non licuitve Reliquiarum, ibidem multarum & inſignium, theſauros ſcrutari accuratius; propterea quod eam tunc Sedem obtineret vir, in fide non ſatis Catholice ſentiens, præ Janſenianæ factionis ſtudio; noſtræ autem Societati eo affectus animo, quo poſſet maximis ab ea affectus injuriis; cum tamen publice notum eſſet, quanto ea beneficio ſibi haberet obligatum.*

36 Sic eſt: hæc ſcripſi loco citato, quæ Galliam peragrantes illic tamquam publica & notoria accepcramus. Verum, Reverende Pater, noſti quoque, me totum hunc locum ad finem Tomi IV poſuiſſe inter *Errata corrigenda*, ac *prætermiſſum voluiſſe, poſteriſque delendum in ipſo Commentario, cum recuderetur, præſcripſiſſe.* Eſtne autem officium viri probi, & accuſatoris fidelis, ne dicam Chriſtiani, Religioſi, Sacerdotis, & Provincialis, accuſare adverſarium ſuum de dicto aliquo vel ſcripto, cjuſque celare retractationem? Cauſari hic non potes retractationis ignorantiam, utpote qui & volumina mea omnia tam ſtudioſe ſcrutatus es, & quidem errata quæ voluminibus in ſingulorum fine adnectere ſoleo, tam accurate dinumeraſti, ut millena te deprehendiſſe glorieris, & palam jactes in hoc ipſo libro tuo, quem de meis, ut ais, erroribus conſcripſiſti.

37 A Senonenſi Antiſtite dilaberis ad P. Carolum ab Aſſumptione. „ Ais „ me ſimilem infamiæ notam inurere „ venerabili viro, P. Carolo ab Aſſum- „ tione Walo-Belgæ, Carmelitarum „ Diſcalceatorum Exprovinciali; cum- „ que traducere tamquam obſtinatum „ hæreticum. Pace tua, Rev. Pater, numquam P. Carolum dixi eſſe *obſtinatum hæreticum*, neque *tamquam* talem in libris meis unquam *traduxi*, neque id probant verba quæ ex Tomo 2 Maji deſcripſiſti. Tantum dixi, cum fuiſſe *Propugnatorem doctrinæ ab Eccleſia damnatæ*, neque verbum aliud ex me adducis. Idemne autem tibi ſonant phraſes iſtæ, *Obſtinatus hæreticus*, & *Propugnator doctrinæ ab Eccleſia damnatæ*? Non omnis cenſura, quæ propoſitionibus infligitur, *hæreſis* maculam inurit: quam multæ enim damnantur ut *ſcandaloſæ*, vel *piarum aurium offenſivæ*, *male ſonantes*, vel *periculoſæ*! Suſtineat itaque aliquis propoſitionem *ſcandaloſam* vel *periculoſam*, ideòne *obſtinatus hæreticus* proclamabitur? P. Profeſſor, legiſtine unquam Theologum qui ſic concludat, & omne periculoſum vel ſcandaloſum confundat cum hæretico?

38 Præterea, non omnis qui doctrinam hæreticam ab Eccleſia damnatam propugnat, hoc ipſo eſt *hæreticus obſtinatus.*

tus Numquid doctrinæ de præceptis homini juſto impoſſibilibus anathema dictum fuit à Tridentino, ut prætercam propoſitiones multas à Pio V & Gregorio XIII damnatas? Fuitne propterea Iprenſis Epiſcopus, qui eamdem doctrinam infeliciter ſuſcitavit, verum ſe ſuaque ſcripta omnia ſubmiſit judicio Sedis Apoſtolicæ; fuitne, inquam, *hæreticus obſtinatus?* Aliud ſcilicet eſt propugnare ſimpliciter doctrinam damnatam, aliud eam propugnare pertinaciter, & cognitam ut damnatam. Unde nullus tiro Theologus, niſi admodum rudis, ignorat fieri poſſe, ut quis propugnet doctrinam damnatam, quam putet damnatam non eſſe, vel non eſſe damnatam tali ſenſu; & tamen à formali crimine hæreſios immunis ſit, nedum vocari debeat *hæreticus obſtinatus.*

39 „Sed, inquis, P. Carolum propugnaſſe doctrinam damnatam negat P. „Maximilianus, ejuſdem Ordinis Pro„vincialis Flandro-Belga, in ſuo *Harpo„crate, oſtendens eſſe meras Papebrochianas „calumnias.*" Reverende Pater, legi Harpocratem, neque hunc efficaciorem P. Caroli defenſorem invenio, quam ſui ipſius fuerit P. Carolus, tot ſcriptis ab aliis impugnatus, quorum vindicias ſuſcipere non mihi difficilius foret, quam tibi P. Caroli aut Harpocratis tantopere à te jactati. Quidquid ſit. An expendiſti libros P. Fourmeſtraux aliorumque contra P. Carolum, & propoſitiones omnes in ipſo pridem publice accuſatas, antequam ullam ejus in libris meis feci mentionem? Quomodo igitur ſcribere potuiſti, aut quomodo potuit alius *oſtendere, eſſe meras calumnias Papebrochianas?*

40 An non legeras judicium Doctorum Duacenſium de quodam libro ejuſdem P. Caroli? En iſtud tibi iterum conſiderandum: *Nos infraſcripti, S. Theologiæ Doctores & Profeſſores Regii ac Ordinarii in Univerſitate Duacenſi, diligenter perlectis quibuſdam caſibus circa librum nuper Duaci editum, cui titulus*, SCIENTIA MEDIA AD EXAMEN REVOCATA, &c. *nobis propoſitus, una cum ſuppoſitis, quæſitis, reſponſis, & rationibus ſubjunctis, omnibuſque ſerio ac mature perpenſis, judicamus, præfatum librum pluribus nominibus eſſe prohibendum ac damnandum.*

Nempe 1. *Quia cotinet varias cenſuras, & injurioſas qualificationes Scientiæ mediæ, ſummorum Pontificum decretis prohibitas.*

2. *Quia reſperſus eſt verbis contumelioſis adverſus Auctores Scientiæ mediæ, ac nominatim adverſus Patres Societatis Ieſu, contra eadem Pontificum Decreta.*

3. *Denique, quia continet nonnulla ſuſpecta in fide, & Ianſeniſmo affinia, circa poſſibilitatem mandatorum Dei, circa reſiſtentiam naturæ lapſæ reſpectu gratiæ interioris, & libertatem voluntatis ad actus bonos.*

Ita reſolutum Duaci, die 22 *Auguſti* 1671, *ſalvo meliori judicio.*

MATTHIAS GERTMAN, *S. Theologiæ Doctor, ejuſdemque Profeſſor Regius ac Primarius, Regii bonorum Paſtorum Seminarii Præſes, Librorum Cenſor ac Viſitator, nec non inſignis Eccleſiæ S.* AMATI PRÆPOSITUS, *atque* UNIVERSITATIS DUACENÆ CANCELLARIUS.

PETRUS DE LALAING, *S. Theol. Doctor, ejuſdemque Regius & Ordinarius Profeſſor, Seminarii S. Salvatoris, vulgo Henniniani Præſes, nec non inſignis Eccleſiæ Collegiatæ S. Petri Canonicus &* PRÆPOSITUS, *eâque ratione etiam* UNIVERSITATIS DUACENÆ CANCELLARIUS.

41 Judicium hoc, ut patet, datum fuit anno 1671: Tomus autem 2 Maji tantum prodit 1680, adeoque 9 annis poſt judicium Doctorum. quomodo igitur accuſor, quaſi primus & unicus P. Caroli accuſator? Decreveram

creveram ejus manes relinquere in ſancta pace, ideoque ad Tomum IV Maji, inter *errata corrigenda*; locum à Paternitate veſtra allegatum expreſſe poſui, juſſique totum expungi. Hoc quoque noſti, & nihilominus me accuſare pergis, nullâ factâ correctionis expunctioniſque mentione. Pudet me, Rev. Pater Provincialis, quod tantam infidelitatem tuam cogar ſcriptis publicis committere; ſed & doleo vehementius, quod importunitate tua, & defenſionis meæ neceſſitate compulſus, videar pacem, defuncti manibus conceſſam, iterum turbare.

§. V. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra Clementis VIII inſtructionem, in Propylæo Maji omiſit annum impreſſionis.

RESPONSIO.

42 PRopylæum ſub duobus titulis paulò diverſis prodit; ſub uno, ad uſum eorum qui ſeparatum vellent à ceteris operum noſtrorum Tomis; ſub altero, ad commodum aliorum qui iſtud cum alio ejuſdem menſis volumine eſſent compacturi. Primo modo editum expreſſe præ ſe fert notatum impreſſionis annum 1685, ut teſtari poſſunt, quotquot ejuſmodi exempla emerunt, atque in primis veſter P. Iſidorus, Michaelis Knobbari Typographi & Bibliopolæ filius, qui tot annos Bibliopolium paternum curans ipſa exemplaria venalia habet. Secundo modo editum, non præfert annum; quia incongruum videbatur, quod Tomo I Maji impreſſo anno 1680, præfigeretur Pars ſeu Introductio, in fronte habens annum tanto poſteriorem; aut, ſi adderetur Tomis quarto & quinto Conatus Chronico-hiſtoricus in Catalogos Pontificum, ſeparatus à Propylæo, ſuperfluum videbatur utriq; illius Conatus parti apponere annum 1685, cum is in titulo Tomi IV & V expreſſius conſpiceretur.

43 Hocne a me hodie excogitatum dicas, legiſti in Propylæo, immediate poſt titulum, in averſa facie quæ ſequuntur: *Propylæum hoc, ante Tomum I religari curetur ab eis, quibus id integrum adhuc eſt; quibus non eſt, ii ipſum collocari jubeant ante quemcumque alium ex ſeptem Tomis. Quod ſi pro majori commodo ſuo quiſpiam voluerit utramque partem Conatus noſtri Chronico-Hiſtorici ad Catalogum Romanorum Pontificum, cum ſuo Apparatu ſuiſque Indicibus ſeparare à Tomis quarto ac quinto, quibus ex noſtra deſignatione præmittitur, & in unum volumen compaginare, ante omnes ſeptem Tomos locandum, habebit aptiſſimum etiam locum, ubi Propylæum ipſum ponat, in fronte ſcilicet Tractatus illius.* Atque ipſe operis titulus ſatis indicat, Introductionem eſſe ad ceteros Tomos, *Propylæum ad Acta Sanctorum Maji, in ſeptem Tomos digeſta.* Cum igitur videretur inconcinnum Introductioni præfigere annum 1685, ubi reliquo Tomo appoſitus jam eſſet annus anterior, & ut quilibet pro commodo ſuo cuivis alteri Tomo Tractatum prædictum jungere poſſet, omiſſus in titulo eſt annus. Quo facto, ut patet, nihil poteſt eſſe magis innocuum.

44 At, inquis, *Clemens* VIII, *in ſua Inſtructione ad Regulas Concilii Tridentini*, §. 3 *de impreſſione librorum, ordinavit, quod annus quo liber eſt impreſſus, in principio ejus & fine annotari debeat.* Reſpondeo primo, Propylæum non fuiſſe impreſſum ut eſſet liber, ſed Introductio ad librum, ſub cujus

anno

enim habet *Equidem hunc Chronico-Hiſtoricum Conatum R. P. Danielis Papebrochii, Societatis Ieſu Theologi, cum prævio & alias approbato Apparatu, comprehenſum volui eâ laude, quam dedi ipſi continuationi Actorum Maji, legendâ ante ejus Tomum* IV. Fuiſſetne conveniens, ante omnem *Apparatum*, qui in prima libri parte continetur, mentionem facere *Apparatus prævii*, ubi nullus fuiſſet *prævius*? Unam autem approbationem, ad omnes partes ſe extendentem, ſufficere arbitrabar; & circumſtantiam loci quo approbatio ponenda eſſet, non obligare tam graviter, quin juſta ratio eam in alium locum congruum & ſatis conſpicuum transferri pateretur. Etiamne quæres, cur ab initio talis approbatio petita non ſit, quæ initio libri congrue præfigeretur? Rationem habes ſuperius abunde explicatam probatamque, quod primum nobis conſilium non fuerit Propylæum tamquam librum ſeparatum edere, neque tot tractatibus ut minoris ſaltem molis volumen conſtitueret.

49 Nulla hic, mi Pater, *aſtutia* eſt nulla fraus: & ſane parum apta eſſet ad finem, quem à me intentum ſuſpicaris. Voluiſſem ſcilicet occultare annum impreſſionis 1685, ne accuſari poſſem quod libros Natalis Alexandri, uno anno poſtquam prohibiti Romæ fuerant, aliquoties citaſſem; ſed quomodo annum illum impreſſionis, prohibitione Natalis Alexandri poſteriorem, occultare volui? quomodo ſuſpicari potes id me voluiſſe, cum non tantum in Approbatione Cenſoris Ordinarii, uti & in Facultate Provincialis, afficientibus utramque partem, & conſpicue poſitis, annum 1685 clariſſime expreſſerim; ſed etiam initio totius Propylæi in utraque Epiſtola dedicatoria ad ſummum Pontificem & Regem Catholicum? Quam facile in his annum prætermittere poteram, ſi voluiſſem? cum prætermiſſio anni in ejuſmodi epiſtolis non plane inuſitata ſit. Quapropter intentio quam hic mihi affingis, nimis ſtolida fuiſſet, quam ut *induſtriæ* & *aſtutiæ* appellationem mereretur. De Natalis Alexandri libris, poſt condemnationem à me citatis, reſpondi jam in præmiſſis hujus ſcriptionis; & ante me plura reſpondit Janningus in Epiſt. familiari à num. 20, atque iterum in amica Expoſtul. à num. 69, ut nihil attineat cramben iſtam recoquere.

50 Hic tantum conſidera, Rev. Pater Provincialis. Primo, an merito in me inveharis, propterea quod non poſuerim annum impreſſionis in prima libri pagina, ſed tantum in ſequentibus; cum ipſe in ſuperiore libro, & forte non tam rationabili cauſa, idem feceris quod in me reprehendis. Secundo, an Paternitas Tua, aut alii paſſim veſtri Ordinis ſcriptores annum impreſſionis ponant quoque *in fine libri*. Atqui tamen id faciendum monet in eadem Inſtructione ſua Clemens VIII. Tertio, an poſtulari debuerim, tamquam de ingenti crimine, quod Approbationem Cenſoris, propter rationes allegatas, non præpoſuerim primæ parti, ſed ſecundæ.

51 An non difficilius capient alii, ægriuſque *à fraudis ſuſpicione* liberabunt Speculum Carmelitanum, prout illud in quatuor volumina diviſum prodiit an. 1680, quomodo eidem bis præfigatur *Approbatio Auberti vanden Eeden*, ſignata anno 1672; quando R. P. Danielis à Virgine Maria auctoris cogitatio necdum ſe extendebat ultra antiqua Ordinis monumenta, volumine uno comprehenda, qualem ipſe, jam luci paratum, nobis utendum commodavit, tunc adhuc amiciſſimus; & qualem etiam vidimus ſub ejuſdem D. Auberti manibus an. 1677; ſimulque intelleximus, ſub prælo haberi alteram ejuſdem ſpeculi partem, in qua per anni

T curſum

curſum digererentur Acta Sanctorum Carmeliticorum.

52 Interim anno 1678 obierunt, tam Aubertus ad Epiſcopatum evectus, quam libri Auctor: & biennio poſt (ut dixi) prodiit opus, non jam bipartitum, ſed quadripartitum. In tantam ſcilicet molem excreſcere ipſum fecerant adjuncta alia, integrique contra me apologetici libri; quibus ne congruus deſit apparatus, præmittuntur Tomo 1 virulentiſſima quædam poëmata, cum duabus in ſpeciem approbationibus Doctorum Ordinis, revera acerbiſſimis invectivis, quas nec P. Daniel imprimi permiſiſſet (ſi nota mihi viri modeſtia fuit) neque Aubertus Epiſcopus ſibi dedicari, totus (ſicut vos quidem dicitis) in noſtras tranſgreſſus partes. Sane ut ejuſdem Speculi dedicationi ſibi faciendæ annueret (quamvis ea ob mortem ſupervenientem facta non ſit) memini ſuaſiſſe Patrem Henſchenium, eo potiſſimum argumento, quod totum evolviſſemus, optandumque videretur, ut illa toties jactata momumenta, in quibus tanta fundabatur antiqitas, omnium oculis judiciiſque exponerentur; quibus ſi accederent, ut fama erat, Acta Sanctorum Ordinis, id nobis quoque commodum futurum.

53 Quanto igitur prudentius, R. Pater, hic iram tuam cohibuiſſes; aut ſi zelus te ferebat ad vindicandam quoad omnes apices Clementinam Inſtructionem, nulla admiſſa exceptione, nulla excuſatione, quanto æquiori jure zelum convertiſſes in veſtros illos Elianæ ſucceſſionis vindices, qui tot libellis infamibus, nulla nominis proprii, nulla loci, aut typographi, multo minus Cenſoris adſcriptione notatas, non me tantum, ſed & propter me Societatem univerſam proſciderunt, contra Clementinam Inſtructionem, contra Tridentini Indicis regulas, contra jus omne humanum & divinum, non poſitivum ſolum, ſed etiam naturale? Sic nempe tua, R. P. Provincialis, prætericns corvos, vexat cenſura columbas.

54 Illud autem quis ſatis mirabitur, Tuam Patern. tantopere in me debacchari, quaſi *varia effutiam quæ famæ proximorum, & præſertim Eccleſiaſticorum detrahunt*, dum non niſi quos locos, eoſque à me inter *errata corrigenda* dein collocatos, & pro ſequentibus editionibus *totos omitti* juſſos, proferre potuiſti; Te vero tuoſque Socios tam infamia ubique de me effutire: & (ut nihil dicam de tot libellis famoſis & ſatyris, propter me adverſus Societatem editis) nullus eſt in toto hoc accuſationis tuæ libro articulus, nullus paragraphus, nulla pagina, & vix ulla periodus, quæ non contumeliis & plerumque calumniis ſcateat. Hactenus tamen reparationem honoris, creſcentibus quotidie injuriis, nullam videre licuit, nec hodiedum ſatis ſcio, an ullam liceat exſpectare.

AC-

ACUSATIONES.

§. VI. *Papebrochius, contra Decretum Alexandri* VII, *ſuis Actis Sanctorum varia inſeruit non toleranda.*

§. VII. *Papebrochius, contra Decretum Innocentii* XI, *citat, ſequitur, laudat, & deſcribit damnatos libros Natalis Alexandri.*

§. VIII. *Papebrochius, contra Decretum Innocentii* XI, *non abſtinet ab injurioſis cenſuris.*

RESPONSIO.

55 EOs hic, R. Pater, & deinceps imitaris belli Duces, qui ut copiarum ſuarum ſpeciem in immenſum augeant, eaſdem turmas ſæpe ſtationes & ſigna mutare jubent, atque ita ſingulos pene milites ſupponere pro viginti. Imo Duces illos longe ſuperas, qui accuſationes eaſdem ſub variis titulis oſtentas plus quam centies. Et quidem his tribus paragraphis innumera ſimul conglomeras; ſed quorum nullum video, quod jam ante refutatum non ſit, vel non recurſurum in ſequentibus, atque illic loco proprio & diſtinctius convellendum.

56 Paragraphum ſextum ſic inchoas: „in Appendice Indicis Concilii Tridentini librorum prohibitorum, editi ab „Alexandro VII, verbo *Prohibiti*, ſic „ſtatuitur: *Prohibiti ſunt Paſquilli omnes,* „*omneſque conſcriptiones, in quibus Deo,* „*aut Sanctis, aut Sacramentis, aut Eccle-* „*ſiæ Catholicæ, & ejus cultui, aut Apoſto-* „*licæ Sedi quomodocumque detrahatur.* Tum promittis *ſpecimina aliquot notabiliora* ex libris meis *proferenda*, quibus in Decretum illud cenſeat impegiſſe. Hæc autem, inquis, ſunt 1. de paupertate Chriſti Evangelica, 2. de annis ejus vitæ, 3. de ejus meritis: quæ, ut dixi, pluribus refutata ſunt, tum addis alia quædam poſtmodum ſuo loco refutanda. Quod de Paſquillis omnibus ab Alexandro VII prohibitis Paternitas veſtra memorat, ſtatuet meorum veſtrorumque operum lector, ſtudio partium liber, utrum meis lucubrationibus, non ſine Auctoris nomine & Ordinarii Cenſoris approbatione editis, an potius tot veſtris anonymis & pſeudonymis libellis, ſine ullius Cenſoris approbatione, ſine ullo vero loci aut typographi nomine contra me in lucem protruſis, Paſquillorum appellatio conveniat.

57 Paragraphus VII nihil continet præter accuſationem de citato à me Natale Alexandro; ad quod ſatis ſuperque reſponſum eſt, uti videre licet ſuprà num. 49.

58 Paragrapho VIII. ais, me *relationes* quaſdam vocare *falſas, commentitias, fabuloſas.* Ita ſoleo, R. Pater, ſcapham ſcapham vocare, & ligonem ligonem. Atqui, inquis, hoc eſt contra Innocentii XI Decretum, editum anno 1679 die 4 Martii. quo præcipitur *in virtute S. Obedientiæ, ut ab injurioſis contentionibus Doctores ſeu Scholaſtici aut alii quicumque impoſterum ſe abſtineant; & ut paci & charitati conſulatur, idem Sanctiſſimus in virtute S. Obedientiæ eiſdem præcipit, ut tam in libris imprimendis, ac manuſcriptis, quam in theſibus ac diſputationibus ac prædicationibus caveant ab omni cenſu-*

ra & nota, *nec non à quibuſcumque conviviis contra eaſdem propoſitiones*, *quæ adhuc inter Catholicos controvertuntur.*

59 Admitto Decretum Innocentii XI, eique quoad ſingula obedientiam præſtandam eſſe, ſemper cenſui; atque adeo, neminen poſſe adverſariorum ſuorum ſententias, ab Eccleſia non damnatas, vocare hæreticas, erroneas, ſuſpectas de hæreſi, hæreſim ſapientes, ſcandaloſas piarum aurium offenſivas; denique abſtinendum ab omnibus cenſuris, quæ ſolent ægre ferri, & ſine quibus veritas diſcuti ſufficienter poteſt, & inter viros graves ac modeſtos ſolet. Quis tamen vir prudens ægre ferat, ſententiias ſuas probabiles, ab adverſario vocari falſas? Quomodo enim alioquin poteſt quis ſententiam ſuam adſtruere ut veram, niſi contradictoriam ejus conſequenter pronuntiet falſam? Duarum contradictoriarum, quantumvis contingentium, altera neceſſario vera eſt, altera falſa. Neque ullius ſcholæ Profeſſor tam ſcrupuloſus eſt, qui ſi ſic urgeatur; *Tua juxta te ſententia eſt vera*, *ergo contradictoria adverſariorum eſt falſa*, non facile admittat totum Ridiculus autem apparebis & explodêris ab omnibus, ſi propterea contra reſpondentem excandeſcas, tamquam contra prævaricatorem Decreti Pontificii, de non cenſurandis mutuis ſententiis.

60 Adi quoque, ſi lubet, Hiſtoricum quemcumque: objice Acta ſeu Hiſtorias, ab ipſo rationabiliter rejectas, & quære, an igitur habeat illas ut *commentitias* & *fabuloſas*? Sine cunctatione reſpondebit affirmative: neque ullus ei propterea ſcrupulum movebit de tranſgreſſione Decreti Innocentiani. Ejuſmodi locutiones ubique obviæ ſunt in Cardinali Baronio, & Chriſtiano Lupo; & quidem de Actis Sinueſſanæ Synodi, quæ maxime à me appelata *commentitia* & *fabuloſa* quereris Inſpice tantum Indicem Tomi 5 Conciliorum Chriſtiani Lupi, verbo *Marcellinus*: illic invenies, *Marcellini Pontificis lapſum*, *eſſe calumnioſum Donatiſtarum figmentum*; adque ita *docere Auguſtinum.* Neque hoc tempore putant S. Auguſtini & Patris Lupi Diſcipuli, non licere ſibi eamdem Auguſtini ſententiam uſurpare, atque rejicere Acta Concilii Sinueſſani tamquam fictitia, utpote quæ vix quidquam præter lapſum Marcellini contineant.

61 Ego verò cuilibet æquo lectori expendendum relinquo, an tuus potius liber, à capite ad calcem, non ſit perpetua & manifeſta Innocentiani Decreti tranſgreſſio; dum tam liberaliter ubique graviſſimis convitiis & cenſuris indulges, & quidem, ne longius abeamus, in his duobus ultimis §§. Nam § ſeptimo in terminis dicis, *Papebrochius delirat*, *effutivit vere paradoxa*, *imo heterodoxa.* § octavo ais, me quædam *præſidenter & auſu ſchiſmatico aſſerere*, *garrire* &c. quare concludis: *Judicet S. Sedes*, *an reus non ſit criminis ac pœnæ rebellantium contra Apoſtolica præcepta*, *in virtute S. Obedientiæ obſervari juſſa.* Sic nempe Decreti Innocentiani obſervantiam nos doces; ſic juxta Decretum mones, *abſtinendum ab injurioſis contentionibus*; ſic, *paci & caritati conſulendum.* Numquid cum me, ais, *delirare*, peccaſti manifeſte, non tantum contra Decretum Innocentii XI, ſed etiam contra graviſſimum Chriſti Domini Præceptum, *Qui dixerit Fratri ſuo*, *Fatue* &c?

ART. V.

ARTICULUS QUINTUS

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur quæ Papebrochius inter Acta Sanctorum habet contra Sacra Concilia.

RESPONSIO.

1 DUm te ad exhibitionem accingis duo te monitum, vel etiam rogarum velim: 1, ut facta cum dogmatibus non confundas confuſio enim tenebras parit, non niſi ad fallendum utiles. Alterum, ut nova accuſationis capita proferas, ne tam frequens eorumdem repetitio & mihi tædium pariat & lectori. Sed vel in ipſo Articuli procemio peccas contra utrumque; nam & Bordoni ſententiam, Articulo ſuperiore §. 1 à me refutatam, iterum objicis; & propoſitiones dogmaticas cum iis quæ ad factum pertinent confundens, ſuſtines cum Bordono, *tantam obſervantiam omnibus quæ in Conciliis, etiam extra materiam fidei & S. Scripturæ referuntur & exprimuntur, deberi, ut propoſitio negativè* ſeu contradictoriè *oppoſita ei quæ in Concilio exprimitur, ſapiat hæreſim.* Quæ cenſura uti veriſſima eſt, intellecta de propoſitionibus dogmaticis; ſic univerſaliter accepta, ut ſe extendat ad propoſitiones omnes, etiam mera facta particularia continentes, plane exotica eſt, nec ab ullo hodie Theologo, extra forte ſcholam veſtram, admittenda.

2 Quis enim dicet (ut innumeros alios paſſim obvios prætercam) Cardinalem Bellarminum; Cardinalem Turrecremata eximium ex Ordine S. Dominici Theologum & Juriſconſultum, Joannem Malderum Epiſcopum Antverpienſem, fuiſſe ſuſpectos de hæreſi, ſive, eorum doctrinam *hæreſim ſapuiſſe?* Et tamen ſuſtinuerunt, Concilium generale ſextum, damnando Honorium Pontificem tamquam Monothelitam, *erraſſe.* Sic enim Bellarminus Lib. IV de Pontifice cap. XI aperte enuntiat: *Quod ſi aliquis adhuc non poſſit adduci, ut credat corruptam eſſe Synodum* VI; *is accipiat alteram ſolutionem, quæ eſt Ioannis à Turrecremata lib. 2 de Eccleſia cap. 93, qui docet, Patres ſextæ Synodi damnaſſe quidem Honorium, ſed ex falſa informatione, ac proinde in eo judicio erraſſe .... Itaque tuto dicere poſſumus, hoc Patres deceptos ex falſis rumoribus, & non intellectis Honorii epiſtolis, immerito cum hæreticis connumeraſſe Honorium.* Et paulo poſt: *Ad Tertium reſpondeo, Patres* VII *Synodi ſecutos eſſe Synodum ſextam, & ſolum repetiviſſe quod in ea legerant. Proinde deceptos fuiſſe ex ſexta Synodo, quæ vel corrupta erat, vel per errorem Honorium damnaverat.*

3 Malderus autem, de objecto Fidei, diſputatione VII pag. 47, *omiſſâ*, ut ait, *tergiverſatione Alberti Pighii, qui fruſtra conatur oſtendere acta* VI *Synodi in hac damnatione à Græcis eſſe corrupta ... Honorii binæ epiſtolæ ad Sergium ſcriptæ, lectæ*

lecta in VI *Synodo, & falſo ita intellecta, quaſi Honorius Monothelitarum hæreſim fovisset, occaſionem dederunt, ut ei diceretur anathema . . . quem facti errorem potuerunt ſequi aliqui etiam Romani Pontifices, damnando Honorium.* En, R. Pater, propoſitionem contradictorie oppoſitam duobus Conciliis ſexto & ſeptimo; ſed, ut dixi, circa factum particulare, nec revelatum. Numquid igitur ridiculum eſt, quod propter auctoritatem ſolius Franciſci Bordoni ſic exclames: *Quibus non obſtantibus*, hoc eſt, non obſtante auctoritate Bordoni, *Papebrochius eo præſumptionis & audaciæ devenit, ut etiam ad ipſa SS. Concilia virgam ſuam cenſoriam extendere non vereatur*, putans, ea in facto quodam particulari non revelato erraſſe?

4 Non meminiſti autem quod Bordonus in eadem ſententia, quam citas Art. 4 §. 1 eodem prorſus modo loquatur, de iis quæ *in Breviario*, ſicut quæ *in Conciliis exprimuntur?* Quæro nunc, an is qui anno 1630 Senis negaſſet S. Catharinam nobili genere natam fuiſſe, dici debuiſſet hæreſim ſapere, quia tenuiſſet *propoſitionem negative oppoſitam ei quæ exprimebatur in Breviario;* Atqui tamen Breviarium rogatu Burgheſiorum correctum eſt, & illa afficta Sanctæ nobilitas generis expuncta evanuit. Noli itaque, R. Pater, tam altum clamare, & propter dictum aliquod unius Theologi, tam atrociter cenſurare, non me tantum, ſed Eminentiſſimos quoque Cardinales, Epiſcopos, & Theologos hujus temporis paſſim omnes.

ACCUSATIONES.

§. I. *Papebrochius, cum hæreticis, Acta Sinueſſani Concilii explodit, tamquam fabuloſa.*

§. II. *Papebrochius, Hiſtoriam S. Marcellini, inter acta Concilii Sinueſſani relatam, vocat fabulam.*

§. III. *Papebrochius, ſecutus hæreticos & damnatum Natalem Alexandrum, aſſerit hanc Propoſitionem,* Prima Sedes non judicabitur à quoquam, *relatam in Concilio Sinueſſano, eſſe falſam.*

§. IV. *Papebrochius, contra Concilium Nicænum & Romanum, ex damnatis Natalis Alexandri libris geſta S. Silveſtri explodit tamquam fictitia.*

§. V. *Papebrochius, negat cum hæreticis, contra Concilium Romanum & Viennenſe, jus eligendi Imperatorem per ſeptem Germaniæ Principes, profluere à Conſtitutione Apoſtolica.*

§. VI. *Papebrochius, molitur acta indubitati Concilii Romani, ſub Zacharia Papa celebrati, ad ineptias ablegare.*

§. VII. *Papebrochius, Concilio Nicæno falſum adſcribit Canonem, ut imperitis imponat, Paulum cum Petro urbis Romæ fuiſſe Epiſcopum.*

RE-

RESPONSIO.

5 VEre moleſtus Accuſator es, non argumentorum difficultatibus, quæ hactenus nullæ ſunt; ſed continua earumdem criminationum, quantumvis evidenter convictarum iteratione. Ego vero, uti nullum accuſationis punctum diſſimulare ſtatui, ſed reſpondere accuratiſſime ad ſingula; ita inutilibus & tetricis reſponſionum iterationibus tempus perdere non amo, neque lectoris patientia abuti. Quapropter ſeptem paragraphorum, vix quidquam novi continentium accuſationes hic congerere placuit, & adſola ante non refutata reſpondere. Quæ ſpectant Concilium Sinueſſanum; lapſum S. Marcellini; Pontificem à nemine judicandum, niſi fuerit à fide devius (quo ſolo caſu judicandum agnovi cum Jure canonico, & omnibus ſive SS. Canonum ſive Theologiæ peritis) vidiſti dilucide diſcuſſa Art. 2 § 6: quæ ſpectant inſtitutionem ſeptem Electorum, § 5: quæ ſpectant geſta S. Silveſtri, §. 2 & 3.

6 De Concilii Romani ſub Zacharia Pontifice celebrati Actis, id eſt, Capitulis in eo conſtitutis (hæc enim ſola ut ſincera laudantur à Baronio, & iis qui ex Baronio illa inſeruerunt Tomis Conciliorum) de Actis, inquam, iſtius Concilii dubitavi numquam, nedum ea ad ineptias relegavi; neque tu, Pater R. id me voluiſſe probas, imo nec probare conaris: ut quid igitur ſic me calumniaris in titulo ejus Paragraphi, ubi ſolum niteris verificare Appendiculam ſubſcriptionum Epiſcopalium, quam num. 28 *mendoſiſſime eſſe ſcriptam*, fateris ipſe cum Baronio & ſequacibus, illius cenſuram verbotenus referentibus? *Sed mendorum nomine intelligunt*, inquis, *errores Chronologicos, & eos tantum, qui in characteres nominum Patrum ſubſcriptorum irrepſerunt* Diſplicet autem Paternitati Veſtræ, quod eo non contentus, dicam. *Appendicula iſta inepti cujuſdam hominis eſt.* Hoc ſcilicet, eſt *Acta* ipſa *ad ineptias relegare.*

7 Quam multa in Tomis Conciliorum ſunt Acta, à nemine dubitata, quæ ſubſcriptionibus careant, iis avulſis aut neglectis! quam multorum ſubſignationes depravatæ, nominibus vel titulis Epiſcoporum turbatis! quod ſi ſæpius una in ſerie contingat, quis *inepti hominis* manum non agnoſcat & doleat? Interim, quis exinde certo probet veram alicujus ſic nominati exiſtentiam, donec aliunde fidelior notitia offeratur, vel Epiſcopi vel Tituli?

8 Illa quæ Capitulis xv illius Romanæ Synodi ſubnectitur pars narrativa, *in omnibus quæ extant exemplaribus mendoſiſſime* deſcripta (ut loquuntur editores præfati) in principio nomina refert Epiſcoporum, ad prædicta Capitula tractanda conſidentium, in quibus quintus *Thomas Florentinus.* Sed eo tempore, id eſt, anno 743, *Florentina civitas tota pene jacebat diruta, & populus omnis erat diſperſus*, ſicut mihi manu ſua ſcribit Ughellus, in Propylæo Aprilis num. 15. relatus; *ipſique Epiſcopi, non ſe Epiſcopos Florentinos, ſed B. Ioannis Epiſcopos ſcribebant.* Ab omnibus etiam Florentinorum Epiſcoporum Catalogis, à Tiberio Petraccio Vallumbroſano diligenter inter ſe collatis, abeſt iſtius *Thomæ* nomen.

9 Iſtis autem conſideratis, numquid opinari poſſumus, quod ineptus ſcriba, ſicut ex membranis male ſervatis, nominat *Bladerum*, *Conſelinum*, *Biſuritianum* Epiſcopatus, nuſquam in tota ſacra Geographia veteri ac nova inveniendos; ſed per conjecturam referibiles ad *Bleranum Cornetanum*, *Buxentianum*; ita etiam *Florentinum* ſuppoſuerit pro *Ferentino*

tino ? Cum autem inter hujus Sedis Epiſcopos pro anno 721 habeamus Agnellum, pro 771 Stephanum; aptus videtur locus *Thomæ*, inter ipſos potius reponendo, quam inter Florentinos, tot contra hos ſtantibus; & eâ quam ſignaſſe prætenditur Atteſtatione, nullum inter eruditos Florentinos per tot annos inveniente, qui fide dignam cenſeat: & Lucio veſtro Belga, Bibliothecæ Carmelitanæ auctore, qui hanc Florentiæ ſcripſit & edidit anno 1595, nullam ejus mentionem faciente, iſtic ubi maxime poterat & debebat, narrans ædificationem eccleſiæ, factam anno 1268 & alterius majoris ac novæ dedicationem, an. 1422, uti latius *deduxi* inter Patriarchas Hieroſolymitanos num. 163.

10 Porro cum in fine iſtius tam mendoſæ Appendiculæ etiam legatur, teſte Baronio: *Factum eſt hoc Concilium anno * ſecundo Artabaſdi Imperatoris* (qui eſſet 742) *nec non & Luitprandi Regis anno trigeſimo ſecundo, Indictione duodecima* (quomodo notatur annus 743.) Cum, inquam, ſic legatur ſignatum tempus apud Baronium, neque hic indicet in margine, uti alias ſolet, ſtellâ * iſtâ ut ſupra poſitâ ad numerum anni Imperialis, aliquid correctionis neceſſariæ ſignificari, ſed quaſi in Manuſcripto repertam; quomodo miraris, quod à Baronio non accipiam correctionem, de qua ille veroſimiliter numquam cogitavit? ſed intellecto per Indictionem 12 anno 743, ſatis habuerit hunc tenere, omiſſo ceterorum characterum examine? An, quia non vidi quod nuſquam erat, debeo audire à Paternitate Tua, quod *oculos nullos paſſio habet*?

11 Quin & impoſtorem me facis, quia de clauſula prædicta agens, exerrante præter mentem calamo, ſcripſi, *exordientis*, pro *finientis*. Hoc me voluiſſe res ipſa monſtrat, dum ſequitur, *Factum eſt hoc Concilium*: nam prænomen *Hoc* paſſim ſolet referri, non ad aliquid ſubſequens, ſed præcedens. Tibi interim, Pater Rev. citanti num. 27 hujus Articuli cenſuram meam, obrepſit *Indictio X* pro *XII*, in quo nullam ſuſpicor impoſturam tuam, quia non video cui tuo bono mihi voluiſſes imponere: uti neque cur Articulo 3 numero 36 reum facere Eugenium IV eorum delictorum, quæ Pius II ſe fatetur ante Pontificatum commiſiſſe: verum cupio ut eodem modo mecum agas, dum occurret aliquis ſcriptorius vel typotheticus error, nihil ad rem faciens de qua agitur. Nam ſcriptoribus & correctoribus ſubinde obrepere omiſſionis, vel mutationis aliquid, præter mentem eorum, *Scimus, & hanc veniam petimuſque damuſque viciſſim*.

12 De Romano Pauli Epiſcopatu, vicario & ſubjecto Epiſcopatui Petri, egi Art. 2 §. 9. & porro agam Art. 7. Interim hunc S. Bernardi locum hic appendo, ſic alloquentis Romanos, Pontifici rebelles, Ep. 242: *Reconciliamini Principibus veſtris, Petrum loquor & Paulum, quos utique in vicario & ſucceſſore ſuo Eugenio, ſuis Sedibus effugaſtis*. Ergo etiam Paulus Sedem habuit Romæ, in quam juxta S. Bernardum Eugenius ſucceſſit, adeoque Paulus etiam Epiſcopus Romanus fuit, quamvis Petro ſubjectus, ejuſque tantum Vicarius.

13 Cur autem in titulo calumniaris, me *Concilio Niceno falſum adſcribere Canonem*, cum ipſemet cites Can. 8, qui eſt apud Rufinum decimus, & ab eo ſic exprimitur *Ne in una civitate duo Epiſcopi ſint*? Caput autem 50 inter Arabicos Canones ipſo ſtatim principio mandat, *Ut non ſit niſi unus Epiſcopus unius civitatis, nec in una eccleſia villæ ſint duo Sacerdotes*. Utrumque textum videre potuiſti Tom. 2 Concil. col. 56

col. 56 & 306. Si dicas Concilium non prohibere quod aliquando factum ſit, ſed cavere ne fiat; hoc tuum interpretamentum tibi habe, & ſine Petrum de Marca (ipſius enim eſt inventum, non meum) tenere id quod ex naturali verborum ſenſu facilius educitur, canonis ejus cauſam non fuiſſe ſolum metum futuri, ſed remedium etiam præſentis incommodi. Si in hoc eum erraſſe judicas, non tamen finxiſſe, debueras dicere; multo minus, me, qui ſolum illius Exercitationem reddo ut accepi, hactenus à nemine præterquam à Te improbatam, nedum damnatam ab Eccleſia, uti fingis ipſe, ſicut mox probabo ante Articulum 7.

§. VIII. *ACCVSATIO.*

Papebrochius, contra Concilia, Romanum & alia, cum hæreticis abnegat S. Dionyſio *Areopagitæ libros de Hierarchia.*

RESPONSIO.

14 TOmo 3 Maji ad diem 14 pag. 295, ipſo ſcilicet loco quem accuſas, profiteor, me *libros illos ſuſpicere & venerari, ut divino ſpiritu ſcriptos:* ſed in margine noto, eorum auctorem *non eſſe Dionyſium Areopagitam.* Idem ante me ſuſpicati ſunt plures, in Hiſtoricis diu multumq; verſati, Catholici ſcriptores. Idem ſuperiore ſeculo ſuſtinuerunt Lutherus & Calvinus, ſed longe alio ducti ſpiritu, quam Catholici: illos enim urebat, *Hierarchiam Eccleſiaſticam*, quam cane pejus & angue oderant, comparari *Hierarchiæ Cœleſti*; neque contenti libros illos abjudicaſſe Dionyſio Areopagitæ, eos etiam de graviſſimis erroribus accuſare temere præſumpſerunt. Nos, ſolo veritatis ſtudio, in auctorem inquirimus; &, ut jam indicatum eſt, ſalvo meliori, non putamus fuiſſe Dionyſium Areopagitam, quamvis pro eo ſtet plurium ſeculorum poſſeſſio, & ſub ejus nomine citentur à quibuſdam Patribus & Conciliis.

15 An opinio noſtra plane temeraria ſit, ut contendit Accuſator, expenſis rationibus, Lector, ſtatue. Librorum iſtorum, Areopagitæ attributorum, neque Euſebius meminit, neque Hieronymus, quoſcumque ſcriptores Eccleſiaſticos diligentiſſime recenſentes. Ipſe Bellarminus, licet libros illos Areopagitæ adſcribat, ait tamen lib. de Scriptoribus Eccleſiaſticis, quod *ante S.Gregorium Romanum nemo horum operum nomine S.Dionyſii Areopagitæ meminerit*, videlicet quatuor integris ſeculis inter Areopagitam & Gregorium mediis.

16 Verum annis aliquot ante Gregorium, vocatus eorum Auctor deprehenditur idem Dionyſius; & primum quidem à Severianis hæreticis, qui anno 533, in Collatione habita cum Catholicis, uſi ſunt teſtimoniis inde petitis. Sed repoſuit Epiſcopus Catholicus in dicta Collatione Tomo IV Conc. Labbe col. 1763: *Illa teſtimonia, quæ vos Dionyſii Areopagitæ eſſe dicitis, unde poteſtis oſtendere vera eſſe, ſicut ſuſpicamini? Si enim ejus erant, non potuiſſent latere B.Cyrillum. Quid enim de B.Cyrillo dico? quando & B.Athanaſius, ſi pro certo ſciviſſet ejus fuiſſe, ante omnia in Nicæno Concilio de Conſubſtantiali Trinitate eadem teſtimonia protuliſſet, adverſus Arii diverſa*

diverſæ ſubſtantiæ blaſphemias. Si autem nullus ex antiquis recordatus eſt ea, unde ſcitis, quia ejus ſunt? Ecce, Rev. Pater Profeſſor, argumentum negativum à Catholico diſputatore antiquo & Epiſcopo, contra antiquos hæreticos productum, & quidem tam validum, ut hi, qui ad alias pro aliis ſanctis Patribus Catholicorum exceptiones, invenirent aliquid quod reponerent, pro Areopagita obmutuerint.

17 Invaluit tamen paulatim ea credulitas Conſtantinopoli; unde factum, ut eodem ſexto ſeculo ad finem vergente, reverſus inde S.Gregorius, Palagii Papæ Apocriſiarius. ejus notitiam aliquam. dubiam tamen, attulerit Romam; quam & inſeruit ſuæ homiliæ 34 his verbis: *Fertur Dionyſius Areopagita, antiquus ſcilicet & venerabilis Pater, dicere, quod ex minorum Angelorum agminibus, foras, ad explendum miniſterium, vel viſibiliter vel inviſibiliter mittuntur, ſcilicet quia ad humana ſolatia vel Angeli vel Archangeli veniunt: nam ſuperiora illa agmina ab intimis nunquam recedunt, quoniam ea quæ præeminent, uſum exterioris miniſterii nequaquam habent.* Verum hæc & alia quæ ſequuntur, non tam verba Dionyſii ſunt, quam ſenſus, ex pluribus capitibus collectus: quem Gregorius ab alio, libros diligentius ſcrutato, acceperit.

18 Ex hinc tamen Latinis etiam innotuit auctor Dionyſius, ut Areopagita: neque de hoc dubitatum deinde videtur fuiſſe ante ſeculum 16, quando, occaſione hæreticorum libros illos impugnantium, Catholici ſepoſito præjudicio eos excutere penitius coacti ſunt. Horum unus Petavius, inter noſtri ſeculi cruditos nominatiſſimus, in opere Theologicorum dogmatum, de veritate iſtius opinionis admodum dubius, nuſquam abſolute Areopagitam nominat, ſed *Dionyſium qui Areopagita vulgo dicitur*; ſemper autem cum poſtqonit Dionyſio Alexandrino, tamquam multo juniorem; atque tom. 2 lib. 6 cap. 6 n. 6 probat, etiam Guilielmum Eſtium aliter quam vulgus de ætate alterius Dionyſii ſenſiſſe. Petavii diſcipulus Philippus Labbe, in magiſtri ſui ſententiam pronior, noluit tamen quidquam definire.

19 Idem feciſſe videri quidem vult Joannes Morinus Oratoriſta, Petavii æqualis, in opere de ſacris Ordinationibus; duobus nihilominus integris capitibus 5 & 6 partis 2, operoſe probat Areopagitæ adſcribi non poſſe eos libros, in quibus & S.Ignatii epiſtola an. 108 ſcripta, & Apocalypſis S.Joannis, ut indubitanter Canonica, citatur identidem; quam tamen Græci tempore S.Hieronymi (ut teſtatur ipſe Epiſt. 129 ad Dardanum) nondum ſuſcipiebant ut talem; propter Chiliaſtarum hæreſim, ex illius pravo intellectu natam, quam etiam hic Dionyſius inſectatur. Poſtquam tamen hæc aliaque multa, ex ipſorum librorum contextu toto petita argumenta expoſuit, eorumque ſummam antiquitatem perplexis plenam difficultatibus oſtendit Morinus; *Unuſquiſque*, inquit, *de hac quæſtione ut libuerit opinetur. Experientia quotidie diſcitur, pleroſque homines ægre admodum ferre, caducum quodlibet auctoritatis vel pietatis præpoſteræ fundamentum ſibi ſubduci.* Ita profecto eſt. Sed quid agas, ſi vel ipſa ratio ſuſcepti operis te cogat verum à falſo ſecernere; vel adverſariorum importunitas adigat ad categoricum in controverſia aliqua reſponſum, prout mihi utrumque contingit.

29 Mortuis Petavio atque Morino ſucceſſit in eamdem arenam Joannes Launoyus, cui hic non magis quam Theophilo Raynaudo aliiſque nocere debet quod

quod aliqua alia ejus opuſcula cenſurata ſint: quod enim de hoc argumento ſcripſit ediditque anno 1660, non modo prohibitum non eſt (quod ſciam) ſed ita etiam placuit, ut plures ſequaces habuerit, & nemo inventus Pariſiis ſit, qui libros iſtos contra Morinum defenderet uſque ad annum 1679., quo Morino reſpondere conatus eſt Chiffletius noſter: ſed minus felici ſucceſſu, talique ut hujus reſponſionis nullam ſibi rationem habendam duxerint Pariſienſis Breviarii, proximo deinde anno editi, reformatores: Chiffletium vero egregia Epiſtola, ſed nondum, quod ſciam, edita, refutavit Quenellius: cujus quidem Synopſim aliquam dedi ad Ephemerides Græco-Moſchas ante Tom. 1 Maji, nihil tamen ibi definivi: multo minus conſenſi Quenellio, juniorem Euthyche & Neſtorio auctorem facienti, & neſcio quid circa ejus orthodoxiam dubitanti; quia non dubito quin Auctor Concilio Chalcedonenſi ſit prior; nec miror eos, qui ante hæreſes quaſdam damnatas ſcripſere, non ita circumſpecte ſemper loqui, ut non aliquando videantur iiſdem, licet poſt natis, favere.

21 Aſt Tomo 3 Maji, quæſiturus, an cœnobialis vitæ ſeu perfectioris monaſticæ initium & exemplum à S. Pachomio ſumptum ſit, ſicuti in hujus Actis num. 76 aſſeruiſſe dicitur S. Antonius; non potui declinare objectionem, in contrarium formandam ex libris de Hierarchia, ubi caput 6 de Monachis agit, eorumque conſecratione. Reſpondeo ergo ibi, quod libri illi *movere eos ſolos poterunt, quibus poterit perſuaderi, eccleſiaſticas omnes ceremonias, atque ritus in ſacrorum Ordinum collatione, Sacramentorumque ſuſceptione, tam fuiſſe diſtinctos fixos, & regulatos initio Eccleſiæ, quam fuerunt deinde quarto aut quinto ſeculo &c.* Multa addo in laudem auctoris, tamquam *abſolutiſſimi Magiſtri Theologiæ jam plene conſtitutæ, atque (ut ſic loquar) ſcholaſticæ, ad ſubtiliores quæſtiones evagantis.* Simul in margine pono hanc ſynopſim: *Dionyſius de Hierarchia non eſt Areopagita.*

22 Magna certe perſpicacia opus non erat, ad hoc ſaltem videndum, quod non potuerit Apoſtolorum coævus fuiſſe, qui prolixe agit, de puerorum baptiſmo, tamquam de re indubitata; de qua tamen dubitatum fuit, teſtibus Tertulliano & Cypriano, uſque ad definitionem Concilii Carthaginenſis ſub ipſo Cypriano an. 252. Quid? quod Auctor ipſemet ibidem, quaſi oblitus ſuam diſſimulare ætatem, ſic loquatur: *Hac de re* (baptiſmo parvulorum) *dicimus, quod divini noſtri Pontifices, ab antiqua traditione myſtice edocti, ad nos uſque produxerunt.* Ne quis autem obtrudere nobis poſſet aliam quampiam & interpolatam verſionem ex Lanſelio; accipe ipſa verba Græca, &, ſi Græce noſti, vide an cum Latinis ſatis conveniant. *Περὶ τούτου ταῦτά φαμεν, ἅπερ οἱ θεοειδεῖς ἡμῶν ἱεροτελεσταὶ, πρὸς τῆς ἀρχαίας μυηθέντες παραδόσεως, εἰς ἡμᾶς προήγαγον.* Quinam, obſecro, Pontifices iſti? An S. Paulus aliique Apoſtoli, inſtitutores Dionyſii? An hi de puerorum baptiſmo *ex antiqua traditione* potuerunt dici duxiſſe quidpiam? & non potius intelligentur aliquot ſecula jam tum fluxiſſe, cum iſta ſcriberet quiſcumque Dionyſius?

23 S. Maximus, ut expediat ſe ab Epiſtola S. Ignatii, ſub Trajano (ut apud omnes conſtat) paſſi, cum Areopagita ſub Domitiano coronatus credatur; dubitare mavult, an revera ſub Trajano paſſus Ignatius ſit; alii, an ſub Domitiano, Areopagita: neque huic effugio ſatis fidentes, addunt, illum S. Ignatii locum, ab alio adſcriptum margini, & in textum tranſlatum à librariis. Sed ſi hoc admittimus

tum etiam cetera omnia quæ objicientur loca, dicere poteris interpolata, & ſic toti operi nulla manebit certa fides; ſicut nec manet libro de Inſtitutione Monachorum, quem ut Joannis Hieroſolymitani eſſe teneatis, dicitis ab editore Riboto interpollatum iis Sanctorum Patrum locis, qui poſt Joannem iſtum ſcripſerunt; & mavultis non habere librum ſincerum, quam non habere librum Joannis Patriarchæ, etiamſi Joannem illum Hieronymus faciat de hæreſi ſuſpectum.

24 Quod porro S. Maximum attinet, huic, licet in expoſitione librorum omnino maximo, in ætate tamen Auctoris hallucinato, reſpondere malo verbis Baronii, ad annum 604 num. 40, objicientis ſibi auctoritatem S. Joannis Damaſceni, allatam pro verificanda fabula de cranio Trajani, per S. Gregorium poſt annos 500 baptizati, & de anima ejus ab inferno liberata, quam rem iſte S. Joannes, ut certiſſimam refert. *In his quæ rerum geſtarum veritatem ſpectant, frequenter accidit falli etiam prudentiſſimos .... ob idque nihil eſt, ut quantævis ſanctitatis ſive doctrinæ cujuſlibet prærogativa viri, quod non factum eſt unquam, ut factum aſſerentis, ipſi veritati poſſit præjudicium afferre: cum in his quæ ſunt facti, non dogmatis, potuerit quiſque ſanctiſſimus atq; doctiſſimus fidei orthodoxæ profeſſor atque defenſor, aliquando falli.* Ita Baronius: quod ad objecta ex S. Thoma etiam valet.

ACCUSATIONES.

§. IX. *Papebrochius, contra Concilium Florentinum aſſerit, Romanum Pontificem eſſe Petri & Pauli ſucceſſorem.*

§. X. *Papebrochius, contra* II *Nicænam Synodum, Acta S. Procopii, ab ipſo Synodo laudata, de fictione habet ſuſpecta; & contra Lateranenſe* IV *contendit, libellum de unitate ſeu eſſentia Trinitatis non eſſe Joachimi Abbatis.*

RESPONSIO.

25 UBinam contradictorium aſſertioni meæ definivit Concilium Florentinum? Seſſione ultima, inquis, his verbis: *Definimus, ipſum Pontificem Romanum ſucceſſorem eſſe B. Petri Principis Apoſtolorum.* Admitto, Pater Profeſſor, definitionem Florentini; ſed conſequentiam hanc non video: *Ergo definit Florentinum, Pontificem non eſſe ſucceſſorem etiam Pauli.* Cur conſequentiam illam non probas? An tam clara eſt, ut nulla egeat probatione? Atqui millena ejuſmodi antecedentia vera ſunt, quorum concluſiones ſimiles forent falſiſſimæ. Supponamus verum eſſe, quod Patres Carmelitæ ſunt ſucceſſores Eliæ; ſequiturne inde, non eſſe ſucceſſores etiam Enochi? Non vocantur paſſim Pontifices, ſucceſſores Pauli, ſed Petri; ſicut nec vos vultis Enochi eſſe, ſed Eliæ, atque inde vocari Eliani; quia a principali ſeu potiori prædeceſſore potius ſumitur denominatio,

26 Non acquieſcis; ſed, *Romanum,* inquis, *Pontificem eſſe ſolius Petri ſucceſſorem, non*

viro

vero Petri & Pauli, ſuſtinet omnis probus Catholicus. Legiſtine, R. P. Profeſſor, libros omnes *omnium proborum Catholicorum?* aut ſaltem habeſne teſtes aliquos irrefragabiles, qui dicant, non eſſe *probum Catholicum* qui hoc non credat? Nullum ego quidem tam ſeverum cenſorem hactenus deprehendi. Numquid tibi & mihi optandum eſt, ut tam *probi Catholici* ſimus quam Doctor mellifluus S. Bernardus? Atqui illum ſuperius dedi, & iterum exhibeo ſic alloquentem Romanos, Pontifici rebelles, Epiſt. 242: *Reconciliamini Principibus veſtris, Petrum loquor & Paulum, quos utique in Vicario & Succeſſore ſuo Eugenio ſuis ſedibus effugaſtis.* Ecce Eugenium non tantum *Petri*, ſed & *Pauli ſucceſſorem*; & quidem, non tantum in laboribus Apoſtolicis, ſed etiam in *Sedibus*. Animadverto nunc ex Art. VII §. V quod præcipuus hic auctor tibi fuerit Diana, quamquam neque hic ullâ cenſurâ notet meam, imo S. Bernardi ſententiam. Quæro igitur, an vidiſti Dianam, initio diſceptationis de Primatu ſolius D. Petri fatentem, quod Anonymus in epiſtola Pariſiis impreſſa anno 1645 *coacervarit quam plurimas SS. Patrum auctoritates, in quibus aſſerunt, Pontifices eſſe Succeſſores & Vicarios D. Petri & D. Pauli: in quibus etiam aſſerunt D. Petrum & D. Paulum fuiſſe Epiſcopos Romanos.*

27 In diſceptatione 2 num. 12, citatum à Diana vidiſti Cardinalem Bellarminum lib. 1 de Pontifice cap. 27; ſed verba ejus Diana non protulit, forte quia videbantur minus faventia. Sic autem habet Cardinalis loco citato: *Satis conſtat Petrum Paulo auctoritate majorem fuiſſe .... tamen etiamſi conſtaret, Paulum Petro omnibus nominibus anteponendum eſſe, nihil id Romanis Pontificibus officeret, aut ipſi etiam Petri ſummo Pontificatui. Non quidem Pontificibus Romanis; quoniam ipſi tam Petrum quam Paulum Prædeceſſorem & Parentem agnoſcunt. Siquidem uterque Apoſtolus Romanam Eccleſiam fundavit, & gubernavit, ut præter alios teſtatur Irenæus lib. 3 cap. 3, & in urbe Roma uterque per martyrium vitam finivit: itaque omnis Pauli gloria ad Romanos Pontifices pertinet. Nihil etiam Petri Pontificatui officeret ſumma dignitas & auctoritas Pauli: quoniam extraordinaria erat, quanta tandem eſſet.*

28 Habes hic, non ſolum *Petrum*, ſed etiam *Paulum Prædeceſſorem Pontificum Romanorum.* Numquid, R. P. Profeſſor, hinc bene ſequitur: Ergo juxta Cardinalem Bellarminum, Romanus Pontifex eſt, non ſolius Petri, ſed etiam Pauli ſucceſſor? Iſta quidem mihi videtur tam neceſſaria & evidens conſecutio, quam hæc, Titius eſt pater Caji, ergo Cajus eſt filius Titii. Sed an Cardinalis hic, tam pius & doctus Catholicæ fidei adverſus hæreſes defenſor, à Te excluditur à numero *proborum Catholicorum*? Si excluditur: hoc illi ſolatio eſſe poterit, quod à Te ſolo, & cum S. Bernardo, cum S. Irenæo, aliiſque SS. Patribus, excludatur.

29 Ad alteram nunc accuſationem veniamus. In Concilio Nicæno II, contra Iconoclaſtas coacto ad annum 787 Actione 4, allata fuerunt, & uno ſimul die legendo delibata volumina minimum quadraginta, in quibus etiam Vitæ quorumdam Sanctorum, pleræque ſcriptæ ſeculo 7: ut ſunt S. Mariæ Ægyptiacæ, S. Joannis Jejunatoris, S. Theodori Sicenſi, & loco 38, quaſi ceteris recentior, producitur *Paſſio S. Procopii.* Evidens eſt autem legenti Acta Concilii, tum iſto tum aliis diebus, nullam diſcuſſionem habitam ſuper cujuſq; libri auctoritate, ætate, fide: ſatis erat in eo contineri aliquid, quod Sanctarum imaginum cultum videbatur confirmare. Sic ibidem Col. 218 lectus eſt ſermo S. P. N. Athanaſii (utique ab

Alexandrino diverſiſſimi) de miraculo Crucis Berytenſis, quod Paulo ante Concilium contigerat.

30 Ne autem hæc à me dicta averſeris, Pater R. ut ſcriptore Catholico indigna; accipe quid in ſimili caſu reſpondeat Fronto Ducæus; ille de tota Eccleſia tam bene meritus, Græco-latine excudendis operibus Sanctorum Patrum, utriuſque Gregorii Nazianzeni & Nyſſeni, Baſilii, Chryſoſtomi aliorumque; ille Card. Baronio tomo 9 Annalium laudatiſſimus, & Urbano VIII eximie carus. Is in Notis ad tomum 6 Chryſoſtomi, agens de ſuppoſitis huic Sancto Sermonibus quibuſdam, ſic loquitur: *Neque vero mirum, quoſdam ex illis, in antiquis etiam Synodis, ſub nomine Chryſoſtomi citari; cum jam in uſu eſſent in eccleſiis; neque ſoleant Concilia, dum teſtimonia proferunt, in auctores inquirere, aut alias quæſtiones excutere, ab ea diverſas, quam præ manibus habent, ſed quæ paſſim offeruntur uſurpare; & quacumque ratione receptos ſcriptores hæreticorum commentis opponere; quemadmodum & Apoſtoli & reliqui Patres apocryphos libros citarunt ....*

31 Igitur ex Concilio Nicæno, laudante, id eſt, legi coram ſe permittente Paſſionem S. Procopii (nam aliam laudem inde non extundas) hoc ſolum habemus; jam tum extitiſſe Paſſionem aliquam S. Procopii Martyris Cæſareenſis, eâ, quæ apud Lipomanum & Surium ſub nomine Metaphraſtæ extat, antiquiorem; non multum tamen diverſam quoad ſubſtantiam, ignotam autem Euſebio Epiſcopo Cæſareenſi, deſcribenti ſingulari libro Martyres Palæſtinæ ſub Diocletiano paſſos: quorum primus Procopius, Cæſareæ captus, & mox capite plexus, nihil commune habet cum ea tragœdia, quæ in editis longe lateque deducitur, & in qua leguntur recitata in Nicæno Concilio, occaſione Crucis, ab iſto, nobis dubio, S. Procopio fabricari juſſæ. Capere certe non poſſum, quomodo Euſebius, annis vix 30 ſcribens poſt paſſionem cujuſcumque Procopii in ſua urbe peractam, unius martyrii, non valde memorabilis, feciſſet mentionem; præterito altero, tam variis tamque mirabilibus eventibus & certaminibus ad omnem poſteritatem memorabili; ſi (quod plerique cum Baronio malunt) duo Procopii Martyres, in eadem civitate, ſub eodem perſecutore extiterint: maxime cum vetuſtiſſimum Martyrologium, quod Euſebio & Hieronymo adſcribitur, non niſi unius *in Cæſarea Procopii* faciat mentionem, idque ad VIII *Idus Julii*. Quid hic contra reverentiam Nicæno concilio debitam? De libello Joachimi Abbatis abunde ſupra reſponſum eſt.

§. XI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius impingit in Concilium Tridentinum;

RESPONSIO.

32 Vix uſquam alias feſtinavi magis ad legenda accuſationis capita: nam ne remotiſſima quidem mihi unquam inciderat ſuſpicio, poſſe criminationis quidpiam, vel ab acutiſſimo Accuſatore, adverſus me procudi ex hoc Concilio. Dum igitur avide paragraphum inſpicio, nihil occurrit niſi futile, & partim antea pluribus refutatum. Primum eſt de anno impreſſionis, & Cenſoris approbatione non poſita in fronte Propylæi: ad quod reſpondi Art. 5 §. 5. ubi de Inſtructione Clementis VIII.

33 Secundum eſt de ſeptimo Tomo maji, cui dicis *nullam appoſitam eſſe Approbationem.* Cur non accuſas etiam Tomum 3 & 5? nam etiam in illis nulla conſpicitur: aut potius cur non credis legitimo librorum Cenſori, cujus approbationes, cuique Parti, ut ederentur, præfixas, negare non audebis te vidiſſe aut etiam legiſſe. Meminit Cenſor in Approbatione Partis primæ, trium Tomorum, quot ſimul prodibant, dicens: *Hos tres Tomos .... publicam lucem mereri tanto propenſius cenſeo, quanto accuratioribus commentariis obſervationibuſque ſingula invenio diſcuſſa atque expenſa.* In Approbatione Partis ſecundæ, duos Tomos complexæ, ita loquitur: *Accepi quam pridem optaveram, & diligenter legi, Partem alteram de Actis Sanctorum Maji .... Auctorum in hiſce, qui nunc prodeunt, duobus Tomis, Quarto & Quinto, laborioſam induſtriam & eruditionem multiplicem, ... laudatam in primis tribus ejuſdem menſis Tomis, nihil attinet iterum commendare pluribus.* In tertia Parte approbantur, & laudantur etiam à Cenſore *Tomi* SEXTUS ET SEPTIMUS, *nec non Appendices ad Tomos Priores, atque Paralipomena ad Conatum Chronico-hiſtoricum de Romanis Pontificibus.* Habent ergo ſingulæ Patres Maji ſuam ſingularem, licet pluribus Tomis eamdem Partem conſtituentibus communem, Approbationem. Nec plus habet novum Ordinis veſtri Speculum, anno 1680 tandem editum, Tomis quidem quatuor, ſed Partibus ſolum duabus. Liceat tamen de eo mihi quærere, quando tam ſeverus exactor Approbationum es, Rev. Pater, an ipſum Speculum ſaltem duas habeat, & loco tam conſpicuo, & fide tam integra?

34 Finis Decreti Tridentini eſt, *coërcere petulantia ingenia, ut nemo ſuæ prudentiæ innitatur in rebus fidei & morum: impreſſoribus modum in hac parte, ut par eſt, imponere; qui jam ſine modo, hoc eſt, putantes ſibi licere quidquidlibet, ſine licentia Superiorum Eccleſiaſticorum, ipſos S. Scripturæ libros & ſuper illos annotationes & expoſitiones quorumlibet indifferenter, ſæpe tacito, ſæpe etiam ementito prælo, & quod gravius eſt ſine nomine Auctoris imprimunt, alibi etiam impreſſos libros hujuſmodi temere venales habent.* Atqui certum eſt utrumque hunc finem obtineri, ſive ad ſingulos Tomos, ſive ad ſingulas Partes, Approbatio diſtincta apponatur; modo, nullus liber, nullus tomus aut pars libri prodeat ſine Approbatione. Diceſne, R. Pater, etiam in hac reſponſione me contra Tridentinum delinquere, quia non ſingulis Patribus, quæ ſeorſim eduntur, ſingulas appono Approbationes; ſed in initio totius operis unam tantummodo generalem, omnes & ſingulas Partes complectentem? Quod in fronte libri exprimi debeat Approbatio, decernit Tridentinum; quod autem, ſi liber aliquis in diverſos Tomos dividatur, una Approbatio ſingulos Tomos diſtinctiſſime exprimens & approbans, præfixa Tomo 1, non ſufficiat, nuſquam hactenus clare video conſtitutum.

35 Eſtne aliud præterea, in quo contra Tridentinum videar peccaviſſe? Eſt, inquis, Prohibet illud ſeſſ. 4 *Sacram Scripturam ad ſuos ſenſus contorquere, contra eum ſenſum, quem tenuit & tenet ſancta mater Eccleſia, ... aut etiam contra unanimem conſenſum Patrum.* Ita contorſiſſe me dicis in adſtruendo Romano Epiſcopatu SS. Petri & Pauli, ad quod reſpondi Art. 2, num. 13; & reſpondebitur porro ſuo loco, ubi ex profeſſo de illa quæſtione agis. Item in reſtringenda Chriſti paupertate, de qua actum Art. 1 §. 1. Denique circa locum Pauli ad Hebræos *Circumierunt in melotis, in pellibus caprinis*: quem ego locum nuſquam attigi omnibus meis ſcriptis, nedum de ejus ſenſu diſputavi.

36 Tu eum locum, Pater Rev. ex arbitrio

&

& phantaſia tua, trahis ad habitum Eliæ; non eum quem revera geſtavit, ſed quem veſtri Carmelitæ, rationem reddere requiſiti cappæ ſuæ barratæ (quæ erat *ex Syrico cum largis quibuſdam virgis, ſcilicet albis & girſeis, circulato*) dicebant ſe geſtare *more Eliæ prophetæ*, uti teſtatur Jacobus Philippus Bergomenſis, idoneus utique auctor ad fidem faciendam de eo, quod, ſeculo 15 adhuc currente, dicebant PP. Carmelitæ de illa ſua veſte. Hoc tamen quantum à vero abeſſe ego judico, tantum abſum à tribuendo ejuſmodi veſtitu Eliæ Prophetæ & diſcipulis ejus, quos ab Apoſtolo in Epiſt. ad Hebræos ais deſignari. Ut igitur Articulum hunc à ſplendida exorſus es calumnia, quaſi *ſcripta mea ſcateant propoſitionibus*, quas *nullatenus tolerandas* edicit Clemens VIII, ſcilicet *hereſim ſapientibus, ſcandaloſis, piarum aurium offenſivis ac temerariis*; eumdem finis cum nihilo minus ſplendido, ut mitiſſime dicam, commento, quaſi locum Scripturæ de melotis aliorſum detorſerim; qui neque de illis melotis quarum meminit Paulus, verbum uſquam feci; & Eliæ melotem defendi, contra ineptiſſimam, quæ olim à Carmelitis prætexebatur, nunc vero ab eorum poſteris ac nominatim à Lezana veſtro exufflatur, traditionem.

ART. IV.

ARTICULUS SEXTUS.

Exhibentur ea quæ Papebrochius inter Acta Sanctorum habet contra S. Scripturam.

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra S. Scripturam, Eliæ Prophetæ veſtem mollem & dicatam affingit; ſicut Chytræus hæreticus Joannem Baptiſtam, etiam contra S. Scripturam, mollibus veſtivit.

RESPONSIO.

1 De habitu S. Eliæ Prophetæ nihil aliud aſſerui uſpiam, quam quod in Scripturis nobis exhibeatur lib. 4 Regum cap. 1, *Vir piloſus & zona pellicea accinctus renibus*, quodque etiam Pallio uſum ſciamus. Album an nigrum illud fuerit, non diſcuſſi: ſolum negavi, ipſi ſimilem fuiſſe veterem *Carpitam Carmeliticam*, ſive *cappam Barratam*, id eſt, *albis & griſeis virgis quibuſdam circulatam*, ſicuti eam deſcribunt S. Antoninus & Jacobus Philippus Bergomenſis; quam etiam Carpitam Capitulum veſtrum Londinenſe anni 1281 definivit eſſe ſuæ *Religionis inſigne*, & ſeptem duntaxat radiis intexi debere ſtatuit, ut eſſet uniformitas.

2 Interrogati autem illius temporis Carmelitæ, unde talem habitum, oculis Europæis peregrinum, geſtarent; *aſſerebant, habitum iſtum fuiſſe Eliæ Prophetæ, habitantis in monte Carmelo in Syria.* Hoc eos aſſeruiſſe teſtatur S. Antoninus, meritò ſubjungens: quod illud neque *in ſacra, neque in authentica ſcriptura reperitur.* Multo minus ſic reperitur, quod *Eliæ pallium, de curru dimiſſum, tactum ab igne, fuit modicum denigratum ſive diſcoloratum in partibus extrinſecis, ſed retinuit colorem priſtinum in partibus involutis*, ſicuti ſcripſit Joannes Hildeshemienſis Carmelita ſub annum 1370, queſi hac de cauſa Carmelitæ illud ſic variegatum geſtarent. Neutrum ego admittere volui, ſed credidi, Eliæ pallium non minus formâ & colore diverſum fuiſſe à Carpita ſeu Barrata cappa veterum iſtorum Carmelitarum, quam fuit diverſum materiâ; ſiquidem Carmelitarum ex Syrico fuiſſe dicit Bergomenſis; Pallium autem Eliæ putant Carmelitæ fuiſſe *Melotam* ſive pellem ovinam.

3 Nihil igitur ad veſtem Prophetæ Eliæ, ſecundum meam quidem ſententiam, facit *Syricum* ſeu pannus Syriacus, ex quo Bergomenſis confectam fuiſſe aſſerit cappam illam, quam, ut ait ipſe, *Albertus Hieroſolymitanus Patriarcha Fratribus Ordinis Carmeletarum aſſignavit & deferendam conſtituit.* Proinde cum quæſivi, quid eſſet *Syricum* ſeu *pannus Syriacus*;

& cum docui differre à Serico, & contexi ſolitum ex lana caprina quam, vulgus Belgarum *Kemelshayr* nominat, ex qua etiam texitur ſplendidior ille ac mollior pannus, vulgo dictus *Kamelot*; nihil minus cogitavi, quam ejuſmodi pannum aptare Eliæ; imò nec Carmelitis, quamvis *Syrico* indutis; ſciens, quod ſicut ex ovilla, ſic ex caprina lana diverſiſſimi generis pannus texatur; adeoque *Syricum* multiplex detur, majoris minoriſque pretii, aſperitatis vel mollitiei, obſcuritatis vel ſplendoris.

4 Iſta tamen occaſione monui etymologiarum ſtudioſos, ne, cum audiunt dici *Kemelshayr* & *Kamelót*, putent ſignificari pilos & pannos Camelinos, quales uſitata textrina non novit; ſed ſciant uſu corruptas deflexaſque voces, pro *Kepers-hayr* & *Kapelót*. In quo toto diſcurſu nihil videbit, credo, æquus Lector, quod vel aſperitati veſtitus Eliani contrarium ſit vel Scripturæ. Iſtæc autem ſcribens Tomo 1 Aprilis, ubi de Alberto cap. 12 num. 128, nec minimum quidem de Joanne Baptiſta, vel de hæretici Chytræi delirio cogitabam. Sed ut de utroque cogitarem Tom. 3 Maji pag. 294, fecit Patris Bonæ-ſpei cavillatio, quam ab eo mutuatur Accuſator meus, aſſumens eam pro hujus ſui Paragraphi titulo. Mihi enim imponit, quod *contra S. Scripturam, Eliæ Prophetæ affingo veſtem mollem & pretioſam*: ubi ſolum dixi, Carmelitas, qui olim Syrico-barrato pallio utebantur, cum venirent in Europam, affirmaſſe, eam pallii formam eſſe ad exemplum Pallii Eliani, quod videbatur, uti nullo adſtrui fundamento, ita nec admittendum.

5 Aptius tamen eo loci docuiſſem, & citra periculum reprehenſionis tam injuſtæ, non, quam declicatus pannus ex pilis caprinis conficiatur; ſed quam durus & aſper alius ex iiſdem texi poſſit, quando rudis pilus & nulla ſubactus arte, in fila ducitur; unde confecta ſub Moyſe cilicia, quibus extrinſecus operiebatur Tabernaculum fœderis; & quorum uſum Monachis frequentem probat Epiſtola S. Pachomii *ad Fratres, qui tondebant in deſerto capras, de quarum pilis texuntur cilicia.* Volui ergo ex hoc loco ſuppleri priorem; ne Carmelitæ pergerent queri, quod eorum majoribus, Syrico-barrato veſtitis, injecerim veſtem mollem & pretioſam. Sed & hanc ſupplendi defectus prioris curam in crimen vertens Accuſator, ac nominatim quod dixerim, iſtam de Camelotti etymologia notitiam, *in gratiam curioſorum* additam fuiſſe à me; *Quis ferat*, inquit, *ſimilia, contra ſacram Scripturam & unanimem ſanctorum Patrum conſenſum, fingi ad gratificandum curioſis ... Chytræus poterit ſe eodem aſtu excuſare, & quilibet hæreticus abſurdiſſimas ſuas excuſare hæreſes.*

6 Si Chytræus non alio modo, nec alia occaſione meminiſſet Kamelotti quam ego; neque aſſeruiſſet, eo uſum Joannem Baptiſtam; non habuiſſet quod reprehenderetur. Verum, incenſus odio in Religioſos, & in Gregorium Magnum ex Monacho Pontificem, dicebat, fuiſſe primum Antichriſti Papam, vitam autem monaſticam & religioſam (ut hæreticorum ſuperioris ſeculi mos erat) calumnians, veſtium aſperitatem in illis aſpernabatur: & ne Joannis Baptiſtæ exemplo convinceretur, veſtem ei mollem & ſplendidam tribuebat, contra certam traditionem & Scripturam. Ego autem, eo ipſo qui accuſatur loco, abſolute nego & pernego, quod Elias Propheta, Carpitam Carmeliticam, ex qualicumque Syrico factam, geſtaverit unquam: adeoque judicet

judicet *ſancta Sedes*, *an* P. Sebeſtianus *non malignetur* & imponat, inſimulans me de eo quod cogitavi numquam, & cujus contrarium docui tam operoſe.

7 ut autem ſcias, R. Pater, ad quid, cum libuerit, reſpondere debeas; paucis dico, ne unam quidem totius accuſationis tuæ particulam veram eſſe, aut veriſimilem; adeoque omni ſenſato apparere hic undequaque & manifeſte fidem peſſimam. Nam, ut dicta iterum repetam, ubinam vel per umbram dico, vel videor dicere, quod *Elias Propheta geſtaverit veſtem mollem & pretioſam*, ſive *ex pilis molliſſimis, mirâ venuſtate ſplendentibus?* Citas Tomum 1 Aprilis ad diem 8 in vita S. Alberti n. 128. Atqui cuilibet, numerum illum inſpicienti, evidens eſt, nullam illic fieri mentionem, ſive explicitam, ſive implicitam, de veſte Eliæ Prophetæ: ſed tantummodo de veſte Carmelitarum circa annum 1209, ſub Alberto Patriarcha Hieroſolymitano. Futaſne autem, Rev. Pater, me ubique aut ſaltem hic eadem ſentire de Elia Propheta & de veſte Carmelitarum.

8 Num. 121 citavi Philippum Bergomenſem, ita ſcribentem ad annum 1200: *Ordo Carmelitarum per hoc ipſum tempus in Syria, apud Carmelum montem, ab Alberto Hieroſolymitano Patriarcha excitatur, & multis Privilegiis ab eo ſublimatur; atque eidem regulam, ſuo jure confectam, conſervandam primo obtulit, & confirmavit: in qua pro habitu Fratribus ejuſdem Ordinis cappam ſuperiorem ex Syrico, cum quibuſdam largis virgis, ſcilicet albis & griſeis circulatam, more Eliæ Prophetæ, ut tradunt* (ſcilicet Carmelitæ) *aſſignavit, & deferendam conſtituit.* Mox addo, *eâdem ferè deſcriptione uti S. Antoninum*; quem cum Lezana ad an. 1159 num. 13 culpat & rejicit, eo quod *verba Ioannis Heroldi ad verbum referat nec refellat*, oſtendit neſcire ſe, quod Heroldus centum annis fuerit S. Antonino junior, utpote qui ſuum *Principem juventutis, ſive Panegyricum* (ut ait Goſnerus in Bibliotheca) *Ferdinando Archiduci Auſtriæ dicatum, cum hiſtoriola Turcici belli, anno 1556 geſti, Baſileæ* 1557 impreſſit; patetque ex eorum ætate quibus ſuos ipſe libros dedicat, ſub an. 1550 & ultra. Nam S. Antoninus Hiſtorias ſuas ſcribere ſimul & vivere deſiit anno 1459, quando jam fortaſſis ſuum Supplementum Chronicarum colligere cœperat Bergomenſis, neſcio quando prima vice impreſſum. Ipſemet editione Brixienſi anni 1485 ad calcem profitetur, ſe illud eo anno, ætatis ſuæ 51, *caſtigatum, auctum* jam *ſecundò tradere, cum omni diligentia & veritate.* Quare dubitare non poſſum, quin ſub ipſiuſmet oculis curata impreſſio recte habeat *ex Syrico*, licet in Pariſienſi, facta poſt obitum auctoris an. 1535 legatur *ex Serico*. Quod autem talis habitus datus ab Alberto dicatur *in Regula*; quæ tamen nullam habitus mentionem facit, facilem habet excuſationem, in eo qui refert audita à Carmelitis, tam varia de illo ſuo habitu narrantibus; alias melius dixiſſet, datam habitum *cum Regula*: neque propterea dici meretur Bergomenſis meram fabulam ſcripſiſſe, in ceteris tam conformis S. Antonino.

9 Verum quod talem habitum acceperint illi geſtandum, *more Eliæ Prophetæ*, non magis credo quam aliis ſimilibus traditionibus de Elia itaque n. 138 expreſſe enuntio, *Melotam Eliæ* attributam, *fuiſſe pellem ovinam*: idque ex eo probavi, quod *μῆλον unde μηλωτὴν dici omnes Lexicographi conſentiunt, propriiſſime ovem ſignificet.* Ubinam hic veſtis mollis & pretioſa, ex pilis molliſſimis, mirâ venuſtate ſplendentibus? Sed neque Carmelitis, ab Alberto regulâ donatis, dixi veſtem fuiſſe *mollem & pretioſam*,

licet probaverim fuiſſe ex panno Syrico ſeu Syriaco, non Serico. Nam quamvis pannus Syriacus aliquis ſit mollis & pretioſus, non ſequitur, omnem Syriacum, mollem & pretioſum eſſe. Fit quidem pannus Syriacus ex pilis caprarum; atque hos prædicavi *molliſſimos ac mirâ venuſtate ſplendentes*, non tamen ideo juxta me omnis ex iis pannus confectus, multum mollis eſt aut pretioſus. Quapropter clariſſime enuntiavi Tomo III Maji pag. 294 n. 26, pannum *Syricum, uti & cilicinum, non male ex caprarum pilis contextum dici, ſic ut non continuo delicias oporteat ſuſpicari* hoc ipſo, quo aliquid ex caprarum pilis contextum ſcribitur.

10 Denique ubinam locum ad Hebræos, de *melotis & pellibus caprinis*, explicui contra communem SS. Patrum aut Interpretum ſententiam? imo ubinam eum explicandum ſuſcepi? Atque adeo, quid mihi potius quam tibi, R. Pater, commune eſt cum Cythræo hæretico? Dic modo, quænam in totâ accuſatione particula eſt, non convicta de apertâ calumniâ aut falſitate?

§. II. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra Sacram Scripturam negat, Carmeli montem fuiſſe antiquitus ſingularis devotionis locum.

RESPONSIO.

11 Aveo diſcere, R. Pater, ubi, & quibus verbis. *Referam*, inquis, verba ex *Tom. I Apr. ad diem num.* 57. Audiamus. *Dico & aſſero*, inquit Papebrochius, *nullo idoneo teſte probari poſſe, quod ipſa Eliæ Prophetæ in Carmelo memoria olim à Chriſtianis annumerata ſit locis, in ſacra peregrinatione adeundis.* Quid hic Patern. veſtra invenit *contra ſacram Scripturam*? quando nulla ejus pars de primis Chriſti & Apoſtolorum diſcipulis (ultra quos Apoſtolorum Actus omniumque extrema Apocalypſis non pertingit) nulla, inquam, Scripturæ pars de primis Chriſti & Apoſtolorum diſcipulis ait, quod conſueverunt loca ſacra Terræ ſanctæ, peregrinando adire.

12 Cœperunt peregrinationes iſtæ ſacræ frequentari primum ſub Conſtantino Magno, poſtquam ejus mater Helena, humanæ redemptionis myſteriis ſanctificata loca, ab idolorum inquinamentis repurgata, ædificiis eccleſiiſque ornavit. Horum plura Euſebius nominat, Carmeli non meminit. Non integro poſt Euſebium ſeculo Hieronymus, S. Paulam per eadem loca peregrinabundam circumducens, uſque ad ipſa circum Carmelum ſparſa oppida, non facit eam ad Eliæ habitationem aſcendere. Suas deinde peregrinationes illuc inſtitutas deſcribunt per ſe alioſque, S. Adamnanus Scotus, per Bedam ſec. 7; S. Willibaldus Epiſcopus Eyſtettenſis in Germania, per Sanctimonialem conſanguineam, ſeculo 8; Epiphanius Hagiopolita & Anonymus quidam inter Symmicta Allatiana, ſeculo fortaſſis 9 aut 10: tum Pſeudo-Antoninus Placentinus; ac denique ſub annum 1130 S. Theotonius Luſitanus, paucis annis ante adventum S. Bertholdi vel Brocardi in Carmelum. Nemo horum meminit aditi à ſe aut alio peregrinante Carmeli: tu, P. Rev. vel unicum profer, qui iſtuc devotionis cauſa acceſſerit, à Conſtantino uſque ad primum iſtic Priorem veſtrum, Si non potes vel unum

unum nominare, fatere me verum ſcripſiſſe; & ut hoc non eſſet, nihil tamen ſcripſiſſe contra ſacram Scripturam, de quâ ſolâ nunc eſt quæſtio, deque ſeculo 4 Chriſtiano & ſequentibus uſque ad ſeculum 12.

13 Allegas Sanctos Baſilium & Gregorium Nyſſenum; quorum priori *Carmelus* dicitur *mons celebris, in quo Elias perplacuit Deo*; alteri, *Clarus mons, propter virtutem inhabitantis & fama celebratus.* Erat ſane Mons ille celebris, in ſcripturis tam ſacris quam profanis, & quidem propter ejus olim habitatorem Eliam; ſed an ideo ad eum patebat acceſſus Peregrinis, alia loca ſacra obeuntibus antequam eum Latini, exturbatis latronibus Arabibus vel Saracenis, in ſuam redegerunt poteſtatem, una cum ſubjecta ei Accone vel Ptolemaide? Hoc ut probes, peto & expecto.

14 Epigramma de templo Eliæ ſcripſit Nazianzenus. Scio; ſed hoc erat in Sarepta Sidoniorum, ea in domo quæ Prophetæ hoſpitium olim præbuerat: ſic enim incipit ex Billii verſione. *Hoſpes Sareptam cernis hic Sidoniam* &c. Baſilius Macedo Imp. *Eliæ Vatis fanum condidit*, teſte Cedreno; ſed *in Petrio*, urbis Conſtantinopolitanæ notiſſimo loco; *inſtauravit etiam templum, Eliæ Vati dedicatum: & de nomine Eliæ Vatis condidit delubrũ*: ſed utrumque *in Palatio*. Interim Tu, Rev. Pater, ex Baronio, talia recenſente, ad probandum Eliæ Prophetæ inter Græcos & Orientales cultum; profers eadem, velut demonſtrativa perpetuæ in Carmelo devotionis peregrinantium illuc Chriſtianorum: quod quid aliud eſt quam quidlibet referre quolibet, nec ipſoſmet qui allegantur auctores inſpicere, ſed temere in chartam conferre nomina, ſive ea ad rem faciant ſive non?

15 Ita initio Paragraphi operoſe probas, fideles ad Eliam & Eliſeum accedere in Carmelum ſolitos; ſed ad tunc viventes, quod unicum ex Scripturis habetur; nec à me negatur uſquam, cum ſit indubitatum. Erantne autem iſti, qui illic adibant Prophetas, Chriſtiani, de quibus mihi ſermo eſt? Quid porro, ſi quis neget, poſt obitum Prophetarum continuatum illuc populi acceſſum fuiſſe; dicatque omnia illa ceſſaſſe, & ſanctum Montem (tranſlato in Aſſyriam Iſraele univerſo ab Salmanaſſare Rege) amiſiſſe quadamtenus ejus nominis dignitatem, quando cœpit ipſemet Mons haberi à Gentilibus Deus; extinctoque ibi, quiſquis eatenus fuerat veri Dei cultu, ſervire ſuperſtitionibus dæmoniacis: qualem invenit Pythagoras anni circiter 250 poſt tranſmigrationem prædictam, ſicut perſuadent expiationum divinationumque ritus, quos inde in Græciam reverſus ordinavit. Sic Veſpaſianus Imperator non conſuluit in Carmelo veri Dei oraculum, per Eliæ diſcipulos; ſed per Baſilidem, magum & Serapidis Sacerdotem, inſpectis extis didicit eventura proſperè quæ facere cogitabat.

16 Allegas inſuper mihi, Balbini neſcio cujus, Epiſtolam ad Imperatorem Antoninum, ubi ille dicat; *O Amomne; Inter mirabilia in hac regione mons eſt Carmelus, in quo & vetus religio, & ſanctitas ab Elia antiqua eſt.* Philippus Ribotus lib. 3 cap. 5 Speculi ſui, primus Balbini iſtius, meminit, & ejus verba ſic nobis exhibet. *Mons eſt Carmelus, in quo vetus religio, & ſanctitas antiqua eſt. Elias illic ſacrificia ſemper Deo offerebat: apparent etiam & nunc veſtigia de ara ſacrificiorum.* Apparere hæc dicuntur etiam nùnc: ſed quid inde habes, niſi memoriam aliquam rerum ibi geſtarum ſemper apud accolas qualeſcumque viguiſſe? Nunc vero ſi requiram quis ſit iſte Balbinus? ubi invenienda integra talis Epiſtola? quis antiquorum ejus meminerit?

neminem indicare poteris ante Philippum Ribotum, ſcriptorem anni 1345: cujus fides non major eſt in nominando *Antonino* aliquo *Imperatore*, cui Epiſtola ſcripta ſit, quam in eo quod *Joannem Hieroſolymitanum*, prætenſum auctorem libri de Inſtitutione Monachorum, faciat ſanctæ urbis *Patriarcham*. Sed quidquid de Balbino ſit, nihil iſte facit ad verba mea, Rev. Pater, nihil ad accuſationem tuam, non ex illis ſed ex cerebro tuo formatam.

17 Edoce me igitur, cui *S.Scripturæ* loco repugnent hæc mea verba, à te accuſata: *Nullo idoneo teſte probari poteſt, quod ipſa Eliæ Prophetæ in Carmelo memoria olim à Chriſtianis annumerata ſit locis in ſacra peregrinatione adeundis.* Libris Regum, inquis; nam Lib. 3 Cap. 20. *Dixerunt Syri, Deus montium Dominus.* Lib. 4 Reg. cap. 4. *Quamobrem vadis ad eum?* nempe ad Eliſeum: *hodie non ſunt Kalendæ, nec Sabbatum;* & poſtea: *Venit ad virum Dei in montem Carmeli.* Ibidem cap. 6. *dixerunt Filii Prophetarum ad Eliſeum: Ecce locus, in quo habitamus coram te, anguſtus eſt nobis: eamus uſque ad Jordanem.* Nihil amplius allatum video ex S.Scriptura. Næ autem ego tardi ingenii ſum, & tu, Lector, cæcus es, ſi non percipiamus argumenti hujus ſequelam tamquam legitimam. Habetur in libris Regum, quod tempore Eliæ & Eliſei, multæ perſonæ piæ adiverint montem Carmeli; ergo Papebrochius loquitur *contra Scripturam ſacram*, quando negat, eumdem montem olim à Chriſtianis peregrinantibus paſſim frequentatum fuiſſe. Fueruntne ergo, R.P. Profeſſor, Chriſtiani tempore Eliæ & Eliſei? Loquiturne locis illis Scriptura de Chriſtianis? Si affirmas, vide an ea interpretatio ſit communis SS.Patrum aliorumque Interpretum, aut fatere te toto, non cælo, ſed monte erraviſſe.

ACCUSATIONES.

§. III. *Papebrochius, contra S.Scripturam, aſſerit, nomen Doctoris ſecundo Chriſti ſeculo non fuiſſe in uſu.*

§. IV. *Papebrochius, contra S.Scripturam, negat ſecundo Chriſti ſeculo cognomina fuiſſe in uſu.*

RESPONSIO.

18 Utraque hæc accuſatio ſimilis eſt ſuperiori. Quemadmodum enim illic, ut probares, Montem Carmeli olim *Chriſtianorum peregrinationibus* celebrem fuiſſe, idque probares ex S.Scriptura, ſolum adferebas vetus Teſtamentum, atque ex eo ſolos libros Regum, aliud non teſtantes quam quod tempore Eliæ & Eliſei montem illum multi pietatis cauſa adiverint: ſic modo, demonſtraturus me contradicere S.Scripturæ, dum de quibuſdam titulis & cognominibus nego quod in uſu fuerint ſecundo ſeculo, adducis Scripturam, quam conſtat ſcriptam eſſe diu ante finem primi ſeculi. Quam multa ſubinde vocabula in uſu ſunt uno ſeculo, quæ uſurpari deſinunt in alio, juxta illud Poëtæ:

Multa renaſcentur, quæ jam cecidere, cadentque.

Quæ

Quæ nunc ſunt in honore vocabula, ſi volet uſus,
Quem penes arbitrium eſt, & jus, & norma loquendi.

19 Sic olim *in Sacris Canonibus*, teſte Benedicto Juſtiniano, in Caput 16 Epiſt. ad Rom. *Sæpe nominabantur Epiſcopæ, Presbyteræ, Diaconiſſæ, Hypodiaconiſſæ*; & addit idem Juſtinianus, *plerumque Epiſcoporum, Presbyterorum, ac Diaconorum uxores iis nominibus appellatas fuiſſe*, idque probat ex Patribus & Conciliis; quamvis etiam munus quoddam feminarum in Eccleſia appellationes iſtæ ſignificabant. Sic Apoſtolus ad Rom. 1 commendat *Phœben, quæ eſt in miniſterio Eccleſiæ*; ubi Phœben *Diaconiſſam*, ut eſt in Græco, Διάκονον appellari paſſim conſentiunt Interpretes. Quid autem ſi me, dicentem ejuſmodi munia & nomina hoc ſeculo 17 in uſu non eſſe, accuſaret aliquis, tamquam contemptorem ſcripturæ, veterum Conciliorum & Patrum, ex eo quod in illis reſpective prædicta cognomina vel munja inveniantur? quis non cum indignatione repelleret tam ineptam criminandi rationem? Sic ritus aliqui primo Eccleſiæ ſeculo aliquamdiu in uſu fuere, quos conſtat abrogatos ante uſum ſeculi ſecundi. S. Paulus, ut Apoſtolorum acta teſtantur, diſcipulum Timotheum circumcidit, qui natus erat ex patre gentili: ſi quis hunc ritum in uſu non fuiſſe dicat ſeculo ſecundo, poteſtne ab ullo rationis compote accuſari, tamquam contradicens Scripturæ ſacræ?

20 Objicis 1. Deuteronomium, ubi variis locis reperitur nomen *Doctoris*. Sed quid hic veteris Teſtamenti liber, & non propheticus, facit ad probandum, quod nomen illud in uſu fuerit ſeculo ſecundo poſt Incarnationem? Objicis 2, In novo „Teſtamento (ut videre eſt in Concordan„tia Bibliorum, & ipſe Apoſtolus teſta„tur dicens 1. Cor. 12) Deum poſuiſſe *in Eccleſia Doctores*: & ipſe ab initio Eccle„ſiæ *Doctor gentium* uſque modo dictus „fuit. Diciturne, Rev. Pater Profeſſor, locis illis Scripturæ, ſemper vocandos Doctores, etiam ſeculo ſecundo? Quamquam Apoſtolum ſemper Doctorem gentium fuiſſe appellatum admitto, neque dubito quin ſemper aliqui in Eccleſia Dores fuerint in lata ſignificatione, dum ſumitur pro iis qui alios docent.

21 Verum de Doctoribus ago, prout à Laurentio Beyerlinc definiuntur, & accipiuntur paſſim pro iis, *qui per varios eruditionis gradus, ſummum in aliqua ſuperiori Facultate apicem, in aliqua Academia, conſecuti ſint*. Tali enim modo accipi plane videtur titulus Doctoris, in Martyrii Brixiani Chronica ſub nomine Guerrini Cereti; in qua Beatus Joannes Æmilius vocatur *Doctor & Eques*; eodem, ut autumo, ſenſu, quo ipſe Guerrini liber offertur: *Excellentiſſimo Doctori & Equiti, Anciano Excellentiſſimi concilii Magnificæ Communitatis Brixianæ, D. Pandulfo de Arigonis, & Excellenti Cancellario dictæ Magnificæ Communitatis, D. Oſſato Chyzolæ, & Excellentiſſimo Comiti Æmiliano Scaligero* &c. ubi titulus *Doctoris*, junctus *Equiti* & tot *Excellentiſſimis*; item titulus *Anciani*, pro Senatore; *Doctor & Eques*, pro nobili Medico; uti & cognomen *de Arigonis* cum *Ioanne Æmilio*, non ſeculum ſecundum, ſed longe poſterius ſapere, mihi videntur, & forte ex Epitaphio ævi alicujus recentioris deſumpta ſunt.

22 Hæc parte 3 Propylæi antiquarii ante Tom. 2 Aprilis pluribus deduco, addens *Doctoris titulum*, ſic nempe acceptum & in talibus circumſtantiis, *ſatis eſſe ut legas & rideas, videns eum ſeculo 2 aptari.* Nam & Joannes ille dicitur fuiſſe affinis *Naymi de Mazis*, & baptizatus à *Stephano de*

de Marinis : quæ Patronymica cognomina , ſumpta ab aliquo proavorum , *Mazo* id eſt *Tomazo* & *Marino* , nego fuiſſe in uſu ſeculo Chriſti 2 ac vix demum 13 ſeculo puto accepiſſe ſtabilitatem ſuam. Imo velim aliquis mihi probet , etiam tali ætati , nedum antiquiori ſub Imperio Romanorum , congruenter aptari junctos *Doctoris* & *Equitis* titulos , probet autem ex diplomatis teſtamentiſque vetuſtis. Illud hic non prætereundum , quod de Chronica attributa Guerrino Cerreto , in qua *B. Joannes Æmilius Doctor & Eques* refertur , fateatur ipſe Abbas Stella , Martyrii Brixiani defenſor , eam *plus continere mendaciorum* , *quam veritatis*. Nihilominus arguor à Patern. Tua , num. 28 & 31 , *hæreticis latam aperire portam* , *quævis Sanctorum maxime antiquorum geſta* , *miracula* , & *cultum explodendi* ; & num 31 *ineptire* , atque *ſacra Scripturæ contradicere* : an recte , judicent veritatis , quam vanitatis amantiores Antiquarii.

23 Neque verum eſt , quod ais , Rev. Pater , me *negare antiquitatem uſus cognominum* ; ſola nego recentiora afficta ſeculo ſecundo , atque ita *ab uſu iſtius temporis abhorrentia*. Verba mea à te accuſata ſunt hæc : *Taceo cetera æque ridicula figmenta* , *tantum conſiderandum Lectori relinquo* , *quam inepte ſeculo Chriſti ſecundo affinguntur nomina & cognomina* , *ab uſu iſtius temporis abhorrentia* : ubi ſicut manifeſtum eſt , non rejicere me à ſeculo ſecundo quævis *nomina* , ita neque quævis *cognomina* ; ſed ea tantum , quæ iſti *ſeculo affinguntur* , & revera *ab uſu iſtius temporis abhorrent* , quam quæ maxime.

ARTICULUS SEPTIMUS

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Referuntur ea, quæ inter Acta Sanctorum habet Papebrochius, contra Primatum & Unitatem Capitis Eccleſiæ.

RESPONSIO.

NIhil eſt toto hoc articulo, & parum admodum reliqua totius libri parte, quam majori, quod non in ſuperioribus reſutatum ſit. Decreveram quidem à tetricis reſponſionum iterationibus abſtinere; ne tamen integrum hic Articulum prætercam, & quia accuſationes antea convulſas, novis ſubinde fallaciis potius quam argumentis inſtaurare Adverſarius conatur, ac cenſuras horribiles intorquet; ignoſce, amabo, Lector, ſi hic & propoſitum meum violare, & patientia tua abuti videar.

2 Objectio prima & Procemialis, ſic procedit: *Licet Papebrochius, expreſſe & in terminis, non impugnet Primatum & Unitatem Capitis Eccleſiæ, admittit tamen & tuetur principia, ex quibus hæretici, & alii Auctores ab Eccleſia damnati, Primatum illum ac Unitatem evertere moliuntur.* Diſtinguo aſſumptum. Admitto principia quædam, ex quibus hæretici & alii Auctores ab Eccleſia damnati Primatum illum ac Unitatem evertere moliuntur, per legitimas conſequentias & nullo coaſſumpto principio falſo, nego; per conſequentias ineptas, vel coaſſumendo principium falſum, concedo. Sed quid inde? Viſne itaque, P. Profeſſor, dignam eſſe accuſatione materiam, quotieſcumque aliquis principium tradit, quo hæretici ad fidei ſubverſionem peſſime abutuntur?

3 Igitur quilibet Catholicus, dicendo, hominem liberum eſſe, non tantum ad malum, ſed etiam ad bonum, reus eſt juxta Te, & ſummo Pontifici denuntiandus: nam principio illo Pelagius *molitur evertere* neceſſitatem gratiæ ad omne opus ſalutiferum. Reus eſt omnis Catholicus, aſſerendo unitatem eſſentiæ & naturæ in Deo; nam inde *evertere molitur* Sabellius Trinitatem perſonarum. Reus eſt omnis Catholicus, admittendo duas in Chriſto naturas; quia hinc Neſtorius in Chriſto *evertere molitur* perſonæ unitatem. Denique vix ullus eſt fidei noſtræ articulus, aut ullum principium, quo hæreticus aliquis non abutatur, ſolitus abuti ipſiſmet ſacris Scripturis contra Catholicos. Quapropter ut accuſatio tua, R. P. Profeſſor, rationabilis ſit; teneris oſtendere, quod hæretici ex ſolis meis principiis, nihil aliunde falſi accerſendo, legitime concludant, ſubſiſtere ſuam hæreſim.

4 Unum, inquis, ex ejuſmodi Papebrochii principiis eſt, quod habet in Propylæo Maji parte 2. fol. 7. num. 1, his verbis: *Initio naſcentis Eccleſiæ, primus Romanus Pontifex Petrus non incongruum, imo neceſſarium duxit, plures pro ſolâ urbe Româ conſecrare Epiſcopos.* Ex hoc principio, tamquam clariſſimo ſpecimine, judicandum

 relinquis

relinquis ſanctæ Sedi, *an Papebrochius non cenſeatur tecte & aſtute, tamquam occultus adverſarius, Primatum & Unitatem Capitis Eccleſiæ arrodere*: quod ne temere jactaſſe exiſtimeris, probare aggrederis quinque Pagraphis ſequentibus.

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra communem Eccleſiæ ſenſum, aſſerit, Paulum recte dici poſſe Epiſcopum Romanum cum Petro fuiſſe.

RESPONSIO.

5 AN communem Eccleſiæ, aut etiam meum ſenſum, ſatis eſſequaris, non ſcio; nam eamdem, quam in me §. 1. locutionem reprehendis, admittis ipſe §. 5 n. 38, *Paulum dici poſſe Epiſcopum Romanum.* Addo quidem ego, *recte dici poſſe*; verum, cum ais *dici poſſe*, numquid intendis, & omnes intelligunt, *recte dici poſſe*? Numquid recte dicitur, quod dixerunt Eminentiſſimi Cardinales, ſancti Patres paſſim, atque ipſi Romani Pontifices, auctoreſque alii graves? Audi igitur Gregorium VII, in Concilio Romano: *Beate Petre, Princeps Apoſtolorum, & tu B. Paule, Doctor Gentium...... ad veſtram ſpecialem Eccleſiam redii ...... in Throno veſtro valde indignus ſum collocatus .... graviſſimum pondus Eccleſiæ veſtræ ſupra me poſuiſtis.* S. Leo Serm. de Natali Apoſtolorum: *Hi ſunt Patres tui, Roma, verique Paſtores.* Adrianus I, Epiſtola ad Conſtantinum & Irenen: *Hi ſiquidem Principes Apoſtolorum ſunt, qui Catholicam orthodoxam fidem auſpicati, per ſcripta quidem, veluti legibus latis, fidem ſuam ſervandam præceperunt, omnibus ſcilicet qui in Sedes illorum (* Romanas *) ſucceſſuri erant.* Nicolaus I, Epiſt. 42, ad Epiſcopos Galliæ: *Dei auctoritate, & Beatiſſimorum Petri ac Pauli, Principum Apoſtolorum, ſeu omnium Deceſſorum meorum.* Ubi inter ſuos in Romana Sede Prædeceſſores numerat non modo Petrum, ſed & Paulum.

6 Goffridus Abbas Vindocinenſis Cardinalis S. Priſcæ, ad Paſchalem Papam II, ſeculo XI exeunte ſcribens, lib. 1. Ep. 7. *Firmiter credimus*, inquit, *Dominum noſtrum duobus Diſcipulis, Petro ſcilicet & Paulo, Eccleſiæ dediſſe Principatum ..... Hi ſancti viri ..... beatam immortalitatem adepti, ſuos, ſed non degeneres ſucceſſores expectant ... à quorum ſorte beata, qui in eorum Sede reſidens aliter agens, ſe privavit, factum ſuum ipſe diſſolvat, & velut alter Petrus lacrymando corrigat quod fecit.* Ita ille, Petro & Paulo collatum à Chriſto Eccleſiæ *Principatum*, eorumque *Succeſſoris* & *Sedem* eorumdem communiter nominans. Ante lib. 1. Moralium S. Gregorii; ſic legitur: *Duo illi, quos præcedentes, ſeque invicem manu inſerta vides complectentes, Beati Apoſtoli ſunt, Petrus & Paulus. Reliqui vero, quos poſt eos cernis ſtantes, ipſi ſunt Succeſſores eorum, hujus Apoſtolicæ Sedis Pontifices; & eodem ordine, quo eos in Epiſcopatu* Romano *ſunt ſecuti etiam nunc eos ſequuntur.* S. Bernardus Epiſtola 242, ſic ad Romanos ſcribit: *Petrum & Paulum in Vicario & Succeſſore ſuo Eugenio Sedibus ſuis effugaſti.* S. Irenæus, libro. 3. cap. 3. teſte Cardinale

Bellar-

Bellarmino lib. 2 de Romano Pontifice cap. 4, *texit Catalogum Romanorum Epiſcoporum, & primo loco ponit Petrum & Paulum, ſecundo Linum, tertio Anacletum.* Idem Cardinalis, lib. 1 de Rom, Pontif. cap. 27, *Uterque*, inquit, *Apoſtolus Romanam Eccleſiam fundavit & gubernavit.*

7 Et ne ſingulis Patribus ac Pontificibus recenſendis, quorum adhuc plurimi in promptu ſunt, tædium Lectori pariam; ipſe, quo tantopere gloriaris, Reverende Pater, Antonius Diana, initio diſceptationis Apologeticæ de Primatu ſolius Petri, fatetur, Anonymum in Epiſtola Pariſiis impreſſa anno 1645 coacervare, plurimas SS. Patrum auctoritates, in quibus aſſerunt, Pontifices eſſe Succeſſores & Vicarios D. Petri & D. Pauli, atq; Divos Petrum & Paulum fuiſſe Epiſcopos Romanos. Denique de communi veterum judicio teſtantem audiamus Cardinalem Bellarminum, lib. 3 de Romano Pontifice cap. 2, *Diſerte affirmat Irenæus lib. 3, à Petro & Paulo Sedem Romanam fundatam, & primos in ea Epiſcopos ſediſſe, Quod idem omnes veteres docent, quos ſupra citavimus.* Ita Bellarminus. Theophilus Raynaudus de Eccleſia bicipiti puncto 10 pag. 246 hæc habet: *Theodoretus S. Leoni gratulatus eſt, quod SS. Petri & Pauli Throno inſediſſet; id quod etiam Hormiſdæ gratulatur Dorotheus, nec aliud habent Drepanius & Sarisberienſis.* Quæ quidem Raynaudus ita explicat, quaſi Paulus in Throno illo *fundando & collocando plurimum laboraverit*, non autem in eo unquam ſederit. Verum an Thronus alicujus communiter & ſenſu obvio vocetur, ſi in eo numquam ſederit, nec ullum ſedendi jus, dependens ſaltem & ſubordinatum habuerit, ſtatuat quivis Lector, communis loquendi uſus haud ignarus. Vocaturne Thronus artificis, qui in eo conficiendo *plurimum laboravit*: an Principis, qui ei inſidet? Quidni alioqui pariter veſtis quælibet dicatur ſartoris, quia in ea ſcindenda, conſuenda, aptanda *plurimum laboravit*? &, ut in caſu propoſito maneamus, ſicubi novus erigitur Epiſcopatus *adlaborantibus primum* quibuſdam Canonicis & Sacellanis, quis propterea Epiſcopalem Sedem vocet *Thronum* eorumdem Canonicorum & Sacellanorum?

8 Quid ad hæc, R. P. Profeſſor? Pergeſne etiamnum aſſerere, quod dicebas §. 2 num. 2, *S. Paulum non fuiſſe Romanum Epiſcopum, ſuſtinent omnes Catholici Auctores, Sedi Apoſtolicæ bene affecti?* Et num. 12. *Nulli niſi Heretici, Schiſmatici, Gallo-graculi, & alii Auctores ab Eccleſia damnati, aut ſimilis furfuris homines ſuſtinent, Paulum Urbis Romæ fuiſſe Epiſcopum?* Suntne omnes illi Pontifices & Sancti Patres, ut nihil dicam de Cardinale Bellarmino aliiſque, ſuntne, inquam, omnes illi *Schiſmatici, Gallo-graculi, damnati ab Eccleſia Auctores, aut ſimilis furfuris homines?* Quos tu, quæſo, proferes tantis Auctoribus opponendos? Producis quatuor recentiores hujus ſeculi Theologos, quos honoris & reverentiæ causâ malo non nominare, quam de eorum aliquibus dicere, quod jure poſſem, quædam eorum ſcripta, theſes, dogmata reſpective à Sede Apoſtolica reprobata aliquando fuiſſe; multo minus propterea eos nominabo, Auctores ab Eccleſia damnatos; ut ſoles paſſim notare Scriptores mihi conſentientes, ſi quæ eorum lucubratio Romæ cenſurata eſt.

9 Age, quoniam tam præfidenter vociferari audes, *quod nullis niſi Hæreticis, Schiſmaticis, Gallo-graculis, & aliis auctoribus ab Eccleſia damnatis, aut ſimilis furfuris hominibus, ſe jungit Papebrochius, cum eiſdem pugnaturus pro dogmate novo, certiſſime falſo, ac evidenter ſchiſmatico*; poſtulo

vel unum ſanctum Patrem, vel unum Pontificem, vel unum antiquum ſcriptorem exhiberi ſententiæ meæ refragantem. Citas Pium II, Bonifacium VIII, Concilium Florentinum, S. Cyprianum, & S. Auguſtinum; ſed quorum ſententiæ propoſitam à nobis quæſtionem non attingunt. Pius II dicit; *Unus Paſtor & omnium Epiſcoporum unus Epiſcopus, Romanus Præſul, B. Petri Succeſſor.* Atqui, ut ex ipſis verbis patet, agitur de ſolis Petri ſucceſſoribus; Paulus autem inter Petri ſucceſſores numerari non poteſt; adeoq; nihil ad præſentem quæſtionem facit, ſive poſt S. Petrum plures ſimul Epiſcopi Romani fuerint, ſive unus tantum. Sed neq; in verbis Pii II agitur de uno Paſtore & uno Epiſcopo Romano ſimpliciter; ſed de uno Paſtore, qui ſit *omnium Epiſcoporum unus Epiſcopus*; fateor autem talem eſſe ſolum Pontificem, & fuiſſe ſolum Petrum, qui fuit Epiſcopus etiam S. Pauli, ejuſq; Paſtor. Aſt hoc non obeſt, quo minus Petrus & Paulus dicantur fuiſſe duo Paſtores Romani, teſte S. Leone ſupra: *Iſti ſunt Patres tui, Roma, veriq; Paſtores.*

10 Eodem ſenſu, quo Pius II, loquitur quoque Bonifacius VIII; *Eccleſiæ unius & unicæ unum corpus, unum caput, non duo capita, quaſi monſtrum; Chriſtus videlicet, & Chriſti Vicarius Petrus, Petrique ſucceſſor.* Qui tibi in mentem venit, R. P. Profeſſor, hanc mihi objicere ſententiam, quam evidens eſt ad ſtatum quæſtionis non pertinere? Agit Bonifacius, non de Eccleſia Romana, ut particulari; ſed de Eccleſia Catholica ſeu univerſali. Certum eſt, Eccleſiam Catholicam non habere, niſi unum caput, quod fuit Chriſtus, poſt Chriſtum Petrus, poſt Petrum ſinguli ſucceſſive Romani Pontifices. Sed neque admitto Paulum fuiſſe Caput Eccleſiæ Romanæ, ut Eccleſia particularis eſt; nam etiam in hujus Eccleſiæ regimine ſubjectus erat S. Petro, & ab eo poterat amoveri atque alio transferri, prout viſum fuiſſet communi bono expedire. Et certe *Epiſcopus*, ſi etymologiam nominis ſpectes, non Caput, ſed *Inſpectorem* ſignificat.

11 Ad Concilium Florentinum, *definiens Pontificem Romanum eſſe ſucceſſorem B. Petri*, alias reſpondi, eſſe argumentum mere negativum, quod in his circumſtantiis nullum eſt. Sicut enim non ſequitur, Innocentius XII eſt ſucceſſor Petri, ergo non eſt ſucceſſor Lini, Cleti, aliorumque; ſic neque in rigore ſequitur, Innocentius XII eſt ſucceſſor Petri, ergo non eſt ſucceſſor Pauli: præſertim cum S. Epiphanius, S. Gregorius, S. Bernardus, S. Primatius, S. Vincentius Lirinenſis, Euſebius, aliique auctores præcipui, Sancti Patres & Pontifices, vocent Epiſcopos Romanos, *Succeſſores Petri & Pauli.* Quamquam ultro concedo, & conſtantiſſime teneo, Pontificem Romanum eſſe ſucceſſorem Petri ſolius in Epiſcopatu univerſali, ſummo Pontificatu, Primatu Eccleſiæ. Si hoc in Florentino definitum eſſe contenderes, non reluctarer.

12 Fruſtra etiam chartam imples citando S. Cyprianum, & S. Auguſtinum. S. Cyprianus dicit; *Non ignoramus unum Deum eſſe, unum Chriſtum eſſe Dominum, unum Spiritum ſanctum, unum Epiſcopum in Eccleſia Catholica eſſe debere.* Poteſtne S. Cyprianus clarius exprimere, quod agat, non de Eccleſia aliqua particulari, ſed de *Catholica* ſeu univerſali? Deinde, quid per unum Epiſcopum intelligit, niſi unum Epiſcopum Epiſcoporum, ſeu ſupremum? Nam alioquin Eccleſiæ ſic propagatæ conſuetudini, utilitati, & neceſſitati, ac conſequenter veritati minime conſentaneum eſt, non niſi unum ſimpliciter in tota Eccleſia Catholica Epiſcopum eſſe poſſe, aut debere. Neq; Auguſtinus Epiſtola 165, quæ apud

Te

Te eſt 164, agit de Epiſcopatu Romano, ſed de Univerſali: quod ne appareret nimis manifeſtum, ſententiam multis truncatam deſcripſiſti. En integram: *Si tibi Angelus de cælo diceret, Dimitte* CHRISTIANITATEM ORBIS TERRÆ, *& tene partes Donati, cujus Ordo tibi exponitur in Epiſtola Epiſcopi tuæ civitatis, anathema eſſe deberet; quia te* A TOTO *præcidere, & in partem contrudere conaretur*, & *alienare à promiſſis Dei. Si enim ordo Epiſcoporum ſibi ſuccedentium conſiderandus eſt, quanto certius & vere ſalubriter ab ipſo Petro numeramus, cui,* TOTIUS ECCLESIÆ *figuram gerenti, Dominus ait, Super hanc Petram ædificabo* ECCLESIAM MEAM, *& portæ inferi non vincent* EAM. *Petro enim ſucceſſit Linus, Lino Clemens, Clementi Anacletus &c.*

13 Quamvis autem Pontificum, non ut ſummorum Eccleſiæ Moderatorum; ſed ut Epiſcoporum Romanorum ſucceſſionem hic deſcribere Auguſtinus voluiſſet; ideòne cenſendus fuiſſet poſitive excluſiſſe Paulum? Conſilium Auguſtini erat, contra Donatiſtas, oſtendere ſeriem rectam Epiſcoporum Romanorum, à Chriſto per Petrum deſcendentium; huic porro cum Paulus non eſſet prædeceſſor neque ſucceſſor; ſed ſocius, inferior, & ſubditus; neceſſe non erat Pauli meminiſſe; utpote ſine quo legitima Romanorum Pontificum in illa uſque tempora ſucceſſio, à Petro & Chriſto legitime deducta, ſatis probabatur. Quemadmodum autem certa apud Juriſconſultos regula eſt, non opponendas leges legibus, ſed conciliandas; ſic & Theologis erga ſanctos Patres ea eſt reverentia, ut ipſos inter ſe componere ſtudeant, & ab omni diſſidio vindicare. Atqui ſancti Patres, à Bellarmino & à me allegati, diſertiſſime docent, etiam Paulum fuiſſe Romanum Epiſcopum: ergo alii, qui poſteriores Epiſcopos Romanos dicunt ſucceſſiſſe Petro, nulla mentione facta Pauli, non debent dici Paulum poſitive excludere; ſed negative tantum, ſeu præciſive.

14 Num. 14 rurſus ſententiam meam vocas *Schiſmaticam novitatem.* Reſpondeo primò, cum Auguſtino Hom. 50; *Quis ſibi utrumque audeat aſſumere, ut cuiquam ipſe ſit & accuſator & judex?* Accuſas me apud Apoſtolicam Sedem, ſed non expectata ejus ſententia, de doctrina ſchiſmatica me condemnas. An hoc ſatis conforme eſt Auguſtino? an Innocentio XI? *in virtute ſanctæ Obedientiæ præcipienti, ut Doctores, ſeu Scholaſtici, aut alii quicumque, caveant ſibi ab omni cenſura & nota, nec non à quibuſcumque convitiis, contra eas propoſitiones, quæ adhuc inter Catholicos hinc inde controvertuntur, donec à S. Sede recognitæ, ſuper iiſdem propoſitionibus judicium proferatur?* Eratne judicium de iſta propoſitione mea à S. Sede prolatum, cum hæc ſcriberes? Eſtne jam ſaltem? Et tu mihi, Reverende Pater Art. 4 §. 8, quam pathetice objiciebas Decretum Innocentii XI, quia fabulam vocabam fabulam? Diceſne te etiam Schiſmaticam novitatem vocare *Schiſmaticam novitatem?* Diſparitas manifeſta eſt, quod factum aliquod vocari fabuloſum, non cenſeatur cenſura Theologica, neque convitium apud Hiſtoricos; ſicut nec falſum aliquid dici, cenſetur convitium apud Theologos: alioquin neque Theologicæ neque Hiſtoricæ quæſtiones poſſent polemice agitari; unde diſputator nimis moroſus & intractabilis paſſim haberetur, qui in probabilibus ob ejuſmodi vocem excandeſceret; ſecus, ſi de *novitate ſchiſmatica* arguatur.

15 Reſpondeo 2. Quodnam hic periculum Schiſmatis, in propoſitione à tot ſanctis Patribus & Romanis Pontificibus, tam diſerte & perſpicue tradita; nullo hactenus contradicente, præter Theologos aliquot neotericos; qui tamen etiam ipſi, poſtquam in omnem ſe verſarunt partem, ſi

unum forte alterumve excipias, fatentur aliquo ſenſu dici poſſe, Paulum cum Petro fuiſſe Romanum Epiſcopum? Ait unus Lovanienſis Doctor, pro ſua auctoritate, ſententiam hanc, inquis, pronuntiat *certiſſime falſam*. Quæro an etiam probet; & quorum Pontificum, quorum Patrum ſententiis? Vel unum mihi oſtende: quod fruſtra tentabis. Sed tolerabilior mihi iſtius Doctoris cenſura eſt, quam Tua *ſchiſmatica novitatis*. Si propterea me à Tua communione diſcreveris, ſolatio mihi erit tot ſanctorum Patrum & Romanorum Pontificum ſocietas; horum ſingulos alloquar verbis S.Hieronymi Epiſt. ad Damaſum: *Ego, nullum primum niſi Chriſtum ſequens, Beatitudini Tuæ, id eſt Cathedræ Petri communione conſocior .... Non novi Vitalem, Meletium reſpuo, ignoro Paulinum; quicumque tecum non colligit, ſpargit.*

16 Denique, *judicet*, inquis, *S.Sedes; an Papebrochius .... non ſit cenſendus tetie & aſtute reipſa Primatum & Unitatem Capitis Eccleſiæ invadere, divellere, ac deſtruere, aut ſaltem iſtis Sedis Apoſtolicæ hoſtibus plus æquo favere, ut latius patebit exſequentibus*. Sequentia igitur videamus, an forte illic accuſationem tam enormem probaturus ſis; aut ſe proditurum ſit aliquod, quod hactenus ignoravi, hujus dogmatis venenum, quodque ante Te nemo alius potuit deprehendere.

§. II. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra communem Eccleſiæ ſenſum aſſerit, Epiſcopalem auctoritatem à Petro & Paulo profluere in eorum ſucceſſores Romanos Pontifices.

RESPONSIO.

17 Anhelo ad probationes, quibus oſtendas id eſſe contra communem Eccleſiæ ſenſum. Vel enim agis, R. Pater, de ſenſu Eccleſiæ veteris, vel de hodiernæ. Si de veteri ſermo eſt, ſenſus is extare debet in Patrum libris, vel Decretis Pontificum, aliiſve monumentis. Enimvero, inquis, *Romanum Pontificem ſolius Petri eſſe ſucceſſorem, non vero Petri & Pauli, conſtanter clamant Pontifices & SS. Patres.* Solius Petri? *Solius* inquis: & ne amplius dubitem, citas Anſelmum ubi Pontificem vocat *Petri Apoſtoli ſucceſſorem*; citas Hieronymum, ubi vocat *ſucceſſorem Piſcatoris*; ſimiliter Synodum Tarraconenſem, Pium II, & Florentinum quod definit Pontificem Romanum *ſucceſſorem* eſſe *B.Petri*. Sed nondum video vocem *Solius*, quæ ſit excluſiva Pauli. Sufficit, inquis, *nullam factam* eſſe *mentionem Pauli*, ut cenſeatur Pontifex non eſſe ejus ſucceſſor, *quia alioquin definitio* Florentini *foret manca*. Reverende Pater Profeſſor, eſtne definitio Apoſtoli manca, quando definit *fidem eſſe quæ juſtificat?* Rectene hinc inferunt cum magiſtro ſuo Lutherani, *fidem ſolam* juſtificare, & *ſine operibus*; atque hoc debere ſubintelligi, *quia alioquin definitio Apoſtoli foret manca*? An itaque hæc potiùs ratiocinatio Tua *manca* non ſit, & an non magis *faveat Sedis Apoſtolicæ* & Catholicæ Eccleſiæ *hoſtibus*, quam mea aſſertio, judicent alii.

18 Num. 19, ſic proſequeris: *Ne vero propterea arguatur cum Hæreticis, aliiſque Sedis*

Sedis Apoſtolicæ hoſtibus, *intendere & moliri Eccleſiaſticæ Monarchiæ everſionem*, *aut conſtituere Eccleſiam bicipitem*; *aſtute inauditam excogitavit limitationem*; id eſt, *intendit* quidem Papebrochius *cum hæreticis*, *& cum illis molitur Eccleſiaſticæ Monarchiæ everſionem aut conſtituere Eccleſiam bicipitem*; ſed *ne* de hoc *arguatur*, *aſtute excogitavit limitationem inauditam*. Reverende Pater, de intentione non judicat Eccleſia. Tuum vero non erat, neque eſt ullius probe Chriſtiani & Religioſi, tam ſiniſtram imprimere ſuſpicionem, nullo nixam fundamento, imo contra claram & publicam profeſſionem meam, ipſo quem citas loco ex Propylæo Maji Conatu Chronico-Hiſtorico parte 1 fol. 14 num. 9, his verbis expreſſam.

„ Licet Romani Pontifices, ab annis pluribus quam octingentis, in more habuerint, *Petri & Pauli auctoritatem* in iis omnibus allegare, quæ faciunt ex Pontificalis poteſtatis plenitudine: licet etiam *Paulus* recte dici poſſit *Epiſcopus Romanus* cum *Petro* fuiſſe, ſicuti erudite oſtendit Petrus de Marca in ſingulari Exercitatione, *de ſingulari Primatu Petri*, nuper in lucem data; eorum tamen nomina hic non compoſuimus: quia utriuſque auctoritas non *ex æquo* (ſicuti recentior quidam ſomniavit, aut potius blaſphemavit) neque eodem modo in eorum ſucceſſores Romanos Pontifices fluxit: ſed *Epiſcopalis* quidem, ab utroque; à *Petro* autem ſingulariter *Apoſtolica*, conjuncta cum prærogativa ſupremi Capitis. Et hoc quidem jure divino penes unum ſolum neceſſario ſtatui, Catholicorum omnium eſt conſenſus. “

19 An hoc tibi eſt *Eccleſiaſticæ Monarchiæ everſionem moliri*, aut *conſtituere Eccleſiam Bicipitem*? Ego vero non intelligo, quomodo quis clarius poſſit Eccleſiaſticam Monarchiam aſſerere, & negare Eccleſiam bicipitem, quam affirmando in ſolis Romanis Pontificibus eſſe *auctoritatem Apoſtolicam*, *conjunctam cum prærogativa ſupremi Capitis*: *& hoc quidem jure divino penes unum ſolum neceſſario ſtatui*: atque de hoc *eſſe Catholicorum omnium conſenſum*. Quænam autem ea limitatio eſt, quam ais eſſe inauditam? *Quod utriuſque* inquis, ſcilicet Petri & Pauli, *auctoritas non ex æquo*, *neque eodem modo in eorum ſucceſſores Romanos Pontifices fluxit*; *ſed Epiſcopalis quidem ab utroque*, *à Petro autem ſingulariter Apoſtolica*, *conjuncta cum prærogativa Capitis*. Cur hic ſiſtis Rev. Pater? cur non proſequeris in citandis verbis pauculis, quæ immediate ſequuntur, & Monarchiam Eccleſiæ tam dilucide aſſerunt, negantque Eccleſiam bicipitem, & quidem ex jure Divino, ſtatuente ut ratio Capitis ſit *penes unum ſolum*, idque conſtare *Catholicorum omnium conſenſu*?

29 Ad accuſationem de *limitatione inaudita* facilior mihi & brevior poſſet eſſe reſponſio, ſi dignatus fuiſſes ſignificare diſtinctius, quid in memorata *limitatione* appareret *inauditum*. Eſtne inauditum, quod non *ex æquo*, ſive non æqualis auctoritas ſit Petri & Pauli, quæ in ſucceſſores profluxit? An quod dixerim, *non fluxiſſe eodem modo*? Primum inauditum eſſe non poteſt, utpote definitum ab Innocentio X, hæreſios damnante propoſitionem, quæ *omnimodam inter Petrum & Paulum æqualitatem* aſſerebat, *ſine ſubordinatione & ſubjectione S. Pauli ad S. Petrum*, *in poteſtate ſupremæ & regimine univerſalis Eccleſiæ*. Neque inauditum eſſe potuit ſecundum, eſt enim inter Theologos receptiſſimum atque imprimis apud Te, quod Auctoritas Pauli, ſaltem non integre, ad ſecuturos Epiſcopos devenerit, & ne ad Romanos quidem jure divino. Fuit quippe in

poteſtate

poteſtate Petri, Paulum in Epiſcopatus Romani ſocietatem non admittere, ſed alio deſtinare, & imperio cogere ad erigendam alibi Cathedram, vel ſine ſtabili Sede ubique gentium prædicandum. Neque Apoſtolatus Pauli ad ſucceſſores derivatus eſt, ſed Epiſcopatus tantum. Petri autem, & Epiſcopatus, & Apoſtolica auctoritas, & Primatus Juriſdictio integra, & quidem jure divino, ad omnes & ſingulos Romanos Pontifices Petri ſucceſſores dimanavit.

21 Quod in Epiſcopalem, non Petri tantum, ſed etiam Pauli auctoritatem Pontifices ſucceſſerint, patet ex tot Patrum ſententiis, vocantium utrumque Apoſtolum Epiſcopum Romanum; Pontifices vero, utriuſque in ſedem ſeu Epiſcopatum, Succeſſores: Succeſſorem enim, uti in locum, ita & in auctoritatem Præceſſorum ſuccedere, exploratum eſt. Ideo Gregorius VII Lib. 1 Epiſt. 34 ſcribens Remedio Epiſcopo: *Auctoritate*, inquit, *Principium Apoſtolorum Petri & Pauli fulti, quorum vice quamvis indigni fungimur.* Et nihil hodiedum Pontificibus eſt familiarius, quam præcipere vel ſtatuere aliquid auctoritate eorumdem Principum Apoſtolorum. Quid igitur in tota oratione mea vocaveris *Imitationem inauditam*, non intelligo. Si etiam verba mea referens non prætermiſiſſes parentheſim hanc (*ſicut recentior quidam ſomniavit, aut potius blaſphemavit*) clarius patuiſſet, quantum non modo remotus ſim, ſed etiam abhorream ab aſſertione Paulum Petro adæquante, & conſequenter à novitate Eccleſiæ bicipitis. Verum qui malè agit, odit lucem; & quivis criminari certus, debet ubique veritati tenebras offundere, vel truncando; vel addendo, vel aliter immutando ſcripta adverſarii ſui, alioquin innocua, & nulli per ſe obnoxia cenſuræ.

22 Paragraphum, & me, (ut quidem gloriaris) argumento concludis *evidenti. Cum*, inquis, *Primatus & Eminentia ſuper omnes Eccleſias, ſeu prærogativa ſupremi Capitis, ſit jure divino Sedi Romanæ annexa .... & cum aliunde Papebrochius aſſerat, Paulum cum Petro Romanum fuiſſe Epiſcopum; ſequitur evidenter, ex variis & peregrinis ipſius doctrinis, Paulum ac Petrum fuiſſe Eccleſiæ Caput; & quod utriuſque auctoritas ex æquo fluxerit in eorum Succeſſores Romanos Pontifices cum prærogativa ſupremi Capitis.* Reſpondeo, diſtinguendo aſſumptum: Primatus & Eminentia ſuper omnes Eccleſias, ſeu Prærogativa ſupremi Capitis, eſt jure divino Sedi Romonæ annexa, in Epiſcopo ejus primario S. Petro, ejuſque ſucceſſoribus, admitto aſſumptum; eſt Sedi Romanæ annexa, in Epiſcopo ejus ſecundario S. Paulo, ejuſque ſucceſſoribus, in quantum præciſe ſucceſſores ſunt S. Pauli, nego & pernego, uti & negavi ſemper, etiam conſequens. Diſparitas manifeſtè fundatur in eo, quod Petrus Primatum Eccleſiæ diu ante à Chriſto acceperit, quam Romanam Cathedram erigeret, & antequam ex juſſione divina conſtitueret, ut omnes in eamdem Cathedram ſucceſſores ſimul heredes fierent auctoritatis Apoſtolicæ & Primatus. Atqui Paulus neque Primatum antea à Chriſto accepit, neque ſucceſſit Petro in Romanam Cathedram, ſed ab eo tantum in ſocium Epiſcopum, non æqualem, ſed ſubordinatum & ſubditum aſſumptus eſt; adeoque nullo jure, poterat ſibi Paulus, vivente Petro, Primatum arrogare: cumque Paulus ſimul cum Petro extinctus ſit, non potuit ejus Primatus, qui nullus erat, devolvi ad ſucceſſores.

23 Hæc non obſcure traduntur à Bellarmino L. 2 de Rom. Pontifice C. 12 dicente:

Quoniam

Quoniam S. Marcellus Papa in epiſtola ad Antiochenos ſcribit, Petrum Domino jubente veniſſe Romam; & S. Ambroſius in Oratione contra Auxentium, & Athanaſius in Apologia pro fuga ſua, dicunt, Petrum Chriſti juſſu Romæ Martyrium pertuliſſe; non eſt improbabile, Dominum etiam aperte juſſiſſe, ut Sedem ſuam Petrus ita figeret Romæ, ut Romanus Epiſcopus abſolute ei ſuccederet. Sed quidquid de hoc ſit, ſaltem iſta ratio ſucceſſionis non eſt ex prima inſtitutione Pontificatus, quæ in Evangelio legitur, quando Petrus accepit à Chriſto Claves Regni cælorum, & univerſalem curam paſcendi oves; quia nullum illic legitur expreſſum præceptum inſtituendi Epiſcopatum Romanum; nedum ſtatutum illic reperitur, Petri in illam Cathedram ſucceſſores ſummum conſecuturos Pontificatum. An igitur in tota accuſatione tua, in graviſſimis cenſuris & invectivis, ſit vel mica veritatis aut æquitatis, an in citanda mea ſententia fidelitas, an in argumentis ratio, an ullius Patris aut Pontificis meritò objecta auctoritas, utinam judicet, à te rurſus appellata, Sancta Sedes!

§. III. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra communem Eccleſiæ ſenſum, ſuſtinet cum Hæreticis, Primatum Eccleſiæ, ejuſque prærogativam ſupremi Capitis annecti Apoſtolatui Petri, non vero Cathedræ Romanæ.

RESPONSIO.

24 Equidem ignoravi hactenus, R. P. Profeſſor, *hæreticos ſuſtinere, Primatum Eccleſiæ ejuſque prærogativam ſupremi Capitis annecti Apoſtolatui Petri.* Quapropter edoceri à te percupio, quinam illi ſint hæretici, & ubi id ſuſtineant? *Wickleffus*, inquis, *Calvinus, Lutherus, & eorum aſſeclæ, fingentes principium Eccleſiaſticæ auctoritatis & regiminis fundari in munere Apoſtolatus, inſanierunt nullum ſupremum in Eccleſia eſſe Caput ſeu Monarcham.* Reſpondeo, his verbis adeo non probari titulum, ut potius evertatur. In titulo enim ais, *Hæreticos ſuſtinere, Primatum Eccleſiæ ejuſque prærogativam ſupremi Capitis annecti Apoſtolatui Petri*, in probatione autem aſſeris, *Hæreticos fingere, nullum ſupremum in Eccleſia eſſe Caput.* Quomodo autem *prærogativa ſupremi Capitis annectitur alicui, ſi nullum ſupremum Caput ſit*, nec ejus prærogativa agnoſcatur?

25 Wickleffus, Lutherus, & Calvinus nullum poſt Chriſtum admiſerunt in Eccleſia Caput ſupremum; ſed omnes Apoſtolos ſtatuerunt æquales Petro, uti & Epiſcopos Romanis Pontificibus; à quo utroque errore alieniſſimum me eſſe, ex ſcriptis meis, & quidem ex pagina à te citata, manifeſtum eſt; ſed tam aſſueviſti me cum hæreticis componere, ut hæc comparatio vel ſomniantis calamo excidere debuerit. Deinde quomodo dicis, *ſuſtinere* me, *Eccleſiæ Primatum ejuſque prærogativam ſupremi Capitis annecti Apoſtolatui Petri, non vero Cathedræ Romanæ?* De *Apoſtolatu Petri*, non ago; ſed de *Apoſtolica auctoritate*: neque dico *annexam* huic *prærogativam ſupremi Capitis*; ſed *auctoritatem* illam, *cum hac prærogativa conjunctam, fluere in Romanos Pontifices.*

26 Si *Apoſtolatui Petri*, & non *Romanæ*

Cathedra, *annexa* fuiſſet *prærogativa ſupremi Capitis*, recte ſequeretur quod mihi affingis, deſtrui *Eccleſiæ Monarchiam & ſupremi Capitis* in Petri ſucceſſoribus *prærogativam*. Cum enim Apoſtolatus Petri ad ſucceſſores non tranſierit, ſed tantum Apoſtolica auctoritas; evidens eſt, quod in ſententia, quam per calumniam mihi tribuis, nec prærogativa ſupremi Capitis, utpote *Apoſtolatui annexa*, in ſubſequentes Romanos Epiſcopos profluere potuiſſet. Vide Laurentium Beyerlinck, in Theatro Vitæ humanæ tutulo *Apoſtolus*: *Communis*, inquit, *uſus vocis iſtius eſt ut accipiatur tantum pro primis illis Euangelii legatis, quos miſit Chriſtus ad prædicandum omni creaturæ, & teſtificandum, quod ipſe eſſet judex vivorum & mortuorum, teſteſque eſſent reſurrectionis ipſius. Matth.* 28, *Marci* 16, *Act. cap.* 1 & 10. Robertus Cameracenſis ad *officium Apoſtoli* requirit præterea, ex D. Thoma ſuper 1 Cor. Cap. 12 lect. 3, *poteſtatem faciendi miracula*. Benedictus Juſtinianus, in Epiſtolas Pauli diſp. 10 pag. 40, ad Apoſtolatum cum communi requirit poteſtatem *ſcribendi libros canonicos*, ſeu libros qui ſint Scriptura ſacra. Atqui hæc omnia Petri ſucceſſoribus convenire nemo dixerit. Quaproter, ſi Prærogativam ſupremi Eccleſiæ Capitis docuiſſem *annexam eſſe Apoſtolatui Petri* quod mihi adſcribis, haberi merito potuiſſem prærogativæ illius in Petri ſucceſſoribus deſtructor.

27 Admitto itaque in omnibus Romanis Pontificibus, licet non Apoſtolatum jam deſcriptum, tamen Apoſtolicam Petri auctoritatem, in hoc conſiſtentem, quod poſſint fidem ubique gentium jure ſuo prædicare, ubique novas Eccleſias inſtituere, inſtitutas confirmare, collapſas erigere, errantes ad rectum veritatis tramitem revocare, ferre leges, judicia exercere, controverſias dirimere, dogmata infallibili judicio definire, ſuprema in omnes poteſtate Eccleſiam adminiſtrare univerſam. Si uſus tantum fuiſſes voce *conjungi*, quam adhibui, & non ſubſtituiſſes *annecti*, eatenus non patuiſſet locus calumniæ; verum enim eſt quod prærogativa ſupremi Capitis *conjuncta*, ſive ſimul, in Petro fuerit cum Apoſtolatu; unde tamen non ſequitur, quod cum Petro extincta ſit; ſicut ſequeretur, ſi *Apoſtolatui Petri* fuiſſet *annexa*. Quam multa in quolibet homine conjuncta ſunt, quæ non invicem annexa! Vitia & virtutes conjuncta ſæpe ſunt, ſive ſimul exiſtunt in eodem ſubjecto; ſuntne propterea virtutes vitiis, aut vitia virtutibus *annexa*? Annexio quælibet unionem ſignificat, non conjunctio: neque magis ſequitur; Sunt conjuncta, ergo ſunt annexa: quam ſequatur; Sunt animalia, ergo ſunt homines: tam enim conjunctio genus eſt reſpectu unionis, quam animal reſpectu hominis. Denique innumeris ſi opus foret exemplis, tum in Theologia tum in Philoſophia, tum in Jure civili & canonico, convincere te poſſem de latiſſimo inter utramque vocem diſcrimine; ſed cum non poſſes veritate, utique ad fraudes confugere debuiſti, ut criminationem adornares.

28 Deinde ubinam dico, quod *Primatus Eccleſiæ non ſit annexus Cathedræ Romanæ*? Ibi inquis ubi *Novaturiens Papebrochius dogmatizat*, *Romanos Pontifices Petri & Pauli eſſe ſucceſſores*, *& utriuſque Epiſcopalem in illos influere auctoritatem*, *à Petro autem ſingulariter Apoſtolicam*, *conjunctam cum prærogativa ſupremi Capitis*. Rev. Pater Profeſſor, nondum video ſequi quod promittebas. Loco à te citato exponebam primo, quid Romani Pontifices haberent cum utroque Apoſtolorum Principe commune, Epiſcopatum videlicet Romanum; inde gradum faciebam ad id quod haberent commune cum ſolo Petro, ſive quid

quid *ſingulariter* per *Petrum in eos influeret*, atque hoc certum eſt eſſe *Apoſtolicam auctoritatem, conjunctam cum prærogativa ſupremi Capitis*. Ne autem criminari aut hallucinari pergas in voce *conjunctam*, hæc apud me unionem ſeu annexionem non importat; ſed more adhibetur, ut ſolet uſu receptiſſimo pro conjunctione; ut ſenſus ſit, *utriuſque Epiſcopalem in illos influere auctoritatem, à Petro autem ſingulariter Apoſtolicam & prærogativam ſupremi Capitis*, ſive *una cum prærogativa ſupremi Capitis*. Quænam hic *ſchiſmatica & blaſphema dogmata*, in quæ an *prolapſus* non ſim, judicium appellas Apoſtolicæ Sedis? *Revera*, inquis, *ſi munus Apoſtolicum annexam habeat prærogativam ſupremi Capitis Eccleſiæ; tot fuerint ſuprema Capita, ac totius Eccleſiæ Rectores, quot fuerunt Apoſtoli: & omnes qui in eorum locum ſucceſſerint, eadem prærogativâ gaudebunt: quæ ſunt portentoſa commenta, in Dei Eccleſiâ inaudita, ac prorſus ſchiſmatica*. Ego vero rurſus queror de infidelitate tua, mox etiam de falſo ſeu dogmate ſeu ſuppoſito te convicturus.

29 Cur *munus Apoſtolicum*, tamquam ſi utraque vox mea eſſet, charactere diſtincto exprimis? De munere Apoſtolico locutus non ſum, ſed de *Apoſtolica auctoritate*, quæ rurſus multum differunt. Nam munus Apoſtolicum, idem eſt quod Apoſtolatus; cumque Apoſtolatus ad ſucceſſores Epiſcopos non tranſierit, non tranſiiſſet etiam ſupremi Capitis prærogativa, ſi hæc Apoſtolatui, vel muneri Apoſtolico fuiſſet *annexa*. Sed tum *munus*, tum *annexio*, mihi affictæ ſunt; quibus ſublatis, nihil ex tota ſententia mea elici poteſt, quod in Theologia ſana & maxime orthodoxa receptiſſimum non ſit. Cum Benedicto Juſtiniano, de Apoſtolatu diſp. 1 cap. 10, deteſtor *hæreticos*, qui *ferre non poſſunt, Romanum Pontificem, Apoſtoli Petri ſucceſſorem appellari*, & Apoſtolica præditum auctoritate; *atque idcirco neminem ſimpliciter putant eſſe Apoſtolorum ſucceſſorem, qui non ſit idem Apoſtolus*.

30 Vindicato abunde dogmate meo, tuum modo contemplemur. *Si munus*, inquis, *Apoſtolicum annexam habeat prærogativam ſupremi Eccleſiæ Capitis, tot fuerunt ſuprema Capita, ac totius Eccleſiæ Rectores, quot fuerunt Apoſtoli; & omnes qui in eorum locum ſucceſſerint, eadem prærogativâ gaudebunt*. Succeſſerunt autem in Apoſtolorum locum Epiſcopi, ſed valde limitate, ut docetur communiter; adeoque in illa ſententia, omnes Epiſcopi eâdem prærogativâ gaudebunt, ſive erunt ſuprema Capita ac totius Eccleſiæ Rectores. Verum, P. Profeſſor, ut hæc concluſio legitima ſit, ſupponere debes, quod, ſicut poteſtas Petri fuit ordinaria, etiam aliorum Apoſtolorum ordinaria fuerit; nam extraordinaria non tranſit ad ſucceſſores. Deinde ſupponere debes, quod poteſtas ea, ſeu auctoritas adæquate ad ſucceſſores derivetur; nam ſi derivetur inadæquate tantum, ſive ſecundum aliqua, quomodo inferre poteris derivari prærogativam ſupremi Capitis & totius Eccleſiæ regimen? Noſti enim, apud omnes Dialecticos nullam eſſe argumentationem à propoſitione particulari affirmativa ad ſingularem. Exempli gratia, nemo admittet valere hanc conſequentiam: Aliquis homo eſt albus: ergo Petrus eſt albus. Non minus certum eſt, ſequelam hanc nullam fore: Omnes Epiſcopi ſunt ſucceſſores Apoſtolorum in aliquibus, ergo ſi Apoſtoli omnes fuerint præditi prærogativa ſupremi Capitis, etiam omnes Epiſcopi eâdem prærogativâ potiuntur.

31 Cum autem ſupponendum ſit, Philoſophiæ & Theologiæ Profeſſorem emeritum argumentari non velle, niſi le-

legitimæ ; ſupponere judicandus es, R. Pater, quod omnis Apoſtolorum auctoritas pervenerit ad eorum ſucceſſores Epiſcopos, adeoque Apoſtolorum juriſdictio omnis fuerit ordinaria ; conſequens inde fit, quod in Paternitatis Tuæ ſententia, jam Epiſcopi omnes diſtributive accepti, ſeu ſinguli, habeant abſolute omnem auctoritatem, quam habuerunt Apoſtoli præter Petrum ; adeoque jure ſuo ubique terrarum Euangelium prædicare poſſint, ubique adminiſtrare Sacramenta, novos Epiſcopatus condere ; ubique excommunicare, ferre leges, & auctoritatem ſibi Apoſtolicam paſſim vindicare : quæ quantum à communi Eccleſiæ ſenſu, à ſana Theologia, & veritate catholica remota ſint, nemo Theologus non videt.

32 Rectius Nicolaus Coeffeteau, Sacræ Monarchiæ pag. 329 ; *Apoſtolorum auctoritas nullis erat definita ſedibus, ſed longe lateque ſe per totum orbem, & ad omnium gentium fundebat populos : at intra certos cancellos cohibetur Epiſcoporum poteſtas, ſuoſque terminos habet, extra quos ei vagari non liceat ; namque uſu, etiam jam ab initio naſcentis Eccleſiæ, receptum eſt, ut certis Eccleſiis ſinguli Epiſcopi præficiantur.* Et pag. 343 *Procul dubio diſtinctæ res ſunt Apoſtolatus & Epiſcopatus. Præterea, immediate mitti à Chriſto, Chriſto etiam convixiſſe, de eſſentia eſt Apoſtolatus ; eſſe vero de eſſentia Epiſcopatus nemo prudens pronuntiarit. Rurſus Apoſtoli Epiſcopatum ſucceſſoribus ſuis tradiderunt ; ſed ad eos Apoſtolatum non tranſmiſerunt.* Unde evidenter infero primo : Ergo, etiamſi Primatus Eccleſiæ annexus fuiſſet Apoſtolatui, & Epiſcopi ſint Apoſtolorum ſucceſſores, non propterea ad eos deveniſſet Primatus ; cum Apoſtolatus ipſe ad eos tranſmiſſus non ſit ; ſed ſolum Epiſcopatus, atque ex hoc vocentur Apoſtolorum ſucceſſores. Infero ſecundo : Ergo, Patern. veſtra, ſupponendo quod Apoſtolatus ad Epiſcopos tranſierit, poteſtatem eis tribuit, quam nullus in eis Catholicus admittere poteſt, & Sedes Apoſtolica uſurpari non pateretur. De tali itaque opinione tua operæ pretium foret Sedem Apoſtolicam conſulere. Quomodo eam in fide tutam eſſe probaturus ſis, aveo intelligere.

33 Diſce etiam diſparitatem inter Apoſtolatum & Apoſtolicam auctoritatem : & quando accuſare vis, noli confundere quæ inter ſe plurimum diſferunt ; noli attribuere mihi voces à me nunquam adhibitas ; multo magis abſtine à ſententiis mihi affingendis, quas noſti, ex ipſa pagina accuſata, eſſe à ſenſu meo non tantum remotas, ſed ei etiam directe contradictorias : denique noli ea verba omittere, quæ innocentiam & ſanam doctrinam meam clariſſime demonſtrant, ut ſunt ea, quæ immediate ſequuntur : *A Petro autem in Romanos Pontifices ſingulariter fluxit auctoritas Apoſtolica, conjuncta cum prærogativa ſupremi Capitis. Et hoc quidem jure divino penes unum ſolum neceſſario ſtatui, Catholicorum omnium eſt conſenſus.*

§. IV.

§. IV. *ACUSATIO.*

Papebrochius, ut imperitis imponat Paulum cum Petro Romanum fuiſſe Epiſcopum, fingit plures unius Eccleſiæ fuiſſe Epiſcopos, uſque ad Nicæni Concilii tempora.

RESPONSIO.

34 NOn *impoſuiſſe* me, vocando Paulum cum Petro Epiſcopum Romanum, patet ex tribus ſuperioribus paragraphis. Si impoſtura foret, non foret mea; ſed Cardinalis Bellarmini, aliorumque quos retuli graviſſimorum auctorum, ſanctorum Patrum & Pontificum ſummorum, quorum clariſſima verba retuli & ſecutus ſum. Quis autem, R. Pater, Te conſtituit non meum ſolummodo, ſed omnium etiam illorum judicem, ut tanta auctoritate fultam ſententiam ablegare audeas ad *impoſturas.* Neque *fingo plures unius Eccleſiæ Epiſcopos uſque ad Nicæni Concilii tempora*, neque abſolute aſſero quod plures uſque ad illa tempora unius Eccleſiæ Epiſcopi fuerint; ſed tantum, quod *videantur* fuiſſe. Rationes protuli tres præcipue. Prima erat, quod Petrus plures pro Urbe Roma ordinaverit Epiſcopos. Secunda, quod Paulus Actorum 20 plures ſimul alloquatur Epiſcopos Epheſinos. Tertia, quod Nicænus Canon, juxta Ruffini ex Græco in Latinum interpretationem, videatur conſuetudinem illam abrogare.

35 Ad primum reſpondes „*De tribus* „*Epiſcopis à S. Petro pro urbe Roma ordina-* „*tis &c.* pro nunc oppono hæc pauca verba Illuſtriſſimi Domini à Schelſtraten, „Antiquitatis illuſtratæ Diſſertatione 3. „Cap. 2. *Nec Linus, nec Cletus, vivente Pe-* „*tro Pontificatum obtinuere.* „Hucſcilicet auctoritas ſola, ſine ulla ratione, ad me convincendum cenſeri debet abunde ſufficiens. Si de ſummo *Pontificatu* ſive univerſalis Eccleſiæ regimine ſermo ſit; ultro aſſentior Schelſtratio, *nec Linum, nec Cletum, vivente Petro, Pontificatum obtinuiſſe*: nego autem, ſi de Epiſcopatu particulari in urbe Roma intelligatur. Et quidem Lino & Cleto addo Clementem, quem ea intentione à Petro ordinatum exiſtimo, ut in ſupremum Pontificatum ſuccederet. Eſto enim Clementis ad Jacobum Epiſtola, ubi poſtremum aſſeritur, ſit ſuppoſititia; non tamen probatur, non fuiſſe ea opinio antiquorum etiam ante illam fictionem, maxime ſi prima pars antiquiſſimi Catalogi apud Henſchenium & Schelſtratium, fuit conſcripta tempore Anteri Papæ, id eſt paulo poſt annum 230.

36 Neque Schelſtratius debet præterire Venerabili Bedæ, cujus hæc ſunt formalia verba lib. 2 Hiſt. Angl. cap. 4: *Succeſſit Auguſtino in Epiſcopatum* (Cantuarienſem) *Laurentius: quem ipſe idcirco vivens ordinaverat, ne ſe defuncto ſtatus Eccleſiæ tam rudis, vel ad horam Paſtore deſtitutus, vacillare inciperet. In quo & exemplum ſequebatur primi Paſtoris Eccleſiæ, qui fundatâ Roma Eccleſiâ Chriſti, Clementem ſibi adjutorem euangelizandi, ſimul & ſucceſſorem conſecraſſe perhibetur.* Quia vero multo major & gravior Petro fuit ratio, ſic proſpiciendi Romanæ Eccleſiæ; dixi parte 2 Conatus pag. 1 num. 1, quod *initio naſcentis Eccleſiæ, primus Ro-*

manus Pontifex Petrus non incongruum, imo neceſſarium duxit, plures pro ſola urbe Roma conſecrare Epiſcopos, qui ipſo vivente, ſed ad prædicationem Evangelii diutius abfuturo, Epiſcopalia obirent munia intra extraque Urbem; mortuo autem ſibi ſuccederent, accedente tamen novo Cleri Romani Populique conſenſu: & hæc ultima verba patet adjeciſſe me, ut & electionis libertati, & Primatui Electi expreſſius conſulerem.

37 Schelſtratio autem oppono præterea Cardinalem Bellarminum, & antiquiores complures ab hoc citatos lib. 2 de Romano Pontifice Cap. 8. *Etſi* Petrus, inquit, *Romæ Sedem ſuam fixerat, tamen ſæpiſſime aberat, cum oporteret eum in variis locis Eccleſias conſtituere, ut Epiphanius annotavit hæreſi 27; nam propterea Petrus aſſumpſit in coadjutores Linum & Cletum, qui in abſentia ſua Romæ Epiſcopalia munera obirent.* Eodem lib. Cap. 5: *Apoſtolus Petrus, paſſione ſua imminente, beato Clementi Sedem Epiſcopalem reliquit. Id teſtantur graviſſimi Auctores, Tertullianus de Præſcriptionibus; Hieronymus lib. 1 in Jovinianum, & in Caput 52 Iſaiæ; Ruffinus Præfatione Recognitionum & invectiva in Hieronymum; Joannes III Papa in Epiſtola ad Epiſcopos Germaniæ; & præterea Clemens ipſe lib. 7 Conſtitutionum Apoſtol. Cap. 37; Anacletus Epiſtola 1; Alexander epiſt. 1; & Damaſus in vita Petri. Ceterum Petro mortuo Clemens in Sede Apoſtolica ſedere noluit, donec vixerunt Linus & Cletus, qui ipſius B. Petri adjutores in Epiſcopali officio fuerant.* Hactenus Bellarminus. Satiſne hæc ut apponantur unius Schelſtratii auctoritati?

38 Quid ſi autem ipſe Schelſtratius contra ſe fateatur ſententiam meam eſſe communiſſimam, ei ſuffragari *Cardinalem Baronium, Binium, & plerosque peritos*? Schelſtratium itaque audiamus, Antiquitatis illuſtratæ parte 2, Diſſertatione 3 cap. 2 num. 254: „Plerique „eorum ſuſtinent Linum & Cletum à „S. Petro ante Clementem fuiſſe electos Vicarios, aut Chorepiſcopos. Ita „indicaverat S. Epiphanius hæreſi 27 „& tamquam veterum traditionem ſtatim uſurpaverat Auctor præfationis „ad libros Recognitionum, Ruffino „attributæ: *Quod Linus & Cletus fuerint quidem ante Clementem Epiſcopi in urbe Roma, ſed ſuperſtite Petro.* Idem; „*Auctor* libri Pontif. in Petro: *Hic ordinavit duos Epiſcopos, Linum & Cletum, qui præſentialiter omne miniſterium Sacerdotale in urbe Roma populo, vel ad ſe venientibus exhiberent.* Idem plane „Chronicon Guilielmi de Nangis: *Ceſſit Clemens Lino & Cleto, qui ante eum ſcribuntur, eo quod ab ipſo Principe Apoſtolorum fuerant ad Sacerdotale miniſterium habendum Epiſcopi ordinati.* Idem „demum Albertus Stadenſis in Chronico per Patricium Junium relato: „Clemens, *quamvis à Beato Petro eſſet electus, tamen coegit Linum & Cletum ante ſe pontificari.* Et ſic quoque Cardinales „Baronius & Bellarminus, quos cum Binio ſecuti ſunt plerique periti, idque „moti eo fundamento, quod attingit „Chronicon Epiſcoporum Metenſium, „relatum à Chriſtiano Lupo in cap. 32 „Tertulliani: ubi ſcribit, tempus Lini & „Cleti incurrere in Petri Epiſcopatum, „& addidit: *Niſi tempora Pontificatus Lini atque Cleti, ſub ſpatio Præſulatus B. Petri comprehenderis; non ſibi conſone reſpondebunt anni Pontificum Romanorum annis Imperatorum*„. Ad quæ hic aliud non reſpondet Schelſtratius, quam *Vicariatum hunc graviſſimis difficultatibus obnoxium, & ob plures rationes à ſe rejectum eſſe.* Nobis vero nulla apparet difficultas, quæ commode non ſolvatur. Experire, Reverende Pater, ſi lubet.

39 Ad ſecundam probationem de Epiſcopis

ſcopis Epheſinis ſic reſpondes num. 28: *Non minus infeliciter & ignoranter ex Actor. 20 num. 28 probare molitur Papebrochius, unius ejuſdemque Eccleſiæ Epiſcoporum pluralitatem.* Locus Actorum eſt, ubi Paulus Epheſios alloquens, dicit: *Attendite vobis & univerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei.* Pro quorum verborum interpretatione remittis me ad Raynaudum, qui citans Benedictum Juſtinianum, Eſtium & Cornelium à Lapide, ait, *Apoſtolum per Epiſcopos deſignare Sacerdotes.* Quod mox probare niteris ex Capitis titulo, in quo nulla mentio fit de Epiſcopis; ſed dicitur, quod *Paulus advocatos ex Epheſo Presbyteros exhortatur, ut vigilantes ſint in regenda Eccleſia.* Tum tibi ipſe jus dicens, ſic concludis: *Quæ ſufficiant ad confundendum Papebrochium, cum non niſi ex Petro de Marca, Auctore Eccleſiæ bicipitis, Marco Antonio de Dominis, & ſimilibus damnatis Auctoribus, allatum Apoſtoli locum interpretando argutetur.*

40 Reverende Pater Profeſſor, hanc accepi ab omnibus paſſim S. Scripturæ interpretibus receptam regulam, verba S. Scripturæ accipienda eſſe in ſenſu proprio plano & magis obvio, niſi ex eo abſoni quidpiam inferri poſſit; quod in caſu hic controverſo non poſſe inferri, patet ex iis quæ de pluralitate Epiſcoporum in una civitate hactenus diſſeruimus, & mox ſequentur. Nomen Epiſcopi in primitiva Eccleſia uſurpatum fuiſſe ſignificatione magis ampla, ut complecteretur etiam Presbyteros, non inficior; uti & nomen Presbyteri acceptum, non pro ſecundi tantum, ſed pro primi quoque ordinis Sacerdotibus ſeu Epiſcopis. Verum quidni in ſtricta ſignificatione accipiamus voces, ubi latiorem non ſuadent circumſtantiæ? Ais, titulum Capitis meminiſſe Presbyterorum, non autem Epiſcoporum. Quid inde? Idcóne de Epiſcopis non agitur in textu? Titulus non debet referre diſtincte ſingulos gradus eorum qui textu comprehenduntur. Sub termino generali Presbyterorum, qui numerum longe majorem conficiebant, complectitur auctor tituli etiam Epiſcopos, qui pauci aderant. Sic cum in textu verſu 17 dicitur: Paulus *à Mileto mittens Epheſum, vocavit Majores natu Eccleſiæ*; intellexit Epiſcopos & Presbyteros teſte Eſtio; quem perperam mihi objicis, tanquam ſi ſolos Presbyteros intelligeret. Utriuſque ordinis Sacerdotes hic admittit etiam à Lapide, quamvis cum Eſtio putet non ſolius civitatis Epheſinæ, ſed aliarum etiam Aſiæ civitatum Epiſcopos deſignari.

41 Tu autem, Reveren Pater, mordicus ſuſtines, ſolos deſignari Presbyteros; neque tum ex Titulo, qui neque Scriptura ſacra eſt, neque mihi contradicit; tum ex trium aut quatuor recentiorum explicatione, ſtatuis *confundendum.* Confuſionem ſi merear, non ſubterfugio; ſed memineris, quam contra argumenta negativa invehi ſoleas. Atqui hic argumentum negativum eſt, petitum à titulo Capitis, non faciente explicitam mentionem Epiſcoporum. Quid ſi autem etiam demonſtrem, locum illum de Epiſcopis ſtricte dictis, & ut modo loquimur, intelligi communiter à Doctoribus & Epiſcopis, atque ab ipſa Sede Apoſtolica; deberemne adhuc obrui *confuſione?* Hoc me numquam demonſtraturum tam confidenter aſſeris, ut certus ſis me *non niſi ex Petro de Marca, Auctore Eccleſiæ bicipitis, Marco Antonio de Dominis, & ſimilibus damnatis Auctoribus, allatum Apoſtoli locum interpretando, argutari* poſſe. Quæro igitur, an omnes Concilii Tridentini Patres ſint *damnati*, aut ejuſdem farinæ cum *Marco Antonio de Dominis, hæretico Auctore bi-*

bicipitiſ Eccleſiæ, & ſimilibus? Atqui Concilium Tridentinum diſerte locum illum Apoſtoli, ex Actorum capite 20, interpretatur de Epiſcopis, prout vox hæc hodie in uſu eſt. Inſpiciatur tantummodo Concilii illius Seſſio 23, capite 4 de Sacramento Ordinis, ubi ſic definitur: *Sacroſancta Synodus declarat præter ceteros Eccleſiaſticos gradus, Epiſcopos, qui in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt, ad hunc Hierarchicum ordinem præcipue pertinere, & POSITOS, ſicut idem Apoſtolus ait,* à SPIRITU SANCTO REGERE ECCLESIAM DEI, *eoſque Presbyteris ſuperiores eſſe, ac Sacramentum Confirmationis conferre.* In margine notatur. *Actor.* 20: atque inde verba deſumpta eſſe, per ſe evidens eſt. Undenam autem communen Eccleſiæ ſenſum certius diſcas, quam ex Concilio œcumenico?

42 Alia nunc ſupereſt quæſtio, an Epiſcopi, quos Apoſtolus alloquitur, fuerint civitatis Epheſinæ tantum, an totius Aſiæ. Reſpondet Eſtius, quod *Apoſtolus mittens Epheſum, quæ erat Metropolis Aſiæ, juſſerit vocari Epiſcopos ſingularum Urbium, ut ad ſe venirent.* Hoc quidem Eſtii effugium eſt, ut non cogatur admittere plures ejuſdem civitatis Epheſinæ Epiſcopos; verum ſi attentius conſideretur textus Scripturæ, nihil ejuſmodi apparebit; ſed potius convocatos tantum eſſe Epheſinos; cumque inter hos quoſdam vocet Apoſtolus *Epiſcopos* veros, & Presbyteris majores, ut interpretatur Tridentinum; ſequitur plures fuiſſe Eccleſiæ Epheſinæ Antiſtites. Repetamus Scripturæ verba: Paulus *à Mileto mittens Epheſum vocavit Majores natu Eccleſiæ*, nempe Epheſinæ, non ait *Eccleſiarum.* Neque ex eo quod Epheſus Metropolis modo ſit, ſequitur fuiſſe ab illo tempore; &, ſi fuiſſet, nondum foret evidens, vocatos eſſe omnes illius regionis Epiſcopos.

43 Reſtat verbum de Canone 8 Concilii Nicæni, quem adeo non favere mihi & Petro de Marca dicis, ut potius adverſetur. Adverſitatem non video; fateor tamen Canonem illum, ut inter 20 vulgatos Latine paſſim legitur, ſic eſſe conceptum, ut videatur poſitus ex occaſione Novatianorum Epiſcoporum pænitentium, quos cum ad Eccleſiam redeuntes ſtatuiſſet Synodus *honorem Presbyterii poſſidere*; mox addit, *niſi forte placuiſſet Epiſcopo*, Catholice inſtituto, *nominis eum honore cenſeri. Si vero hoc ei minime placuerit, providebit ei aut Chorepiſcopatus aut Presbyterii locum, ne in una civitate duo Epiſcopi probentur exiſtere.* Sed qui Schelſtratium allegas, Pater Rev. potuiſti apud eum legere in libro, quem edidit primum ſub titulo *Antiquitas illuſtrata* an. 1678 parte 2 num. 166; Canones illos Nicænos latinitate donatos fuiſſe à Dionyſio Exiguo, centum & amplius annis juniore, nec tam perito Græcæ linguæ quam fuerit Ruſinus, eoſdem Canones haud paulo clarius interpretatus: legere etiam ibidem potuiſti, Græcum & originarium eorumdem Canonum contextum adhuc requiri, unde definiatur, rectene Rufinus veluti Canonem, à priori diſtinctum, poſuerit, *Ne in una civitate duo Epiſcopi ſint.* Cum autem præter ſolius Raynaudi auctoritatem, nihil adverſus me & Petrum de Marca proferas, non eſt cur me defendam operoſius. Nam quidquid contra Illuſtriſſimum auctorem illum debaccheris; aio, non minori apud omnes antiquitatum notitia inſtructum cenſeri quam Raynaudum, Sed de Marcâ pluribus ſequenti paragrapho.

44 Denique quod legitima Eccleſiæ auctoritate plures aliquando fuerint ejuſdem civitatis Antiſtites, confirmat Cardinalis Baronius apud Eximium P. Chriſtianum

ſtianum Lupum in Notis ad Tertull. capite 32 pag. 524: „ Ad hæc, inquit, „ ſcribit in ſuis Annalibus D. Cardinalis „ Cæſar Baronius: *Legimus apud Clementis Conſtitutiones, quibus interdum uſi ſunt „ viri ſanctiſſimi, necnon eruditiſſimi, Eccleſiæ Antiochenæ à Petro Euodium, Ignatium vero à Paulo eſſe creatos Epiſcopos: „ nec ſane unum poſt alium, ut de ceteris „ ibi dicitur, ſed ſimul. Quod tunc quidem „ factum ibi videtur, quod diſſenſio inter „ fideles qui ex circumciſione, & eos qui „ ex gentibus ad fidem venerant, eſſet concitata; quo circa, quamdiu illa perduravit, „ illud remedium fuiſſe adhibitum, ut uterque ſederet, alterque eorum præeſſet eis, „ qui ex Gentibus ad Eccleſiam veniſſent. „ Verum eo tandem ſublato diſtinctionis pariete, ſub uno eodemque Paſtore utrâque „ collectâ Eccleſiâ, non amplius duobus, ſed „ uno tantum fuit opus Epiſcopo.* Quod (pergit Lupus) an ſubſiſtat ignoro „. Neque ego tamquam certum affirmo; ſed, quid, ſalvo meliori, *videatur*, tamquam veriſimile, propono, ſapientum trutina diſcutiendum.

45 Hoc exploratum apud omnes eſt, ob nimiam diœceſium amplitudinem ordinatos multo tempore fuiſſe *Chorepiſcopos*; non *ἀπὸ τοῦ χόρου choro*, ſed *χώρου regione* dictos, quaſi *Epiſcopos regionarios*, de quibus multa erudite Cangius in Gloſſario. Atque iſto modo etiam nunc Romæ, præter ſummum Pontificem, ſunt alii duo Epiſcopi, unus dictus *Vicarius*, qui pro Papa exercet omnia Ordinarii munia in Urbe, tamquam in Epiſcopatu Romano; alter *Vices-gerens*, qui & ipſe Epiſcopalia obit, Ordines ſacros confert, Reliquias approbat; ipſi Vicario, qui ſub Pio IV cœpit ex Cardinalibus ſumi, ſubordinatus. Et hic quidem nunc ordinari ſolet ad titulum alicujus in partibus infidelium deſolatæ Eccleſiæ: ſed primis decem aut duodecim ſeculis id in uſu fuiſſe haud quaquam reperi; adeoque ſic ordinatus, cenſebatur ejus urbis Epiſcopus ſecundarius, ad cujus ſubſidium unice ordinabatur.

§. V. *ACCUSATIO.*

Papebrochius cum Marco Antonio de Dominis, & Auctore Eccl[e]ſiæ bicipitis, ex S. Epiphanio perverſè intellecto, molitur probare, Paulum cum Petro Romanum fuiſſe Epiſcopum.

RESPONSIO.

46 Quid eſt homines importunis repetionibus, non ad nauſeam tantum provocare, ſed quodammodo mactare; ſi hoc non eſt? Paucis tibi repeto, quod pro tribus aut quatuor Neotericis, quos mihi objicis, tot repoſuerim Patres, Romanos Pontifices, Cardinales, alioſque ſummæ auctoritatis Scriptores ut tui cum his nulla ratione conferri mereantur. Quis igitur cenſuram hanc tuam non rideat iterum inculcatam? *Unanimi, inquis, omnium proborum Catholicorum conſenſu eſt S. Epiphanium nequaquam intendiſſe aſſerere, Paulum cum Petro urbis Romæ fuiſſe Epiſcopum.* Nimis reſtrictum facis numerum proborum Catholicorum, dum ab eo tot tantoſque & ſanctiſſimos viros, atque ipſum Epiphanium excludis. Hic hæreſi 27, non tantum dixit; *Romæ primum omnium Petrus & Paulus fuerunt Apoſtoli*; ſed addit, *pariter & Epiſcopi*, Recentiores quidem aliqui hoc torquen-

do explicant ita, ut ſignificentur tantum fuiſſe *Romæ Epiſcopi*, non autem *Epiſcopi Romani:* verum obſtruitur iſtud effugium verbis Epiphanii ſequentibus ibid. *Utcumque res habuerit, Romanorum Pontificum iſta eſt ſucceſſio: Petrus & Paulus, Linus* &c. Audis, Reverende Pater, *ſucceſſionem*, non ſolum *Pontificum* Romæ, ſed *Pontificum Romanorum*? Vocem tamen, *Pontificis*, uti paſſim in Horis Canonicis, accipio pro Epiſcopo, non pro ſupremo Eccleſiæ Capite.

47 Cum autem toties ingeras Marcum Antonium de Dominis, Archiepiſcopum Spalatenſem, Apoſtatam, quaſi ci Conſentiam; reſpondeo, diſtinguendo: Conſentio in hoc præciſe, quod admittam Paulum fuiſſe cum Petro Epiſcopum Romanum, in quo etiam conſentientes habeo ſanctos Patres paſſim, Cardinalem Bellarminum, alioſque ſupra citatos, concedo: Conſentio illi, aſſerenti Paulum ita fuiſſe Epiſcopum Romanum, ut fuerit nullo modo ſubordinatus aut ſubjectus, ſed per omnia auctoritate æqualis Petro; atque illi æquales facio ceteros Apoſtolos, eamque auctoritatem univerſalem, Epiſcopalem, & Apoſtolicam ad omnes Epiſcopos aſſero dimanaſſe, & ſimile quid admittendum in Presbyteris, nego. Ipſum Apoſtatam in ſua Republica lib. 2 cap. 5, loquentem audiamus: *Jam enim*, inquit, *probavi, omnibus Apoſtolis in ſolidum, in tota plenitudine poteſtatis, ſuccedere omnes Epiſcopos, & non minus ſuccedi plene reliquis Apoſtolis, quam Petro, in ſolidum; ſed Presbyteros etiam Apoſtolis ſuccedere vere & realiter, non ſimilitudine ſola.* Ibid. *Epiſcopos ſuccedere Apoſtolis in tota eſſentiali auctoritate prædicandi, & univerſaliter regendi Eccleſiam.* Atque ita, Eccleſia, non biceps tantum eſſet, ſed tot capitum monſtrum, quot fuerunt Apoſtoli, & quot ſunt Epiſcopi, ſi non etiam quot Presbyteri.

48 Quid Auctores bicipitis Eccleſiæ tradiderint, ipſum nomen bicipitis Eccleſiæ utcumque indicat; ut nempe Petrus & Paulus fuerint duo Eccleſiæ Capita, quorum ſingula ſupremam & nullo modo alterius juriſdictioni ſubjectam poteſtatem haberent, Eccleſiam tum Romanam, tum Univerſalem gubernandi. Ab hoc errore, hæreſeos recte condemnato, tam remotus ſum, quam Bellarminus hæreticorum malleus, & tot Romani Pontifices, SS. Patres, aliique, tum veteres, tum recentiores, ſupra citati. *Paulus*, inquis, *hoc tantum ſenſu dici poteſt Epiſcopus Romanus, quod in ſubeundis Romæ muneribus Epiſcopalibus fuerit Petri adjutor.* Jam ecce, R. Pater, locutionem tandem à te admiſſam, in quam tot paragraphis, tot invectivis & cenſuris declamaſti. Explicationem iſtam quidem, loco à te accuſato, non expreſſi, contentus locutione ſimplici, à tot Patribus, Pontificibus & Scholaſticis æque ſimpliciter adhibita. Vel igitur Pontificum, SS. Patrum, aliorumque Auctorum ſententiæ, quas pro me hoc Articulo adduxi, explicationem tuam patiuntur, vel non. Si illæ patiuntur, cur non patitur mea, iiſdem terminis concepta? Si illæ non patiuntur, ſed Romani Epiſcopi nomine plus aliquid intelligunt; dicito quid iſtud ſit, & quid amplius ex verbis meis valeat extundi. Plus, inquis, vult Papebrochius; nam aſſerit, *Paulum recte, ſeu proprie dici poſſe Epiſcopum Romanum cum Petro fuiſſe.* Reſpondeo, aſſeruiſſe me, quod *recte dici poſſit*; quod autem *poſſit dici proprie*, numquam aſſerui, aut cogitavi. Interpretatio hæc quidem tua eſt, R. Pater; ſed quam inepta, demonſtravi Art. 2 §. 1. Recte dicitur quidquid dicitur in ſacra Scriptura, quidquid in Conciliis œcumenicis, quidquid à Pontificibus & Patribus communiter; nemo tamen negare poteſt,

teſt, quin plurima, & quidem imprimis in ſacra Scriptura, dicantur non proprie. *Recte* illic idem eſt, quod *Vere*: ſic dicit Chriſtus, *Caro mea vere eſt cibus, & ſanguis meus vere eſt potus: Ego ſum vitis vera.* Dicitne propterea carnem ſuam eſſe proprie cibum, ſe eſſe vitem proprie dictam? Utrumque quidem terminum, *vere & proprie*, uſurpat Petrus de Marca Archiepiſcopus Pariſienſis; ego tamen, quamvis Diſſertationem ejus laudaverim, utpote ex profeſſo ſcriptam contra bicipitis Eccleſiæ Auctores, ſponſorem ſeu vadem me preſtare nolui ſingulorum ab eo dictorum; ideo ſtudioſe prætermiſi vocem *Proprie*, quia vulgari uſu, hoc ſaltem tempore, Paulus, Romanus Epiſcopus, proprie vocari non ſolet.

49 Multum quoque ſcandalizaris ex his duabus ſequentibus Petri de Marca propoſitionibus: *Ex æquo ſuper omnes Apoſtolos Eccleſiæ ſoliditas fundata* eſt: & *Nulla itaque poteſt reperiri in Petro prærogativa, quod attinet ad Prædicationis vel Sacerdotii munus, nec etiam quoad poteſtatem Eccleſiarum inſtituendarum, nempe præficiendo illis Presbyteros & Epiſcopos, vel etiam in reos animadvertendo monitionibus & cenſura divina.* Sed cur, R. Pater, omittis quod illic interjicitur, *Caput in Petro inter duodecim conſtitutum, ut Schiſmatis tolleretur occaſio?* Sic itaque Antiſtitem hunc interpretor, ut Apoſtoli omnes ex æquo acceperint Sacerdotii & Epiſcopatus characterem, præterea poteſtatem prædicandi ubique Euangelium, ubique adminiſtrandi Sacramenta, ubique erigendi Epiſcopatus, corripiendi & puniendi Epiſcopos; ita tamen, ut ſupremæ Petri directioni & juriſdictioni obnoxii ipſi quoque Apoſtoli eſſent, poſſet ab eorum ſententia ad eum appellari, atque ipſi à Petro poſſent huc illuc mitti, &, ubi opus foret, etiam adigi præcepto. Si aliter explicari Marca voluerit, ab eo recedo. Sic etiam in Paralipomenis ad Conatum pag. 32 eum interpretor, ut velit, *Supremi judicii infallibilitatem à Sede Romana peti.* Quam ob cauſam litem à Paternitate veſtra non expecto: ſi intentent alii, reſpondebo ut ad quæſtionem præcedentem.

50 Quoniam vero Petrum de Marca appellare non deſinis *Auctorem malæ notæ, utpote damnatum ab Eccleſia*; ex eruditiſſimi totaq; Gallia celeberrimi Stephani Baluzii Præfatione, intellige, quo impulſore ſcriptum, & quomodo acceptum Romæ opuſculum iſtud ſit, de quo præter Patern. Tuam hactenus queri auditus eſt nemo. *Opuſculum,* inquit, DE SINGULARI PRIMATU PETRI, *ſcriptum eſt occaſione graviſſimæ quæſtionis, de duplici Capite in Eccleſia, quæ anno 1647 mota eſt in Gallia; pleriſque unicum tantum Caput, videlicet Petrum, in ea conſtituentibus; quibuſdam vero cenſentibus, Paulum quoque Eccleſiæ Caput cum Petro fuiſſe. Cum hæc quæſtio diſtraheret in partes ingenia eruditorum, Innocentius Papa X à Marca impetravit Exercitationem illam, quam is ſcripſit Barcinonæ* V *Kalendas Iunias. Ea porro ſic placuit Innocentio, ut eam publice legi juſſerit, atque hinc ſingularem quamdam, de Marcæ in Sedem Romanam propenſione, acceperit opinionem.*

51 Hanc opinionem luculentius etiam Innocentius declaravit, quando proximi Januarii Idibus eundem Petrum de Marca inſtituit Epiſcopum Conſeranenſis Eccleſiæ, ad quam fuerat jam ante quadriennium nominatus a Rege; quin etiam anno 1654 placuit Patribus Purpuratis & eorum Patri Innocentio, ut vir ſummus Eccleſiæ Toloſanæ præficeretur Archiepiſcopus; ac denique die quarto prius quam moreretur Petrus de Marca (obiit autem 29 Junii 1662) accepit *Alexandri VII* litteras, quibus eum faciebat certiorem de tranſlatione ejus ab Eccleſia Toloſana ad Pariſienſem. Quid vero

Iulius Card. Roſpiglioſus, poſt annos 5 futurus Clemens IX? Intellecta Petri morte, Clariſſimo Viro Samueli Sorberio laudavit in defuncto *vitæ innocentiam & aſſiduum Religionis ſtudium*; quo *ſublato*, *plurimam in Chriſtiana Republica factam eſſe jacturam, intelligunt & dolent omnes.* Acceptâ deinde illius brevi vita, per Baluzium edita; *Non diffiteor*, inquit, *Illuſtriſſimi viri Petri de Marca, Pariſienſis Archiepiſcopi mortem, acerbam mihi & luctuoſam fuiſſe; cum nefas eſſet non dolere Præſulem, religione & doctrina eximium, Apoſtolicæ Sedis obſervantiſſimum, & in magno auctoritatis gradu poſitum, alieniſſimo Chriſtianæ Reipublicæ tempore nobis ereptum.*

52 Aſt liber ejus *de Concordia Imperii & Sacerdotii ſeu de libertatibus Gallicanæ Eccleſiæ*, Romæ diſplicuit, & anno 1642 rurſumque 1646 relatus eſt in prohibitorum Indicem. Non diffiteor. Sed quid attinebat hujus vulneris meminiſſe, cum id ad rem noſtram nihil faceret? Plenam certe ad ſuas de opere iſto querelas ſatisfactionem accepiſſe Apoſtolicam Sedem, teſtabatur fiducia illa, qua Innocentius X poſtulavit ab eo refutari eam ipſam hæreſim, cujus Tu & illum & me temere inſimulas. Si Tuæ Paternitati nondum is fecit ſatis, ſed etiam in hac ipſa Exercitatione, quam apte inſerendam meis Paralipomenis judicavi, eadem aut etiam multo graviora peccari cenſes; non me, ſed ipſum reum cita: forte non deerunt alibi, qui pro mortuo reſpondeant, tibique os obſtruant, haud paulo quam ego inclementius.

ARTICULUS OCTAVUS.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur illa quæ Papebrochius habet inter Acta Sanctorum contra Emm. DD. Cardinales eorumque dignitatem.

RESPONSIO.

SUmmam deberi venerationem Eminentiſſimis Dominis S. Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, nemo Catholicus negat; immunitatem tamen ab omni erroris aut defectus periculo nullus tribuit: & quis Polemicus ſcriptor judicium ſuum ita ſemper noverit inflectere, ut cuilibet quantumvis eminentis dignitatis auctori, privata auctoritate ſcribenti, in omnibus conſentiat? aut quis Hiſtoricus vitas & electiones Romanorum Pontificum ita temperaverit, ut nihil uſpiam labis aut nævi in ullo eligentium appareat, vel ab alio ſcriptum referatur?

2 Quemadmodum tamen in dogmatibus, ita & in factis numquam erro volens; nedum in iis, in quibus maculæ aliquid proximi famæ aſpergeretur. Hinc ſi quid ex ignoratione detractum, præſertim ſi viri Principis, & quidem Purpurati Patris læſa dignitas; non alia reſponſio adhibenda eſt, quam prompta & perſpicua retractatio. Porro quam ego hactenus, in retractando vel minimo lapſu, haud ſegnis fuerim, agnoſcunt omnes, veritatis quam criminationis amantiores. Videamus numquid à me ulterius merito requiri poſſit. *Cum Papebrochius*, inquis, *nemini parcat, nequidem ſummis Chriſti in terris Vicariis Pontificibus Romanis, ut patet ex dictis Art. 3; non erubeſcit etiam Eminentiſſimos Dominos S. R. E. Cardinales, nulla ſervata religioſa modeſtia & reverentia illis debita, taxare; nunc ſimoniæ illos inſimulans, nunc ignorantiæ arguens, nunc aliter cenſurans; quaſi ipſi eſſent ſimiles, ipſeque ſolus etiam ſupra illos ſapientiſſimos ſaperet.* Ita pro ſua ſapientia & modeſtia, religioſo Superiore digna, loquitur R. P. Provincialis; addens, futurum ut probationes *pateant ex decurſu.*

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius varios producit libellos Anonymos, derogantes honori Eminentiſſimorum Dominorum S.R.E. Cardinalium.

RESPONSIO.

3 Cum frequentius contingat monumentorum veterum Auctores, ſolo nominis titulo expreſſos, ab hoc nihil ponderis accipere, niſi ipſi aliunde noti laudatique habeantur; ſed quidquid merentur æſtimationis debeant plerumque ſumere ab ipſo quod poſteris reliquerunt ſcripto; hinc fit ut Hiſtorici, talibus monumentis uſuri, non multum angantur defectu nominis proprii (quamvis hoc quoque ſoleant indagare & proferre, cum poſſunt) magis autem laborant, ut definiant, quam prope præſens vel longe abſens factis relatis Auctor quiſque fuerit; quam graviter, quamque prudenter ſcripſerit; quam nullo ſiniſtro affectu abreptus.

4 Hæ tam neceſſariæ ad fidem promerendam qualitates, vix hoc ſeculo creduntur inveniri in iis, qui Acta Conclavium Pontificiorum litteris mandant, licet præſentes fuerint in Conclavi; communi vel privato Cardinalium incluſorum miniſterio ſervientes. Tales enim ſæpe nunc deprehenduntur, falſa cum veris, certo comperta cum vanis rumoribus, non raro miſcere. Continuaturus igitur Pontificum Hiſtoriam, eorumq; Chronologicam tractationem, per ſe inamœnam, condire volens variarum rerum eo ſpectantium notitiis, & veteribus Latinis, qua ſcriptis, qua impreſſis relationibus; progreſſus eo modo ſcribendi ſum, uſque ad Nicolai V Pontificatum, & annum 1447. Studui etiam cum optimis quibuſque Auctoribus declarare, non ſolum quo anno & die deceſſor Pontifex obierit, & ſucceſſor ſedere cœperit; ſed etiam quid intermedio tempore actum ſit.

5 Animadvertens autem, quod Hiſtoriæ Conclavium, Roma mihi miſſæ, & Clemente VII poſteriores, non eâdem procedebant ſimplicitate, qua priores; & quod eadem nimis prope accederent ad præſentia tempora, incurrendæ alicui offenſioni magis obnoxia; nolui tali periculo me meumque librum exponere, & à reddendis Latine iis quæ ſolum Italice ſcripta inveniebam, abſtinere ſtatui; exceptis paucis, prædicto Clemente VII antiquioribus; quarum aliquas ſatis fideles exiſtimabam; eas ſcilicet, quibus continebatur creatio Nicolai V & Calliſti III; eas item quas Joannes Brocardus Clericus Cameralis, magnæ vir auctoritatis, poſt obitum Alexandri VI ac Pii III conſcripſit, aliaſque nonnullas; deinde, ut cœpta rerum ſeries pertexeretur, addidi paucas quaſdam alias.

6 In his ultimis, liberiori exaratis ſtylo, nonnulla continebantur, electis quidem non indecora, ſed eligentium, uti & aſpirantium aliquibus, vel hos præ aliis eligi cupientibus, haud æque honorifica: quæ tamen minime reſecanda tunc putavi; ratus, quod ad fidelitatem pertineret, nihil mutilum dare. Nam ex talibus fructus videbatur poſſe exiſtere, quem indico parte 2 pag. 127; ut ſcilicet appareret, quomodo *divina ſapientia quandoque, ad ſtuporem omnium, confundat humanam; manibuſque palpari faciat, maxime ſecretas diſſimulataſque negotiationes, quibus politica ratio impendit*

quidquid

quidquid habet oculorum, momento diſſipari; & cæleſti quadam operante virtute, in effectum ab intento diverſiſſimum evadere.

7 Verum hoc conſilium, quantumcumque recta mente ſuſceptum, improbari intelligens; ſuggerentibus Dominis Cardinalibus, quibus diſplicuit talia in libro meo Latine legi, Proteſtationem ſcripſi imprimendamque curavi, ut, ſi ita videretur ſacræ Congregationi, ſub cujus examine iſte aliique mei libri erant, ponatur ante Tomum 2 Junii, nunc ſub prælo ſudantem. Hæc Proteſtatio, præter alia haud inutilia, docebat imprimis meam ad correctiones ſuſcipiendas promptitudinem; quantumque abſit ut præſumam, *ſolus ſupra ſapientiſſimos ſapere*, & *nulla ſervata religionis modeſtia & reverentia illis debita, taxare Emm. Dominos Cardinales*: ita enim ordior.

8 *Non ſolum verbis profeſſi ſæpius, ſed rebus etiam ipſis teſtati, quod de aliquo noſtro defectu moniti, eum velimus prima data occaſione ſupplere; idem iterato hic facimus, quando Sacra Indicis Congregatio gratia deſideratiſſima nos dignatur, Acta Sanctorum recognoſcens, per deputatos à ſe Cenſores. Tantum dolemus, quod qui defectuum talium notitiam accipiunt, non ſimul etiam ſemper accipiant notitiam pridem præſtitæ, ut pollicebamur correctionis.*

9 Hæc præfatus, queror ex talis correctionis pridem præſtitæ ignoratione fieri, ue etiam nunc arguar de vario vel claritatis, vel veritatis, vel etiam lenitatis defectu, quem tamen mox alio loco vel Tomo ſupplevimus & emendavimus; prout etiam aliquoties in his ipſis meis reſponſionibus factum, ac ſpecialiter Art. 45. 4.

10 Idem feci in aliis pluribus, puta de Officio SS. Sacramenti, à S. Thoma compoſito, parte 2 Conatus pag. 51; de Ætate S. Franciſci Paulani Tom. 7 Maji pag. 658, &c.) eâdemque promptitudine per dictam Proteſtationem mandavi expungi totas Hiſtorias Conclavium, ut quæ plane nullius auctoritatis Romæ ſint; multaque aut ex ignorantia aut ex partialitate narrent, de quibus merito ſubinde queri poſſit Illuſtriſſima Poſteritas.

11 Denique declaro, *conſilii quoque noſtri eſſe, totum ad Catalogos Pontificios Chronico-hiſtoricum Conatum, novo ſtudio recognoſcere, ac denuo imprimendum dare; omiſſis Conclaviſtarum narrationibus omnibus, ſuppletiſque defectibus, tum iis, quos Paralipomena notant, tum aliis, quos vel ipſi interim obſervavimus obſervabimuſque, vel Eminentiſſimi Patres, Sacræ Indicis Congregationi præpoſiti, aliive ſuggerere nobis dignabuntur.*

12 Hæc aliaque iſtic deducta, ſi Eminentiſſimis Dominis monitoribus meis fecerunt ſatis, uti feciſſe ſpero, nihil eſt cur ultra purgare me coner Accuſatori meo, neſcio an ullius de me bonæ cogitationis capaci, quin potius novam hinc anſam criminandi ſumpturo. Numquid enim ſuam vel malevolentiam, vel rerum ignorantiam manifeſtat; cum indignatur, & quaſi *ad dehoneſtandum infamandumque ſacrum Purpuratorum Patrum Collegium effutire* me ait, in Joanne XIX, *Vacationem Sedis prorogatam eſſe ad integrum menſem, ut interea largitionibus & muneribus expugnarentur Electorum animi, & ſic coëmptis per nefas ſuffragiis eligeretur ineptus?*

13 Produxeram è manuſcripto noſtro tempus Pontificatus Benedicti IX, idque cum ejuſdem conferens; *Puto*, inquiebam, *Sedis vocationem* (ab obitu Joannis XIX uſque ad præfatum Benedictum) *prorogari poſſe ad integrum menſem & dies duos; qui facile effluxerunt, priuſquam defuncti Pontificis frater electorum animos eatenus expugnaret largitionibus ſuis, quatenus opus fuit, ut coëmpta per nefas ſuffragia in favorem filii, omnimodis ad tale munus inepti, ſuperarent juſtam*

juſtam refragationem meliorum & ſaniorum. Quantum hæc differunt, mi Pater, à fictione tua? Fingis à me vocationem Sedis *prorogatam eſſe* ad integrum menſem; ubi tantum puto ad iſtud ſpatium temporis *prorogari poſſe* ex calculo meo, non ex prava Cardinalium intentione. Fingis præterea peſſimam hic particulam cauſalem, *Ut:* quaſi aſſeruerim prorogatū à Cardinalibus tempus vacationis, *ut interea* muneribus cumularentur: ubi è contra totius artificii auctorem ſtatuo Principem laicum, *defuncti Pontificis fratrem.* De hoc fratre altum ſiles, Rev. Pater, ut crimen, quod hic commiſit corrumpendo, à me conjici videretur in Cardinales.

14 Tantum igitur oſtendo, ad ſalvandam ſententiam citati manuſcripti, quomodo potuerit ad menſem prorogari electio artibus fratris defuncti Pontificis, filium ſuum modis omnibus in Sedem Patrui Pontificiam intrudere ſatagentis, ſolicitando animos Electorum, promittendo, largiendo. Factum id eſt anno 1033, mortuis Benedicto VIII & Joanne XIX, filiis Gregorii Comitis Tuſculani, non minus virtute quam nobilitate claris; ſed in hoc vel infelicibus vel male conſultis, quod fratri ſuo Alberico Comiti Tuſculano, tantam reliquerint potentiam, in ſumma illius ſeculi corruptela, ut per illam ejus filius Theophylactus *puer annorum circiter duodecim, ordinatus* ſit Pontifex *contra jus faſque: quem ſcilicet ſola pecunia auri & argenti plus commendavit quam ætas aut ſanctitas.* Ita Glaber Rodulfus, hoc ipſo tempore vivens; cujus hanc ſententiam, tam apud Cardinalem Baronium, quam apud me legere potuiſti.

15 Quando electus puer eſt, non plures quam novem Cardinales ſcitur Romana Eccleſia habuiſſe; præter Epiſcopos ſuffraganeos Pontificis, tunc quidem in conſeſſu priores, necdum tamen Cardinalibus adnumeratos. Ad iſtorum vero tam paucorum & debilium commendationem, potius quam ad eorum vituperium facit, quod integro menſe opus habuerit Albericus, ut eos induceret (ſi tamen inducti revera fuerunt) ad faciendam vel tolerandam ordinationem hominis tam inepti. Baronius certe ſic ſcribit num. 5. *Albericus Romanos, quos novit potentiores, aggreditur, quos expugnatos auro ſibi devincit, quorum emptione ſuffragiorum, quam conceperat, parit iniquitatem.* De hoc Pontifice non magis honorifice loquitur S. Petrus Damiani, dicens, quod *uſque ad finem, ſemper luxuriis inquinatus fuit.*

16 Quid quod ego non dico, expugnandos fuiſſe *Cardinalium*, ſed *Electorum* animos? Hi autem tunc temporis non erant ſoli Cardinales: nam Joannes IX in Concilio Romano anni 904 apud Labbeum tom. 9, col. 505 Canone 10, ſanxerat, ut *conſtituendus Pontifex, convenientibus Epiſcopis & univerſo Clero eligatur, expetente Senatu & Populo.* Et in Conatu part. 1 fol. 117. num. 9, ex formula Decreti de Electione, ad Imperatorem vel ejus Exarchum mittendi, noto; pro ejuſdem confirmatione ſupplicare ſolitos, *Presbyteros, Diaconos, & univerſum Clerum, Axiomaticos etiam ſeu Exercitum & Populum Romanæ Urbis*; velut aliquam partem, pro ſuo quique gradu & ordine, in ipſa habentes electione, quam poſtulant confirmari. Et hoc poſito, etiam in iſta intruſione Benedicti IX (nam hoc nomine dictus Papa fuit) locum habere potuit, quod de ſimili alia poſt annos circiter 50 ſcribit S. Petrus Damiani apud Baronium, ad annum 1033. n. 6, ut illa quoque facta ſit *Cardinalibus*, ſaltem aliquibus & melioribus, *reclamantibus, obſiſtentibus, & terribiliter anathematizantibus* .... (dum

pecunia per regiones, andronas, vel angiportus in populo erogatur.

17 Hujus temporis calamitates, per Principum ſecularium potentiam inductas, multis deplorans Baronius, dolet etiam miſeram Cardinalium tunc conditionem, *ut vel pati cogerentur intruſum, aut alium eligendo ſchiſma conflarent.* Dolet etiam pluribus prælaudatus Glaber, quod *Romana Sedes morbo iſto peſtifero* (Simoniæ) *per viginti quinque annorum ſpatia miſerrime laboraverat*, patiens potius quam faciens malum: & tu, Rev. Pater, (quem meus à Te accuſatus locus manu ducebat, ad iſta omnia & longe plura apud Baronium anno præcitato legenda) apud Collegium Cardinalium, hoc, tam longe alio ac feliciori tempore, calumniaris me, quaſi ad eorum infamiam pro nunc dixerim, quæ jam cogitare ſit nefas.

18 Hoc nempe ſolenne eſt Tuę Patern. res temporaque confundere, ut lectoribus tuis offundas tenebras, per quas nihil niſi fœdum & dictu horridum in libris meis videant; ubi alias agnoviſſent rerum humanarum conditionem ſemper variam; & in omnibus divinam providentiam Eccleſiæ ſuæ conſervationi ſemper & mirabiliter proſpicientem, per quam (ſicuti recte animadvertit Baronius num. 6) *tanta tunc vigebat obſervantia toto Catholico orbe erga Romanam Eccleſiam, ut quemcumque audirent Throno inſidere Petri, colere eum & venerari non detractarent; cum non ipſum ſedentem, ſed eum cujus vice ſederet imprimis intenderent.* Hujuſmodi mella, etiam inter ſpinas, legere apiculæ norunt, unde venenum araneæ: tantum intereſt, quo animo quis quid legat. Ego infelicem iſtum Papatum paucis perſtrinxeram, de ſola ſolicitus chronotaxi, cetera probra dimiſeram legenda apud Baronium: ſed Paternitas tua, iſtis omnibus diſſimulatis, proponendo verba mea illam ſolam ſpectantia, quaſi totam turpis facti invidiam in Cardinales contuliſſem; coegiſti me, ut ex Baronio hic reproducerem facti totius veritatem; quod quam mihi moleſtum fuit, tam venia dignum (ut confido) videbitur Dominis Cardinalibus.

§. II. *ACCUSATIO.*

Papebrochius meris figmentis, injurioſis cenſuris & ſatyris, evertere molitur Em. D. Card. Baronii Annales, & Chronologiam Romanorum Pontificum.

RESPONSIO.

19 Quam magnifice cenſeam de Herculeo illo, Eccleſiæque univerſæ utiliſſimo Annalium Baronianorum labore, tum alibi ſæpe, tunc dilucidius declaravi in Præfatione ante partem 1 Conatus mei ad Catalogos Pontificum, ubi num. 11 reproduco locum meum ex Vita Bollandi, ab annis triginta ſic excuſum: *Fidenter ſæpe, ſed ſemper reverenter, à ſententia magni illius Auctoris recedimus, idque abſque ulla nota vel injuria accipi volumus. Fatemur enim fieri poſſe, ut magni alicujus gigantis humeris inſidens quantumvis pumilus, proſpiciat longius aliquanto, & quæ ipſum latent intueatur.* Id autem dico, *nunc etiam fieri*

facilius, propter tot antiquorum monumentorum millia, partim à nobis recens inventa collectaque, partim ab aliis in lucem eruta, poſtquam Baronius deſiit Eccleſiaſticam Hiſtoriam per Annales digerere; quæ ille ſi videre potuiſſet, rectius utique certiuſque judicaſſet.

20 Hæc aliaque præfatus, concludo, quod *intelligi volo Baronis nomen uſurpare, tamquam viri omni exceptione majoris, nec unquam ſine honoris præfatione nominandi, niſi id affectationis ſuperſtitioſæ pluſculum haberet, neceſſitatis vero nihil; præmonito ſemel lectore, per quem deinceps nobis liceat, ſimpliciter in decurſu appellare Baronium, ſic ut nominaſſe, laudaſſe ſit, etiam iſtic ubi corrigitur.* Neſcio, Rev. Pater, utrum *Satyram* tibi ſcribere videar eo loco, aut omnem à ſententia Baronii receſſum *injurioſam cenſuram* vocandam putes. Non ita ſenſerunt de meo ad reformandam Baronianam Chronologiam Conatu viri tunc eruditiſſimi duo, ac poſtea S.R.E. Cardinales, Michael Angelus Riccius atque Leander Coloredus; hic ad proſequendos Annales delectus, iſte plurium Congregationum Secretarius: quin potius multimodis hortati me ſunt, ut quæcumque haberem præſidia, ad Pontificum ingreſſus egreſſuſque certius definiendos, ea non cunctarer efferre in lucem; panicum timorem appellantes, quo vereri me dicebam, ne crebrior à Baroniana Chronotaxi receſſus Romanos offenderet. Longum eſſet reproducere illam Præfationem, quæ, poſt expoſitam tractationis illius meæ occaſionem ac ſcopum, tota eſt, non de evertendis Baronii Annalibus, ſed *de ſervanda Baronio reverentia*; ut ipſe titulus docet.

21 Profiteor quidem, quod *ex fundamentis, in Diatriba Henſcheniana ante Aprilem poſitis*, id eſt, ex veteribus Catalogis ab eo eruderatis, *orſus deducere Chronographiam Pontificiam, certius quotidie clariuſque cognovi, illa principia teneri non poſſe, quin ubique fere ſubducerem calculos à Baronianis diverſos*; ſed nihil *invereconde proclamo*, ut mihi imponit Paternitas tua; nihil *eum vilipendio & contemptu* dico, quaſi *in ordinanda Chronologia nullam adhibuerit diligentiam.* Excuſo, non habentem quod ſequeretur, niſi librum Pontificalem & Anaſtaſium Bibliothecarium de Vitis Pontificum; in poſterioribus vero ſeculis multo magis deſtitutum iis ſubſidiis, quæ deinde protracta in lucem ſunt; & quibus valide ſuffulti alii, Baronium, licet in ceteris maximum, præſertim in confutandis Centuriatoribus Magdeburgenſibus, in ratione tamen temporum ineunda ſequendum ſibi non putaverint.

22 Nominavi num. 3 Deckerium, Bucherium, Tirinum, Petavium, omnes in conſtituenda Æræ Chriſtianæ Epocha ſentientes contra Baronium, quorum nemini id quiſquam vitio vertit; tu vero, Pater Rev. nullum alicujus nominis Chronologum inveneris, qui cum illo, cupiente in viam redire unde receſſerat à principio, Soteris Pontificatum & Probi Imperium, ſic ut ille fecit, decurtari ſit paſſus. Atqui Chronologia eſt iſtiuſmodi catena, cujus ſi unum annulum moveris, plures moveri neceſſe ſit. Noſtra autem memoria, Labbeus, Coſſartius, Schelſtratius, Pagius, ſuo quique modo Pontificum ſeriem digeſſerunt, nemo profeſſus eſt ſe Baronium ſequi: noviſſimus vero eorum Pagius, integris ac bene ſpiſſis voluminibus duobus, aggreſſus in illius Annales Criticam Hiſtorico-chronologicam ſcribere, *Chronologia*, inquit (in Præfatione ſua, num. 26) *Pontificum in multis emendanda fuit, per tria fere priora ſecula, & non raro in ſequentibus; neque in ullâ re aliâ ſæpius*

peccavit

peccavit Baronius. Antea tamen num. 17, profeſſus erat idem Pagius, eamdem quam & ego atque iiſdem fere verbis, Baronio haberi à ſe reverentiam, ita ſcribens: *Tantum abeſt ut Baronium & Spondanum minoris habendos putem, quod illum dum Annales conderet, hunçque dum eos abbreviaret, notaſque aliquas adjiceret, multa fugerint; ut è contra magis temporum noſtrorum felicitati, quam propriæ induſtriæ attribuendum arbitrer, quod res nunc magis apertæ & manifeſtiores ſint, quam eo tempore, quo ambo ſcripſerunt … Numquam utrumque ſine elogio citaſſem, niſi brevitati mihi ſtudendum fuiſſet … quare utrumque Hiſtoricum, omni laude majorem, nominare, laudare erit.*

23 Ita Pagius, ita ego ſupra, nihil magni nobis ex eo arrogantes, quod Chronologiam Baronii, omnium judicio defectuoſam, partim ſupplere, partim corrigere conati ſimus. Defectus illos & eorum fontes, in noſtra utriuſque Præfatione notatos invenies, ſed abſque jactatione & convitio; niſi convitium ſit aliquid prætermiſſum vel erratum dicere, quod vere prætermiſſum erratumque monſtratur. Plura etiam notat Pagius, ac ſpecialiter num. 18 varios temporum characteres indicat, qui *omnes*, inquit, *certiſſimi, ac ſubinde neceſſarii, in Annalibus deſiderantur; Indictionibus exceptis, quæ etiam in eiſdem ante ſeculi ſexti finem non habentur; licet jam à Conſtantini Magni Imperio viguerint, multaque identidem concurrant, quæ quo anno contigerint, non niſi earum beneficio detegi poſſit.*

24 Idem num. 9 ſignificans, deproperandi ſibi operis auctores fuiſſe imprimis Eminentiſſimos Cardinales tres, Caſanatam, Barbarigum, Lauréam, eorum judicio ſatis ſe præmunitum credit, adverſus *opinamenta vulgi, quod inde Baronio decrementum, imo & injuriam inferri ſomniat, unde ſapientiſſimi illi rerum æſtimatores decoris titulos accreſcere putant; …* quod *ejuſdem operi illuſtrando perennandoque litatum fuerit.* Nihil ſimile factum, ab hereticis, Baronii adverſariis; qui tantum abeſt ut Chronologiæ defectus corrigendos ſupplendoſque ſibi ſumpſerint, ut eorum præcipuus *Hottius*, profeſſus ſe dare *Examen perpetuum Hiſtorico-theologicum in Annales Baronii*, in ſua apud Pagium præfatione, dicat; *Quid curem, hoc vel illo anno, prius an poſterius, hoc vel illud negotium, hanc vel illam rem, in qua nihil periculi, nihil fraudis, geſtam? … Baronium me tractare, atque res ipſas me ſpectare, meminerit lector.*

25 Calumniaris igitur, P. Profeſſor, cum dicis num. 8 *ad hæreticos*, qui *præclariſſimo ſcriptori furioſe ſeſe oppoſuerunt*, *non erubeſcit accedere Papebrochius*; & n. 12, *ſummo cum applauſu hæreticorum, Baronii Romanorum Pontificum evertit Chronologiam*, cum eamdem ſcilicet vel corrigit vel ſupplet. Quibuſnam in libris hæreticorum applauſus iſtos vel mihi, vel Pagio Schelſtratioque datos legeris, neſcio; aut unde eos probaturum te ſperes. Ut horum laboribus, ſic & Conatui meo plauſerunt Romæ viri eruditiſſimi; in quo etiam potui videri modeſtius præ aliis agere, quod conſummatam Chronologiam daturum me non ſim auſus polliceri; ſed ſimplicem ad eam dederim Conatum, *ubi injurioſas cenſuras & ſatyras* ante Patern. Tuam nemo legere ſe putavit. *In eo ſi ſcopum non attigero, alterque, feliciori id faciens ſucceſſu, meos ſiquos invenerit errores corrigat, adeo non feram id ægre, ut cum animi gratulatione ſincera ceſſurum me ei palmam* profitear in Præf. præcitata num. 12.

26 Sane nihil dubito, quin in ſecunda ejuſdem Conatus editione multa ſumpturus ſim, contemptis tuis tuorumque ſannis, ex inſigni Pagii Schelſtratiique labore, utroque poſt meam ſcriptionem edito, neque ſemper mihi conſentiente. Cum bona tamen utriuſque venia, conabor ad ſalvandam an-

tiquiſſimi Catalogi à Baronio ignorati fidem, tenere præcipuas tres Regulas, quas Paternitati Tuæ placuit *mera figmenta* nominare, licet unicam tantum nomines ac reprehendas. Primam, quoad annum ingreſſus exituſque Pontificalis, definiendum ex faſtis Conſularibus, vivente Baronio necdum ſatis illuſtratis: qui ad annum 69, num. 39. fatetur, quod *tempora annumerata per Conſules libentioribus ſint accipienda auribus, cum ceteris illa frequentior, liberalior, & verior noſcatur eſſe Chronographia.* Sed in S. Petri proximis ſucceſſoribus ea uti non eſt auſus; ne cogeretur admittere à vivente Petro ordinatos Epiſcopos, quaſi hoc eſſet eodem tempore plures admittere Pontifices; quem ſcrupulum exemit Henſchenius, diſtinguens inter Epiſcopos Pontifices Epiſcopoſque Vicarios, quod omnino tenendum probo Art. 5 §. 9 & Art. 7 toto.

27 Alteram regulam, à tuâ Patern. præcipue exploſam, præbet obſervantia *legitimæ diei*, id eſt *Dominicæ*, ad Ordinationes Epiſcopales; ab Apoſtolica (uti Art. 2, §. 15 probo) traditione deducta; quam tenere conor ad definiendum cujuſque Ordinationis diem, ipſo quem Conſules deſignaverint anno. Circa hanc regulam duo mihi imponis, primo quod abſolute dixerim, *Omnes Pontificias Ordinationes celebratas ſemper fuiſſe in Dominica*: quæ verba ſic à me prolata nuſquam memini. Secundo, quod ideo decem annos detraxerim Romano Petri Pontificatui: jam enim oſtendi, aliunde me coactum diminuere ſpatium annorum 25, eidem vulgo attributorum: hoc autem poſito, notavi per annos 15, commode veniri ad Dominicam, collocandæ Cathedræ percommodam; ſicut etiam Art. 2 n 9 notavi haberi ſimilem Dominicam poſſe, per annos undecim à Lactantio definitos: & alterutrum veroſimile cenſeo, donec certior occurrat auctoritas, majorem minoremve deſignans numerum infra 25.

28 Sed redeo ad Baronium, quem me dicis, Tom. 6 Maji pag. 21, *tamquam ſcriptorem inſulſiſſimum*, traducere, eo quod num. 33, ipſius contra Sozomenum verba, (*quid hoc inſulſius & ineptius?*) regeri poſſe judicem pro Sozomeno; non *infrunite*, ut tu ais, ſed *verbis & pace eadem quam ipſe petit à Sozomeno*, dum loco Sopatri reſpondere ei facit Sozimum; quem ſolum, non iſtum ſibi ignotum Sopatrum, Sozomenus refutabat. Quanto durius cum Baronio aguntCarmelitæ quidam, cum ſibi *offenſum ideoque infenſum* imaginati, ut ex Epiſtola Generalis eorum demonſtravi Art. 3 num. 101? Etenim iis quæ de origine ipſorum ſcripſit, *plurimis* (teſte ipſomet veſtro Lezana ad an. 444 num. 18) *bilem ſic commovit, ut in ipſum cruentatas ſagittas retorſerint, eumque variis in locis ſuis ſcriptis exagitaverint.* Specimen talium videre ſi lubet, adi locum præcitatum Lezanæ, referentis bene longam in Baronium invectivam ac ſatyram cujuſdam ex ſuis, quem *Carmeli lumen quoddam ſplendidiſſimum* appellat: & tamen inter alia opprobria ſic Baronio inſultantem inducit: *Verum, ô heu! bones vir: ſolus ſapis & vides: ceteri minime? Olim Varro: Omnes videmur nobis Saperdæ, feſtivi, belli, cum ſimus Capreæ ... video per fiſſuras faſtum Antiſthenis.* Sic ille ibi contra Baronium, ſtomachantem adverſus eos, qui S. Cyrillum facere volunt Carmelitam. Iſta, & longe plura ac pejora licuit Patribus Carmelitis, graviter (uti putabant) læſis regerere Baronio, de ſuis majoribus, quidpiam referenti; & mihi non licuerit verbum unum reponere pro Sozomeno, ineptiæ inſulſitatiſque ſine cauſa inſimulato?

29 Minus tolerabile tibi videtur, quod ibidem aſſumis, credere me, *exerrante per impru-*

imprudentiam calamo excidiſſe Baronio quidpiam: hoc autem quid ſit, taces Rev. Pater; ne appareat, benignam eam eſſe excuſationem. Ex Eutropio indicare vilens Baronius, *numeroſos amicos*, à Conſtantino Magno interfici juſſos, *innumeros* legi fecit. Quid ego in tam gravi tanti tamque præſtantis Imperatoris criminatione facere lenius poteram, pro *numeroſos* legens *innumeros*, quam excuſare id factum, *per imprudentiam* ſive inadvertentiam, *calamo exerrante*, & gravius aliquid quam legebatur, ſcribente.

30 Denique erguor num. 18 dicere, quædam ex unius Baronii auctoritate mutata in Breviario Romano, juxta eam quam tunc veriorem putabat Chronologiam, licet ab ipſomet agnitam non eſſe valde certam; quæ, ſi noſtra Chronologia obtineat, rurſum erunt in antiquum reducenda ſtatum. Id ſi gratis dicerem, aut etiam fingerem, merito arguerer: non item exemplum ponens irrefragabile atque certiſſimum in Sotere, de quo nunc legitur, quod *ſedit annos tres, menſes undecim*; pro quibus olim legebantur *anni novem, menſes tres*: ſicut habet antiquiſſimus, & ſub Antero Papa annis poſt Soterem circiter 50 ſcribi cœptus Catalogus, omneſque poſt illum alii. Id enim cum teneri poſſe aliquatenus, ſub iis, quas Baronius exigit conditionibus, demonſtret P. Henſchenius; numquid non merito ſperare potui, aliquando reſtituendum majorem annorum numerum, pro quo tanta vetuſtas facit, aſſenſu tot ſeculorum roborata? Illuc certe nunc proxime accedunt, rebus diu examinatis, Henſchenianæ ſententiæ ſubſcribentes, Schelſtratius in noviſſimo ſuo & Romæ excuſo opere Diſſert. 2 Cap. 4, & Pagius ad an. 177 num. 11.

31 Iidem, cum Henſchenio & ex antiquis Catalogis ac Breviariis antiquis, tenent, *Trajano Principe* paſſum S. Alexandrum Papam; nos tamen in hodierno Breviario jubemur legere, id factum *Adriano Imperatore*. Quid ſi iſti addidiſſent, id quoque reſtituendum, quando denuo reformaretur Breviarium, an ideo accuſarentur *effrenis* in Baronio cenſurando *licentiæ*? Hunc *turpiter* erraſſe nuſquam dico; erraſſe demonſtro, idque in re *quæ proxime ad Eccleſiam Romanam ſpectabat*; non ut exaggerem erroris gravitatem; ſed ut oſtendam, noviſſimam Romani Breviarii correctionem, non eſſe tam abſolutam numeris omnibus, quin adhuc aliqua corrigenda ſuperſint, etiam iſtic ubi ſtudioſius correctum putabatur, id eſt in Hiſtoria Romanorum Pontificum. *Dicteria, vituperia, inſolentes cenſuræ contra tam illuſtrem ſcriptorem*, in opere meo, non reperientur ab eo qui integros contextus leget: neque, præter ea ad quæ reſponſum jam eſt, ullum Accuſator notat locum, unde alia probet: quare excuſari operoſius non debent, ſed pro calumniis reputari, donec locum aliquem deſignaverit. Oſtende ubinam *Socordiæ, Levitatis, Ignorantiæ* vocabula uſurpem impingamque Cardinali Baronio. Fieri potuit ut dixerim, Cardinalem aliquid *ignoraſſe*, vel in aliquod laboraſſe *ignorantiâ*. Verum aliud eſt, in caſu aliquo particulari *laborare ignorantiâ*, aliud ſimpliciter *ignorantem* prædicari. Prior ignorantia, eſt tantum ſecundum quid; poſterior eſt abſoluta. A priori nullus mortalium immunis eſt, neque ullum pudebit eam in ſe agnoſcere: poſterior rudibus tantum convenit, & gravis cenſetur in virum doctum contumelia.

32 Nec minor impudentia fuiſſet, ſi Baronium appellaſſem, quod mihi affingis, ſcriptorem *inſulſiſſimum*. Aliud eſt aſſere-

re quod cenſura *inſulſitatis & ineptiæ* à Baronio intorta aſſertioni cujuſdam celeberrimi Auctoris, retorqueri poſſet; aliud quod Baronius ipſe ſit *inſulſiſſimus*. Quam multas Paternitatis Tuæ cenſuras de ineptia & inſulſitate convici! quam multas calumnias detexi, nec religioſas, nec Chriſtianas! nuſquam tamen, quod in humanum eſſet, vocavi Paternitatem Tuam *Scriptorem inſulſiſſimum, ineptiſſimum, non religioſum, non Chriſtianum*; quamquam longe difficilius ſit in tam frequentatis actibus auctorem à macula excuſare. Denique ſcandalizaris in participio deſperans: atque illud quidem majuſculis notas, *tamquam ſi contineret* crimen præ ceteris enormius. & Cardinalem ſtatuerem *deſperantem* de ſua ſalute. Atqui tantum agitur de *aliorum erroribus* quibuſdam, de quibus *corrigendis* ſuſpicor eum *deſperaſſe* quemadmodum de me ipſe fateri cogor, quod *deſperem* de reperienda uſpiam in accuſationibus tuis fide & veritate. *An vero*, inquis, *effrenis cenſurandi licentia ſit ſupportabilis in Actis Sanctorum, judicet S. Sedes.* Utinam, R. Pater, judicet S. Sedes de propoſitionibus meis ſingulis, præſertim à te accuſatis! Sed & de tuis ac quorumcumque aliorum adverſus me cenſuris utinam *judicet* judicio publico & definitivo!

§. III. *ACCVSATIO.*

Papebrochius contendit Card. Bellarminum, contra hæreticos pro Indulgentiarum antiquitate certantem, ab illis fuiſſe ſuperatum.

RESPONSIO.

33 QUæſtionem nobis eſſe intelligat Lector, non de poteſtate quam habet ſemperque exercuit Eccleſia, remittendi pœnas, poſt remiſſa peccata ſolvendas in hac vel altera vita, quamque hæretici negabunt; ſed de tempore quo illam poteſtatem ipſa cœpit exercere, non quomodocumque, ſed ea forma qua hiſce poſtremis ſeculis uſa eſt tam frequenter & utitur hodiedum, largiendo Indulgentias, quibus fideles ſtimulentur, ad quædam bona & aliàs etiam ſatis-factoria opera, præſertim ad viſitandas eleemoſyniſque juvandas eccleſias aliaque loca pia. Poſterior quæſtio cenſeri inter eas poteſt, quas Bellarminus, in Præfatione ad Tract. de Indulg. ait, *inter Catholicos ſalva fide, veritatis indagandæ vel illuſtrandæ gratia, diſputari.* Hæc autem iis, quos Bellarminus invictiſſime refutat Hæreticis, adeo cordi non fuit: ut ex illo nullum noverimus, præter unicum Kemnitium, qui Catholicis objecerit illius uſus novitatem, affirmare auſus, & probare niſus cap. 4 diſputationis ſuæ, *Indulgentias Pontificias* (qualeſcumque) *veteri Eccleſiæ, per annos mille ducentos fuiſſe incognitas.*

34 Hunc eſſe certiſſimum in Hiſtoria errorem, exemplis ſeculi undecimi ac duodecimi omnino irrefragabilibus lib. 2 cap. 16, demonſtrat Bellarminus; neque in libris meis verbum ullum reperias, quo ea in dubium revocentur. Deinde cap. 20 eidem Kemnitio, neganti Iudulgentias Stationarias à S. Gregorio Magno inſtitutas, Bellarminus reſponderet, non valde premere illius argumentum, à ſilentio ipſiuſmet Gregorii, quodque de illis nihil inveniatur in ſcriptis Burchardi,

Burchardi, Gratiani, atque Petri Lombardi: cenſetque *ejuſmodi conceſſiones, non libris ſed uſu & conſuetudine conſervari.* Talem autem conſuetudinem prætendit probare Bellarminus, ex iis quarum Vita S. Suiberti meminit, Indulgentiis, à Leone III Aquiſgrani conceſſis: in quibus, aliiſque Sergio ipſique S. Silveſtro attributis, fateor me illi non aſſentiri; ſed rationes de ſingulis reddendas reſervo Articulo 14 §. 3, ubi hoc ſaxum operoſe & ex profeſſo volvit Accuſator.

35 Hic mihi ſufficit Baronii ſententia, ad an. 604 num. 4 dicentis, quod *in his quæ ſunt facti non dogmatis, poteſt quiſque ſanctiſſimus atque doctiſſimus fidei orthodoxæ profeſſor atque defenſor aliquando falli.* Id accidiſſe Bellarmino in libro de Scriptoribus eccleſiaſticis, contendant Patres Carmelitæ neceſſe eſt; niſi fateri velint, recte ab eo ſcriptum, quod liber, quem ipſi tribuunt Joanni 44, ejus non ſit, ſed *alterius longe poſterioris: ſiquidem in eo libro dicit auctor ſe eſſe Ordinis Carmelitarum, & deſcribit habitum Carmelitarum: at illis temporibus*, inquit ibidem Bellarminus, *nomen Religioſorum Carmelitarum erat plane inauditum.* Sane ſcripta de S. Suiberto valde parum nota videntur fuiſſe Bellarmino, qui loco præcitato cap. 19 dicit, quod ejus *Vitam ſcribendam ſuſcepit S. Luidgerus*; cum huic ſolum tribuatur Epiſtola de illius Canonizatione: ſed etiam hanc æque ſuppoſititiam eſſe atque eſt Vita, oſtendit utriuſque examinator Bollandus ad I & XXVI Martii.

36 Et hic quidem, ad Epiſtolæ fabuloſitatem convincendam, Tom. 3 Martii pag. 639, non putavit ſibi neceſſarium quærere, *an moris tunc fuerit tam multis Eccleſiis Indulgentias conferendi*, aut *an ipſum Indulgentiæ nomen tunc fuerit in Eccleſia uſitatum hoc ſenſu*; utpote magis evidentia habens convincendæ impoſturæ argumenta. Interim tamen ſatis indicat, iis de rebus etiam inter Catholicos dubitari, cum pag. 140 num. 41 allegat viri gravis Epiſtolam, ſcilicet Joannis Mariæ Sanfelicii, Apoſtolici ad inferioris Germaniæ Principes Nuntii, anno 1659 ad quemdam Colonienſem Doctorem datam, ſecumque communicatam. Hanc Epiſtolam ego etiam eatenus delibavi, in Conatu p. 1. pag. 132. n. 7, quatenus negat, *Indulgentiarum uſum, hodie in Eccleſia tam frequentem*, comperiri *ante Urbanum II, qui anno 1086 proficiſcentibus ad expeditionem Hieroſolymitanam Indulgentias, ſeu pœnitentiarum alterius ſpeciei relaxationem conceſſit*: ante quem tamen initium aliquod talis uſus invenio pro anno 1070 ſub Alexandro II.

37 Quomodo autem relaxatio injunctorum pœnitentiarum paulatim ad alterius generis ſatis-factiones, per opera pia præſtandas tranſierit, circa idem fere tempus; prolixe tractat Joannes Morinus, in Comm. Hiſt. de diſciplina in adminiſtratione pœnitentiæ lib. 10 cap. 17 & ſeqq. quod opus anno 1651 editum valde nobis laudabatur Romæ à Cardinali Franciſco Barberino, & etiamnum in magna æſtimatione habetur. Deſinat ergo Accuſator quærere, quinam *alii quam hæretici* ſint, quibus *inſufficientes* videantur probationes à Bellarmino adductæ, pro ſeculis undecimum prægreſſis, nedum pro ætate SS. Silveſtri & Gregorii. Iſtæ enim paſſim notæ erant Eruditis in Curia Pontificia viris, Auguſtino Favorito, Joanni de Luciis, Michaeli Angelo Riccio poſtea Cardinali, aliiſque, quorum ſententias pro me exquiſivit noſter P. Poſſinus.

38 Necdum ſcio aliquem, præter Te Tuoſque, R. Pater, qui Bellarmini de hæreticis triumphos, quidquam putet imminutos; ſi aliquid ille, ex communi ſui temporis opinione credidit, illiſque oppoſuit, quod poſtea minus ſolidum inventum ſit.

Triumphat

Triumphat & triumphabit ille, quamdiu ſuum propoſitum tenet tenebitque, contra quoſcumque adverſarios, docendo poteſtatem largiendi Indulgentias, in Romanos Pontifices à S. Petro fluxiſſe, cui ſpecialiter à Chriſto poteſtas ligandi atque ſolvendi eſt tradita, deſignata per Claves; licet modus & forma his utendi, per decurſum temporis variaverit; ac denique circa ſeculum undecimum, & ſerius quam Bellarminus credidit, uſurpari cœperit in favorem locorum piorum, juvandorum vel honorandorum, eo qui nunc uſurpatur modo. De hoc ſuſtineo anteriora nulla extare exempla, niſi incertiſſima meritoque ſuſpectanda, in tam conſtanti ſilentio Anaſtaſii Bibliothecarii, Formularis Pontificii, aliorumque ſimilium, apud quos moraliter impoſſibile fuit nullum talis uſus indicium reperiri, ſi quis ſeculo octavo aut nono fuiſſet, multoque magis ſi ſub S Gregorio, id inveniretur alicubi in epiſtolis.

§. IV. *ACUSATIO.*

Papebrochius dogmatizat, contra Bullam Eugenii, Epiſcopos in ſublimiori gradu poſitos quam Cardinales.

RESPONSIO.

39 HUic Accuſationi, iiſdem terminis objectæ Art. 3 §. 5, adæquate reſpondi, detexique calumniam in eo ſitam, quod à me dicta de ſeptem Epiſcopis, Romani Pontificis Suffraganeis initio ſeculi XI, nunc primum ordinem Cardinalium conſtituentibus, extenderit Paternitas tua ad quoſcumque alios Epiſcopos, quomodo de his agit eoſque Cardinalibus cedere jubet Eugenius IV anno 1438. Decreveram igitur abſtinere hoc loco ab argumento jam ſoluto, niſi te viderem ſpecialiter hinc judicum gratiam captare, mihi vero odium ac invidiam machinari. Habe itaque tibi Notitiam Congregationum & Tribunalium Curiæ Romanæ, ab Hunoldo Plettenbergio noſtro editam an. 1693, quæ propter ſummam utilitatem quam præſtat omnibus aliquid negotii ea in Curia habentibus, tum alibi tum etiam Romæ acceptiſſima eſt. Ejus libri Caput 1 *de Cardinalibus*, confirmat quidquid antea de his ſcripſeram: ideoque ex eo placet paucula dare,

40 „Si quis (*Presbyterorum Cardinalium*) in Epiſcopum eligeretur, eo ipſo „vacabat dignitas Cardinalitia, tamquam „inferior ... Poſtmodum vero promoti „ad Epiſcopatum retinuerunt, primum „ex gratia nomen, Cardinalitium, relinquendo titulum Præsbyterii; ſolumque dicebantur, *S. R. E. Cardinales* „vel *Cardinales in Eccleſia Dei.* Deinde „ſub Alexandro III, cum viderent „Cardinalatum gradum eſſe ad Papatum, „& jus tribuere ad eligendum Pontificem, retinuerunt cum Epiſcopatu & „nomen & titulum Cardinalis: nemo „tamen, qui ante Epiſcopus conſecratus „eſſet, aſſumebatur ad Cardinalatum, uſque ad tempora Clementis V, ut refert „Jo. Andreas *in C. cum aliquibus, de reſcrip.* „*in 6*, cum putarent per hoc deſcenſum „fieri ad gradum inferiorem At proceſſu „temporis, cum Epiſcopi quoque ambirent dignitatem Cardinalitiam, repertus eſt modus Avenione, quo Sedes Apoſtolica tranſlata erat, ut fierent etiam

&

„ & dicerentur Cardinales, alii Epiſcopi, „alii Presbyteri, alii Diaconi.

41 Ita ille, pro temporibus diu antegreſſis Eugenii IV Pontificatum; quæ omnia an nota fuerint Eugenio nihil opus eſt diſcutere, neque ad rem noſtram facit; eatenus enim agit Pleſſenbergius de Epiſcopis, nunc primum Cardinalium ordinem conſtituentibus; de ordinum autem trium diſtinctione, hujuſque diſtinctionis initio, agens §. 5, ita loquitur „ Conſecrabant quidem Pon„tificem Romanum Epiſcopi ſeptem, „ Oſtienſis, Portuenſis, S. Rufinæ, „ Tuſculanus, Prænestinus, Sabinenſis, „ Albanenſis: & ante Leonis IX tempora „ (*id eſt ante annum* 1050) dicebantur „ *Cardinales Epiſcopi*, hoc eſt primarii ſi„ve principales Epiſcopi, eo quod eſſent „ ceteris Epiſcopis celebriores & inſignio„res; ſed ad electionem novi Pontificis „ non admittebantur; cui primum tam„ quam electores intervenerunt, tempo„ re Alexandri III, *Barboſa lib.* 1 *Jur.* „ *Eccl. cap.* 3 *num.* 45. *Lunadorus in Relat.*

42 Porro, quemadmodum contra prædicta nihil facit Bulla Eugenii IV, tam diu poſt edita in favorem Cardinalium, aliis quibuſvis Epiſcopis, qui Cardinales non eſſent, tunc temporis præponendorum; ita multo adhuc minus ordo ſeſſionis & ſubſcriptionis, in Concilio Tridentino ſervatus, facit ad evertendum, quod dixi, illos eoſdem ſeptem Epiſcopos, prius etiam quam Cardinalibus accenſerentur, ut dignitate potiores, ſic priores ſubſcribere ſolitos Actis Synodalibus & bullis Pontificiis; quod non dicebam ſolum, ſed exemplis probabam, & pluribus probari poterit ex collectione & corpore Conciliorum, & ex Ughello, ita ſubſcriptas Bullas multas exhibente. Tu tamen, Rev. Pater, ex Tridentino argumentaris ad ſecula adeo pridem elapſa; fidenterque pronuntias, *cauſam, ob quam Papebrochius finxit eos Epiſcopis eſſe inferiores*, (quaſi vero ego de Epiſcopis quibuſvis & de proxime elapſis ſeculis egerim) *evidenter etiam eſſe falſam.* Tum vero petulanter inſultans: *Sed infeliciſſimus Hiſtoricus*, inquis, *novis ſuis criteriis, nulli priorum agnitis, faſcinatus; & quælibet pene, quamtumvis certa ac in Eccleſia recepta carpendi ac reprehendendi libidine exagitatus, Eminentiſſimorum Patrum Purpuratorum dignitatem, quantumvis etiam certam, notam & reverendam, nequivit aut noluit dimittere intactam & inconcuſſam.* In quibus, aliiſque etiam aſperioribus ad finem additis, utrum plus ignorantiæ quam maledicentiæ invenire ſit; & quam nullo jure me reum feceris Eminentiſſimis DD. Cardinalibus, ipſorum, quos appellas, *judicio committo.*

43 Hæc de Epiſcopis Romani Pontificis Suffraganeis, de quibus ſolis egeram, ut cuilibet textum inſpicienti patet. Verum credeſne, tantum etiam crimen fore, ſi aſſererem, *Epiſcopos*, etiam alios, *in ſublimiori olim gradu poſitos fuiſſe quam Cardinales?* Ideone proclamari deberem *Novaturiens?* Imo, inquis, nam juxta Waldenſem, *Cardinales dicuntur à Cardine, quia mediis eorum officiis & induſtria volvitur oſtium Militantis Eccleſiæ* Juxta alios dicuntur *Pontificis Aſſiſtentes, Conſules & Proviſores, Collaterales & Coadjutores, Principes terræ, Columnæ Eccleſiæ* &c. Reſpondeo me & etymologiam nominis, & quoſcumque alios titulos adductos, & plures qui adduci poſſent, admittere, tamquam Cardinalitio gradui apprime convenientes. Item, revereri Bullam Eugenii IV, & revereri Eminentiſſimos Dominos Cardinales, poſt Bullam iſtam atque antea, ſi ita vis, poſitos in ſublimiori gradu, quam ſint Epiſcopi ut ſic.

44 Nihilominus, ut exerceam eruditionem tuam hiſtoricam (recte enim pronun-

tiavit Janningus in Epiſtola Fam. quantumvis ægre tuleris, *non una nocte aut ſubita metamorphoſi Theologum bonum, bonum evadere Hiſtoricum*) propono tibi ſequentia. An *Novaturiens* tibi videtur Chriſtianus Lupus, Ordinis Auguſtiniani grande decus? Eſtne *ignorans* ac *temerarius*, quia dixit, *Cardinales olim Archiepiſcopis & Epiſcopis poſtpoſitos*? Imo de quadam Epiſtola apud Surium poſt Vitam S. Suiberti extante dicit Tomo 5 Synodorum pag. 617: *habet hæc Epiſtola quaſdam ſpuriæ ſuppoſitionis notas; etenim Romanos Cardinales, contra iſtius ſeculi morem, præponit Archiepiſcopis & Epiſcopis.* Eſtne *Novaturiens*, *ignorans*, & *temerarius* Cardinalis Bellarminus? Atqui tamen hic, Tomo 1. Controverſiarum lib. 1 de Clericis cap. 16, reſpondens Calvino: *Fateor*, inquit, *olim Epiſcopos quoſcumque, prælatos fuiſſe Cardinalibus non Epiſcopis, imo etiam Cardinalatum gradum fuiſſe ad Epiſcopatum, ut Omphrius recte docet, in libro de Cardinalibus; & apertiſſime colligitur ex libro 1 cap. 7 Vitæ S. Gregorii. Poſtea tamen mutatus eſt ordo, & cœpti ſunt Cardinales Epiſcopis anteponi, & Epiſcopatus gradus eſſe ad Cardinalatum.*

45 *Cujus mutationis duplex ratio aſſignari poteſt: una quod ad ſolos Cardinales devoluta ſit electio ſummi Pontificis; nam quo tempore Pontifices eligebant Imperatores, vel Clerus & Populus, non eſt mirum, ſi non tanti fierent Cardinales: at poſteaquam cœperunt ſoli ipſi eligere, & etiam ſoli ipſi ut plurimum eligi, non ſine cauſa cœpit dignitas Cardinalitia pluris fieri quam antea. Altera cauſa eſt, quod ſoli Cardinales cœperint adeſſe ſummo Pontifici in conſiliis; nam antea Cardinales, neque ſoli, neque primarii conſiliarii Pontificis erant.* Hunoldus quoque Capite ſupra citato ſimpliciter aſſerit, *alias majorem fuiſſe dignitatem Epiſcopi quam Cardinalis*, idque colligi putat ex ſexta Synodo Rom. & jure Canonico.

46 Saltem inter *Novaturientes*, *ignorantes* & *temerarios* non rejicies Illuſtriſſimum Coeffeteau, ex Ordine S. Dominici Epiſcopum Maſſilienſem deſignatum, cum eum mihi ſupra objeceris, tamquam præcipuum ſacræ Monarchiæ adverſus Marcum Antonium de Dominis aſſertorem. Sic habet in diſcuſſione libri 4 cap. 5 pag. 395; *Nullus ſanæ mentis negaverit, priſcis temporibus Epiſcoporum dignitatem majorem fuiſſe, quam Cardinalium; id enim tum ex multis aliis, tum ex eo potiſſimum conſtat, quod & in Conciliis adhuc eorum extant nomina digniori loco ſubſcripta, & in Vita Gregorii memoriæ proditum eſt ſolitum ex Cardinalibus facere Epiſcopos: quod etiam obſervavit Illuſtriſſimus Bellarminus. Igitur prioribus illis temporibus anteſteterunt Epiſcopi, ac dignitate Cardinales anteverterunt, poſtea vero mutata ratio eſt.* Ipſe Ludovicus Cellotius, quo nullus acrior eſt Hierarchiæ Eccleſiaſticæ ac nominatim dignitatis Cardinalitiæ contra Petrum Aurelium vindex, fatetur nihilominus lib. 4 cap. 8 pag. 189. *Primis temporibus non eam fuiſſe Cardinalibus dignitatem auctoritatemque, quæ modo eſt; cum olim Cardinalitia inter ſuos hoc eſt præcipua dignitas ad Epiſcopatium gradus eſſet, nunc Epiſcopatus ad Cardinalatum. Unde intelligis & Romanos ſæpe Presbyteros aut Diaconos* Cardinales *Epiſcopis, & non raro iſtos illis fuiſſe præpoſitos ob cauſas omnino diverſas.*

47 Placetne audire etiam Gabrielem Vaſquez, in 3 Partem Tomo 3 Diſp. 242 cap. 6? *In ſecunda*, inquit, *Synodo Romana ſub Symmacho Papa, poſt omnes Epiſcopos ſubſcripſere primum Presbyteri titulorum Romæ, deinde vero Diaconi Regionarii, qui jam à tempore Silveſtri Cardinales dicebantur. Credibile autem non eſt, inter eos Presbyteros nullum fuiſſe titularem præcipuum, qui tunc*

Car-

Cardinalis diceretur. Et in Synodo Romana ſub Gregorio Magno, quæ eſt inter ejus opera liber 4 Regiſtri Capitulo 88, alias Epiſtola 44, poſt Epiſcopos omnes ſubſcripſere Presbyteri titulorum Romæ. Et cum ſub aliquibus titulis duo aut plures Presbyteri ſubſcripſerint, dubitari non poteſt, Cardinales Presbyteros ſubſcripſiſſe. Adde etiam quod in Concilio 2 ſub Silveſtro, Epiſcopi Diaconis Cardinalibus manifeſte preferuntur; nam cum Canone 3 decretum fuiſſet, ut Epiſcopus non niſi ſeptuaginta duobus teſtibus damnari poſſet; ſubjungitur, Presbyterum non niſi quadraginta quatuor; Diaconum vero Cardini adſtrictum, hoc eſt, Cardinalem, non niſi triginta ſex, damnandum eſſe. Hactenus Vaſquez.

48 Ad Concilia autem Florentino antiquiora, in quibus deprehenduntur nomina Cardinalium ante Epiſcopos, reſpondet, illos fuiſſe Sedis Apoſtolicæ Legatos, atque ea ratione Epiſcopis præpoſitos. Alioquin, inquit, *ſolum invenio in Concilio Florentino, Actione 24 in ſubſcriptionibus Latinorum Patrum pro litteris unionis, Presbyteros Cardinales, qui non erant Legati Sedis Apoſtolicæ, cum ibi intereſſet Eugenius quartus, Romanus Pontifex, ante Epiſcopos ſediſſe, & ſubſcripſiſſe.* Rurſus *tamen*, inquit, *negare non poſſumus, antiquis temporibus Epiſcopos ante omnes Presbyteros, etiam Romanos* Cardinales, *niſi eſſent Romani Pontificis Legati, ſedere conſueviſſe: neque ante Concilium Florentinum ullum aſſignari poterit, in quo ulli Presbyteri Epiſcopos præceſſerint: quin imo oppoſitum invenimus, non ſolum in illo Concilio 6 Carthaginenſi, ſed etiam in aliis,* Neque ignorarunt Auctores illi Epiſtolam Eugenii IV ad Archiepiſcopum Cantuarienſem, quam Bullam appellare mavis, Rev. Pater, atque eam expreſſe citat Vaſquez eadem Diſput. cap. 5.

49 At quomodo, inquies, reſpondere illi poſſunt ad hæc Eugenii verba? *Quantum autem hæc Cardinalatus dignitas ſit ſublimis, & aliis excellentior, & ita hactenus in Eccleſia reputata, ſi ejus officium ac SS. Patrum ſtatuta, & conſuetudinem tam apud S. Sedem, quam generalia Concilia ſemper obſervatam, ſciveris diligenter ſcrutari, facile tibi innoteſcet.* Quid reſpondere ad hæc poſſint Vaſquez, Hunoldus, Lupus, Coëffeteau, Bellarminus, Cellotius, aliique, ipſi viderint; neque ad me inquirere attinet, qui loco accuſato, de ſolis egi Pontificis Suffraganeis, de quibus nullus Eugenio ſermo eſt; ſed de communi tantum Epiſcopali & Archiepiſcopali dignitate, ut liquet ex occaſione & ſcopo ſcriptionis. Vaſquez quidem, quod de Cardinalibus Epiſcopos præcedentibus etiam in antiquoribus Florentino Conciliis refert, interpretatur de Cardinalibus, qui ſimul eſſent Legati Pontificii: Bellarminus vero aliique, qui Cardinalium ſupra Epiſcopos eminentiam antiquiorem ſuſtinent, atque in hoc facilius cum Eugenio conciliantur, omni eo tempore Epiſcopos Cardinalibus ſubmittunt, quo Cardinalitia dignitas ad tantum faſtigium evecta eſt, ut ſoli Pontificem eligant, & ex ipſis pene ſolis eligatur; à quo etiam tempore univerſam cum Pontifice Eccleſiam regunt, neque ſolum primi, ſed & quodammodo ſoli ejus conſiliarii ſunt, qui Romanarum Synodorum ſuppleant vices. Talis explicatio auctoribus illis neceſſario admittenda eſt, vel neganda infallibilitas Eugenio IV, nihil supremâ auctoritate circa facta quædam non revelata definienti, ſed bonâ fide referenti quæ ab aliis acceperat.

50 Hæc utcumque ſe habeant, nihil ad me. Satis eſt Paternitatem Tuam & Lectorem ſcire, quod ſententia, aſſerens Epiſcopos Romæ, Suffraganeos ſummi Pon-

ARTICULUS NONUS.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur ea quæ Papebrochius, inter Acta Sanctorum, habet contra Sacras Congregationes Emm. DD. S.R.E. Cardinalium.

RESPONSIO.

HUnoldus Plettenbergius, ſub finem Articuli præcedentis laudatus, viginti quinque enumerat Congregationes, à ſummis Pontificibus ad varios fines inſtitutas, quibus præſidieant ex Emm. DD. Cardinalibus aliqui, à ſua Sanctitate deſignati. Has omnes ut ſimul in me concites, Rev. Pater, indefinito uteris termino *Congregationum*; cum interim omnes Accuſationes tuæ ſpectent Hiſtorias contentas in Breviariis vel Officiis propriis, ad uſum totius Eccleſiæ, vel Ordinum Eccleſiarumve particularium approbatis: quæ approbatio fere tantum ſpectat *Congregationem Rituum*, in qua ad ejuſmodi Approbationes *proceditur forma extrajudiciali, præviis extrajudicialibus informationibus, ab Ordinario loci vel à Superiore Regulari pro qualitate cauſæ adeptis*; ſecus ac fit in cauſis Canonizationum, ad quas, extra ordinem aliarum decidendas, multo plures quam ad ordinarias illas adſciſcuntur *Prælati, Officiales & Theologi, nec non tres ſeniores Rotæ Auditores*, ac denique *Promotor fidei*, paratus judicio contradictorio contendere, & contra veritatem certitudinemve aut ſupernaturalitatem factorum allegandorum opponere, quæ videntur opponi poſſe.

2 Hoc prænotato, & ad unicam fere eamque ordinariam Congregationem, forma extrajudiciali procedentem, reſtrictis Accuſationibus tuis, etiam hoc adjecerim, nihil à te toto hoc Articulo fere dici, quod ex dictis ad Artic. 2. §. 10, aliiſque prægreſſis ſolutionem ſuam non habeat, vel porro non debeat habere iis locis, ubi ex profeſſo tractabis ſingula, hic veluti in unum congeſta temere, ſolum ad invidiam ciendam, librumque fallaci ſpecie augendum. Excutiamus, tamen Paragraphos ſingulos.

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius molitur undequaque minuere fidem, obſervantiam, ac deferentiam, ſacræ Rituum Congregationi debitam.

RESPONSIO.

3 MUlta eaque varii generis argumenta, à Tua Patern. collecta haberi ex libris meis oportet, quibus *molitionem* iſtam meam, tam univerſalem, facias *undequaque* patentem. Ea dum non aſſignas, ſed ex Tomis meis quatuordecim duo vel tria dumtaxat aſſumis, eaque neceſſe habes confirmare ex iis quæ contra Pontifices molitum me dixeras, confuſus in ſingulis; neſcio quid reſponſurus ſis miranti, ſub Titulo tam univerſali tam pauca referri, niſi forte, quod inopem te copia fecerit. Verum Lector prudens, & fidem Tuam jam expertus, non facile credet, quod probatum non viderit.

4 Primo arguis, quod eum qui S. Congregationi obtulit Lectiones quaſdam de S. Alberto Legiſlatore veſtro ad Ordinem Carmelitarum extendendas, veluti Canonicis Regularibus jam olim conceſſas indulto Pii V; dixerim, non *modo fidem nullam, ſed etiam pœnam graviſſimam commeruiſſe*, Ita ſcripſi Tomo 1 Aprilis pag. 776 num. 38. Certus ſcilicet Pium V, eo quod Canonici Regulares ante Ordinis Officia propria allegare ſolent, Brevi anni 1570, nihil de Alberto Patriarcha Hieroſolymitano dicere; neque ejuſmodi de illo Lectiones, quales mihi ſcriptas exhibebat P. Daniel à Virgine Maria, contineri in ullis editionibus Officiorum apud Regulares Canonicos uſurpatorum (cujuſmodi editiones varias oſtendebam) uſque ad an. 1645.

5 Accedebat quod à noſtro tunc Romæ Pœnitentiario P. Carolo Alexandro à Manderſcheit piæ memoriæ, interrogatus aliquoties Regularium Canonicorum, ut dicebatur, Procurator Generalis, negaret ejuſmodi Dectiones ſibi notas eſſe, aut ipſum etiam S. Albertum; quodque Ordo Carmelitanus, in novo mox excuſo Breviario, diverſas ab illis Lectiones, magiſque veroſimiles poſuiſſet. Verum cum aliquot poſt annis innotuit, eum qui erat interrogatus, Procuratorem, non fuiſſe Congregationis (uti opinabar) Lateranenſis, ſed Gallicanæ, cui revera eatenus ignorata tunc erant Officia nova, ad uſum Lateranenſium circa annum 1658 neſcio ubi excuſa in Italia, & Mediolani recuſa anno 1666, mihi quoque tum primum indicata; ſategi ut eorumdem obtinerem exemplar. Hoc autem viſo, nihil prius habui quam ut pro edendâ ante 3 Tomum Maji Chronologica Patriarcharum Hieroſolymitanorum Hiſtoria, componerem eidem inſerendum Parergon XI, *de cultu S. Alberti apud Carmelitas & Canonicos Lateranenſes*; quo Parergo tum alia nonnulla in Aprili prætermiſſa ſupplerentur, tum corrigeretur memorata cenſura.

6 Ipſum porro Parergon ſic compoſui, ut appareret, eum qui S. Congregationi dictas obtulit Lectiones, malæ fidei culpa & pœnæ merito liberum eſſe; indicaretur tamen, & ipſum & inductam ab ipſo S. Congregationem, erraviſſe in facto Pii V, ſi crediderunt, eum ipſas Lectiones ſic approbaſſe, quomodo talia nunc ſolent approbari. Videtur quidem hoc præferre titulus, *Officia propria Sanctorum, ex ſpeciali S.D.N.*

Pii Papæ V conceſſione: ſed cum referenti ad Breve ipſius Pii præfixum libello, patet ab illo concedi facultatem componendi Lectiones, non ſolum pro Sanctis 16 num. 5 nominatis, idque independenter à Congregatione Rituum, tunc necdum inſtituta; ſed etiam, juxta num. 6. *Omnium quoque aliorum dictæ Congregationis & Ordinis Sanctorum.* Ex qua conceſſione compoſita Officia cœptaque uſurpari, cum eſſent recudenda Romæ an. 1613, fuerunt modice *amplificata, & à ſacra Rituum Congregatione emendata, approbata, & conceſſa.* Variis deinde locis, identidem prodierunt auctiora illa, ac denique in ultima Mediolanenſi ad nonaginta excreverunt; in quibus etiam apparuerunt tunc de S. Alberto Lectiones, cum erroribus non levibus, ſumptæ ex Carmelitano Sarraceni Menologio.

7 Iſtis autem omnibus ſic extra Urbem curatis ſemperque auctioribus editionibus, ita præfigitur Pii V conceſſio, abſque ulla Congregationis Rituum mentione, ut hujus conſenſum fuiſſe requiſitum non appareat; plane acſi Pii V conceſſio eſſet ſufficiens approbatio ſingulorum, quos aliquando conſtaret Ordinis Canonici fuiſſe, uti fuerat iſte S. Albertus. Id an, & quam rite factum ſit, ipſi S. Congregationi conſiderandum relinquo. Unum dixi & dico, ipſas de Alberto Lectiones diu poſt an. 1613, imo & poſt 1645 compoſitas editaſque, nullam vel Pontificis vel ſacræ Congregationis poſitivam approbationem habere; adeoque non potuiſſe ut ita approbatas eidem Congregationi offerri, niſi per quamdã facti ignorantiam, quamvis in Carmelita offerente excuſabilem, multoque magis in Congregatione ſuſcipiente: quis enim, ſic (ut ajebam) præpoſito titulo, non facile deciperetur?

8 Interim, ſicuti iſto Patergo volui me excuſatum, tam Lateranenſibus, quam Carmelitis, quatenus circa iſtud ipſorum factum, erravi; ita ſacræ Congregationi explicare intendi, quid mihi dediſſet occaſionem dubitandi, de quo etiam nunc dubito; ſcilicet, an ipſa Congregatio intenderit Lectiones Lateranenſium, numquã ſibi ab his exhibitas, velut ſufficienter probatas Carmelitis concedere; an vero juſſerit componi alias, quales in horum mox excuſo Breviario nunc inveniuntur, ſumptæ ex Lezana multoque correctiores. Ut ut eſt, ſicut fidei, obſervantiæ, & deferentiæ Pontificum Bullis debitæ, nihil detrahit aliquis puri facti error, hiſtorico examine deprehenſus indicatuſque; ſic neque Congregationis iſtius Decretis. Ego vero in Aprili dubitans, an Lectiones, de quibus ſupra, verè oblatæ aut ſaltem receptæ fuerint, nihil in ipſam Congregationem peccavi.

9 Atque hæc ſufficient, Accuſationi obiter à Te propoſito, plenius autem deductæ Art. 15 §. 17; ubi quantumque concris retractationis meæ ſinceritatem fidemque more tuo elevare, ſpero tamen futurum, ut meæ hic iteratæ poteſtationi plus credatur, quam malignis tuis ſuſpicionibus, quibus me iſtic gravare conaris. Nam quis eſt cui, ut Patern. veſtra ſupponit, vix credibile videatur, quod Pœnitentiarius noſter tot annis Romæ verſatus, cum rogaretur quærere utrum Canonici Regulares Officio proprio colerent S. Albertum, id quæſiverit ex Procuratore Gallo ſibi familiarius noto, nullatenus ſuſpicans Gallos aliis quam Italos Officiis uti? Carmelitæ Calceati & Diſcalceati, diverſo quamvis utantur Breviario, eoſdem tamen Sanctos communiter colunt; uti & Franciſcani Conventuales atque Obſervantes, Auguſtiniani quoque & Ciſtercienſes, tam Veteres quam Reformati: & mirum ſit aliquem Romæ eſſe, qui numquam cogitaverit, quod Canonici Regulares Galli diſcre-

parent,

parent in iſto puncto ab Italis? Mirum ſit potius, aliquem eſſe qui extra utramque iſtam eorum Congregationem, differentiam ſciat, adeo privatam ac domeſticam, ac prorſus extraordinariam; ſicut ego in talibus verſatior eatenus illam ignoravi. Sed alio tranſeamus.

10 Num. 5 fingis, quod *intendat Papebrochius indirecte taxare S. Congregationem, quaſi clauſis oculis & abſque aliquo examine, ſimilia ſibi oblata approbet Officia.* Sed, dum intentionis ſoli Deo notæ præſumis eſſe judex, Rev. Pater, vide ne temerarii judicii Te arguat inſpector cordium Deus. Aliud ſonat *minor cura*, qua dico, p. 1 Conatus. pag. 18 n. 3, ad unius Cardinalis relationem, approbari Officia talia; aliud, *clauſis oculis & abſque aliquo examine.* Hoc enim Cardinali relaturo committi, poſtquam congruam adhibuerit inquiſitionem ſuper informationibus ſibi oblatis, intelligitur ex ipſis decretorum verbis; & informationes accipi extrajudiciales docet Plettenbergius ſupra. Multo autem minor tunc adhibetur cura, quando præceſſit alia ſimilis approbatio, & ſolum petitur illius extenſio, uti factum in caſu præcedenti. Quod vero in talibus poſſit obrepere error aliquis circa factum, magis quam ubi contradictorio judicio agitur, non puto egere probatione. An autem gratis poſuerim differentem modum recipiendi, inter eas hiſtorias quæ ad Religioſorum quorumdam uſum particularem permittuntur vulgari; & eas, quas ad totius Eccleſiæ communem uſum Breviario inſerendas, Pontifici offert ſacra Congregatio, ipſamet definiat.

11 Aſt neque huic parcere Papebrochius dicitur; & quæritur, *an S. Congregationi non impingat pudendum colaphum*, cum tomo 4 Maji pag. 144 *præjudicium veritati natum* ait, ex Lectionibus de S. Venantio, in Romanum Breviarium receptis. Spero non ita cenſuros Congregationis illius Præſides Eminentiſſ. Cardinales. Quis enim dixerit colaphum impingi ei, quem poſtquam oſtenderis in quæſtione facti bonâ fide erraſſe, ſententiam tuam pergis ſtabilire novis argumentis, tanto ſolicitius, quanto major eſt auctoritas aſſerentis contrarium, magiſque reverenter ſuſcipienda, niſi magnæ ac graves rationes obſtarent, uti obſtant ex parte Actorum S. Venantii, de quibus mihi litem moves, alibi pluribus iterandam.

12 Hinc tranſit Accuſator ad locum ex tom. 7 Maji, ubi pag. 665 *certum* eſſe dico, *Romæ in rebus ſacris, tam communibus quam privatis, tolerari multa (ut leviſſime dicatur) incerta & dubia*; ubi non hoc ſolum dico ſed etiam addo; *Et veroſimiliter aliquando corrigenda, cum ſatis fuerint diſceptata*; addere etiam potuiſſem; *Et quando univerſalis aliqua talium reformatio inſtituetur, ſicut inſtituta fuit quoad Breviarium ſeculo ſuperiori, ex quo tempore multa tunc nondum diſcuſſa diligentius cœperunt ventilari.* Iſta autem dico occaſione ſingularis diligentiæ, qua pro & contra publicum S. Job Prophetæ cultum, eruditiſſimi viri in ſacra Rituum Congregatione diſceptarunt, quod omni occaſione ac tempore faciendum, nec ſperari debet, neque fieri expedit tam cito.

13 Lepram Conſtantini, lapſum Marcellini, aliaque ſimilia, res eſſe (*ut leviſſime dicam*) *incertas & dubias*, nemo nunc credo inficiabitur qui expenderit; nemo tamen S. Congregationi exprobari poſſe dixerit, quod iſta non continuo mutari jubeat; eſto ab auctoribus graviſſimis, uti ſupra oſtenſum, fabulis & commentis adnumerentur. Nemo etiam propterea dixerit, factis in Breviario relatis non plus credibilitatis accedere (quod hic iterum repetis, ſicut & alia plura ſuperius refutata) *quam ſi in Alcorano Ma-*

Mahometi, aut inter fabulas Æſopi referrentur. In his relata ut fabuloſa cenſeas, ſufficit ſolus libri titulus; in iſto prohibet idem titulus, ne tale quid cenſeas abſque demonſtratione pene evidenti.

14 Denique arguit me Patern. veſtra, quod allegans verba quædam Irenæi à S. Jacobo, narrantis quomodo, poſt diligens examen cujuſdam manuſcripti, ſacri Officii judicibus oblati, nihil in eo notatum ſit, quo fides ipſius poſſet labefactari; arguis, inquam, quod conjunxerim verba *diligens examen*, omiſſa parentheſi ab auctore interjecta (*ut ſolet in hoc Tribunali*) ne ſcilicet huic Tribunali eam laudem darem. Equidem non poſſim nunc certo definire, caſúne omiſſa ea parentheſis ſit, an quod periodus Irenæi adeo longa eſſet, & alterâ majoris momenti parentheſi, ſed neceſſariâ, facta longior, ut potuerit ſecundâ illâ minuſque neceſſariâ exonerari.

15 Talem autem omiſſionem parentheſis, nihil ad rei ſubſtantiam ſpectantis, à te. Rev. Pater, mihi objici, & grande ex ea conflari crimen, quo fuerim molitus minuere fidem &c, ſacræ Rituum Congregationi debitam, tanto eſt iniquius, quanto ſæpius deprehenderis, in meis quæ accuſas ſcriptis ea omiſiſſe, quæ ſi non omiſiſſes, accuſare nihil potuiſſes. Neque Tribunal illud Rituum erat de quo ſolo agis in titulo, ſed S. Officii: quamvis utrique ſumma veneratio tribuenda ſit. Denique ut hic de intentione mea, non modo temere, ſed etiam falſo ſuſpicaris; ita de Alberto iniquiſſime accuſaſti, nullâ in toto tuo §. aut Articulo præſenti facta mentione retractationis meæ tam dilucidæ, quam non ignoraſti, & alibi commemoras.

§. II. *ACCUSATIO.*

Papebrochius prætendit ſibi licere, cum infami Launoyo, Hiſtorias ſacras, à ſacra Rituum Congregatione recognitas & approbatas, allegare ad fabulas, & quidem cum aſſenſu & applauſu Sedis Apoſtolicæ.

RESPONSIO.

16 HÆc tam invidioſis terminis concepta Accuſatio, juxta ſtylum Auctori uſitatum (quaſi *diſputare* quidpiam, aut etiam *improbare*, idem ſonet quod *ablegare ad fabulas*) in duobus fundatur locis: altero ex tom. 2 Maji fol. 716 n. 33, ubi dico, *Patitur Eccleſia eruditos viros diſputare circa Dionyſium Pariſienſium Patronum* ... & *circa hiſtoriam, quæ* XXIX *Iulii in feſto S. Marthæ recitatur*; altero, ex parte 1 Conatus fol, 18, ubi alia occaſione dicitur; quod talia *improbantibus haud quaquam indignatur Romana Curia, ſed audit eos gratioſe, & laudat ſtudium benemerendi de re Chriſtiana*, ſcilicet detegendis, ſi qui videntur obrepſiſſe, erroribus; *licet non ſtatim (nec enim convenit) admoveat correctioni optatæ manum.* Hæc autẽ omnia placuit Accuſatori prætermittere, ut non appareret, quam ſolicite caveam, ne quis ex ſic notatis neque mox correctis ſcandalizetur; tantum abeſt, ut ex meo judicio corrigi aliquid velim.

17 Quod id patiatur Eccleſia, in propoſito

poſito exemplo demonſtrat Schelſtratius ex reperta in noſtro tomo 1 Aprilis fol. 745 epiſtola Innocentii Papæ III, data Pontificatus anno 18, qui fuit Chriſti annus 1215; ubi cum Pontifex expoſuiſſet geminam de Dionyſio Pariſienſi ſententiam, negantium & affirmantium Areopagitam eſſe; *Nos*, inquit *neutri volentes præjudicare ſententiæ ... ſacrum B. Dionyſii pignus ... quod .... Apoſtolicæ Sedis Legatus de Græcia tulit in Urbem, vobis devote dirigimus .. .ut nulla de cetero remaneat dubitatio, quin ſacræ B. Dionyſii Areopagitæ Reliquiæ apud veſtrum monaſterium habeantur*,

18 Ex his verbis Schelſtratius, in Synopſi Artic. 3 Capitis 3 Diſſertationis 3 pag. 415 Antiqu. illuſtratæ, *Oſtenditur*, inquit, *hanc de Areopagitæ Epiſcopatu contentionem relinqui à Sede Apoſtolica diſputationi fidelium*. In ipſo vero contextu num. 288. *Non ignoro*, inquit, *Romanum Breviarium hocce tempore, ſecutum eorum teſtimonium, qui Dionyſium in Gallias miſſum à Clemente ſuſtinebant .... Nec ignoro quoque alios amplexos priorem ab Innocentio III memoratam ſententiam, eamque de facto nunc communem eſſe in Sorbona Pariſienſi & Gallia cui viam prepararunt Sirmondus, Launoyus, Petavius, Bellarminus.*

19 Quid tibi videtur, R.P. Profeſſor, an Schelſtratio *infamis Launoyus* eſt, quem tantis viris ille ſine ſcrupulo annumerat? Conſidera autem, dum ſic loqueris de mortuo, ne ob violatum caritatis præceptum infamiam tibi compares. An ſolus aut præcipuus defenſor eſt Launoyus iſtius ſententiæ? Hanc nempe cum illo nominatim mihi facere debebas communem, aliis omnibus præteritis, ut in me conjicere poſſes omnia illa convitia, quibus Theophilus Raynaudus antagoniſtam ſuum illiberaliter onerat. Quæ *de duobus Dionyſiis*, deque *commentitio Lazari & Maximini, Magdalenæ & Marthæ adventu in Provinciam* ſcripſit Launoyus, & tam indigne proſcidit Raynaudus, numquam Eccleſia cenſuravit, quod ſciam: ſed neque improbavit Breviarium novum Pariſienſe anni 1680, in quo iſtæc omnia expuncta ſunt, ut receptiori tunc Pariſiis opinioni contraria. Hæc autem opinio, etiam nunc, ibi magis viget inter Eruditos: quos ſi cum Raynaudo, dixeris, *Hypercriticos, ſputis omnium, etiam mulierculaœrum ſandaliis dignos, audaces, effrænes novatores, pruriginoſa ingenia, omnium pene traditionum hoſtes*, &c. qualem me pingere conaris num. 14 ex illius Antemurali; vereor, ut patienter quis Pariſiis & alibi ſuſtineat Te. Laudo Theophilum in plurimis, in hoc non laudo; neque ipſius amarulentas phraſes velim contra Te imitari, utcumque de me commeritum.

20 Jam vero Schelſtratium, prædictam de Dionyſio quæſtionem inter ſuorum ſtudiorum principia accuratiſſime ventilantem, adeo non improbavit Romana Curia, ut merito primi illius libri, argumentum iſtud inter alia tractantis, obtinuerit ab ea Canonicatum Antverpienſem; auctaque exinde doctrinæ minime vulgaris æſtimatione per alia ſubſequenter opera, idoneus ſit judicatus, quem è Belgio Romam accerſeret Pontifex ad Bibliothecæ Vaticanæ Cuſtodiam, cum titulo Canonici, primum Lateranenſis, & mox Vaticani; ad majora porro provehendum, niſi mors immatura ſtitiſſet pronum ad dignitates ampliſſimas curſum. Aliter is, quam Tu Tuique R. Pater, de noſtro opere ſentit ac ſcribit, etiam ubi contraria ſuſtinet.

21 Poterat is, ex eodem Henſchenii commentario, ubi refert Innocentii III epiſtolam etiam obſervaſſe, ſi id ad argumentum ſpectaſſet, Pontificis errorem.

in

in eo quod credidit, miſſo illo corpore ceſſaturum dubium, an in San-Dionyſiano monaſterio vere haberetur corpus Areopagitæ. Hic enim creditur Athenienſis Epiſcopus fuiſſe; & corpus iſtud fuit alterius S. Dionyſii, Epiſcopi Corinthiorum, qui colitur à Græcis 8 Aprilis, & fuit 100 annis junior quam Areopagita, quos quomodo inter ſe confuderit Pontifex, neſcitur; niſi quod San-Dionyſiani in hiſtoria tranſlati ad ſe corporis (utique re certius jam comperta) dicant, miſſum ſibi ab illo *corpus Sanctiſſimi Dionyſii Confeſſoris, Corinthiorum Epiſcopi.*

22 Quin etiam Leo Papa IX, ducentis fere annis ante Innocentium III, & centum annis ante Petrum Abailardum, qui accuſabatur primus dubium moviſſe de veritate adventus Areopagitæ in Galliam, diploma miſit ad Regem & Prælatos Francorum, indicans corpus Areopagitæ haberi Ratisbonæ; unde conſequens fiebat, Pariſienſem Epiſcopum ac Martyrem, non minus ab Areopagita, quam à Corinthio Dionyſio Confeſſore prædicto diverſum eſſe. Neque tamen inventus eſt hactenus, qui talia talibus productis dicentem Henſchenium, appellaret hoſtem Traditionum vel Pontificum contemptorem, dum eos ſibi mutuo contradicentes inducit; modeſte agnoſcens, in quæſtionibus facti, ipſis poſſe errorem oprepere, etiam ubi ſtudioſius agunt, uti apparet feciſſe Leonem IX & Innocentium III.

23 Finiens hunc Paragraphum, tam argumentis vacuum, quam contumeliis fartum, arripis, Pater Rev. locum alterum, unde *applauſum Sedis Apoſtolicæ* in titulo aſſumpſiſti; ubi ego ſolum ſcripſeram, aliquid, in Breviario ſubinde notatum, *non improbari Curiæ Romanæ*; poſtquam ſcilicet obſervaveram, *abſque ullius veteris ſcriptoris teſtimonio* aſſertum à Martino Polono, & aliis eum ſecutis, indeque inſertum Breviario, quod *S. Cletus* in epiſtolis ſuis primus omnium uſus ſit verbis, *Salutem & Apoſtolicam benedictionem* apprecantibus.

24 Cauſam, cur id cunctarer credere, talem addidi, ut in eamdem mecum ſententiam ceſſerit Pagius ad an. 91 num. 3; hoc inſuper notans, nullam Cleti haberi Epiſtolam (addo ego, ne ſuppoſititiam quidem) in qua videri poſſit fundatum eſſe Martini Poloni aſſertum: unde & Chriſtianus Lupus Tom. 5 Synodorum cum Notis pag. 535. licet ſuſtineat & pluribus probet non eſſe morem novellum, quo Romanus Pontifex abſentibus mittit Apoſtolicam benedictionem; Cleti tamen nullam mentionem facit, nec ullum aliud ſimilis formulæ, qualis ei à Martino Polono tribuitur, exemplum antiquum in ullo alio Pontifice potuit reperire. Locum ergo habere hic debet iſtud effatum Baronii Tom. 1 Annalium, cui deinde inhærens tam multas exploſit fabulas, *Quod à recentiori auctore de rebus antiquis, ſine alicujus vetuſtioris auctoritate profertur, contemnitur*: maxime cum ſumma antiquitas, ad quam ejuſmodi formula poſſit adduci, ultra ſeculum ſeptimum hactenus nequiverit deprehendi, inter tot tam multorum Pontificum Epiſtolas, etiam ſuppoſititias.

25 Hiſce rationibus motos credo reformatores Breviarii Pariſienſis, ut ex Romano aſſumpturi feſtum S. Cleti cum una Lectione, breviſſimam eam eſſe voluerint, nec in ea meminiſſe formulæ, ipſi à Martino Polono adſcriptæ. Hoc autem illi fecerunt anno 1680, quando needum de Conatu meo, talibus obſervationibus augendo, cogitabam. An eos Patern. veſtra permiſſura ſit viros eruditos credi ac dici, vel cum Launoyo atque Natali Ale-

xandro explοſura, neſcio. Non ſunt illorum Pariſiis tam obſcura nomina, ut ea hic exprimere me oporteat, tuis ſcommatis dilaceranda; uti neque nomina Cardinaliū, qui Breviarium iſtud, eique inhærentem Pagii criticam maximi faciunt Romæ, ſicut horum reſcriptis probari poterit cum erit neceſſe, & illis gratum.

§. III. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Hiſtorias ſacras, juſſu Pii V aliorumque ſummorum Pontificum, à ſacra Rituum Congregatione rigoroſe examinatas & approbatas, cum Launoyo & Natali Alexandro, paſſim tamquam fabulas explodit.

RESPONSIO.

26 SI de Breviarii Lectionibus agitur, quæ Hiſtoriarum nomine in ritualibus libris veniunt, nuſquam earum aliquam *explodo*; verbum iſtud, ipſeque eo indicatus ſarcaſticus contemptus, tam mihi Rev. Pater, eſt inſolens, quam Tibi contra me frequens. Dionyſii Areopagitæ tranſitum in Gallias Launoyus vocat *meras aniles fabulas.* Sit ita ſane: ſed numquid non longe ab eo recedo, cum dico, ſicut ipſe fateris, quod *Res ea admodum controverſa eſt, neque volo in alterutram partem præjudicare cuiquam*, totam nempe relinquens ſucceſſoribus Novembrem tractaturis? Quid quod nec ibi Launoyum allego, neque in alio hujus §. loco. Natalem vero ſemel iterumque dumtaxat, antequam prohiberetur, idque in quæſtionibus pridem aliunde & paſſim notis, de lepra Conſtantini, Marcellini lapſu, aliiſque ſimilibus, inter Acta S. Silveſtri & Concilii Sinueſſani relatis, ex quibus formatas Lectiones Card. Bona, *inſupportabiles* ſibi eſſe dixit. Cur autem mihi, abſque ulla auctoris proprii mentione, crimini vertitur dictum illud, quod conſtat me ex Cardinali, & ejus ſolum nomine, retuliſſe?

27 *Non cenſeri debere explorata & inconcuſſæ auctoritatis quæcumque Breviario ſunt inſerta*, ſcripſit Natalis Alexander; & ego ipſius ſecutus arguor id ipſum confirmare, *ex ante hac facta tot locis correctione, ut ſtem faciam non diſpliciturum SS. Rituum Congregationis Præſidibus, ſiquis bona ductus ratione alia ſubinde adhuc ſuggerat*, Nihil in his verbis diſplicuiſſe vel diſpliciturum etiam nunc credo; neque illos aſſenſuros Paternitati Veſtræ, aſſerenti, prædictas Hiſtorias omnes tam *rigoroſe*, quam præſumis, *examinatas* fuiſſe, priuſquam approbarentur. Hanc fiduciam mihi dat Bartholomæus Gavantus, Sect. 4. cap. 12 Commentarii ſui in Rubricas. Ipſe enim, ut ait Card. Urſinus, mox pluribus allegandus, *unus* fuit è *recognitoribus Clementini & Urbaniani Breviarii, adeoque, tamquam de re ſibi propria, teſtatur*, quomodo in correctione iſta proceſſum fuerit: ſic autem loquitur num. 16. *Perdifficile viſum eſt ad Hiſtoriæ veritatem reducere Sanctorum Lectiones, idque minima, quæ fieri potuit, mutatione. Imo*

quæ

quæ controverſa erant, alicujus tamen gravis auctoris teſtimonio ſuffulta, aliquam haberent probabilitatem, retenta ſunt eo modo quo erant; cum falſitatis argui non poſſint, quamvis fortaſſis altera ſententia ſit à pluribus recepta. Sunt ergo retenta, non ſolum quæ videbantur certa, ſed etiam quæ ſolum *probabilia*, omiſſis etiam probabilioribus, donec certius conſtaret de primarum falſitate.

28 Nunc, quoniam grave tibi eſt, Rev. Pater, audire verba Natalis Alexandri (quæ nec ego protuliſſem, ſi libri prius fuiſſent prohibiti, quam Conatus meus imprimeretur) audi Eminentiſſ. D. Vincentium Mariam Ordinis Prædicatorum Card. Urſinum, S. Beneventanæ Eccleſiæ Archiepiſcopum, in Diſſertatione de Reliquiis S. Bartholomæi, Benevento vindicatis an. 1694. Negat, hic, eas unquam fuiſſe Benevento translatas Romam, quod tamen in Breviario legitur; atque ad hujus obiectam ſibi auctoritatem reſpondet Art 7; „ illud maxime „ quidem auctoritatis eſſe, in iis quæ per „ ſeſe ad cultum eccleſiaſticum attinent; „ minoris tamen ponderis eſſe in privatis „ factis aut geſtis, quæ in Vitis Sancto„rum ex occaſione referuntur; ita ut effi„cax argumentum inde peti non poſſit, „ ubi præſertim antiquiora monumenta „ adverſantur.

29 „ Nec enim Eccleſia ipſa, quæ illis „ utitur, inconcuſſæ infallibiliſque verita„tis judicat, quæcumque Breviariis ſunt „ inſerta; cum multoties, pro variis tempo„ribus, variâ ex occaſione ea mutaverit „ correxeritque. Teſtatur id Concilium Se„nonenſe de anno 1528, quod, ut Brevia„ria & Miſſalia emendarentur, decreto „ ſanxit: teſtatur Concilium Colonienſe de „ anno 1536, cui hoc idem decernere pla„cuit; ac demum Concilium Rothoma„genſe anni 1581, & Concilium Rhemen„ſe anni 1583 decernunt, ut quam dili„gentiſſime à falſis narrationibus Brevia„ria repurgentur. Quæ omnia argumento „ ſunt, non illico putanda eſſe ab omni „ aberratione hiſtoricâ libera Breviaria, ſed „ magnâ plerumque ſpongiâ egere, licet il„la in ſuum uſum uſurpet Eccleſia „ Hæc ego ſi ſcripſiſſem, quantos non cieres clamores, Pater Rev.? quibus non contumeliis me onerares?

30 Pergit tamen Cardinalis dicens „ „ Imo nec ſuis omnino carere nævis „ Clementino-Urbanum, quo utimur, „ Breviarium, doctiſſimi hiſtoriarum ex„ploratores judicant; cujuſmodi ſunt. I. „ Marcellini Pontificis cultus idolis exhi„bitus, ejuſque pœnitentia in Concilio „ Sinueſſano ... II. Lectiones non pau„cæ, ex iis ſanctorum Patrum libris „ petitæ, qui ex graviſſimo Criticorum „ judicio apocryphi reputantur. III „ Symbolum, *Quicumque vult ſalvus eſſe*, „ S. Athanaſio in hodiernis Breviariis ad„ſcriptum, quod illius non eſſe eruditiſſi„mi plerique conſentiunt, quamvis cu„jus determinate ſit auctoris, non ita „ inter ſe congruant. IV. Canticum *Te* „ *Deum Laudamus*, SS Ambroſio & Au„guſtino adſcriptum „ cum Siſebuto Mo„nacho ab eruditis vindicetur, ex vete„ri Caſinenſis cœnobii Breviario & Co„dice Ms. Vaticanæ bibliothecæ, à Card. „ Bona recenſito. Et vero Cardinalem „ Baronium non abſolutiſſimam in rebus „ hiſtoricis fidem Rom. Breviario tri„buiſſe, certiſſimum eſt „ Auctoritates plures, & exempla eodem conducentia dedi ſupra.

31 Age nunc, R. P. Profeſſor, ex Cardinali Urſino etiamnum vivente, quære id quod toties quæris ex me, quinam ſint illi *eruditiſſimi viri*, quos laudet, nec nominat; an ſint alii quam *Hæretici*, *vel Launoyus*, *Alexander*, *ac ſimilis furfuris auctores ab Eccleſia damnati?* Interim agnoſce Tibi à

me reſponſum verbis Eminentiſſimi unius, nòn tantum eruditiſſimi, ſed etiam religioſiſſimi Cardinalis, ad ea quæ mihi hic objicis num. 26, 27, 28. Sicut & antea Tibi reſpondi ad num. 23 & 31 de Dionyſio Areopagita ejuſque libris. Suſcitas etiam quæſtionem de Romana corporis S. Stephani tranſlatione, ex Breviario ad 3 Auguſti, de qua non dixi aliud, quam *eſſe quibus videatur fabuloſa*, rem proprio loco ac tempore diſcutiendam reſervans. Recoquis deinde ſæpius rejectam cramben, de occaſione per quam converſus fuit S. Bruno, licet eam ſcias expunctam è Breviario; quam tamen non negaveram, imo ſoluto tandem dubio certior, operoſe confirmaveram.

32 Nuſquam denique negavi Auguſtinum (quod ſolum ex Breviario allegas) *religioſam inſtituiſſe familiam:* ſolum dixi, quod ea quæ nunc habetur Regula, *ex ſui auctoris mente ſe non ultra extendebat, quam ad paucas illas Moniales quibus ſcribebatur.* Hoc autem me non docuit *Eraſmus Roterdamenſis*, nunc primum mihi notus id aſſeruiſſe; ſed ipſamet Regula, nihil continens quod virili ſexui peculialiter proprium ſit, plura quæ muliebri; ipſumque exordium, ſolas illas reſpiciens. Idem vero confirmavit mihi Bellarminus de Scriptoribus, pag. 180 dicens; *Ex tribus Regulis ſola tertia eſt Auguſtini; ſed feminis data, non viris.* Eamdem quoque theſim dilucide probat, contra Pennottum & Richardum quemdam, *Nicolaus Deſnos, Prior Conventualis, Magiſter & Adminiſtrator generalis majoris Domus-Dei Pruvinenſis, Ordinis Canonicorum Regularium D. Auguſtini*, in erudito opere cui titulus, *Canonicus ſecularis & regularis*, ſub annum 1674, diu ante Majum meum, Pariſiis edito, lib. 3 cap. 22.

33 Idem ſequenti mox capite quærit, *quo tempore & quo auctore Epiſtola Auguſtini 109* (hæc eſt Regula de qua controvertitur) *Sanctimonialibus exarata, in Regulam Clericorum* (Eremitæ, *Monachorum* dici mallent) *emerſerit*: veroſimiliuſque exiſtimat id factum in confinio ſeculi 8 ac 9, à S. Benedicto Abb. Anianenſi, auctore *Concordiæ Regularum*: qui, ſicut eidem Concordiæ inſeruit Regulas SS. Cæſarii & Aureliani, mulieribus ſimiliter ſolis ſcriptas, viriſque aptavit; ita & iſtam, inter Epiſtolas S. Auguſtini repertam, iiſdem accommodavit, *mutatis terminis femineis in maſculeos.* Ita Nicolaus ille, eamdem Auguſtinianam Regulam profeſſus, qui pluribus deinde capitibus diſputat contra Eraſmum pro votis Auguſtinianorum, quæ ille videbatur negare; interim ipſum adeo non contemnit, ut ex ejus Epiſtola ad Archiepiſcopum Toletanum præfixa *præſtantiſſimæ* (ut Labbeus appellat) *editioni Frobenianæ*, anni 1529 per Eraſmum curatæ, longiſſimum Auguſtini elogium, quaſi Vitam, integre tranſtulerit in caput 21 ejuſdem libri 1.

34 Eam Epiſtolam ego legens, invenio exordium plenum elogiis Sanctorum Patrum; quorum *maſtygem* cur Eraſmum tam illimitate vocet Paternitas Tua, nondum video; Monachorum maſtygem potius dici poſſe agnoſco, & ut talem abominor. Interim operam ab eo in Auguſtini editione navatam nemo Catholicus contemnit. Doctor autem Molanus in editione Lovanienſi anni 1576 præfatur, quod *In cenſuris*, quibus pſeudepigrapha opera ſecernit à veris, *Eraſmus aliquoties ... magno adjumento ſibi fuit.* Ita norunt Catholici, etiam in fidei ſuſpectæ ſcriptoribus, laudare quæ laudāda ſunt; Tibi ſoli, Pater Rev. placet, pariter eorum opera & in his omnia damnare, ut me damnare poſſis in omnibus, in quibus eis videor conſentire, quantumcumq; multi & graves Auctores alii id mecum faciant, eodem calculo mecum damnandi vel abſolvendi, niſi in me ſolo diſplicerent omnia quæ placent vel excuſantur in aliis.

§. IV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, ſacras Carmelitarum Hiſtorias, à ſacra Rituum Congregatione approbatas, explodit tamquam fabulas.

RESPONSIO.

35 ACcuſatio hæc, iiſdem fere quibus prior concepta verbis, non alia indiget reſponſione: hic tamen inſuper addi poteſt, quod ſi non indubitabilis veritatis ſint ea quæ in Romano Breviario tolerat Sacra Rituum Congregatio, multo minus ea quæ tolerat in Carmelitano. De punctis vero hic propoſitis minus convenit me nunc reſpondere ſigillatim, quod de ſingulis ſolum delibatis capitibus proprius promittatur rediturus locus, ſcilicet de Lectionibus pro Commemoratione ſolennitatis B. Mariæ de monte Carmelo, Art. 15: pro feſtis SS. Bertholdi, Cyrilli, Angeli, Teleſphori, Art. 11: de revelationibus factis patri ſancti Eliæ, S. Petro Thomæ, S. Simoni Stock, Art. 20. Denique num. 45 inculas iterum, Eliam *Ordinis fundatorem & inſtitutorem*, à Te probatum Art. 3. Ego vero, id cum vere dici poſſe, cenſeo, & modum explico Art. 2 num. 192, neque neceſſe puto eadem hic repetere.

36 An autem de iſtis omnibus etiam intelligi vis, quod hic in titulo omiſiſti, formatas de ipſis Lectiones, eſſe *rigoroſe examinatas à ſacra Congregatione*, ſive, ut alibi loqueris, *prævio rigoroſo examine approbatas*? Ita videri poſſet ex num. 42 & 45. Aſt ego jam dicere cœpi, *Officium de S. Alberto, quo ex Indulto Pii V utuntur*, ut ais, *Canonici Lateranenſes*; & cujus *recitandi licentiam Carmelitas obtinuiſſe* aſſeris *à ſacra Rituum Congregatione*; licere, inquam, cæpi, non aliter ipſum cenſeri poſſe conceſſum Canonicis illis à Pio V, quam quatenus in Bulla anni 1577 cum necdum inſtituta eſſet S. Congregatio Rituum, conceditur, ut *Omnium aliorum*, (ultra paucos in Bulla expreſſos) *dictæ Congregationis & Ordinis Sanctorum feſta, etiam ſub Duplici officio, celebrare, atque iis omnibus & ſingulis proprias eorum atque authenticas Lectiones & Orationes accomodare valeant.*

37 Tali nempe conceſſione ſuppoſita, perrexerunt iidem Canonici, etiam poſt Pii mortem & Congregationem Rituum inſtitutam, Sanctorum, quos ſui Ordinis fuiſſe exiſtimabant, multiplicare identidem Officia, & proprias cuique Lectiones componere atque recitare. An autem ſic extenſa conceſſio, & talis modus quidlibet ſub Pii V nomine producendi, ſatis innotuerit S. Congregationi, nihil attinet quærere. Unum dico, ſi illæ, occaſione Carmelitarum, novo examini fuerunt ſubjectæ & approbatæ, examen iſtud minime rigoroſum fuiſſe: ipſaſque in ſola Lateranenſium male informatorũ fide receptas dico. Ibi enim dicitur *Albertus*, „ Amienſi ☞ in Galliis urbe ortus; parentibus orbatus ☞ adoleſcens, factus Canonicus Regularis; & poſt litterarum ſtudia Pariſiis decurſa Sacerdos factus; ab Innocentio II, facta ☞ per litteras poteſtate confeſſiones audiendi; inter familiares Ludovici ☞ Regis profectus in Orientem; in clauſtro Dominici ſepulcri ☞ Regularem vitam profeſſus; re Chriſtianorum infecta reverſus, ab Adriano IV factus Eccleſiæ Mortarienſis Præpoſitus; deinde, ut traditur, Epiſcopus Vercellenſis; rurſuſque profe-

„ ctus

individualiter fuiſſe *compoſitas auctoritate Pii V*, & permiſſas, eo quo talia nunc ſolent modo, id eſt poſt prævium examen aliquod.

41 Si fuiſſe oblatas dicis, vide an non gravem inferas S. Congregationi injuriam, dum credere nos vis, in ea fuiſſe neminem, qui animadverteret multa in iis eſſe, quæ & certiore & accuratiore examine egerent; quo adhibito & libris conſultis, ſtatim patuiſſet, ad quod ſuprà pronuntiavit Ughellus, *portentoſam* inſtitui *narrationem*, per quam Albertus Vercellenſis, qui uſque ad finem ſeculi 12 numquam ſciebatur pedem tuliſſe extra Italiam, totis viginti annis in Vercellenſi Epiſcopatu verſatus, dicebatur ab Alexandro III miſſus in Syriam Legatus, & Regulam Carmelitis dediſſe multo prius quam fieret Patriarcha Hieroſolymitanus; quem tamen titulum ipſa Regula expreſſe præſefert: *Albertus Dei gratia Hieroſolymitanæ Eccleſiæ vocatus Patriarcha*: hoc autem conſtare poterat eum non vocatum, niſi ab Innocentio III ſub annum 1204.

42 Ubi his reſponderis, quæram porro de P. Seraphino, an, quando præfatas Lectiones permitti Ordini ſuo petiit, habuerit vel non habuerit notitiam aliquam verioris Vitæ, apud Ferrerium & Ughellum inveniendæ. Si non habuit, fateris ejus negligentiam, in præparandis adminiculis tam neceſſariis, qui ſaltem nec Lezanæ Annales conſuluerit: nam etiam in illis tom. 4 ad annum 1185. quo Epiſcopus Vercellenſis electus eſt Albertus; & ad annum 1204, quo ad Patriarchatum invitatus; & 1214, quo mortuus fuit, totum ex Ferrerio textum deſcribit Analiſta veſter: & num. 13, poſtquam omnes Saraceni errores loco non uno refutaſſet, illud Vercellenſe teſtimonium præ aliis omnibus æſtimare ſe oſtendit, veluti quod *efficacius demonſtrat B. Alberti ſanctitatem meritaque præclara, ut vel ipſis ſolis jure Eccleſiam Officium Canonicum & cultum Sancti tribuiſſe, dici poſſit.*

43 Si vero notitiam illam habuit P. Seraphinus, quomodo dicetur non impoſuiſſe, neque ſtudioſe quæſiviſſe tenebras, quibus involvere veritatem maluerit, quam Congregationi palpandum præbere Lectionum Lateranenſium defectum, & dubitabilem inſuper reddere diem 8 Aprilis, quo Ordo ſuus colendum Albertum ſumpſerat; idque ut Confeſſorem, quem conſtitiſſet obiiſſe Martyrem 14 Septembris. Sic enim aliquando moniti per P. Danielem à Virg. Maria Carmelitæ Romani, ut S. Petrum Thomaſium reponendum curarent ab ordine Martyrum in ordinem Confeſſorum, in quo olim ſteterat; ſed per Saraceni figmenta abductus fuerat, nihil ſibi movendum duxerunt; ne forte levi illo parvoque ſcrupulo Congregationi objecto, in dubium venirent alia ejuſdem generis plura, quæ inter propria Officia Ordinis leguntur inobſervata, meritoque obſervanda.

44 Suſpicionem hanc (neque enim ultra valere volo) firmat novum Ordinis Breviarium, *reviſente & approbante Cardinale Bona* edi à Congregatione permiſſum an. 1672 5 Aprilis, & Antverpiæ excuſum. Ibi ad 8 Aprilis jubentur ad 2 Nocturnum recitari Lectiones *ex Sermone S. Maximi Epiſc. de Communi Confeſſoris Pontificis*. Ad calcem tamen iſtius impreſſionis inveniuntur *Officia nova, à S. D. N. Clemente X conceſſa, & huic Breviario nondum inſerta, ſed eidem propriis locis inſerenda*, Cardinali Bona ſubſcribente 12 *Maji*, & atteſtante, *ſupraſcripta Officia, cum additionibus & correctionibus, de mandato S. D. N. Clementis X, à ſe recognita & emendata, inſeri poſſe Breviario Ordinis Carmelitarum, & à Religioſis ejuſdem Ordonis recitari*. Inter iſta habentur Lectiones diverſæ ab iis quas dixi petitas impetrataſque prius fuiſſe, de S. Alberto, quarum priores duæ ſumuntur ex antiquis Actis.

45 Ultima particularem animadverſionem meretur: agit enim de *Regula* Carmelitis

compoſita, ut *ex Divi Baſilii & Joannis ... Hieroſolymitani operibus* concinnata, & diſſimulato mortis genere, in Actis deſcripto, non ſatis conformiter ad illa dicitur, quod *impiorum hominum furore divexatus clam ſe ſubduxit & Carmeli Eremitis ſe adjunxit, ubi & Ieſum Chriſtum viſibili ſpecie habuit conſolatorem, & Deiparæ Virginis præſentia mirifice eſt confortatus; ſanctis tandem operibus plenus, inter ſuos lacrymantes animam Deo ſuavi facie exhalavit:* quæ partim ex Saraceno accepta, partim nullo alio auctore præcedente addita ſunt, contra expreſſam mentem Lezanæ. Nam hic ad an. 1214 num. 15 aſſerit, *gladio percuſſum & occiſum: quod ad rationem Martyrii ſufficere, poſſit non incongrue dici:* & num. 18 fatetur, *primum Baptiſtam Mantuanum, quem alii minoris notæ ſecuti ſunt,* aſſerere, *Ordinis* Carmelitani *profeſſorem* fuiſſe Albertum: quod tamen tenere ipſe non audens, ſic ſcribit, *Cum in tabulis Eccleſiæ Vercellenſis, in quibus fere ab incunabulis ipſius vita deſcribitur, nihil de Carmelitani Ordinis profeſſione habeatur, nec antiquiores noſtri hiſtorici .... aliquid de hoc dixerint ... de Alberto hallucinatum credimus doctiſſimum Mantuanum.* Ita ille, ad ſuorum errata agnoſcenda multo promptior quam nunc paſſim Carmelitæ: à quibus interim libenter diſcam, quo argumento ſententiam mutaverint; & an coram Cardinale Bona expoſuerint prænotatam ſuorummet Auctorum circa punctum iſtud diſcrepantiam: vix enim induci poſſum ut credam, ipſum ſi ſciviſſet, permiſſurum fuiſſe, ut ab antiquiorum potiorumq; ſententia diſcederetur, in favorem novitiæ inventionis. Qui autem ſcire volet, quam ambiguè fluctuaverint PP. Carmelitarum Romanorum opiniones circa iſtum ſuum Legiſlatorem, videat Generalis Stratii ſuper eo argumento epiſtolam ad Miræum, datam an. 1637, & à me productam ante totum 3 Maji num. 218.

46 Ex dictis abunde patet, quamparum curioſe ſacra Congregatio hactenus excuſſerit illa tam ſpecioſe jactata Officia propria Sanctorum Carmeliticorum; quod tamen facilem excuſationem habet ex multis capitibus, à me non diſcutiendis; ſed inepte contra me aſſumitur, ut S. Congregationis contemptorem; qui ſimilia mallem reticere quam tangere, ſi importunitas accuſatorum ea pateretur ſileri. Certe cum anno 1677 Officium ſolennis Commemorationis ad omnes Catholici Regis ditiones extendi Pontifex permiſiſſet, nonnulliſque de ſacra Congregatione oſtendiſſent aliqui, mirari ſeſe, quomodo id citra examen novum factum eſſet; præſeferebant illi, ſe quidem extenſionis talis conſcios, neſcire tamen quales eſſent Lectiones iſtæ, petieruntque exempla exhiberi; quæ quamvis Romæ deeſſe non poterant, Antverpia tamen petita & à me miſſa ſunt; caventibus iis ſcilicet qui petebant, ne ſi Carmelitis ſuboleret ipſos de Lectionum veritate dubitare, certum & irreconciliabile eorum odium in ſe traherent. Hinc eſt quod etiam caveam nominare quemquam, expertus in Ughello aliiſque mortuis, quid timendum ſit vivis, ſi nominatim indicarentur.

§. V. *ACCUSATIO.*

Papebrochius aſſerit, quemdam Ritum Miſſarum Gregorianarum, etſi à Sacra Rituum Congregatione prohibitũ, non ideo credendũ improbatum.

RESPONSIO.

47 De ritu illo agens ad Pontificatum S. Gregorii, cui ipſum falſo adſcribi oſtendo, & ex veteribus Miſſalibus eumdem propoſiturus, nihil tum ſciens de prohibitione, ſolum poſt annos circiter quinque ad meam delata notitiam, ita loquor: *Abeſt hodie a Romano Miſſali Ritus iſte, non ideo tamen improbatus creditur.* Quis hæc

hæc mea verba cum titulo tuo conferens, primo ſtatim intuitu non videat, calumniam mihi ſtructam in cauſali, *non ideo*, à me quidem relata ad hodiernum Miſſale, ab Accuſatore vero ad prohibitionem, mihi tunc ignotam? Quis etiam non videat, non abſolute à me negari improbatum, quod dico, necdum improbatum credi, ab iis ſcilicet qui ipſum ſine ſcrupulo curandum ſuſcipiebant.

48 Nemo ſane dixerit, ideo aliquid improbatum, quia nunc abeſt à Romano Miſſali, niſi ritibus in ea præſcriptis contrarium id eſſe judicaverit ſacra Rituum Congregatio; quod ubi eamdem in caſu iſto judicaſſe cognovi, continuo juſſi in Paralypomenis priora expungi; atque locum iſtum ſic legi. *Abeſt hodie à Miſſali Romano ritus iſte: quin etiam ſacro Congregatio Cardinalium, ejuſmodi rebus curandis inſtituta, anno* 1622, 8 *Apr.* inter Miſſas quæ circumferuntur, *quaſque illa ut non approbatas* prohibuit, *numerat Miſſas S. Gregorii pro vivis & defunctis*: quarum ſerie relata ex veteri Miſſali, amplam ſubjicio Annotationem, qua indico ipſam ſacram Congregationem etiam declaraſſe, quod per ſuum Decretum non prohibeantur *Miſſæ triginta pro defunctis, à D. Gregorio inſtitutæ*.

49 Denique, quoniam priores Miſſæ ſigillatim ſingulæ, ſuis quæque diebus habentur in Miſſali velut probatæ, cenſeo prohibitionem prænotatam reſtringi *ad irregularem iſtum ordinem, ad quem obligari ſacrificaturos, cum perturbatione tam diuturna totius ordinarii curſus, non probat nunc Eccleſia* (Quis enim probet in die Paſchæ V. G. dici votivam de Cruce, qualem forte exigeret ordo prohibitus, ipſam 27 die notans) *etſi alioqui nihil obſtare videatur, quo minus illi, quibus liberum eſt votivam dicere, vel iſtas vel alias quaſcumque in Miſſali reperiendas Miſſas, per modum votivæ, eo quo voluerint ordine, recitare poſſint*, diebus ſcilicet potiori & nequaquam mutabili Miſſa non impeditis: hoc enim important, verba iſta *quibus liberum eſt*. Itaque non jubeo ipſarum Gregorianarum ordinem in Conatu pag. 92 expungi, ſed relinqui patior; partim ad memoriam veteris uſus, partim ad uſum adhuc nonnullum, ſiquidem *videntur etiam nunc poſſe, ſervatis ſervandis, fieri eædem omnes Miſſæ, eodemque ordine quo olim*, ſed non continuo, hoc enim prohibet cautio per verba, *ſervatis ſervandis*, appoſita.

50 Concludo etiam atque dico; *Satius tamen fortaſſis eſſet, excuſata petentium ſimplicitate, & ſupra poſitæ prohibitionis ignorantia, continuare tricenarium, dicendis ad eamdẽ intentionem Sacris, ſecundum anni curſum præſcriptis*, etiam in non duplicibus, quibus aliàs liceret quaſcumque votivas facere. Et hanc nunc intelligo praxim eſſe eorum Religioſorum, qui tricenaria Gregoriana dicenda ſuſcipiunt; & petentes quidem in ſua ſimplici devotione relinquunt, dicunt tamen Sacra ex ordine præſcripta, ea ſolum quæ cadunt in dies ad id liberos: itaque ſimul & obediunt prohibitioni, & cavent ſcandalum puſillorũ, fortaſſis crediturorum, ſi eorum petitio rejiceretur, etiam ſimplex tricenariũ improbari, contra quam velle ſe declaravit Congregatio.

§. VI. *ACCUSATIO.*

Parœbrochius, contra ſacram Congregationẽ Indulgentiarũ & Reliquiarũ, reviſas & approbatas Leonis IV *Indulgentias impoſturæ inſimulat.*

RESPONSIO.

51 NE fruſtra in titulo Articuli hujus *Congregationes* nominaveris, alteram hanc Congregationi Rituum, cui me hactenus commiſeras, jungere, Pater Rev. voluiſti; plures haud dubie nominaturus, ſi potuiſſes. Sed neque iſtam

nominare potuiſti, niſi reſumendo Accuſationes, jam pridem & abunde refutatas. Nam quod ad *Leonis IV* Indulgentias attinet, omnem earum fructum percipiunt fideles, ex auctoritate Pontificis eas confirmantis, ſupplendo quemcumque defectum, atque omnem tribuendo auctoritatem, quam ex Leone IV participarent, ſi ille eas vere dediſſet. Idem ſtatuo de illis, quarum auctores nominantur *Lucius IV, Honorius IX,* & *Honorius X,* qui numquam extiterunt. Quod autem intenderunt Pontifices, & ſolum prudenter intendere potuerunt, id etiam intenderit ſacra iſta Congregatio, quæ Summarium veſtrarum Indulgentiarum anno 1673 dicitur approbaſſe, nec quidquam aliud. Vide dicta Art.3 §.9, 10 & 11.

52 Ibidem §.8. Egi de Reliquiis Brixienſibus, ex uno ſolo capite mihi ſuſpectis, quod dicantur inventæ ſub nominibus & cognominibus talibus, qualia ignorabant Brixienſes ſec. 2 & 3. Cum illæ docebuntur aliter inventæ, cum titulo tamen indiciove probabili veri martyrii, quomodo ex cryptis Romanis paſſim Martyrum corpora educuntur; dolebo Cereti fabulis obſcuratas inde, unde eas ipſe voluit reddere illuſtriores. Sed neque abſolute improbabo cultum talium corporum: cum ipſa oſſa potuerint eſſe verorum Martyrum, ſed hactenus anonymorum: de quibus quid porro ſtatuendum, ſacræ Congregationis relinquam arbitrio. Sic eidem reliqui judicium de corpore quodam poſito Ravennæ, quod ex epitaphio Græco, pariter allato, credebatur eſſe cujuſdam Argyridis, mulieris Græcæ; quæ tamen ex illo Epitaphio nec Chriſtiana quidem fuiſſe probatur: ſuper quo interrogata Congregatio, reſpondit Ravennatibus; removerent corpus iſtud ab altari, ſi rationabile dubium videretur, nihil deſuper ipſa definiens; idem veroſimiliter reſponſura Brixienſibus, ſi dubium ex mea objectione natum eodem modo proponant.

53 Similiter de corpore *S. Monicæ*, inter Romanos & Belgas controverſo, tractavi Art.3 §.7: & n.63 propoſui exemplum Benedictinorum, in Italia Galliaque vindicantium ſibi S. Benedicti corpus, imo etiam Bullas Bullis opponentium, nec tamen Pontificum infallibili auctoritati quidquam detrahentium, licet neceſſe ſit in alterutro facto fictionem aut ſaltem errorem interveniſſe, & pro antiquiori poſſeſſore ſtare videatur præſumptio. Interim cenſeo non errare fideles, etiam talis controverſiæ conſcios, cum utrovis loco *S. Monicam* intendunt honorare, cultu neque Deo neque Sanctis ingrato, & ipſis eum ſic deferentibus fructuoſo.

54 Tu vero, Pater Rev. vide qua fronte §. hunc concludens, appelles S. Sedem, *ut judicet, an Papebrochius ſacris Congregationibus intolerabilem non irroget injuriam, paſſim ea quæ approbant & confirmant ablegando ad fabulas & commenta.* Hoc ego neutro loco facio: ipſas vero Congregationes nuſquam, nedum *paſſim*, irreverenter nomino: multo minus id facio *plerumque cum Launoyo vel Natali Alexandro, auctoribus ab Eccleſia damnatis*, quos ego de Indulgentiis Leonis IV, deque Reliquiis Brixienſium Martyrum & S. Monicæ, non puto unquam vel ſomniaſſe. Sed abſque tali condimento vim nullam haberet inſulſa accuſatio, ideoque oportet Te ad ipſum identidem recurrere; niſi malimus credere id ex conſuetudine potius, quam certo conſilio fieri.

ARTICULUS DECIMUS.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur ea quæ Papebrochius, inter Acta Sanctorum, habet contra Sanctos ipſos; eorum imagines, templa, & cultum.

RESPONSIO.

1 DUm tituli hujus probationes expecto, operæ pretium eſt exhibere Lectori modeſtiæ tuæ ſpecimen non vulgare, ipſo ſtatim ſe prodens accuſationum proœmio. *Papebrochii*, inquit, *lingua hactenus in terra tranſivit contra hiſtoriam vitæ Chriſti, contra S. Scripturam, contra Vicarios Chriſti, illorum Bullas & Decreta, contra Sacrarum Congregationum declarationes, approbationes & ejuſmodi. Sed non hic terminum invenit novaturiens, vagabunda, & errabunda Papebrochiana criſis; nam & in cælum ponit os ſuum, bellum movens Sanctis cum Deo regnantibus, corrodendo, & explodendo eorum Acta, Martyria, & Cultum; &, quod auribus Catholicis terribilius eſt, ne dicam blaſphemius, plurimos Sanctos, ab Eccleſia publice cultos, proclamando fictitios, & ex cælo deturbando.* Quid multa? *Contra omnium Sanctorum Reginam bellum ſuum exorditur Papebrochius.* Quis non arbitretur me omnium Sanctorum Reginam *proclamare fictitiam*, aut ſaltem *ex cælo deturbare*? Imo, inquis, §. 1. *Papebrochius ſuſpectam reddere molitur hiſtoriam Aſſumptionis B. Virg. Mariæ.* De hac reſpondebo mox: tantum hîc lectorem moneo, ut deprehenſa in præcedentibus tot accuſationum falſitate, clamoribus ejuſmodi confuſis non credat, donec diſtinctius aliquid ex me citatum viderit, meaſque ad objecta Reſponſiones æqua lance expenderit.

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius ſuſpectam reddere molitur Hiſtoriam Aſſumptionis Beatæ Virginis Mariæ.

RESPONSIO.

2 FAllor, ſi multi Titulum hunc legentes, non exiſtiment dubitari à me, vel dubitationem aliis moveri, ſitne Deipara verè in cælum aſſumpta. Suſpicionem auges, Rev. Pater, dum accuſationem ita niteris ſtabilire. *Triduo poſt obdormitionem Beatiſſimæ Virginis Mariæ, Apoſtoli convenientes ad locum, in quo virgineum ejus corpus repoſitum fuerat, illud non repererunt, ideoque aſſumptum fuiſſe in cælum, conſtans hactenus fuit Eccleſiæ traditio, ſicque ſentiunt SS. Patres &c. Sed Papebrochius hiſtoriam il-*

lam nonparum reddit ſuſpectam. Ubinam autem? *Tomo,* inquis, *ſeptimo Maji folio* 697 & 698. Amo quidem accurationem illam in citando Tomo & folio; ſed quomodo illic *Hiſtoriam Aſſumptionis nonparum reddo ſuſpectam*, vel *reddere molior?*

3 *Dum*, inquis, *Sermonem S. Joannis Damaſceni de Dormitione Deiparæ Papebrochius non tantum habet ſuſpectum, ſed abſolute negare videtur, dicens; Joannem allegare, neſcio quam, Euthymianam ſeu Euthymiacam hiſtoriam, ex qua hiſtoriam dormitionis refert; & poſtea ſubdit, Euthymium Scriptorem nullum uſpiam reperio.* Habeſne aliud, Reverende Pater, accuſationis, tam horrendæ quam titulus præfefert, fundamentum? Aliud non habere cenſendus es, cum non proferas. Ignorare itaque cujus auctoris, & unde dicta ſit *Euthemiana Hiſtoria*, quam Damaſcenus refert, idem tibi eſt, ac *Hiſtoriam Aſſumptionis nonparum reddere ſuſpectam*; ſive (ut clarius loquar) *Aſſumptionis myſterium?* Atqui de hoc, nemo jam dubitat: Iſta quænam ſit ignorant Auctores paſſim, & autumo id ignorare etiam Paternitatem Tuam; citata enim à Damaſceno Hiſtoria Euthymiana ubinam extat? aut apud quem alium allegata reperitur? Euthymium ſcriptorem invenio quidem ſeculo 12; ſed is à Damaſceno, ſcribente ſeculo 8, citari non potuit. Euthymii aliqui extiterunt ante Damaſcenum; ſed neque ullus eorum inter ſcriptores Eccleſiaſticos à Bellarmino aliiſve in Catalogis refertur. Si Patern. Veſtra Hiſtoriam hanc ſeu librum alicubi invenerit, vel certius aliquid de eo reſciat, dignetur nos edocere: de hiſtoricorum republica bene merita cenſebitur. Si, *Euthymium ſcriptorem nullum uſpiam reperire,* aut reperto abjudicare librum aliquem vel hiſtoriam, ſit hoc ipſo veritatem hiſtoriæ vel myſterii reddere ſuſpectam; quidni etiam abjudicare S. Auguſtino libros de Incarnatione verbi, de Trinitate & Unitate Dei (qui referri ſolebant inter opera Auguſtini, nunc autem à Bellarmino & recentioribus paſſim ab ejus operibus reſcinduntur) ſit Incarnationem Verbi, Trinitatem & Unitatem Dei ſuſpectam reddere? Hoc quam ſit ridiculum, nemo non videt. Evidens igitur eſt, longe aliud eſſe, negare librum alicui Auctori, aliud rem libro contentam impugnare.

4 Tandem inquis, *licet Hiſtoriam ipſam explicite proclamare non audeat ſuſpectam, implicite tamen juxta ſuam Dialecticam, & ordinarium argutandi modum, reipſa videtur velle ſuſpectam reddere. Nam ubi Auctores & Scriptores de ſuppoſitione ſuſpectos habet, mox illa quæ referunt, etiamſi in Martyrologiis habeantur, & Breviariis authentice ſint inſerta, & à Sede Apoſtolica recognita & approbata, non veretur ſuſpecta pronuntiare, & tamquam fabuloſa explodere: ut patet in Vita S. Angeli, de qua articulo* 11 *§.* 31, *& aliis fere omnibus.* De Martyrologiis, de Breviariis, de S. Angelo, & quibuſcumque aliis objiciendis, nihil prætermittemus loco proprio. Nunc velim *Dialecticam* meam exponas paulo dilucidius, atque ex ea probes quod aſſumis. Interea diſtinguam aſſumptum. Ubi Auctores & Scriptores omnes de ſuppoſitione ſuſpectos, neque aliud ſolidum adſtruendæ hiſtoriæ fundamentum habeo, eamdem hiſtoriam pronuntio ſuſpectam, concedo: ubi Auctorem aut Scriptorem unum de ſuppoſitione ſuſpectum habeo, ſed ſimul innumeros alios indubitatæ fidei & graviſſimæ auctoritatis, imo certam apud omnes Catholicos traditionem hiſtoriæ confirmatricem, tunc pronuntio hiſtoriam ſuſpectam; nego aſſumptum. Atqui præter Euthymianam hiſtoriam quæ, cujus auctoritatis ſit, neſcitur, habemus pro Virginis Aſſumptione traditionem apud omnes certam, Sanctos Patres & Auctores irrefragabiles, etiam Damaſceno antiquiores, ut ſunt, Hieronymus, Auguſtinus, Beda, Ildefonſus, aliique.

5 Aſt

5 At *S. Ioannis Dameſceni*, inquis, *ſermo recitatur in Officio Canonico Aſſumptionis.* Reſpondeo, admittere me quidquid ex Damaſceni ſermone refertur in Officio Canonico: at cum Hiſtoria Euthymiana à Damaſceno citata non referatur integra in Officio Canonico, neque ullum uſquam ejus appareat veſtigium præterquam in ſolo Damaſceno, neque inter ſcriptores Eccleſiaſticos ullum reperiam Euthymium niſi ſeculis aliquot Damaſceno poſteriorem; pergo fateri, quod *neſciam* quæ ſit illa *Euthymiana Hiſtoria*, & quis *Euthymius ſcriptor* qui à Damaſceno potuerit allegari. Hoc certum eſt, quod Auctor Epiſtolæ Hieronymo ſuppoſitæ, ſcriptum aliquod nominet *Apocryphum de tranſitu Virginis, quod multi Latinorum, pietatis amore & ſtudio legendi, carius amplectuntur.* An omnes omnino Aſſumptionis circumſtantiæ, quæ ab aliquo ſcriptore referuntur, tam ſunt indubitatæ quam ipſa Aſſumptio, quæ unanimi totius Eccleſiæ conſenſione firmata eſt?

6 Injurius, puto, non forem Damaſceno, ſi omnes prorſus circumſtantias Euthymianæ hiſtoriæ non ſtatim amplecterer ut irrefragabiles; nam, uti in aliqua facti diu præteriti circumſtantia facile errari poteſt, ita aliquod ſcriptum apocryphum, pro authentico à multis habitum, bona fide citari. Et quidem de Damaſceno audiamus Cardinalem Bellarminum, libro de Scriptoribus Eccleſiaſticis columnâ 119: *Oratio de his qui in fide migraverunt, ſcrupulum injecit, quia narrat Falconillam precibus Primæ Martyris, & Trajani animam precibus S. Gregorii Papæ ab inferni ſuppliciis liberatas, quæ narrationes falſæ eſſe videntur, & fabulis ſimiliores quam hiſtoriæ. Sed fieri poteſt ut S. Ioannes Damaſcenus, quamvis alioquin doctus & prudens, iſtis narrationibus facile fidem habuerit, neque de veritate earum inveſtiganda ſolicitus fuerit.* Multo minus contra auctoritatem alicujus ſancti Patris eſt, quod librum aliquem crediderit eſſe cujuſdam Auctoris, cujus non eſſe poſtea deprehenditur. Sic rurſus Bellarminus libro de Scriptoribus Eccleſ. col. 29, negat S. Ignatio Martyri tres epiſtolas, quod *nec quæ in codicibus Græcis habeantur, neque gravitatem eloquii S. Ignatii omnino redolean*; licet *S. Bernardus earum meminerit ſermone 7 in Pſalmum. Qui habitat.*

7 Nunc tibi, R. Pater, has tuas accuſationes & conſequentias, vel palam (ut par eſt) retractandas; vel (ſi malis) probandas propono: Papebrochius *neſcit quænam ſit Euthymiana ſeu Euthymiaca hiſtoria a* Damaſceno citata; *Euthymium ſcriptorem*, niſi Damaſceno poſteriorem, *nullum uſpiam reperit*: Ergo *Damaſcenus Papebrochio ſuſpectus eſt Auctor*: Ergo *Papebrochius ſuſpectam reddere molitur Hiſtoriam* (nempe myſterium) *Aſſumptionis B. Virginis Mariæ*, Ergo *contra omnium Sanctorum Reginam bellum ſuum exorditur.* Nihil ſimile habet mea *Dialectica*, ut jam oſtenſum eſt: neque ſimilem *argutandi modum*, præterquam apud Te, vidi uſpiam. Plus dico, R. Pater; hac tua *dialectica*, & *hoc argutandi modo* ſubverti auctoritatem, non ſolius Damaſceni, ſed Patrum & Scriptorum omnium, ſaltem non Canonicorum; imo deſtrui fidem circa præcipua quæque religionis Catholicæ myſteria: quod ex tua accuſandi ratione evidenter demonſtro. Juxta Te ſequitur: Damaſcenus aliquid tamquam verum refert, quod eſt incertum; *refert enim hiſtoriam neſcio quam Euthymianam*: ergo *Damaſcenus eſt Auctor ſuſpectus.* Atqui poſt Scriptores Canonicos, eſtne ullus qui non aliquid incerti referat vel tradat ut verum? Si nullus ſit, ergo juxta te omnes Scriptores præter Canonicos ſunt Auctores ſuſpecti.

8 Deinde eſtne ullum myſterium noſtræ fidei, circa quod non aliqua diſputentur? Quodnam myſterium magis ſacro-ſanctum eſt, quam Dominicæ Paſſionis? Circa hanc tamen nonnulla à quibuſdam referuntur incerta; ut de numero clavorum quibus

Sal

Salvator cruci affixus eſt, de numero ſpinarum, de numero plagarum, guttarum ſanguinis in flagellatione elicitarum, aliiſque ſimilibus. Sic nuper in Provincia Mechlinienſi quidam vir minime malus, ſed non ſatis prudens, ſchedam impreſſam diſtribuit continentem quædam circa Paſſionem Dominicam incerta, quædam commentitia & ſuperſtitioſa. Hiſtoriæ hujus exemplaria ſtatim pro ſua Paſtorali providentia merito ſupprimi juſſit Illuſtriſſimus D. Archiepiſcopus: idone de hoc Antiſtite dicendum eſt, quod ſuſpectam reddere moliatur hiſtoriam Paſſionis Chriſti, quam certiſſimam habemus, deſcriptam à quatuor Euangeliſtis? Diſce igitur. Accuſator, aliud eſſe dubitare de hiſtoria ſive re aliqua præterita, prout à neſcio quo privato auctore deſcribitur; aliud dubitare de eadem re ſimpliciter, & prout certa traditione ab omnibus in Eccleſia admiſſa eſt.

9 Quænam autem ea ſint, quæ ex hiſtoria Euthymiana allegat Damaſcenus, & in officio Canonico prætermiſſa ſunt, dixi ipſa pagina accuſata. De his altum ſiles, neque alio, ut apparet, conſilio quam ut incauto Lectori perſuadeas, de Aſſumptione B. Mariæ Virginis me dubitare, non autem de ſolis quibuſdam minus certis, & quæ Aſſumptionem dicuntur ſubſecuta, atque ex Euthymiana apud Damaſcenum hiſtoria ſic memorantur: *Dicitur, quemadmodum Beata Pulcheria multa Chriſto templa excitaverit; ex hiſque unum in vico Blachernarum, anno tertio Imperii Marciani, Beatæ Dei genitrici dicaverit: dumque illius beatiſſimum exquireret corpus, ut eo transferret, Iuvenalem Epiſcopum Hieroſolymitanum, ſimulque multos cum eo ex Palæſtina Epiſcopos, qui tunc forte, ob celebratum Chalcedonenſe Concilium peregrinantes, Conſtantinopoli aderant, accerſiverunt Imperatores, atque in hunc modum allocuti ſunt: Audivimus Hieroſolimis templum eſſe in brevi loco, Gethſemani appellato, ubi Beatiſſimæ Virginis corpus in tumulo collocatum fuiſſe creditur. Hoc itaque, ad hujus Imperialis urbis perpetuum decus atque honorem, transferri volumus. Quibus reſpondit Iuvenalis: E ſacrorum voluminum auctoritate nihil ſcriptum de iis quæ ad exitum B. Virginis pertinent; tantum ex antiqua accepimus traditione, quod tempore glorioſæ obdormitionis beatæ Virginis univerſi Apoſtoli, qui orbem terræ ad ſalutem gentium peragrabant, momento temporis in ſublime elati convenerunt. &c.* ſicut leguntur in Breviario, ad Matutinum die 4 infra Octavam, cum parte cujuſdam loci ex cap. 3. libri de Divinis nominibus, Areopagitæ Dionyſio adſcripti, ubi is pariter adfuiſſe ſe indicat: cujus loci partem, etiam alteram habet Damaſcenus; tum (velut ex eadem Euthymiaca hiſtoria Juvenalis narrationem proſequens) addit. *Quæ cum Imperatores audiſſent, ab Archiepiſcopo Iuvenale contenderunt, ut ſanctus ille loculus, una cum glorioſæ ac ſanctiſſimæ Dei genitricis veſtimentis, quæ in eo inerant, diligenter adſemitteretur.*

10 Quis non videat, quod narratio hæc tota, ut ex relatu Iuvenalis dicitur accepta, longe abſit ab ea certitudine, quam apud bonos Chriſtianos habet Aſſumptionis Marianæ myſterium? Nam hoc imprimis quod legitur de diſperſis tunc toto orbe Apoſtolis, & momento in ſublime elatis, nec non de præſente ibidem Areopagita Dionyſio, nullam fidem inveniri poterit apud eos, qui ex revelationibus B. Eliſabethæ Schonaugienſis & B. Bertrami Ciſtercienſis credunt, obiiſſe Deiparam altero poſt Chriſti paſſionem anno; alii ex aliis anno quinto; alii undecimo; omnes ante diviſionem Apoſtolorum, factam, ut volunt, anno poſt Paſſionem duodecimo, diu autem ante converſionem Areopagitæ, quæ contigit anno Chriſti 49; quas omnes aliaſque de obitu Virginis ſententias, vide apud Jo. Baptiſtam

Cancel-

Cancellotrum noſtrum in Annalibus Marianis ad annum Chriſti 46, nec non, ad annos 71 & 72, eo tantum fine, ut ſcias quam multæ apud Damaſcenum aliosque legantur obdormitionis, ſepulturæ, & aſſumptionis circumſtantiæ parum certæ.

11 Quin etiam idem Cancellottus fatetur an. 72 num. 21, *primis ab aſſumpta Virgine ſeculis, ita loqui ſolitos fuiſſe Patres nonnullos, ut dubitare viderentur, an illa poſt obitum rediviva in cælum una cum corpore ſit evecta*. In quibus etiam S. Ildephonſus, tantus Virginis amator, ſeculo 7 ſerm. 6 de Aſſumptione ſic loquitur. *Nec ſane illud omittere debemus, quod multi pietatis ſtudio libentiſſime amplectuntur, eam hodierno die à filio ſuo Domino Ieſu Chriſto ad cæli corporaliter ſublevatam palatia: quod licet pium ſit credere, à nobis tamen non debet affirmari, ne videamur dubia pro certis recipere*. Hæc aliaque ſi ſtudioſe collegerem, omiſſis potioribus & pluribus aliorum pro pia ſententia teſtimoniis, haberet fortaſſis Tua Patern. non injuſtam mei criminandi occaſionem; nunc vero cum, pro mea erga Virginem pietate, nihil hæſitans de corporali Virginis aſſumptione, tantum fatear neſcire me, & cupiam diſcere, quæ ſit Euthymiana hiſtoria quam Damaſcenus allegat; nihil in tota tua accuſatione aliud videre poſſum, quam merum deſiderium conflandæ mihi undecumque invidiæ.

§. II, III, IV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius impugnat imagines B. V. Mariæ, à S. Luca depictas.
Cum Joanne Launoyo oppugnat veſtem Marianam.
Cum hæreticis negat, primis Eccleſiæ ſeculis, Eccleſias aut Oratoria extructa fuiſſe, Deiparæ aut aliis Sanctis ſacra.

RESPONSIO.

12 AN jam nunc Tibi memoria excidit, Rev. Pater, quod primum ex his crimen retuleris Art. 1 §. 3? Ipſum ibi dilutum lege. Marianam veſtem impugnare Launoyus dicitur, quia in dubium revocat veritatem viſionis, in qua dicitur B. Virgo Scapulare tradidiſſe B. Simoni Stock; & Bullam Sabbatinam ut apocrypham impugnat. Bullam fictitiam videri, nec à Joanne XXII editam, Launoyo aſſentior; & rationem, cur aſſentiar, dedi, ut arbitror, idoneam Art. 4 §. 15: quid iterum eam reddi poſtulas? Manet interim, ſicuti me fateri agnoſcis, *ſacri Scapularis devotio, miraculis & fidelium approbatione & devotione, celebrrima & receptiſſima*. Quid nunc vis amplius? *Apparitionem*, inquis, *de eo factam, cenſor iste cæli & terræ Launoyus fictitiam reddere molitur*; & *Papebrochius* pro illa *Lectorem remittit ad Launoyum*. Cur locum meum non indicas? Indicabo ego.

13 Tomo 3 Maji pag. 653 rationem reddens, cur abſtineam à Latine reddenda vita B. Simonis Stock Gallice ſcripta an. 1513 à Rolando Boucherio (nulla enim alio offerebatur antiquior) poſt alia dico; *Abſtinet praeterea nos ab eo conſilio Petrus Swaningtonus, B. Simonis individuus comes, & Actorum ejus ſcriptor*, ſicut ea *in Tablino Burdegalenſis monaſterii* aſſervari apud Raynaudum legeram. Ea ſane Acta tanto optabam magis accipere, quanto ex iis certius probari poterat, quæ *producitur Viſio B. Simonis*,

Et

nis, Ioanni Launoyo ſuſpecta. Hoc autem addidi, non quaſi Launoyi de ea probans ſententiam; ſed econtra ſtimulos addituruſad ea Acta, tanto ceteris potiora, quanto certior teſtis ea ſcripſit, edenda in lucem; cum dicerem, *Cur enim, poſt tantas circa viſionem illam contentiones, adhuc ſupprimitur Vita illa, ſubtrahiturque judicio & examini publico?* Ita ego tunc quidem: aſt poſtea edoctus, fruſtra requiri Vitam, quæ nulla ſit, aut fuerit unquam; ſed Actorum nomine intelligi ſolam narrationem viſionis præfatæ, qualis pridem habetur edita; nihil cunctatus ſum, quin pro Appendicibus Maji, tomo 7 addendis, componerem amplum de Actis B. Simonis commentariū: cui non ſolum inſerui Latine redditam Vitam ex Gallico ſupramemorato, ſed etiam ipſis Swaningtoni verbis Viſionem totam, eamdem contra Launoyum probans, quam potui efficaciſſimè.

14 Quod cum Commentarium edere non licuerit, fecerunt Patres Carmelitæ, apud Generalem noſtrum adm. R. P. Thyrſum Gonzalez id aſſecuti, ut inhærens mandatis deceſſoris ſui Caroli de Noyelle p. mem. de Carmelitis nihil á me vellet imprimi, niſi quod præter ordinariam in Provincia cenſuram etiam Reviſorum Generalium Romæ ſubiiſſet judicium: in quo nihil commodi, ſed longam moram expertus eram, in Vita S. Angeli aliiſque nonnullis, prius quam ederentur, Romæ probatis, nullo alio fructu, quàm offenſionis majoris, & in univerſam Societatem redundantis. Itaque non ſolum Commentarium iſtum, in quo cavere non poteram, quin ſaltem tenerem Chronologiam â Lezana diverſam; ſed quidquid inſuper ad Carmelitas pertinens primis Tomis addendum habebam, ſupprimere in tempus commodius malui: ſervo tamen diligenter, non ſolum ad teſtimonium, ſed etiam ad uſum poſterorum; à quibus fortaſſe Patres Carmelitæ patientius quam à me ferent res tractari.

15 Interea contra Paternitatem Tuam concludo, Accuſationem præſentem prorſus ineptam eſſe, & apertè injuſtam. Dum enim tam præfidenter ais, me *cum Ioanne Launoyo, impugnare veſtem Marianam* (vulgó *Scapulare*) aliam probationem non adducis, quam quod in Conatu Chronico-hiſtorico dicam, *talia ſcripta* (quo nomine intelligo Bullam Sabbatinam) eſſe *nullius fidei*: & alibi, nempe Tom. 4 Maji p. 653, *viſionem B. Simonis* dicam eſſe *Ioanni Launoyo ſuſpectam*. Hæc duo me reum hic faciunt impugnatæ veſtis Marianæ. Profectò ſi non admittere Bullam Sabbatinam talem, qualis allegatur, & tamquam Joannis XXII, ſit *impugnari veſtem Marianam*; fallor, ſi non tot *impugnatores veſtis Marianæ* ſint, quot ab omni partium ſtudio liberi reſponſionem meam ad §. 15 Artic. 3 attentè perlegerint. Ego interea, ut ipſo loco accuſato monui, dico, quod *ſingularis illa erga Deiparam devotio, cui promovendæ talia ſcripta ſubſervire volunt* PP. Carmelitæ, *adeo multis miraculis divinitus confirmata, tantaque fidelium approbatione eſt recepta, ut præſidiis tam incertis, aut potius nullius fidei, omnino non indigeat*. Imo tu ipſe, Reverende pater, accuſationis tuæ non ſatis memor, ita de me gloriaris hoc §. 3: *Eſtque fatente ibidem Papebrochio, ſacri Scapularis devotio, miraculis & fidelium approbatione & devotione, celeberrima & receptiſſima*.

16 Iterum dico: Si dicere, *viſionem B. Simonis* Stock eſſe *Ioanni Launoyo ſuſpectam*, ſit *impugnare* eamdē *veſtem Marianam*; omnes omnino, qui legerint Launoyum hic, & tu ipſe Accuſator meus, convincêris impugnare veſtem illam: negare enim non potes neque vis, veſtem illam Launoyo fuiſſe ſuſpectam, Sed, inquies, diſparitatem eſſe, quod alii omnes Launoyi ſuſpicionem non approbent, quemadmodum approbat Papebrochius, *dum pro*

ap-

approbatione S. Simonis Lectorem remittit ad infamem Launoyum, à quo novit illam malevolè impugnari & explodi. Vide Articulum 20 §. 2. Ita ais, Pater Reverende, Ego vero pro apparitione illa nuſquam Lectorem remitto ad Launoyum: neque Tu, Articulo tuo 20 §. 2 in vanum allegato, id magis oſtendis quam hic. Nunc igitur age, verifica tandem dictum tuum, & exhibe verba mea quibus ad Launoyum remittere Lectorem exiſtimer. Alia non invenies quam hæc, *viſionem B. Simonis* eſſe *Ioanni Launoyo ſuſpectam*. Pronuntiare autem, quod viſio illa fuerit ſuſpecta Launoyo, eſt quid plane indifferens, & præſcindens à viſionis veritate ac falſitate, exiſtentia ac fictione. *Remittere* autem aliquem ad certum Auctorem, in communi acceptione, certe in Tua, eſt ſententiam ejus quodammodo approbare: nam, ut probes quod *impugnem veſtem Marianam* ſeu Scapulare, atque adeo viſionem S. Simonis Stock, qua devotio Scapularis nititur, ais me pro apparitione S. Simonis Lectorem remittere ad infamem Launoyum. Dico itaque quod ſi ejuſmodi accuſandi ratio admittenda ſit, nullum inveniri erit Hiſtoricum, nullum Theologum, aut alium Scriptorem tam integrum, nullum tam providum, quem non poſſim accuſare de quolibet.

17 Res perſpicua fiet exemplo. Si ego veriſſime ſic pronuntiem: Præceptum divinum de Confeſſione auriculari ſuſpectum fuit Eraſmo Rotterdamio; eriſne Tu æquus accuſator, ſi propter hoc meum de Eraſmo pronuntiatum, dicas: *Papebrochius impugnat Confeſſionem auricularem?* Non exiſtimo, te auſurum fateri. Attamen recte ſequitur ex tua argumentatione. Nam Papebrochius dicit, Præceptum illud divinum Eraſmo fuiſſe ſuſpectum: atqui dicere, ſuſpectum eſſe Eraſmo Præceptum, ſecundum Patern. veſtram, eſſe remittere Lectorem ad infamen Eraſmum, à quo novit malevolè impugnari Præceptum illud: ergo Papebrochius impugnat Confeſſionem auricularem: quemadmodum accuſatur impugnare veſtem Marianam, quia pro viſione Simonis Stock de illa veſte remittit Lectorem (ut ait accuſator, licet falſo) ad Launoyum cui illa viſio ſuſpecta eſt. Hoc eodem pacto etiam Paternitas Tua, de impugnata auriculari Confeſſione facilè accuſabitur; ſi dicat, ut dicunt omnes, Præceptum illud divinum Eraſmo ſuſpectum fuiſſe: Atqui, juxta te, hoc idem eſt, ac pro illo Præcepto Lectorem remittere ad Eraſmum, à quo noſti illud melevolè impugnari: Ergo P. Veſtra impugnat Confeſſionem auricularem. Neque evades dicendo, quod mens tua orthodoxa ſatis pateat, ex eo quod Theologiam olim Lovanii docens, Confeſſionem auricularem defenderis; nam & ego, Rev. Pater veſtem Marianam ſeu Scapulare defendo, vel te judice; qui agnoſcis, me *fateri, ſacri Scapularis devotionem eſſe, miraculis & fidelium approbatione & devotione, celeberrimam & receptiſſimam*, Vides igitur, quod tota præſens accuſatio nihil contineat, præter patentem calumniam; quodque ambæ ejus probationes futiles ſint, ſecunda etiam infidelis & maligna.

18 Accuſationi Paragraphi quarti reſponſurum me remittis, Pater Reverend, ad Articulum tuum 15, ubi, quod hîc uno, totis agis tribus Paragraphis 9, 10 & 12. Iſtic ergo me exſpecta, ne, ſicuti Tu, eaſdem objectiones ſæpius, ſic & ego reſponſiones cogar identidem replicare. Neque timeo ne S. Sedes ad votum tuum judicet, quod ſoleam *nimis leviter, temere, & cum periculo prolabendi in Waldenſium & Wicleffiſtarum errores, repudiare antiquiſſima Eccleſiæ monumenta*; cum antiquiſſima nulla alleges pro te, & eorum quæ allegas, nulla non ſint meritiſſime dubia, imo fabuloſa, idque ſuo loco demonſtraverim, ac porro in

Ff 2 ſe-

ſequentibus Articulis monſtraturum me confidam; ubi autem aliquid videris dicere, ibi æquivocatio fiat, ex uſu poſterioris ſæculi trahendo ad ſecula priora appellationes eccleſiarum: ut, cum apud Anaſtaſium Bibliothecarium, ſeculi 9 ſcriptorem, *S. Calixtus Papa* dicitur Romæ ædificaſſe *eccleſiam S. Mariæ trans Tiberim*; quia ſcilicet ædificavit eccleſiam, ab ipſo primitus dictam *Calixti* (uti fere vel à ſitu vel à conditore nominabantur temporum priorum Eccleſiæ) poſtea vero, cum in honorem S. Mariæ reſtauraretur, cœptam nuncupari S. Mariæ tranſ-Tiberim. Nullum certe hactenus produxiſti trium priorum ſeculorum ſcriptum, in quo eccleſia vel oratorium quodpiam inveniatur ab aliquo Sancto nuncupatum.

19 Magdeburgenſes Centuriatores hæreticos in eadem fuiſſe ſententia, ais ex Caniſio noſtro, qui etiam id annumeret *ceteris eorum figmentis & fabulis*, dicatque *coargui facile* poſſe. Ipſos nec legi (uti fingere Tibi placuit) nec Tua cauſa legam. Caniſium revereor; ſed maluiſſem exempla indicaſſet, unde id tam facile coargui poſſit; dum autem nec ipſe profert, nec Paternitas Tua invenire valet, pace utriuſque dicam, ut in aliis quam plurimis erraverint Magdeburgenſes, non item in eo puncto exorbitaſſe; ſed inter multas eorum falſitates, hoc ab eis cum veritate dictum ſit, Catholicos reprehendendi pruritu potius, quam ſpiritu veritatis. Inducendi autem hic Tibi, Rev. Pater, Magdeburgenſes erant, ut mihi aptares omnes titulos, quos illis merito applicat Caniſius; ut quibus *nihil in Eccleſiaſtica hiſtoria placet; ſed apocryphum, vanum, frivolum, ementitium, adulterinum ſtatim habetur, quidquid aliquam veteris Eccleſiæ traditionem ac conſuetudinem, à qua illi ſemper abhorrent, redolere videtur.* Iſtis dum ſimilem me perſuadere conaris, quid aliud agis, quam Lectoribus perſuadere, omnia Sanctorum Acta, tot voluminibus tantoque labore undique eruta & illuſtrata, meipſo judice aliud non eſſe, quam farraginem fabularum? Hoc vero an non ſit magis adverſum orthodoxo Sanctorum cultui, quam paucorum Actorum cenſura rationabilis, judicet, quam appellas, Apoſtolica Sedes.

§. V. *ACCUSATIO.*

Papebrochius impugnat antiquum S. Joſephi cultum.

RESPONSIO.

20 ERras ſtatim initio, Rev. Pater, ſed errore condonabili, cum Henſchenium auctorem facis laudati à te Commentarii de S. Joſepho ad XIX Martii. Sic iſte à me uno compoſitus eſt, ut ne litterulam quidem addiderit mutaveritve Henſchenius; permiſerit vero etiam ut, contra ſuam opinionem, dicerem n. 14 ejuſdem Commentarii, quod *Carmelitana Religio, ſeculo undecimo & duodecimo, ſub uno capite in quamdam Europæi Monachatus formam coaluit.* Hinc factum, ut de Henſchenio in partes veſtras trahendo deſperantes, paſſim diceretis, me totum eſſe veſtrum. Et certè, rebus necdum examinatis, haud obſcure præ me ferebam, quod circa Ordinis initia ad ſeculum 12 differenda, nonnihil diſſentirem. In iſto Commentario, circa Sancti Joſephi ſolennem cultum, qui ad ſimplicem in faſtis ſacris commemorationem addit Officii eccleſiaſtici Miſſæque celebritatem, altius quam quiſquam ante me progreſſus, oſten-

oſtendi ipſum feſtum, apud Latinos ſerius ſuſceptum, citius apud Græcos fuiſſe obſervatum, per Canonem cum ceteris ſacri Officii partibus compoſitum ſeculo Chriſti nono, idque pro Dominica poſt nativitatem Chriſti, quando etiam nunc feſtum iſtud agitur per omnes Orientales Eccleſias. Eſtne hoc antiquitatem cultus impugnare?

21 Non hoc, inquies, ſed quod in Aprili retractaſti ſcripta ibidem conſequenter, de eadem Religione noſtra, de qua dixeras, quod *tandem in Europam tranſlata, Hieroſolymitanæ Eccleſiæ ritus & officium Græcum, quo primitus utebatur, in Latinæ Liturgiæ atque Pſalmodiæ formam paulatim commutarit; ſervatis tamen præcipuis antiquorum Ordinis Patronorum feſtis, in quibus credibile ſit hoc ipſum S. Ioſephi fuiſſe, tranſlatumque ad diem quo is Latinis Faſtis inveniebatur adſcriptus*. id eſt XIX Martii. Hanc adeo benignam pro vobis, non tam ſententiam, quam conjecturam, ægre fers in Aprili ad diem 8 retractari, cum de S. Alberto agens cap. 9 quæro, *quale fuerit Breviarium* vobis *in Regula præſcriptum, & quale Martyrologium*. Utrumque ſcilicet totum inveniebam ſumptum ex uſu Latinorum Canonicorum S. Sepulcri: & quia nec apud hos nec apud vos poteram reperire Rituum Græcorum veſtigium, credere tandem cœpi, Bertholdum vel Brocardum & primos eorum in Carmelo ſocios nullam habuiſſe cum iiſdem Græcis connexionem & nunquam ab iis dependiſſe.

22 Ob hanc ergo cauſam, non autem quod vobis aliquid inde honoris inviderem, ſcripſi num. 96 hæc verba: *In iſto porro Martyrologio, ejuſque poſt excuſo* (ante annos 200) *Supplemento, abeſt S. Ioſephi Chriſti nutritoris nomen & memoria: ideoque [cogimur retractare & reprobare conjecturam; quam, rebus his necdum plene diſcuſſis, conabamur nobis aliiſque reddere veroſimile ad diem* XIX *Martii, Carmelitas colendo feſtive S. Ioſepho primum dediſſe ceteris Mendicantibus exemplum, veluti qui illi cultui pridem aſſueviſſent in Syria]. Neque enim conſentit Breviarium manuſcriptum ex uſu ſancti Sepulcri, eo feſto carens, niſi quod recentiori prorſus manu interpolatum Calendarium, nomen Ioſephi habeat; nec ab Orientalibus, S. Ioſephum ſolenniſſime colentibus intra Octavam Nativitatis Dominicæ, didicerunt Carmelitæ eum colere in Martio; Breviarium autem Carmeliticum, cui inſcribitur S. Ioſephi Officium, novum & initio ſeculi* XVI *compoſitum, poſt eos annos primum prodiit, quibus diximus Franciſcanos S. Ioſephi cultum recepiſſe; adeo ut ſententia Patrum, qua Carmelitanis Faſtis addita S. Ioſephi ſolennia cecinit Mantuanus, non aliorum Patrum fuiſſe exiſtimanda ſit, quam qui in aliquo Capitulo Ordinis, ætate ipſius Mantuani coacto, aliorum Ordinum permoti exemplo, ita ſancivere faciendum.*

23 Tu, Pater Rev. ut perſuaderes, ad iſtam retractionem non alia me neceſſitate coactum, quam qua, te Iudice, obſtinaveram animum *antiquitatem* veſtram *omni molimine undequaque arrodere, impugnare, & (ſi poſſibile foret) evertere, nec non omni decore Ordinem ſpoliare*; omiſſo iſtius loci initio ac fine, quibus continetur vera ac ſolida mutatæ ſententiæ cauſa, ſola illa verba tranſcribis, quæ poſui [parentheſi] incluſa; ac denique exclamas, Papebrochius *erubeſcendo auſu adeo a ſua paſſione eſt exagitatus, ut quæ is ſive a ſe ſive a ſuis Majoribus antecedenter ſcripta, ſive à Sede Apoſtolica approbata & Breviario authentice inſerta, retractet & paſſim reprobet*. In quo obſecro Breviario reperiſti. *Carmelitas in colendo feſtive S. Ioſepho dediſſe ceteris Mendicantibus exemplum*? Mihi autem cur non licuit, re melius diſcuſſa (nam in Martio nondum Breviarium veſtrum & Martyrologium examinaveram) corrigere errorem, in quem incauti ra

 cauti ra

cautum protraxerat nimius erga Ordinem veſtrum affectus; qui me aliàs non patiebatur omnia Henſchenio credere, velut de rebus Carmeliticis melius inſtructò.

24 Sed iſta quomodocumque tunc ſe habuerint (quæ forte nec jurato quidem mihi nunc voles credere) quid tandem ad veterem S. Ioſephi cultum tantopere facit, unone ſeculo prius aut poſterius quam Franciſcani, Ordo veſter ſuſceperit feſtum S. Joſephi agendum? Demonſtravi enim ipſum multo citius fuiſſe receptum à Græcis etiam in Syria, pro Dominica prænotata; à Coptis vero ſive Ægyptiis (qualis fuit S. Antonius) Coptico, non Græco ritu Sacra ſua obeuntibus, ad diem XXVI menſis Abibi, qui reſpondet XX Julii noſtri. Si tunc habuiſſem Abaſſinæ gentis Hagiologium metricum, quòd Junium componens deinde accepi; addidiſſem fortaſſis, illum colendi S. Joſephi ritum, in Ægypto multo prius uſurpatum videri, quam prædicta Abaſſinorum natio eſſet per prædicatores à S. Athanaſio ſubmiſſos Chriſti fidem edocta, & Faſtis ab Alexandrina Eccleſia acceptis inſtructa.

25 Verum dic, amabo, Lector ſapiens, dum audiviſti, quod *Papebrochius impugnet antiquum S. Ioſephi cultum*, quid in mentem tibi incidit ab Accuſatore intelligi? Numqud ſuſpicatus es, me aut veterem S. Joſephi cultum reprehendiſſe tamquam incongruũ, aut negaſſe ſaltem, quod S. Joſephus olim Catholicorum veneratione celebratus fuerit? Ecce autem, aliud contra me probationis non profertur, quam quod negem, *Carmelitas in colendo feſtive Ioſepho primum dediſſe ceteris Mendicantibus exemplum, velut qui illi cultui pridem aſſueviſſent in Syria*. Addo *Carmelitas aliorum ordinum* & nominatim *Franciſcanorum exemplo* ad eum cultum *permotos* fuiſſe; cultum autem S. Joſephi in Eccleſia fuiſſe diu antequam Carmelitæ extiterint in rerum natura. Potueruntne Carmelitæ cultui S. Joſephi aſſueſcere antequam exiſterent? Prius juxta me eſt eſſe, quam operari. Si negem Carmelitas tempore Adami & Evæ pridem aſſueviſſe cultui veri Dei, ideone impugno antiquum veri Dei cultum, & de hoc tamquam impius & ſacrilegus toto orbe accuſandus ſum? Neque cenſendus ſum *antiquum* veri Dei *cultum impugnare* hoc ipſo, quo nego Pythagoram ejuſque Diſcipulos, quos Carmelitæ ſibi vendicant, verum Deum unquam coluiſſe. Aliud ſcilicet eſt Deum vel Sanctum aliquem non fuiſſe cultum à Carmelitis, dum non extiterunt, aliud ſimpliciter & abſolute non fuiſſe cultum ab Eccleſia, multo prius quam Carmelitæ inſtituerentur.

§. VI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius antiquos Brixienſes Martyres explodit tamquam fictitios.

RESPONSIO.

26 Niſi rem eamdem pluribus titulis voluiſſet accuſare Patern. Veſtra, poteras huc totum iſtud referre quod agis Art. 3 §. 8 & Art. 6 §. 3 & 4. Nunc cum præcurrentem ſequi feceris; iſtuc recurre, & adæquatum reſponſum ad hanc Accuſationem lege. Intelligere inde poteris, me Brixienſes Martyres, quos veros ac plurimos civitatem iſtam habere agnoſco, nequaquam explodere

dere: de corporibus autem ante centum annos inventis, utrum antiquorum quoque Martyrum ſint, mallem ex actis reſoſſionum per omnes circumſtantias accurate ſcriptis dijudicare, quam credere nudæ præſumptioni, quod deputati ad id Commiſſarii nihil definierint, niſi ex indiciis omnino veroſimillimis, paſſimque ad talia dijudicanda probatis & probandis.

27 Nulla interim de corporibus illis mihi erit quæſtio, ſi inventa illa fuerunt anonyma; nomina autem & cognomina talia, qualia neſcivit Gentilis adhuc Brixia, non ſint ex Guerrini Cereti Chronico, aliiſve minoris fidei indiciis, puta poſterioris ævi Epitaphiis, deſumpta, ſed ad voluntatem reſodientium indita; quomodo notum eſt, communi Romæ praxi, anonymorum Martyrum, & abſque ſexus vel conditionis diſcrimine reſoſſorum corpora, rite examinata & pro talibus agnita, jubente aut permittente Urbis Epiſcopo Vicario, baptizari (ut vocant) id eſt, nominari, modo ut viros, modo ut feminas, modo etiam ut virgines; licet tale nihil documenta martyrii. Hoc tamen intereſt, quod Romani ſatis habent ſic inventis certum aliquod nomen dare, quod ferè ſignificet aliquid, Martyri conveniens; familiæ autem cognomina nulla addunt; ideoque in hoc nihil faciunt quod non ſit prudentis piique conſilii, cum vulgus ſoleat anonymos Martyres velut nullos contemnere. Brixienſes quidem libenter excuſabo; quod nobilibus apud ſe familiis gratificaturi, etiam cognomina ab eis ſumpſerint: factum tamen probabo numquam, nec probabit, ſcio, ſacra Rituum Congregatio, ſi id ei dijudicandum proponatur. Si autem iidem Brixienſes omnino pergant ſuſtinere, ſub iiſdem nominibus & cognominibus fuiſſe eadem corpora ab initio tumulata; merito negabo fuiſſe antiquos Martyres, quibus fuerint nomina tempori iſti tam incongrua.

28 Cetera quæ numero 24 vellicaſ, ſumpta ex meis ſupra Chronicum Cereti Annotatis, puta circa ter mille ducentos nonaginta ſimul crematos, & ſimilia quædam obiter tacta, non proponuntur velut argumenta, ad convincendam fabulam ſufficientia; ſed ut opportuna, ad eamdem jam convictam, magis urgendam. Talibus igitur reproducendis ſtabiliendiſque non immoror, uno illo præcipuo argumento, quod dixi, contentus: hoc autem quam validum ſit, ſatis ſuo loco declaravi, ex plurium nunc eruditorum conſonante judicio, cui contrariam exterorum aliorum non facile inveniet Abbas Onuphrius.

§. VII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius nixus conjecturis & argutiis negativis, explodit cultum variorum Sanctorum; & aſſerit de aliquibus, publice in Eccleſia cultis, poſſe dubitari an fuerint aliquando in rerum natura.

RESPONSIO.

29 Hic iterum producis Martyres Brixienſes, de quorum oſſibus, ſic ut dicitur reſoſſis, non puto dubitari poſſe, ſintne oſſa hominum, qui fuerint aliquando in rerum natura; ſed, ſi veris ſuis appellantur nominibus & cognominibus, an ſint vere Martyrum, multo magis an adeo antiquorum.

30 De

30 De *S.Veronica* egi Art.1 §.4: hic autem addo, iſtam, quæ olim de ipſa Mediolani legebatur, Miſſam ſublatam eſſe ex Kalendariis, Breviariis, Miſſalibus, editis juſſu S.Caroli Borromæi, recuſis autem recognitiſque ab ejus nepote & ſucceſſore Frederico, velut aliquod eorum, quæ (ut præfatur ſanctus Antiſtes) *diverſis temporibus non recte à nonnullis Sacerdotibus privatim interducta fuerunt*; idque non obſtantibus Indulgentiis, pro ejus recitatione conceſſis, ut præfertur, ab Innocentio IV. Quod addo, Rev. Pater, ut videas, non ideo eſſe certam *S.Veronicæ matronæ* exiſtentiam, quia de ea fuerit aliquando Miſſa propria lecta in aliquibus Eccleſiis; neque huic applicatam Indulgentiam facere, ut nequeat de illa exiſtentia dubitari. Utrumque dum mihi identidem objicis, vide quantum repugnes, hîc ſaltem, S.Caroli judicio, cui tamen me vis obſtringi in Martyribus Brixienſibus. Vide etiam quanto ego rationabilius agam, qui nullo caſu adſtringo hiſtoricos auctoritati ejuſmodi, cui ratio validior aut certior auctoritas adverſatur.

31 Quem num.41 allegas S.Auguſtini locum de miraculis in tranſlatione Reliquiarum S.Stephani patratis, neſcio quid faciat ad confirmandam corporis tranſlationem Conſtantinopoli Romam, cum illa ſint patrata in Africa, ad Reliquias illuc multo prius allatas, quam Romæ earum aliquid fuiſſe prætendatur. Sed Tuæ Paternitati plerumque eſt ſatis, aliquod magnum nomen contra me protuliſſe, ſive ad rem faciat, ſive non.

32 *S.Secundum* Abulenſem Epiſcopum, permiſſu S.Congregationis Rituum, Eccleſia ſua apud Hiſpanos colit ut *Martyrem*: hoc ſcilicet auctoribus Lectionum novarum illa credidit Congregatio: & tu eo ipſo velut certiſſimum aſſumis. Sed ſi legere voluiſſes Tom.1 Maji pag.169, inveniſſes in ipſo tranſlati corporis actu, & à Leone X, ſolum dici *Confeſſorem*; adeoque merito requiri argumentum melius, quo id mutatum fuerit, quam unius Pſeudo-dexteri auctoritatem, tunc cum ſacra Congregatio titulum Martyris indulſit needum ſatis explorare falſam.

33 Dubium de *Millehado, Epiſcopo Sagienſi*, an nuper recte aſſumptus ſit colendus ut *Sanctus*, ex unius Claudii Roberti auctoritate in Catalogo Epiſcoporum Sagienſium, nomini ejus litteram S. præfigente, abſque ullo quod uſpiam inveniatur indicio veteris cultus; non ego primus nec ſolus moveo; dubitare me fecit D. Gobilion, Sagienſis natu & Doctor Sorbonicus, factum iſtud improbans. Scito interim nova iſta Sagienſium Officia, unius alteriuſve modice eruditi Canonici opus eſſe; ideoque nullum fere pondus habere, apud illos qui noverunt; ut mihi ſcripſit Claudius Caſtellanus, vir eruditiſſimus Pariſiis, etiam ipſe requirens in Sagienſibus examen de iſto facto paulo ſtudioſius. Sed de hoc ipſi Sagienſes viderint, an, quod ſua auctoritate fecerunt, aliena velint emendare.

34 De *S.Evellio, Martyre Piſano*, quidquid dici poterat, dictum ab Henſchenio eſt Tom. 2 Maji pag.613. Eum locum citans Patern. veſtra, etiam legiſſe debuit ultima hæc Henſchenii verba. *Optandum foret ut de Martyrii iſtius veritate aliunde certius nobis conſtaret, quam ex fabuloſis Actu S. Torpetis. Ferrarii autem aſſertionem de corpore Piſas tranſlato, petimus nobis confirmari, indicarique eccleſiam in qua ipſum colatur: tunc enim non dubitabimus, quin vere talis Martyr extiterit in rerum natura.* Quæſitum id deinde eſt, ex primis illius Academiæ rerumque patriarum ſtudioſiſſimis viris; & reſponſum accepi, nihil de eo corpore Piſis ſciri. An hoc ſatis fuerit, ut merito Henſche-

ſchenius optaret prætermiſſum à ſe ad XI Maji fuiſſe adeo dubium Sanctum; & ut ego ejus votum implerem, quatenus poteram in Appendice; judicet Eminentiſſ. Norisius, tota fere vita in iſta Academia ſumma cum eruditionis laude verſatus, & dicat, an quemquam Piſis propterea querentem de me audierit.

35 De *SS. Bertholdo, Angela, Alberto*, an rationabiliter queri poſſit Paternitas Tua, videbimus Art. 11, & 15, quo nos remittis. *Totam hiſtoriam S. Crucis per Iudam Quiriacum inventa*, æque ac ejus paſſionem ſub Juliano Apoſtata, *purum putum eſſe figmentum*, iterum dico; videbo autem quomodo defendere eam coneris Art. 11 §. 19. Interim noto, palpabilem omnibus eſſe errorem Tuum, quo rurſum hic dicis, illam *Breviario Romano authentice inſertam*, cum in Breviario *Iudas Quiriacus* nullus nominetur. Anconitanis, eum Patronum colentibus, verum Judam oſtendo, cujus illi corpus habeant; ſed ætate Juliani longe anteriorem, ultimumque ex circumciſione Hieroſolymis Epiſcopum, ac veroſimiliter etiam Martyrem: ſed cujus memoria fuerit per iſtud, quod ipſum ſeſe ſatis refutat, figmentum obſcurata.

36 Quam infeliciter Hiſpanicum Tamaji Martyrologium & Cardoſi Hagiologium Luſitanicum aucta fuerint, ignotis ante hoc ſeculum Sanctis, ex auctoritate quorumdam Pſeudo-chronicorum, ſub Dexteri, Luitprandi, Juliani nominibus antiquis ſuppoſitorum, & Catholiciſſimæ nationis pietati illudentium; docere te potuit, Pater Rev. noſter, quem veneraris, Bollandus, in Præfatione ad Frebruarium Capite 4. Hujus ego exemplo abſtinui ab iis, de quibus aliunde conſtaret nihil, vel Hiſpaniæ adſcribendis, vel omnino inter Sanctos referendis. Et in hac ſententia magis magiſque confirmor quotidianis pene experimentis fictionum patentiſſimarum, de quibus nunc perſuaſiſſimi cum ſint omnes extra Hiſpaniam ſtudioſi antiquitatis ſacræ, & prudentiores Hiſpani etiam ſcriptis libris auctores iſtos liberrime rejiciant, ut omnino gratis confictos, de iis non laboro.

37 Nihil autem mihi opus eſt eorum causâ hic quidquam reſpondere: ſufficiet nominaſſe Cardinalem d'Aguirre. Hic ut me magis animaret, ad vindicandum & omni niſu purgandum Sanctorum verorum in Hiſpania cultum, tot noviter ac falſo inductis Sanctis mirabiliter obſcuratum; miſit mihi folia duo ejus quam ſub prælo habet Veteris Bibliothecæ Hiſpanicæ, à Nicolao Antonio viro doctiſſimo compoſitæ, atque ad ſuas manus devolutæ; ubi præſtantiſſimi auctoris ea de re ſenſa, pridem à Bollando in dicta Præfatione laudata, & nobis quoque coram Romæ nota, legerem ex autographo diſtinctiſſime explicata. Legi ergo num. 395 ſic reſpondentem ad teſtimonia ſibi ex Dextro Luitprandoque objecta: *Falſa hac & commentitia eſſe, cum ex iis quæ propriis locis de utroque horum pſeudo-hiſtoricorum dicenda ſunt, tum interim ex duobus hic extra dubitationis aleam ponendis argumentis; nec non & ſimul, Athenienſem Hierotheum fuiſſe, non Hiſpanum, facile ei, qui non contendere ſed verum diſcere amat, perſuadebimus .... &*, ut ait num. 402, *ſingula idoneis auctoribus confirmabimus; quibus reponere, credo, nihil habebunt adverſarii, præter Dextri & Luitprandi nomina, hoc eſt mera phantaſmata*. Tum num. 409; *Cum Luitprandum audis, meram veri olim hiſtorici Longobardi umbram, ſive nomen tantum, falſis quibuſdam vaniſſimi hominis cogitationibus adſcriptum, velim intelligas, qui forte adhuc ignarus es Chimaræ hujus apud nos graſſantis*.

38 Atque hæc ex libro 1 cap. 19 Bibliothecæ prædictæ ſufficiat delibaſſe: tranſeo ab cap. 20, cujus ſimiliter mihi

miſſi hoc initium accipe. *Pudet, pudet me, Abſumere operam in convellendis ab aliquorũ hominum mentibus (quos, ut Plinius loquitur, numquam leviter aut cunctis credendi ſaties capit) hıs, quas magno famæ noſtræ malo admittunt, imo adorant, fabulis, Niſi tamen hæc, falſitatis mendaciorum cæſis veritati expiamus victimis; perget de hiſtoria religione deluſorum licentia & impunitas, quod facit hactenus, triumphare velle. Nempe ſub ea conſtellatione ipſa, quæ Dextrum atque ejus continuatores, ſeu potius totidem ominoſiſſima hiſtoriæ noſtræ prodıxit monſtra, formatum fuit heri aut nudius tertius Hauberti Hiſpalenſis ... chronicon, quod .... Argaizius Benedictinus Monachus, cum Commentariis, ut jactat, propriis in lucem edidit. Qualia autem & quam fœda hujus gangrenæ mendacitatis ulcera ſint, alibi erit prodendi locus. Nunc interim ... ab uno diſce omnia lector.* Et hinc incipit excuti fabula, per quam *Claudius Galenus, ille medicorum coryphæus, non quidem ex Aſia Græcanica, ſed ex Gallæcia Hiſpanica* ortus fingitur.

39 A Galeno tranſit Nicolaus ad Quintum Serenum, ſcriptorem antiquiſſimum, ab Hiſpania relegandum, una cum tota ejus propagine, Gallæciæ affictâ; & n. 415 concludit. *Hæc fuit prorſus ludionis hujus & aliorum ejus ſimilium in fallendo mens & conſilium; ſpoliare illuſtribus earum hominibus exteras regiones, quos Hiſpaniæ adſcribere, nominis æquivoci ductum ſequentibus, ſemel placuiſſet .... Agedum, ſingula conſideremus capita; bipedumque inſulſiſſimum, tot fere mendaciorum quot verba effutivit, arguamus.* Quo facto, concludens n. 431 *Hæc nimirum eruditio*, inquit, *eſt Pſeudo-Luitprandi: & hujus lucubrationibus, veritati propriè Adverſariis* (nam *Adverſaria* nominare eorum figulo placuit) *quibus plumbei oris & cordis homo Joannes Tamajus, validè ſuffragabitur, ſi Poëtæ ſui Auli Hali carmen, à ſe, ut credimus, formatum ... Actaque Quinti Sereni XIX Februarii inſerta, ſtupidiſſima non eſſe ac falſiſſima, germanaque Luitprandinæ fictionis intelligat.*

40 Hactenus juſto pro ſuæ nationis honore zelo flagrans, eruditiſſimus iſte totaque Roma notiſſimus Hiſpanus; cujus utinam opus integrum brevi nobis det Eminentiſſimus Aguirre, eodem quo ille ſtudio abolita cupiens gentis ſuæ (ut putant) decora; quæ tu, Rev. Pater, tuique ſimiles defenſa vultis, quia ibi invenitis aut antiqua nominari, complura Ordinis veſtri monaſteria, eremitoria, Sanctos, Sanctas, quorum realitatem in dubium vocari non poteſtis æquis animis pati. Fuit *Nicolaus Antonii Ordinis S. Jacobi Eques, & almæ Hiſpalenſis Eccleſiæ Canonicus*; eratque cum Romæ cum viſeremus *ad Regia negotia* Procurator inſtitutus, cum *generalis Agentis Hiſpaniarũ titulo, itemque ad negotia Mediolanenſia, Neapolitana, Sicula peculiaribus Proregum uniuſcujuſque horum regnorum facultatibus inſtructus, nec non S. Inquiſitionis Hiſpanicæ*; ut ipſe de ſe fatetur Parte 2 Biblioth. Hiſp. tomo 2 pag. 118, Philoſophicis ac Theologicis diſciplinis non mediocriter imbutus; & in omni cultiori litteratura longe excellentiſſimus.

41 His prædıtus facultatibus, poſt editos duos tomos de ſcriptoribus Hiſpanis ab anno 1500 claris, profitetur ſe verſare *immenſæ molis ac forſan invidiæ opus, conſtanti animo ac molimine*: qui tamen animus, *durabit*, inquit, ac *pro virili ſuo verum tuebitur; in eoque certas noſtræ gentis laudes, à fabuloſis emendicatiſque diſtinguet, aſſeret, vindicabit, in publicum aliquando prodire faciens* TROPHÆUM HISTORICO-ECCLESIASTICUM, *Deo ac veritati erectum ex manubiis pſeudo-hiſtoricorum, qui Flavii Lucii Dextri, Marci Maximi, Helecæ, Braulionis, Luitprandi & Iuliani nominibus circumferentur: hoc eſt Vindicias veræ atque dudum notæ Hiſpanarum rerum hiſtoriæ, ac germanarum noſtræ gentis laudum, non ex Germano-fulдenſibus Chronicis emendicatarum, in libertatem*

tatem aſſertionem. Ita ille, tacens de *Hauberto Hiſpalenſi*, aliiſque ejuſdem luti, ex figlina Lupiani de Zapata à Gregorio Argaizio productis, & una cum Beroſo Annii Viterbienſis, æque fictitio, vindicatis; quia nondum ad ejus nôtitiam venerant.

42 Pro iſto âutem de Hiſtoria Hiſpanica bene merendi conatu, quem tot annis preſſum nunc demum Auctore mortuo in lucem producit Eminentiſſ. Cardinalis, quam gratiam uterque ſit relaturus, à conſpirata ſemidoctorum turba; conjectare licet, ex librorum meorum Delatoribus, qui parte 2 pag. 41 indigne ferentes, quod in 3 tomo Apr. pag. 27, num. 7 figmenta iſtæc eorumque propugnatorem Argaizium rejiciens, uſus fuerim auctoritate Marchionis Agropolitani, in me ipſumque fœde debacchantur. Sed primis mox verbis ſuam ipſorum produnt ignorantiam, cum *Aubertum Miraeum*, Antverpienſis noſtræ eccleſiæ Cathedralis Decanum, plurimis ad hiſtoriæ eccleſiaſticæ illuſtrationem editis libris toto orbe notiſſimum, mortuum autem annis quinquaginta prius quam Haubertus Hiſpalenſis fingeretur, confundunt cum hoc noviter invento, neque *Miraei* cognomine uſpiam à ſuis educatoribus indicato. Me quoque, Antverpiæ natum ex avis proaviſque Antverpienſibus, *Francum* fingunt, eadem certitudine, qua Libellator ejuſdem gregis alius, me fingit *Hollandum*, & ſola commoratione Flandrum ſeu Belgam; cujus libro omnes damnati ſint in ſynodo Belgicorum Epiſcoporum, mendacio nemini apud nos audito; cui tamen difflando apud Hiſpanos, neceſſe fuit ipſorum Epiſcoporum authentica in contrarium mittere teſtimonia.

43 Nunc illorum de me deque Marchione præfato verba accipe, ex Hiſpanico fideliter reddita,, *Aubertus*, inquiunt, *Miraus* „ Hiſpalenſis, auctor eſt Hiſpanus, Mona„chus Benedictinus, auctoritatis graviſſi„mæ, & apud Hiſtoricos Hiſpaniæ bene „notus. Æque notus eſt calamus R. Mag. „Argaiz, Monachi ſimiliter Benedictini. „Contra hos, armatus gladio Marchionis „Agropolitani, ſcribit P. Papebrochius. „Non facile autem definiverimus, utrum „majoris audaciæ ſit, quod ſcriptor Fran„cus ita ſcribat contra hiſtoricos Hiſpanos, „quam quod aliquis Marchio Agropolita„nus, homo mere laicus, ſcriptis ſuis ig„norantiæ plenis, venalem exponat patriam „favendo cuidam Franco; libris contra „Hiſpaniam ſcribendis intento, atque à dex„tris & ſiniſtris, ſine juſtitia, ratione aut „veritate calumnianti omnes Eccleſiaſticos „Hiſpaniæ ſcriptores, ... Grande profe„cto iſtud eſt Marchionis Agropolitani de„lictum, Regulis Indicis prohibitorii com„prehenſum; cui conjungens crimen per„duellionis, dignum ſe facit delatione no„ſtra; ſicut eum per præſentes deferimus.

44 Ex his floribus intelliget Cardinalis prælaudatus, Hiſpanicæ nationis inſigne decus, ac propter eximiæ eruditionis ſpecimina ad Purpuram evectus, qualem ſibi ſuoque Antonio Nicolao coronam texturi ſint Accuſatores mei, ubi cognoverint mecum illum facere, & tam in ſuis Conciliorum Hiſpanicorum tomis, quam in præfatione ad Bibliothecam Hiſpanicam impenſe laudare, quod poſthabito reſpectu ſocialis conjunctionis, quâ primo fabularum iſtarum propolæ jungor, veritati malim quam gratiæ litare. Sed non timet Eminentiſſimus ille, à ſic ferocientibus procul & altiſſimo in gradu collocatus tales inſultus: habet fortaſſe quod timeat Agropolitanus Marchio, licet nunc etiam Marchio de Mondexar & Comes Tendiliæ, atque utroque titulo è Proceribus Hiſpaniæ, multiſque aliis Dominiis ac juribus auctus. Nam quomodo parcent uni Marchioni, licet Magnati? qui nec ipſi quidem Auguſtiſſimo Cæſari parcere ſciunt, ejus ad Regem epiſtolam de hæreſi accuſando; neque confictoinjurioſo

jurioſo ad eumdē reſponſo præfigere nomen ſummi Pontificis; Chriſtianiſſimo autem Francorum Regi apprecatam à me ſelicitatem indignantes; non verentur ipſum pagina immediate prægreſſa, verbis ad majorem energiam Latinis, apellare, *improbum Catholicæ religionis oſorem, Machiavelli nefaria colluvione pollutum, candoris librorum impium temeratorem, Apoſtolicæ Sedis & gladio & calamo impugnatorem:* qui primis inquam, orbis Chriſtiani Capitibus neſciunt parcere, dummodo noceant mihi; quomodo parcent Marchioni, extra publicæ adminiſtrationis curas privatim vacanti ſtudiis ſuis, illorum voluntati tam contrariis?

45 Parum illi profecto valebit teſtimonium, quod Nicolaus Antonius, in ſua numquam ſatis laudanda Bibliotheca tom. 1 pag. 404 ſic olim dedit: *Gaſpar Ivannez de Segovia, Eques Ordinis Alcantaræ, Marchio de Agropoli, diſciplinas omnes curioſas ſic amat, inſtructiſſima omnis generis librorum bibliotheca uſus, ut admirationi ſit, in opulenta & nobili domo, virtutem & ſtudia ſuperbiæ atque otio non cedere, ſed litteras & eos qui litteris delectantur vigere, & benigne excipi. Parabat is dum ſimul Madriti verſaremur, libellum pro Patrono Segovienſis urbis S. Fructuoſo, quem nondum vidimus quamvis jam typis editum.* Editus eſt autem anno 1666 *contra ſuppoſitam ei Segoviæ Cathedram S. Hierothei*, magiſtri (ut fertur) Areopagitæ Dionyſii, *ex prætenſa Dexteri auctoritate*; quem Hierotheum, ſi fuit aliquis, in Hiſpania non fuiſſe demonſtrat. Facto autem in S. Fructuoſi defenſione principio, idem argumentum grandiore opere dilatavit, ſub titulo *Diſſertationum eccleſiaſticarum, pro honore antiquorum Tutelarium, contra fictiones modernas*, quarum primam partem editam anno 1671 utinam aliquando ſequatur ſecunda, nec impedire id valeat eadem factio conjuratorum pro tuenda Pſeudo dextri & ſequacium auctoritate, quæ, ſtimulantibus Patribus Carmelitis, nuper tantum valuit ut inter accuſationes contra me illatas nulla frequentius acriuſque ſuſcepta fuerit, quam refutatio illorum pſeudo-Chronicorū, tamquam conjuncta cum injuria intolerabili Hiſpanicæ nationis ſanctorumque ejus.

46 His præmiſſis, pro illuſtriſſimorum apud Hiſpanos ſcriptorum mihique amiciſſimorum fama, contra Delatores noſtros Carmelitas; revertor ad Te, Pater Rev. optoque ut relegas tuum §.4 hujus Articuli x; ibique recognoſcas tela in Magdeburgenſes contorta à Caniſio, à Tua autem Paternitate in me converſa; atque intelligas, quam facile mihi foret Catholicorum ſcriptorum in hæreticos aut fabulatores acerbiora dicta viciſſim applicare Tibi Tuiſque, eaſdem pſeudo-dextrinas merces manu tenentibus, ad veſtram ex illis antiquitatem firmandam. Sed non lubet maledictis maledicta reponere: tantum rogo Te, ut paſſione ſepoſita, conſiderare digneris, quanto mitius, in iis quæ accuſas locis, ego cum prædictis fabulatoribus agam; quantumque infra eorum demeritum ſit quidquid dico. Quando autem in manus tuas veniet opus Conciliorum Hiſpanicorum (quod cœpit in lucem dere, eruditiſſimis commentariis illuſtratum, prælaudatus Eminentiſſimus, mihi autem necdum videre contigit) ſcrutare, quibus ibi verbis & quam *ſæpe laudeatur judicium* meum *circa Pſeudo-chronica figmentis plena*, ut ipſe mihi ſcribi fecit per Secretarium ſuum an. 1694, cum veſtra contra nos ſtudia Romæ ferverent; *bono animo eſſe* me jubens, atque *alacriter ulteriores Tomos proſequi: quantum fas fuerit* curaturus, *ne operi tam ſacro, & laborioſo, ac tot ſumptibus parato & excuſo, aliqua injuria fiat.* Eum multis annis adhuc ſervet incolumem Deus, ne præſtantiſſimum Bibliothecæ Hiſpanicæ opus, tali patrono deſtitutum, prævalente factione plurium ſemi-hiſtoricorum, pro fabulis prædictis velut pro aris focisque pugnantium, eâdem involvatur

vatur tempeſtate, qua libri noſtri; eodem quo hi jure accuſandum ubi prodierit, quaſi *continens Propoſitiones multas pluribus Religionibus, præſertim Carmelitanæ, & pluribus nationibus, præſertim Hiſpanæ, detractivas.*

§. VIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius præfidenter aſſerit, Carmelitas Ordinis ſui antiquo Sanctos cœpiſſe colere, non quia Ordinis ſui, ſed quia notabiles eorum habebant Reliquias.

RESPONSIO.

47 Iam ſæpe notavi, Pater Rev. Accuſationes Tuas, univerſales prorſus & abſolutas, dum ad probationem & locorum accuſatorum exhibitionem venitur, multum declinare? Quod *præfidenter aſſerere* me præfaris; dum ad rem venitur, ſolum dicis me *conjectare*. Et revera non aliter loquor; ipſis quæ profers verbis, ex tom. 1 Aprilis ad acta S. Alberti num. 91, dicens, *Puto*. Hoc autem non dico *pro puro puto placito* meo, uti mihi objicis; neque de omnibus antiquis quos colitis Sanctis (certe non de *Elia* & *Elizeo*, non de *Teleſphoro* & *Dionyſio* Pontificibus, de quibus alia ratio redditur) ſed, ibi ego primum demonſtro, in cultu Sanctorum nullum apud vos inveniri veſtigium originis à Syro-Græcis ductæ, qui feſtiviſſime colebant præcipuos monaſticæ profeſſionis in Syria *partim fundatores, partim inſtauratores*; puta *Euthimium, Sabam Charitonem, Theodoſium, Geraſimum*, alioſque, in vetuſtiſſimo veſtro Martyrologii Supplemento præteritos, ſicuti nec à Latinis eccleſiæ S. Sepulchri Canonicis, quorum utebamini Breviario, recepti illi unquam fuerunt.

48 Id poſtquam demonſtravi, tranſeo ad paucos Orientales, à vobis peculiariter, non item à Canonicis illis receptos, idque poſt excuſum Supplementum iſtud; & quorum præ aliis colendorum occaſionem ſuſpicor ſeu *puto*, ſumptam à primis in Europam tranſgreſſis Carmelitis; *vel quia eorum notabiles aliquas poſſidebant Reliquias, ut erant tunc omnes Latini conquirendarum Reliquiarum ſtudioſiſſimi; vel quia in Cypro, primà tranſlati Ordinis Provinciâ ac veluti ceterarũ altera matre, præcipuam illi venerationẽ obtinebant.* Tum vero disjunctive illius opinionis rationem reddo, *ſic progrediens: Nam, ut de ſingulis dicã aliquid, Cyprius fuit* S. Spiridion, *qui nunc inſcribitur kalendario Carmelitano,* Epiſcopus & Confeſſor Ordinis noſtri XIV Novembris; *& tamen ne Monachus quidem fuit, ſed ante Epiſcopatum agricola uxoratus; qui conjugem & filiam, quamdiu vixere, apud ſe habuit, nec poſtea aliter quam Epiſcopus vixiſſe legitur. Cum iiſdem titulis oblatus eſt kalendario prædicto inſerendus* S. Serapion, XXX Novembris; *de cujus tamen monachatu ante aditam Cathedram Antiochenam, nullum uſpiam verbũ eſt apud antiquos, multo minus de eodem poſt ſuſcepto.* S. Anaſtaſium Perſam, *Monachum & Martyrem, quam multi ad ſe rapiant Ordines, quam jure nullo nitantur ſinguli, vidimus in Ianuario ad diem* XXII *In Februario aſcivere Carmelitæ,* S. Euphroſynam, *in Martio* Euphraſiam *ſeu* Eupraxiam, Virgines; *monachas illas quidem, ſed in Ægypto; has tamen etiam Ordinis Carmelitici fuiſſe ſuſtinent recentiores.*

49 Hæc illo loco ego, agens ſcilicet de ſolis iſtis ac paucis Orientalibus Sanctis, quos Ordo Carmelitarum antiquitus colit.

Quemadmodum autem fieri facillime potuit, ut ultimarum duarum Reliquiæ ex Ægypto; & S. Anaſtaſii corpus ex Syria in proximam utrique Cyprum deferretur, utrâque regione in ſervitutem infidelium prolapsâ; ſic etiam facile fuit Carmelitas ibidem, earum aliquid participare; & vel ex hac, vel ex altera jam dicta cauſa, ipſarum Sanctarum ſemel in Cypro aſſumptum cultum in reliquum Ordinem divulgare. *Ex iſta*, inquam, *vel altera cauſa*: neque enim abſolute (ut Tua Paternitas mihi affingit) determino unam ſolam; ſed ſub disjunctione duas; idq; opinative dumtaxat, cum poſſint aliæ excogitari & fuiſſe quam quod Sanctæ & Sancti prænominati, ab initio crediti ſint Carmelitæ fuiſſe; cum id oſtenderim nec fingi quidem de eorum aliquibus poſſe.

50 Officiorum propriorum, permiſſu Pii V Canonicis Lateranenſibus conceſſorum primum incrementum, Romæ impreſſum cum approbatione S. Congregationis anno 1613, ad veteres in Bulla nominatos Sanctos, addit tredecim quibus non, apponitur in kalendario præfixo. *Can. Reg.* id eſt, *Canonicus Regularis* uti in aliis; ſed ſolum, *Habetur Eccleſia*; aliquibus vero additur, *Et corpus in ea*. Non igitur oportet *Carmelitas fuiſſe hebetes*, ſi æque ac Canonici Regulares, *ſibi quoque perſuaſerint eſſe licitum, celebrare per totum Ordinem Miſſam vel feſtum cum Officio, eo præciſe jure, quod in aliqua illorum eccleſia, notabilis iſtius Sancti requieſcant Reliquiæ*. Porro ex recenti Decreto Urbani VIII, cultum illum ſic extenſum improbantis, fruſtra nunc ducere velis argumentum ad longe anteriora tempora. Urbani decretum reveriti Lateranenſes, omnia iſta quæ dixi feſta, eatenus toti Ordini communia, abrogarunt, & ad propria cujuſque Sancti loca reſtrinxerunt: id cur non fecerint etiam Carmelitæ in promptu eſt cauſa. Perſuaſiſſimi erant, non tantum iſtos ſed omnes antiquos Orientalis Eccleſiæ Monachos, ſuos fuiſſe; non tamen omnes colendos aſſumpſerunt. Cur autem non æque hos omnes, ac illos paucos? Reddant ipſimet aliam rationem, ſi poſſint, quando eis mea conjectura non placet.

51 Objicitur etiam num. 54 *S. Hilarion*, ad cujus honorem *S. Cyrillus*, tertius Carmeli Prior, *ante annum* 1200, *tamquam ſui Ordinis*, *Miſſæ ſacrificium Deo obtulerit*; idque Patern. Veſtra ait haberi in ejus Officio canonico. Aſt ego aliud ibi non lego, quam quod aliquid ei divinitus acciderit, *cum in Commemoratione S. Hilarionis Miſſæ ſacrificium faceret*. Si idem ei accidiſſet in Commemoratione S. Benedicti, an ideo ille decendus eſſet feciſſe Miſſam de eo, *tamquam de Sancto ſui Ordinis*? Aut ſi ego nunc cum omnibus Jeſuitis *in Commemoratione* ejuſdem *S. Hilarionis* (uti fit quotannis) *Miſſæ ſacrificium facio*; an propterea S. Hilarion Jeſuita fiat, aut Miſſam de ipſo faciam tamquam de Jeſuita? Non exiſtimo.

52 Scribit autem S. Hieronymus in Vita S. Hilarionis ſub finem. *Cernas uſque hodie miram inter Palæſtinos & Cyprios contentionem*; *his corpus Hilarionis*, *illis ſpiritum ſe habere certantibus*; *& tamen in utriſque locis magna quotidie ſigna fiunt*. Exhinc toti Eccleſiæ, tam Græcæ quam Latinæ, ab annis ut minimum octingentis, tam celebris fuit cultus S. Hilarionis XXI Octobris, & quidem ſolius, antequam is ſuperinducto S. Urſulæ cultu apud quam plures in Occidente obſcuraretur; non potuerit S. Cyrillus, ſi die XXI Octobris ſacrificaturus erat, de alio quam de illo Sacrum facere, quidcumque demum de illo ſenſerit. Si ego Rev. Pater Breviarium veſtrum, additis quæ luberet verbis, ſic falſificarem, quam altis clamoribus *in impoſturam manifeſtam* admiſſam vociferareris? Sed clamoribus Tibi certare liceat, aut etiam vincere; dum ego rationibus innocentiam meam tuear.

ARTICULUS UNDECIMUS.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Quod paſſim plurima Sanctorum Acta, in Eccleſia receptiſſima, audeat Papebrochius, tamquam FIGMENTA, COMMENTA, *imo* MENDACIA *explodere, patebit ex decurſu.*

RESPONSIO.

1 TRedecim illis, quibus Acta Sanctorum Martii, Aprilis Maji explicantur Tomis, quibuſque P.Henſchenii ac meum nomen præfixum legitur, proponuntur Sanctorum, ſuis nominibus notorum, plusquam quinque millia; Actis autem undecumque eruderatis nunc primum patefacti mundo, cum fere ignorarentur; aut notiores effecti, iiſdem Actis per commentarios annotationeſque hiſtoricas illuſtratis, plures quam mille. Ex tanto in tribus menſibus numero, viginti reperit Paternitas Tua, in quibus aliquid veluti peccatum arguas (jure an injuria, infra videbimus) ex aliis autem menſibus totidem adjicis, quorum ex occaſione ſic memini, ut iis nec omnia, nec tantum credere videar, quantum velles, nolens certa ab incertis, veroſimilia ab inveroſimilibus diſcerni.

2 Hunc tamen nobis propoſitum, operis & ſtudii ſcopum, ſicuti à P. Joanne Bollando accepimus, omnibus paſſim laudatum, ita intendimus proſequi. Id agentibus quædam ſubinde occurrere non omnino vera, quandoque etiam nec veroſimilia, nemo mirabitur, qui in talibus utcumque verſatus ſit, aut ſaltem locum Baronii Art. 4 num. 31 legerit, ejuſque Annotationes ſuper ipſum Martyrologium, identidem indicantes, Acta quorumdam Sanctorum nonnullius aut etiam multæ correctionis egentia. Correctionem ergo adhibitam quereris, licet in tam paucis, habito reſpectu ad cetera pede inoffenſo decurſa; adhibitam vero ita quereris, quaſi *paſſim* id agam, id eſt, rejiciam etiam *receptiſſima* quæcumque: & ideo tum aliis me conviciis oneras toto libro tuo, tum *Sanctorum Momum*, appellas, quandoque etiam *Magnum*, vel (uti Art. 9 num. 42) *Maximum Sanctorum Momum*. Sic accuſatus, ſi Lectorem remittam ad ipſa quæ cenſurantur loca Actaque legenda, fecero quidem compendium laboris; ſed non ſatisfecero promiſſo reſpondendi ad ſingula.

§. I. *ACCUSATIO.*

Papebrochius omnia quæ de Propheta Elia narrantur, & in ſacra Scriptura non exprimuntur, explodit tamquam figmenta.

RESPONSIO.

3 UBinam hæc *omnia explodo*? Ad Ephemerides Græco-moſchas, inquis, ante Tomum 1 Maji pag.25. Ibi Lector inveniat Thalmúdicas de Jeremia Propheta fabulas compendio indicatas, quarum manifeſta abſurditas faciat diffidere quibuſcumque de ortu & obitu Prophetarum narrationibus, ex eodem fonte ſumptis, etſi alioqui non ſemper tam abſonis. Hinc accepta occaſione loquendi de *Elia, cujus honori nihil detractum volumus*, ſic proſequor: *Nolumus ex iis, quæ ſimili fide narrantur*, Thalmúdicâ ſcilicet, in opuſculis editis ſub nomine SS. Dorothei, Epiphanii, Iſidori, & Joannis Hieroſolymitani; unde enim aliàs hauriri iſta potuerunt, poſt annos circiter 1500 à raptu Eliæ?) *Nolumus*, inquam, *ad aliquid de ipſo vel naſcente, vel inter mortales agente, aut in paradiſum tranſlato, & denique ſub finem mundi comparituro, credendum affirmandumque compelli, quod in Scripturis ſacris non inveniatur expreſſum*. Non eſt hoc, *omnia explodere tamquam figmenta*: ſed quam modeſtiſſime indicare cauſam, cur ad ea, niſi aliunde certius probentur, *credenda affirmandaque compelli* Hiſtoricus non debeat. Quis enim compellat ea credere & affirmare, quæ neque ſciri, neque ſcribi potuerunt niſi in fide Rabbinorum? quæ quam nulla ſit, diſce ex Torniello, Saliano, aliiſque, plura exempla fabuloſitatis eorum adducentibus, ſicut docebunt indices eorum ad Verbum, *Rabbini.*

4 Neque tantum horum aſſerta iſto loco volui indicata; ſed & alia multa quæ ſuggerunt Biterrenſes veſtræ illæ Theſes: dum Eliam fingunt in Paradiſo baptizatum, Sacerdotem ordinatum, Euchariſtiæ communicantem, aliaque ejus generis. An recte, judicet, Congregatio Indicis, quæ Theſes illas proſcripſit. Judicet etiam an ſatis tolerabilis ſit violentia, illata verbis Domini ad Eliam 3 Reg. 17. *Vade & abſcondere in torrente Carith. qui eſt contra Jordanem*, longe utique à Carmelo; dum ex iis jubes nos, Pater Rev. juxta librum de Inſtitutione Monachorum, intelligere, *quod tum Deus expreſſe mandavit, ut deinceps vitam à turbis hominum abſtractam ac vere religioſam duceret*. Non enim, niſi paucis diebus ibi abſconditus & paſtus à corvis, mox dimiſſus eſt ad Viduam Sareptanam, apud eam ſuſtentandus toto reliquo triennio ſiccitatis. Sarepta autem reverſus, & paucos in Carmelo dies moratus, rurſus inde fugit à facie Jezabel: & tamen jubemur credere, quod inter omnes illas anguſtias collegerit in Carmelo diſcipulos, atque *Propheticum inſtituerit Ordinem.*

5 Ego interim de Elia hactenus nolui diſputare, ſicut variis locis indico, ac nominatim, eo quem accuſas Tom. 1 Aprilis pag. 789, ubi dico; quod *de Carmelitarum ab Elia origine & ſucceſſione, abſque coævorum ſcriptorum auctoritate & teſtimonio volentibus pugnare, gratis cedent, quicumque ne-*

nolent diſputare de nomine. Huc ſcilicet mihi videbatur recidere non minima pars quæſtionum de filiis Prophetarum, quid nomine ejuſmodi *filiorum* intelligatur: an fuerint eo modo *filii*, ſicut Religioſi ſunt ſuorum Fundatorum; deinde, an, ſi ab aliquibus dicantur *filii Prophetarum vixiſſe religioſe*, religioſitas illa plus importet quam accuratam divinorum mandatorum obſervantiam, an etiam tria vota ſubſtantialia Religioſorum. Filios Prophetarum aliqua contubernia, Eliæ & Eliſei temporibus habuiſſe, Scriptura docet: non item docet, qui & quales illi fuerint; rurſumque, an & quomodo ejuſmodi contubernia ſint continuata, poſt Iſraelem abductum in Aſſyriam.

6 Non nego itaque, tempore Eliæ & Eliſei fuiſſe *filios Prophetarum*: ſed nego mihi conſtare, profeſſos fuiſſe tria conſilia evangelica, atque ad hæc voto ſe obſtrinxiſſe; & *nolo compelli ad credendum affirmandumque*, fuiſſe illos veros religioſos Carmelitas, quales modo ſunt; uti neque ad credendum affirmandumque circumſtantias omnes *de Elia naſcente, vel inter mortales agente, vel in paradiſum tranſlato, & ſub finem mundi comparituro, quæ in Scripturis ſacris non reperiuntur expreſſæ*, ſed *Rabbinorum* tantummodo, vel ſimili *fide narrantur*: qualia ſunt quod Carmelitani Ordinis inſtitutio in Eliæ *nativitate* patri ejus revelata ſit; quod Elias *inter mortales agens* Ordinem illum inſtituerit; quod *in Paradiſum tranſlatus* illic à Chriſto baptizatus, Sacerdos ordinatus, & paſtus ſacra Communione ſit, quod *ſub finem mundi compariturus*, Carmelitas potius quam alios Religioſos ad prædicandum quoſcumque contra Antichriſtum aſſumpturus ſit. Hinc tamen non ſequitur, quod negem Eliam *natum* fuiſſe, *inter mortales egiſſe*, deinde *in Paradiſum tranſlatum*, *ac denique ſub finem mundi compariturum*. Nihil horum voco in dubium; ſed priorum pleraque æque facile negare poſſum, atque affirmantur ab aliis; & nonnulla puto reipſa neganda eſſe. Unde concludo, inſignem hanc eſſe cum ceteris calumniam: *Papebrochius omnia quæ de Propheta Elia narrantur, & in S. Scriptura non exprimuntur, explodit tamquam figmenta*. Imo ſaltem unum punctum poſtulo mihi exhiberi, quod de Elia *credere & confirmare* tenear, aliter quam *credo & affirmo*, ſive illud *in Scriptura expreſſum* ſit, ſive non.

7 Tale profecto non eſt, quod apud Lipomanum & Surium, ſub nomine Metaphraſtis, certè ex Græco aliquo auctore legitur, quod fuerit *ex tribus Aaron natus in Arabia*; cum tamen *Thesbites* fuerit cognominatus, à Thesbe Galaaditis civitate, ad tribum Gad pertinente. Non etiam id quod ex Epiphanio & Iſidoro, ſive veri ſive falſi nominis ſcriptoribus, profertur de viſione, patri ejus *Sabac* dicto oblata; in qua *viri, niveum quemdam præ ſe ferentes habitum, puſionem ſalutabant, amatriſque uberibus in ignem evellebant, quin & flammam ignis cibi loco miniſtrabant*; ſive, *igneis inſtitis & faſciis involvebant, atque pro cibo ignem ei ad nutriendum ſubminiſtrabant*. Ut enim verum ſit, quod, occaſione libri S. Epiphanio attributi de Vita & obitu Prophetarum, ait Labbeus noſter, in Diſſ. de ſcript. Eccl. *non eſſe omnia veteribus Patribus ſubtrahenda, in quibus Thalmudica commenta continentur*; ut etiam verum ſit, quod idem Labbeus ait, occaſione ſimilis libri S. Iſidoro adſcripti, excuſari eum poſſe, qui *nimis credulus, quæ ab aliis ſcripta reperit, minus diſcuſſa, non tam ſuâ, quam alienâ retulit fide*; ut, inquam, vere hæc dicantur; manet tamen ſententia Petavii de priore & Baronii de poſteriore libro, quod in hoc *complura Iſidoro indigna reperiantur coagmentata mendacia*; & in iſto, *ſexcenta menda-*

mendaciorum nugæ, quibus ille liber refertus, moverint interpretem ut ſuppoſititium judicaret, eſto vere Epiphanii credatur à multis. & forte etiam ſit.

8 Quid autem ſi inter Judæorum Rabbinos digniores, ipſoque Chriſto anteriores, unus ex præcipuis, is ſcilicet, quem *Rabbenù Haccados*, id eſt, *Magiſtrum noſtrum ſanctum* vocant, longe alia ſcripſit in libro de *Genealogia Eliæ & Prophetarum*? Eſt autem magni, non ſolum nominis, ſed etiam meriti Haccados iſte; quia Petrus Galatinus in opere de arcanis Catholicæ Veritatis contra Judæos ad Maximilianum Imperatorem, lib. 7, cap. 2 producit ex eo, ad confuſionem Judæorum, inſignem Prophetiam, de *petra ex Iſrael excidenda ſine manibus … ex qua Meſſias futurus eſſet*; cujus petræ & Meſſiæ dilectione Deus mundum creaverit, licet prævideret eum Adami peccato perdendum. Hoc ſi prophetico ſpiritu ſcripſit iſte qualiſcumque Haccados, poterat augere numerum prætenſorum in veteri Lege Carmelitarum; ſiquidem *Prophetæ* & *Carmelitæ* nomina pro eodem ſupponunt, in eorum opinione.

9 Illius librum genealogicum equidem non vidi; & feſtinans in prima harum Reſponſionum editione typographus moram non indulgebat, ut eum (cujus tunc primum notitiam accipiebam) vel accerſere poſſem vel deſcribendum curare, in bibliotheca Patrum Minorum Recollectorum Venlonæ, ubi haberi dicebatur. Poſtea data opera eſt à Guardiano Venlonenſi, ut inveniretur; ſed fruſtra, quamvis in Catalogo bibliothecæ libri titilus legebatur deſcriptus. Dubitantibus autem quid ipſo libro factum ſuſpicarentur, aliud nihil veriſimilius occurrit cogitare, quam Patres Carmelitas, ſolitos Venlonæ ubi Conventum non habent, apud Franciſcanos hoſpitari, ex ſucceſſu diſputationis cujuſdam motos ad eum requirendum, rogaviſſe, ut ille contemptus in ſpeciem libellus ſibi vel donaretur vel commodaretur, itáque ex eo tempore non amplius comparere.

10 Teſtes igitur pro eo mihi tantiſper ſint, RR. PP. Lectores S. Th. ex Ordine S. Franciſci, qui hic Antverpiæ die XI Maji 1694 in Comitiis Veſtris Provincialibus, Te, Rev. Pater, præſente, diſputationibus interfuerunt, quorum alter argumentans contra Theſim XXII, *Eliæ Caſtitas*; in tantas anguſtias Præſidem ac Reſponſalem ejus adegit, ut aliud neſcirent reponere, quam quod ignotus prorſus ſibi eſſet talis liber; impoſituſque eſt finis diſputationi, adeo ut Lectoris iſtius Collega, qui proximus ſequebatur, non potuerit proponere ſumptum ex eodem auctore argumentum, contra Theſim XV, cui titulus, *Elias Sacerdos*. Aſſeruerat autem primus ille oculata fide, quod eo in libro ipſe legiſſet; Eliæ, ex tribu Gad nato, patre Sabacha, fratrem fuiſſe conjugatum, ſed abſque liberis quamdiu in terris fuit Elias: unde argumentando conficiebat, fieri non poſſe, ut voto perpetuæ caſtitatis ſe obſtrinxerit is, qui vi Legis obligabatur ſuſcitare fratri ſuo ſemen, quando hic ita moreretur. Ego quidem nihil horum affirmo, tantum dico, nominato iſti notoque Rabbino, ſi qua Rabbino alicui in talibus fides habenda eſt, firmiórum plenioremque deberi quam Epiphanio vel Iſidoro, ex anonymis incertæ ætatis ac meriti, ea quæ vos aſſeritis & teneri indubitanter vultis, tranſcribere compertis, inter *complura coagmentata mendacia*, & *ſexcentas mendaciorum nugas*, uti Petavius & Baronius, & ex utroque Labbeus loquuntur. Verum de his iterum redibit loquendi neceſſitas Art. 20 §. 1. ubi de Revelationibus ab Eccleſia receptis, quando licebit integrum contextum Rabbi Haccados legendum dare, ſi hoc indicio provo-

provocata diligentia curioſorum, alibi forte inventum librum habere me faciat, cujus non ſolum mihi ſit uſus pro Elia, ſed etiam pro aliis Prophetis inter Acta Sanctorum commemoratis aut porro commemorandis.

§. II. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra communem Eccleſiæ ſenſum, præſidenter aſſerit, dubitari an ulla unquam fuerit S. Veronica.

RESPONSIO.

11 DE hac tibi jam bis terve reſpondi, Rev. Pater. Plura ſi vis, lege Eruditiſſimi Mabilionis iter Italicum, pag. 88 & 89, ubi ex deſcriptione Baſilicæ Vaticanæ, ſeculo 12 à Romano Canonico tempore Eugenii III edita, *de Oratorio Veronicæ* hæc verba habentur, apud me in ipſo fonte ex editione anni 1646 legenda: *Oratorium ſanctæ Dei genitricis Virginis Mariæ, quod vocatur Veronica, ubi ſine dubio eſt Sudarium Chriſti, in quo ante paſſionem ſuam ſanctiſſimam faciem, ut à noſtris majoribus accepimus, exterſit, quando ſudor ejus factus eſt ſicut guttæ ſanguinis decurrentis in terram.* Utique in horto, ubi nulla matrona aderat quæ Sudarium iſtud ei porrigeret. Et ſic apud eumdem Mabilionem Jacobus de Trecis, Innocentii II Capellanus, ipſemet poſtea Urbanus IV factus, Abbatiſſæ Monſtrolienſi ectypon inde ſumptum mittens, rogat ipſum accipiat *ut ſanctam Veronicam, ſeu veram ipſius imaginem & ſimilitudinem. Actum Romæ anno milleſimo ducenteſimo quadrageſimo nono.* Unde concludens Mabilio: *Ex his intelligitur*, inquit, *Veronicæ vocabulum, eſſe imaginis, non mulieris, tracto inde etymo, quaſi diceretur* VERA ICON, *ſeu* ICONIA, *& contractis in unum vocabuli litteris* VERONICA.

12 Diverſam ab iſtis opinionem *recentiorum* dumtaxat eſſe, cenſet idem Mabilio. Neque vero magnam vetuſtatem ſapiunt quæcumque de cultu *matronæ Veronicæ*, argumenta, in Actis Februarii ad diem 4, collecta ab Henſchenio. Licet enim hîc pag. 449 (loquens de ea, quam Mabilio vocat, *recentiorum*, id eſt, ſeculo 13 poſteriorum Scriptorum opinione) eamdem appellet *Chriſtianam traditionem*; fecit hoc; necdum ex præmiſſis doctus, quam ea parum antiqua eſſet (nam præcitatam deſcriptionem Baſilicæ Vaticanæ ſolum accepit quatuor annis poſt editum Februarium) Romæ tamen exiſtens anno 1661, audivit doctiſſimum Lucam Holſtenium, Canonicum & Bibliothecarium Vaticanum, alioſque eruditos, non ſolum dubios de matrona Veronica, ſed improbantes quod ipſe Henſchenius in Februario nimium videretur tribuiſſe opinioni vulgari, pridem à Cardinali Baronio Eccleſiaque Romana rejectæ in Martyrologii correctione. Et adhuc pergis, Rev. Pater, mihi *fidenter* objicere, *communem Eccleſiæ ſenſum*, quem ſaltem nunc doceris antiquum non eſſe, & noſti eſſe quodammodo improbatum?

§. III. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, cum Joanne Launoyo, Hiſtoriam SS. Marthæ & Magdalenæ explodere cenſetur, tamquam fabulam.

RESPONSIO.

13 CUr autem id *cenſetur* facere? Quia id facit Launoyus; & Papebrochius, Tomo 2 Maji pag. 716, rogat Carmelitas, *ut eadem libertate patiantur ſuæ hiſtoriæ veritatem diſputari, qua Eccleſia patitur viros eruditos verſari circa hiſtoriam, quæ 29 Julii in feſto S. Marthæ recitatur.* An ergo putat Paternitas Veſtra, unum Launoyum mihi eſſe pro omnibus? Jam dixi tibi, quis communior nunc de ea Hiſtoria Pariſiis ſenſus ſit, ubi ea non amplius legitur niſi ab iis qui ad Romanum Breviarium obligantur.

14 Neque primus de veritate iſtius Hiſtoriæ, ſive de tranſitu ſanctarum Sororum in Provinciam, dubitavit Launoyus. Jam inde à Caroli Calvi ætate, id eſt, ſeculo Chriſti 9, in quodam Hiſtoriæ Francicæ fragmento ante annum 1031 conſcripto, legebatur, *Eccleſia Vezeliacenſis conſtructa, in qua requieſcit Venerabile corpus S. Mariæ Magdalenæ.* idque confirmant ſeptem Pontificum ex parte Vezeliacenſium producta Brevia omnino undecim, à Paſchali II uſque ad Martinum IV. Unde autem corpus iſtud acceptum? niſi Epheſo, ubi ſepultum docet S. Modeſtus Hieroſolymorum Epiſcopus, ante 1050 annos ſcribens, in Oratione apud Photium. Idem ex Latinis aſſerit S. Gregorius Turonen. lib. 1 Mirac. Cap. 30 annis 100 Modeſto antiquior; & poſt utrumque, Leo Philoſophus Epheſo Conſtantinopolim corpus tranſtulit anno 886. Nec aliud legitur in Græcorum Menæis ceteriſque ritualibus eorum libris.

15 Hæc aliaque allegat Launoyus, in opere numquam cenſurato, quod ſciam, nec à te, P. Reverende (ut exiſtimo) lecto niſi apud Raynaudum, cujus illiberalem adverſus antagoniſtas ſtylum ægre toleravit, numquam laudavit Societas noſtra, ſæpe etiam debuit caſtigare. Tu vero liberaliter uteris ejus dicteriis; & fidenter aſſeris, quod *ita*, ut in Romano Breviario nunc legitur, *ſentiunt & credunt univerſi Catholici ſcriptores.* Ego interim hoc ipſum quod in Breviario aſſeritur, adeo non explodo, ut etiam juvem, in Ephemeridibus ad 22 Auguſti; ubi oſtendo, quam veroſimiliter diſtinguatur Maria Magdalena, Chriſtum ex Galilæa ſecuta, à Maria Sorore Lazari ac Marthæ, in Bethania prope Hieruſalem commorata: *quod*, ut ibi dico, *facilem inter Maſſilienſes & Vezeliacenſes faceret compoſitionem litis*, dicendo quod Magdalena quidem Galilæa, ſecuta Joannem Euangeliſtam, Epheſi fuerit ſepulta; unde corpus tranſlatum ſit ad Vezeliacenſem Eccleſiam; Maria autem Bethanienſis, domi remanſerit cum Sorore & Fratre, unde vel viva vel mortua traducta ſit in Gallias. Ecce autem, dum hæc recuduntur, Pariſiis offertur mihi impreſſum Officium totum novum ac proprium in Antiphonis, Capitulis, Hymnis, Verſiculis & Lectionibus ac Reſponſoriis, pro die IV Junii, ad uſum Eccleſiæ Pariſienſis, ſub hac Collecta? *Beatæ Mariæ Bethanicæ ſuffragiis adjuvemur, cujus precibus exoratus quatriduanum fratrem Lazarum vivum ab inferis reſuſcitaſti:* ut appareat iſtam ſententiam ibi extra dubium poſitam cenſeri.

§. IV.

§. IV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, non improbat, quod Launoyus poſt Abailardum S. Dionyſii Areopagitæ Gallicanum Apoſtolatum ad aniles fabulas ableget.

RESPONSIO.

16 Apoſtolatum hunc *Aniles fabulas* nuſquam appello, neque Launoyum vel Abailardum ſequor: nihil ex eorum dumtaxat ſenſu & auctoritate definio: ſed exemplo Innocentii III Pontificis, *neutri volens præjudicare ſententiæ*, rem dico controverti ab eruditis, ſciente nec improbante Eccleſia Romana; quæ interim pro affirmante tolerat adhuc Lectiones, quæ nunc ab ipſamet Pariſienſi Eccleſia, quam Apoſtolatus Areopagitæ propius tangit, reprobantur, uti dictum pluribus Art. 9. Diſcuſſionem autem plenam iſtius controverſiæ differo in Octobrem.

17 Sunt hæc ad Titulum tuum, Rev. Pater, abunde ſatis; non item ſatis videbuntur ad prolixum diſcurſum, quo niteris Areopagiticum in Galliis Apoſtolatum ſtabilire. Fatigare me, credo, intendis, præpropere exigendo diſcuſſionem & definitionem grandium quæſtionum, quæ neque adhuc ſubierunt apud nos, neque cito ſubituræ ſunt ultimum ac rigoroſum illud examen, quo ſolemus ex ordine Kalendarii, ſicut operis præſcribit ratio, Sanctorum Acta expendere, ſuo quæque menſe ac die. Inſtas tamen, & omiſſis, quæ ignorare non potes contrariæ ſententiæ argumentis, ſola extollis tibi faventia, quamvis cum aliis comparata nullius ſint ponderis. Nihil etiam diſtinguis inter genuina & interpolata Martyrologia; nihil inter antiquos & neotericos Auctores, dummodo tela undecumque accipias, apud ſolos ineruditos valitura. Contemnentur hæc ab eruditis, etiam illis, qui aliàs ſuſtinent ut veroſimile, Dionyſium, ſi non Areopagitam (hoc enim vix aliquis talis nunc admiſerit) ſaltem alium aliquem, à S. Clemente in Gallias directum fidem Pariſiis prædicaſſe; uti ſuſtineri poſſe cenſet à Marca, in Epiſtola, quam jam Archiepiſcopus Toloſanus ſcripſit an. 1658, de tempore prædicatæ in Galliis fidei: quam Epiſtolam quoque cum Animadverſionibus neceſſariis reproducam, die 30 Junii, cum agam de S. Martiale Apoſtolo Lemovicenſium, quem hi miſſum ſibi fuiſſe dicunt à S. Petro.

18 Ne tamen tecum etiam alii, in talibus modice verſati, & aliquid de ſumma tam nobilis controverſiæ diſcere cupidi, querantur remitti ſe ad aliorum libros, quos vel non habeant vel cito habituri non ſint, & ut habeant aliquando, carituri otio ad eos pervolvendos; non gravabor ex Cogitatis Criticis, Hiſtoricis, atque Moralibus Hadriani Valeſii, Hiſtoriographi Regii, Latinæ facere, quæ nobilis iſte Vir reliquit ſex annis ante obitum ſuum ſcripta Gallice, & à filio ejus nuper edita Pariſiis, anno ſcilicet 1694 titulo *Valeſiana*. Ibi enim invenies, Rev. Pater, adæquatam ad allegatas à Te auctoritates omnes Reſponſionem, duabus comprehenſam Epiſtolis, ante quas pauca & hic & infra num. 20 præfatur Auctor, quæ ſola charactere diſtinguam à contextu Epiſtolarum, ut hic alleganda ſcriptorum veterum verba poſſim ab illarum contextu diſcernere. *Domino T. mecum*

colloquente ante hos dies, incidimus in Areopagiſmum noſtri S.Dionyſii: cui poſt longam diſputationem non potui evellere præconceptam opinionem, qua credebat, Areopagitam fuiſſe: quapropter poſtridie eidem ſcripſi ſequentem Epiſtolam.

19 „ Severus Sulpitius, S.Martino Tu-
„ ronenſi Archiepiſcopo familiariſſimus,
„ cujus etiam Vitam edidit; libro 2 ſuæ
„ Hiſtoriæ eccleſiaſticæ, vulgo dictæ Hi-
„ ſtoriæ ſacræ, agens de Viennenſibus ac
„ Lugdunenſibus Martyribus, 17 anno Mar-
„ ci Aurelii, Chriſti 177, paſſis, *Tum pri-*
„ *mum,* inquit, *in Galliis Martyria viſa, ſerius*
„ *trans Alpes Chriſti religione ſuſcepta,* Teſti-
„ monium hoc perquam præciſe declarat,
„ noſtrum primum Epiſcopum & Marty-
„ rem Dionyſium, non poſſe credi Areopa-
„ gitam, eumdemque Epiſcopum & Marty-
„ rem Athenis à S.Paulo converſum. Gre-
„ gorius Archiepiſcopus Turonenſis, qui vi-
„ xit ſub finem ſexti ſeculi, libro 1 Hiſt.
„ Francorum cap. 28, epocham ejuſdem no-
„ ſtri S.Dionyſii figit initio Decii, id eſt
„ anno Chriſti 250. Eccum ejus verba: *Hu-*
„ *jus* (Decii) *tempore, ſeptem viri Epiſcopi*
„ *ordinati, ad prædicandum in Gallias miſſi*
„ *ſunt, ſicut hiſtoria Paſſionis S. Martyris Sa-*
„ *turnini denarrat: ait enim, ſub Decio & Gra-*
„ *to Coſſ. ſicut fideli recordatione retinetur, pri-*
„ *mum ac ſummum Toloſana civitas S.Satur-*
„ *ninum habere cœperat Sacerdotem. Hi ergo*
„ *miſſi ſunt; Turonicis, Gratianus Epiſcopus;*
„ *Arelatenſibus, Trophimus Epiſcopus; Nar-*
„ *bonæ, Paulus Epiſcopus; Toloſæ, Saturninus*
„ *Epiſcopus; Pariſiacis, Dionyſius Epiſcopus;*
„ *Arvernis, Stremonius Epiſcopus; Lemovici-*
„ *nis, Martialis eſt deſtinatus Epiſcopus. De*
„ *his vero B.Dionyſius, Pariſiorum Epiſcopus,*
„ *diverſis pro Chriſti nomine affectus pœnis,*
„ *præſentem vitam gladio imminente finivit.*

20 „ P.Sirmondus, eruditiſſimus Jeſuita,
„ illuſtria hæc duo loca allegavit in libro
„ ſuo, cui titulus de duobus Dionyſiis.
„ P.Petavius, Ordinis ejuſdem decus, ad il-
„ lius ipſius veritatis confirmationem allega-
„ vit locum Gregorii Turonenſis, lib. 6 ſui
„ Rationarii temporum cap. 17. D. Launoy
„ Doctor, poſt P. Sirmondum tractavit
„ idem argumentum, allegatis omnibus
„ antiquis Eccleſiæ Gallicanæ Martyrolo-
„ giis manuſcriptis, ubi ambo Dionyſii repe-
„ riuntur menſe Octobri, ſed diverſis diebus:
„ quando etiam diſtinguuntur & Sedibus
„ Epiſcopalibus, & genere mortis; dum unus
„ (ſcilicet Senior & Athenienſis) ſcribitur
„ Epiſcopus Athenarum, & ſua in urbe igne
„ extinctus traditur; alter, videlicet noſter,
„ nominatur Epiſcopus Pariſienſis, & prope
„ civitatem dicitur capite plexus. Omnes
„ Galli, omnes Franci, omnes denique Chri-
„ ſtiani, uſque ad ſeculum 9 Chriſti, ita,
„ ſicut diſtinguo ego, diſtinxerunt ſemper
„ Dionyſios duos, ſcilicet uſque ad regnum
„ Ludovici Pii, ex Carolo Magno nati.
„ Tunc legati Imperatoris Conſtantino-
„ politani, ſæpe venientes in Franciam, &
„ intelligentes primum Epiſcopum ac Mar-
„ tyrem Pariſiorum appellari Dionyſium;
„ illuc attulerunt libros Dionyſii (ut præ-
„ tendebatur) Areopagitæ; perſuaſerunt-
„ que Hilduino, San-Dionyſiano Abbati,
„ quod auctor iſtorum librorum, hactenus
„ ipſis ignotorum, erat Epiſcopus Pariſien-
„ ſis, & monaſterii ipſius Patronus. Hoc
„ libentiſſime credens ille, compoſuit li-
„ brum Areopagiticorum, plenum fabulis;
„ ad ſuadendum quod S.Dionyſius, noſter
„ primus Epiſcopus & Martyr, fuerit
„ etiam Athenienſis & Areopagita. Tan-
„ tum nempe valuit ea vanitas, quæ cona-
„ tur ſuos primos Epiſcopos admovere
„ temporibus Apoſtolorum, aut eorum-
„ dem diſcipulorum, præferens fabulam
„ & impoſturam ſolidæ & inconteſtabili
„ veritati. Hilduinus, qui vivebat anno 840
„ ac poſtea, tam dextre ſcivit lucrari animos
„ ſemidoctorum & ignorantium, ut ple-
„ rique

„ riique eorum ſecuti ipſum in ſuis deliriis „ ſint, & clauſis oculis hodiedum ſequan-„ tur. Eccum, Domine, quod heri tibi „ promiſeram circa noſtrum S. Dionyſium „ ejuſque prætenſum Areopagiſmum. *Ha-„ ctenus prior Epiſtola.* Tum,

21 „ *Amicus meus* (inquit porro Valeſius) „ *non ſatis idoneus veritatẽ à falſitate diſcer-„ nere per ſeipſum, & diſſipare ſi quid occurre-„ ret nebuloſitatis; aliunde vero totus propen-„ ſus in Monachorum ſententias, & quidquid „ ab eis promanabant clauſis oculis excipere „ ſolitus; Epiſtolam ſibi à me ſcriptam detulit „ ad quemdam ſibi familiarum Carmelitam, „ unum ex veteribus, quos hic Billettas voca-„ mus: qui mox ut legit, promiſit reſponſum „ ad illam ei daturum ſe; & promiſſo ſtetit, „ Biduo enim poſt, cum forte ex agro redirem, „ inveni domi meæ admirabundus reſponſum, „ mille fartum ineptiis, ſuſtinentibus veritatẽ „ prætenſi Areopagiſmi. Itaque credidi obliga-„ tum me ad alteram Epiſtolam ſcribendam, „ ſi quo modo poſſem amicum adducere ad eju-„ randum iſtam (ut ſic loquor) hiſtoricam „ hereſim: ſignabatur autem Epiſtola illa die „ 1 Decembris 1687, in hæc verba:*

22 „ Non alio fine ſcripſeram, Domi-„ ne mi, quam ut errori exemptum te do-„ cerem veritatem, circa tempus quo in „ Galliam miſſus venit S. Dionyſius, pri-„ mus noſter Epiſcopus & Martyr. Sed ma-„ la fortuna voluit, ut Epiſtolam meam „ traderes in manus hominis præoccupati, „ & pervicacis ad ſuſtinendum vulgatum „ errorem, itáque me implicares miſerri-„ mis contradictionibus proceſſibuſque ver-„ balibus, majorem partem mutuo ſump-„ tis à Milleto & Menardo, Monachis Be-„ nedictinis. Hi nempe, pro ſuo erga ſuam „ San-Dionyſianam abbatiam affectu, & „ hujus quondam Abbatem Hilduinum, „ certandum ſibi propoſuerunt pro Areo-„ pagiſmo noſtri S. Dionyſii, veluti pro „ aris ac focis. Fortis eſt veritas, & pro ſe „ habet Severum Sulpicium, ab annis 1500 „ florentem, S. Martino Turonenſi coæ-„ vum ac familiarem, nobilitate & ſcien-„ tia inter omnes ſui temporis Aquitanos „ eximium: habet etiam pro ſe Gregorium „ Turonenſem ab annis 1200 florentem, æ-„ tatis ſuæ præſtantiſſimum Hiſtoricum, „ ſcientiſſimum inſuper rerum Gallicarum „ atque Francicarum, omnibuſque æſtima-„ tiſſimum titulo nobilitatis, virtutis & eru-„ ditionis præclaræ: habet denique pro ſe „ omnia antiqua Martyrologia manuſcripta „ eccleſiarum per Gallias Epiſcopalium, in „ quibus ambo Dionyſii, Athenienſis & Pa-„ riſienſis, menſe Octobri referuntur ad duos „ diverſos dies, tamquam Cathedra & ſup-„ plicii genere diſtincti.

23 „ Non poſſum autem quin tibi repræ-„ ſentem verba Uſuardi, auctoris gravis, „ eruditi atque exacti; qui noluit ſequi „ coætaneum ſuum Hilduinum; ſed Marty-„ rologio, quod dedicavit Carolo Calvo, „ non Magno, veritati litavit, primum 3 „ die Octobris hæc ſcribendo: v *Nonas Octo-„ bris; Athenis natale S. Dionyſii, Epiſcopi & „ Martyris, qui poſt clariſſimam fidei confeſ-„ ſionem, poſt graviſſima tormentorum gene-„ ra, glorioſiſſimo martyrio coronatus eſt; ut „ teſtatur Ariſtides Athenienſis, vir fide ſa-„ pientiaque mirabilis, in eo opere quod de „ Chriſtiana religione compoſuit.* En Diony-„ ſium Athenienſem ſeu Ariopagitam. Se-„ quitur alius 9 die Octobris, hoc modo: „ *VI idius Octobris apud Pariſium, Natale SS. „ Mart. Dionyſii Epiſcopi, Ruſtici Preſby-„ teri, & Eleutherii Diaconi: qui beatus Epi-„ ſcopus à Pontifice Romano in Gallias ad præ-„ dicandum directus, ad præfatam urbem de-„ venit: ubi per aliquot annos commiſſum ſibi „ opus ardenter proſequens, tandem à Præfe-„ cto Feſcennino, una cum Sociis gladio anim-„ adverſus, martyrium complevit.* Ecce no-„ ſtrum

„ ſtrum Pariſienſem Epiſcopum & Marty-„ rem Dionyſium: ecce teſtimonia luce „ meridiana clariora; ecce auctores modis „ omnibus irrefragabiles. Jam enim prio-„ ri Epiſtola mea notavi verba Severi Sul-„ pitii & Gregorii Turonenſis: quibus nunc „ addo verba Uſuardi, ante annos pluſquam „ 800 ſcripta, quibus conſentit Ado Vien-„ nenſis, aliique Martyrologi, eadem pe-„ ne verborum formula uſi.

42 „ Quid vero Amicus tuus hiſce aucto-„ ritatibus, tam inconteſtabilibus, tam cla-„ ris, tam expreſſis reponit? Solum opus „ eſt duro capite & animo obfirmato: nihil „ ille cedit: ſerio agit; nec inveniens apud „ antiquos unde ſe tueatur, fidenter ad no-„ ſtrum deſcendit ſeculum; & Severis Sul-„ pitiis, Gregoriis Turonenſibus, Marty-„ rologiis antiquis, opponit auctores (quos „ autem?) patrum noſtrorum noſtraque „ etiam memoria adhuc viventes. O miram „ & ingenioſam criticam! quæ ſecundum „ modernorum placita reformat corrigitque „ antiquos, & communem in hiſtoria ſub-„ vertit intellectum. Primus, quem Ami-„ cus tuus allegat, eſt Cardinalis Baronius, „ Annalium eccleſiaſticorum compilator, eo „ dignior laude quo laborioſius eſt opus „ quod tractat; licet non adeo feliciter, quin „ eruditi plures in eo errores notaverint, „ præſertim chronologicos, quam neceſſe „ ſit ut conficiatur tomus, nullo eorum „ quos edidit minor futurus. Sequuntur, „ Spondanus & Sauſſayus, quos, juvenes „ nos, vidimus ſenes; viros bonos, & tri-„ ta aliis via gradi ſolitos. Milletus & Me-„ nardus, Benedictini erant, jurati in ver-„ ba Hilduini pro Areopagitæ in Franciam „ adventu, & horum ſententiæ ſeſe adjun-„ xit Natalis Alexander, Dominicanus.

25 „ Amicus tuus, agnoſcens debilita-„ tem auctoritatum tam recentium & ratio-„ cinii ſui; aſtute, imo fraudulenter, co-„ natur opinioni noſtræ etiam ſpeciem veri „ auferre, confundens induſtria loca Sul-„ pitii atque Gregorii, quorum unus agit „ de primis in Gallia Martyribus ſub Marco „ Aurelio, alius de noſtri Dionyſii miſſio-„ ne ſub Decio. Aſſerit igitur, *duos illos* „ *videri hoc intendere, ut credamus, fidem* „ *Chriſti non fuiſſe Galliis prædicatam, niſi* „ *admodum ſero ſub Decio, tertio Chriſtianæ* „ *æræ ſeculo, quod nullatenus teneri poteſt.* „ Quaſi vero annus Chriſti 177, quo ſub „ Marco Aurelio paſſi ſunt 48 Martyres Lu-„ gdunenſes & Viennenſes, non præceſſe-„ rit annis 73 miſſionem noſtri Dionyſii „ aliorumque ſex Epiſcoporum ſub Decio, „ anno 250. Ubi hoc etiam notandum eſt, „ quod illi 48 *Martyres*, à Gregorio *Atha-* „ *nacenſes* cognominati, non uno die vene-„ rint omnes. Oportuit autem eos in ſua „ quemque patria recepiſſe fidem Chriſti, & „ ipſos ad eam converſos eſſe, atque audi-„ viſſe prædicatores illius; ad aliorum dein-„ de converſionem laboraſſe, prædicaſſe „ ipſos, egiſſe, exercuiſſe, auxiſſe reli-„ gionem, donec tandem detecti, capti, ſup-„ plicioque extremo affecti ſint. Atqui hæc, „ omnia facile requirunt annos viginti aut „ triginta, adeoque indubitabile ſit, quin „ eorum in Galliis prædicatio annis circi-„ ter centum præceſſerit adventum Diony-„ ſii, ejuſque ſex ſociorum Epiſcoporum.

26 „ Idem Amicus veſter, erubeſcens „ quod nequiverit producere auctores. Hil-„ duino Abbate ſeniores; aliunde novis ar-„ gumentis inſtructus, arenam repetit, an-„ tiquiores illo producturus; atque inter „ alios citat Hincmarum ante annos 800 „ Rhemenſem Archiepiſcopum, in quadam „ epiſtola ſcripta Carolo Calvo, ſeu Regi „ ſeu Imperatori. Sed ipſo in limine turpi-„ ter labitur: Hincmarus enim non præ-„ ceſſit Hilduinum; ſed junior vixit in Ab-„ batia S. Dionyſii ſub ipſomet Hilduino,

diu

„ diu antè quam fieret Archiepiſcopus, ſicut „ in Hiſtoria Rhemenſi teſtatur Flodoardus „ lib, 7 cap. 2. Epiſtolam ejus ad Carolum „ Calvum equidem necdum vidi; ſed nihil „ miror, ſi in Abbatis ſui ſententiam, de „ Areopagita, clauſis ut dicitur oculis, ceſ- „ ſerit totus.

27 „ Hincmarum ſequuntur, qui præce- „ dere cum debuerant duo, Fortunatus Poë- „ ta, qui dicitur ſub finem ſeculi ſexti fuiſ- „ ſe Epiſcopus Pictavienſis, & Beda. Ve- „ rum an dicunt illi auctores, primum no- „ ſtrum Epiſcopum Matyremque, fuiſſe „ Athenienſem & Areopagitam? Non „ exiſtimo: imo plurimum dubito. Quando „ Amicus veſter ſincere produxerit eorum „ verba, & ego ea videro, legero, & cum „ impreſſis contulero, credam. *Cras cre- „ do, hodie nihil.* Idem dico, de Simeone „ Metaphraſte, qui eſt poſterior Hilduino; „ & de Anaſtaſio Bibliothecario, qui Hil- „ duini coævus fuit, poteſtque ipſum ſe- „ cutus eſſe, ſic ut opinio ſua fortior pro- „ batiorque non ſit opinione iſtius. Super- „ vixit etiam Hilduino Anaſtaſius: quippe „ qui, anno 872 ſuperſtes, miſſus fuit Con- „ ſtantinopolim pro Adriano Papa ad Ba- „ ſilium Imperatorem. Methodius, Con- „ ſtantinopolitanus Patriarcha fuit, & ipſe „ Ludovico Pio atque Hilduino ſynchro- „ nus: & hic (niſi fallor) auctor Hilduino „ fuit Areopagiſmi, primo noſtro Epiſco- „ po adſcribendi, ac primum defendendi „ in Occidente falſam hanc opinionem. „ Michael Syncellus ejuſdem fuit tem- „ poris & farinæ. Sed nulla citantur ver- „ ba vel hujus vel iſtius auctoris, uti nec „ Anaſtaſii.

28 „ Denique allegat Amicus veſter „ Concilium Pariſienſe, in Epiſtola ſcripta ad „ Eugenium Papam II. Sed prætenſum hoc „ Concilium Pariſienſe, celebratum anno „ Chriſti 824. Eugenii Papæ ſecundi primo, „ Ludovici Pii Imperatoris undecimo, im- „ preſſum eſt Francofurti anno 1596, per „ hominem ignotum, non auſum nomina- „ re locum unde acceperit: eſtque tam ex- „ iguæ circa cultum imaginum auctorita- „ tis, ut illud valide impugnaverit doctiſſi- „ mus Cardinalis Bellarminus, in Appen- „ dice ad Tract. de cultu imaginum. Quod „ ad prætenſam Synodicam Epiſtolam at- „ tinet, eſt ea ſub nomino Eugenii II à „ Pſeudoſynodo Pariſienſi ſcripta ad Mi- „ chaelem Balbum, & Theophilum filium „ ejus, Græcorum Imperatores, prout te- „ ſtantur Bellarminus & Sirmundus Jeſuitæ „ cum Baronio: neque pluris valet quam „ ipſa Pſeudoſynodus, & indigna eſt, ſe- „ cundum opinionem magni Sirmondi, quæ „ legatur. Atque ita novem Auctores, „ Hilduino ut prætenditur anteriores; redu- „ cuntur ad duos, Fortunatum & Bedam: & „ horum ipſorum quæ non exprimuntur „ verba, veroſimiliter invenientur aſſerto „ Aropagiſmo noſtri Dionyſii contraria: „ alii ſeptem, contemporanei ſunt Hilduino, „ vel etiam poſteriores. Eugenius Toleta- „ nus, ignotus mihi eſt.

29 „ Hunc in modum dejectus Adverſa- „ rius noſter ab auctoritatibus antiquis, qui- „ bus nos arietare minabatur, redactuſque „ in arctum, recurrit ad Antiquitates Pari- „ ſienſes Berullii, & ſimilium aliorum „ teſtimonia talia, ut niſi per revelationem „ ea habeant auctores iſti, neſciam unde „ acceperint. His inſtructus ille; notat, „ quod *S. Dionyſius, mox atque Pariſios „ appulit, ædificavit quatuor oratoria*; pri- „ mum eo loco ubi nunc eſt S. Benedicti „ eccleſia; alterum in honorem SS. Petri „ & Pauli, *cujus ſtabilimentum & augmen- „ tum curavit S. Genovefa per Clodovæum I „ Regem, qui etiam illam voluit S. Geno- „ vefæ appellari*: tertium in honorem S. Pro- „ tomartyris Stephani, *cujus nomine dicitur*

„ etiam unum S. Stephani Græcorum, quia „ Dionyſius Sociique erant natione & lingua „ Græci: quartum, ad honorem Deiparæ. „ in ſurburbio S. Jacobi.

30 „ Pulchræ enimvero Antiquitates! „ Obſecro ego te, an fideles Chriſtiani, „ perſequentibus ipſos Imperatoribus & „ Magiſtratibus populiſque idololatris, tanta „ utebantur fiducia, ut auderent in con„ſpectu totius populi, intra urbem vel „ ejus ſurburbia, ædificare oratoria, in „ quibus publice convenirent? illi, qui „ felices æſtimabant ſe, quando in ſubter„raneis cryptis & cœmeteriorum late„bris, extra habitationem communem, „ poterant ſacra ſua peragere & orare? „ Eccleſia SS. Petri & Pauli à Clodovæo I „ ejuſque uxore fabricata fuit, eo loco ubi „ antea nihil ſacrum erat, ſicut Gregorius „ Turonenſis aliique Hiſtorici noſtri nos „ docent; eademque fuit etiam dicta Apo„ſtolorum; &, poſteaquam ibi ſepulta fuit „ S. Genovefa, in hujus nomen tranſiit. „ Eccleſia S. Stephani, vulgo *des Grez*, non „ *des Grecs*, in veteribus diplomatibus „ vocatur *S. Stephani de Greſſibus*, quod „ idem eſt ac ſi dicas *de Gradibus*, vel *ad* „ *Gradus*, eo quod ad illam per plures „ gradus adſcendebatur. Hæc autem omnia „ Oratoria, ſicut Amicus veſter me docet, „ erant remota valde à Pariſienſi civitate, „ quæ tunc tota intra inſulam Palatii conti„nebatur. Primus ergo Epiſcopus noſter, „ magnæ ædificationis fuit & valde opu„lentus. Ceterum profiteor me famulum „ nobilis Lisbii, qui illum Pariſiis primus „ excepit & domo ſua donavit, ad fabri„candam in ea eccleſiam. Queritur etiam „ Amicus veſter: quod ſectatores Hilduini „ apellem *Deniſantes & Ignorantes*. Se„cundum verum eſt, non item primum: „ neque enim potui uti vocabulo, quod „ hactenus ignoravi, quodque nunc pri„mum ex illo diſco. Si Amicus veſter plu„ra difideret, expectet ab alio: exhau„ſtum argumentum eſt. Si huic Epiſtolæ „ meæ non acquieſcat, extra ſpem curatio„nis eſt, neque acquieſcet unquam.

31 Hactenus in poſtumis ſuis Hadrianus Valeſius, tota Francia notiſſimus, ut qui una cum fratre Henrico ſacræ profanæque Hiſtoriæ ſtudiis innutritus, Sirmondo Petavioque magiſtris, uſque ad annum 85 ætatis complura erudita volumina elucubravit, quorum elogium & ſeriem vide ſis in Diurno Eruditorum, à D. Præſide Couſin digeſto, ſub nota diei 28 Julii, cujus menſis die 2 anno 1693 obierat. Ejus ſuper controverſo argumento Epiſtolas hic dum profero, nolo polliceri, quod quando ad Octobrem venietur, nihil in eis reperturi ſint poſteri quod minus probent, cum nec ego ſpondere velim pro ſingulis hic allegatis, quæ necdum vacavit ponere (ut Henſchenius loqui ſolebat) ſub torculari: omnia tamen puto hoc loco apte proferri, ubi res mihi eſt cum ejuſdem profeſſionis ejuſdemque pervicaciæ Adverſario: & ideo Lectorem rogo, ut hanc prolixitatem æqui bonique conſulat. Epocham ſive annum, quo S. Dionyſius aliique in Galliam venerunt, nec definio, neque veroſimiliter definiam unquam, jam propior morti quam ut aſpirare ad Octobrem poſſim. Areopagitam non fuiſſe pro certiſſimo teneo: & huc volo ſolum valere Valeſiana argumenta.

§. V.

§. V. *ACCUSATIO.*

Papebrochius negat cum Launoyo, Dionyſium Areopagitam ſuum abſciſſum caput geſtaſſe.

RESPONSIO.

32 ID *memoria proditum* Breviarium ait & ego etiam dico in prædictis Ephemeridibus. Sed vere ſic proditum, & à quoquam ſcriptum qui præceſſerit ſeculum 9, probare nec debui nec potui, Carent eo miraculo Acta S. Dionyſii antiquiora, qualia quinto vel ſexto (ut præſumitur) ſeculo ſcripſit Auctor gravis, ex iis quæ ſola tunc per traditionem habebantur; cavens ne dilaberetur ad circumſtantias novas adinveniendas, quibus Legenda auctior & mirabilior redderetur: & ſic *ex quinque codicibus manuſcriptis, optimæ notæ* ea edidit, part. 2 Hiſtoriarum Eccleſiæ Gallicanæ pag. 68, Franciſcus Boſquetus anno 1650 adhuc Prætor Narbonenſis, poſtea Montiſpeſſulani Epiſcopus, utroque in ſtatu libris editis celebris. Nihil hic de Areopagita Dionyſio, nihil de Pontifice à quo miſſus Pariſiorum Apoſtolus; Solum dicitur, quod, *ut ferunt, à ſucceſſoribus Apoſtolorum verbi divini ſemina Gentibus eroganda ſuſceperat.* Nihil de primo ejus Pariſiis hoſpite; nihil de eo ſub quo paſſus eſt Præfecto; dicitur autem quod ipſe & Socii *tali ad Dominum meruerunt profeſſione migrare, ut amputatis capitibus adhuc putaretur lingua palpitans Dominum confiteri.* Tum additur, quod *metuentes percuſſores, ne converſi populi fideliſſima probataque devotio, Sanctorum corpora profutura ſibi, & Reliquias ob patrocinium tumularet; elegerunt tetris Sequanæ profundiſque gurgitibus Martyrum corpora perdenda committere, quæ impoſita navibus ad praviſum jubentur gurgitem deſtinari.* Denique ſubditur, quomodo piæ matronæ furto, per ſubmiſſos ad id famulos, ſubducta injuriæ, terræque ſeminatæ commendata illa, ceſſante perſecutione, appoſito titulo ſignata fuerint; unde merito præſumitur, eatenus vel ignorata, vel incerta prorſus habita, quæ poſtea acceſſerunt Legendæ veteri tormenta & miracula.

33 Quod porro ad ibi præteritam, nec eatenus forte aſſertam à quoquam geſtationem capitis attinet: ego ad Tom. 6 Maji pag. 88, ubi de SS. Maximo & Venerando, ex male conſutis Actis meritoque rejectis, idem narratur; dico, *recepta ſemel per Galliam conſuetudine, omnes eos Sanctos qui capite minuti fuiſſe credebantur, exprimendi in ſtatuis picturiſve, cum eodem capite intra manus ante pectus ſublato; invaluiſſe popularem errorem, quo crediti ſunt illi deciſa capita poſt mortem ſuſtuliſſe, atque ad ſuæ venerationis locum portaſſe.* Hoc vero ne nimium præjudicaret S. Dionyſio, re nondum penitus examinata, addo ego; *Potuit hoc ſemel iterumque revera contigiſſe, ſed agnito ſemel fallaci principio, de nullo Sancto poteſt prudenter credi, cujus Acta non ſint omnino firmiſſima.*

34 Talia autem an ſint Acta S. Dionyſii, non ſatis probat Visbii vel Lisbii diſcipuli nomen alicubi additum: quin potius hoc ipſum, antiquioribus ignotum, magis ſuſpectam rem facit. Interim ex S. Joanne Chryſoſtomo ibidem repræſento in cælis Martyres, *manibus abſciſſa capita geſtantes, & in medium afferentes, quæ, inquit*

voluerint, apud Regem cælorum impetrare. Ad iſta ſcribenda non fuit mihi opus magiſtro Launoyo, in quo raptim dumtaxat delibato, iſtud hactenus non legi; credere autem affirmanti Paternitati Tuæ malo, quam ſcrutari curioſius ad alia properans. Non poſſum tamen diſſimulare, quod num. 44 dicas, me Tomo 3 Aprilis pag. 106, iſtud qualecumque Dionyſii ſeu factum ſeu fictum miraculum comparare pugnæ S. Georgii cum dracone, ubi Dionyſii omnino non memini, ſed ſimpliciter *antiquorum Galliæ Martyrum*; quorum pluribus adſcribitur talis capitis reſciſſi geſtatio, utique ex pictorum ac ſtatuariorum uſu: licet aliquibus fortaſſis, ipſique imprimis Dionyſio, reipſa contigerit, capita ſua ſuis manibus geſtaſſe.

§. VI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, ex ſancto Dei Sacerdote, fingit Aruſpicem, ut Hiſtoriæ Carmelitanæ noceat veritati.

RESPONSIO.

35 GEntilium Imperatorum res geſtas ex Gentilibus ejuſdem temporis Hiſtoricis certius & diſtinctius diſci, quam ex Catholicis, poſt annos mille quadringentos in Catholicæ religionis favorem ipſos detorquentibus ab ea, quam illi exprimunt, actorum ſpecie, nemo prudens inficiabitur. Cum ergo Tacitus Suetoniuſque, *Baſilidem*, in Monte Carmelo reſpondentem Veſpaſiano, *extis inſpectis*, aut conſultis *ſortibus* id feciſſe dicant; eumdemque doceat Tacitus *ex primoribus Ægyptiorum* fuiſſe, quem in ſomnis deinde Veſpaſianus viderit *in æde Serapidis verbenas, coronaſque, & panificia (ut illic aſſolet) offerre*; nullam mihi videor Carmelitanæ Hiſtoriæ injuriam facere, ſi pro eo tempore, quo non monſtratur veri Dei in Carmelo viguiſſe religio, dicam, non ibi repertum, ſed eo deductum Baſilidem familiarem Veſpaſiano Aruſpicem, qui oraculum ederet.

36 Citas, Rev. Pater, Livinum Torrentium, Antverpienſem Epiſcopum eruditiſſimum; ſed non citas locum, quem apud me legiſſe debuiſti ante tom. 3 Maji num. 9, plane tibi adverſantem, & de hoc uno ſolicitum, ut Tacitum Suetoniumque componat. Ibidem etiam à me citantur Philippus Beroaldus, Juſtus Lipſius, Theodorus Marſilius, omnes inſignes commentatores in C. Cornelii Taciti libros, omnes probe Catholici. Quod ſi malis, tam Judæos quam Gentiles iſtinc oracula petiiſſe; hos, à Monte quem Deum credebant; iſtos, à vero Deo (*nec enim ibi ſimulacrum Deo aut templum*, teſte Tacito, *ara tantum & reverentia* (hoc quoque dici patiar; tantum *Baſilides*. (quem abſque Tacito neſcirent Carmelitæ nominare (maneat qualis deſcribitur ab eodem Tacito, non Chriſtianus, ſed Gentilis; non Hebræus, ſed Ægyptius; non *ſanctus Sacerdos*, ut eum appellas, ſed Sacerdos Serapidis, vel Veſpaſiani domeſticus Aruſpex. Neque me commovet, quod *exta inſpecta* Tacitus, Suetonius *ſortes* dicat couſultas; nam licet divinationis diverſæ ſint ſpecies, aruſpicina & ſortilegium; *ſortium* tamen nomen videtur generice uſurpati à Suetonio, Tacitum ſecuto, pro oraculo quacumque ratione accepto: ſicut *Sortilegi* ac *Sortiarii* (gallice *Sorciers* (ſumuntur pro quocumque

falſe

falſe dicto *Divino*, aut verius Mago vel Malefico, de quibus ultimis videndus Cangius in Gloſſario.

37 Judicet interim æquus lector, & antiquorum Scriptorum, etiam Gentilium, in iis quæ certius ſcire potuerunt, æſtimator; an propter quoſdam Carmelitas, eiſque conſonos ſcriptores aliquot recentiores, coram toto mundo *ſim ſumma inſulſitatis convictus quaſi audeam virum ſanctum in gentilem Aruſpicem transformare.* Nihil ego hic audeo, neminem transformo, dum Baſilidem volo, qualem inveni, relinquere; nec patior ex Aruſpice in Sacerdotem Elianum transformari, zelo ſtabiliendæ Carmeliticæ antiquitatis: quam transformationem habeo proprio tractatu eruditè confutatam à Marchione Agropolitano, anno 1678 Hiſpali ſub hoc titulo, *Explicatio cujuſdam loci Suetoniani, & Examen Divinitatis, quam Veſpaſianus in Carmelo conſuluit:* quem Tractatum accuſato à Te loco in epitomen redegi, dignum qui totus Latine recudatur.

§. VII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Acta S. Silveſtri, cum Natali Alexandro ab Eccleſia damnato, explodit tamquam fabuloſa & mendacia.

RESPONSIO.

38 Crambem non jam bis, ſed ter quaterque recoctam, nolo remandere: ſi ſemel iterumque dicta non ſufficiant tibi, Rev. Pater, librum titulis & accuſationibus replicatis augere cupienti; nec centies quidem dicta ſufficient; maxime cum verbum nullum novum huc adferas, nullam novam auctoritatem producas, nullum argumentorum meorum conens ſolvere.

§. VIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Vitam S. Teleſphori, à Sede Apoſtolica approbatam, repudiat tamquam infundatam.

RESPONSIO.

49 Si de ea Vita agis, R. Pater, quam compilavit Fr. Zegerus Pauli, & Bollando obtulit inſerendam Januario; quæque nihil minus eſt, quam id quod titulus promittit; neſcio quod illam Sedes Apoſtolica unquam approbaverit: hanc vero non repudio aliter, quam quomodo eam repudiavit Henſchenius, & Bollandum pœnituit inſeruiſſe Januario. Hoc ipſe Henſchenius, non ſolum verbis teſtatus mihi ſæpe eſt, ſed notum etiam facere voluit toti poſteritati, ante Tomum 2 Aprilis in Catalogo Romanorum Pontificum (in quo nullam ego partem habeo) pag. 22 ad elogium S. Teleſphori, addito brevi Commentario, qui ſubſtitueretur loco iſtius Vitæ; *quam ſolidum nullum fundamentum habere,* Bollando aſſeriт fuiſſe compertum; unde in Brevi notitia Italiæ, poſt datum in lucem Februarium impreſſa, juſ-

ſit expreſſe poni quod, *Acta dantur auctore recentiori*; ſperans hoc ipſo ſatis intelligendum, quam parum ei fideret. Si autem, Rev. Pater, agis de ea Vita quam habetis inſertam Breviario veſtro ad xxx Januarii, tranſlato in eam diem feſto; nihil improbo, nihil repudio: quia nihil invenio ibi quod mihi poſſis opponere, niſi hoc ſolum, quod vobis permiſſus ſit coli, tamquam *Ordinis* veſtri: quod ſane potuit concedi vobis Eremitis, quamvis poſt tot ſecula primum ortis, cum *ex Anachoretis* ad Papatum aſſumptus fuerit Teleſphorus, nec eum ſibi concedi poſtulent Ordines Eremitici alii, ſuo quique exordio poſteriore contenti, vobis ipſum erigentibus uſque ad Eliam; quod quomodo intelligi poſſit ac debeat, nondum intendit ſancta Sedes definire.

40 Multo minus intendit id facere (uti Patern. Tua vult credi (P. Bollandus Tom. 2 Januar. ad diem, non 16, ſed 28 ante Vitam S. Jacobi Eremitæ. Nam pag. 868 num. 5, miratur illum, qui prope Carmelum vixerat, prætermitti ab Alegræo veſtro; *Cum ſuo Ordini adſcribat, quotquot non ſolum in Syria, Paleſtina & Ægypto, verum & reliquum per orbem, monaſticam vitam primis ſeculis egerunt, aut aliquo modo adminiſtrarunt.* Tum vero pergens Bollandus, *Sive*, inquit, *inſtitutum iſtud vivendi a primis uſque temporibus aſſidua ſerie huc uſque eſt propagatum; probabilius eſt ibi viguiſſe, ubi prima dicuntur a Prophetis poſita ejuſmodi diſciplinæ cunabula: ſiu vero ſolum poſt ſubactam à Francis Syriam erecta ea Sanctorum hominum ſocietas eſt (ut multi ex recentioribus exiſtimant, qui undecim ſeculis integris negant uſquam Carmelitarum nomen prolatum ab ullo eorum temporum ſcriptore; at contra conſtare, ante S. Hilarionem nec auditum quidem in Paleſtina & Syria nomen Monachorum, Hieronymi teſtimonio firmant) ſi igitur cœpit quidem ante quinque ſolum ſecula, ut illi volunt, ea Congregatio; ſed quo magis inflammaret in ſuorum animis ſtudium virtutum, earum voluit exempla proponere; & convictus ſimilitudinem, loci ac pietatis ſimilitudine aſſerere; non oportuit tamen, veteres potius illos ante Chriſtum Prophetas, aut alibi terrarum Monaſticen profeſſos, producere ſtatuereque imitandos, quam qui tanto propius ante noſtra tempora ad ipſius habitarunt Carmeli confinia* .... Hinc ad vicinum Jacobo illi Parthenonem tranſit Bollandus, atque concludit dicens: *Illud ergo ceteraque monaſteria certiori ratiocinio, ſuo poſſunt Ordini vendicare religioſiſſimi Patres Carmelitæ, circa ipſum ſita Carmelum.*

41 Totum eum contextum legenti apparet, ibi contineri honeſtam modeſtamque retractationem, abſolutæ illius approbationis, quam videbatur indicare qualiſcumque adoptatio compoſitæ à Zegero Pauli Vitæ S. Teleſphori. Numquid enim Bollandus non ſatis dubium ſeſe oſtendit de veritate prætenſæ ab Elia originis, qui non niſi ſub disjunctione de ea egit; & quidem ut propenſior in negativam, per illam tam operoſam qua hæc confirmatur, parentheſim; licet, alterutro poſito, dicat Jacobum, cum ejuſdem temporis circa Carmelum monaſteriis, *certiori ratiocinio* aſſumi à Carmelitis poſſe, quam tot antiquiores remotioreſque?

42 Vidit hoc P. Henſchenius, qui Vitam iſtius S. Jacobi, Commentario prævio Annotationibuſque illuſtratam, Bollando tradiderat prælo dandam: miratuſque compoſitis jam typis, ſuum iſtum Commentarium videre auctum longiori illa neque ullatenus neceſſaria ad odioſam quæſtionem digreſſione, volebat totum numerum 5, ſe inconſulto adjectum, prætermitti. Sed perſtitit Bollandus, evicitque ut maneret quod ſcripſerat; indignum eſſe dicens, quod qui nullo jure omnes antiquos veteris ac novæ Legis Sanctos ſibi arrogabant, præterirent

Jacobum

Jacobum iſtum, peccatorem quidem, ſed pœnitentem. Ita rem geſtam, mihique relatam ab Henſchenio, ſi credere recuſet Paternitas Tua, more tuo feceris, nec ego multum de eo laboro; certus, fidem mihi dandam ab aliis, ſinceritatem meam pridem expertis; nunc vero tanto pluris facientibus, quanto fœdioribus patentioribuſque calumniis eam vident ac dolent traduci apud inexpertos.

43 Ceterum offenſio veſtra, quam ex iſta qualicumq; retractatione Bollandi metuebat Henſchenius, neutiquam ſecuta tunc eſt: illam enim vel non intellexerunt Patres Carmelitæ, vel diſſimularunt, eo libentius, quod in ſynopſi marginali ſic legeretur: *Iacobus, juxta Porphyrionem & Carmelum: ideo Carmelitis annumerandus*; licet non alio quam quem textus exprimebat modo, Diſſimulavit porro etiam Bollandus, videns ſuum à vobis diſſenſum non poſſe magis explicite declarari, abſque diſpendio amicitiæ. Henſchenius autem, etſi ſæpe privatim profeſſus ſuis ex Ordine amicis, quod circa veteres Sanctos non poſſet ipſis conſentire; gaudebat tamen eoſdem acquieſcere promiſſo in libris edendis ſilentio: quod etiam tenuit, quamdiu per Patrem Bonæſpei eique adhærentes licuit.

44 Aſt intolerabile videtur Paternitati Tuæ, quod in Aprili ad Vitam S. Alberti num. 70 ſcripſerim, Bollandum, *uſu diſcernendi certa à dubiis paulatim creſcente*, intellexiſſe, *quam debilibus fundamentis, & auctoribus majori ex parte ſuppoſititiis, nitentur aſſerta* à Zegero Pauli; ac primum num. 74 id me ſcribere, ais, *non abſque Magiſtri injuria*, quaſi illum, *poſt 40 circiter annorum ſtudium hiſtoricum, ignarantiæ ac levitatis inſimulare tentem*, &, *qui in ſolum Majum centenos me fateor invexiſſe errores*, ſapiam ſupra illum. De erroribus iſtis poſtea videbimus, Art. tuo 23 §. 5. Supra Magiſtrum ſapere non præſumo, dum poſt ipſum & ex ipſo aliquid ſapere me profiteor. Sed ex ipſo, non annos 40 nato (qualis necdum erat cum imprimebatur initium Januarii, in eoque iſta S. Teleſphori vita, non ab ipſo, aſt à Zegero Pauli compoſita) verum annos ætatis 67 numerante, & in ſtudiis iſtis annos pluſquam 30, quando ad ipſum acceſſi poſt iter Romanum; utique jam multo plura ſcientem & expertum, quæ neſciebat olim, atque imprimis doctum diffidere Carmelitanis hiſtoriis, ſicut ieæ nunc traduntur & propugnantur, earumque fundamentis, à Zegero Pauli ſupra arenam poſitis.

45 Dum autem mihi allegas ſcriptores aliquot recentiores, qui S. Teleſphorum fecerint Carmelitam, Carolum Tapiam, mihi tibique ignotum; Dominicum Gravinam; Joannem Cartagenam, hunc Franciſcani, iſtum Prædicatorii Ordinis; nec non Auguſtinum Oldoinum, Societatis Jeſu; non quidem ſuppoſititios auctores allegas, ſed inidoneos ad fidem ſine alia probatione faciendam de S. Teleſphoro, quod ante ſecula plura quam 15 fuerit Ordinem Carmelitanum profeſſus. Ceteri tam veri quam ſuppoſititii, quos nominat Zegerus, nihil probant; niſi ex hypotheſi, quod omnes *Anachoretæ* veteres ante ſeculum 5, & omnes *Prophetæ*, fuerint Carmelitæ: hoc vero eſt in quæſtione, nec ſine certa probatione unquam recipietur à me.

§. IX.

§. IX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius receptiſſimam S. Georgii pugnam cum Dracone accenſet commentis plebeiis & deliris narratiunculis.

RESPONSIO.

46 SI mihi jocari liberet, Pater Rev. quærerem hic ex Te, ſatiſne habeas, ſi dixero, quod pro Ordinis Carmelitani proceſſione ab Elia in veteri Teſtamento, ſtet tam certa tamque recepta traditio, quam ſtat pro pugna S. Georgii cum materiali dracone. Equidem adducendo ſcriptores ſeculo 14 antiquiores, nec priores ſeculo 13, libentiſſime patiar utramque narrationem pari in gradu probabilitatis collocari, dummodo vobis ſatis hoc ſit, neque unam credibiliorem velitis eſſe quam alteram: neque dubito quin omnes quantumvis ſeveri Critici mecum id Tibi ſint largituri, & gratulaturi ſibi id ab ore veſtro ſe recepiſſe; quod unam non debeant firmius credere quam aliam.

47 Baronius, Bellarminus, Caniſius, Gretſerus, & quotquot alii contra hæreticos ſcripſere pro cultu Sanctorum; Ribadineira, & alii Legendarum compilatores paulo prudentiores, tacent de Dracone. Objicientibus autem hæreticis S. Georgium, S. Chriſtophorum, & ſimiles aliquot, fictitios eſſe Sanctos, reſpondent; veros quidem Sanctos eſſe, quod & ego multis demonſtravi; ſed fictitias & fabuloſas paſſionum hiſtorias, atque à Gelaſio Papa reprobatas. Cum ergo veſter Baptiſta Mantuanus pugnam illam narrans, ipſum etiam Sanctum facit Carmelitam, numquid recte dixi, quod ſit *Poëta quam Hiſtoricus melior*, & antiquiori fabulæ recentiorem intexuerit aliam? quis enim hoc ante eum dixerat?

48 Ego vero niſi Tibi præiviſſem enumerando ſcriptores, hac in parte nimis credulos, ſed omnes ſeculo 13 juniores, quid quæſo habuiſſes ex hiſtoria quod mihi objiceres? Quia autem ſolicitus non fui, ut quærerem auctores qui dixerint, Draconem iſtum ſupponi pro idololatria, ſicut eumdem in ſua effigie ſuppoſuit Imperator Conſtantinus; inſultas mihi petulanter, quod *adverſus hiſtoriam, tam antiquam, & in Eccleſia receptam*, non allego *niſi meras conjecturas & argutiunculas negativas*. Tua Paternitas argumenta mea, & quæ multa hactenus ignorata docui de cultu & reliquiis S. Georgii, habeat ut volet; ego ab ipſa pene infantia ex parente meo puer didici, Draconem illum ſymbolice intelligi. Deinde ex Floriario Ceremoniarum eccleſiaſticarum, quod Belgice edidit P. Joannes David, Cortracenus primum Paſtor, deinde eo in loco noſtri Collegii fundator ac Rector initio hujus ſeculi, interroganti, ad 23 Aprilis, *Quid ſibi vult S. Georgius eques, cum dracone ſub pedibus, & virgine ſervata?* ſic, inquam, interroganti didici reſpondere: *Hoc ſignificat, quod S. Georgius, veluti generoſus Chriſti eques, hoſtem ſuperaverit; & nobiles animas, tamquam virgines, ubicumque poterat, ex caritate erga proximum, à faucibus hoſtis ſalvaverit, adducendo eas ad Chriſti fidem.* Si Tua Paternitas aliter forte inſtructa, aliter credere malit, per me licet; judicet interim S. Sedes, an propter rejectam pugnam illam, debuerim accuſari ut *Criticus perverſus, ac hiſtoriarum eccleſiaſticarum roſor, exſibilandus potius quam refutandus*.

§. X. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, cum Natali Alexandro, ab Eccleſia damnato, Vitam S. Marcellini ut fabulam repudiat.

RESPONSIO.

49 UTinam aliqua ejus Vita extaret! Quæ autem pro hac traduntur ex Actis Concilii Sinueſſani, qualia ſint, ſuperius ſemel iterumque expoſui, & fabuloſa eſſe cœperam credere, priusquam Natalem Alexandrum noſſem. Pluribus hic opus non eſt; videantur dicta Art. 2 §. 6 & Art. 5 §. 2. Diſſimulare tamen hic rurſus non poſſum peſſimam fidem Tuam, dum ſolos mihi jungis *Natalem Alexandrum* & *Launoyum*, *ab Eccleſia*, ut ais, *damnatos*; quaſi cum iis ſolis lapſum & pœnitentiam Marcellini rejiciam; & tamen, Reverende Pater, objiciens mihi Schelſtratium, ignorare non potuiſti, ipſo quod citas capite ſexto diſſertationis 2. partis 2 Antiquitatis illuſtratæ, eum, licet pro Marcellini lapſu pugnantem, fateri tamen ſententiam noſtram eſſe variorum *Cardinalium, plerorumque hoc ſeculo eruditorum*, & plane *communem*. Sic enim exorditur capitis ſynopſim.

50 *Communis hodie evaſit ſententia, lapſum Marcellini eſſe confictum*. Ipſius autem capitis initio „ de lapſu (inquit) Marcel- „ lini Pontificis non minima quæſtio ex- „ orta eſt inter eruditos noſtri ſeculi, quo- „ rum plerique jam ſibi perſuadent, à Do- „ natiſtis tempore D. Auguſtini fuiſſe con- „ fictum. Sic ob Auguſtinum, libro de uni- „ co Baptiſmate cap. 16, lapſum Marcelli- „ ni Petiliano negantem, Cardinalis Bellar- „ minus ſententiam priorem retractavit, ut „ refert ac propugnat Theophilus Ray- „ naudus, Societatis Jeſu in Gallia Theolo- „ gus, Tomo 10 lib. de corona aurea, „ Veritate 30, ubi habet: *Quod ad Mar- „ cellinum attinet, verior ſententia eſt, totam „ narrationem de Marcellini crimine & „ damnatione, eſſe fabuloſam; ut retractatâ „ priore ſuâ ſententia cenſuit Bellarminus, „ in recognitione libri 4 de Pontifice cap. 8, „ adducens S. Auguſtinum, & Theodoretum. „ Subſcripſerunt alii apud Baronium anno* „ 302 & 303. Acceſſit ex Galliis Eminen- „ tiſſimus Cardinalis Perronius, contra „ Angliæ Regem cap. 47 dicens, crimen „ Marcellini à Petiliano fuiſſe objectum, „ *combien que cette reproche fut fauſſe, com- „ me il apert per la refutation, que S. Augu- „ ſtin en fait alleurs.* Idem fuſius propu- „ gnat Chriſtianus Lupus parte 5 Con- „ ciliorum ad Canonem 14 quinti Romani „ ſub Gregorio VII. Hæc oculos tuos fugere non potuerunt. Qua igitur ſinceritate, qua æquitate, me apud ſummos & infimos traducis, quaſi ſequentem ſolos *auctores damnatos*? Sed ſi candidè faſſus fuiſſes, ſententiam meam eſſe tam illuſtrium & proborum Auctorum, imo *eſſe plerorumque hoc ſeculo eruditorum*, & *hodie evaſiſſe communem*; non potuiſſes contra me ſolum debacchari, non me accuſare tamquam duorum tantummodo Auctorum, eorumque *ab Eccleſia damnatorum*, ſequacem.

§. XI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius nonnullorum Sanctorum Martyrum Brixienſium Vitas repudiat, tamquam fabulas.

RESPONSIO.

51 IAm ſæpius dixi, Guerrini Cereti Chronicam, ipſorummet Brixienſium judicio, *plus continere mendaciorum quam veritatis*. Quidquid igitur ex illa ſic aſſumitur, ut aliunde nullum accipiat firmamentum, merito repudiatur ut fabuloſum; ſicut repudiat S. Hieronimus quidquid reperitur in Periodis Pauli & Theclæ à S. Luca prætermiſſum. Tales autem ſunt Martyres 3296, uno die combuſti; pro quibus mihi litem moves num. 95. Tales ſunt, viſibiles circa corpora excubiæ Angelorum, & claritas toti civitati circumfuſa num. 96; ac num. 97, arena ſanguinea in ſudario ad Pontificem miſſa; qui ipſum aperiens, repererit converſam arenam in ſchedas, Martyrum nomina continentes, quæ nomina idem Pontifex in catalogum referri juſſerit: de quibus nihil uſpiam legitur extra Chronicam illam, ſive (ut aliter appellatur) *Martyrium Brixianum*, quod totum verbotenus edidi ante 2 Tom. Aprilis cap. 3: ut per ſe poſſit æſtimare Lector; quam merito totum dicatur fabuloſum, adeoque in idoneum ad fidem alicujus magnæ & raræ rei faciendam.

52 Videre & relegere dignetur Lector benevolus Articuli 3 §. 8, Art. 6 §. 3 Art. 9 n. 52, & Art. 16, n. 28. Si autem tot locis dicta ad juſtificandam dubitationem circa ea martyria, quæ ex ſola Guerrini Cereti Chronica hactenus ſciuntur, non ſufficiant; neque placet aut licet recurrere ad præcitatum Tom. 2. Aprilis, placeat ſaltem credere Abbati Stellæ, ultro concedenti pag. 61 ſuæ ad meam Cenſuram Reſponſionis, quod *Chronica illa revera, velut in ſcenâ tragicâ, plus contineat mendaciorum quam veritatis, introducitque perſonas, quæ neque actis, neque tempori, neque locis conveniunt; & ſub larvâ fictitiâ narrat miracula numquam audita, martyria non uſitata, rerum uniones prorſus chimericas.* O! ſi bonus ille Martyrum Brixianorum defenſor, prius quam meam aggrederetur Cenſuram, illa quæ notat incredibiliter conficta, diſtinctius dignatus fuiſſet deſignare ſingula; & ea, de quibus inter me ipſumque convenit fabuloſa eſſe, ſecernere ab aliis pro quibus intendebat certare. O! ſi illud vel nunc dignetur facere! Tibi, Rev. Pater mihique levaturus moleſtiam diſputandi de rebus, de quibus ipſe diſputare nollet.

53 Hoc dum expecto, nec tamen acquieſcis, reguſtemus principium Chronicæ quod tale eſt. *Incipit Martyrium Brixianorum, ex parte per ominia & cognomina expreſſorum: .... quod martyrium cœpit anno poſt Incarnationem Chriſti* CXVII, *& duravit uſque ad annum* CXLI. *Tempore enim S. Apollonii de Oropelles, Nobilis Brixiani & Epiſcopi Brixiæ, ibant Martyres ad carnificinam, ſicut oves ducuntur ad macellum, & propter amorem D. N. Ieſu Chriſti patiebantur ſe occidi.* Quam parum huic principio conſentit quod num. 26 notantur ii, qui *fuerunt decapitati & in partes ſecti, per quoſdam Capuaneos Brixienſes, qui Paganorum religionem pro Adriano ſectabantur;* Additur enim;

enim; *Occiſi autem ſunt in pralio, pro tuenda Chriſtiana fide inito, in quo Chriſtiani, licet multis ſuorum deſideratis* (ſcilicet uſque ad 184 ibi nominatos) *tandem*, novo 400 Chriſtianorum aucti ſubſidio, quod *Carolus de Lavellongo & Matthaus Laurentinus Scaligeri* adduxerant, *victoriam obtinuerunt, ... caſis eorum* (Paganorum) *ducibus, Ugone Maſſacanno de Benaco, & Ferrarino Cajetano, cum aliis circiter quingentis.*

54 Hoc certæ prælium non dubitabit, puto, Abbas Stella inter *rerum uniones prorſus chymericas* numerare. Quis enim credat, Chriſtianos ſecundi ſeculi (quorum patientiam & manſuetudinem inter carceres & ſupplicia tantopere extollunt quicumque pro iis ſcripſerunt Apologias) collectis copiis conflixiſſe pro fide contra Paganos? Agnovit hoc ipſemet Martyrologii Brixienſis recens conditor Faynus, nec dubitavit quidem *rem* ipſam, ut narratur, *apocrypham* dicere: attamen ſubſtantiam ſervare, atque abſona & male cohærentia conciliare cupidus, mutando rei geſtæ tempus, *Incidit in Scyllam cupiens vitare Charybdim*: dum ſcilicet conatus eſt prælium iſtud retrahere ad ſeculi XI finem, quaſi illud commiſſum ſit contra Henricianos Schiſmaticos, quo prælio cæſorum *corpora*, velut *Sanctorum, Ombertus Epiſcopus conſecravit*; Idque *ex conſenſu Urbani II & conſultu Synodi Diœceſanæ.* Et tamen certiſſimum eſt, ex monumentis ab ipſomet Fayno alibi allegatis, & à me citatis in Aprili num. 30, Ombertum iſtum ipſummet fuiſſe Schiſmaticum, Urbani adverſarium, & Henrici aſſeclam: ab Eccleſiæ autem Romanæ, tam primæ quam mediæ uſu abhorret, milites, in prælio quamvis juſtiſſimo cæſos, Martyres conſecrare. Ejuſmodi certe nullos habet Martyrologium Romanum, nec novum nec antiquum.

55 Tale cum ſit ſcriptum quod refutandum ſumpſi, & tale cum ipſimet Brixienſes agnoſcant; neque oſtendere poſſint illa quæ inter fabulas à me rejici quereris, aliunde eſſe quam ex illo accepta; quis dicat, ut in fine hujus §. facis, me cancere *naniam argutiunculæ negativæ*, magis quam S. Hieronymum, quædam de SS. Paulo & Thecla fabulis accenſentem; eo quod non aliunde quam ex ipſorum Periodis apocryphis habeantur? Martyres 3290, uno die, una in civitate, uno in loco trucidati, concremati, defoſſi, non ideo præciſe mihi videntur fabuloſi, quia immenſam eſſe oportuerit ad tot corpora comburenda lignorum ſtruem, & foſſam ampliſſimam ad oſſa contumulanda (quamvis adjuncta iſtiuſmodi difficultatem obtinendæ fidei non nihil augeant) ſed quia neque in Actis SS. Fauſtini & Jovitæ, neque in alio ullo antiquiori ſcripto vel Martyrologio tam inſignis numeri tali die ulla ſit mentio.

56 Ego qui, ad diem 25 Maji, quinque millia Martyrum ſub Almachio Urbis Romanæ Præfecto, ſine ſcrupulo admiſi, ex Actis S. Urbani Papæ; ſex mille ducentos ſexaginta Claromonte in Arvernia, ad 15 ejuſdem Maji, ex Gregorio Turonenſi; ſedecim millia in Perſide ſub Sapore, ſuis nominibus olim nota, ex Sozomeno; non cunctarer Brixienſibus concedere Martyres 3290, etiam uno die contrucidatos, quemadmodum Treviris contigit aliquando; ſi Brixienſis Eccleſia, quam copioſiſſimo ſanguine irrigatam libens agnoſco, ullam talis numeri notitiam habuiſſe oſtenderetur ante iſtud Guerrini Chronicon. Duces illorum & Anteſignani nominantur *Felix & Gedeon de Lavello-longo*, dicunturque horum *corpora in eccleſia S. Fauſtini poſita ad dexteram altaris majoris*: & digni non fuerint, qui una cum Sociis, ſaltem indefinito numero, inſcriberentur antiquis iſtius Eccleſiæ Martyrologiis?

57 Die 18 Aprilis dedit Henſchenius Acta S. Caloceri, Martyris Brixienſis, ſub Hadriano Imperatore curantis ſeu cuſtodientis palatium qui cum omni ſuo Officio converſus eſt, qui ſimul *cum illis qui ex populo crediderant & baptizati ſunt, erant omnes quaſi duodecim millia hominum.* Hæc verba in vetuſto Brixienſis Eccleſiæ Martyrologio, quod poſtea ad uſum Tolonenſis in Provincia Eccleſiæ tranſiit, ſic transſcribuntur, quaſi omnes *de Officio* fuiſſent *uſque ad duodecim millia*; quod nequaquam in Actis dicitur, nec dici vere potuit. Nihilominus Abbas Stella, legens in Actis, omnes de Officio eodem quo Calocerus carcere clauſos, & prius quam hic Mediolanum mitteretur, capite truncatos, omnium 12 millium ſupplicium iſtud fuiſſe ſupponit pag. 166; miraturque me dubitare de numero 3290: qui non dubitaverim admittere Martyres Brixienſes 12000. Ego vero miror tantam levitatem, fundantis accuſationem in obſcuro unius Martyrologii compendio, quod ex Actis unde ſumptum eſt debuerat explicari, itàque intelligi, ſolos de Officio (qui non admodum multi eſſe potuerunt, puta 12 aut 20 vel paulo plures) capite plexos, ſicut ſoli fuerant cum Calocero in carcerem dati; quid autem factum ſit reliquo pariter baptizato populo, in Actis non dicitur. Cautior ſane Henſchenius, cavit, ne S. Calocero, qui poſtea Mediolani martyrium ſubiit, Socios adderet: hos enim ſciebat menſe Februario aut etiam Januario paſſos. Majori etiam jure abſtinuit à nominandis 12 millibus Martyrum: quamvis enim tot millia legantur converſa ac baptizata, non tamen etiam martyrizata: quod alias non dubitaviſſet aſſerere Henſchenius, ſi id probare ex Actis potuiſſet; eique non manifeſte patuiſſet prædicti Martyrologii vel error vel obſcuritas.

58 Dum autem *Martyrologium* nomino, non poſſum non obſervare fraudem, qua, diſſimulato *Martyrii Brixiani* nomine & auctore, accuſas me, Rev. Pater, quod *fabulam* eſſe clamo *celeſte prodigium*, quod *ex Martyrologio Brixiano refertur de Angelis, ad quorumdam Martyrum corpora viſibiliter excubantibus; & claritate eodem tempore tanta, ut toti civitati nox videretur dies.* Nam *Martyrium Brixianum*, id eſt Chronicam Cereti, nominas *Martyrologium, ut* diverſum aliquid ab illo videaris allegare; cum neque in ullo veteri, neque in novo Fayni tale quid legatur: & eodem ſenſu, ipſius ſtatim Paragraphi hujus initio, appellas *Martyrologium vetuſtiſſimæ ac celeberrimæ Eccleſiæ Brixienſis.* Quid enim ad conciliandam fidem ſcripto alicujus Eccleſiæ minime antiquo, & ex ipſorummet in ea eruditorum confeſſione fabuloſo, facit antiquitas & celebritas Eccleſiæ? Imo quid eadem facit ad auctoritatem dandam compoſito nuper apud ſe Martyrologio, quale compoſuit ediditque Faynus; niſi eadem Eccleſia ipſum ab uſum Chori recipiat, ſubjungendum lectioni Romani Martyrologii, ſicut Gregorius XIII permittit fieri circa *alios Sanctos*, quam qui in Romano habentur, *in ſuis Eccleſiis aut locis celebrari ſolitos?* Hæc quidem fuit Auctoris intentio, expreſſa in Allocutione ad Illuſtriſſ. Marinum Joannem Georgium, Epiſcopum Brixienſem anno 1665: ſed neque ab ipſo, neque à Cenſoribus & Approbatoribus, obtinuit aliud, quam quod *ſine offendiculo ad gloriam Sanctorum & ipſius Brixianæ Eccleſiæ decorem, imprimi poſſit.*

59 Eodem modo etiam probatum fuit *Martyrologium Novocomenſe*, ſimili ratione compoſitum & editum à Primo Aloyſio de Tattis an. 1675, & alia alibi plura quæ poſſem nominare. Antea quoque, & titulo magis generali, prodierant *Gallicanum*

Sauſſeji

Sanſſaji & *Hiſpanicum Tamaji*, *Anglicanum Wilſoni*, *Benedictinum Menardi*, *Franciſcanum Arturi*, quæ ſicut intitulantur, ſic etiam paſſim vocantur *Martyrologia*; ſed nomine iſto incautos decipiunt, dum putantur eo ſenſu ſic dici, quo dicitur *Romanum Martyrologium*, *Synaxarium Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ*, *Menæum* vel *Menologium Græcum*, quæ publicum in choro uſum habent, publica auctoritate recepta; cum illa nec privatim quidem uſurpentur; & in ipſamet Natione, Eccleſia vel Religione ſua non leves ſubinde contradictiones patiantur, nedum apud alienos, ab ea paſſione vacuos, qua quiſque ſolet amare & amplecti libros ſuo ſuorumque honori ſcriptos.

60 Sed redeo ad Accuſationem, & quæro, quænam ſint *Vitæ Sanctorum Martyrum Brixienſium*, quas à me repudiari quereris ut fabuloſas? Ubinam eas vel inveniſti haberi, vel ſaltem ut ſcriptas nominari audiſti? Multas ſane eſſe oportet, quando tam affirmate uteris numero plurali, atque allegas veluti palam notas. Neutrum à te probari video. Fingere ſcilicet eas te, Reverende Pater, oportuit, ut inde me accuſares. Si enim in titulo poſuiſſes *Cereti Chronicum*; ipſimet Brixienſes, jam tandem illius fabuloſitatem edocti, audire Te noluiſſent. Unica, quam poſſis, me tamen prius docente, nominare in fine hujus §. eſt Vita *SS. Nicolai & Hieronymi*; quorum nominibus ſi addidiſſes, eos (ut habet titulus Vitæ) *ex nobiliſſima Pedrocca familia progenitos* fuiſſe, eamque Vitam primum ſcriptam an. 1416; non fuiſſet pluribus opus, ut juſtificaretur mea de illis cenſura, & plus aliquid antiquariæ ſcientiæ requireretur in Epiſcopis ſecutis Vitam iſtam. Si tamen pro hac Vita, ſeclusâ fictione, quidpiam probationis certioris aliquando inveniatur, licebit de illis, ut *Sanctis Martyribus*, non autem ut ex *Pedrocca familia prognatis*, agere 1 Julii.

61 Dico, ſeclusâ fictione. Jam enim oſtendi, ipſiuſmet Fayni Martyrologi Brixienſis confeſſione, nec dubito quin etiam Abbatis Stellæ tacito conſenſu, fictitium habendum prælium, pro religione commiſſum, tempore Hadriani Imperatoris, inter Chriſtianos & Paganos. Atqui de eo ipſo agit Vita prænotata: ſed multum contrariatur Chronicæ. Hæc enim dicit, quod *Duces illorum* (Chriſtianorum) *fuerunt Manuel Confalonerius*, *Antonius Franciſcus Martilengus*, *Ugnzzo Comes Prailbani Datarius Eccleſiæ*, *Fauſtinus Garaldus*, *& Taverius de Taveriis de Roccade* (Quaſi vero Civitas & Eccleſia Brixienſis tunc habuerit *Confalonerios*, *Datarios*, *Comites Prailbani* titulis medio ævo primum natis tempore Longobardorum) eorum vero, qui cum 400 in ſubſidium venerunt, Duces nominantur *Carolus de Lavellongo*, *& Matthæus Laurentius Scaligeri*: ex omnibus autem Ducibus *ſoli duo Manuel & Ugnccio* occubuiſſe dicuntur, cum aliis 184; *ex parte vero contraria multo plures*, cæſis eorum Ducibus duobus, cum aliis circiter 500.

62 Vita interim de qua agimus, *Nicolaum & Hieronymum Pedroccas*, patrueles, ſolos novit Duces Chriſtianorum, & dicit quod *in eo conflictu factum eſt, ut plerique ex Chriſtianis martyrio coronarentur; ipſi autem Duces multis vulneribus confecti ad Præſidem adducerentur*, à cujus vinculis antea fuerant per Petrum Nicolai filium effracto carcere liberati, ut contra Paganos bellare poſſent: quæ quam ſint moribus Chriſtianorum primorum contraria, nemo non videt. Si autem, ad ſalvandam duplicis relationis diſſonantiam, dixeris diverſa iſta fuiſſe prælia (habet enim Chronica, quod *ex eo die cœperunt vim vi repellere Chriſtiani, poſita formidine Paga-*

norum, electuſque eſt Capitaneus Matthæus Scaliger de Advocatis) ſi inquam, hoc dixeris, multo magis augebis præſumptionem mendacii, fingendo quaſi juſtum & publice continuatum bellum, in cauſa Religionis, eo ſeculo, quo nullis alibi Chriſtianus legitur arma geſſiſſe ad defenſionem Religionis.

63 Nec minus ab illius ſeculi uſu alienum eſt, quod eadem Vita præſumit fuiſſe uſitatiſſimum, dum omnibus ex Pedrocca familia converſis mutata ait in baptiſmo nomina, ut *Eraſtus & Perſius* fratres, *Nicolaus & Emmanuel*; hujus uxor *Eleonora* antea, dicta ſit *Iuliana*; & utrorumque mater *Eugenia*, quæ antea vocabatur *Porcia*; ſicut & *Hieronymus* dictus ſit qui ante *Ailius*. Hæc eſt ergo præclara illa Vita, pro qua non tota probata, arguere me præſumit Patern. veſtra, tamquam ſufficiente ad probadum titulum tam late patentem qualis Accuſationi præfigitur, licet pro ea Vita vindicanda nec unum quidem verbum dignatus ſit facere Abbas Stella: quaſi nulla tam mala cauſa ſit, quam contra me non ſis paratus defendendam aſſumere, Rev. Pater, ſicuti feciſti pro Dracone S. Georgii. An ergo nequit Ordinis veſtri antiquitas ſuſtineri, ſi ſemel liceat dubitare de iis quæ vulgo creduntur? Hoc ſane principio omnes veſtræ apologiæ nituntur, ut eas legenti clarum eſt; & huc ſpectat, ſi ſpectet aliquid præter calumniam & invidiam mihi conflandam, tota *Exhibitio* Tua.

64 Idem Abbas Stella pro deſperato habuit, quod initio attigi de arena converſa in nomina Martyrum, quodque Tua Patern. queritur à me ut fabulam rejici, in Chronica autem ſic refertur. *Cum D. Paulus de Bononia Canonicus Regularis Ord. S. Auguſtini eſſet Præpoſitus Eccleſiæ SS. Fauſtini & Iovitæ ſcripſit ei Pontifex epiſtolam, ut ad ſe mitteret nomina omnium Martyrum in dicta eccleſia quieſcentium. Ipſe autem non ſciens quomodo poſſet ejus voluntati ſatis facere, fuſis in oratorio S. Fauſtini precibus, inſpirari ſe ſenſit, ut pugillum arenæ ex dicto oratorio ſumpta, ſudario includeret mitteretque Pontifici. Qui ut ſudarium manu habens contrectavit; Hæc, inquit, arena mihi eſſe videtur. Apertoque ſudario, invenit pro arena ſchedulas, Martyrum ſingulorum nominibus inſcriptas, litteris ſanguineis, quæ nomina in catalogum referri juſſit Pontifex Vrbanus (hoc enim ei nomen erat) accerſitumque ad ſe jam dictum Præpoſitum in maximo deinde honore habuit.* Ad hunc locum ſic ego notavi; *Vix dubito quin hic agatur de Vrbano VI, qui, poſt reſtitutum Italiæ Pontificatum primus Romæ ſedit ab anno 1378: ſed æque certum habeo fabulam eſſe quæ hic narratur.* Cauſam addo: *Talem enim Sanctorum catalogum, ex nominibus tam miraculoſe agnitis, ſi ſcribi juſſiſſet Pontifex, quomodo neque iſtius miraculi memoria alia, neque Catalogi exemplar ullum extaret?*

65 Legit hæc Abbas Stella, legerunt Brixienſes multi; & tamen nemo unus hactenus eſt auſus muſſitare, pro tali miraculo & catologo manu-tenendo. Tu, Pater Rev. nihil aut rationis aut auctoritatis habens quod prætendas, præter Cereti Chronicam, quam tamen non audes nominare, pro omni reſponſione ſolum dicis, quod hoc eſt *mera nænia argutiunculæ negativæ, omnibus Novatoribus ſolemniſſima*. Quid ſi reponerem ego, quod hæc ſit mera nænia Carmelitica, quoties ineluctabili negativi argumenti vi conſtringuntur, effugium quærentium. Abbas Stella iſtam non docet; ſed præmiſſa ſemel abdicatione tam fabuloſæ Chronicæ, unde res eſt ſumpte, abſolutum ſe credit ab onere reſpondendi de ſingulis; itàque tacite confitetur ſe quoque pro fabulis habere omnia iſtic contenta, niſi quatenus aliunde probari quædam poſſe exiſtimat:

mat: multo ſane rationabilius agens quam Paternitas Tua, cui ſatis eſt invenire aliquid, à quocumque & quomodocumque ſcriptum, de quo ego dubitem, ut inde mihi formes grande crimen, coram Apoſtolica Sede & Eccleſia univerſa: quo jure, quave injuria æſtimet æquus Lector, quem talibus nugis expendendis non diſtinerem, niſi Tua me cogeret importunitas, illas ſuſcipiens defendendas.

§. XII. ACCUSATIO.

Papebrochius, contra communem Eccleſiæ ſenſum & Romanorum traditionem, opinatur, S. Alexium mortuum eſſe, non Romæ, ſed Conſtantinopoli.

RESPONSIO.

66 Cauſas quibus cogi me putabam ante hos ſedecim annos, ad opinandum huic S. Alexio idem contigiſſe quod S. Joanni Calybitæ, ut ipſe etiam crederetur in veteri Roma mortuus, & tamen mortuus eſſet Romæ novæ, id eſt Conſtantinopoli; cauſas, inquam quibus eo cogi me putabam, plene proferri, non patiebatur brevis notitia, danda ad Ephemerides Græco-Moſchas ante primum Tomum Maji die XVII Martii, quo is celeberrimo Officio colitur apud Græcos; non etiam vacabat funditus examinare: quapropter expedivi paucis, profitendo, quod iſtic obiter dicta, *eruditis viris volui conſideranda proponere, prius quam aliquid de iis ſtatuam; quod erit faciendum ad* XVII *Julii, quando Roma S. Alexius colitur.* Nihil ergo aut tunc abſolute opinabar, aut opinor etiam nunc contra Romanorum traditionem; ſed ſolum vehementer & *multis cauſis* dumtaxat impellebar ad opinandum; ſuſpenſum tamen tenebam judicium: dubitationem vero proponendo, non aliud intendebam, quam alicujus ex eruditis Romanis vellicare curioſitatem, ad eam rem mecum privatim diſcutiendam, priuſquam aliquid definirem. Sed fruſtra id exſpectavi. Primus tu, Pater Rev. aſſumis cauſam; non docturus me quod ignorabam de Alexio, ſed vulgo nota inculcaturus, ad perſuadendum, non ſolum quod dixerim dubitari poſſe de loco mortis & vitæ S. Alexii; ſed etiam, quod poſitive opiner, non Romæ, ſed Conſtantinopoli mortuum eſſe, quod eſt à vero alieniſſimum, & mera calumnia.

67 Ego, ut minus offenderet dubitatio; & ſimul aliqua dubitandi cauſa indicaretur, remittebam loco accuſato Lectorem ad Januarium deceſſorum meorum, editum ante annos 53, ubi ad diem 15 Henſchenius, Bollando approbante, de patria prædicti S. Joannis Calybitæ acturus, ſic præfatur num. 8, *Sæpius in Martyrologiis uſu venit, ut quo loco Sancti cujuſpiam extent Reliquiæ, ei ita tribuatur, quaſi vitam iſtic degerit, aut martyrium ſubierit. Ita* 22 *Ianuarii*, Romæ ad Aquas Salvias S. Anaſtaſii Perſæ Monachi; & 31, Romæ Sanctorum Martyrum Cyri & Joannis; *cum ille in Perſide paſſus ſit, hi in Ægypto. Idem* S. Joanni Calybitæ *accidit, cui poſitâ Romæ ædes, Reliquiis eo allatis, perſuaſit eum Romæ habitaſſe.* Pergit deinde recenſere Henſchenius omnes fere Latinos ſcriptores, quibus numquam in mentem venit de Roma nova, id eſt Conſtantinopoli cogitare,

gitare; tamen ex ipſa Vita fidenter conficit, illi, non autem Veteri, Joannis iſtius natales adſcribi debere, obitum vero ad extrema Theodoſii Junioris tempora, ſive ſeculum 5 dimidium, pertinere. Et tamen hactenus inventus eſt nemo, qui de Auctoribus Januarii Romæ quereretur pro Joanne; quemadmodum pro Alexio, Pater Rev. quereris de me, nonnullas etiam cauſas habente, ad diffidendum ſimili & æque inolitæ opinioni; pro qua nullam rationem adducis, quæ mutato nomine valere non debeat circa Joannem.

68 Unum intereſt, quod Joannis Vita Græce ſcripta ſit, non à Simeone Logotheta ſeu Metaphraſte ſeculo 10, ſed à coævo ſeculi 5 auctore; unde fit ut in ea nihil reperiatur, ſecum vel cum recta temporum locorumque ratione pugnans; S. Alexii vero Vita, vel nulla antiquitus ſcripta fuit, vel periit; unde ſolum illa reperitur, quam ex traditione ſcripſerunt Monachi ſacri corporis cuſtodes Romæ, ſeculo fortaſſis 8 vel 9, ſicut eam habemus ex manuſcripto eorum impreſſam Romæ an. 1636. Hujus Auctor, (ut in diu poſt ſcriptis non raro contingit) enormiter erravit, aſſerens, quod Alexii morte cælitus indicata, *Imperatores Arcadius & Honorius, qui eodem tempore Romanum regebant Imperium, una cum Pontifice Innocentio juſſerunt ... exquirere de homine Dei*; eoque invento, *videntes tanta mirabilia, cœperunt cum Pontifice lectum*, ſive ſandapilam corporis defuncti, *geſtare*. Atqui Innocentius Papa, creatus anno 402 tempore utriuſque Imperatoris, Honorium quidem Romæ præſentem habuit anno 403 & 404; Arcadium autem vidit numquam; ut qui anno 395 ſortitus Imperium Orientis, in Occidentem, Honorio fratri relictum, non rediit poſtea.

69 Animadvertit hoc is, qui in monaſterio Cryptæ-ferratæ, prope Romam, Vitam illam aliaſque plures ex Latino Græcas fecit. Nam temporibus quidem utriuſque Imperatoris rem actam dixit; de unico tamen Imperatore, qui vocem audierit humeroſque ſacro feretro ſuppoſuerit, tantum loquitur, neque eum nominare voluit. Hac autem non ſatis fideli interpretatione, Lectori occaſionem abſtulit cognoſcendi de auctore Latino, quam parum fuerit petitus earum circumſtantiarum, quæ ad S. Alexii obitum ſpectabant; originalem tamen textum Latinum habentibus, juſtam dedit cauſam diffidendi eidem, cum Innocentium Papam nominat: qui funus curaverit in eccleſia S. Boniſacii Romæ, quod in alia quapiam Conſtantinopolitanarum eccleſiarum potuerit feciſſe S. Joannes Chryſoſtomus, cum Imperatore Arcadio; ſi novæ Romæ, non veteri, hiſtoria illa adſcribi debeat.

70 Ipſam Vitam S. Alexii non magis *figmentum eſſe* dico, quam id de Vita S. Joannis Calybitæ dixerint Magiſtri mei, idem de eo ſentientes; adeoque nihil huc facit quod à Theophilo Raynaudo accipis, Rev. Pater, eum *qui* id *effutiret*, non *ſibilis*, *ſed fuſte excipiendum*. Nolim id retorquere eo quod, ubi dico, ab aliter opinantibus *veterem Romam pro nova accipi*, me mihimet ipſi contradicere facis, quaſi ſcripſerim in perſona propria, *veterem Romam pro nova accipio:* quin potius hanc verborum meorum tam ſubſtantialem corruptionem adſcribam typothetæ, vel correctori libri tui, qui minus ad ſenſum meum attentus, ſcripſerit *accipio* pro *accipi*.

71 Atque his abunde factum eſſe puto ſatis Accuſationi propoſitæ; qui de loco natali S. Alexii hactenus definivi nihil, nec opinando quidem, ac proinde falſo accuſor apud Romanos. His autem, motâ ſic quæſtione, ſcire nunc cupientibus, qua tandem ratione aliquis dubitare poſſit, de re pridem

dem ipſis indubitata, & quid ego demum de tota reſentiam; reſpondeo; illas quibus olim pene me cogi opinabar cauſas, non amplius mihi videri tam graves, ut præponderare non poſſit debeatque traditio de nato Romæ mortuoque S. Alexio. Has tamen ut minime leves fuiſſe appareat ipſas hic expendere juvat, fundatas in Vita, ſerius, ideoque obſcurius, nec ſine defectibus ſcripta, ut in talibus fieri poſt ſecula multa conſuevit.

72 Prima dubitandi occaſio nata mihi fuit, conſideranti, quod Roma nova ſita ſit ad mare, brevique quatuor vel quinque ſtadiorum freto, quale lembus remis actus intra horæ quadrantem trajicere poteſt, dividatur ab Aſia; in qua octodecim annis peregrinatus eſt Sanctus, ante reditum in patriam: utroque autem in littore ingens jacet lemborum ad trajectum expeditorum copia, quavis diei ac noctis hora cuicumque naulum offerenti paratorum. Econtrario, vetus Roma diſtat à mari quatuor vel quinque horarum intervallo; eamque præterfluens Tiberis impatiens eſt navium, trajiciendo Mediterraneo mari, & emetiendis quingentis uſque in Aſiam leucis idonearum; qualem requirere debuiſſet, nec inveniſſet Alexius niſi in portu Romano, cum periculo à domeſticis, fugitivum herilem filium undequaque mox requiſituris. Et tamen Vita prædicta, neque in itu, neque in reditu mentionem ullius navigationis facit, nedum tam longæ. Hinc ſumpto dubitandi initio, offerebant ſe nomina parentum, *Euphemianus & Aglau*, æque ac nomen *Alexius*, Græca; & quod cultus, multo prius videbatur inſtitutus Conſtantinopoli quam Romæ: legitur enim apud Gavantum ex Chronico quodam Germanico, *feſtum inſtitutum* fuiſſe circa annum 1200: neque ipſe Gavantus, ſtudioſe ſcrutatus talia, in ullis vel Breviariis vel Kalendariis Romanis, nomen S. Alexii reperit ante annum 1550. Ego paulo antiquiora habeo, ab anno 1479 excuſa, in iiſque ad 17 Julii nomen S. Alexii; habeo etiam excuſa ſubidem tempus Uſuardi Martyrologia, nominis iſtius acceſſione in fine aucta. Vetuſtiora omnia quæ vidimus, etiam ad Vaticanæ aliarumque Romanarum Baſilicarum uſum ſcripta, eo nomine carent; æque ac ceteri ante vel poſt Uſuardum Martyrologi, Beda, Florus, Ado, Notkerus, Rabanus, *&c.* niſi forte manu recentiori adſcriptum ſit, uti factum in vetuſtiſſimo monaſterii S. Cyriacæ Codice, cujus ecgraphum, cum iſta diſtinctione ſignatim notata, habemus, beneficio Franciſci Card. Barbarini: qui ipſum Bollando noſtro tranſcribi fecit ab annis circiter 50. Apud Græcos econtrario celebris fuit *S. Alexii Hominis Dei* cultus ab annis plus quam nongentis; quando vivebat S. Joſephus Hymnographus, qui Officium S. Alexii cum Canone compoſuit. Hæ ergo mihi tunc erant cauſæ dubitandi: quas non omnino tales exiſtimanti, ut quid ſolidi ſuper illas ſtrui poſſet; viſum eſt dubium meum, ut dubium, proponere tantiſper eruditis ingeniis, ſi quid illa afferrent, quod dubium ſolveret vel augeret, priuſquam nos ex profeſſo de S. Alexio ageremus in Julio.

73 Exinde vero quod aliis propoſueram dubium, mihi ipſe pene ſolvi, diligenti lectione ac ponderatione Canonis memorati. Conſidero enim, ipſum illum Canonem iterum ac diligentius relegens, non ſolum ſimpliciter iſtic nominari *Romam*, (quam ſi Novam intellexiſſet auctor, veroſimiliter alicubi nominaſſet, ut ſolet Τὴν βασιλίδα *civitatem Regiam*) ſed etiam noto, Odes IX Strophen V ſic cani: *Convenerunt ad ſepulturam tuam Patriarcharum ὁ πρόκριτος, & Chriſti amantiſſimus Imperator. Principeſque, juvenes ac ſeniores, cum choris Monachorum.* Ubi Πατριαρχῶν ὁ πρόκριτος *Patriarcharum præcipuus*, ſive *eximius inter*

Patriarchas, nemo aptius intelligi poteſt quam *Patriarcha* ſeu *Pontifex Romanus*; eſto idem epitethon convenire poſſit etiam Joanni Chryſoſtomo, tamquam eximio vel præcipuo inter Conſtantinopolitanos Patriarchas. Sed hunc cur non diſtinctius indicaſſet Joſephus, Odarum iſtarum auctor, per epitethon magis ipſi proprium, ſi de eo intelligi voluiſſet? Fuit enim ipſemet Joſeph magnæ Conſtantinopolitanæ eccleſiæ Sceuophylax, ſive ſacrorum vaſorum Cuſtos anno 848 inſtitutus, in eaque dignitate vixit uſque ad annum 883: intra quod tempus, refloreſcente ſub orthodoxa Imperatrice Theodora Sanctorum cultu, Canon ſeu Hymnus iſte compoſitus fuit, ac fortaſſis tum primum Conſtantinopoli receptus S. Alexii cultus, una cum qualicumque Vita, Roma allata.

74 Eodem ſane jure, quo poſſet præſumere quis, ſicut ego olim dubitans, Monachos Græcos, ſeculo 8 Conſtantinopoli pulſos ab Iconomachis, in Romanum S. Bonifacii monaſterium attuliſſe corpus S. Alexii, cum aliqua vitæ mortiſque notitia; eodem, inquam, jure præſumere poteſt è contrario alius in favorem Romanorum, eoſdem illos Græcos redeuntes in patriam, proſecutione ceſſante ſeculo 9, cum Sanctus Joſeph Conſtantinopoli floreret, acquiſitam Romæ notitiam & æſtimationem S. Alexii, illuc attuliſſe cum aliquibus ejuſdem Sancti reliquiis; & ſic illius cultum à Latinis ad Græcos transtuliſſe, multum promovente eum S. Joſepho per compoſitionem Officii proprii, toto mox Oriente cum ceteris ejuſdem Hymnis diffuſi.

75 Hoc autem poſito, revaleſcit traditio, & eatenus æquam hinc inde lancem facile in ſuam partem inclinat, ſi modo concedamus, quod concedere oportet nihilominus, Vitam, à quocumque demum ſcriptam, non eſſe ſcriptam ex certa diſtinctaque notitia, ſed ex priſca majorum traditione; atque inde factum, ut in nominandis duobus Imperatoribus pro uno, reticenda navigatione longinqua, aliiſque ſimilibus adjunctis, auctor defecerit; fortaſſis etiam conformiter ad Græcum *Alexii* nomen, formaverit ex ingenio ſuo nomina *Euphemiani* patris, matriſque *Aglaidos*: quamquam non magis mirum fuerit, in Senatu Romano tunc fuiſſe familias aliquas Græcas, quam quod Conſtantinopoli erant Latinæ, ab ipſo urbis conditore cum parte Senatus à Veteri ad Novam traductæ. Brevitas etiam illius ſcripturæ, quam moriturus Sanctus exaraſſe dicitur (cujus utinam exemplar ſervatum haberetur!) ſicut non exigebat accuratam fugæ itinerisque rationem, ita facile excuſat omiſſam mentionem navigationis: atque ita ſolutæ manent pleræque difficultates, quæ prima fronte vix ſolubiles apparebant. Tanti intereſt, ut (quod hîc & alibi plerumque caveo) nihil præpropere definiatur, ſed expectetur proprium cujuſque rei pertractandæ tempus; dum interim emergentia forte dubia diſcutiantur cum viris eruditis, quibus ea idcirco ſoleo libenter proponere; non vero ad creandum antiquis traditionibus præjudicium, uti ſatis liquet ex meo modo ſcribendi.

76 Teneant igitur, quantum in me eſt, ſibi ſuum *Alexium* Romani: quærentibus autem, unde tam ſero inductum ſit ejus nomen Miſſalibus, Kalendariis, atque Martyrologiis, reſpondeant, id factum, quia cultus Sancti eatenus ſubſtiterit in ſola una eccleſia; quæ licet neſciatur quandonam dici communiter cœperit *SS. Bonifacii & Alexii*, ſcitur tamen utrumque titulum geſſiſſe ſeculo x, quando iſtuc venit S. Adalbertus Pragenſis Epiſcopus anno 995, & Sermonem compoſuit, ipſo feſto S. Alexii recitandum; nec minus ſeculo XI, quando iſtic fiebant miracula multa, quæ utrique Sancto communia-

muniter invocato, & ſimul variis apparenti, imputabantur; qualia ad diem S. Bonifacii 14 Maij deſcripta dedi, plura daturus 17 Julii, cum plura nactus fuero.

§. XIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius impugnat Martyrium S. Secundi, Epiſcopi Abulenſis.

RESPONSIO.

77 Creditur hic unus eſſe primorum, quos Apoſtoli in Hiſpaniam direxerunt, Epiſcoporum, quod autem Martyr obierit nullus veterum dixit, ſed bene quod *Abulæ quievit*. Hiſtoriam inventi anno 1519 corporis reddo fideliter, tom. 1 Maji pag. 170, cum indiciis multis Epiſcopatus, nullis Martyrii: & pag. 172 exhibeo Bullam Leonis X, reſcribentis Epiſcopo & Canonicis, qui ſibi exponi fecerant, *quod corpus S. Secundi, Epiſcopi & Confeſſoris .... in quodam antiquiſſimo tumulo .... cum iiſdem quibus ibi ſepultum extiterat veſtimentis, nuper repertum fuerit*. Peracta autem Tranſlatione an. 1594 *toto octiduo Miſſa & Officium ex uſu Romanæ Eccleſiæ recitabantur, ſicut de Pontifice Confeſſore*.

78 Quid igitur, inquies, movit Abulenſium Romæ legatos, ut peterent anno immediate precedenti Lectiones & Officium, cum Miſſa de Pontifice Martyre? & cur hic ritus ſtatim Abulæ ſuſceptus non eſt, adhibituſque per Octavam tranſlationis? Id viderint Abulenſes. Vis conjecturam audire? Invenio, ſub idem tempus cœpiſſe ab Hieronymo Români de Higuera communicari cum Hiſpanis Adverſaria quadam Chronologica, ſub nomine Luitprandi Ticinenſis Diaconi, in quibus de S. Secundo dicitur, quod *in urbe Abulamartyrium patitur*. Hinc cœperint variari ſententiæ: ac primum quidem retentus fuerit ritus antiquus; ſed prævalentibus paulatim novorum Higueræ figmentorum approbatoribus, illa majoris antiquitatis ſpecie deceptis; pro titulo Confeſſoris receptus ſic titulus Martyris. Factúmne hoc ſit cognita ſatis Romæ cauſa mutationis, neſcio; hoc ſcio, auctoritatem iſtius Pſeudo-Luitprandi apud Cardinalem d'Aguirre alioſque prudentiores Hiſpanos nullam eſſe. Interim ego de veritate martyrii dubitans, ex jam dictis & ſuo loco à Te, Pater Rev. lectis argumentis, ſane poſitivis, cur dicor id *quod Eccleſia approbavit reprobare argumentis negativis ſeu plane ſtramineis?*

§. XIV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Acta SS. Cathrinæ & Barbaræ Virginum & Martyrum molitur trahere in dubium.

RESPONSIO.

79 Dico quidem, in Ephemeridibus ad 25 Novembris, *Acta illa apud utroſque* (Latinos & Græcos) *quantum habent admirabilitatis, tanto etiam plus difficultatis pati ad faciendam fidem*: ſed ubinam dico, aut dicere videor, quod *mirabilitas ſit menſura credibilitatis, ſic ut ſint eo minus credibilia, quo ſunt mirabiliora?*

rabiliora? Si diceres Rev. Pater, quo mirabiliora ſunt, eo majori & certiori egent probatione ad fidem obtinendam, aliquid humanis moribus congruum diceres, atque ex ſenſu meo; qui gradum & modum credibilitatis peto à majori minorique certitudine probationis: quæ probatio, ſi res antiqua ſit de qua agitur, ſit etiam antiquitatis proportionatæ. Hanc in utraque Sancta, paſſa (ut traditur) ſeculo 3 vel 4, requiro priorem ſeculo 9; legitimum vero utriuſque cultum, poſt inventa corpora, conor ſtabilire per miracula. quæ utramque Sanctam fecerunt Eccleſiis tam Orientis quam Occidentis celeberrimam. Cui autem non merito ſuſpecta ſint Acta, poſt corporum inventionem compoſita; cum antea illæ nec apud Græcos nec apud Latinos nominarentur?

80 De *Catharina*, ſive *Æcaterina*, conſtat, ejus nomen in hunc uſque diem abeſſe à Kalendariis Ægyptiis & Abaſſinis, cum tamen paſſa dicatur Alexandriæ in Ægypto. Deeſt etiam in genuinis & antiquioribus manuſcriptis, Bedæ, adonis, atque Uſuardi Martyrologiis, licet in recentioribus exemplis poſtea additum reperiatur. Etenim in omnibus, tam Græcis quam Latinis Actis paſſa dicitur Sancta ſub Imperatore Maxentio, Magni Conſtantini æmulo ſæviſſimoque tyranno, adeoque circa annum 312 quo is obiit: celebrari autem primum cœpit Catharina ſeculo 9, ſecundum traditionem Monachorum Sinaitarum, ſacrum corpus uſque modo cuſtodientium. Probat hoc Rudolphus Frameynſperg nobilis Germanus, anno 1344 per Terram ſanctam peregrinatus, apud Quareſmium in Elucidatione Terræ-ſanctæ tom. 2 pag. 997, dicens, *ſacrum corpus quingentis annis quieviſſe in ſummitate montis Sinai, iiſque finitis ad clauſtrum Monachorum delatum fuiſſe.*

81 Habeo quidem manuſcriptum unum, ex Suſatenſi Patrum Prædicatorum bibliotheca, quod incipit: *Conceptionem & vitam B. Catharinæ B. Iſidorus, in libro de ortu & obitu Juſtorum, deſcribit:* hic autem floruit initio ſeculi 7: & cum hac ætate conveniret, quod prælaudatus Quareſmius in quodam manuſcripto chronico reperit, *Corpus S. Catharinæ ibi quieviſſe, annis trecentis ab Angelis cuſtoditum.* Sed primum teſtimonium nullius eſt auctoritatis: liber enim allegatus, cujuſcumque demum Iſidori ſit (nam Hiſpalenſis eſſe, adeoque ad ſeculum) pertinere, multi negant) non tranſit ultra Apoſtolos, iiſque junctos SS. Titum & Timotheum: iſtud autem additamentum de S. Catharina, & quæcumque alia nuſquam nunc comparentia, ejuſdem Auctoris non ſunt, ſed alterius longe poſterioris: ſicut etiam multo poſterioris & ignotæ ætatis nobis eſt iſtud manuſcriptum Chronicon, quod allegat idem Quareſmius. Quin imo hoc ipſum quod Rodulphus audivit de annis 500, non poteſt conſiſtere cum veritate, niſi dictum fuerit cum reſpectu ad annum Inventionis, non Tranſlationis. Hæc enim nequidem adhuc facta erat an. 1026, quando in eo monaſterio vivebat S. Symeon Trevirenſis. cujus anno 1035 mortui Vitam dedi 1 Junii, & in ea legimus, quod ipſe, in ſummitate montis ante ſepulcrum & corpus Sanctæ excubans, inde meruit tres Articulos accipere. quos poſtea in Galliam detulit. Ex Vita quoque S. Richardi Abbatis Virdunenſis habemus, moris eo in monaſterio fuiſſe, ad ſupercilium montis demittere duos treſve Fratres. qui eodem officio iſtic fungerentur, ſacrum quod inde effluit oleum collecturi. Manebat ergo adhuc ſanctum corpus eo in quo fuerat inventum loco, currente XI ſeculo Chriſti.

82 Quidquid tamen ſit de tempore Inventionis, certum haberi interim poteſt

ex

ex ſilentio omnium antiquorum, quod ante ipſam nulla eò loci fuerit Sanctæ notitia. Nam S. Nilus Conſtantinopolitanus, ſeculo 5 S. Joannis Chryſoſtomi diſcipulus, & Sinai montis Monachus factus; in Hiſtoria Monachorum aliorumque ibidem à Barbaris occiſorum, qui ut Martyres coluntur 14 Januarii, omnem non ſolum diſciplinam loci, ſed etiam montis celebritatem deſcribens; eumque laudans à præſentia Moyſis atque Eliæ, non omiſiſſet S. Catharinæ meminiſſe, ſi ea tunc ibi aliquam venerationem habuiſſet, corpore iſtic tam mirabiliter depoſito, & poſt martyrium tam memorabile toleratum. An autem credemus tunc cum hoc inventum eſt, inventam quoque Hiſtoriam vitæ ac paſſionis eatenus ignotæ? an vero revelatione divinâ auctori illius factâ innotuiſſe omnia? Neutrum habet loci traditio, imo nec hoc quidem hactenus deſtinctè docere potuit, quomodo inventum corpus ipſum ſit, eſto ea de re aliquid nuper ſcriptum reperiatur in monaſterio S. Catharinæ Corraci. Unde igitur habuerunt Monachi Sinaitæ, quæ de argumento, tanto vetuſtiori & de re tot ſeculis ante geſtâ tradiderunt, Græcis Latiniſque litteris vulganda, niſi ex cerebro alicujus, pietatem exiſtimantis vitam & paſſionem comminiſci, per quam deſineret ignota manere Thamaturga tanta?

83 Hadrianus Valeſius, in poſthumis à filio editis, citra diſſimulationem dicit pag. 48, quod *Vita S. Catharinæ Virginis & Martyris tota fabuloſa eſt, ab initio uſque ad finem. Creditur tamen fuiſſe aliqua Martyr iſtius nominis: ſed certum eſt etiam neſciri, quo tempore vixerit & cujas fuerit*. Card. Baronius in Notis ad Rom. Martyrologium die 15 Novembris, ita loquitur: *In Actis ejus haberi aliqua quæ corrigantur, nullus qui illorum temporum res geſtas noverit, inficias ierit: ut inter alia iſtud de Maxentio, cujus loco reſtitutus eſt Maximinus*; utique in recognitione Breviarii Clementina, ſub initium hujus ſeculi facta: ſed, quo codice vel auctore præeunte, Maximinus illic reſtitutus, aut potius primum conſtitutus ſit pro Maxentio, non meminit Baronius: nec ego reperio vitam ullam manuſcriptam, in qua legatur alius quam *Maxentius*. Id vero reticeri cum veritate Hiſtorica multis de cauſis non poteſt (quia conſtat nullum in Ægypto Alexandriæ fuiſſe Maxentium, coram quo illic diſputaſſe & paſſam eſſe Catharinam, Acta dicunt: ſed fuiſſe ac ſæviiſſe Romæ, ibidemque ſub annum 312 prœlio à Conſtantino victum, & è ponte Milvio prolapſum in Tiberim, periiſſe) atque adeo neceſſitas correctionis convenerit animos recognitorum ad quærendum Alexandriæ tyrannum, ejuſdem vel ſimilis cum Maxentio nominis; aptioremque non invenientes Maximino, hunc pro illa repoſuerint, eodem enim tempore ambo ſævierunt: quod tamen ſolum Breviarium legenti, in quo nulla Conſtantini aut Romæ mentio. nihil detegit contradictionis aut diſcrepantia locorum.

84 Attamen commutatio illa Maxentii in Maximinum Acta ipſa, forſitan à librariis depravata, non corrigit ad auctoris mentem, ſed tota contra ejus mentem vertit ſus deque, & tollit inſuper facultatem de ipſius Scriptoris fide & ſcientia judicandi. Etenim Acta illa quæ Baronius habuit, ſervanturque in variis Codicibus Romæ, & qualia etiam nos in noſtris membranis habemus, conſtanter Maxentium nominant, æque ac Græci Latinique omnes, qui ea contraxerunt in compendium, ut ſunt Metaphraſtes, Jacobus de Voragine, Petrus de Natalibus: Maxentium autem ſic nominant, ut ſubſtitui pro eo alius omnino nequeat. Eccum initium. *Tradunt Annales Hiſtoriæ, quod Conſtantinus, qui ubernacula Imperii à patre Conſtantino accepit, ... cum rempublicam*

publicam ſtrenue in Gallus procuraret. Prætoriani milites Romæ Maxentium, Herculii filium, qui privatus in Lucania morabatur, Auguſtum nuncupaverunt. Inde inter Conſtantium & Maxentium civile bellum exortum eſt. Maxentius ſiquidem prælio fugatus, Alexandriæ partibus ſeſe recepit. Audiens vero, Conſtantinum inter Illyricum ſinum bellis undique conſurgentibus detineri, repentina rabie incitatus, Eccleſiam Chriſti zelo idololatriæ perſequi inſtituit, & ad profana ſacrificia Chriſtianos aut præmiis aut tormentis incurvare. Anno igitur trigeſimo quarto regni ſui, reſidens in civitate Alexandrinorum, feralia per vicinas provincias emiſit edicta &c.

85 Fuerat anno 306 elevatus ad ſolium Maxentius, unde ſi annos 34 numeres, habebis annum 340. Atqui jam triennium obierat ipſemet Conſtantinus, ejuſque filius Conſtantius totum Orientis Imperium abſque conſorte tenebat; unde apparet quam rerum tunc actarum exiguam notitiam habuerit, qui ad *Annales hiſtoriæ* tam fidenter appellat; indignus utique qui cenſeatur nomine *Abbatis Rabani*, ejus qui Fuldenſem Abbatiam in Germania rexit uſque ad annum 842, factus deinde Archiepiſcopus Moguntinus. Molanus quidem in ſuis ad auctiorem Uſuardum notis, ſemel, iterum, tertio recuſis, teſtatur ſe Acta illa quæ incipiunt, *Tradunt Annales hiſtoriæ*, habuiſſe impreſſa *ſub nomine Abbatis Rabani:* ſed ea licet forſitan inventa alicubi ſint inter ſcripta Rabani, vere tamen hujus eſſe, non potuit perſuaderi Georgio Colvenerio, qui non ſolum Rabani opera omnia quotquot reperire potuit tribus Tomis edidit, ſed etiam longam texuit ſeriem aliorum quæ aliquando extitiſſe vel alicubi adhuc extare noverat; & S. Catharinæ nullam inter ea facit mentionem; tametſi illam non potuerit ex familiari ſibi optimeque noto Molani libro ignorare: prorſus ſcilicet contemnens ſcriptionem, toto ſtylo à Rabani charactere diverſam: quæ tamen ut Rabani eſſet, non foret ſeculo nono antiquior.

86 Illa autem ipſo initio tam abſurda Acta, ſolummodo videntur epitome fuiſſe prolixiorum Actorum, S. Iſidoro perperam (ut ſupra dixi) imputatorum, totamque S. Catharinæ vitam, à conceptione uſque ad martyrium, ſic deducentium, quaſi ipſa fuerit Magni Conſtantini neptis, ex prius aliunde genito fratre Coſto; quem Coſtum Cæſar Conſtantius, Diocletiano militans in Oriente, genuerit ex filia & herede unica Regis Armeniæ; rediturusque in Occidentem (ubi ex Helena, Britonum Regis filia, genuerit Conſtantinum) cum matre reliquerit dominum Græciæ, id eſt Armeniæ. Hæc nempe & quæ ſequuntur alia ejuſmodi ſunt, ut Cæſareæ Hiſtoriæ vel medicum peritus dubitare nequeat, quin falſa ſint: ſequitur autem de eodem Coſto, fictitio ſcilicet Conſtantini fratre, & quidem prius genito, quod eum materno regno privaverit Maxentius Imperator, iſque in Ægyptum confugiens, ducta Alexandrini Regis filia unigenita, nomine Sabinella, genuerit Catharinam. Hanc vero, omni litterarum profanarum ſcientia eruditam, cum nequiret mater, Coſto mortuo vidua & Criſtiana effecta, vel ad fidem Chriſti vel ad dignum natalibus ſuis matrimonium inducere; ad pium à quo ipſamet converſa fuerat, Eremitam, nomine Ananiam, adduxerit, & hoc orante viderit Catharina ſpecioſum forma præ filiis hominum, ſponſumque optare viſa ſit, Deipara etiam conciliatrice uſa, ſed fruſtra, donec baptizata meruerit accipere ſponſalem annulum. Horum autem omnium nihil cum habeatur in Actis Rabano imputatis, præter nomen *Regis Coſti*, patet quod hæc ſolum ſint pars aliorum atque compendium.

87 Tam

87 Tum porro progreditur, iiſdem quibus illa verbis, ſed pluribus, primus Auctor narrare, quomodo talibus viſis animata Virgo, & Alexandriam regreſſa, Maxentium Alexandrini regni occupatorem, ſacrificantem redarguerit, quinquaginta Philoſophos ad ipſam revincendum undique evocatos diſputando converterit, nec non Maxentii uxorem Fauſtinam, atque militiæ ducem Porphyrium cum 200 militibus, omnes ante ipſam martyrio donatos; ac denique poſt varia tormentorum genera, rotariam machinam, cultris & uncis aſperam, quibus dilanianda erat, invocato Chriſto diſſipaverit, cum ſtrage quater mille Paganorum; ac denique gladio decollata lac fuderit pro ſanguine, & ab Angelis delata ſit in montem Sinai, itinere viginti & amplius dierum diſtantem.

88 Habes hîc ſummam, Rev. Pater, prolixiſſimi dramatis, quod ego quidem impreſſum habeo Argentinæ an. 1508, ex priori ibidem curata editione anni 1499. Sed in veteribus manuſcriptis necdum potui reperire Legendam totam, fontem tamen (ut exiſtimo) omnium quæ Græce Latineque deinde ſcripta ſunt. Ac primus quidem, ſervato *Rege Coſto*, ſive *Conſto* & *Imperatore Maxentio*, ſolam paſſionem Græcè deſcripſit ſub annum 950 Symeon Metaphraſtes, Latine editam à Lipomanno & Surio: integram vero Legendam neſcio quis & quando Latine compoſuit, ſed ſic repertam in epitomen redegit Petrus de Natalibus, incipiendo ab ortu & converſione puellæ: ex Petro autem rurſus contractiorem invenio inſertam Breviario Romano, jam inde ab anno 1579 Venetiis impreſſo.

89 Hîc tamen non diſſimulaverim, quod illa quam impreſſam habeo Vita non ſit ſincera ac primigenia, ſed aſſumptis parergis variis dilatata in Capitula 24 à quodam Fratre Petro, qui multa undique fabuloſa corraſit addiditque Legendæ antiquæ, ſatis ſuperque fabuloſæ per ſe, incipiens ab initio Diocletiani. Fingitur enim hîc aſſumptus à militibus ad Imperium, quia inventus eſt prandens in agro ſuper inverſo quo terram arabat vomere, eo quod oraculo moniti erant aſſumere virum, ferreæ menſa utentem. Huic principio, neſcio unde accepto, ſubjungitur totum veteris (ut puto) Legendæ argumentum uſque ad ſanctæ Virginis mortem, & funus ab Angelis procuratum: tum additur, quod inter frequentia ibidem fieri ſolita miracula, *unum eſt præcipuum & vere multa memoria dignum. Nam in feſto hujus venerabilis Martyris, innumerabilis avium multitudo annuatim venit, quarum quælibet unam vel plures olivas in roſtro ſuo portans, in clauſtro deponit monaſterii; & ſic ibidem in tanta copia olivæ coadunantur, ut oleum factum ex eis per totum annum abundanter ſufficiat Monachis pro neceſſitatibus ſuis & ad uſum lampadum.* Olivarum allationem à fidelibus ad feſtum confluentibus copioſam fieri, quaſi in compenſationem olei ſalutiferi de ſepulcro (ut conſtat) colligi conſueti, facile crediderim; ſed pro hominibus aves fabuloſas ſupponi, nemo nunc (credo) patietur: quare ſi hoc in veteri Legenda narrabatur, merito id ab aliis omiſſum fuit.

99 Quæ porro ſequuntur Capitula tria, ſcilicet vigeſimum ſecundum, *De vindicta quam Deus, mediante Conſtantino Magno & B. Catharinæ patruo fecit, ſicut & ipſa prædixit, contra Maxentium Tyrannum, qui eam tam crudeliter juſſit cruciari & tandem gladiari:* vigeſimum tertium, *De Licinio, quomodo adverſatus eſt Conſtantino: &*, *de ipſo Conſtantino, poſtquam ſolus obtinuit Monarchiam, qualiter deceptus fuit ab Euſebio Ariano, in qua deceptione auxilio Chriſti parum ſtetit Auguſtus; & quomodo filios ſuos, quando, & ubi promovit; ac qualiter Chriſti ſublimavit Eccleſiam:* vigeſimum quartum,

De

De miraculis ejuſdem glorioſæ Virginis Catharinæ.

91 Hæc, inquam, tria Capitula, veteri Legendæ haud dubie addita ſunt, ab eodem qui primum prætexuit de Diocletiano; poſtea autem *Finit liber Fratris Petri prædicti*; ejus utique qui de miraculis immediate prægreſſis teſtabatur, *ſicut ego* (verba ipſius ſunt) *in meipſo pluries & multipliciter comprobavi; & non ſolum in meipſo, verum etiam ſimilia in germano meo ſpirituali frequentius probavi, quæ tam pro eo quam pro me ipſo memoria teneo.* Majorem Auctori huic dubuiſſemus gratiam, ſi diſtinctius explicuiſſet miracula, quorum certior teſtis eſſe poterat, & quibus fidem non detraxiſſet verioris hiſtoriæ in prægreſſis demonſtrata ignorantia. Utinam vero etiam nanciſci poſſim eum, quo exemplum noſtrum caret, quaternum A; haud dubie doctorum, quis iſte *Frater Petrus* fuerit? cui opus dedicarit? unde & quomodo illud collegerit? & forſitan etiam quando vixerit?

92 Apparet tamen ex fine capituli 8, non valde magnam ætatem, uti nec doctrinam Petri iſtius eſſe, cum ſic ſcribit: *De prædicta fuga Maxentii* (qua ſcilicet fingebatur prœlio victus evaſiſſe in Ægyptum) *quamvis Tripartita & eccleſiaſtica hiſtoria non dicant; tradunt tamen de ipſa fuga Annales Hiſtoriæ, ſicut ſæpius legi in quodam libro, ab uno Fratre Ordinis Prædicatorum mihi accommodato; videlicet, quod inter Conſtantinum & Maxentium bellum civile exortum eſt Romæ. Et de eodem libro extraxi Carminis modum & diſputationes B. Catharinæ, cum Cæſare & quinquaginta Philoſophis. Maxentius ſiquidem prœlio fugatus, Alexandriæ partibus ſe recepit: & aliter ponere non eſt bene poſſibile credere, ſi volumus aſſerere, ſicut fuit ſecundum rei veritatem, quod B. Catharina ſit ab iſto Maxentio paſſa, & non ab alio tyranno.*

93 Notatu digna viſa eſt clauſula hæc: primum, quia nos docet, jam tum, puta ſeculo 13, quando ſuſceptæ cum feſto fuere Lectiones de S. Catharina propriæ, ſub Maxentio paſſam aſſerentes, non defuiſſe, qui eas & ipſam Legendam haberent ſuſpectam; aliumque, ac fortaſſis Maximinum, ſuggererent; licet rudi iſto ſeculo prævaluerit conſpiratio ſemidoctorum, quales fuerunt Jacobus de Voragine & Petrus de Natalibus, aliique. Diſcimus etiam ex eadem clauſula, quam fidem mereantur *Annales hiſtoriæ*, ex quibus Legendæ auctor ſumpſit, quod Maxentius ſuam cœpit tyrannidem exercere anno ſui regni 35; adeoque quam parum fidei mereatur diſputatio cum Imperatore & Philoſophis, à tali auctore ſumpta.

94 Hanc tamen cum aliis ſcriptoribus Fr. Petrus tenuit; ſed annum perſecutionis cœptæ prudenter omiſit: quin potius Cap. 9 cœptam indicat *iis temporibus, quibus ſanctæ Romanæ Sedis B. Silveſter Pontificatum tenebat*, id eſt, ante annum 335 quo hic obiit: & conſequenter, cap. 28 deſcripturus Maxentii exitum infelicem, ſecutum immediate poſt mortem Sanctæ, narrat, quomodo idem tyrannus, intelligens Conſtantinum, ædificata Conſtantinopoli (cujus dedicatio celebrata fuerat anno 330) tendere in Illyricum, ex conſilio & cum auxilio Maximiani Galerii fratris ſui, & filii ejus Maximiani, in Aſia regnantium, moverit cum exercitu Romam, occupaturus Italiam: ſed ab occurrentibus ſibi Conſtantino & Licinio victus ad Pontem Milvium, ac Tiberi merſus ſit; unde extractum agnitumque corpus, ablatum à dæmonibus fuerit.

95 In his quantæ ſint abſurditates, quis non intelligat? qui ex Cæſarea hiſtoria didicerit, Maxentium fuiſſe filium Maximiani Herculii; Maximianum Galerium, generum Diocletiani, extinctum eſſe an. 313: cum Maxentio nihil negotii vel controverſiæ

ſiæ habuiſſe Licinium, ſed contra Maximinum, non ex Maximiano Galerio, ſed ex hujus ſorore natum, quem ipſe Diocletianus, urgente Maximiano Galerio, Cæſarem dixerat. Hunc Licinius ſibi inſidiari compertum & palam inſurgentem; prælio vicit fugavitque: unde is idola deteſtatus, à quorum Sacerdotibus deceptus fuerat, ſeipſum veneno interemit Tharſi in Cilicia an. 313. Poſt hæc tam infeliciter de Maxentii exitu concinnata, proſequitur Petrus hiſtoriam Conſtantini & Licinii, hujus exitum, illius monarchiam, lepram, baptiſmum, lapſum, & trium filiorum ſucceſſionem; ubi etiam tres Euſebios diſtinguit, Nicomedienſem, Cæſareenſem, & Vercellenſem: catenus bene; ſed male cum poſtremum facit auctorem Chronici, quod procul dubio fuit Cæſareenſis; & cum fabuloſis S. Silveſtri Actis fidem adhibuit.

96 Aſt quorſum, inquies, tam fuſe deducta hæc, ad 25 Novembris pertinentia, de ætate deque imperitia Auctorum, qui Legendam S. Catharinæ ſcripſerunt? Primum quidem, ut in veteri Hiſtoria non multum, & in noſtris Sanctorum Actis legendis minus etiam verſati, atque extra Breviarium ſuum per parum ſcientes, modum noſtrum procedendi intelligant; ac videant, non, ex eo quod nunc vel olim inſertum aliquid Breviario ſit, æſtimandam Hiſtoriæ cujuſcumque ibi delibatæ veritatem; ſed aſſurgendum paulatim ad primos cujuſque relationis fontes; qui ſi denique comprobentur lutulenti ac fabuloſi, nihil purioris certiorisque veritatis derivaſſe potuerunt in conchas, talium aquarum receptrices niſi quatenus dederint auſam veroſimiliora conjectandi. Deinde, ut labor impenſus, iſtis tam operoſe requirendis ante tempus, ſerviat poſteritati Novembrem elaboraturæ; ac denique, ut Tu, Rev. Pater Sebaſtiane, aliquid hinc proficias, poſito præ oculis paradigmate inveſtigandæ dimetiendæque veroſimilitudinis, majoris minoriſque; non tam ex Breviariis, quam ex Auctoribus unde Lectiones Breviariorum ſunt acceptæ.

97 Hoc ut à Tua Patern. obtineam facilius, ſimulque demonſtrem, ſuperioribus ſeculis nimis quam familiare fuiſſe, viris etiam probis & religioſis, Sanctorum geſta ex ſuo ingenio interpolare; exemplo tibi ſit veſter Baptiſta Mantuanus, vir multis titulis Tibi mihique venerabilis, ſed (ut alibi dixi) Poëta quam Hiſtoricus melior. Hic non ſatis cautus ad habendam S. Catharinæ Legendam de fictione ſuſpectam totam, ſumpſit eam in argumentum Heroici poëmatis, bene longi, & in tres libros diviſi, quod vocavit Parthenicen ſecundam, nam prima fuerat de Deipara. Melius tamen quam Auctores Legendæ verſatus in Romana Hiſtoria, cavit, ne Coſtum, vel Regem Alexandriæ faceret, vel fratrem Magni Conſtantini. Quid ergo? Utrumque ſciens eſſe patenter falſum, de ſuo ingenio commentus eſt aliquid, ſi non verius, ſaltem veroſimilius; & interrogatam de ſuo genere Virginem ſic reſpondere tyranno fecit:

98 —— Genus eſt illuſtre meorum:
„ Majores etenim ſceptrum geſſere, meâq;
„ Sunt Reges in ſtirpe decem; Lagus omnibus auctor,
„ Primus Alexandri miles ... Ptolomæus ab illo
„ Naſcitur .... Ægypti, Libyes, Arabumque potitus
„ Imperio quondam: manſitque in ſtirpe nepotum
„ Ducentos quadraginta ſuper (niſi fallimur) annos,
„ Aſt ubi Romanam Superis extollere gentem,
„ Et Libycas viſum eſt bellis ardentibus urbes
„ Vertere; mutati Reges. Tum Regia proles
„ Interiit. Tunc arva meus vicina tenebat

 „ Ætho-

„Æthiopum campis atavus præfectus Erembis,
„Dux animis armiſque potens, Regique propinquus
„Sanguine, ſupremi vigilans cuſtodia regni.
„Qui poſtquam ſero audivit ſublata ſuorum
„Sceptra; dolens, longe Æthiopum ſeceſſit ad urbem:
„Et perſæpe pater Reginæ Candacis illo
„Contrivit ductore vagos Garamanthas ....
„Quartus ab hoc Coſtus, genitor mihi; doctus & ipſe
„Militiam: verum patriæ telluris amore
„Ductus, ad antiquos rediit cum prole penates ....
„Hinc genus ipſa traho, patri nata unica Coſto.

99 Ptolomæi Lagi poſteros, Ægypti Reges, eorumque ſucceſſionem, in Cleopatrâ, ab Octaviano Auguſto victâ, extinctam, norunt etiam pueri. Candacem Æthiopum Reginam oſtendit Lucas in Actis Apoſtolorum: ſed quod ex Regibus Ptolomæis natus S. Cathrinæ atavus ſit; & quod extremæ Ægypti Præfectus, fugerit ad Reginæ Candacis patrem; ac factus ei belli dux Libyes terrâ, Indos mari ſubegerit; quodque ejus pronepos Coſtus Alexandriam redierit, regia prorſus opulentia auctus; ac denique quod filia quatuordennis aut quindennis (nam 18 nata dicitur cum Martyr obiit) Athenas ſtudiorum cauſa miſſa, per omnes Philoſophorum ſcholas tranſierit; Europaque univerſa uſque in Scythiam & Britanniam, Africam quoque parvagata ſit; ficta quidem ingenioſe ſunt, ſed non contra veriſimilitudinem, quam ſolam obſervare debet Poëta. Tantum adhibeatur moderatio; & Poëma, non Hiſtoriam texi conſtet: quod non videtur conſtitiſſe duobus Mantuani Scholiaſtis Julio Badio Aſcenſio, & Sebaſtiano Murrhoni, operoſiſſimos, nec ſane ineruditos in Mantuani opera texentibus commentarios.

100 Romana antiqua Breviaria ſic ordiuntur Lectiones ſuas: *Regnante Maxentio Cæſare, in urbe Alexandria erat puella .... Coſti quondam Regis unica filia.* Veteribus ſubſtitutæ novæ, nihil habent de patre; tyrannum autem nominant Maximinum, eum ſcilicet, quem anno 304 aſſumptum dixi, & ſcimus in Oriente perſecutionem ſuſcitaſſe; ſed Conſtantini Liciniique litteris abſterritum, brevi ad eadem ceſſaſſe. Hujus interim crudelitates deſcribit Euſebius, lib. 8 cap. 27, ſed juxta Valeſium c. 14, poſt multa narrans; quomodo *mulier una Chriſtiana inter alias Alexandrinas, tum ob ſplendorem generis ac divitias, tum ob ſingularem doctrinam celeberrima, ſed quæ modeſtiam ac pudicitiam his omnibus præferebat; cum ceteræ a tyranno violatæ fuiſſent, effuſam atque effrenatam Maximini libidinem virili quadam animi celſitudine dejecit. Hanc enim cum tyrannus ſæpius interpellaſſet de ſtupro, obtruncare quidem illam, mori utique paratam, non ſuſtinuit, eo quod crudelitate ſuperior eſſet cupiditas; ceterum bonis omnibus ſpoliatam, exilio damnavit.*

101 His lectis Baronius ad an. 307, inductus eſt ut crederet, ipſam fuiſſe Catharinam; cujus ſpecies, genus, opes, doctrina ita paſſim laudantur in Legendis: neque credibile exiſtimavit, ejus exilio contentum fuiſſe tyrannum; ſed putat ex Sinai monte, quo ſeſe receperat, retractam ejus juſſu, martyrium conſummaſſe, corpuſque relatum in montem fuiſſe. Agit quidem præcitato loco Euſebius, de Maximini & Maxentii crudelitatibus ac libidinibus ita conjunctim, ut facile fuerit curſim legentis confundi memoriam, & utriuſque ſcelera permiſceri, ita ut quod adſcribendum Maximino erat, ſuggereret illa quaſi adſcriptum Maxentio, Sed non ita facile creditu eſt, Euſebio, Conſtantini Magni juſſu omnes Mar-

Martyrum memorias ſcrutato,& tam diſtinctè Alexandrinæ iſtius exilium edocto, non etiam innotuiſſe ejuſdem cædem, aut, ſi innotuit,prætereundam iſto loco fuiſſe; maxime ſi eam præceſſerint multa tormenta & miracula, qualia narrat Legenda.

102 Hoc tamen non admiratur Baronius de Euſebio,qui etiam nomen Sanctæ ignoravit,quod *Dorothea* fuiſſe ſcivit docuitque Rufinus lib. 8 cap. 17; & unde abſterreri poterat ab iſta conjectura firmanda. (nam quæ convenientia nominum inter *Dorothea & Hecaterina,*(ſive *Aicaterina?*) eo negat ſe moveri: *nam nomen Hecaterinæ, quod ab Hecate derivatum eſſe videtur,* inquit, *inditum illi fuiſſe apparet,cum adhuc Gentilis eſſet; factam autem Chriſtianam (ut de multis accidit) mutaſſe nomen,& dictam eſſe Dorotheam,ſed priori nomine magis notam.* Denique,ex eo quod idem Rufinus non dicat bonis ſpoliatam & ita actam in exilium; ſed quod intellecto diſcrimine non tam vitæ quam pudoris,*omnibus virgo pudiciſſima facultatibus ſuis domoque & familia derelicta,noctu clam,cum paucis fidiſſimis famulis,& cum amiciſſima ſibi comite caſtitate diſceſſit, atque illuſum tyrannum, vanum amentemque reliquit:*ex tali,inquam, fuga, à Rufino aſſerta, credit idem Baronius, *ipſam montes Arabiæ* (quos inter nominatiſſimus Sinai) *petiiſſe.* Ad aliquem ſane Arabiæ montem frequentes confugiſſe Chriſtianos, tempore perſecutionis Decianæ, teſtis eſt S.Dionyſius Epiſcopus Alexandrinus,apud Euſebium lib.6 cap.34 ſecundum veterem diviſionem, ſecundum novam Valeſianam cap.42, quorum multi iſtic à Saracenis capti & in ſervitutem abducti ſint.

103 Fateor,hæc non incongrue dici; nec poſſum non laudare ſapientiſſimi ſcriptoris judicium, de vulgatis S. Catharinæ Actis ſcribentis ea,quæ non modo hiſce, ſed aliis paſſim ſimilibus omnibus applicata vult, dicens: *Cum doleamus ab Euſebio prætermiſſa multa,magis angimur ab Auctore incerto,quo fuſius, eo minus fideliter quam par eſt,Acta ejuſdem nobiliſſimæ Martyris fuiſſe conſcripta. Præſtat namque in rebus geſtis Martyrum, aliorumque Sanctorum, multa deſiderari,quam omni ex parte nutantia plurima cumulari. Melius enim conſulitur eccleſiaſticæ veritati,rerum quæ non ſunt adeo exploratæ ſilentio, quam mendacio aliquo, veris licet admixto, atque adulteratæ orationis eloquio. Nam in illis, quantumlibet paucis, ſed veritate ſubnixis, animus acquieſcit; & ex iis quæ certa accipit,cetera novit mente concipere, meditari, ac ferme oculis contemplari, quæ veriſimilis conjectura,annuens veritati, demonſtrat: in his plane accidit, ut aliquo vel levi mendacio ſemel offenſus legentis animus nutet in reliquis,atque vacillet in veris; nec valeas tuto firmoque pede conſiſtere, ſed vera quoque ſuſpecta habeas,qui in mendacium ſemel impegit.*

104 Utinam hæc,quam diſerte,tam vere dicta,alte in animum dimittas,Pater Rev. indeque æſtimare incipias, quid ſentire poſſint harum Reſponſionum lectores de tua Exhibitione,convicta tot mendaciorum in me accuſando,tantæque pervicaciæ in fabulis,quantumvis certo ratiocinio jam patefactis,mordicus ſuſtinendis. Si ego,priuſquam ſuam de Catharina conjecturam declaraſſet Baronius, & manentibus adhuc veteribus Lectionibus (ſicuti adhuc immutatæ manent,pari aut majori ratione mutandæ lectiones, de Sanctis,Martha,Dionyſio aliiſque nonnullis) ſi,inquam, Lectionibus adhuc manentibus, his incredulus ego primus fundaſſem in prænotatis Euſebii & Rufini locis conjecturam talem; eamque Breviarii ſententiæ præferens,dubiam feciſſem S.Catharinæ paſſionem ſub Maxentio;quomodo contra me inſurgeres, Pater Rev.? quam grandibus cachinnis exploderes, quantis conviciis proſcinderes conjecturalem

Hiſtoricum? Nunc quia id fecit Baronius,& eum, quoad Maximinum Maxentio ſubſtituendum, ſecuti ſunt reformatores Breviarii, certa tibi videtur veritas,& omni acceptione digniſſima. Quid autem, ſi cum Joanne Molano, in Hiſtoria ſacrarum imaginum lib.3 cap.5 apud Quareſmium pag.1013, Maxentium dixiſſem, non fuiſſe Imperatorem, ſed ipſiuſmet Catharinæ patrem, qui fidei cauſa in filiam ita ſævierit, ideoque pingatur ejus pedibus ſubſtratus; an non hoc rurſum eſſet totam Legendam evertere, aut eam confundere cum Legenda S.Barbaræ? Probat interim hæc Molani, æque ac Baronii conjectura, quam incerta ſint omnia de S.Catharina, præter cultum corporis in monte Sinai,& præter miracula ad ipſum atque ad ejus Reliquias variis locis patrata.

105 Conatum Molani laudo, uti & animum, contra fabellas quantumvis vulgo gratas receptaſque firmum; non tamen laudo conjecturam talem, quæ omnem nobis facultatem tollit, ſtatuendi aliquid de eo tempore quo veroſimiliter paſſa ſit Sancta;& quæ privato homini, quamvis potenti, qualem ipſe ſupponit fuiſſe patrem, tribuit poteſtatem ita publicæ & quaſi judiciaria poteſtate ſæviendi: magiſque propendeo in conjecturam Baronii, quæ Maximinum ſubſtituit pro Maxentio; tormenta vero, quæ iſte intulerit aut paraverit Virgini, indiſcuſſa relinquit, neque negans omnia; neque ſingula, ſicuti dramatis in modum deſcribuntur, ſuſcipiens. Non etiam diſplicet Mons Sinæus, non diſtans ab Alexandria itinere viginti dierum, ut habet Legenda, ſed leucis horariis ſaltem 40, per aſperam ſolitudinem emetiendis. Fateor tamen me laborare in applicandis S.Catharinæ locis, Euſebii, atque Rufini, non obſtante tam explicita nominis *Dorotheæ*, non *Catharinæ* nuncupatione, & commoditate plurium Arabiæ montium, multo viciniorum, ac Saracenorum incurſibus magis expoſitorum.

106 Certe haud facile eſt ſeculis illis invenire exempla eorum, qui nomen in baptiſmo mutarint; nedum ex tali, quam Baronius præſumit, cauſa. Nam ſumpta à diis Gentilium nomina, adeo erant tam Chriſtianis quam Paganis communia, ut nemini videantur horrori fuiſſe quantumcumque pio. Sic Jovios, Jovinos, Jovianos à *Jove*; Diogenes, Dioſcoros, Diodoros, à Græco Διὸς; Heraclios & Herculanos, Herculios ab *Hercule*, Ἡρακλεῖ; Athenagoras, Athenodoros, Atheneos ab Ἀθήνη, *Minerva*; Apollonios, Apollodoros ab *Apolline*, Hermogenes, Hermagoras, ab ἑρμῆ Mercurio; Artemios Artemidoros ab *Artemide* ſeu *Diana*; alioſque innumeros Sanctos ab aliis numinibus dictos fuiſſe. Quid quod ἀπὸ τ̃ ἑκάτης (Proſerpinam Latini appellant) non recte derivetur αἰκατερίνα. (ſic enim Græce ſcribitur) quin potius videatur barbarum eſſe nomen, ex lingua forſan Ægyptia vel Arabica, certe non pure Græca; adeo ut Virgini litteratæ & eruditæ barbariſmus potius quam paganiſmus potuerit in eo diſplicere. Sed quis credat, Rufino diverſum ab uſitato nomen indicatum fuiſſe, niſi fortè (quod non exiſtimo) eadem fuerit, barbari ac Græci nominis etymologia, *Donum Dei* vel *divinitus donatam* ſignificans Denique juſtum ſemper manebit dubium de illa Rufini Dorothea, quæ ſic Alexandria profugit, an unquam ex ſuo qualicumque receſſu retracta fuerit,& non ſervata quoad ceſſaret perſecutio, ac deinde redierit Alexandriam, (uti quam plurimi Epiſcopi, aliique tam eccleſiaſtici quam laici) glorioſæ confeſſionis, non martyrii titulo illuſtratura Eccleſiam,& ideo nullis Faſtis hactenus adſcripta.

107 Si conjecturis uti hîc vellem, haud ægre comminiſci poſſem varias, nihilo magis fundatas, ſed forte veroſimiles magis apparituras eruditis. Unam accipe. Coluntur

tur Romæ, ob allata illuc poſt paſſionem corpora, S. Bonifacius civis Romanus, Tarſi in Cilicia; S. Gorgonius, Diocletiani domeſticus; ſanctique Cyprianus & Juſtina, Nicomediæ in Bithynia paſſi; cur non etiam potuit aliqua S. Catharina Virgo, Alexandriæ nata, ſub Maxentio fuiſſe Romæ decollata; cujus corpus ab Arabibus aliquot fidelibus ſublatum cum capite, ab iiſdem, vel propria quadam ratione ductis, vel cælitus monitis, deportatum ſit in ſummitatem montis Sinai, ibique depoſitum, ſculpto in rupem Epitaphio hujuſmodi; *Aicaterina, Virgo Alexandrina, Martyr ſub Maxentio*? Numquid tale Epitaphium, poſt aliquot ſecula lectum, potuiſſet parere ſupra explicatam Legendam, nullâ aliâ rerum geſtarum prælucente notitiâ? Ita autem ſalvaretur, quæ præcipuam alias habet difficultatem, urbis Alexandrinæ cum tyranno Maxentio compoſitio. Conjectura eſt, & amplius nihil; ſicuti nec præfatæ omnes quare nihil amplius ei tribui volo: accipiat eam unuſquiſque ut libuerit.

108 Noverit etiam curioſus Lector, hoc de Paſſione S. Catharinæ dubium, nequaquam novum eſſe. Nam Doctor Gobelinus Perſona, ab annis ferme trecentis Decanus Bilfeldenſis & Officialis Paderbornenſis, auctor Coſmidromii, ad annum uſque 1418 perducti, ſexta Mundi ætate cap. 14 poſtquam ex Euſebio, ſeu potius ex ejus interprete & interpolatore Rufino narraſſet quæ habet ille de Alexandrina Dorothea; *Miror*, inquit, *quare idem Euſebius factum prædictæ Virginis ſic admiratus, de B. Catharina Virgine (cujus agonis certamina, ſi vera ſunt quæ de ea narrantur, apud Alexandriam iiſdem temporibus acta, conſtat ſupra aliarum Virginum agones merito eſſe collocanda) nihil omnino ſcripſit. Maxime cum eumdem Euſebium iiſdem temporibus, in ipſis partibus ultramarinis conſtet extitiſſe; & intentionis ſuæ in libro prædicto dicit eſſe; martyria ſuis temporibus recepta ab Eccleſiâ, declarare; quomodo potuiſſet facta ipſius ignoraſſe, circa quam inter cetera tam excellens miraculum foret actum, quod corpus mortuum angelico ductu per aëria ad locum remotum tranſlatum ſepeliretur? Nec ſolum miror Euſebium, verum etiam Hieronymum & Bedam, quorum uterque in partibus ultramarinis degens, magnam fecit diligentiam de Paſſionibus Sanctorum perquirendis, & neuter eorum, Hieronymus in Kalendario, Beda in Martyrologio memoriam facit de S. Catharina. Imo libri antiqui apud nos, nec nomen B. Catharinæ in Kalendario, nec Officium Miſſæ in Sacramentario continent. Et quod me maxime vertit in dubium, eſt, quod ubicumque de ejus paſſione quidquam legi vel audivi, legi & audivi Maxentium eam Alexandriæ occidiſſe: quem nullam poteſtatem ibidem ex libris authenticis & hiſtoriis famoſis tunc conſtat habuiſſe; ſed Romæ, per totum tempus quo tenuit imperium ſeu tyrannidem, reſediſſe.* Hactenus Gobelinus recte omnia, tamen in Beda, qui pedem numquam ab Anglia extulit, hallucinatus, forſan propter librum de locis ſanctis; quem ſcriptum narrat ab Adamnano, non ſicut ea vidit ipſe, ſed ſicut ei retulit S. Arculphus illuc peregrinatus.

109 S. Catharinæ jungit Accuſatio S. BARBARAM, quam paucioribus licet perſtringere, quia circa eam minus luxuriavit fabulatorum licentia. Ejus prima celebritas debetur Leoni Philoſopho, Græcorum Imperatori, qui ab anno 886 ad 912 regnavit, eique extruxit Conſtantinopoli ædem, oratorio S. Pauli annexam, utique poſt corpus illuc allatum; quod corpus poſtea Legati Venetorum dono acceperunt, & an. 1003 in capellam Ducalem attulerunt; unde anno 1109 tranſiit ad eccleſiam Monialium S. Joannis Evangeliſtæ;

& nunc, una cum eccleſia & conventu extinctorum Crucigerorum, eſt ſub cuſtodia noſtræ Societatis.

110 Ejus neque Euſebius, neque ullus veterum Græcorum meminit: quare nec credibile eſt, quod dicunt aliqui, ipſam ab Origine fuiſſe imbutam fide Chriſti, aut ſeculo quarto notam publico cultu: quomodo autem innotuerit obſcurum eſt. Imo nec definire auſim, utrum *Barbaræ* nomen proprium ſit, an vero anonymæ Virgini poſt paſſionem inditum, quia ex Barbaria in Græciam adducta ſit. Certe tam inuſitatum fuit tribus primis ſeculis nomen iſtud, ut inter quatuor eoque amplius Martyrialium nominum millia, quot continet Hieronymianum antiquiſſimum Martyrologium, ex Euſebii collectaneis (ut creditur) ſumptum, Gobelino dictum Kalendarium, nec ſemel quidem inveniatur aliqua *Barbara*. Non invenitur etiam in antiquis ullis Latinorum Martyrologiis. Bedæ, Flori, Uſuardi, Adonis, quæ omnia habemus genuina ac pura; ſed ſolum in nonnullis diu poſt auctorum ſuorum mortem deſcriptis, varieque interpolatis additum legitur.

111 Paſſionem ejus, teſte Allatio lib. de Symeonum ſcriptis pag. 113, ſcripſit S. Joannes Damaſcenus; vixit autem Damaſcenus circa medium ſeculi 8, in multis pie credulus, ſicuti apparet ex iis quæ ſupra notavimus de Trajano, per S. Gregorium ab inferis liberato, aliiſque hujuſmodi. Plures deinde alii, ſed poſterioris ætatis Græci, ac nominatim Georgius Grammaticus & Arſenius Corcyrenſis (ut eſt apud eumdem Allatium pag. 90 & 92) ſcriptis Græce Encomiis S. Barbaram ornarunt. Hæc Encomia necdum vidi, ſed id quod Damaſceno tribuitur, & aliud quod habemus ex manuſcripto Cæſareo, cum nullam faciant avecti aliò corporis mentionem, videntur eſſe antiquiora. Dicunt autem hæc, S. Barbaram cum S. Juliana paſſam, adeoque Nicomediæ in Bithynia; *ſepultam autem in loco qui vocatur Heliopoleos* (ejus in qua nata etiam & commorata fertur) XII *ſere milliaribus* (id eſt quatuor horarum itinere) *ab urbe Euchaitarum*. Urbem hanc Epiſcopalem in Helenoponte fuiſſe, vicinam Amaſeæ, docet Janningus Tom. 1 Junii, ubi de tribus S. Dorotheis num. 23: adeoque longe abeſt Heliopolis illa, ab hujus nominis Cœleſyriæ urbe nominatiſſima, media inter Damaſcum & Tripolim: quæ tamen etiam ipſa videtur ſibi Barbaram arrogaſſe. Quid enim aliud Damaſcenum moviſſet Encomium ſcribere, niſi quia illa colebatur etiam in Syria, ubi vivebat & ſcribebat Damaſcenus, tamquam ibi nata?

112 Erat ergo ignobilis locus Heliopolis illa in Euchaitis, ubi S. Barbaræ corpus quieſcebat: in ipſa autem Metropoli quieſcebat Theodorus Martyr, unde & nomen accepit ut Theodoropolis diceretur. Cur autem veroſimile non ſit, eumdem, qui S. Theodori Acta fabuloſa ſcripſit, vel alium ejuſdem genii & ingenii Euchaïtam, etiam compoſuiſſe Acta S. Barbaræ? Ut enim pro illis mutuatus eſt ex Actis S. Georgii, hujus cum dracone pugnam, & Andromedæ ac Perſei fabulam imitatus; ſic in concinnanda S. Barbaræ paſſione, videtur præ oculis habuiſſe fabulam Danaës, quam pater ſuus, filiæ caſtitati conſulturus, turri æneæ fingitur incluſiſſe. Sic enim hic inducitur Deoſcorus quidam, vir paganus ac potens, cuſtodiendæ filiæ, dum matrimonio jungeretur, turrim fabricaſſe: ſed cum occaſione tertiæ feneſtræ, Barbara jubente adjunctæ duabus à patre in balneo deſignatis, hanc eſſe Chriſtianam intellexiſſet, furore percitus voluit filiam interimire. Additur autem quod huic, patrem fugienti, aperiens ſeſe rupes, tranſitum præbuerit: ipſa tamen à paſtoribus duobus prodita, & à patre comprehenſa adductaque ad Præſidem

Marcianum, poſt varia tormenta permiſſa ſit poteſtati patris, qui eam manu propriâ decollaverit; mox fulmine perculſus, & rapto à dæmonibus corpore diſparens: & hæc omnia facta feruntur tempore Maximiani Imperatoris, collegæ Diocletiani.

113 Qualia ſint S. Julianæ Acta, & quomodo fabricata, licebit ad 16 Frebruarii in hujus Supplemento quærere, paulo ſeverius quam fecit Bollandus, ad Paſſiones diu poſt ſcriptas aut fictas indulgentior: plurium enim ſimilium inter ſe collatio, multa nunc prodit, quæ primo ſingulorum aſpectu olim non apparebant. Videtur tamen prior ſcripta Paſſio S. Julianæ, & ex hac ornata Paſſio S. Barbaræ: nam etiam ipſa Juliana dicitur à patre ſuo in mortem tradita, per eadem prægreſſa ſupplicia; ſolaque differentia eſt in modo converſionis & auctore cædis: quarum circumſtantiæ, adeo mirabiles, an non ſint potius adinventæ poëtice, quam hiſtorice traditæ, prudens Lector diſpiciat.

114 Ego dubitationis meæ circa Sanctarum Catharinæ & Barbaræ Acta cauſam reddo ſummatim hanc, quod ſeculis tot prægreſſis ignota, neque divinitus revelata, non ſint talia, quin citra detrimentum pietatis Chriſtianæ poſſint vocari in dubium: neque timeo ne ſic progrediendo efficiam, quod timendum ſuggerit Accuſator, *ut omnia pene Sanctorum Acta redantur incredibilia*. Quid enim ſunt iſtiuſmodi pauca, reſpectu infinitorum aliorum, quæ ex certiori ſcientiâ probantur fuiſſe conſcripta? Barbaræ (ut jam dicere cœpi) nomen aſcititium mihi videtur: mortem credo pro fide obitam Nicomediæ, corpus tranſlatum Heliopolim ſtatim à paſſione, vel ibi inventum ſeculo 7; poſtea autem compoſitam Legendam, qualem fingere ſcivit Auctor ad ciendam admirationem audientium, non qualem vera traditio adduxerat; ab ipſius porro poëtæ, magis quam hiſtorici, ingenio eſſe turrim & balneum cum tertia feneſtra, & pleraque tormenta, ac mortem manu patris illatam & divinitus vindicatam, eodem cum anima & corpore à dæmonibus ſublato, videor merito poſſe ſuſpicari.

§. XV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Vitam S. Suiberti ab omnibus receptam, explodit tamquam fabulam.

RESPONSIO.

115 VEnerabilis memoriæ P. Joannes Bollandus, non jam amplius tiro in opere ſuo, ſicut erat cum à Zegero Pauli Carmelita ſcriptam Vitam S. Teleſpori permiſit initio ſui Januarii inſerii) ſed annis omnino 30 expletis eo in ſtudio; Vitam S. Suiberti, S. Marcellino ſocio ejus adſcriptam, & Epiſtolam de Canonizatione ejuſdem, ſub nomine S. Luidgeri Epiſcopi editam, prolixo faſtidioſoque labore examinavit reprobavitque; ſicut docent Commentarii de illis reperiendi ad 1 & 26 Martii. Ita ſcriptum legi in Vita Bollandi num. 142 negare non potes, Rev. Pater. Ego autem eam Vitam ſcripſi multo prius, quam de examinandis, nedum de refutandis Carmelitarum opinionibus cogitarem. Interim eruditiſſimas illas lucubrationes, quarum tunc

tunc necdum capax eram, adſcribere mihi ad invidiam voluiſti; & omiſſis invictiſſimis evidentiſſimiſque argumentis, quibus vir ille tam eruditus demonſtravit iſtarum pſeudepigrapharum ſcriptionum impoſturam, ſatis habes quærere, an tolerabile ſit *fabulas* dici, *ab omnibus communiter receptas* hiſtorias.

116 Tolerabile id aliquando eſſe, imo laudabile, videtur doctiſſimo Mabilioni, qui de Sancto iſto ſcripſit elogium Hiſtoricum, parte 1 ſeculi ſui 3 pag. 259, per hæc verba, *In collectione Surianâ edita eſt Vita. Hæc, Marcellinum, Sancti (ut prefertur) ſocium fuit mentita auctorem, viriſque eruditis non paucis, Baronio, Bellarmino, aliiſque probata: dein ſequioribus ſuſpecta eſſe cœpit. Demum, detractâ Marcellini larvâ rejecta eſt à multis; nuper vero in Martio Bollandiano tam validis momentis confutatum eſt impoſtoris hoc figmentum, ut nemo tam apertis Pſeudo-Marcellini mendaciis fidem habiturus ſit impoſterum.* De litteris autem ad Canonizationem ſpectantibus pag. 243 ait, quod ſint *Pſeudo-Marcellini, infeliciter mentientis*; quodque *eas jam rejecerunt viri docti complures ..... omnium vero eruditiſſime Socii Bollandiani. Hunc movent, ſtylus ac genius auctoris, fabulam totus ſpirans*; Indulgentiarum *ac* Canonizationis *nomina, prepropere uſurpata, quæ vix ante ſeculum* 13 *audita*, Monaſterienſis *Epiſcopi*, Studii Bononienſis, Confratris *paſſim*, Angier *pro Andecava urbe, & quædam alia recentiora item vocabula. Quid quod Leonis Papæ Electio à Cardinalibus facta dicitur; quod iidem* Cardinales *præferantur Archiepiſcopis. Confer litteras Pauli I apud Baronium, quibus ſubſcribunt Epiſcopi ante* Cardinales. *Multa alia pugnant cum veritate hiſtorica, veluti illud quod ... Leoni Papæ tribuitur diuturna mora in Galliâ, ad canonizandum S. Suibertum: cum ex Eginhardo conſtet ad annum* 804, *Leonem Papam* ſubito ad Imperatorem *Carolum Magnum*, perveniſſe; nec niſi dies octo manſiſſe apud illum, *moxque* Romam repedaſſe .... Denique *Conjicimus*, inquit Mabilio, *S. Suiberti corpus è terra levatum fuiſſe auctoritate Leonis Papæ IX. quando Coloniæ ab* Hermanno Archiepiſcopo exceptus eſt; *quo eodem itinere* B. Gerardum, Leucorum Tulli Antiſtitem, in numero Sanctorum computandum *ſtatuit.*

117 Hæc ille, nihil reformidans loco convicti mendacii, ſuam ſubſtituere conjecturam: id quod à me fieri, cum nihil veroſimilius ſuppetit, tam ægre pateris, exſufflaſque, Pater Rev. Neque à tali conjectura, contra ſuos Werthinenſes Benedictinos ſuſtinenda, dimovit Mabilionem longi præſcriptio temporis, qua illi nituntur, vel codicum apud eos veterum multitudo: neque ſe putavit honori ſui Ordinis derogare quidquam, agnoſcendo impoſturas infelicis iſtius ſeculi, & multa mea alias dicta confirmando: ob quæ illum quoque poſſis, Rev. Pater, pari jure quo me Apoſtolicæ Sedi reum ſiſtere, cogereque ut, ſe defendat, ab auctoritate Romani Martyrologii, Suibertina Acta probantis, ut ais, quaſi illud probatum ſit, quoad ſingulas clauſulas, & nuſquam corrigibile.

§. XVI.

§. XVI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius martyrium S. Felicis Papæ aſſerit eſſe confictum à Luciferianis ſchiſmaticis.

RESPONSIO.

118 DUorum intelligi poſſum hic accuſari, tum quod *confictum* aſſeram Martyrium S. Felicis, tum quod confictum *à Luciferianis*. De poſteriori nihil videtur curare Accuſator meus, cum abſolute neget, confictum eſſe Martyrium iſtud. Neque ego magnoperè nunc curo, à Luciferianiſne ſchiſmaticis, ut mihi veroſimilius viſum fuit, an ab aliis confictum ſit; dummodo obtinuero, confictum eſſe. Si deinde de auctoribus fictionis diſputare libuerit Paternitati veſtræ, præſto ero. Primam accuſationis partem, de negato à me Martyrio Felicis, putas te, nullo aſſertionis meæ argumento retuſo, eviciſſe ex Martyrologio Romano, ad diem 29 Juli. ut *Martyrem & gladio necatum* colente S. Felicem Papam II; *cujus Reliquiæ* (uti addis) *quaſi miraculoſe inventæ ſunt in arca marmorea, cum hoc titulo: Corpus S. Felicis Papæ & Martyris, qui damnavit Conſtantium.* Et pergis: *Ita etiam Baronius, Uſuardus, Ciacconius & alii Scriptores præclariſſimi.*

119 Scio, & ſcivi, cum argumentum hoc tractarem. auctores quos mihi citas, ſtare à Martyrio Felicis: nihilominus, ſalva tantorum virorum pace, æque ac *aliorum ſcriptorum præclariſſimorum*, quos non nominas, ac tua ipſius, Rev. Pater; ab ipſis recedendum putavi, in quantum adſtruunt Martyrium Felicis cruentum: quòd ego cruentum fuiſſe nego, tractus in hanc ſententiam gravioribus argumentis & auctoritate contemporanea, quæ tu, Rev. Pater, ne elevare quidem conaris; & quia opinioni Baronii ac Martyrologorum ne micam quidem ulterioris probationis addis, recedo ab illis etiamnum; perſtiturus in ſententia, donec, quod tu præſtare non potuiſti, oſtendat alius eruditior, novis argumentis docens, *gladio necatum* fuiſſe Felicem.

120 Cur autem ſimpliciter me accuſas, & non diſtinguis inter Martyrium & Martyrium; uti ego diſtinxi? Falſum enim eſt, me ſimpliciter negare Martyrium Felici, cui tantummodo nego Martyrium per mortem violentam illatum. Duplex quippe Martyrii genus pro fide aut religione certantium prioribus ſeculis agnovit Eccleſia; aliorum quidem, qui violenta morte necebantur; aliorum vero, qui poſt perſecutiones aut carceres aliaſve ærumnas, Fidei, Religionis aut Juſtitiæ cauſa toleratas, tandem naturali morte decedebant. Primum Martyrii genus poſterioribus ſeculis fere ſolum tribuit Martyrii titulum, docente S. Thoma 2. 2. quæſt. 124 art. 4; *ad perfectum Martyrium requiri, quod aliquis mortem ſuſtineat propter Chriſtum.* Ibid. *Nec Martyrium proprie dicitur pro ſola tolerantia carceris vel exilii, vel rapinæ divitiarum; niſi forte quod ex his ſequitur mors.* S. Thomam cum ceteris Theologis ſecutus Baſſæus, verbo *Martyrium*, non dubitat hanc acceptionem vocare nunc communem.

121 Alterum Martyrii genus, ærumnæ ſcilicet pro Eccleſia, Fide, Religione &c. toleratæ, non minus tribuebat primis Eccleſiæ ſeculis titulum Martyrii, quam

Nn eum

cum tribuebat mors violenta: & ærumnas taliter paſſos, non minus quam violenter necatos, habitos ſemper & vocatos, haberique etiamnum & vocari Martyres in Eccleſia Romana, conſtat ex ſanctis Patribus, Catalogis Pontificum, Martyrologiis & Breviariis, etiam Romanis. Patres tibi citabit plures Theophilus Raynaudus, laudatiſſimus Carmelitis auctor, tomo 18 pag. 565 ſic loquens: *Quod pleriſque, etiamſi naturali morte exceſſiſſent, aptatus ſit Martyrum titulus, tantum ob exceptas propter Chriſtum ærumnas, in confeſſo eſt: ex eoque uſu S. Auguſtinus in Pſalmum 127 ad v.4, quemdam S. Felicem, qui ante admotos cruciatus ullos, exſtinctus in carcere fuerat, agnoſcit fuiſſe vere Martyrem. Sed explicatiſſime S. Chryſoſtomus*, *Oratione de Euſtachio Antiocheno*, quem non cæſum pro Christo, ſed tantum relegatum à patria, recte à ſe vocatum Martyrem dicit, utpote *qui non ipſe Martyrio, ſed ipſi potius Martyrium defuiſſet, multaſque propter Chriſtum ærumnas generoſe excepiſſet*. Hæc ſpeciminis loco ex Raynaudo, plures citante Patrum ſententias, eodem ſpectantes.

122 Idem neſcire poteſt ullus qui Lectiones Breviarii Romani legit atque intelligit; ut prætermittam Catalogos prædictos, è quibus Lectiones de Pontificibus fere deſumptæ ſunt; & Martyrologia, quæ hic Lectionibus iſtis conſentiunt. Colit enim Breviarium iſtud ut Pontifices *Martyres*, die 16 Januarii S. Marcellum, 27 Maji S. Joannem, 20 Junii S. Silverium; licet probe noverit & aperte dicat, violenta morta non obiiſſe. Et de Marcello quidem, quod cuſtodiæ beſtiarum deputatus, *loci fœditate multiſque ærumnis afflictus abdormivit in Domino*: de Joanne vero quod à Theodorico dolo accerſitus Ravennam, conjectus ſit in carcerem, *ubi ſqualore mediaque afflictus, paucis diebus ceſſit è vita*: de Silverio autem, quod exulans in inſula Pontia, poſtquam coëgiſſet multorum Epiſcoporum Concilium pro reſtituenda diſciplina eccleſiaſtica, *brevi incommodis ærumniſque confectus, obdormivit in Domino*. Hos inter ego *Martyrem* numero Felicem Papam II, & numeravi pridem eo ipſo in loco, ex quo me accuſas, quod ipſum Martyrem fuiſſe negem. Poſtquam enim Diſſert. 9 dixeram S. Felicem ſumma ab Arianis *affectum injuria*, ſic pronuntiavi Diſſert. ſequenti num. 7: *Dicatur ſane & Sanctus, & Papa, & Martyr, Felix: ſed dicatur eo ſenſu, quo alii plures anteceſſores ejus, in carcere vel exilio mortui. Ita enim dici, perſuadet ejus cultus in Martyrologio Uſuardi*, uti & hodierno Romano, *non eorum dierum aliquo, quo vel mortuus vel ſepultus fuiſſe ſcribitur*; *ſed quo S. Damaſo aliiſque ſibi adhærentibus viſus eſt præcipuam paſſus injuriam, privatione ejus Sedis quam trienno obtinuerat; dicatur, inquam, Sanctus, Papa, & Martyr Felix*, ſed ſenſu jam dicto.

123 Si tu, Rev. Pater, alio ſenſu Felicem Martyrem facis, quaſi violenter ipſam mortem ſubire coactus fuerit, cur me accuſas de Martyrio ei ſimpliciter negato, & non potius de negato ei tantum Martyrio, per violentam mortem illato? Deinde ſi hanc ei illatam prætendis accuſar do me; cur non probas talem mortem? cur non refutas argumenta mea quibus nego, violento Martyrio defunctum fuiſſe? Audivimus jam te dicentem, quod ſeculo ſuperiori arca mormorea inventa ſit cum hac inſciptione: *Corpus S. Felicis Papæ & Martyris, qui damnavit Conſtantium*. Quid tum? Admitto omnia: confirmant enim ſententiam meam, S. Felicem *Martyrem* eſſe: tuum eſt porro probare, Martyrem eſſe per mortem violentam; quod nuſquam dicit inſcriptio illa, nec tu

eviceris

eviceris, ſi oppoſitarum ſententiarum momenta appenderis bilance æqua. Dic, amabo te, ſi modo effoderentur ſimiles urnæ cum corporibus Sanctorum Pontificum, de quibus ſupra, Marcelli, Joannis, & Silverii, addita inſcriptione *Martyrum*; an propterea violentam mortem ſubierint iſti, quam non ſubierunt?

124 Citas præterea Martyrologium Romanum, quod *gladio necatum* dicit Felicem; & cum illo citas *Baronium*, *Uſuardum*, *Ciacconium*. Ego vero & alios tibi lubens ſuggero, ex quibus iſti ſua hauſerunt, Anaſtaſium Bibliothecarium, Librum Pontificalem & Catalogum Pontificum Romanorum, ſeculo, ut putamus, ſexto confectum, quem nos primi in lucem protraximus è manuſcripto Reginæ Sueciæ Chriſtinæ, recuſum deinde à Schelſtratio, & *ſecundum* indigitare ſolemus ad diſtinctionem alterius antiquioris, in Pontificatu Liberii deſinentis, quem appellamus *primum*. Sed hic obſervari convenit, quod prædicti Anaſtaſius, Liber Pontificalis, & Catalogus, ita inter ſe concordent in Vitis ſaltem Liberii atque Felicis, ut omnes præ oculis habuerint Auctorem à ſingulis diverſum; vel, quod mihi pronius videtur, priores duo Catalogum quem diximus ſecuti ſint, ac leviter interpolaverint: atque adeo quæ de uno iſtorum Auctorum ſeu ſcripturarum dicturi ſumus, de omnibus fere æqualiter accipi debent. Obſervari etiã intereſt, & bene notari, quod apud dictos Auctores in Vita Liberii pariter agatur, de geſtis Felicis; quodque mox in ſubjecta Vita Felicis propria, narrentur præmiſſis in Vita Liberii omnino contraria, ſaltem quantum attinet ad obitum Felicis, de quo diſputamus.

125 Dicit quippe Catalogus in Liberio, quod *Felix depoſitus de Epiſcopatu, habitavit in prædiolo ſuo, ubi requievit in pace* IV *Kalendas Auguſti*. In ipſo autem Felice; quod *capite truncatur cum multis Clericis & fidelibus occulte, juxta muros Urbis ad latus Formæ Trajani.* III *Idus Novembris; & exinde rapuerunt corpus ejus nocte Chriſtiani cum Damaſo Presbytero, & ſepelierunt in baſilica ſupraducta* (quam fecerat ipſe Felix) XVI *Kalendas Decembris. Ceſſavit Epiſcopatus dies* 38. Ubi nullus mihi conciliaverit iſthæc: *Felix requievit in pace*; *Felix capite truncatur*: Felix obiit *in prædiolo ſuo* (*via Portuenſi*, ut addit Anaſtaſius & Liber Pontificalis); Felix obiit *juxta muros Urbis ad latus Formæ Trajani*: Felix deceſſit IV *Kalendas Auguſti*; Felix deceſſit III *Idus Novembris*. Hinc & Baronius ad annum 357 n. 46 ait, in Libro Pontificali *de Felicis exitu diverſa plane ſcripta reperiri*; *dum in Liberio de Felice ſcribitur, depoſitum ab Epiſcopatu, habitaſſe in prædio ſuo via Portuenſi, atque ibi in pace quieviſſe 4 Kalend. Auguſti. Rurſum in eodem Libro, cum agitur de rebus geſtis ejuſdem Felicis, habetur, ipſum ob damnationem Conſtantii, obtruncatione capitis, Martyrio coronatum eſſe.* Et poſteaquam num. 49 dixiſſet in eodem libro Pontificali in Felice falſo aſſeri, Conſtantium ſecundo rebaptizatum ab Euſebio Nicomendienſi, ſic concludit: *At non hæc tantum, ſed & alia pleraque in eodem commentario*, ſeu libro Pontificali, *cum in Liberio tum in Felice habentur, quæ erroris facile redarguuntur; ac nonnulla obſcura mendiſque depravata, & aliqua inter ſe diſcrepantia, ut ex eis vix veritas aliqua elici poſſit atque firmari.*

126 Lubens aſſentior Cardinali, in illis de Liberio & Felice Commentariis aliqua eſſe, non modo *inter ſe diſcrepantia*, ut ait, verum & pugnantia; ſed fere tantum in iis, quæ Felicis mortem concernunt, & modo protulimus. Aſſentior etiam, *nonnulla obſcura mendiſque depravata* ibidem reperiri. Aſſentior denique, alia etiam plura illic *erroris facile redargui in Felice*, non item *in Liberio*, niſi ab eo qui violentam Felicis mortem

tem cum Baronio propugnat: qui vero hanc negaverit, vix inveniet in Liberio quod redarguat; præterquam forte quod illic legitur de Concilio 48 Epiſcoporum, tunc Romæ contra Arianos Urſatium & Valentem coactorum, quando ipſe Arianus Imperator Conſtantius in Italia verſabatur, & omnes Italiæ Epiſcopi ſubſcripſerant damnationi Athanaſii ab Arianis oppreſſi, pauculis exceptis, qui ſubſcribere fortiter recuſantes in exilium deportati fuerunt. Mihi certe iſtud Concilium tot Epiſcoporum, tali tempore, loco & cauſâ congregatum, non probatur ex ſolâ auctoritate iſtius ſcripti; uti pridem in Diſſertatione mea decima indicavi. Si vero dicere liceat, pro 48 Epiſcopis totidem Presbyteros Clericoſque cum Felice congregatos Romæ fuiſſe, & feciſſe quæ narrantur contra Urſatium & Valentem, nihil video in tota re quod magnopere improbari debeat.

127 Redeo ad Vitam Liberii, quam conſtat ex allatis contradictionibus cum Vita Felicis, non poſſe ejuſdem Auctoris eſſe. Utrimque enim pugnant, numquam inter ſe conciliandi, characteres hiſtoricæ veritatis præcipui, modus, locus, tempus, quibus obierit Felix. Unde & ſequitur, alterutrum ſcriptum neceſſario confictum eſſe & falſum. Utrum autem? Jam dixi, plures errores, præter contradictiones, redargui in Felice quam in Liberio; idque pridem notavi in Apparatu ad Chronologiam Pontificiam pag. 53, ubi cenſui de hac Felicis Vita, ipſam mihi taliter interpolatam videri, ut nihil inde debeat aut poſſit adſcribi auctori Catalogi aut ſaltem præcedentium Vitarum, præter hæc fortaſſis, quæ nullam repugnantiam cum dictis in Liberii Vita aut aliis habent: *Felix natione Romanus, ex patre Anaſtaſio, ſedit annos tres. Hic fecit baſilicam in via Aurelia milliario ab Urbe ſecundo, ubi & requievit.* Qui enim jam de elevatione Felicis ad Pontificatum, de geſtis in eodem, de depoſitione, de morte, mortiſque loco, tempore ac modo egerat; non potuit mox in Vita ſequenti, eorum pleriſque (ſi mentis compos fuerit) contraria ſcribere, qualia de Felice in Vita propria leguntur, dictis in Liberio è diametro oppoſita.

128 Quid? quod Vita Felicis non tantum contraria narret Vitæ Liberii, ſed etiam contradicat quodammodo ſibi ipſa, ſicque vel auctores vel interpolatores ſui plures prodat, adeoque fidei perexiguæ ſit? Quid enim aliud indicat Vita illa, quam *Martyrem* obiiſſe Felicem (non qualiter ego concedo, ob prægreſſas ærumnas, ſed ob truncationem capitis) & ſimul *requieviſſe in pace?* dum ita ſcribitur in Catalogo: *Hic* (Felix) *martyrio coronatur. Hic fecit baſilicam via Aurelia milliario ab Urbe ſecundo, ubi & requievit*; utique *in pace*, quemadmodum in Vita Liberii additur: & intelligi hic etiam debere, ex toto Catalogo manifeſtum fit. Ab initio quippe ejus uſque ad finem, tam poſt, quàm ante Felicem, nuſpiam invenio uſurpari vocem *requieſcere*, niſi pro morte naturali & in pace obita: de tumulatione autem Pontificum identidem repetitur, *ſepultus eſt*; numquam legitur, *requievit*. Imo cum hac ipſa in Vita verſus finem, uti paſſim aliis in Vitis obtinet mentio fiat manifeſta ſepulturæ; fruſtra ſuſpiceris, antea jam de eadem ſepultura actum fuiſſe, loco non ſuo; & per vocem, tali ſenſu uſurpari non ſolitam in Catalogo.

129 Ponamus tamen, & gratis demus, *requieviſſe*, illic poni pro *ſepultum eſſe*: qui ſalvabis, in Vitâ tam compendioſâ bis eadem recantari? dum, quæ modo inde protulimus de Martyrio ejus & requie ſepulcrali, ut jam ſupponimus; mox eadem repetit, verſibus vix tribus interjectis, dicens. *Qui* (Felix) *etiam capite truncatur .... & ſepelierunt corpus ejus in baſilica ſupradicta.* Certe ſupervacanea hæc repetitio indicare videtur, duas olim has Vitas breviuſculas fuiſ-

fe,

ſe, quas aliquis deinde in unam conflaverit: eaſdemque ſic ad ſe transferentes Anaſtaſius & Liber Pontificalis, ne non Martyrem facerent Felicem, bis cum fecerint Martyrem, dicentes quod Conſtantii juſſu *martyrio coronatus & capite truncatus ſit*; & paulo poſt, quod *etiam paſſus eſt in civitate Corona*; quaſi *capite truncari* potuerit & non *pati*: & his ſic dictis, dubitare mox faciunt iidem auctores de aſſerta paſſione, ſubdentes, quod *ſepultus ſit in pace*. Qui ſane loquendi modi in contextu perbrevis Vitæ, ut valde inconcinni ſunt, ſic uni eidemque Auctori non recte tribui poſſe videntur.

130 Quid porro, quod *rebaptizatus ſecundum*, dicatur *Conſtantius* Imperator, *Conſtantini* Magni *filius*, idque *ab Euſebio Nicomedienſi juxta Nicomediam, in Aquilone villa*? Manifeſti erroris arguitur illic textus, cum Conſtantium expreſſe diſtinguit à patre Conſtantino, atque nihilominus rebaptizatum aſſerit, & illo quidem loco ac miniſtro, quo aliqui Conſtantinum ipſum, quamquam leviſſimis argumentis ducti, rebaptizatum eſſe præſumunt: *cum conſtet*, teſte Baronio, *aſſertione majorum*, Conſtantium ſub annum 357, quo Felix expulſus eſt è ſua Sede, *adhuc perſeveraſſe catechumenum*, ac *tempore mortis* primum *ab Euzoio Ariano initiatum fuiſſe baptiſmo* Antiochiæ. Sed his omnibus præſentius in cauda venenum eſt. Clauſula ſiquidem omnium hæc; *Ceſſavit Epiſcopatus* Felicis *dies* 38; lepide redarguit auctorem ſuum fictionis, ſed infelicis. Dum enim aliis ubique Pontificum Vitis adjectam legebat clauſulam de tempore, quo ceſſavit Pontificatus; putavit, eam ſuo quoque ſcripto deeſſe non debere; ac poſuit ceſſationem dierum 38; non conſiderans incautus plaſtes, nullam poſt Felicis ſeu obitum ſeu potius ejectionem, interceſſiſſe vacuitatem: quia Pontificatus Felicis ſic includitur in Pontificatu Liberii, ut ubicumque ponatur deſiiſſe Felix, inde Liberius proſecutus ſit ſuum ſemel inchoatum legitime Pontificatum.

131 Hactenus de Vita Felicis, & commiſſis in ea erroribus. Sed an Liberii Vita probatior ſit? Ita cenſeo. Auctor quippe ejus, præterquam quod errores memoratos non habeat, ſcribit conformiter rationi & conformiter opinioni Sanctorum Patrum, Auguſtini, Optati Milevitani, Hieronymi; qui vel omnino non meminerunt Felicis inter Pontifices, vel meminerunt tantum in ipſo Liberio, utriuſque geſta miſcentes. Sic Hieronymus in Chronico: *Liberius 34 Romanæ Eccleſiæ ordinatur Epiſcopus, quo in exilium ob fidem truſo, omnes Clerici juraverunt, ut nullum alium ſuſciperent. Verum cum Felix ab Arianis fuiſſet in Sacerdotium ſubſtitutus, plurimi pejeraverunt, & poſt annum cum Felice ejecti ſunt; quia Liberius &c.* Fecit etiam Auctor conformiter rationi quam qui maxime, dum geſta Felicis inſeruit Liberianis. Sic enim ordinem temporum, (quod Chronologo Pontificum hiſtoriam ſcribenti imprimis ſpectandum eſt) obſervat; nec potuit ſine chronologiæ perturbatione ſeorſim de Felice narrare, quæ poſtea in ipſo narrantur. Ut enim tempus, quo Felix pontificatum tenuit, utrimque terminatur Pontificatu Liberii, cui totum includitur; ita nihil rationabilius fieri potuit, quam ut geſta Felicis cum geſtis Liberii, quibuſcum commixta & connexa erant, ſimul tractarentur.

132 Quiſquis hæc circa Liberium atque Felicem attente legerit, ſive in Catalogo ſecundo, ſive in Libro Pontificali aut Anaſtaſio; nullus dubito, quin ipſe quoque cenſurus mecum, & Vitam Liberii alteri præhabiturus ſit. Interim notari hic debet, quod Martyrologia paſſim, quæ de Felice ejuſque morte referunt, mutuata ſint è propria Felicis Vita, male conſuta & erroribus ſcatente, ut vidimus; contraria de eodem nar-

rante Vitâ Liberii, magis ſincerâ & irreprehenſibili; ac tum denique judicare oportebit, quam puri latices è fonte tam turbido derivari potuerint in uſum aliorum. Et ne dubites quin Martyrologium Rom. inde ſua mutuatum ſit, confer utriuſque verba inter ſe. Martyrologium die 29 Julii dicit, Felicem *à Conſtantio Imp. occulte gladio necatum* fuiſſe *Ceræ in Tuſcia*, & *ejus corpus à Clericis raptum via Aurelia ſepultum eſſe*: quæ in Felice apud Anaſtaſium & auctorem Libri Pontificalis ſic exprimuntur; *Felix Conſtantii præcepto capite truncatur occulte, in civitate Corona, & raptum eſt ejus corpus à Clericis, & ſepultum in Baſilica ejus via Aurelia*. Vix ovum ovo magis ſimile eſt, niſi quod civitas *Cera* vocetur in Martyrologio, quæ *Corona* in Felice. Sed inde vel maxime confirmatur è Felicis Vitâ propria deſumpta eſſe omnia, ipſo Baronio teſte, qui ad annum 357 n. 47 dicit, pro *Corona*, quod habet textus, *reſtitutum* eſſe in Martyrologio *Cera*. Et num. 48 vim ponit in vocabulo *occulte*, quod aliis Martyrologiis prætermiſſum, Romano primum Baronii tempore inſertum fuit ex eadem Felicis Vita.

134 Ponamus tamen, iſthæc omnia nihil magis probare pro me quam pro aliter ſentientibus; & auctoritatem partis unius, alterius auctoritatem elidere: quid adfers argumenti pro te, Rev. Pater, præter jam allata; ſed quæ vidimus, in Vita Felicis propria & perquam apocrypha, fundari omnia? Nihil quidquam. Ego vero præter Vitam Liberii, multo probatiorem quam ſit Vita Felicis, adduco pro me inter Martyrologos antiquiorem Uſuardo ſeculo integro, Sanctum ac Venerabilem Bedam, qui Vitam illam Felicis (ſi tamen jam tum conſarcinata fuerit) aut non vidit aut ejus auctori credendum non putavit, dum in Martyrologio ſuo genuino nihil prædictorum de Felice, neque de Martyrio ejus meminit, ſolum dicens, IV *Kal. Aug. Natale S. Felicis*. At, inquis, idem Beda pro me & Martyrio Felicis ſtat. Fateor, ſed interpolatus à neſcio quo, & ideo potius non idem; qui typis Plantinianis anno 1564 impreſſus, liberaliter genuino Bedæ Martyrologio adſcripſit ex eodem turbido fonte ſequentia: *Romæ S. Felicis Pontificis. Hic declaravit Conſtantium filium Conſtantini eſſe hereticum, cum ſecundo rebaptizaretur ab Euſebio Nicomedienſi Epiſcopo, & juxta præceptum ejuſdem Conſtantii Auguſti capite detruncatur, Sedit autem in Epiſcopatu annum unum, menſes 3. dies 2.*

135 Habeat hunc pro ſe & accuſatione ſua Patern. Veſtra Bedam interpolatum, & quoſcumque alios qui æque ſua mutuati ſunt ex Felice: dummodo pro me & innocentia mea ſtet Beda genuinus: pro qua etiam ſtant antiquiores Bedâ ſcriptores, imo contemporanei Felici, Marcellinus atq; Fauſtinus Presbyteri; ut de Sozomeno nihil dicam, qui tamen libro 4 cap. 15 mentionem faciens cædium, quæ Liberii, jam ad Pontificatum reducti, cauſa patratæ erant Romæ ne verbo quidem de cæde Felicis meminit: ſed expreſſe ſubjungit: *Poſthæc*, id eſt poſt cædes factas, *Felix modico tempore ſupervixit*, ut omnino videatur ipſum numero cæſorum eximere, atque indicatum velle, naturali morte quieviſſe in pace: prout Catalogus ac Liber Pontificalis in Liberio pariter declarant, dicentes: *Ab eodem die*, quo reductus fuit Liberius, *fuit perſecutio in Clero, ita ut intra eccleſiam Presbyteri & Clerici necarentur & Martyrio coronarentur*. At *Felix depoſitus de Epiſcopatu, habitavit in prædiolo ſuo via Portuenſi, ubi & requievit in pace* IV *Kalendas Auguſti*.

136 Conformia hæc etiam ſunt dictis Euſebii Presbyteri bene Catholici, teſtis contemporanei atque ocularis, qui partes Felicis

licis ſecutus, libertate loquendi in defenſionem ejus, meruit à Conſtantio Imp. *includi in quodam cubiculo domus ſuæ, quod humile erat in latitudine pedibus quatuor: & ibi multis menſibus in oratione conſtanter perſeverans, incluſus tamen, poſt menſes ſeptem dormitionem accepit nono decimo Kalendas Septembris.* Is Euſebius in Actis ſuis, ab Oroſio pariter Presbytero & conſanguineo ſuo, à quo & mortuus tumulo datus fuit, conſcriptis; atque à Baluzio è tribus Mss. Codicibus Bibliothecæ Colbertinæ in lucem datis Tomo 2 Miſcellaneorum; ſic alloquitur Conſtantium atque Liberium: *Felicem Epiſcopum, quem vos non tacuiſtis Catholicum, & Dominum Jeſum Chriſtum invocantem, purum Sacerdotem ab omnibus declaratum, in damnationis cauſam exilio direxiſtis: qui tamen in prædiolo ſuo orationibus vacat, Et quidem juſſu tuo Chriſtianis occiſionem & necem præcepiſti inferri, maxime Clericis & Presbyteris & Diaconibus.* Quæ omnia, ut dicebam, conformia ſunt relatis de Felice in Vita Liberii, quæ non tantum habet eadem de perſecutione & cæde Clericorum, nec non de habitatione Felicis in prædiolo ſuo; verum inſuper cum Euſebio ipſum laudat à fide Catholica, & meminit in exilium ejectum eſſe, dicens, Conſtantium *ejeciſſe Felicem de Epiſcopatu, qui erat Catholicus & revocaſſe Liberium.* Ex quibus non omnino temere cogites, hanc Liberii Vitam, quatenus de Felice tractat, ex memoratis Euſebii Actis deſumptam eſſe, quibuſcum tantam habet conformitatem, quantam vidimus; ipſumque diminutivum *prædiolum* inde ad ſe tranſtuliſſe videtur.

137 Nunc Marcellinum atque Fauſtinum audiamus. Hæreticos, inquies, & Schiſmaticos? Etiam. Miror tantummodo, quod nondum mihi in Accuſationibus tuis ipſos objeceris à me citatos fuiſſes, qui identidem mihi vitio vertis, quod Natalem Alexandrum aut alium quemvis ſcriptorem Catholicum, cujus forte liber aliquis in Indicem prohibitorum relatus eſt, ad confirmandam ſententiam meam adducam, etiam ubi mali non ſunt, imo ubi boni ſunt & Catholicas veritates apertè docent. Cito igitur & ſequor (nihil penſi habens ejuſmodi Paternitatis veſtræ, nænias dicam, an accuſationes?) Marcellinum atque Fauſtinum Hæreticos & Schiſmaticos, eodem jure quo illos citat Baronius, quoque optime Catholici citent & ſequuntur Tertullianum atque Originem; ſed in iis tantum, in quæ hæreſis aut ſchiſma influere non potuit; & ſub illa cautione, quam in Diſſertatione nona, *de S. Felicis Epiſcopatu Romano* tenendam præmonui, ſic orſus: *Diſſertationi huic certiſſimum fundamentum præſtruere videntur, mendaciſſimi alias contra Damaſum Presbyteri, Marcellinus & Fauſtinus ea narrantes, quæ in conſpectu Urbis totius geſta, non potuiſſent, etiamſi voluiſſent, mentiendo corrumpere. Mendaciſſimos tamen eos dico, quatenus Cleri Romani conſilium in ſuſcipiendo Felice, perjurium ſceleſtiſſimum ſunt interpretati, eoſdem deinceps non alio quam perjurorum notantes vocabulo in odium Damaſi, ab eodem Clero electi, qui antea Felicem ſuſceperat* &c.

138 Damaſum nempe oderant iſti præcipue, contra quem ipſi elegerant Pontificem Urſinum, ſchiſmatis ſuæ ſectatorem. Hinc fieri poteſt ut quod ſpectat ad Damaſum ejuſque Clerum & geſta, atque adeo ad Felicem, quem Damaſus Pontificem ſecutus fuit, in deteriorem partem, in ambitionem, in perjurium detorqueant. At quanto tempore abfuerit Româ exul Liberius; quanto Epiſcopum egerit Felix, quanto etiam deinceps hic vixerit & quo mortis genere obierit; nihil eſt cur falſo determinet hæreſis aut ſchiſma auctorum. Scribunt itaque,

que, *poſt annos duos* ab ejectione Liberii *veniſſe Romam Conſtantium Imperatorem,* ipſum loco priſtino reſtituturum; & *tertio anno* Liberium rediiſſe: Felicem vero, ſemel iterumque inde propulſum, *poſt annos octo, Valentiniano & Valente Coſſ. X Kalendarum Decembrium defunctum eſſe; & Liberium in Clericos, qui pejeraverant* (Ita criminantur paſſim auctores iſti Clericos, qui Felicem ſecuti fuerant & eatenus eidem adhæſerant) *miſericordiam feciſſe, eoſque in locis propriis ſuſcepiſſe.*

139 Statuo igitur hinc, tamquam ex auctoribus tum viventibus & oculatis, qui in rebus, ad ſuam ipſorum hæreſim nihil ſpectantibus, mentiri nec voluerint, nec potuerint ſine patentiſſima jactura auctoritatis ſuæ, quam iſtiuſmodi homines bonis aliis præponunt omnibus, quo potentius in malam opinionem ſuam inducant incautos: ſtatuo, inquam ex prædictis (donec certiorem auctoritatem mihi producas) Liberium *tertio exilii ſui anno* inchoato, Chriſti 357, rediiſſe in Urbem; & Felicem ejectum, *octo* exinde *poſt annos, Conſulatu Valentiniani ac Valentis,* qui in annum Chriſti 365 incidit, *defunctum* eſſe: ac noto, ly *defunctum eſſe*, nullo addito mortis genere, paſſim ſumi pro morte naturali ac non violenta, niſi circumſtantiæ aliud indicent; quales hic nullæ ſunt. Deinde ſi morte violenta necatus eſt Felix, ea ipſi illata fuerit, jubente aut certe vivente Conſtantio Auguſto, uti omnes, qui cum Baronio talem mortem adſtruunt, nixi auctoritate qualicumque Vitæ Felicis propriæ, fatentur. Certiſſimum autem eſt, Conſtantium anno æræ vulgaris 361 obiiſſe, quadriennio ante Conſulatum Valentiniani & Valentis, adeoque & quadriennio ante obitum Felicis; ut merum ſomnium ſit, à Conſtantio Felicem gladio truncatum eſſe; & fruſtra putem mediæ ætatis ſcriptores afferri ad id refutandum.

140 Conſulamus igitur recentiores tantum auctores, qui viſâ lectâque ſententiâ meâ de Felice, de eâdem & ipſi ſuam protulerunt, meamque vel probarunt vel improbarunt. Præter Schelſtratium, qui Tomo 1 Antiquitatis Eccl. Diſſert. 2 cap. 9 multâ pro nobis affert, duos tantummodo novi hactenus qui argumentum illud tractarunt, adm. Reverendos Patres Antonium Pagium & Sebaſtianum à S. Paulo; alterum Ordinis Minorum Conventualium S. Franciſci Doctorem Theologum, alterum Ordinis B. M. Virginis de Monte Carmelo Profeſſorem Theologiæ: quorum prior cum laurea doctorali Theologicâ ſic ſtudium hiſtoricum conjunxit, ut celebre per illud ſibi nomen pepererit, editis in publicum bonum libris variis, varia doctrina refertis, plura quotidie laborioſe parans; poſterior è palæſtra Theologica, quaſi cum ſcientia illa divina omnimodam nactus, proſilit in theatrum hiſtoricum, exhibetque ſubito ſpecimen eruditionis ſuæ, *Libellum ſupplicem ad Innocentium XI* contra me meaque opera; qui prima ſui editione locum impreſſionis mentitus, mox in Veneta ditione recuſus, ab Inquiſitoribus Status, antequam ederetur malus fœtus, ſuppreſſus atque tenebris addictus fuit. Alterum deinde edidit librum, quo de hic agimus, *Exhibitionem errorum*, de cujus eruditione hiſtorica, ſtudio veritatis, ſinceritate Chriſtiana, penes lectorem judicium ſit ex hiſce Reſponſionibus.

141 P. Pagius diſputavit cum Eminentiſſimo nunc Cardinali Noris de quæſtione una alterave præcipua, quæ inter ipſos controverſa erat; ſed diſputavit de illa veritatis ſolius elucidandæ cauſa, Chriſtiane, ac religioſe; & diſputavit de illa ſola, non diſcurrens per reliqua Noriſii ſcripta, quæ ad controverſiam præſentem non attinebant, illa carpendo, corrumpendo, truncando, perperam interpretando. Secus mecum diſputat P. Sebaſtianus, de qualitate originis

Or-

Ordinis Carmelitani ab Elia; cujus à me factam elucidationem ſic probo etiam nunc, ut paratus ſim mutare ſententiam, ſi veriora me quis docuerit; ſed non diſputat ille Pater, ut talia me doceat; verum ut famam meam multimodis proſcindat, carpendo quæ recta ſunt, ſed ipſe ignorat; citando ſententias dimidiatas, damnando quæ ſunt laudanda, fingendo quæ ſunt falſa, ut vidimus in præmiſſis; & ut ſic agendo, obtinuerit eviceritque omnia, quæ accuſat; nihilo magis Originem Ordinis ſui, de qua diſputandum eſt, elucidaverit, quam cum nondum diſputare cœpiſſet. Pagius mea ſcripta modo probat, modo pari libertate improbat: quod ego laudo ut ſinceri diſputatoris, veritatem præcipue indagantis, factum. P. Sebaſtianus, per totam Exhibitionem ſuam, nihil meorum probat, improbat omnia: quod factum nemo veritatis ſtudio attribuerit.

142 His prænotatis, arrigamus aures, & amborum de ſcriptis meis, in quæſtione præſenti judicium audiamus; ac primum Pagii in Critica Hiſtorico-chronologica ad annum Chriſti 357 numero 14: ubi, cum è Marcellino & Fauſtino ea citaſſet, quæ nos ſupra de reditu Liberii in Urbem anno exilii *tertio*, deque morte Felicis, *octennio* poſt ſecuta: ac deinde ſubjunxiſſet, quod Auctoribus iſtis, tametſi Schiſmaticis, *tuto hac in re fides haberi poſſit, cum ea narrent, quæ in totius Urbis conſpectu geſta erant*; mox ſic progreditur: *De S. Felicis Epiſcopatu Romano legendi Papebrochius in Conatu Chronico-hiſtorico ad Catalogos Romanorum Pontificum aliique. Colitur Felix ut Martyr in Breviario & Martyrologio Romanis die 19 menſis Julii, quemadmodum in Martyrologio Adonis aliiſque .... Quia tamen, quæ de Felicis Martyrio tradit Anaſtaſius, & ex eo Ado aliique Martyrologi, fabuloſa videntur; & Marcellinus ac Fauſtinus loco laudato eum morte naturali defunctum tradunt; exiſtimo Felicem II ideo Martyrem appellatum fuiſſe, quod multa pro Chriſto pertulerit, non vero quod ejus cauſa occiſus fuerit; idque ex modo loquendi prioribus ſeculis uſurpari ſolito. Hinc Fronto, Canonicus Regularis Ordinis S. Auguſtini, ſcribit, extare Litanias in Codice à ſeptem aut octo ſeculis exarato, in quibus Felix II in numerum Pontificum refertur, cum Sancti ac Confeſſoris nomine, quod etiam Julio & Damaſo attribuunt*, quorum ille, immediatus, ſi Liberium demas, deceſſor; hic, immediatus ſucceſſor eſt Felicis. Et illa quidem Pagius, mecum exiſtimans, *Felicem ideo Martyrem appellatum fuiſſe, quod multa pro Chriſto pertulerit, non vero quod ejus cauſa occiſus fuerit.*

143 Nunc P. Sebaſtianum audiamus. Cum citaſſet contra me Martyrologium Romanum, inſcriptionem arcæ, cum Reliquiis S. Felicis inventæ, Baronium, Uſuardum, Ciacconium, & *alios ſcriptores præclariſſimos*, hoc epiphonemate, ut ferme alibi ſimilibus, me honorat: „ At Papebrochius, paſſim ſpernens auctoritatem „ Martyrologii Romani & quorumcumque „ Auctorum etiam nobiliſſimorum, fidenter aſſerit, Martyrium S. Felicis à Luciferianis Schiſmaticis eſſe confictum: & ad „ nonnulla, quæ occaſione ejus Martyrii „ narrantur, ait: *Omnem ſpeciem tolerabilis „ mendacii excedit fabula .... Martyrium „ S. Felicis omnem apud me veriſimilitudinem „ amiſit*: adeoque reputat eſſe meram fabulam. Quæ inſolens cenſura contra tam „ fundatam Hiſtoriam, ſitne ſupportabilis, „ judicet ſancta Sedes. Hactenus modeſtia P. Sebaſtiani, cujus conſcientiæ relinquo epiphonema ſuum, & æquo lectorum judicio: ego enim ſi illud elumbare inciperem, vereor ut intra modeſtiæ terminos me contineam præ criminationum indignitate. Spernere me paſſim auctoritatem Martyrologii Romani, dicere non poteſt

ſine mendacio, qui ſcripta mea legit: is enim obſervare legendo debuit, mihi Romanum præ reliquis Martyrologiis, magiſtri loco eſſe, ad diſcendum tradendumque deinde aliis verum & Eccleſiaſticum alicujus cultum: ſi vero graviora aliunde in contrarium occurrant argumenta, cum reverentia ab illo recedo, numquam auctoritatem ejus *ſpernens.* Nec magis ſperno *Auctores quoſcumque etiam nobiliſſimos*, niſi forte tibi tantum nobiliſſimi ſint, Rev. Pater, mihi ex eruditiorum judicio inter apocryphos & fabulatores reponendi.

144 Aſt *omnem ſpeciem tolerabilis mendacii excedere fabulam*, dico. Quam fabulam? Quæ ſupponit mecum Differt. 10 Conatus Chronico-hiſt. num. 3 & 4, quod Felix Papa *declaravit Conſtantinum, filium Conſtantii, hereticum*; cum nempe quem Eccleſia Romana perpetuis temporibus pro Sancto habuit. Quando autem? Viginti poſt obitum annis. Ubi? Romæ, quam ipſe Chriſtianam & Catholicam fecerat, religioſis virtutum ſuarum exemplis illuſtraverat, pluribus Deo Diviſque extructis baſilicis condecoraverat. Qua de cauſa? Nulla. Hinc præter alia ſic ſcribo, honori Felicis æque ac Conſtantini bene conſulens: *Quis prudens credat, Felicem ſenſum ſuum* de prædictis *auſum fuiſſe aperire contra defunctum* Conſtantinum, *de tota Eccleſia optime meritum, honoratumque ab ea paſſim ut Sanctum; & ejuſmodi declarationem palam evulgare ea in urbe, quam ille fecerat Chriſtianam, & tot baſilicis conſtructis exornaverat? Quæ autem fuiſſet hujuſmodi declarationis utilitas? Si ſimpliciter dixiſſet auctor, quod Felix declaravit Conſtantium* (filium Conſtantini) *ipſummet hereticum; quia ſcilicet Arianis palam ſtudebat, dixiſſet aliquid vix credibile, reſpectu ejus temporis quo Romæ Conſtantius, cum ſuis Arianis poterat omnia. Nunc vero omnem ſpeciem tolerabilis mendacii excedit fabula*, id eſt ſcriptum, quod talia de Conſtantino, filio Conſtantii Senioris, fingit.

145 Quæ cum clara ſint; cur tu, Rev. Pater, mihi improperas, quaſi locutionem illam effuderim adverſus Martyrium Felicis; quod tametſi in eodem ſcripto memoretur, potuit aliunde veroſimilitudinem habere? An potuiſti id facere ſine fictione? Noles fateri. Et ego nunc malim, Martyrium cruentum Felicis fabulam dici, quam virum religioſum fingere ad demigrandam proximi ſui famam; atque adeo negare non debeo. *Martyrium illud omnem apud me veriſimilitudinem amiſiſſe*, nunc magis quam umquam antea. Quamdiu nempe fortiora, quam hactenus vidimus, nemo attulerit pro illo argumenta; & quamdiu illa non attulerit Paternitas Veſtra, non poterit Martyrium illud *tam fundatam Hiſtoriam*, aut ratiocinium meum *inſolentem cenſuram* appellare, eamque ut *inſupportabilem* apud Sedem Apoſtolicam accuſare.

146 Quid ſupereſt modo? Duplex tibi genus Martyrii diſtinxi & demonſtravi; alterum ab ærumnis, fidei cauſa in Vita tantum toleratis, alterum à violenta morte demominatum. Primum conceſſi ſemper, alterum ſemper negavi & nego Felici obveniſſe. Negationis meæ cauſam reddens, primum oſtendi, argumenta quæ Martyrium violentum probare deberent, niti omnia ſcripto apocrypho, atque inſulſæ ficto, & in pleriſque falſo, licet jam olim circumlatum fuerit cum aliis Pontificum Vitis in Catalogo ſecundo, ſeculo ſaltem uno ac dimidio poſt Felicem ſcripto, uti & in Libro Pontificali, atque Anaſtaſio Bibliothecario, multo recentioribus. Deinde probavi aſſertum meum, quod non fuerit violenter occiſus Felix, poſitivis argumentis; ex iiſdem quidem codicibus, ſed probatiore ibidem Commentario de Vita Liberii, depromptis; depromptis item è Sozomeno, integro ſeculo antequam Catalogus ſecundus conderetur, & fere dimidio

poſt

poſt obitum Felicis ſcribente; nec non è contemporaneis eidem Felici Presbyteris, Oroſio, Marcellino atque Fauſtino; item è Sozomeno; & Pagio mea ſcripta hic probante ac aliis. Quid, inquam, ſupereſt modo? Ut qui tam multa tibi per decurſum gratis poſui tantiſper concedenda, nunc etiam liberalior, ſupponam, totam accuſationem tuam eſſe veriſſimam veritatem. Quid inde, dignum tanto clamore, tam injurioſis dicteriis & provocatione ad Sedem Pontificiam; dummodo pro mea ſententia ſuperſit mihi tantum argumentorum, quantum ſibi reliquum videt Paternitas Veſtra pro ſua, id eſt pene nullum comparatione aliorum oppoſitæ ſententiæ? Si quis nunc Paternitatem Veſtram, æque eadem ſentientem, ſimilibus ac tu me, dictis inceſſeret, atque ad Apoſtolicum tribunal, propter ſententiam de Martyrio Felicis, quam putas probabilem raperet; quo animo ferres, quid faceres rapienti?

147 Huc uſque ſat multa de Martyrio; & Accuſatori meo, etiam nimis multa fortaſſis; quia nimis multa detegunt, parum honorifica religioſo ſcriptori, ne dicam ignominioſa. Verum de altera accuſationis parte, quid? Accuſator, nullam ei probationem addens, aliud non fecit accuſando, quam cupiditatem ciere lectori plura de illa diſcendi; nimirum, quinam Felici affinxerint Martyrium per mortem violentam. Ego quidem præcipue in eo fui, ut oſtenderem Martyrium tale ipſum non ſubiiſſe; eoque, ut opinor, ſatis clare evicto; putavi conatum meum aliquanto ulterius extendi poſſe, ad illuſtrandam Hiſtoriam illorum temporum, proponendo ſaltem quæſtionem novam viris hiſtoriæ ſtudioſis, & meam ſimul de illa conjecturam proferendo, donec alius, fortaſſis hac mea quæſtione motus, certiora inveniat. Quæro igitur Diſſertatione ſæpe citata 10; *Unde orta ſit antiqua penitusque inolita de Felicis Martyrio opinatio?* Et reſpondeo, *Si mihi dicere licet quod ſentio; ex ſimili, unde Marcellini Martyrium, Officina. Illud fabricaverunt Donatiſtæ heretici, Melchiadis Papæ famam conſpurcaturi, per infamationem Marcellini: hoc imputare velim Luciferianis, per Liberii infamationem Romanorum omnium Pontificum everſam auctoritatem cupientium. Quia enim in hujus reditu perſecutionem aliquam Clero motam conſtabat; ita ut intra eccleſiam Presbyteri & Clerici necarentur; viſum eſt illis augere perſecutionis atrocitatem cæde ipſiuſmet Felicis: ſed quam infelici commento, tunc intelliges, cum ejus ſynopſim ex Anaſtaſio cognoveris.* Illam ego tunc ſufficienter oſtendi, plenam fictionis eſſe, & nunc oſtendi clarius. Nihilominus quod de auctoribus dico, pro mera conjectura reputari volo, quam ſi amplius illuſtrari cupias; debebit P. Sebaſtianus novas contra eam accuſationes offerre ſummo Pontifici, & nova reſponſa obtinebit.

§. XVII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius omnibus Chriſti Martyribus, paſſis ſub Juliano Apoſtata, abripere molitur aureolam Martyrii.

RESPONSIO.

148 SIcut omnes incruenta morte defuncti Sancti, ab Eccleſia nominantur & coluntur *Confeſſores*, licet hic titulus olim ſolis iis daretur qui fidem judicio confeſſi, carcerem, tormenta, vel exilia ſuſtinuerant; ita *Martyres* communis nunc uſus appellat, quotquot Eccleſia colit olim cruenta morte necatos, licet varia ex cauſa necati eſſent; nec enim titulum aut ritum mutari quiſquam juſſit, utcumque Scholæ loquantur de *Aureola*. Ita SS. Rumoldus, Rutpertus, Lambertus, Epiſcopi, alia quam fidei cauſa occiſi; Evermarus, Trudbertus, & ſimiles, mactati à graſſatoribus; Canutus Daniæ, Eduardus Angliæ, Wenceſlaus Bohemiæ Reges cauſa regni occubuere. & Martyres habentur, abſque ulla cujuſquam contradictione: nec ullus nobis decurrit menſis, qui non plurima hujus generis in utroque ſexu exempla præbeat.

149 Quod ſi illis id conceditur, quanto potiori jure concedetur iis, quibus mortem conſtat fuiſſe illatam à Gentilibus, vere in Chriſtianæ fidei odium, licet hi alio prætextu id fecerint. Sic Eccleſia ut Martyres veneratur eos, quibus, ſub Nerone aut Diocletiano, Romanæ urbis aut Palatii Nicomedienſis incendium imputatum per calumniam fuit: nec minori jure damus eumdem honorem cunctis, ſub Juliano Apoſtata paſſis: quorum *candidatus exercitus, in Romano Martyrologio per omnes fere menſes deſcriptus*, neſcio ubi viſus ſit Paternitati Tuæ. Nos totis ſex quos illuſtravimus menſibus non ſolum ex uno illo, ſed ex aliis omnibus Orientalis atque Occidentalis Eccleſiæ faſtis, ſtudioſe colligentes quotquot uſpiam potuerunt reperiri, necdum alios invenimus, quam eos quos furor plebejus ſuſtulit, indulgentia Juliani fretus; & paucos quoſdam à Juliani Præfectis ſublatos de medio; puta *Iulianum medicum, & Eubulum* in Cypro, *Dorotheum Tyri Epiſcopum* in Thracia, *Gordianum, Ioannem & Paulum* Romæ, de quorum priore acturus in Martyrologio Baronius 10 Maji, monet *Carnificinas illas, quas Romæ in Chriſtianos exerceri ſolitas ferunt*, (auctores videlicet quorumdam ſpuriorum Actorum, qualia ſunt Paſſiones trium ſupra nominatorum) *non ab ipſo Iuliano, ſed ab Aproniano Præfecto Urbis inſtitutas ..... & horum Martyria potius ſub Iuliano, quam coram Iuliano actitata. Illum etiam, poſt adeptum Imperium, Romæ aliquando fuiſſe, nullius probatorum Auctorum teſtimonio affirmari.*

150 Hinc intelligas, Actorum quæ dixi ſpuriorum auctores, à Baronio non cenſeri *probatos*, nec revera eſſe, ideoque fruſtra à Tua Paternitate allegari: quemadmodum etiam fruſtra me remittis ad annum 362 Annalium, ubi num. 22 de illa perſecutione leges hæc formalia verba. *Longe diſpar hæc fuit ab aliis, per Ethnicos Imperatores illatis; cum illi, Chriſtianitate vetita, adverſus ejus cultores ſancirent ac promulgarent edicta, quibus fideles omnes diis ſacra facere impellerentur; Iulianus autem, ut ex ejus litteris ſatis exploratum habetur,*

colendi

colendi deos vim nemini adhibendam eſſe putavit, nec fieri quemquam invitum cogebat Chriſtianæ fidei deſertorem. Neſcio qua fronte, Rev. Pater, hæc relegere poteris, & non erubeſcere de hac tua contra me accuſatione. Legiſſes ſaltem ipſum quem accuſare volebas locum, & ex Hieronymo verba hæc: *Blanda perſecutio* Juliani *fuit, illiciens potius quam impellens ad ſacrificandum.* Totus ſcilicet erat in ejuſmodi legibus exquirendis, quibus ſiquid verſutum & callidum, tamen quod minus videretur crudele, decerneret, & Chriſtianam legem in quam maximum poſſet contemptum adduceret. Vide Tom. 1 Maji pag. 443 n. 25.

151 Quod ſi alicubi everſa fana, extructas eccleſias, ſolenni pompa traductas Reliquias, impietatem ſuam verbis acrioribus perſtrictam audiebat; hinc ſcilicet ſumebatur prætextus ſæviendi in cives, eoſque indiſcriminatim vexandi. Si autem quandoque ad ſupplicia etiam deveniebatur, ea *clam per Præfectos* exigebat, ut habent Acta S. Dorothei in Menæis: quamquam hoc quoque alio ut plurimum prætextu. Nam S. Chryſoſtomus, unde Bollandus ad 25 Januarii dedit Acta SS. Juventini & Maximi Militum, interſectorum Antiochiæ præſente & jubente Juliano, prætexuiſſe hunc ait *affectatam tyrannidem, ut ita Martyrii corona privaret.* Antea autem dixerat idem Chryſoſtomus, enumeratis variis & injuſtis ſæviendi prætextibus (qui proprias ſpectabant injurias, illatas olim falſis diis, & ſub Principibus Chriſtianis) ſic progreditur: *Fingebat quoque & alias varias cauſas, ita ut pie viventium nemo lugeret. Agebat autem hæc, ut obſcuraretur Martyrii corona, & nihilominus cædes & ſtrages fierent.* Habes hic, Pater Rev. unde Sozomenum & Baronium explices, in iis quæ mihi objicis locis; neque me temeritatis & ignorantiæ arguas in detrahenda Martyrii Aureola, cujus nuſpiam memini.

152 Tu autem, quoniam meminiſti, dic age, ubinam, quod in titulo aſſeris, *Papebrochius omnibus Chriſti Martyribus, paſſis ſub Iuliano Apoſtata, abripere molitur Aureolam Martyrii?* Deſignas Tomum 1 Maji fol. 443 num. 25, ubi cito hanc Iuliani ad Artabium epiſtolam: *Ego per deos, neque interfici Galilæos* (ſeu Chriſtianos) *neque cædi præter jus & æquum, neque moleſtiæ quidpiam perpeti volo: ſed tamen iis pios ac ſanctos viros* (nempe idololatras) *præferendos eſſe vel maximè cenſeo.* Poſt quæ ſic animadverto: *Si quid autem ab eo Antiochiæ vel alibi actum in Chriſtianos crudeliter, ferè in tenebris carcerumque ſecretis, nec unquam niſi alio quam Chriſtianitatis titulo patratum fuit.* Video quidem, P. Profeſſor, mea verba à te, quod mirum, non infideliter citata; ſed nondum video, quomodo ex iis inferas, Ergo *Papebrochius omnibus Chriſti Martyribus, paſſis ſub Iuliano Apoſtata, abripere molitur Aureolam Martyrii.* Ita ſcilicet verba mea intelligis, quaſi dicerem: Nullus ſub Juliano paſſus eſt, niſi alio quam Chriſtianitatis titulo. Verum reſpondeo, iſtud à me neque explicitè, neque implicite, neque virtualiter dici uſpiam: & etiamſi diceretur, non ſequeretur conclusio ſeu Paragraphi tui titulus.

153 Aliud ſcilicet eſt, *à Iuliano* pati, aliud tantum *ſub Iuliano.* Nam etiamſi Julianus nullum juſſiſſet morte affici, quam multi tamen à Juliani Præfectis ſæpiſſimè torqueri potuerunt & occidi? quam multos diriſſimè dilaniare potuit populi furor, diſſimulante, & quaſi tacite permittente Imperatore! Sed neque is à cæde ſemper abſtinuit; dum enim palam ſimulabat, ſe neminem religionis cauſa interfici velle, multos tolli è medio juſſit, revera odio Chriſtianiſmi: ſed, ut erat verſuto ingenio, & totus conſitus ex fraudibus, alios ſemper prætextus ſeu *titulos* venabatur, quibus crudelitatem ſuam & in Chriſtianos odium

quadam æquitatis ſpecie obvelaret. Sic de eo S. Gregorius Nazianzenus, in funere fratris ſui Cæſarii: *Furebat*, inquit, *adverſum nos infandus Imperator; & cum in ſeipſum primùm per Chriſtianæ fidei repudiationem inſaniſſet, jam aliis quoque intolerabilis erat: nequaquam ceterorum Chriſti hoſtium more, magno & ſtrenuo animo impietatem profitens; verum clementiæ obtentu perſecutionem celans; atque inſtar flexuoſi illius ſerpentis, qui ipſius animum obſidebat. omni genere machinarum ad barathrum ſuum miſeros callide pertrahens. Ac ne eos honores, qui Martyribus haberi ſolent, conſequeremur (hos enim Chriſtianis homo egregius invidebat) prima illius fraus ac verſutia hæc fuit, ut qui Chriſti cauſa excruciabantur, non ut Chriſtiani, ſed ut facinoroſi, ſupplicio afficerentur.*

154 Eſt modo, P. Profeſſor, quod de Aureola Martyrum à te edoceri cupiam. Soliſne illa confertur iis, quibus Tyrannus edicit, ſe eos propter fidem vel religionem ad mortem condemnare? an etiam iis, quos ex religionis odio interficit, ſed alio allegato palam *titulo*? His quoque non denegari à Deo Aureolam Martyrii ſemper arbitratus ſum, neque Theologum novi qui aliter cenſeat. Hinc Theophilus Raynaudus Tom. 18 pag. 415, poſtquam mentionem fecit Sanctorum Martyrum Juventini & Maximi, quos S. Chryſoſtomus teſtatur à Juliano occiſos titulo *affectatæ Tyrannidis*, reipſa tamen odio religionis, ita ſubjungit: *Hæc artificia Iulianum è perſecutorum numero nequaquam exemerunt; nec qui ab eo paſſi ſunt, quantumvis malitia obduceret aliam larvam, ſerie Martyrum ſunt excluſi*: & paulo ante: *Quocumque autem ex prædictis modis perſecutor ſæviat, hoc eſt, ſive cauſa perſequendi & furendi ſit odium fidei in ſeipſa, ſive odium exercitii virtutis per fidem dictata; non eſt curandum, quod cauſa ex qua perſecutor mortem infert, ſubdole ab eo tegatur, & alia falſa obtendatur; inde enim nihil apud Deum decedit veritati Martyrii. Quo in genere turpiter hallucinati ſunt pleriſque Tyranni, qui, ſive ad declinandam crudelitatis notam, ſive ad emolliendos Chriſtianorum animos, obſcurato Martyrii ſplendore, à quo putabant eos maximè impelli ad ſubeundam tam alacriter mortem, revera in fidei odium vexantes plebem Chriſti, ficta tamen crimina conquirebant, quibus eam onerarent; idque ſtudioſe admitebantur, ut perſuaderent, propoſitum ſibi non eſſe Martyres facere, vel in fidei & Chriſti cauſa cuiquam negotium faceſſere; ſed aliorum criminum inſimulatos Sanctos Dei inſectabantur, & morte afficiebant ..... Iulianus Apoſtata eadem calliditate Eccleſiam impetiit.* Solus tu, Rev. P. Profeſſor, iis omnibus *Martyrii Aureolam* denegas, pro quorum ſupplicio Julianus, aut quivis alius Tyrannus, *alium titulum quam Chriſtianitatis* allegavit. Solus tu *Martyrii Aureolam* adimis omnibus; ſub Juliano per furentem populum vel Præfectos odio fidei occiſis. Quaſi vero ab ipſo Imperatore, vel ejus juſſu, interfici quis debeat, ut *Martyrii Aureolam* conſequatur.

155 Hanc ſi ſententiam tuam eſſe inficieris, cur ejuſmodi accuſationem inſtituis, ex qua hæc omnia legitime deduci, quivis videt? Quæ enim poteſt eſſe argumentatio evidentior quam hæc: Juxta Rev. Patrem Sebaſtianum, *Papebrochius omnibus Chriſti Martyribus, paſſis ſub Iuliano Apoſtata, abripere molitur Aureolam Martyrii*, quia juxta Papebrochium, *ſi quid ab eo actum in Chriſtianos crudeliter, fere in tenebris carcerumque ſecretis, nec unquam niſi alio quam Chriſtianitatis titulo patratum fuit*. Ergo *abripitur Aureola Martyrii omnibus ſub Iuliano paſſis*. qui non ſunt *Chriſtianitatis titulo* occiſi *à Iuliano*: ergo abripitur Aureola Martyrii omnibus paſſis *ſub Iuliano*, qui á *Iuliano* paſſi non ſunt.

ſed

ſed tantum à populo vel miniſtris Juliani; uti & omnibus, *qui à Juliano paſſi* quidem ſunt, ſed *ſub alio quam Chriſtianitatis titulo*, licet vere ex odio Chriſtianitatis. Quæ cum ita ſint, omnibus Theologiæ Profeſſoribus decernendum relinquo', utra potius ad Sedem Apoſtolicam deferri mereatur, meáne aſſertio; an tua, Rev. Pater, accuſatio. Quod ex margine citas, *nullum extare indicium apud Catholicos Scriptores, crudelitatis à Juliano palam exercitæ in Chriſtianos*, explicationem habet, tum ex jam dictis, tum ex textu ipſo. Agitur nempe, non de qualibet crudelitate ſub Juliano exercita; ſed de *gravibus & multiplicibus tormentis, à Juliano & in conſpectu ejus illatis*, prout illata referebantur S. Cyriaco, de quo erat quæſtio.

§. XVIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Acta & martyrium S. Barbari, qui Venetiis colitur, explodit tamquam fabulam.

RESPONSIO.

156 NEſcio quo fine tam operoſe deſcribas, Rev. Pater, quidquid ego de S. Barbari cultu ex recentioribus Martyrologiis collegi, antiquiora nulla inveniens. Poteras ſiſtere in Petro de Natalibus, illis longe vetuſtiore, unico unde alii ſua hauſerunt fonte; ex quo ſi deſcribere voluiſſes verbis brevem, ſed fabulis pleniſſimam Legendam (quam tamen hîc reproducere nihil attinet) cenſuræ meæ æquitatem omnibus dediſſes cognoſcendam, qua dico, de illo *nihil haberi; veroſimili ſcriptura aut ratione probatum, præter titulum Martyrii .. cetera merum eſſe otioſi alicujus cerebri ſomniũ, qualia ſubinde expedit proponi etiam in hoc opere noſtro, ut contraria juxta ſe poſita clareſcant magis.*

157 Petrus de Natalibus, quantumcumque à te laudatus, nihil ultra ſeculi XIV ſimplicitatem magnopere videtur ſapuiſſe: neque Epiſcopalis gradus probat, eum curioſiorem fuiſſe, ad vera diſcernenda à falſis, quam ea ætate paſſim erant ejuſdem profeſſionis & dignitatis alii. Præferunt quidem nonnulli eum, & quidem longe, Jacobo de Voragine: verum Bollandus, in Præfat. Gener. ad Vitas Sanctorum ante Januarium cap. 1 §. 4; *Si de numero*, inquit, *agitur Sanctorum, quorum ille nomina collegit, libens aſſentior; ſin diligenter veteris Hiſtoriæ ſtatuta examinata, certiſque teſtimoniis ceu momentis librata, quis requirat; ne ille in multis etiam Voragini cedit.* Pluribus hîc mihi opus non eſt, cum de Juliani perſecutione jam dixerim, nullum extare certum apud antiquos exercitæ ab eo perſonaliter crudelitatis exemplum, cauſâ ſolius religionis prælatâ. De imputato eidem Juliano longe fabuloſiore Martyrio Cyriaci Jeroſolymitani, dicetur mox iterum.

§. XIX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Acta & geſta Judæ, in ſanctæ Crucis inventione, à Sede Apoſtolicâ approbata, reprobat tamquam fabuloſa.

RESPONSIO.

158 Qui probas, Acta iſta Judæ & geſta in ſanctæ Crucis inventione, approbata eſſe à Sede Apoſtolica? *Ex Breviario*, inquis, *Romano*; nempe, in quo ne apex quidem eſt de Juda aut ejus geſtis. Nihilominus ſic pergis; *in* „ *Antiphonis ad Laudes, in Officio inventionis* „ *ſanctæ Crucis* 3 *Maji habetur, quod Helena* „ *Conſtantini mater compulerit Judam, ut* „ oſtenderet Calvariæ locum, ubi abſconditum erat pretioſum lignum dominicum; & „ *ut ſubditur*, cum oraſſet Judas, commotus „ eſt locus ille, in quo Crux jacebat, *& ſic* „ *inventa fuit*, *ut latius narrat Hiſtoria.* „ Hæc Patern. veſtra cum ſuo Breviario Romano. Sed vel ego cæcus ſum, qui iſta non invenio in Romano Breviario; vel juſto oculatior eſt Patern. veſtra, quæ iſta illic legerit. Te appello atque oro, Lector, ut inſpicias, legas, relegaſque Breviarium; & ſi nec tu illic inveneris geſta prædicti Judæ; conſidera quo nomine appellandum putes talem Accuſatorem & Accuſationis probationem.

159 Sed heus! Rev. Pater; eſt qui hic tibi opem ferat ex Hiſpania, nam octiduo antequam hæc recuduntur, allata fuit nobis ab amico Salmanticæ 20 Octob. 1696 data epiſtola, qua ſic inter alia ſcribitur: *Hiſpanicus liber nuper nobis Exhibitionem errorum, in compendium redactam, propoſuit. Sed cautior ejus auctor auctore primitivo, pene omnes illius titulos eraſit, ac multis in locis audaciſſimas ejus cenſuras emendavit. Adjunxit etiam duos alios ejuſdem auctoris* (P. Sebaſtiani) *libellos, nempe Motivum & ejus Appendicem. omnibuſque hunc titulum præfixit: Libellus ſupplex, quem in æquitatis tribunali Veritas offert, adverſus calumnias P. Conradi Janningi.*

160 Illa eadem, credo, *Veritas*, quæ nuper non veris delationibus, ſacræ Inquiſitioni Hiſpaniæ oblatis contra Sanctorum Acta, multos ibidem ac deinde alibi circumvenit. Illa *Veritas*, quæ nuper Epiſtolam, ab Auguſtiſſimo Imperatore Leopoldo ad Regem Catholicum vere datam, eidem Inquiſitioni ſic obtulit, ut ex vera Auguſtiſſimi Epiſtola faceret falſam, imo hæreticam. Illa *Veritas*, quæ nuper audaciſſimo auſu confinxit inconditam Epiſtolam ſub nomine Innocentii Papæ XII, Chriſti Domini in terris Vicarii, quaſi ad eumdum Auguſtiſſimum Leopoldum Romanum Imperatorem datam (ô Scelus!) eamque obtulit toti mundo, in dedecus Pontificiæ Majeſtatis præcipue. Illa *Veritas*, quæ item nuper, ſi non toti mundo, ſaltem Hiſpanis, obtulit libellum famoſum hiſpanice ſcriptum, nobiſque Româ Octobri menſe ſubmiſſum, quo fingit. Propylæi, aut potius Conatus mei Chronico-hiſtorici ad Catalogos Romanorum Pontificum, prohibitionem *à Sacra Congregatione Indicis cum lætitia totius Curiæ Romanæ promulgatam* eſſe; & quidem *verbis iiſdem & iiſdem plane cenſuris, quibus reſpective prohibuit ſuprema Hiſpaniæ Inquiſitio in Novembri* 1695 quatuordecim tomos de Actis Sanctorum: ſicque *Congregatio Romana confirmavit Decreta Hiſpanica quæ tantopore abominantur* (ut ait) *cum univerſali ſenſu totius orbis Catholici, illi quorum intereſt.* Dubito an ipſa ſacra Congregatio & ipſa Veritatis mater Eccleſia Roman-

hanc, a

hanc veritatis vocem agnitura ſit veram eſſe, eadem nihilominus *Veritatis* (ut ejus encomiis denique finem imponam) in Cæſareæ Epiſtolæ ad Inquiſitionē delatione, Janningum noſtrum Epiſtolæ hæreticæ auctorem fecit per evidentem falſitatem & calumniam, quia nempe Janningus Auctor, ſit Motivi Juris ejuſque Appendicis, quorum idem ſtylus eſt cum Epiſtola hæretica, atque adeo hæc Epiſtola eumdem auctorem habet.

161 Hæc ultima *Veritas*, quæ Janningum Epiſtolæ hæreticæ (alias Cæſareæ) auctorem fingit & Inquiſitioni defert; eadem ſine dubio eſt, quæ nunc *in æquitatis tribunali Libellum Supplicem*, de quo ſupra, *offert adverſus calumnias P. Conradi Janningi:* mitior tamen aliquanto nunc, quia ex hæretico facit calumniatorem ſolummodo. Nimirum quia nunc oculatior, eorumdem librorum, Motivi Juris & Appendicis ejus, quorum tunc auctorem fingebat Janningum, & inde inferebat ex ſimilitudine ſtyli, etiam auctorem eſſe hæreticæ Epiſtolæ; eorumdem, inquam, librorum nunc agnoſcit *Veritas* illa auctorem P. Sebaſtianum à S. Paulo; & inde ſimiliter inferre debet ex ſimilitudine ſtyli, auctorem quoque eſſe Epiſtolæ hæreticæ. Aut è converſo ſic poterit concludere: Epiſtola hæretica, quæ ſub nomine Cæſaris circumfertur, eſt ſimili plane ſtylo conſcripta atque conſcriptum eſt Motivum Juris & ejus Appendix. Ita *Veritas* veſtra habet in Delatione Epiſtolæ Cæſareæ: atqui per eamdem Veritatem infertur qualitas eadem Scripturæ unius cum altera ex ſimilitudine ſtyli unius cum ſtylo alterius: ergo & Motivum Juris & Appendix ejus ſunt libri ejuſdem qualitatis, id eſt hæretici. Et hos jam non timet *Veritas* veſtra offerre in æquitatis tribunali, ut auctoris hæretici; id autem facit tali fine; ut hæretica ſcripta (talia ſcilicet Argumentatio veſtra illa facit) non jam condemnentur, ſed ut per illa Janningus accuſetur & convincatur, ſi Superis placet, calumniarum.

162 Abripuit me rerum enormitas & juſta indignatio ultra quam volebam. Volebam ex præcitatæ Epiſtolæ Hiſpanicæ verbis inferre primo, Titulos Articulorum per Exhibitionem ſparſos, admodum acerbos aut falſos debere cenſeri, qui tuorummet oculos, Rev. Pater, ſic offenderunt, ut *pene omnes eraſerint:* nec mitiorum aut meliorem eſſe textum, cujus *audaciſſimas cenſuras multis in locis emendarint*. Quam vellem librum ipſum videri? Unum dumtaxat, emendationis locum mihi indicat Amicus, & huc præciſe ſpectantem: eſtque, quod *Hiſpanus Exhibitor* (ut ipſum vocat Amicus) conſiderans, P. Sebaſtianum inluctabiliter teneri in eo, quod citat è Breviario Romano de Juda & inventione ſanctæ Crucis, quæ illic non habentur; *remittat nos ad antiqua Breviaria, dum de impoſturâ factâ arguitur*. Et ſic, opinor, ſalva putat omnia Exhibitor iſte; non animadvertens, ſe incidere in Scyllam, cupidum vitare Charybdim.

163 Si enim Breviaria antiqua Romana habent, quæ P. Sebaſtianus ſimpliciter citat ex Breviario Romano, & ex eodem ſolo probat; videlicet *Acta & geſta Iudæ in ſanctæ Crucis inventione à Sede Apoſtolica approbata* eſſe: jam nihil Probat P. Sebaſtianus, imo improbat quod probatum unice vult. Nam Romana Eccleſia, reformans antiqua ſua Breviaria, variaque in illis contenta improbans, eradi & impoſterum omitti juſſit; qualia ſunt etiam quæ de Actis & geſtis Judæ in inventione ſanctæ Crucis defenduntur à P. Sebaſtiano: eraſa enim & omiſſa ſunt, atque adeo non probata ab Eccleſia, ut idem P. Sebaſtianus in Accuſatione ſua quaſi ex tripode pronuntiat, dicens; *Papebrochius Acta & geſta Iudæ in ſanctæ Crucis inventione* à SEDE APOSTOLICA APPROBATA, *reprobat tamquā fabulā*. Auctoritates pro geſtis Judæ in inventione prædicta, nentiquam probant.

illa *à Sede Apoſtolicâ approbata* eſſe. Imo illas allegando non niſi meis te plumis induis: illas enim ipſas in Commentario, quem accuſas, objeceram mihi; & cum oppoſitis auctoritatibus ac præcipue rationibus collatas, judicabam evincere non poſſe, quod tu vis; nec facere, ut hiſtoria apocrypha, non ſit apocrypha; & fabula non ſit fabula. Si argumenta, aſſertionibus meis contraria, quæ diligenti ſtudio collegi ac refutavi, hic reproducere voluiſti (ut ſæpiſſime aliàs facis, nihil novi ſuperaddens) cur non reproducis eâdem operâ refutationes meas & argumenta, rejectis ſolidiora, quibus innitor? Sed nullam tunc farraginem Accuſationum congerere potuiſſes. Pluribus ſuperſedeo, cum refutata abunde ſint objecta tua, non tantum ad diem IV Maji, ubi de Juda illo tuo agimus; verum etiam in Poſtſcripto Janningi, ex quo, quod huc facit, compendioſe reproductum jam eſt in hac ipſa Reſponſione Art. 1, §. 7: ubi accuſabas, quod *Papebrochius Hiſtoriam inventionis ſanctæ Crucis, in Eccleſia receptiſſimam & Romano Breviario inſertam* (ut falſo aſſeris) *repudiat tamquam fabulam*. Quid iſthæc Accuſatio differt à præſenti? Quid enim diſcriminis eſt inter *Hiſtoriam inventionis ſanctæ Crucis*, atque *Acta & geſta Judæ in inventione ſanctæ Crucis*; quæ Acta & geſta præcipuam iſtius hiſtoriæ conſtituunt partem, & per ſe ipſa etiam quam maxime aberrant ab hiſtorica veritate? Vide, quomodo hinc Te expedias.

§. XX. ACCUSATIO.

Papebrochius Hiſtoriam S. Flaminæ, Virginis & Martyris Davajacenſis in Arvernia, ex leviſſimis conjecturis, apocrypham pronuntiat.

RESPONSIO.

164 VErum hîc loqueris ex parte. Hiſtoriam *Apocrypham* pronuntio, ſed non *ex leviſſimis conjecturis*. Legiſtin' tu, P. Profeſſor, aut vidiſti Hiſtoriam ipſam quam probas, ut de probitate ejus vel probabilitate judicare poſſis? Non puto: neque id uſpiam audes aſſerere; & ubique ſatis apparet, nihil te hic, ut alibi paſſim, ad accuſandum me legiſſe, quam meipſum; ex Commentariis meis promens, & quaſi inventa tua forent objiciens aliorum argumenta, quæ ibidem à me refutata ſunt. Ego vero & vidi, & legi, & examinavi Hiſtoriam prædictam; nec non Officium eccleſiæ Davajacenſis, & Sauſſayum, & alios qui de S. Flamina agunt Hagiologos, quibuſcum Flaminam, *Sanctam, Virginem, & Martyrem* facio, & pro tali in Acta noſtra refero: Hiſtoriam vero, male cohærentem, atque tempora, loca, nomina confundentem, ab illis removeo, ut indignam & apocrypham. Tuum erat P. Profeſſor, ipſam oſtendere probatam eſſe; tum demum licebit litem mihi intentes, non prius. Interim tranſibo ad mendacem, quam mihi hic affingis num. 157, Dialecticam, quaſi ſic argumenter: *Hoc eſt commune pluribus, ergo minus veriſimile*; nam longe facilius credi ſolet quod multis & ſæpe contingere ſcitur, quam cujus nullum aut rarum extat exemplum. Tu tamen quaſi in re certa ſubinfers, quod ex tali Dialectica, ut fingis, mea, *inferet quilibet criticus*

criticus ſimilis Papebrochio, quamlibet pene ſacram Hiſtoriam eſſe apocrypham, atque ita totam facile turbabit Eccleſiam. Ac denique,an ea *tolerabilis ſit*, S.Sedi judicandum remittis.

165 Verum iſtæc tua, non mea eſt Dialectica, mi Pater: mea autem hæc eſt: Quidquid in nullis genuinis Sanctorum Martyrum Paſſionibus legitur, frequenter autem in apocryphis; juſtam dat occaſionem opinandi, ipſum de cujus fide dubitatur ſcriptum, pariter apocryphum eſſe. Talia enim ſunt quæ tribuuntur S.Flaminæ, cum narratur, moritura oraſſe Deum, *ut quicumque nomen ſuum* invocaret, nulla oculorum infirmitate laboraret, & cæcitate liberaretur; tum illud; quod continuo ei petitio ſua conceſſa ſit, *per vocem è cælo delatam.* Quibus mox ſubjungo: *Utrumque commune eſt Sanctorum Martyrum Paſſionibus iis, quæ multis poſt eorum obitum ſeculis, majori cum ſimplicitate quam certitudine, ſunt ſcriptæ .... At in ſincerioribus Martyrum Actis, quorum antiquitas major, & certior fides, rarius tale quid invenies*, imo numqnam. Atque hinc debebas trahere Dialecticam meam, quæ vere mea eſt, & non affingere mihi tuam.

166 *Conjecturis leviſſimis* non innitor, cum ex ſtylo aliiſque adjunctis judico, Legendam iſtam eſſe unam ex iis, quales circumferuntur plurimæ, ex ſola plurium ſeculorum traditione ſcriptæ ſeculo 13 vel 14, exornatæque & veſtitæ circumſtantiis aliunde mutuatis. Sic, cum forte Nicomedia allatum eſſet S. Flaminæ ſeu potius Flaminiæ corpus in Galliam tempore belli ſacri; placuerit illarum auctori, ex S. Julianæ Nicomedienſis Martyris paſſione, in omnibus Lectionariis notâ, accipere judicem Evilaſium ſub imperio Diocletiani; & quia vetus traditio memorabat, Baldericum aliquem cæcutientem, invocata S. Flamina curatum fuiſſe; popularis traditio, non diſcreverit tempora; & miraculum in Gallia factum poſt tranſlationem, componens cum tempore & loco quo vixerit Sancta, monſtrum fecerit Hiſtoricum; cui ad veroſimilitudinem adducendo ſolum ſit à conjectura prudenti remedium, retinendo id quod retineri veroſimiliter poteſt, cum teneri nequeat, Diocletiano regnante fuiſſe Nicomediæ civem, nomine Francico Baldericum.

167 Hujuſmodi autem conjecturas me ſuggerere in gratiam popularium traditionum, utcumque ſalvandarum (cum eæ plerumque habeant aliquod in veritate fundamentum) nemini puto diſpliciturum, qui animum advertere rationi velit; paratus interim ſum amplecti ſi veriſimilius quid ſuggerat alius, quamdiu haberi nihil certi poteſt. Interea ponas timorem velim, P. Profeſſor, qui te ominari facit num. 157, ſi ſic liceat Acta Sanctorum *in dubium vocare, & tamquam apocrypha repudiare*, futurum, *ut tota Hiſtoria Eccleſiaſtica, quanta eſt, expoſita ſit ludibrio hæreticorum & omnium petulantium criticorum*: imo ſperare liceat futurum, ut tota Hiſtoria Eccleſiaſtica, complexa etiam Carmelitanam, fabulis atque apocryphis ſcripturis amandatis, quanta eſt, trahat in amorem ac venerationem ſui, non ſolum Catholicos, ſed etiam hæreticos, nam & inter hos conſtat eſſe complures veritatis, extra fidem, non minus quam Catholicos quoſdam, amantes.

§. XXI.

§. XXI. *ACCUSATIO*.

Papebrochius conjectando aſſerit eſſe fabulam, quod S. Athanaſius Treviris latuerit in ſicca ciſterna.

RESPONSIO.

168 NOn ex conjectura, ſed certa ſcientia habetur, quod, quando S. Athanaſius Treviros venit ſecuritatis cauſa illuc miſſus à Conſtantino Magno; non niſi biennium ibi manſerit, ubi nihil contra eum poterant Ariani: quodque ibidem perhonorifice habitus fuerit, tum à S. Maximino Epiſcopo, tum à Cæſare Conſtantino, Magni primogenito: quo reſtitutionem ejus urgente, regreſſus Alexandriam intra biennium ſit: quemadmodum in ejus Actis diſtinctiſſime probatum eſt. Falſum eſt igitur, quod ſeptennio ibi egerit. Non eſt etiam conjectura, quod Rufinus, unicus inter antiquos, ſeptennalis latebræ teſtis, eam ponat in Oriente, ubi ab Arianis Athanaſius undique inveſtigabatur. Falſum eſt etiam id quod Trithemius ex populari traditione ſcripſit, ſeptennium iſtud exactum in eo qui prope Treviros monſtratur puteo.

169 Hinc Brouwerus noſter, Annalium Trevirenſium conditor, ad an. 338 num. 40, plebejam fabulam refutandam ſibi ſumit; *haud ſane ullo obtrectandi aut diſſidendi ſtudio, ſed ne tacitus rem tantam prætereat, quam publica ſcriptorum Eccleſiaſticorum auctoritas dijudicat, cui refragari haud temere domeſtici poſſunt.* Hæc ille, undecim annis prius mortuus quam naſcerer ego, & Trevirenſium traditionibus plus æquo ſolitus indulgere; hic tamen eas ſuſtinere non valens, contra evidentiam certioris notitiæ: quare non eſt cur ipſum poſt tot annos, abſque cujuſquam contradictione ſecutus, ea cauſa hic arguar. De Symbolo, Athanaſii diu credito, quod jam *ſæpius dixiſſe* & objeciſſe gloriari, videbitur ſuo loco. Patientiam habe, & omnia reddam tibi etiam cum fœnore.

§. XXII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, contra receptam Foſſanenſium traditionem, ex meris conjecturis aſſerit, S. Juvenalem non fuiſſe Narnienſem Epiſcopum.

RESPONSIO.

170 TAntum abeſt ut aſſeram, non fuiſſe; ut totus meus de illo tamquam Epiſcopo Narnienſi Commentarius, 1 Tomo Maji, à pag. 386 ad 396, aliud non agat, quam Acta & cultum ejus, apud Narnienſes numquam interruptum, illuſtrare. Hunc Commentarium ſequitur æque prolixus alius, ex authenticis Epiſcopatus Narnienſis inſtrumentis, de inventione ultima corporis anno 1646, ſecutiſque eamdem tranſlationibus.

171 Ex his cum nullum relinqueretur dubium

dubium, quin Narnienſes vere poſſiderent corpus iſtius ſui ſancti Epiſcopi; cumque Foſſanenſes in Pedemontio è contrario ſuſtinerent, ipſum apud ſe eſſe ab annis quadringentis, idque à me peterent confirmari; quid aliud facere potui, quam exigere ut mihi etiam ipſi ſubmitterent ſuæ prætenſionis documenta? Hoc vero cum feciſſent, eaque ſumpſiſſem expendenda, à pag. 406 ad 421, omnibus & ſingulis fideliſſime productis ſicut acceperam; atque invenirem Romaniſienſes; Foſſanum cum corpore alicujus S. Juvenalis migrantes poſt annum 1253, nihil ſolidæ probationis attuliſſe, unde doceretur, corpus iſtud Narnienſis Epiſcopi eſſe; quid rurſu aliud potui judicare, quam eſſe alicujus, ſynonymi quidem, ſed ignoti, quale ipſum Romaniſii reliquerat peregrinus quidam Gallus, iſtud ſe Narniæ furatum dicens. Nam in ea tota narratione, ut non eſſent multa inveroſimilia, ſatis tamen ad ejus confutationem ſunt noviſſimæ Narnienſis inventionis documenta; ſicut ſua quoq; futura credit Cardinalis Urſinus, producta & producenda pro manutenenda præſentia corporis S. Bartholomæi, in Beneventana Cathedrali nuper reperti, non obſtante Romani Breviarii aliter ſentiẽtis auctoritate.

172 Atque hæc dicta ſunto aliis Rev. Pater; non Tibi. Tibi enim æque reus judicabor & proclamabor, quidquid hic demum egero, & utri partium prætendentium apud ſe corpus S. Juvenalis Epiſcopi Narnienſis eſſe, illud attribuero, adeo ut niſi par miraculum effecero, idem corpus binis collocari locis, effugere accuſationem tuam non poſſim. Cum enim me accuſes & in me concites Foſſanenſes; quod præponderantibus rationum momentis corpus illud adjudicem Narnienſibus; multo gravius me accuſares & in me potentius concitares Narnienſes, ſi horum prævalentibus rationibus poſthabitis eriperem eis corpus Epiſcopi ſui, & adjudicarem Foſſanenſibus. Quamobrem ingemiſcere poſſim cum falſo accuſata Suſanna *Anguſtiæ ſunt mihi undique!* Si enim agnitam veritatem dixero, accuſor à Te: ſi non dixero, equidem à Te accuſabor!

173 Cum autem nihil ex me locorum producas, quibus negem S. Juvenalem fuiſſe Narnienſem Epiſcopum; ſed tantum diſputari dicam, quieſcatne corpus illius Narniæ, an Foſſani; & omnino ſuſtineam, quieſcere Narniæ; velim ex hujuſmodi dictis conficias quod in titulo aſſumis, ergo *Papebrochius aſſerit S. Juvenalem non fuiſſe Narnienſem Epiſcopum.* Aliud ſcilicet eſt aſſerere, quod corpus Foſſani quieſcens veroſimiliter non ſit S. Juvenalis Epiſcopi Narnienſis, quam aſſerere S. Juvenalem non fuiſſe Epiſcopum Narnienſem, ſicut aliud eſt aſſerere quod Canis qui in cælo eſt, non ſit animal; quam aſſerere ſimpliciter, quod Canis (nempe etiam qui in terris eſt) non ſit animal.

§. XXIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius molitur, ex meris conjecturis ſeu potius figmentis, Acta SS. Alexandri Militis & Antoninæ Virginis & Martyris reddere fabuloſa.

RESPONSIO.

173 Nihil minus molior, quin potius conor ſuadere, ante Tranſlationem corporum Conſtantinopolim compoſita eſſe Acta illa, & quoad ſubſtantiam credo pleraque vera eſſe, licet fatear non eſſe auctoritatis per omnia certæ; cum appareat ſubinde pluſculum ingenio ſuo indulſiſſe ſcriptorem, comminiſcendo varias voces cælitus delatas ad Sanctam ipſumque judicem, & alias ſimiles circumſtantias: quod indicari ratio noſtri operis exigit, cui propoſitum eſt certa diſcernere à minus certis.

174 Domnus Theodoricus Ruinart, Benedictinus Congregationis S. Mauri, Pariſiis an. 1689, inſigni Tomo complexus fuit *Acta primorum Martyrum ſincera & ſelecta*, à quibus ſi auferas deſumpta ex Euſebio & ſanctis Patribus, ægre numerabis ſexaginta, quæ ille ſincera judicaverit: in Præfatione autem pag. 3, agnoſcit, *plerorumque Martyrum geſta, non ſolum diuturnitate temporis, ſed etiam tyrannorum malitiâ excidiſſe* .... Et *hinc*, inquit, *conqueſti ſunt aliquando ſancti Patres, quod ex tanta multitudine, paucorum Acta ſupereſſent, quæ in eccleſia publice legerentur* .... *Hæc autem erant*, inquit pag. 7 & 8, *vel ex actis publicis excerpta, vel a nonnullis Chriſtianis, qui Martyrum quæſtionibus præſentes interfuerant, concinnata; aut, ſi forte neutro modo haberi potuiſſent, ſi aliquid ex publica fama notum eſſet, aut certe ex antiquioribus viris qui perſecutionum tempore vixerant, hæc omnia in unum colligebantur, unde aliqua ſaltem Martyrum geſta innoteſcerent. At cum paulo poſt omnes fere Romanæ provinciæ à barbaris devaſtatæ & occupatæ fuiſſent; ex iis etiam Actis pleraque perierunt, quibus alia poſtmodum ſubſtituta fuere, ſed quæ ad iſtorum auctoritatem non pertingunt, nedum ad eorum ſinceritatem. Ea autem ſunt quæ paſſim in Codicibus manuſcriptis & editis occurunt; quæ, tametſi primigeniorum Actorum puritatem non aſſequantur, multiſque ut plurimum circa perſonas & temporare ſcateant mendis, non tamen omnino rejicienda crediderim.*

175 Non rejicimus autem ea nos, ſed mendis ſtudioſe obſervatis, conamur, vel ex certiori auctoritate antiquorum monumentorum, vel per veroſimiliorem conjecturam docere quomodo ea corrigi debeant, aut corrigi poſſe videantur. In quo licet *nugari & cavillari* me Patern. Tua judicet, malletque omnia ſic tradi ut accepimus, abſque Notis & Commentariis (unde tamen apud eccleſiaſticæ hiſtoriæ ſtudioſos præcipua æſtimatio operi noſtro accedit) non ideo deſinam inſiſtere veſtigiis Magiſtrorum meorum, hac ratione exorſorum progreſſorumque, cum majori ſemper eruditionis experientiæq; incremento. Iſtis autem, quæ dixi, parum ſinceris mendoſiſque Actis, (quæ ſubinde etiam *Apocrypha* voco, aut *Suſpecta*) cenſet prælaudatus Ruinardus *accenſenda Acta,* in

in ſummâ quidem ſincera, ſed quæ ab hominibus imperitis temere vitiata ſunt, adjunctis ad priora Acta miraculis (viſionibus, vocibus cælitus allapſis, ipſorummet Imperatorum ad quæſtiones ſingulas præſentia) *aut concertationibus Martyrum cum tyrannis, quibus (ut ſibi videbatur) iſtorum fortitudinem magis celebrarent; quamvis exinde apud viros doctos auctoritate ſua ejuſmodi monumenta exciderint; etſi paſſim in iis aliquot prioris ſinceritatis, veluti ſcintillæ, elucere videantur.*

176 Videat nunc Patern. veſtra, in quorum claſſem referre velit iſta SS. Alexandri & Antoninæ Acta; quæ, licet primigenia & antiquiſſima non ſint, abſunt tamen ab iis enormia menda; adſunt autem, (meo quidem judicio) ornamenta multa, ex ingenio ſcriptoris adjecta, imprimis multiplicium de cælo vocum, quales in genuinis primorum Martyrum Actis numquam aut raro leges. Pleroſque Martyres divinitus animatos ad conſtantiam inſpirationibus internis, nemo poteſt dubitare: eas ex veroſimili ſibi formans orator pius, converterit in voces externas. Et hæc tam benigna excuſatio neſcio cur nugatoria videatur tuæ Paternitati; Interim nihil curabo, utrum vocem illam Chriſti ad S. Ignatium, *Ego vobis Romæ propitius ero*, interiori vel exteriori auditu perceptam fuiſſe diſputet, aliquis, modo credatur Ignatii Sociis Fabro & Laynio, quos ita ex illius ore audiſſe, nobis authentice conſtat. Neque diſcere id debemus ex tanto poſteriore Nierembergio, ex cujus ingenio profluxiſſe viſionem iſtam libenter ſuſpicareris. Scilicet Societatis noſtræ hiſtorias, ſub oculis viventium & memorum geſtas, itáque deſcriptas, doles præferri veſtris, de rebus antiquiſſimis abſque idoneæ antiquitatis teſtimonio narrantibus multa, creditu difficillima; &, ſi vera forent, non ignoranda tam diu.

§. XXIV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius molitur Acta S. Pelagiæ Virg. & Mart. ex meris conjecturis reddere ſuſpecta.

RESPONSIO.

177 SI Patern. veſtra meas qualeſcumque conjecturas, certiori veritate repertâ, poſſit probare vanas; cedam libens, & pro inſtructione agam gratias. Nunc cum id facere non poſſis, neque negare cum fundamento, quin Acta *illa, non ſolùm verboſitate, ſed etiam fide Græca ex traditione vulgari potius quam certis ac fidis documentis deſcripta ſint, & circumſtantiis quandoque ſupra veroſimilitudinem exaggeratis ornata* (quod in talibus verſato minime difficile eſt prima lectione agnoſcere) quid indignaris, ſi de re, oculis ſubjecta atque patenti, dicam quod ſentio, dum ſuum cuique liberum judicium relinquo? Meum ſi hic probare deberem, opus foret ipſa Acta tota reproducere: neque enim ex uno alterove loco, ſed ex toto complexo judicium illud procedit: id autem faciendo, juſto prolixiores facerem Reſponſiones meas. Quod eadem Acta, dico ſcripta eſſe *poſt multa ſecula*, ſi mihi nolis credere, exhibe majoris antiquitatis vel in ipſis Actis vel aliunde indicium veroſimile; & viceris.

178 Quod denique exiſtimem, *Conſtantinopoli* ſcripta Acta, *cum forte ejus confeſſio inſtaurata noviter inciperet clarere miraculis*, apparet ex ipſo verbo FORTE, ſolum pro-

cum hic invenimus duas tales Imperatrices, Diocletiani uxores fictitias.

182 Nunc ſi vellem declarare *circumſtantias*, in Actis S. Pelagiæ *ſupra veriſimilitudinem exaggeratas*, menſuram excederet Reſponſio hæc. Pro ſpecimine ſit, quod num. 18 currens *puella, æreum bovem*, (ad quem damnata erat à Diocletiano, quaſi Tharſi præſente & Sanctæ ſupplicia coram ſpectante) *æreum* inquam, *bovem apprehendit, ſtatimque manuum ipſius carnes velut cera liquefactæ ſunt: nihil vero omnino, ſentiens, caput ſuum in ventrem bovis injecit, ac ſeipſam intra ventrem bovis collocavit*. Imaginabatur ſcilicet ſibi hic Auctor fuſam ex ære bovis ſtatuam; qualem Phalaridis fuiſſe narrant vel fingunt Siculi, intra quem clauſus pro lamentis humanis mugitum edere videretur; qualem etiam ſibi imaginatus eſt Gallonius, in tractatu de inſtrumentis maryriorum, & in ejuſmodi ſtatuæ latere oſtiolum, per quod intromittendi erant arſuri Martyres. Sed ex Codino noto ego, ideam iſtam valde alienam à vero eſſe; & quod dicebant *bovem æneum*, fuiſſe omnino ingentem fornacem, æneo bovis capite prominente ſpectabilem, in quam utcumque vehementer accenſam, commode conjici rei Martyres poterant; ſicuti in ſimilem bovem ultro dicuntur Romæ inſiliiſſe ſancti Euſtachius & uxor ejus cum filiis, quos utique ſimul omnes anguſtum ſtatuæ bovinæ cavum capere non potuiſſet, nec ipſum ita facile candefieri ſuppoſito (ut Gallonius opinatur) igne, ſicuti accendi poteſt fornax, inſtar Babyloniæ inſtructa omni materia combuſtibili.

183 Operæ pretium fuerit ipſa Codini verba Græca legere: Εἰς δὲ τὸν καλούμενον Βοῦν κάμινος ἦν παμμεγέθης, βόος ἔχουσα κεφαλὴν, ἔνθα καὶ οἱ κακοῦργοι ἐτιμωροῦντο· ὅθεν καὶ ὁ Ἰουλιανὸς, προφάσει τῶν καταδίκων, πολλοὺς ἐν αὐτῇ κατέκαυσε Χριστιανῶν· ἦν δὲ ἡ κάμινος βοὸς τύπος, παμμεγεστάτου θεάματος .... ἦν δὲ ἕως Φωκᾶ· ἀλλὰ ὑπὸ Ἡρακλείου ἐχωνεύθη, λόγῳ φολλέων. Interpres peſſime locum reddidit, quem hîc verius traductum accipe. *In loco, qui Bovis dicitur, erat fornax omnino Maxima, habens caput bovis, in quâ cruciabantur rei; unde etiam Julianus, prætextu criminum convictorum, multos in ea Chriſtianos combuſſit. Erat autem fornax, Bovis typum* (caput ſcilicet) *habens, ſpecie immaniſſima, & ſtetit uſque ad Phocæ tempora: ſed Heraclius eam conflavit pro obolis cudendis*: Qui cum eſſent æneæ monetæ minutæ genus, patet fornacem iſtam totam fuiſſe æneam, qualis etiam fuerit illa in qua Pelagia Tharſi & Euſtachius cum ſuis Romæ combuſti fuerunt. Patet quoque ex iiſdem Codini verbis, Julianum quando ſæviit in Chriſtianos, non niſi criminum prætextu ſæviiſſe: patet denique vaſtiſſimum omnino fuiſſe, ac veroſimiliter ductilem, ex multis laminis compaginatis, non vero conflatilem, excepto capite quod fuerit ex ære liquefacto fuſum. Atque hinc diſcat lector, quam non ſint obiter percurrendæ Paſſiones Martyrum, diu poſt rem geſtam licentius exornatæ, ſed expendenda ſingula; ut diſcernat quid ſaltem veriſimile in iis ſit, quid imperite confictum.

184 Non eſt quidem antiquiſſimus ſcriptor illis *Georgius Codinus*, à nonnullis cognominatus *Curopalates*, ſive quia excellens illud munus geſſit, (*Majorem-domus* Franci dixiſſent) ſive quia alium librum ſcripſit de officiis Palatinis; non eſt, inquam, vetuſtiſſimus ſcriptor; ut quem Conſtantinopolim captam vidiſſe à Turcis anno 1453 ex ejus ſcriptis liquido apparere Lambecius reperit; hic tamen vim teſtis oculati habet, quatenus, addit quid κατὰ μίμησιν καὶ ἐν τῷ Νεωρίῳ βοῦς ἀντετυπώθη, *ad imitationem ejus in Neorio formatus eſt Bos*, qui ſcilicet Co-

dino ſcribente adhuc ſupererat. Atque ex hac ſcientia, fide oculari tranſcribens locum Anonymi, una cum ipſo, ſed Græce dumtaxat editi, poſuit, βοὸς ἔχουσα κεφαλήν, *Bovis caput habens*, ubi Anonymus annis trecentis aut pluribus ipſo ſenior, minus diſtincte ſcripſerat, Φέρουσα βοὸς χαλκοῦ παμμεγέστατου θέαμα τι, *ferens bovis anei longe maximi ſpeciem quamdam*. Interim ex Anonymo illo diſcimus, quod Codinus reticuit, primi illius in Hippodromio collocandi auctorem fuiſſe *Valerianum Conſtantis*, ſeu potius Conſtantii Imperatoris *Præpoſitum*. Quod deinde dicit, poſtquam fornacem conflaſſet Mauritius in ſolutionem militarium apud Pontum ſtationem, ipſum bovem adhuc ibidem uſque ſua tempora ſuperfuiſſe, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν χυτὸν, *eo quod fuſilis eſſet*, confirmat prius meum dictum, de corpore fornacis non fuſo ſed malleis ducto in iſtam ſpeciem; & totum declaratur ex Codino, expreſſius *caput* deſignante.

185 Vides credo, Rev. Pater, aut ſaltem vident alii, quod nihil cauſæ habueris, tam fidenter & abſolute affirmandi de Papebrochio, uti facis num. 172, quod *Acta S. Pelagiæ ex meris conjecturis*, Exiſtimo, Forte, Quis dicet? *& ſimilibus neniis molitur reddere ſuſpecta, quibus alias etiam exorbitantiores addit cenſuras, fundatas in cavillis & argutiis negativis, quibus paſſim ſolet antiquas invadere hiſtorias.* Quas Tu *exorbitantiores* alias hic voluiſti notare? niſi illas quibus negavi Diocletiano fuiſſe filium; & viſus ſum ſignificare, quod bos ille in quem Pelagia dicitur introiſſe, non fuerit, qualem concipiunt quidam, tota ex ære ſuſa bovis perfecti ſtatua, quæ tantæ capicitatis concipi vix poteſt, ut unum aut plures homines per latus immiſſos caperet, & qualem imaginatus ſibi videbatur Actorum ſcriptor, ciendæ admirationi magis quam veritati exponendæ intentus. Non etiam mere negativa cavillatio erat, dubitare an *Clino Tharſi Epiſcopus* in Actis talibus dumtaxat nominatus, vere extiterit; quomodo enim is *fama illuſtris per totum Orientem celebrabatur*, ut dicunt illa; & nomen ejus, cujus etiam miracula narrantur, nuſquam invenitur adſcriptum Orientalium faſtis, præſertim Græcorum, tam ſtudioſe colligentium quoſcumque ſanctitatis nomine olim claros?

186 Demonſtrationes iſtæ Hiſtoricis ſunt, ſicuti Theologis eæ quas ex revelatis ratiocinando deducunt. His ſolis aſſueta Paternitas Tua ſi iſtarum vim non capit, non debuit aſſimilari iis de quibus Apoſtolus Judas queritur, quod *quæcumque ignorant, blaſphemant*; quod etiam ſibi applicent, quotquot alibi tui ſimiles libros meos, à ſua profeſſione alienos, ideoque non intellectos ſatis, aut deferendos ſacro Officio, aut ex hujus mandato qualificandos ſuſceperunt, homines, ut ex poſt facto patuit, rerum hiſtoricarum tam rudes, ut earum nihil ultra pſeudo-dextrina figmenta & Tamaji Martyrologium ſcientes, præſumpſerint cenſurare Papebrochium ob negatam Draconis Georgiani realitatem, & dubitatam veritatem Matronæ Veronicæ aliaque ſimilia, ad magnam ipſorum apud exteros infamiam, & eruditorum indignationem.

§. XXV.

§. XXV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius molitur, conjecturis ridiculis & inſulſis, conſpurcare & ſuſpecta reddere Acta S. Macarii Epiſcopi Laudunenſis.

RESPONSIO.

187 Utinam extarent aliqua iſtius Sancti Acta! His numquam, quod ſciatur, ſcriptis, compoſitæ fuerunt tres breves Lectiones pro Officio, ſed ante non multa ſecula; quando non tantum perierat diſtinctior S. Macarii notitia; ſed etiam ejus Guilielmi, qui corpus ſanctum ex loco primæ ſepulturæ Burdegalam tranſtulerat. Hinc factum, ut Auctor Lectionum, eam tranſlationem adſcripſerit Guilielmo Bono, Comiti Burdegalenſi, qui florebat circa an. 848; & tamen ex inſtrumento indubitabili & publico, quod produco, conſtat illud corpus adhuc priori loco fuiſſe anno 1127. Itaque, circumſpecta tota Guilielmorum ſerie, ſuggero Guilielmum ultimum Aquitaniæ Ducem, qui potuerit tranſlationem iſtam feciſſe ante an. 1137: & quoniam *Archiepiſcopum*, ſub quo res acta ſit, Lectiones non nominant; ſuggero Arnaldum, qui ab anno 1103 ad 1135 Sedi iſti præfuit.

188 Adeóne inſulſa hæc conjectura eſt, ut memoriam Sancti videar per illam conſpurcaſſe? *Laudunenſem Epiſcopum* Lectiones iſtæ vocant; at Epiſcopatum iſtum ſcimus à S. Remigio inſtitutum fuiſſe circa annum 515, annis 120 poſt obitum S. Martini; ex eoque tempore conſtat ſibi Epiſcoporum Laudunenſium ſucceſſio, ad hæc uſque tempora abſque ullo *Macario*: qui tamen ſi quis inter eos fuiſſet, non potuiſſet fuiſſe *S. Martini* diſcipulus, niſi per hiſtoriæ ignorantiam ſatis gravem, ſed in talibus haud infrequentem; ut, cum primi quarumdam Sedium Epiſcopi dicuntur à S. Petro ordinati vel miſſi, qui ſolum potuerunt miſſi fuiſſe ab aliquo S. Petri ſucceſſore. Hic mihi exclamas, Rev. Pater: *Quid hac conjectura inſulſius & puerilius!* Aliam Tu ergo veroſimiliorem cauſam excogita, unde potuerit naſci opinio, quod aliquis vere Laudunenſis Epiſcopus, fuerit diſcipulus S. Martini. Si non potes, compatere auctori Lectionum, quod ita ceſpitaverit; & patere, ut hac ſaltem ratione dicam, non omnino gratis de S. Martino cogitari potuiſſe.

189 Ego conjectura iſta nihil indigeo: quia credere malo, ſicut antea dixeram, *Laudunenſem* Macarium eſſe creditum poſt tot ſecula, quia in antiquiori Burdegalenſis Eccleſiæ Martyrologio *Macarius* vocabatur *Lugdunenſis Epiſcopus*: & ſatis facile ſciri poterat, etiam rudi iſto quo Lectiones compoſitæ ſunt ſeculo, locum non poſſe inveniri Macario *Lugduni* (vulgo *Lyon*) quæ eſt hodiedum celeberrima & ampliſſima urbs Galliæ Celticæ, caput olim *Seguſianorum*, medioque ævo ſola fere cognita nomine *Lugduni*, aliis ejuſdem nominis paulatim aliter appellatis. Placuerit ergo ſcribere *Laudunum* vulgo *Laon*, atque ita corrigere manifeſtum, ut homines imperiti credebant, Martyrologii mendum. Quid autem dico imperiti? cum ipſum Laudunum olim etiam diceretur *Lugdunum*, ſed cum addito *Clavatum*. ut & alibi Lugdunum Batavorum, vulgo *Leyda*, & Lugdunum Salinarium in Burgundia.

190 Aſt ego ſuggero *Lugdunum Convenarum* (vulgo *Cominges*) dictum aliquibus *Lugdunum Aquitaniæ*; ad Pyrenæorum montium radicem, Epiſcopatum vetuſtiſſimum, cui potuit revera Epiſcopus *Macarius* obtigiſſe, ex veris S. Martini diſcipulis ante finem ſeculi 4, unuſque fuiſſe ex iis, quorum nomina latent uſque ad Suavem, an. 506 Concilio Agathenſi ſubſcriptum, cum titulo *Epiſcopi de Conveus*. In Concilio autem Aurelianenſi II anni 533, *Præſidius Epiſcopus Convenarum*: & anno 549 in Concilio ibidem V, *Aurelius Epiſcopus Eccleſiæ Convenicæ*; ſicut & *Rufinus* anno 583 in Matiſconenſi, atque *Abraham* anno 788 in Narbonenſi, *Convenenſis Sedis Epiſcopus*. Horum omnium vetuſtiores deceſſores, ſervato proprio & antiquo civitatis nomine (nam teſtibus Ptolomæo & Strabone *Convenæ* nomen Gentis eſt, cujus civitas *Lugdunum*) potuerunt olim ſcripti fuiſſe vel ſimpliciter *Epiſcopi Lugdunenſes*, *aut Lugduni*, vel cum addito, *Lugduno-Convenarum*, aut *Lugduno-Covenenſes*, donec vetuſtior appellatio civitatis, propter amphiboliam, quam parere poterat, penitus exolevit. Eſtne hæc conjectura, per quam tempora locaque conciliantur cum traditione de diſcipulatu S. Martini, adeo *inſulſa & puerilis*? Si non eſt, cur hac præterita, adhæres alteri, non aliter oblatæ, quam ſub hypotheſi falſa de Laudunenſi Epiſcopatu Macarii, cum S. Martini diſcipulatu incomponibili?

§. XXVI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius conjecturis & cenſuris impugnat Vitam S. Innocentii Epiſcopi Africani, Cajetæ in Italia culti.

RESPONSIO.

191 PHilippus Farrarius, in Catalogo Sanctorum Italiæ, allegat Monumenta Eccleſiæ Cajetanæ, *in quibus*, inquit, *plura fabuloſa, quæ reſecavimus, continentur:* deinde Annotationem talem ſubjicit: *Hæc S. Innocentii Hiſtoria accuratâ eget cenſurâ alicujus docti viri.* Voto ejus facturus ſatis quo uſque poſſem, prius Hiſtoriam ipſam ex originali protuli integre & fideliter, ſed cum epitheto *Apocrypha*. Deinde *cenſuras & conjecturas* ſubjeci, par quas veniri fortaſſis poſſet ad notitiam temporis & locorum, quibus Sanctus ille vivis mortuuſque fuiſſet. Hoc illud grande crimen eſt; hæc tota impugnatio, *ſibilo potius quam reſponſione, aut etiam acriori aliqua reflexione digna*. Quin tu potius, Rev. Pater, coneris aliquid ad votum Ferrarii, quo loca & tempora illuſtrentur; atque tunc *cerebellum*, ut voles, mihi concute; aut potius apud S. Sedem accuſa Ferrarium, qui priuſquam naſcerer ego, Vitam iſtam *fabuloſitatis* plurimæ condemnavit.

192 Dico ergo, & veroſimile facio, *Galilæam*, ſancti patriam, poſſe aliquam in Africa concipi, licet nulla ejus alias inveniatur mentio, nomine poſterius nato; ſicut ibidem invenio *Juſtinianam* ſimiliter in Actis S. Innocentii nominatam urbem, quaſi ad eā delatus ſanctus puer ſit tempore ſimiliter poſteriore: & auctorem excuſo uſurpantem nomina, non ea quæ fuerunt tunc cum viveret S. Innocentius, ſed tunc cum Acta ſcriberentur; quemadmodum excuſaretur nunc aliquis, qui agens de Martyribus ſub Diocletiano paſſis Byzantii, Conſtantinopoli

paſſos

paſſos diceret. Quæro deinde tempus & cenſeo potuiſſe Sanctum veniſſe in Campaniam tempore Conſtantii Imperatoris Ariani, Catholicos Epiſcopos per ſe ſuoſque Præfectos vexantis, atque cogentis damnare Athanaſium, Urſatiique ac Valentis communionem ſuſcipere. Ita ſolutis dubiis, quæ Ferrarium maxime torſerant, vix attingo cetera, quæ nihilominus indicant Auctoris ingenium, ad comminiſcendum quidpiam proni, nihilque ſoliciti ne componeret incompatibilia, & ex certioribus hiſtoriis convincenda falſitatis.

193 Sic ſtatim ipſo initio dicit, mota perſecutione atroci, quinquennem Innocentium è matris latere ab Angelo raptum, & occultatum *ad Sanctos quadraginta, milliario trigeſimo* Sunt hi *quadraginta Sebaſteni*, ſub Licinio paſſi in Armenia circa an. 316; quorum cultus ſicut reddita per Conſtantinum Eccleſiæ pace, mox fuit per totum Orientem & Occidentem, Reliquiis tranſlatis & templis erectis, dilatatus; ita etiam potuit tranſiiſſe in Africam, & alicui eccleſiæ nomen dediſſe, juxta quam ſanctus porro vixerit. Sed poſt iſtorum Paſſionem nulla poteſt in Africa concipi perſecutio Chriſtianorum ante Waldalicam ſeculo 5. Hic autem agitur de perſecutione mota ſub præſide Anulino, adeoque ſub Imperio Diocletiani, diu ante Licinium; & tali tamen ut duraverit annis 22, à raptu videlicet ſancti pueri uſque ad ejus (jam ſcilicet Epiſcopi) reverſionem ad ſuos parentes, ubi reperit S. Criſpinam in vinculis teneri ab Anulino; atque hujus metu cum ſuo Diacono Memoratiano in Campaniam fugerit: ſed & hic à Severiano Terracinæ Præfecto comprehendendus, & miraculo ſervatus, male imprecando civitati dixiſſe fingitur: *Sicut cum gratia non potui ingredi hanc civitatem, ... peto qui in ea natus fuerit, homo ille non ibi valeat.* Pluribus opus eſſe non puto, ut quivis intelligat quam hæc male conſuta ſint, & quoad chronologiam incompatibilia, ut nihil dicam, de immatura gradui Epiſcopali ætate, ad quem Innocentius debuiſſet fuiſſe ordinatus diu ante annum 27.

§. XXVII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius molitur meris conjecturis evertere martyrium S. Gerontii Epiſcopi Ficoclenſis, & Patroni Callienſium in Umbria.

RESPONSIO.

194 Hic accuſor num. 184, *ex meo critico cerebello, contra perpetuam traditionem, a ſacra Rituum Congregatione, prævio examine reviſam & confirmatam, ex Martyre formare Con.eſſorem.* Sic, inquam, accuſor; ſed falsò. Martyrem enim, ſicut inveni, & ſicut approbavit Congregatio, ſic reliqui: nec tu, Pater Rev. quidquam fortè haberes, unde titulum illum S. Gerontio competere probares, niſi mea qualiſcumque diligentia, undique probationes colligendo, Te inſtruxiſſet. An exiſtimas, ſacram Congregationem recedere debuiſſe à Decretis Urbani Octavi, in colendis Sanctis permittentis teneri, quidquid ab immemorabili tempore, id eſt ab annis centum, fuerit obſervatum? Si non debuit illa à Decretis iſtis recedere, non debuit oblatas ſibi Lectiones approbatura. operoſe inquirere, à ſchiſmaticiſne vel hæreticis; ex odio fidei, an à graſſatoribus prædæ cupidine occiſus fuerit Sanctus.

eo tempore, quo omnes Sancti, cruenta morte defuncti, paſſim ut Martyres colebantur, & in eodem cultu uſque modo probantur perſtitiſſe.

195 Non debuit etiam eadem Congregatio tituli iſtius probationem requirere ultra antiquam traditionem, confirmatam per Lectiones, licet ſexcentis forſitan annis compoſitas poſt mortem Sancti, & licet compoſitas ex notitiis tam confuſis, ut earum Auctor fateatur, ignota ſibi fere omnia quæ ad hiſtoriam requiruntur, dum ait, ſermonem ſibi faciendum de S. Gerontio, *cujus ortum natalesque non pro certo comperimus, qualiterque ad Epiſcopalem Sedem ſit adſcitus, & quibus Imperatoribus advixerit, vel quo Apoſtolico Romæ inſidente fuerit, & ea quæ dicturi ſumus, geſſerit*. Stante enim pro Callienſibus poſſeſſione antiqua de cultu Epiſcopi Martyris, dubitari non poterat, an eſſent in ea manutenendi.

196 Interim cur grave tibi videtur, Pater Rev. quod Papebrochius neſcire ſe fateatur, *quo fundamento* S. Gerontius dicatur *occiſus à ſchiſmaticis*, poſtquam ex ſubſcriptionibus Synodi Romanæ, ſub Agathone Papa anno 501 celebratæ, docuit (id quod auctor Lectionum ignorabat) ipſum illi interfuiſſe, quando nullum erat in Eccleſia ſchiſma? Tuum erat certius aut veroſimilius aliquid docere, ſi poteras; ſi non poteras, amplecti notitiam, cum tam bono fundamento oblatam: neque calumniari auctorem, pro certo non aſſerentem, quod certo probari non videt; quaſi *meras conjecturas* ſecutus, de cædis injuſtæ auctoribus dubitaverit, multo minus quaſi gloriam martyrii invideriit Sancto, ſemper cultu ut tali, & quem ipſemet, ut talem, ubique ac ſine ſcrupulo ponit. Potuit quidem ante Agathonis tempora fuiſſe olim Ficoclis Epiſcopus nomine *Gerontius*; ſi Epiſcopatus ille multo fuerit antiquior: ſed antiquiorem fuiſſe non debet gratis ſupponi, ideo tantum, ut inveniatur aliquis ſub Gentilibus Imperatoribus paſſus certuſque pro Chriſti fide Martyr, cum titulus Martyrii etiam pro quarto ſeculo ſalvari ſatis poſſit, itàque is teneri, de cujus exiſtentia nobis aliunde conſtat.

§. XXVIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Acta & Geſta Sanctorum & Sanctarum Eccleſiæ Leontinæ, per meras conjecturas, dilacerat, cenſurat & explodit, tamquam ficta, fabuloſa, & inſulſa.

RESPONSIO.

197 Omnes iſti Sancti & Sanctæ, (ex quibus *Epiphania* 12 Julii *Euthalia* 27 Auguſti, *Mercurius & Socii* 10 Decembris Romano Martyrologio inſcribuntur; nec non *Iſidora & Neophyta* 17 Aprilis, *Cleonicus* & *Stratonicus* 24 Julii, cuncti ut Martyres; *Neophytus* ut Epiſcopus 1 Septembris) omnes, inquam occaſione trium celeberrimorum fratrum, Alphii, Philadelphi & Cyrini, apud Leontinos paſſorum 10 Maji, fuerunt in unam compilati hiſtoriam, quæ tota à me proponitur Græce ac Latine, Tom. 2 Maji à pag. 502 ad 550, atque à pag. 772 ad 789, ita ut juſtum librum per ſe ſola poſſet facere. Hunc tantum laborem tantoſque ſumptus,

ptus, ideo à me ſuſceptos, ut Leontinæ Eccleſiæ decora obſcurarem, quis credat? Illuſtrare volui, vera à falſis, veroſimilia ab inveroſimilibus ſecernendo; ideoque ipſa Acta in quatuor partes diviſi, & unamquamque earum expendi, ſuum cuique trubuens majorem minoremve credibilitatis gradum. Veroſimile etiam eſſe dixi, quod ante annos circiter 700, cum ſcriberetur Menologium Baſilii Imperatoris, extiterint aliqua ſanctorum Fratrum Acta, breviora ac ſinceriora.

198 Interim de prolixiſſimis iis quæ habentur, quæque primus ego integra dedi, non potui non laudare judicium noſtri Octavii Cajetani, tom. 1 de Actis Sanctorum Siciliæ, in Animadverſionibus pag. 51 ſcribentis, ea quæ haud dubie apud me legiſti, Pater Rev. ſed diſſimulare maluiſti, ut ſolus à Te poſſem accuſari. Verba ejus itaque hic iterum lege. Sic ait: *Quo prolixior hac hiſtoria, eo minus legitima, nec antiqua illa, ſive à Notariis excepta, ſive à Chriſtianis ſcriptaſcenſenda eſt. Antiqua enim Acta ſanctorum Martyrum, brevia & candida. Sane hiſtoriam pius aliquis Monachus, vetuſtis Actis & veritati inſiſtens, videtur compoſuiſſe & auxiſſe: ſed in multiloquio peccatum eſt, quà contra dignitatem, quà contra hiſtoriæ fidem.* Ita ille, & quidem Siculus; Sanctorum Siculorum undiquaq; illuſtrandorum ſtudioſiſſimus, multumque in Actis eorum verſatus, neque ſeverus plerumque cenſor; aliquando tamen, evidentiâ & multitudine mendaciorum aut erratorum coactus reprobare aliqua. Obiit autem Panormi, cum magnæ ſanctitatis opinione, anno 1620: quod addo, ne putes ipſum à me ſeductum.

199 Idem, Annotatione 2, obſervat in ipſo principio errorem non levem, ex Actis derivatum in Romanum Martyrologium locis duobus, ad 12 Julii & 19 Decembris; dum quidam ex prædictis Martyribus paſſi dicuntur *Imperatore Licinio*, & *Imp. Diocletiano*: neque dubitat quin, ubique debeat ſubſtitui, *Imperator Decius* ipſiuſmet Baroni judicio, eumdem ſubſtituentis 10 Maji, ubi de tribus Fratribus agit. Ipſe autem Cajetanus negat, *Liciniano gladio hos Martyres mori potuiſſe; quia Licinii perſecutio Orientem ſolum vexavit, Occidentem, cui præerat Magnus Conſtantinus, non attigit*. Porro quod ſancti Fratres, adeoque & ſocii, martyrium ſubierint, *Decii & Valeriani temporibus, clarum*, inquit Cajetanus, *eſt ex Actis, quorum initio dicitur*, Imperatori ſecundum in Imperio *fuiſſe* Valerianum; *alias*, Valerianum Imperii conſortem; *& rurſum*, Imperatorem in Orientem profectum Valeriano mandaſſe, ut Chriſtianos acerrimè perſequeretur: *quæ omnia ut à Licinio procul ſunt, ita Imperatori Decio conveniunt. Is enim, ut tradit Trebellius* Pollio, *adverſum Perſas in Orientem profecturus, Valeriano ſummam cum Cenſura poteſtatum contulit. Inde factum eſt, ut Imperii conſors, & poſt Imperatorem ſecundus appellaretur. Sane Acta parturbata & corrupta, occaſione nominis* Veleriani. *Quod enim is* P. Licinius Valerianus *dictus ſit, haud difficile fuit, turbari ſcriptoris mentem, & aberrare manum: ſcriptumque ab eo eſſe* Licinium, *pro* Decio, *cum eſſet ob oculos proxime, ſcribendus* Licinius Valerianus.

200 Præter hunc capitalem errorem, alios, quaſi in cumulum congeſtos, indicaverat, idem Cajetanus Annot. 1, ad ſpecimen interpolationis indoctæ. Verba ejus, licet prolixiora, producere hic placet, tum quia mea Tibi, Rev. Pater, adeo grave eſt legere; tum ut intelligas, quam male huc applices, illud Baronii: *Si ob unum errorem, vel alterum in Vitis Sanctorum, cetera quæ remanent fide carere dixerimus; profecto omnes Sanctorum Vitas in maximum deſcrimen adducemus.*

201 Cognoſce ergo errores paucos de multis

multis, à Cajetano ſic breviter notatus. Auctor, Judæos ad Chriſtum converſos, ita loquentes facit: *Abjuramus Monothelitarum fidem, quæ unam aſſerit voluntatem. At hæc hæreſis pro ævo Decii inaudita*; primum emerſit ſeculo 7. *Docet, ordinationem Epiſcoporum fieri Romæ nequiviſſe, præterquam* XXV *die Martii, quod contra majorum morem, ut notum eſt è Pontificum Vitis*, menſem Decembrem adſcribere illi actui ſolitis. *Romanum Pontificem, ait, confirmando Neophyto Leontino Epiſcopo, Synodum Romæ coëgiſſe, ad quam accerſiti ab eo vicini Epiſcopi, prudentiores Eccleſiæ viri, Chartularii, Monaſteriorum in urbe Rectores, & omnes Romæ viri Principes: conveniſſe vero ſupplicaturos in templum SS. Apoſtolorum Principis. Sed hos Eccleſiæ mores, Valeriani & Gallieni Principatu fuiſſe, quis credat? Eorumdem temporibus, tradit nativitatem Deiparæ Virginis celebratam, & exaltationem S. Crucis: at ii feſti dies nondum inſtituti; hæc Conſtantino Imperatore effulgere, coliqùe publice cœpit; illa nondum S. Auguſtini ævo celebrabatur, ut bene advertit Baronius in notis ad Martyrologiū Roman. die 8 Sept. Memorat Eliſabetham cum Joanne Baptiſta, in ſciſſura petræ a Deo ſervatos; quod ex Apocryphis ſumptum eſt. Romæ, ait, monaſterium fuiſſe extra urbem, quod Auguſtinum & S. Marci appellat, quod tum fuiſſe addubitaverim. Martyres duos è loco Herculis extractos, & Leontinum à Neophyto Epiſcopo tranſlatos, Sacerdotibus pſallentibus, Sanctus Deus, Sanctus fortis, Sanctus immortalis, miſere noſtri; clamante populo, Kyrie Eleiſon, atque hanc vocem ſæpius à plebe repetitam: adhæc Epiſcopum, Clerumque, ac populum proceſſiſſe pſallentes, in tranſlatione Sanctorum Martyrum, & Litanias cantantes, ab æde maxima S. Mariæ ad Sanctorum Martyrum Alphii, Philadelphi, & Cyrini: quæ omnia pro illo ævo inepte dicta.*

202 Agnoſciſne hic, Pater Rev. ſimiles meis, quas tantopere vellicas & explodis, Notas & Cenſuras? Ego pluribus opus non puto, neque abuti Lectoris patientia volo, ſingulas ſigillatim juſtificando à Tuis cavillationibus; ſecurus quod meum tractatum iſtum legenti, etiam Siculo, etiam Leontino, perſuaſurus ſim, ſubſtantiam martyrii trium Fratrum omnino veram, aliorum veriſimilem videri poſſe; ſed utroſque magnum præjudicium pati ab admixtione tot falſitatum: meritoque optandum eſſe, ut, quemadmodum ſanctis Fratribus, præter Acta iſtæc, certiora aliunde ſuppetunt documenta, quibus eorumdem cultus ab immemorabili viguiſſe probetur; ſic etiam ſuppeterent aliis, quorum notitia ex ſolis Actis, ſumpta, in fide horum needum bene examinatorum, tranſiit ad propria de ſingulis Officia: quibus quia & ego & deceſſores mei tantiſper inhæſimus, nunc miraris & indignaris id porro non fieri. Scito ergo, Rev. Pater, quod moris noſtri non ſit nec eſſe poſſit, pro unoquoque Sancto, ex prolixioribus aliorum Sanctorum Actis ſumendo, totam molem alio ſpectantem revolvere; ſæpe etiam nec in animum venit dubitare, donec res tota ſimul & ſemel ſub examen veniat; quo adhibito nonnumquam judicamus, valde incerta aut etiam falſa eſſe, quæ antea ſine ſcrupulo receperamus.

203 Sic ibidem num. 4 allego *Primi Epiſcopi Cabilonenſis Topographiam Sanctorum* pro anno 1450, à Maurolyco editam; quam ex profeſſo nuper examinans, cognovi ſuppoſititiam prorſus eſſe, nec talem Epiſcopum Cabilone illo tempore, ac ne ullum quidem omnino, nomine *Primum*, tota Gallia nominari à Sammarthanis, aliiſque ante illos Epiſcopalium Catalogorum collectoribus. Nunc autem diſco ex Theophili Raynaudi tractatu de Libris ſuppoſititiis, tom. XI pag. 287, id quod Maurolyco placuit nominare

minare *Topographiam Sanctorum*, ſub vero ſuo ſuique Auctoris *Ioannis Epiſcopi Cabillonenſis* nomine, inveniri ac dici *Mappam Sacram*; occaſionem vero erroris inde datam ex eo, quod pro more ſeculi 15, quo revera Cabillone ſedit *Ioannes, XI* hujus nominis, ab anno 1460, ſcriptum legeretur, per ſolam initialem nominis litteram, *I. Epiſcopi Cabilonenſis*; idque extendens ſciolus aliquis, *Primi* legerit, pro *Ioannis*. Quo etiam ſeculo confectum opus non miror pluribus ſcatere erroribus, haud tamen facile retegendis, niſi quis examinet articulos ſingulos. Etenim non ex uno alterove, ſed ex plurimis ſimul collectis formatur judicium de ſcripto aliquo: quale judicium tuli de prænotatis Actis, ideoque ipſa integra ſic produxi, ut nihil dubitem, quin ſi Mabilio, Ruinardus, Pagius, ſimiliſque eruditionis ac pietatis Critici, poſt me eadem recognoſcant, judicium de iis noſtrum æque ſint probaturi, ac Mabilio probavit id quod de Suibertinis Actis prior cenſuit Bollandus.

204 Conor interim per veroſimillimam conjecturam ſalvare quæ ſalvari poſſunt; & quoniam ex toto primæ partis contextu patet, ſanctos Fratres in ea quæ proxima Siciliæ adjacet provincia natos captoſque dici, indeque Puteolos prope Neapolim in Campania, ac demum in Siciliam abductos fuiſſe; ideo pro male (ut cenſeo) nominatis *Vaſconia* atque *Britannia*, Galliæ totius interjectu remotis ab Italia regionibus, ſuggero *Baſtanos* atque *Brutios*, notos in proxima Siciliæ Calabria populos. Suggere, ſi potes, Rev. Pater, melius aliquid, quo excuſes tam patentem, & cuique geographiæ perito cognoſceudam exorbitantiam. Si non potes, quid explodis? & id quod in Launoyum dixit Raynaudus parum apte, ineptius contra me intorques? *ſimiles Grammaticales tricationes Hiſtoricis, in res non in nomina intentis ſolitas eſſe deridiculas*. Quomodo id Theophilus dixerit, non vacat quærere; ſi ad Paternitatis Tuæ mentem dixit, nihil potuit ab Hiſtoricorum ſtylo alienius dicere; cum omnes hiſtoricæ quæſtiones vertantur circa locum, tempus, perſonas, quæ omnia à nominibus pendent. Quis enim dixerit, ridicule quæri de inſigni aliqua actione, ſub Licinióne poſt Diocletiani imperium, an ſub Aureliano Decii conſorte & ſucceſſore, ea geſta ſit, apud Vaſcones & Britannos, an apud Baſtanos Brutioſque, tanto locorum ac temporum intervallo?

205 Similes paſſim ſunt aliæ abſervationes tuæ, quibus meas arguere ignorantiæ niteris, Ex multis una ſit. Ad eum locum ubi dicitur, *Alexandro* cuidam datum in Baptiſmo nomen Neophyti, notaveram, quod *ratio mutandi in baptiſmo nominis ignota videtur fuiſſe primis Eccleſiæ ſeculis*. Tu *luculentiſſimo exemplo* te redarguiſſe id credis, in illo qui baptizatus à S. Modeſto Hieroſolymorum Epiſcopo, *mutato nomine Magundar, appellatus eſt Anaſtaſius*. An ergo neſciebas hunc eſſe S. Anaſtaſium Perſam, & ejus converſionem ad ſeculum 7 pertinere; mihi vero eſſe ſermonem de tribus aut quatuor primis ſeculis? Quid autem ad rem facit exemplum ejus, qui ex neceſſitate non prodendi ſe Perſis, à quorum ſuperſtitione ad Chriſtianiſmum deſciverat, & cujus barbarum nomen Magundar incommodum inter Græcos ac Syros erat; quid, inquam, exemplum iſtud facit ad eum, qui nullam talem mutandi nominis cauſam habebat, neque occultari volebat aut poterat per iſtam mutationem. Sed miſſas ſacio ejuſmodi parum eruditas cavillationes tuas, & cum prædicto Cajetano luctari Te ſino, modeſtius fortaſſis acturum cum illo, quam ſoles mecum. Diſſimulo igitur hic tuas, Rev. Pater, invectivas, quibus mihi inſultas, propter non admiſſos temporibus Decii & Valeriani Monachorum cœtus, & crebra etiam circa Romam ipſam monaſteria; ædes item atque eccleſias,

Deiparæ ac Sanctis ſacras, ob quas dicis me, num. 211, *cum Luthero, Calvino, Magdeburgenſibus, aliiſque noviſſimis hæreticis craſſiſſime erraſſe*, idque oſtenſurum te polliceris Articulo 15. Ibi ergo, quoad monaſteria & eccleſias tales, me exſpecta, & interim ſupra vide Cajetanum, ea omnia reprobantem.

206 Nunc alias accipe rationes, ob quas dixerim, partem illam poſtremam Actorum, ultimo præſertim capite, eſſe *inſulſè fabuloſam*, & *nugis ſcatere*; quædam etiam cap. 3 (Tu callide taces illic narrata) *omnem ſuperare abſurditatem*. Imprimis num. 120 narratur, quod *S. Andreas Apoſtolus, Epiſcopi habitum præferens, adſtantibus ei ſanctis tribus Pueris cum uno famulo, conſecravit ex Presbytero Epiſcopum Meſopolis Leontinorum*, quemdam in Baptiſmo dictum Neophytum: qui nihilominus Romam profectus, quaſi Ordinationis à Pontifice accipiendæ cauſa, priorem cælitus acceptam reticuerit; cumque ad eamdem ſe diſponeret extra urbem in monaſterio S. Marci, eodem accedens Pontifex ipſum ordinare in Pentecoſte voluerit: huic *noctu apparuerunt Apoſtoli, dicentes, Quid agis? Neſcis eum ab Andrea ordinatum?* quare ſatis habuerit Papa iſte, cujus nomen tacetur, tradere novo Epiſcopo, quæ ſupra altare divinitus allata invenerat, *Apoſtolicam & Superhumerale: nam vidit laminam auream & litteras in hunc modum: Divina gratia Jeſu Chriſti dignatur virum hunc à Presbyterio transferre ad Epiſcopatum.*

207 Conſtat quidem inter Theologos, quod, ſicut Deus ſuo arbitrio poteſt per ſe, quacumque ratione voluerit, conferre omnem effectum Sacramenti cujuſcumque; ita poteſt quemcumque ſtatuere ejus miniſtrum, etiam Angelum, etiam Sanctum vita functum; licet ordinarius miniſter inſtitutus à Chriſto ſit homo mortali in corpore vivens: ſed extraordinario ejuſmodi miniſterio uſum aliquandò ad Epiſcopum ordinandum, credere non debemus abſque auctoritate moraliter certa. Tale non eſt exemplum S. Amphilochii, Iconienſis in Lycaonia Epiſcopi 23 Novembris, à noſtro P. Ægidio de Koninck adductum in opere de Sacramentis qu. 64 Art. 7. Nam licet Sanctum iſtum, ſua apud Surium Vita dicat, ſic ordinatum in viſu ab Angelis, idque ſub ipſius ſimplici teſtimonio ferantur ratum habuiſſe comprovinciales Epiſcopi, ad ejuſdem ordinationem congregari; is tamen, qui Vitam hanc, una cum operibus Sancti, Græco-Latine edidit Combefiſius, in Notis præfatur, *ſtudio* à ſe *rejectam* Vitam *poſt opera, ut minus probatam, fortoque digniorem Metaphraſtis ingenio & facilitate, non uſque adeo hiſtorica, ut plerique docti queruntur*. Ex Metaphraſte Ordinationem eamdem tranſcribit, quatuor fere ſeculis illo junior, Nicephorus, lib. 12 cap. 20; ſed ſolum ut rem ſimplici traditione narratam, non ut certa auctoritate ſubnixam: uterque autem caviſſet ei fidem tantillam habere, ſi ſcrutati fuiſſet ſanctorum Baſilii atque Nazianzeni, Amphilochio familiariſſimorum, loca ad ipſum atque de ipſo ſcripta, cum Actis Concilii I Conſtantinopolitani: inde enim valde diverſas, & certiſſimas notitias accepiſſent de prædicto S. Amphilochio, ejuſque ætate & actis, tam Cauſidici in foro, quam Epiſcopi in eccleſia.

208 Combefiſius in Notis recordatur, in Patrum Vitis apud Roſweydum legi, *ut Monachus ſit in ordinem redactus à Patribus, qui ſibi videbatur ſic miraculoſe ordinatus in Presbyterum*: &, *Magna certe cautione*, inquit, *in rebus tanti momenti opus*: quia *nullum apud antiquiorem* Metaphraſte *occurrit Ordinationis tam ſingularis monumentum*. Idem ſine dubio notaſſet Combefiſius ad Sanctorum Leontinorum Acta præfata, ſi de iis judicandum ipſi fuiſſet: tantoque id ſidentius

feciſſet,

feciſſet, quanto plures in iis fabulas repe-riſſet. In iis etiam illud huc ſpectat & ſuperius à Cajetano notatum eſt, quod ibi dicat Pontifex, nihil ſcilicet adhuc ſciens de facta per Apoſtolum Ordinatione Neophyti, ſeſe ad eam proceſſurum in die Pentecoſtes, *licet Ordinis ritus aliter fieri nequeat quam* XXV *Martii* (hoc enim certiſſime falſum eſt): quodque facer iſte actus (qui ſummam requirebat celeritatem, toto Leontinorum populo reducem Roma Epiſcopum expectante à quo baptizarentur, ad 150 millia) fingatur delatus in quartum ab adventu in Urbem annum, prout ex conſequentia rerum narratarum infertur.

209 Appulſus enim 18 Julii Neophytus, dicitur ſecutus oblatum ſibi Monachum, ſanctorum trium Fratrum conterraneum, in horum patriam Vaſconiam; ubi totam illorum hiſtoriam diſceret à nativitate ad diſceſſum in Italiam: quæ ſcilicet omnia ignoraverat prior ſcriptor Actorum. Dicitur autem in *Vaſconiam* illam (quæ num. 108 ponitur in *intimis partibus Septemtrionis*, cum ſit provincia Galliæ Pyrenæis proxima) dicitur, inquam, cum ſociis Neophytus, Roma egreſſus *die* X *Auguſti*; *poſt menſes undecim die* XVIII *Junii* veniſſe in Vaſconiam; & poſt actos ibi menſes ſeptem, receſſiſſe *menſe Decembri*, ac *Romam regreſſus menſe Octobri*; utique poſt alios undecim menſes in eo itinere poſitos, nec tamen niſi ſequenti Pentecoſte ordinandus fuiſſe; ita ut ab egreſſu è Sicilia an. 260 menſe Aprili, uſque ad diem acceptorum Romæ inſignium Epiſcopalium, id eſt 10 Junii anni 263, fluxerint anni omnino tres.

201 Harum aliarumque plurium ineptiarum, quia nihil attingo in Notis (quod tam palpabilia ſint ut monitore non egeant, ſed à quovis ſanum ſenſum habente poſſint obſervari) aſſumis alia, quæ mihi notare placuit, tamquam ſeculo 3, quo facta eſſe debuerint, nequaquam conformia, Neque tamen laboras, ut exemplis atque auctoritatibus probes conformia eſſe; ſed ſolum miraris, quod propter iſta tam graves in Acta præfata cenſuras ſtringam. An ergo tam facile creditu tibi videtur, quod jam tum uſus obtinuerit, ut ad Romanum Pontificem deferrentur tabulæ donationum, noviter inſtituendis eccleſiis faciendarum, uti dicitur à Leontinis factum, ad quorum primam eccleſiam fundandam, pollicebatur *Thecla ſuburbana octodecim*; *Juſtina ſuburbana octo*; *pecorum Thecla millia novem*, *Juſtina millia tria*, *itemque alia plurima?* Tantas poſſeſſiones, neſcio an vel Romæ à Conſtantino acceperit ulla Baſilicarum in prima ſua fundatione; & non dubitem ego, an ſub modica illa pace, quam dedit Eccleſiæ captivitas Valeriani, tam opulenter fundata ſit prima apud Leontinos?

211 Quis autem talia inveniens apud Auctorem, alia plura convictum finxiſſe, iſta quoque dubitet annumerare figmentis? Quantæ etiam exorbitantiæ eſt, ſcribere num. 119, legatos Leontinorum, urbe egreſſos *circa hordei meſſem* (puta in Aprili, tunc enim eam in Sicilia fieri probavi) totos tres menſes detinere in tam modico paucorum dierum itenere, ut tandem Romam pervenirent 18 Julii, importuniſſimo utique & iter eò inſtituentibus letifero tempore? Interim. nulla allata ratione per quam credibilia iſta fiant, non dubitas quærere, & ſanctæ Sedi judicandum offerre, *an tales cenſuræ*, ſub quibus iſta noto, *non ſint inſulſiſſimæ, nec non Sedi Apoſtolicæ & Eccleſiæ Leontinæ injurioſiſſimæ, dignæ quæ ex libris Papebrochii expungantur. Judicium illius libenter audiam.*

invenerat, quamvis inter ſe male cohærentia. Etenim eum faciebant Aymari Podienſis, Legati in terram Sanctum Apoſtolici fratrem, jam inde à principio belli ſacri cum eo trangreſſum in Syriam; & quidem ex Nepte Salomonis Hungariæ Regis, quem conſtat anno 1053 quinquennem puerum adhuc fuiſſe, quando ejus fabuloſa neptis duos illos filios viro ſuo enixa fuiſſet, utpote anno 1045 nupſiſſe credita. Interim ad hanc Chronologiam conſequenter ſcripſerunt recentiores, & tenetur in Lectionibus, ad annum 115 ætatis perveniſſe Bertholdum; quem etiam crediderunt, Carmelitis in Syria præexiſtentibus Priorem datum anno 1121, à fratre ſuo. Sed cum *Aymarum* præfatum conſtaret obiiſſe anno 1098, placuit aliis ſubſtituere *Aymericum Patriarcham Antiochenum*, qui fuerit *Bertholdi frater*, *& Legatus Apoſtolicus*.

215 Poſtremum hoc gratis aſſumitur, quin potius refutatur ex belli ſacri ſcriptore Tyrio, identidem nominante Sedis Apoſtolicæ Legatos in Syria, & de Aymerico multa ſcribente, nuſquam tamen ut de Legato; primum autem, quod ſcilicet Bertholdi frater fuerit Aymarus Podienſis, non auſi aſſerere Lectionum auctores, ſolum ſcripſere *conſanguineum*: diſſimularunt etiam errorem in tempore, quo is qui primum electus fuit Patriarcha anno Domini 1137, dicitur ut talis Priorem feciſſe Bertholdum anno 1121. Quod autem ad cultum Bertholdi attinet, hunc is accepit primum ſeculo ſuperiori, inſcriptus Miſſali & Breviario anni 1564 & 1574: necdum autem habebat illum annis ab inde centum, utpote tunc nondum notus in Kalendario membraneo Sanctorum Ordinis Carmelitani, quod habemus impreſſum; licet in eodem pro menſe Martio collocetur Cyrillus.

216 Hæc ſunt *male cohærentia* illa, & *tam inſulſa*, ut *potuerimus dubitare, cum viris quibuſdam eruditis* (erant hi ex ipſo Ordine duo nobis familiares, ideoque non nominandi) *utrum aliquando fuiſſet Bertholdus iſte in rerum natura, niſi aliquid dandum traditioni putaviſſemus*. Necdum ſcilicet Henſchenio mihique, tunc cum Martium ſcriberemus, innotuerat Itinerarium Ioannis Phocæ, ordinis in Carmelo recentius cœpti initia longe diſtinctius referentis, ſicut ibidem viderat audiveratque, anno, ſecundum Græcos 1185, ſecundum Latinos 1193, quando ibi adhuc vivebat *Monachus* ille *Sacerdos*, ante non multos annos reſtaurare Eliæ anachoreſim juſſus, non ab homine, ſed ab ipſomet Propheta. Eum ego cenſui poſſe credi *Bertholdum primum*, exorſum anno circiter 1155; cui poſt 45 annos regiminis, ſucceſſerit *Brocardus*, annis 33 recturus Ordinem; Brocardo *Cyrillus*, non niſi tres annos in eo gradu conſiſtens, mortuuſque (ut habet vetus Chronica Carmelitana apud Balæum) anno 1234. Quod ſi Zegeri Pauli teneatur ſententia, initium Brocardi conſtituens in anno 1175, atque adeo mortem anno 1208; nihil opus erit *Bertholdo primo*; nec ulla apparebit cauſa, cur is, quem Joannes Phocæ anno latino 1193 reperit in Carmelo cum decem ſociis habitantem, & illuc *ante annos non multos* advectum, ipſemet Brocardus non fuerit, *tempore Alexandri III & Aimerici Patriarchæ Antiocheni* colligere Fratres exorſus anno circiter 1175.

217 Tunc autem ſtaret, quod de Brocardo habent ſcriptores Vitæ qualiſcumque; eum ſcilicet obiiſſe, vivente adhuc Alberto Legiſlatore, ejuſque beatitudinem atteſtante. Obiit enim Albertus iſte anno 1214: ante quem ſi annis aliquot ſtatuas obiiſſe Brocardum, puta an. 1210, per annos 33 ipſi attributos retrogradiendo, veniri poterit ad ann. 1177, quo is cœperit, annis ante Joannis Phocæ adventum fere 16, qui recte poſſunt dici *non multi*; dicendi autem eſſent multi, ſi præponi deberent 45 anni Bertholdi primi. Sed tunc S. Cyrillo pro tribus annis

regiminis, dandi eſſent anni 23. Chronologia autem tota, quoad ſucceſſores reliquos ſatis certo procedens, ab anno 1234, manebit inconcuſſa. Nec obſtet quod *Brocardus* dicatur à Boſtio, fuiſſe *Patria Hieroſolymitanus*, quodque Joanni Phocæ ſuus primus Carmelita dicatur Καλαυρηνόθεν ἐρημίτης, *ex Calabria oriundus* vel *advectus*. Potuit enim ex Calabris parentibus Hieroſolymis naſci. potuit Hieroſolymis natus, in Calabria monaſticam vitam eſſe amplexus, indeque in Syriam Sacerdos rediiſſe. Ego horum nihil nec aſſerui, nec aſſero: ſolum oſtendo, non nihil fuiſſe cauſæ Henſchenio & Eruditis quibuſdam, circa veſtri Ordinis hiſtoriam curioſis, dubitandi, an plus quam unus fuerit in Carmelo *Bertholdus*, iſque *natione Longobardus* juxta veſtrum Sanvicum, ſcriptorem ſeculi 13, qui tamen male diſtractus ſit ab imperitis in duos.

218 Vide mihi nunc, Rev. Pater, an eadem ſit ratio de *S. Ignatio*: de quo iterum num. 228 dicis, fore ut, ſimili qua de priori Bertholdo ratione, liceat *dubitare, an aliquando fuerit in rerum natura; cum Vita ejus ab Euſebio Nierembergio Hiſpanice deſcripta, ob multiplices errores à ſacra Congregatione* (quam num. 228 dixeras *Rituum* fuiſſe) *ſit proſcripta; ut latius dictū eſt*, inquis, *in Libello ſupplici n.* 246. Mirabar cur huc remitteres Lectorem, potius quam denuo locum deſcriberes, uti ſoles non illibenter eadem iterare. Locum ergo Libelli ſupplicis, ſicut indicabas, quæſivi; & reperi teſtem multiplicium Nierembergii in Vita Ignatiana errorum citari Vincentium Baronium, auctorem tibi ſine dubio probatiſſimum, mihi vero non talem, poſtquam audio, ipſum multa alia indigna in Jeſuitas, congeſſiſſe, totis ſuis quos contra ipſos edidit Apologeticis.

219 Prius tamen quam de iſtius Vincentii fide ago; multum intereſſe dico, inter certitudinem, quam habemus de exiſtentia S. Ignatii, & eam quam dare poteſtis de exiſtentia primi Bertholdi. Hæc ultimate reſolvitur in veſtram traditionem, cum nullus de eo ſcriptor allegetur ſeculo 15 prior, præter ſuppoſitam S. Cyrillo Epiſtolam, nihil certi docere idoneam incertique temporis. De S. Ignatio ex adverſo habemus extra noſtram Societatem teſtes coævos, tam Catholicos quam Acatholicos, quotquot de noſtra Societate bene vel male ſcripſerunt aliquid, ac denique Pontificum coævorum bullas, inſtrumentaque publica infinita, eo auctore, ſuſceptore, aut teſte confecta, dum adviveret. De Vitæ hiſtoria, non erat nobis etiam neceſſarius Nierembergius, cum hæc ab Ignatii dilecto diſcipulo Petro Ribadineira (ut de aliis taceam) ſcripta habeatur.

220 Edidit tamen de S. Ignatio etiam Nierembergius anno 1645 Hiſpanice præclarum in folio volumen, cui titulus *de Gloria S. Ignatii & S. Franciſci Xaverii*: contra quem librum nihil decretum eſt unquam, nec etiam contra Vitam editam ante annum 1664, quo anno abſque Nierembergii mentione, recuſum habemus Indicem prohibitorum, cum Appendice decretorum in eadem materia ab anno 1601 ad 1664. Utinam ſimilem Appendicem pro ſequentibus annis haberemus in Indice anni 1683: nunc ſolum reperio pag. 294 Hiſpanicum titulum hoc ſenſu conceptum, *Vita S. Ignatii Fundatoris Societatis Jeſu, recuſa & aucta, ex Bulla & Relationibus pro Canonizatione, aliiſque gravibus Auctoribus, per Ioannem Euſebium Nierembergium*, cum addito, *Donec corrigatur*. Hæc ſecunda editio facta eſt Madriti anno 1631, cui anno 1634 ſucceſſit tertia ſupra memorata, paucis mutatis additiſque ſub hoc titulo, *Vita glorioſi Patriarchæ S. Ignatii de Loyola, Fundatoris Societatis Ieſu, tertia editione recognita ab eodem Auctore, & aucta acceſſu Vitæ S. Franciſci Xaverii Indiarum Apoſtoli.* Contra

tra hanc tertiam editionem cum nihil decretum ſit; præſumere licet, de ſecunda illa jam tum motum fuiſſe quæſtionis aliquid, coram Congregatione, non Indicis; ſed Rituum, (veroſimiliter propter puncta quædam canonizationem concernentia, quæ proprie ad illud tribunal ſpectabant) de quibus admonitus Auctor ſategerit in tertia editione offendiculum iſtud tollere. Hoc igitur ſublato ceſſaverit tota contractio, donec placuit Societatis æmulis, iis quales nunc ego patior ſimilibus, Auctore jam mortuo, denuo accuſare ſecundam illam editionem; cujus improviſa confixio non multum commoverit Patres noſtros, prima tertiaque editione contentos.

221 Ut ut eſt: quantumcumque in ſecunda editione erraverit Nirembergius, (quod inquirere mihi modo non vacat, eſtque difficile, cum in ſecunda ac tertia editione idem ſit ordo, initium ac finis Capitum) tantum abeſt, ut errores illi dubiam poſſint alicui facere exiſtentiam S. Ignatii in rerum natura; ut ipſa Bulla & Relationes, quæ citantur, indubitabilem reddant exiſtentiam illam, utpote oculatorum plerumque teſtium depoſitionibus juratis nixam.

222 His prænotatis, venio ad Tuum, quo nos remittis, Pater Rev. Libellum ſupplicem. Hic narras num. 245 ex Vincentio Baronio, quod inſtantibus pro correctione deſiderata Hiſpanis, denuo datus ſit liber recognoſcendus; & quod ad hoc deſignatus Cenſor, facta relatione, *Indicibus Congregationis teſtatus eſt, adeo mendoſum librum, ut eſſet inemendabilis, & à capite ad calcem ſpongia delendus; nonnulla etiam notavit, quæ ſtomachum & indignationem audientibus moverunt*. Quam hæc parum veroſimiliter dicantur, facile intelligit, qui novit ſecretum ad quod ejuſmodi Cenſores tenentur. Interim dictorum teſtis eſt ſolus ille Vincentius (quem ſatis mirari non poſſum citari à te, qui mihi identidem vitio vertis, quod citarim Natalem Alexandrum etiam antequam condemnatus eſſet) teſtis, inquam ſolus eſt ille Vincentius, qui multis, ut audio, non ſat æquus, mihi quidem aliter notus non eſt, quam ex relatu eorum qui legerunt, & ex Decreto, à ſacra Congregatione Indicis emanato, ſub data 27 Sept. 1672. Ibi, inter plures prohibitos alios, loco tertio cenſentur, *Duo primi Tomi operum Fr. Vincentii Baronii, inſcripti, Theologia moralis ſumma bipartita, prohibentur: tertius vero præfati Auctoris ſuſpenditur, donec corrigatur; ultimi autem duo Tomi ejuſdem Auctoris, ſcilicet quartus & quintus, quinque libros Apologeticos continentes, pariter prohibentur*.

223 Quales Apologetici iſti fuerint, & contra quos ſcripti, vel ex illo quod profers ſpecimine licet divinare; an autem non ſcateant iniquis in aliquos invectivis, eaque de cauſa prohibiti ſint & *à capite ad calcem ſpongia deleri* non magis mereantur, quam S. Ignatii Vita à Nirembergio edita judicent qui habent & legere poſſunt. Ego mirari deſino, cur iſtas tui ſupplicis Libelli gemmas nolueris reproducere in Exhibitione; neque tam rigidus ſum ut nolim credere Paternitati Tuæ, ſi excuſare velis, quod libellum ſupplicem imprimens annis undecim poſt iſtam prohibitionem, hujus adhuc fueris ignarus; licet mihi in caſu longe facilius credere recuſes circa Natalis Alexandri libros. Sed quod prohibitionem iſtam cognitam non habueris, quando Exhibitionem errorum ſcripſiſti, altero decennio poſt cenſuram; quodque non fueris de illa monitus, ideoque caveris citare Apologeticum ipſum, qui tam explicite damnatus erat, ægre perſuaſeris. Judicet ergo S. Sedes, an debueras ſumptum ex prohibito auctore lapidem denuo tollere, & non potius, (ſicut ego feci retractare priorem illius uſum, fidemque detrahere damnato Accuſatori.

224 Ejus

222 Ejus ſic prohibiti libri an etiam nunc apud Theologos auctoritatem ac fidem habeant, viderit Patern. Tua. Natali Alexandro video non omnem laudem periiſſe in rebus pure hiſtoricis, apud S.R.E. Cardinales, Urſinum, Aguirre, Sfondratum, præcipuæ eruditionis Prælatos; imo apud ipſummet nunc ſupremum in Hiſpania Inquiſitorem Archiepiſcopum Valentinum, Joannem Thomam Roccaberti. Nam in opere quod is edidit anno 1691 Valentiæ de auctoritate Romani Pontificis, dicitur identidem laudari Alexander, ac nominatim ubi agitur de lapſu S. Marcellini, quem D. Archiepiſcopus plane commentitium eſſe ſuſtinet, æque ac prætenſa Concilii Sinueſſani Acta; neque objectâ ſibi Breviarii Romani auctoritate quidquam movetur. Mihi necdum contigit libros iſtos videre; ſed cum Hiſpaniis totis notiſſimi ſint, puto me poſſe iis credere qui legerunt, & iſta mihi perſcripſerunt; æque ac illi, qui ex P. Pagii litteris me docuit Art. 2 num. 48.

§. XXX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Vitam S. Cyrilli Conſtantinopolitani, à S. Congregatione Rituum approbatam, molitur ex meris conjecturis reddere ſuſpectam.

RESPONSIO.

224 Quidquid de vita S. Cyrilli, ex antiquis ſcriptoribus, ſuggerere P. Daniel à Virgine Maria potuit, tunc cum Martius excudebatur, in ſuum de eo Commentariolum collegit P. Godefridus Henſchenius; cumque bis terve relectum, ante & poſt impreſſionem, Patres veſtri probaverant. Iidem tamen oſtenderunt poſtea, non multum ſibi placere hanc clauſulam num. 10, ubi poſt enumeratos recentiores hujus ſeculi ſcriptores de vita Cyrilli, ad hos remittit Henſchenius *novarum relationum curioſum lectorem*, contentus dare Vitam à Palæonydoro deſcriptam, collatamque cum aliâ ſcriptâ à Boſtio. Sic etiam in Commentario prævio dederat quidquid ante illos ſcripſerat Generalis Ordinis Joannes Groſſus, in quo etiam Commentario idem Henſchenius non tacuerat cultum ipſi S. Cyrillo decretum in Capitulo Generali anni 1399, ſub præfati Groſſi Generalatu.

225 His ita editis probatiſque, arguor ego, in Aprili Tom. 1 pag. 785 num. 70, ſic loqui: *Ad Cyrillum quod attinet, vereor ne ſola nominis Græci ratio, ecerit eum Græcum videri.* Vereor ſane etiam nunc, cum & in aſſignanda Bertholdo primo Patria videam veſtros hallucinari, Lemovicenſem faciendo, quem Joannes Phocæ (ſi tamen hic de eo, non de Brocardo ſcripſit) docet fuiſſe Calabrum: qui vero Ademari Podienſis fratrem fecerunt, ſi in hujus patriam inquiſiviſſent, Bertholdum iſtum dixiſſent fuiſſe Delphinatem; eadem ratione, qua Lemovicenſem fecerunt ii, qui ipſum crediderunt fratrem Aymerici Patriarchæ. Nam ſicut hic fuit patriâ Lemovicenſis, cognomento de Malafayda, notâ tunc in Lemovicis familiâ; ita Ademarus Podienſis Epiſcopus, cognomento *de Monteil* juxta Sammarthanos, credi poteſt ibi patriam habere, unde traxit cognomen.

226 Quod autem ad Cyrillum attinet, primus

primus Groſſus *Græcum* fecit, mox alii *Conſtantinopolitanum*: & huic fundamento Palæonydorus ſuperſtruxit commiſſam ei legationem Emmanuelis Imp. ad Alexandrum Papam III, cui etiam ſignificaverit Iconienſis Soldani propenſum ad baptiſma animum. Hæc autem aliaque plura (puta confutatio Conſtantinopolitani Patriarchæ, proceſſionem Spiritus à Filio negantis; reductio totius Armeniæ cum Rege ſuo, ad unionem Catholicæ Eccleſiæ, per eumdem Cyrillum; ac denique oblatus à Cæleſtino Papa, ſed recuſatus Patriarchatus Conſtantinopolitanus) hæc, inquam, omnia dico talia eſſe, *ut optabile foret, antiquorum ſcriptis confirmari ea poſſe; utpote tam illuſtria, ut ab hiſtoricis illorum temporum neceſſario fuerint, ſi vere contigerint, attingenda.*

226 His tacentibus, nego quod mereantur *credi* iſta, *in ſola talium ſcriptorum fide*, quales ſunt Boſtius & Palæonydorus, nimis longo tempore poſt Cyrillum nati, & in multis ejuſmodi ſæpe errantes. Nam Alexander III, cujus ad Soldanum Epiſtolam allegat Palæonydorus, Cyrilli non meminit; ſed reſcribens Soldano, dicit ſe *ex ejus litteris & nuntiorum ejus fideli relatione*, ejus deſiderium cognoviſſe. Neque Conſtantinopoli Romam veniens aliquis, potuit Iconio tranſiiſſe, excurſu plus quam 200 leucarum in oppoſitam partem: neque Cæleſtinus Papa, quidquam potuit diſponere de Petriarchatu, qui totus adhuc erat Græcorum, & ab horum Imperatore conferebatur; ut mirum ſit talia non obſervari à Lezana, ne leviter quidem conato ſcrupulum, cuivis hiſtorico obvium, removere: Armeni denique ſub Eugenio III, circa annum 1145 (ut videre eſt apud Baronium) redierant ad Catholicam unionem. Cum autem de iſtis omnibus nihil habeant Guilielmus de Sanwico, Ribotus, aut Groſſus; patet, Rev. Pater, quod Lectori obtrudas inania nomina, ut oſtendas prædictorum veritatem non pendere ex ſola Boſtii atque Palæonydori fide.

227 Allegas etiam ex Poſſevino Conradum ab Alpendorp, Germanum Carmetam (*Azatenſem*, Tu, *Epiſcopum* facis; *Arocenſem*, Poſſevinus; Geſnerus, à Simlero auctus, veroſimilius *Azotenſem*; cum hic, non iſti Epiſcopatus ſint noti) allegas, inquam, ex Poſſevino Conradum iſtum, qui floruit an. 1390, & S. Cyrilli hiſtoriam ſcripſiſſe dicitur; nec non Nicolaum Kenton Anglum, qui ſancte obiit an. 1468; ſed utrumque ſimiliter fruſtra mihi objicis, dum neſcis dicere, an de Cyrillo aliquid eorum narrent, quæ Palæonydoro & Boſtio cunctor credere. Nunc igitur S. Sedes judicet, uter noſtrum *ex paſſione potius quam veritatis amore effutiat*, quidquid de prædictis ego in dubium revoco, Tu affirmas. Judicet eadem S. Sedes, utrum *ex meris conjecturis* ſuſpectam habeam fidem duorum, qui hactenus ſoli producuntur, antiquioribus talia tacentibus, qui ea narrare debuiſſent, ſi potuiſſent: quod argumentum quid valeat docet Te Melchior Canus.

§. XXXI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Vitam S. Angeli, à Sede Apoſtolica approbatam, undique dilacerat, & tamquam fabulam explodit.

RESPONSIO.

228 DE qua S. Angeli Vita, quæ à *Sede Apoſtolica approbata* ſit, tibi hic ſermo eſt, Rev. Pater? De illâne, quæ Panormi impreſſa fuit à Belloroſo; an de Vaticana & impreſſa à Gonono? Alteram, nempe Vaticanam, reprobatis vos; utramque ego, ſaltem quatenus ſcriptæ dicuntur ab oculato teſte, & individuo comite S. Angeli. Dic modo: Utra illarum *à Sede Apoſtolica approbata* eſt? Ajo ego neutram, licet ambæ aliquid commune habeant cum Lectionibus Breviarii veſtri, à S. Rituum Congregatione vobis legi permiſſis: vel ſi ex tali permiſſione ſeu approbatione Lectionum, inferas approbationem Apoſtolicam Vitæ Panormitanæ, quia aliquid cum illa commune habent; ita ego eâdem de cauſa inferre poſſum approbationem ſimilem Vitæ Vaticanæ (æque enim multum, ſi non etiam amplius, cum hac commune habent Lectiones prædictæ) atque adeo ſcriptores veſtros, Vaticanam reprobantes, poſſum in eadem culpa ponere, in qua me eſſe accuſas. Sed abhorret animus à tam gravi injuria Sedi Apoſtolicæ inferenda, dicendo tecum, ipſam approbare, Scripta ſeu Vitas fabuloſas, quia approbat Lectiones, quæ ex ſimilibus ſcriptis excerptæ ſunt, aut commune aliquid cum illis habent.

229 Interim Tu, Rev. Pater, nihil inter utramque Vitam diſtinguens, colligis Auctores, qui alterutram, aut etiam ſolam Vaticanam ſequuntur, uti hanc poſtremam ſequuntur Abrahamus Bzovius Dominicanus, in proſecutione Annalium Eccleſiaſticorum; & Octavius Cajetanus noſter, inter Vitas Sanctorum ac Beatorum Siculorum: quos apparet animum ſerio numquam applicuiſſe illi examinandæ. Hoc de Bzovio non vehementer miror: miror de Cajetano. Utrique impoſuerit titulus ſplendidus Bibliothecæ Vaticanæ, quaſi in illuſtri illo omnigenorum librorum gazophylacio, nulli contineantur fidei minus firmæ, nulli apocryphi, aut etiam plane fabuloſi. Hujuſmodi plures ibi notavi inter eos, quos inſpicere & noſſe videbatur facere ad noſtrum intentum. Neque hoc ignorabat Bibliothecæ tunc Cuſtos Leo Allatius, ſuam erga nos moroſitatem non alio titulo apud Alexandrum VII excuſans, quam quod metueret, ne ſine diſcrimine quidlibet deſcribi facientes, multas fabulas inveheremus in Acta Sanctorum: ſed ſapientior Pontifex ſecurum de nobis eſſe juſſit.

230. Præter recenſitos Bzovium & Cajetanum, cur noluiſti nominare Spondanum? ſiquidem etiam hic, citato Ms. Vaticano, delibat de S. Angelo aliquid. Sed videbas, credo, nihil tibi profuturum eum, qui parentheſi (*ut dicitur*) involvens omnia, indicabat, nihil certi habere ſe de illorum veritate. Alius Baronii continuator Raynaldus, maluit nihil de S. Angelo dicere, quam fidei aliquid dediſſe videri iis, quæ habentur, ipſius geſtis, quamvis Baronius in notis ad Rom. Martyrologium dixerat, quod geſta illa ſcripſit *Enoch Hieroſolymitanus*, prudenter ſubticens cetera, quæ addi potuiſſent ad conciliandam auctoritatem, ſi quam ei dandam putaviſſet. Id autem, loco tam conſpicuo &

paſſim

paſſim ab eruditis legendo poſitum, neminem movit eorum, qui ſcriptorum Eccleſiaſticorum ordinem ab annis 100 proximis digeſſerunt (puta Bellarminum, Poſſevinum, Miræum, Voſſium, Lappeum, Oudinum, Morerium) ut inter eos nominare Enochum ſit dignatus, quin neque Bibliothecæ Carmelitanæ auctor Petrus Lucius, Florentiæ ſcribens, Enochum aſſeruit Ordinis ſui Scriptoribus.

231 Ego quidquid, veritate ſalva, honoris dare S. Angelo potui, ſtudioſiſſime contuli. Nam pauca de ejus patria, martyrio, cultu, tranſlatione, & eccleſia præfatus, à pag. 56 ad 95 deduxi quotquot ex depoſitionibus juratorum teſtium, nanciſci potui ejus miracula, & beneficia: à Vita autem danda tunc abſtinui, ne animis, ex tractatu de S. Alberto, quamvis expoſtulatione veſtra publica mihi extorto, nihilominus exacerbatis, novum dolorem adderem, demonſtrando fabuloſitatem illius Vitæ, in qua tantum præſidium ſtabiliendæ antiquitatis prætenſæ haberi credebatis. Sed evicit iterum provocantium importunitas, ut illam quoque ederem, & quidem geminam (nam duplex, uti jam indicavi, ſub ejuſdem Enochi auctoris nomine offerebatur contextus, iſque valde diverſus) quinetiam dedi Vitam tertiam breviorem, & ab utroq; illo contextu vehementer diſcrepantem, ac forte antiquiorem & ſinceriorem, qui tres tractatus à pag. 801 ad 841, una cum priori, poſſent conficere juſtæ molis librum in quarto, ut vocant. Hoc autem poſtremum ita feci, ut demonſtraverim cuicumque oculos habenti, fieri nulla ratione poſſe, ut eam Vitam ſcripſerit auctor Græcus aut Syrus „qui Hieroſolymis & in Palæſtina, ineunte ſeculo 13 vixerit cum S. Angelo, cum „eodemque tranſierit in Italiam Siciliam- „eodemque tranſierit in Italiam Siciliam- „que & morientem viderit, ac denique „reverſus Hieroſolymam, factus ſit Patriarcha.„

232 Verba mea iſta ſunt, in Anacephalæoſi pag. 834, quæ deinde ſic proſequor: „Quid enim? An talis vir potuit Græcorum rituum tam eſſe ignarus, ut pro iis „identidem Latinos ſubſtituens, omnia „aliter facta narraret quam fieri debuerunt? An potuit neſciviſſe, quo in ſtatu „Hieroſolymam atque Alexandriam reliquerit, inde diſcedens? An potuit crediſſe, quod Syro-Græci atque Latini promiſcua inter ſe Sacrorum communione „uterentur? An potuit vel ſomniando cogitaſſe, quod ex Carmelo Hieroſolymam „eunti tranſeundus eſſet Jordanes fluvius? „An potuit Portum Romanum cum Centumcellenſi, & hunc cum Urbe-Veteri „confudiſſe? An potuit Honorium hic reperiſſe eo tempore, quo conſtat fuiſſe „Romæ? An potuit erraviſſe in nominando „Archiepiſcopo Panormitano hoſpite ſuo, „vel eum non diſtinxiſſe à ſuo Vicario? An „potuit denique characteres omnes temporum confudiſſe, ut Paraſceven diceret celebratam XXIV Martii, feſtum S. Marci „componeret cum feria VI, aliaque ſimilia „iis annis, quibus id nec factum eſſe, nec „fieri potuiſſe, dijudicare poteſt quantumvis tiro in chronologia?„

233 Talia ego ibi: moxque concludo dicens. „Hæc ſi, non ſingula, ſed ſimul „omnia, dicas fieri potuiſſe; vel oſtendas, „ut Vita illa verificetur, non debuiſſe fieri; „fatebor ego me vel carere oculis, vel plena in meridie denſiſſimam noctem pati, „prorſuſque captum eſſe mente, atque (ut „ex Approbatoribus Speculi unus loquitur) „*delirum ſinciput*. „Quin etiam ibidem præfatus eram, quòd „licet veritas totius Carmelitanæ hiſtoriæ, quoad ortum, „progreſſum, continuationemque ſuam in „Carmelo uſque ad initia Bertholdi, tam „certa mihi eſſet atque eſt ipſum Euangelium; licet etiam de antiquitate & diffuſione Ordinis per Europam, diu anteſo-

 lennem

„ lennem anni 1238 migrationem, eadem „ haberetur evidentia, quæ habetur de Regulæ Benedictinæ per Occidentem propagatione atque univerſalitate ante ejus „ diviſionem in varios Ordines ..... licet denique nihil fictum, nihil ſuppoſititium eſſet in ullo alicujus auctoris Carmelitani ſcripto, imo nec in ulla ullius „ cujuſcumque Sancti Vita; tamen non „ poſſem cogere intellectum meum, ut „ crederem Vitam S. Angeli eſſe genuinum „ opus veri Hieroſolymitani Patriarchæ, ſocii olim ipſius Sancti.

234 Sic proteſtanti, ſic provocanti, quid reponeret ſincerus diſputator, quam vel ingenuam abdicationem fictionis tandem agnitæ, vel plenam ad ſingula reſponſionem? Sed hujuſmodi ſinceritas non magis à Tua Patern. expectari debuit, quam veriſimilis deſenſio ſingulorum quæ demonſtraveram falſa. Silere ergo? Nec hoc volebas, neque ſi velles paſſi forte eſſent commilitones tui. Ergo præfidenter audes ſcribere num. 245, quod *Vitam illam Papebrochius non impugnat rationibus vel auctoribus, ſed meris cavillis, infundatis conjecturis, frivolis argutiis, & inſolentibus cenſuris.* Hoc ut probes, unum alterumve miraculum profers, notatum in circumſtantiis, parum quidem idoneis ad veriſimilitudinem præſtandam, non tamen manifeſte falſis; multo minus talibus, ut ſeorſim ſumptæ certum poſſint aliquem reddere de falſitate totius Vitæ; imo quæ, in certiori auctore lectæ, fidem etiam obtinerent. Sed numquid ego hoc prætendo? & non potius, quod miracula, quæ in probato auctore fidem fortaſſis inveniant, nullam omnino mereantur quatenus in tali Vita referuntur?

235 Hujus porro Vitæ fabuloſitate jam demonſtrata, quid reſtabat facere de Sancto, quem conſtabat fuiſſe, non tantum in rerum natura ſed martyrio inſigni. perfunctum, innumeris hodiedum clarere miraculis? Quid, inquam, de eo reſtabat aliud, quam, quod Append. 1 feci pag. 839, *de tempore vitæ ac mortis S. Angeli per veroſimilem conjecturam quærendo*, lectorem docere, quid mihi videretur, non quidem debere, ſed poſſe teneri? Talem conjecturam, ſi recipere nolebas, Pater Rev. ſed exſibilare, velut *exſuctam ex uno & ſolo novaturientis Papebrochii cerebello*; oportebat te vel oſtendere iſtæc omnia aliunde quam ex prædictâ Vitâ ſciri certo poſſe, adeoque nullâ opus eſſe conjecturâ (hoc autem non facis, allegando traditiores & auctores uni illi Vitæ innixos) vel debebas conjecturam aliam veroſimiliorem adferre, per quam eadem omnia clara & ſalva manerent. Neutrum Patern. Tua facit ſed in ipſa mea conjectura, quâ hactenus nulla à vobis inventa eſt commodior, furdàs criminationem dicendo, illam conjecturam meam (quæ concluſio mihi, non præmiſſa eſt, & quidem ſolum conditionata, donec inveniatur aptior) eſſe principium totius diſcurſus; dum ais num. 250, quod eâ *conjecturâ armatus Papebrochius proſilit in arenam; & per totam Appendicem, perque omnes pene Annotationes, adverſus Vitam ſancti Martyris inſoleſcit & inſurgit.* Id autem probare te putas ex titulo APPENDIX; quaſi Appendix iſta non ſupponat, fuiſſe evidentiſſime probatum in prægreſſis, quod ipſa Vita nequeat ab Auctore tali, qualem titulus totuſque contextus præfert, ſcripta eſſe.

236 Fateor quod nonnullam prædictæ conjecturæ partem fundo in illamet Vita: nullum enim eſt tam abſurdum figmentum, cui non ſubſit aliquid veritatis, etſi à falſitate ægre diſcernibilis. Fateor etiam quod pag. 859 proteſtor, *ſupponere me, quod ipſa accepta non ſit ex vere oculati teſtis ſcripto, ſed ejus qui oculati teſtis perſonam fallaciter aſſumpſit, ſcripturus*

ac

de rebus ex ſola eaque confuſa cognitione habitis, calumniatur tamen Patern. Tua, aſſerendo id me ſimpliciter ſupponere, cum id antea, ut dixi, demonſtraverim; atque inter alia etiam hoc, quod *eo tempore nullus fuerit Patriarcha Hieroſolymitanus, nomine Enoch*, Catholicus ſcilicet, qualem convenit fuiſſe eum de quo agitur. Rationes, quibus id demonſtravi, nuſquam refutas; ſed quaſi ſatis ad fidem extorquendam ſit, dicere aſſertionem, quæ negat aliquem tunc fuiſſe Enochum Patriarcham, eſſe *terram calumniam*; contra me inſurgis, & (ſi Superis placet) etiam ex meipſo probare contrarium intendis, ac dicis, *calumniam eſſe falſumque fundamentum*; quodque in tractatu de Patriarchis Hieroſolymitanis num. 178, *agnita veritate, ipſemet victus & coactus fuerim agnoſcere & admittere præfatum Enoch, de quo in Vita S. Angeli, Patriarcham fuiſſe Hieroſolymitanum*.

237 Miſera profecto & inæqualis eſt conditio mea diſceptantis cum tua Paternitate: Potes enim, cum Tibi libuerit, quaſcumque calumnias ex meis ipſius ſcriptis mutilatis alteratiſque arripere, & paucis verbis maxime abſonas ſequelas formare: ego vero refellere ipſas nequeo, niſi longiori textu producto, unde verus meus ſenſus pateſcat ſimul & calumniantis perverſitas: quo fit ut Reſponſio mea prolixior ut plurimum evadat Accuſatione tua, ad meum Lectorumque faſtidium. Toleretur tamen, quod vitari nequit, & locus integer producatur. Agitur ibi *de Patriarchis Græcis, capta iterum à Saracenis urbe*, anno 1187; utique Patriarchis ſchiſmaticis peſſimiſque, qualis fuit primus eorum Doſitheus, & huic mortuo ſuffectus Leontius; qui cum ad Patriarchatum Conſtantinopolitanum contra Canones evehitur ab Imperatore, contra cum electus Hieroſolymis fuit alius; cujus interim dum nomen & ſucceſſores requiruntur (cito inveniendi, ſi quis Hieroſolymis mihi afferat, quam opto, ſeriem Patriarchalem ab anno præfato deductam) dum, inquam, certior requiritur notitia, *Licebit*, dicebam ego, *gratioſe ſupponere, eos qui nominantur in Vita S. Angeli Carmelitæ, ſucceſſiſſe Doſitheo; videlicet Nicodemum, Onuphrium, Ioannem atque Enochum: ſed ſucceſſiſſe primum anno* MCXCII, *non autem ante annum* MCLXXXV, *cum adhuc urbem Latini tenerent; quod tamen, ſequeretur ex prædicta S. Angeli Vita, ſi ea fideliter eſſet deſcripta, & auctorem haberet, quem titulo præfert, Enoch Patriarcham*.

238 Hoccine eſt, Rev. Pater, talem, qualem Vita iſta requirit, Hieroſolymis tunc agnoſcere Patriarcham? An non poteſt ibi fuiſſe aliquis, *Enoch* dictus, cujus nomen ſuppoſititius Enoch ſibi temere aſſumpſerit, eaque ſe feciſſe dixerit, quæ verus (ſi fuit) Enoch numquam feciſſe potuit? Quam multæ ſunt tabulæ, aſſumptis perperam verorum Imperatorum ac Regum nominibus veſtitæ? An ideo eæ deſinunt eſſe fabulæ? Imo ex illis ipſis convincuntur, cum veris Principibus affingunt actiones, tempori, conditioni, aut loco repugnantes; ut facit iſte Pſeudo-Enochus. Fuerit igitur, non fuerit (quod aliunde diſcendum) aliquis tunc Patriarcha ſchiſmaticus Enoch, profecto non plus ille facit ad juſtificandam Vitam S. Angeli, quam ad ſalvandam illam Bullæ Sixtinæ partem, ſenſu veſtro intellectam, qua dicuntur Carmelitæ *Sanctorum Prophetarum*, non ſolum *Eliæ & Eliſei*, ſed etiam *Enoch, hereditariam ſucceſſionem tenere*. Hunc enim Enochum cum oſtendiſſet Janningus Paternitati tuæ, in Amica Expoſtulatione ſua non poſſe intelligi Enochum de Amathim, S. Marci Euangeliſtæ prætenſum Socium & itinerum comitem; utpote qui nullus uſquam monſtretur, aut ſciatur fuiſſe in rerum natura; recurris, Pater Reverende (argumentis Janningi urgentibus) tu ipſe in Append.

tua ad Motivum juris, contra quam *hactenus communiter cenſuerunt ſcriptores veſtri*, ad Enochum Patriarcham Hieroſolymitanum; ut per hunc ſalvetur Enoch de quo Bulla Pontificis, ſi per Enochum de Amathim non poſſit. Sed fruſtra recurſus ille eſt: cum neque fictus Enoch de Amathim, neque incertus Enoch Patriarcha Hieroſolymitanus, Prophetæ ſint de quibus loquitur Bulla, in ſolo Enoch veteris Teſtamenti ſalvanda, quemadmodum legenti & conſideranti appatet.

§. XXXII & XXXIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius, molitur Vitam S. Simonis Stock, Breviario inſertum, reddere ſuſpectam.

P. pebrochius B. Angelam, Regis Bohemiæ filiam, quæ Sedis Apoſtolicæ indulto publibe colitur, explodit, quaſi numquam inter homines fuerit numerata.

RESPONSIO.

239 AD primum Punctum, hic operoſius dilatatum, ſed novæ querelæ nihil adferens, abunde reſpondi Art. 10 §. 3, cauſam reddens meæ circa S. Simonem brevitatis; & prolixiorem Tractatum, pridem prælo paratum, dandum pollicens, quando de eo licebit, non ſolum placentia ſcribere, ſed etiam vera, quamvis minus grata. De altero ſufficit legere verba, quibus Tom. 2 Aprilis pag. 777 ipſum attingo, tranſcribens ex Februarii Tom. 3 pag. 718 pauca iſta: *B. Angela de Bohemia Ordinis Carmelitarum, quibuſdam Kalendariis hoc die inſcripta traditur. In ejus Vita, quam Ms. nacti ſumus non tenui examine egentem, dicitur obiiſſe* VI *Iulii*. Ita Rev. Pater, Joannes Bollandus Patern. Tuæ æque ac mihi venerabilis; qui in Januario ac Februario Prætermiſſos ac Prætermittendos digeſſit, Henſchenio alias partes ſibi ab eo aſſignatas curante: ego, ab hoc inſtructus, pauca addidi, quæ an reprehendi debeant, judicet æquus Lector: ſunt autem hæc. *Idem quod Bollandus quoad diem, de omnibus Vitæ exemplaribus teſtabatur Lezana ad an. 1253 n. 18, contra quem conſenſum non debebat nos commovere auctoritas unius Mechlinienſis Kalendarii, admodum temere conſarcinati: præſertim cum Angela iſta nullum vel in Ordine vel in Bohemia habeat cultum; & multa ſint in Vita, partim evidenter falſa, partim dubia; ac ne hoc quidem probari ſentiant viri in Bohemicis rebus tractandis & ſcribendis verſatiſſimi, quod ipſa aliquando inter homines fuerit numerata.*

240 Ex his Bohemis nominare Paternitati Tuæ tuto poſſum duos, quia vita functos; Georgium Crugerium & Bohuſlaum Balbinum, ambos Societatis noſtræ rerumque Bohemicarum ſcriptores illuſtres. Prior ſacrorum Bohemiæ Pulverum memorias collegit, digeſtas per menſes (quorum ultimum bimeſtre, cui eſt immortuus, utinam abſolvat alius!) ſed neutro die auſus fuit Angelæ memoriam facere, ut ad Bohemiam pertinentis; judicii tamen ſui poſitivum teſtimonium nullum reliquit. Alius, non quidem abſolute illud qualecumque decus, à Carmelitis

melitis tam aſſeveranter attributum ſuæ patriæ, eidem abjudicavit: in primo tamen quod edidit opere, & Epitomen hiſtoricam rerum Bohemicarum appellavit, lib. 3 cap. 13, *Sanctas duas ex Regio Bohemiæ ſanguine nominas (Angelam & Euphraſiam) apud externos ſcriptores inveniendas; de quibus*, inquit, *patrii Scriptores nihil omnio ſcriverunt*. Tunc vero majorum incuſat ſegnitiem, in deſcribenda Regum ac Principum genealogia: *Ut tamen*, inquit, *quod pridem ſentio, aliquando dicam: ſæpe me timor incuſſit, ne in S. Angela, quam Raymundi Bohemiæ Regis filiam faciunt, omnes erremus: quem enim unquam Raymundum Bohemia Regem habuit?*.... *Itaque non immerito Bollandus noſter; Vita*, inquit, *quam manuſcriptam nacti ſumus, non tenui eget examine*.

241 Idem Balbinus poſtea plures Tomos ſub titulo Miſcellaneorum Bohemiæ edidit, ubi Decadis 1 l. 4, §. 28 rurſum de ambabus, ut *patriæ ſuæ ignotis*, agit: iterumque allegat particularem diſſertatiunculam ſuam de Angela, ad Vener. P. Carolum Slávatam, Carmelitam Diſcalceatum; & in gratiam illius, tunc cum hæc ultima imprimerentur Generalis Carmelitarum, plus aliquid tribuit Annalibus Ordinis: non tamen ſe continet, quin candide fateatur, *ſuſtineri non poſſe, quod*, inquit, *iiſdem Patribus narrantibus didici, Pragenſe cœnobium Carmelitarum Virginum rexiſſe Angelam; cum (quod certiſſ me conſtat) nullum cœnobium aut parthenonem ſacrum ejus Ordinis ante Carolum IV Bohemia habuerit*. A ſimilis fidei auctoribus ſuffarcinatus in Bibliotheca Geſneriana augenda Joſias Simlerus, eidem Angelæ, quam Carmelitæ cupiunt credi Raymundi Regis filiam & Pragæ ſepultam, adſcribit *lib.* 1 *Revelationum*; quem ultimum Martinus del Rio lib. 4 Diſquiſit. Mag. cap. 1 qu. 3 ſect. 4, ſimili modo citat: ſed ambo corrigendi ſunt ex Antonio Poſſevino in Apparatu, ubi librum iſtum adſcribit *Angelæ de Fulgineo*. Merito ſane: nam totum textum habes, inſertum hujus ejuſdem Vitæ à Confeſſario ipſius Beatæ, 4 die Januarii noſtri.

242 Aſt Leo Indelicatus Schiavenſis, in Horto Cameli ſub an. 1600 edito, ſcribit, quod *ex Indulto Clementis VIII, dato 10 Iulii 1593, feſtivitas ejus celebratur Dominica prima Iulii, in Conventu Carmelitarum Schiavæ in Sicilia, cum Indulgentia plenaria*. Velim videre Bullam, & multo magis fundamenta Schiavenſium, ob quæ ipſi, potius quam alii toto orbe Carmelitæ feſtú illud agant. Interim quis me vetabit ſuſpicari, idem accidiſſe Carmelitis Schiavienſibus in Sicilia, quod accidit Auguſtinianis Forojulienſibus in Gallia? Hi, ex mera conjectura perſuaſi, S. Maximam Callidianenſem, 16 Maji coli ſolitam, eamdem eſſe quam Victor Uticenſis in Africa ut ſibi notam laudat, aitque à Waldalica ſervitute dimiſſam, extitiſſe multarum virginum Dei Matrem; ipſius ſibi cultum eo jure petierunt concedi, quo totum Africanum Monachiſmum ad ſe trahit Ordo iſte, veluti à S. Auguſtino inſtitutum; & quod petierunt, impetrarunt, ut explicatur Tomo 3 Maji pag. 580.

243 Porro ſicut ea, cujus nulla nunc diſtinctior extat notitia, ſed ſola memoria & veſtigia antiquiſſimi cultus, gratis præſumitur veniſſe ex Africa, cum longe veroſimilius ſit, natam in Gallia, ex S. Hilarii Regula vitam inſtituiſſe: ſic fieri poteſt, ut quædam S. Angela, poſt votivam ad ſacra loca peregrinationem, vixerit prope Schiavam Solitaria: quæ tamen fuerit natione Sicula (nam Siculis frequentia videntur fuiſſe *Angeli* & *Angelæ* nomina) & cujus antiquiſſimus ibi cultus ſit, memoria vitæ diſtinctior nulla; atque hinc occaſionem ſumpſerint Carmelitæ, eccleſiam, ei fortaſſis ab olim ſacram, tenendam nacti, ipſam confundendi

di cum Bohemi Regis filia, de cujus verâ exiſtentia optamus certiora doceri. Atque utinam Schiavenſibus eadem contingat felicitas, qua Forojulienſes an. 1643 ſuæ S. Maximæ corpus invenerunt! tunc enim conſtaret, ſaltem illam quæ Pragæ ſepulta fuit, uti prætenditur, cum Schiavenſium Patrona male confundi.

244 Ridebis ſcio conjecturam, Rev. Pater; & rideres merito, ſi conjecturas, uti faciunt Auctores veſtri, pro certo teſtatis hiſtoriis, ac pene pro traditionibus eccleſiaſticis, nec ſine crimine in dubium revocandis, traderem. Sed qui conjecturas non aliter quam conjecturas profert, dum certius aliud nihil ſuppetit, libenter eas ceſſurus cuicumque veroſimilius aliquid ſuggeſturo; næ ille bene meretur de hiſtoria quacumq; ſive eccleſiaſtica ſive ſeculari! Quis enim Hiſtoricus id in tali caſu non facit ſæpius, etiam Baronius, etiam Lezana veſter? Sic enim aliis præbetur occaſio ulterioris indaginis, & anſa ſubinde perveniendi ad ipſiſſimam rei veritatem, aut ſaltem quam proxime ad veri ſimilitudinem. Non merebatur quidem brevis Tua paucarum linearum contra me cavillatio tam exactam diſcuſſionem, dici 6 Julii reſervandam: ſed merebatur *S. Angela Schiavenſis*, æque ac *S. Angelus natione Siculus, Lycate ex generoſa proſapia ortus*, (ſicut habet Henricus de S. Urſio, Catologum Petri de Natalibus ſupplens anno 1493:) utique Chriſtianus ex Chriſtianis parentibus. Alium certe non videtur agnoſcere Groſſus Generalis veſter, *Angelum de Sicilia* ſimpliciter nominans: quem vos propter unius Pſeudo-Enochi auctoritatem dedecoratis, facitiſque ex Judaica ſtirpe procreatum.

§. XXIV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius ſuſpectas reddere molitur Vitas BB. Alberti Patriarchæ & Petri Thomaſii.

RESPONSIO.

245 Vitam B. Alberti, ut eſt à Stephano Ferrerio Epiſcopo Vercellenſi primum ex originalibus tabulis ſuæ Eccleſiæ edita; à Philippo Ferratio, Servitarum Generali, in compendium redacta; ab Annalium Carmeliticorum auctore Lezana verbotenus tranſcripta, Vitam, inquam, veram ac ſinceram S. Alberti totam dedi, & multis illuſtravi 8 Aprilis. Tantum autem abeſt, ut eam conatus ſim aliunde *ſuſpectam reddere*, ut ab ea ſtudioſiſſime removerim, non ſine multa veſtrâ querela, illam *portentoſam* (ut Ughellus loquitur) *narrationem, quam Carmelitæ hiſtorici, præſertim Petrus Saracenus in Menologio Carmelitarum, & M. Antonius Alegre de Caſanate in Paradiſo Carmelitici decoris, à S. Congregatione prohibito, de eo inſtituerunt.*

246 Nihilo veriorem narrationem iidem inſtituerant de S. Petro Thomaſio; ſed eorum commenta diſſipavit Henſchenius, editâ anno 1643, ad 29 Januarii, ex noſtro manuſcripto inſigni, Vitâ eâ, quam ſcripſerat *oculatus teſtis Philippus Mazzerius Cancellarius Cypri*. Fuit hæc Vita excepta cum tanta gratulatione veſtrorum hic Patrum, ut R. P. Daniel à Virgine Maria, quoties nos adibat, Codicem iſtum venerabundus deoſcularetur, atque ex ejus fide optave-

rit

rit eidem S. Petro reſtitui cultum Confeſſoris, quem habuerat olim, abolito quem Saraceni figmenta induxerant cultu Martyris. Ab iiſdem porro rogatus Henſchenjus, eamdem Vitam denuo recognitam, ſeorſim imprimendam dare, cum Analectis hiſtoricis variorum Auctorum atque diplomatibus Pontificum, ipſam Capitulo veſtro Provinciali dedicavit, addito inſigni encomio Lezanæ, tunc recens defuncti.

247 Dum prædicta S. Petri Thomaſii Vita ſic iterato imprimebatur, quidam P. Valentinus à S. Amando, impiger tunc juvenis, poſtea grande nomen inter Carmelitas promeritus multiplicandis contra me famoſis libellis, operam navabat concinnando Indici rerum notabiliorum. Hic, quaſi jam tum ſpecimen dare deberet ſui, quem poſtea manifeſtaturus erat, importuni zeli ad dilatanda phylacteria prætenſæ antiquitatis, Indici inſcripſerat, *Elias fundator Carmelitarum*; licet toto libro hoc non legeretur, ſed *Patronus*. Hæc duo cum diverſa valde eſſe diceret Henſchenius, juberetque deleto priori titulo poni poſteriorem, idque ſuis Patribus retuliſſet Valentinus; eis ſuſpicionem movit de mente Henſchenii, ut ab Eliana proceſſione tenenda alienioris: qui tunc adeo non curavit ab ejuſmodi ſuſpicione liberare ſe, ut palam ſæpiuſque proteſtaretur, non poſſe ſe eis conſentire, quoad Eliam & Sanctos ſeculo 12 vetuſtiores; in ceteris facturum amici ſinceri zeloſique officium. Nec diſplicuit P. Danieli prælaudato hic ejus candor, quin profitebatur abunde Ordini fore ſatis quod promittebatur. Idem eidem reſponſum Romæ eſt anno 1661 à Generali & Aſſiſtentibus Ordinis, parum tunc (ut videbatur) ſolicitis de manutenenda, quam quidam (ut ajebant) Belgæ demonſtrare ſe poſſe credebant, opinione.

248 Certe nihil obſtitit iſta Henſchenii ſententia, iis tam aperte declarata, quo minus in Belgium redeunti hujuſmodi patentes traderentur litteræ, ſignatæ die 20 Sept. *Reverendus & doctiſſimus vir Godefridus Henſchenius, Societatis Ieſu Preſbyter, ſeu lucidum ſidus firmamento veritatis affixum, Religionis noſtræ ſplendori, quem vetuſtatis caligo obfuſcare quandoque tentat, propriis lucubrationibus inſigniter conſulit. Ideóque, velut ſuavis & felix aura, ſive ut expertus nauta, per oblatrantium procellas, noſtræ hiſtoriæ carbaſa promovens ſeu gubernaculum regens, proſpera navigatione eamdam tranquillo ſiſtit in portu; è quo, injuriarum temporis expers, immenſum probatiſſimo Scriptori grates habere non deſinit. Id omnes & ſingulos noſtri inſtituti alumnos intelligere volumus, ut præſtantibus adeo prædicti P. Henſchenii meritis, ejuſque tam ſingulari erga nos affectui cunctis affectibus jugiter, ut par eſt, reſpondentes, nihil negligant obſequii, nihil in ipſum gratitudinis & amoris omittant. Expreſſeque iiſdem præcipimus, ut quæcumque monumenta libroſque Ordinis ipſi, cum opus fuerit, communicare non renuant; in ejus itineribus eum in domos noſtras peramanter excipiant; nec non ipſi in omnibus, in omni tempore, quantum vires ſuppetent, aſſiſtant & inſerviant; ut digniſſimo viro, nobis commendatiſſimo, & optime merito de noſtra Religione; quam utique valde exoptamus, ut illis perpetuis obligationum nexibus indiſſolubiliter ſe devinctam exhibeat.* Signatum erat. *Hieronymus Ari.*

249 Ita tunc animi erant: ſic nihil commovebantur Generalis & Aſſiſtentes (quorum unus erat P. Gabriel, ipſius P. Henſchenii aliquando diſcipulus) noto ſibi diſſenſu à Patris Bonæ-ſpei & Belgarum quorumdam præſumpta certitudine circa Ordinis antiquitatem. Hac fiducia impune ſemper de ea tacendi, ſervandæque nihilominus amicitiæ fretus Henſchenius, diſſimulabat nihil, ſed totus intendebat in præſtanda pollicitatione ſua circa Sanctos Carmelitas certioris recentioriſque notitiæ. Eâdem fi-

duciâ, nec non amore erga Ordinem plenus ego, itineris ac ſtudiorum ſocius, intendebam in occaſiones gratificandi amicis, tam ſincere agere creditis; & Pariſios appulſus, lætanter ac propria manu tranſcripſi alteram prædicti S. Petri Thomaſii Vitam, *ſcriptam per R. P. Ioannem Carmeſſonum, in ſacra Pagina Magiſtrum, & FF. Minorum Terræ-ſanctæ Miniſtrum*, qualem prædictus Philippus de Mazzeriis ſecum ex Cypro attulerat Pariſios, & moriens Cæleſtinorum cœnobio reliquerat una cum ceteris ſuis ſcriptis. Hanc nos Vitam Patribus veſtris Antverpienſibus, per ſolennes exequias P. Bollando celebratas bene meritis, obtulimus an. 1665 in pignus amicitiæ; qui mox ipſam quoque imprimendam curarunt, Præpoſitiſque noſtris Provinciali ac Domus Profeſſæ, nec non P. Henſchenio ac mihi, dedicarunt, cum ampla exaggeratione tum hujus tum prioris beneficii: quæ beneficia etiam P. Bonæ-ſpei, parte 1 Armamentarii num. 767, *æterna totius Ordinis gratitudine digna* pronuntiat.

250 Hæ ſunt *Vitæ BB. Alberti Patriarchæ & Petri Thomaſii*, quas ubique, & ſæpius quam gratum vobis ſit, laudamus; & ad quarum fidem jubemus exigi, quidquid uſpiam poſtea ſcriptum à vobis invenitur: & audes dicere, Pater Rev. quod eas moliar *ſuſpectas reddere?* Ubi & quibus verbis? Tomo 2, inquis, Maji pag. 841 num. 9 dicis. *eas portentoſam omnino in ſpeciem deformatas.* Egóne loquor ſic indefinite ſeu illimitate, de Vitis SS. Alberti & Petri, quomodocumque & à quocumque conſcriptis? Ad pœnam libri. *Si PP. Carmelitæ* (verba ipſiſſima ſunt) *ex vitis BB. Alberti Patriarchæ & Petri Thomaſii, apud Saracenum & eos quos Saracenus ſecutus eſt duces, portentoſam omnino in ſpeciem deformatis, nondum didicerunt, quam facile ſuo in Ordine antiquitus invaluerint & increverint fabulæ, ipſorummet judicio nunc damnatæ; ſaltem jam id diſcant ex Vita S. Angeli, quam credulitati ſuæ tamdiu videntur illuſiſſe: neque injuriam ſuam interpretentur, quod viri eruditi, circa nonnullas alias Carmelitanæ hiſtoriæ partes ſimili examine verſati, eaſdem nolint ad prætenſæ antiquitatis probationem recipere.*

251 Ignoſce mihi, Rev. Pater, quod gravius Tibi ſuccenſere nolens, quaſi integram lineam ſponte tranſilieris, unde intelligebatur, quas & à quibus (nempe à *Saraceno* & ejus *ducibus*) ſcriptas Vitas indicatas volebam; ignoſce, inquam, ſi Tui excuſandi cauſe opiner, quod locum iſtum, neque propriis legiſti oculis, neque manu tranſcripſiſti; ſed juniori forte Clerico negotium dederis colligendi quaſcumque judicaret duriores meas phraſes, temere deinde per librum tuum digerendas. Quam id parum prudenter feceris (ſi tamen feceris) quantoque dedecori teipſum expoſueris ſic agendo, judicent non ſolius *Exhibitionis* tuæ, ſed etiam *Reſponſionis* meæ Lectores, ipſimet Patres tui Carmelitæ, veritatis amantiores.

§. XXXV. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Vitam S. Marci Athenienſis, Eremitæ in Libya, ab Henſchenio in Martio traditam & approbatam, Poëticæ fictioni in Majo aſſimilat.

RESPONSIO.

252 Quandoquidem Henſchenio non placuit in Martio, ut lucubrationes ſuæ, additis initialibus nominum noſtrorum litteris, ſicut in Februario faciendum Bollandus decreverat, ab hujus meiſque lucubrationibus, incomparabiliter paucioribus, ſecernerentur; liberum ac licitum Paternitati Tuæ fuit, quidquid ibi de S. Marco Athenienſi legitur, Henſchenio adſcribere; quapropter ad confutationem accuſationis hujus facere non puto, quod, præter ſimplicem approbationem, nihil ipſius in ea Vita ſit. Ego illam ex Codice Divionenſi deſcripſi, ego cum Ms. Pariſienſi contuli, ego ex Græco-Latinam feci, & Commentariolo prævio illuſtravi, inter prima tirocinii hiſtorici rudimenta. Quamquam autem tunc adhuc parum admodum eſſem ad veri falſique diſcrimen exercitatus; ſatis tamen jam tum prudens fui, ut intelligerem, eam Vitam, quanto mirabilior eſt, tanto majori egere auctoritate ut credibilis eſſet. Auctoritatem autem qua illa nitebatur, faſſus ſum eſſe perquam exiguam; ſi comparetur cum ea, ſub qua habemus S. Pauli primi Eremitæ converſationem, ex teſtimonio S. Antonii, omnibus notiſſimi; cum Vita S. Marci nitatur teſtimonio cujuſdam Serapionis, omnibus ignoti. Addere potuiſſem, Pauli exiſtentiam in rerum natura comprobatam notitia loci, in quo vixit; veneratione ſepulcri, cujus ſibi notitiam ſervare & diſcipulis commendare S. Antonius curavit; & inventione ac tranſlatione corporis in Hungariam; tale autem nihil habemus pro S. Marco Athenienſi.

253 Iſta præfatus, perſuaſi Henſchenio, ut ne laborem in ea tranſcribenda traducendaque factum perire vellet, ipſam (uti aliàs faciendum putabat) ſupprimendo. Totum enim quod ex ejus editione poterat naſci præjudicium noſtro operi, putabam tolli ipſa profeſſione certitudinis non magnæ, ſub qua talis Vita ederetur: quam etiam indicarent hæc formalia verba: *Atque utinam, quam certis auctoribus habemus magni Antonii de S. Paulo narrationem, tam etiam clare cognoſceremus, tum quis Serapion ille fuerit, tum quinam Fratres, qui talia ab ejus ore excepta ſcripſere.* Idem votum eſt noſtri P. Janningi pro Vitâ S. Onuphrii, ad 12 Junii jam impreſsâ & propediem in tomo 2 Junii edendâ, ſcriptâ ex relatu cujuſdam Paphnutii, omnibus ignoti, æque ac ſcriptores ipſi. Eſt ea tamen cunctis utriuſque linguæ Legendariis communiſſimâ, & Reliquiarum veneratione ac tranſlationibus confirmata; & in hoc Onuphrius Marcum ſuperat.

254 Porro ab anno editæ Vitæ hujus S. Marci, anni fluxerunt duodecim; & ego multa experientiâ exercitatior, cum vellem, poſt præclariſſima maximeque authentica Magni Pachomii Acta, 14 Maji, Appendicem ponere de Pachomii junioris mox attingenda Vita, nihilo certiore quam ſit Vita prænominati Marci; de hac faſſus

ſum *ſuſpectam nobis eſſe, ne fuerit ad ejus imitationem expreſſa, quam de S. Paulo primo Eremita deſcripſit Hieronymus, ex relatu Amathæ & Macarii, qui ea ex magiſtri ſui S. Antonii ore ſæpius audiverant. Mutatis enim nominibus, & additis pluribus quæ fidem difficulter obtineant paradoxis, res eadem quoad ſubſtantiam utrobique narratur; circumſtantiæ autem eo tantum differunt, quod in Paulo ſint omnia ſimplicia magis & veroſimilia, hiſtoriæ modum non excedentia; in Marco econtra poëticæ ſimillima fictionis, atque ad ſtuporem ciendum adornata. Dedimus tamen illam Vitam, ne daretur occaſio plura forſitan erudiendis, quibus, fictionis diluatur ſuſpicio, aut ſalvâ ſubſtantiâ corrigantur circumſtantiæ minus prudenter adjunctæ. Iis autem non comparentibus, minime improbamus ipſam ab opere noſtro eximi, ſi quando Martius recudatur: nec prima quidem vice illam daturi, ſi credidiſſemus extituros aliquando, qui non obſtante cautela adhibita, auctoritatem nominis noſtri ei additam opinarentur.*

255 Potuiſtine hæc legiſſe, Rev. Pater (non potuiſti autem non legiſſe) & tamen aſſeverare, quod Actis iſtis *ne minimam quidem alicujus fictionis ſuſpicionem aut indicium ſubeſſe indicarim* in Martio: & in Majo, *nulla prorſus allata probatione, conſueta conſurandi audacia & temeritate .... repudianda & fabulis accenſenda judicem?* Qua etiam fronte auſus es dicere, quod ea Vita ſit *tanta cum ſuis circumſtantiis accuratione deſcripta; ut à nemine hactenus vocata ſit in dubium?* Quas Tu ibi vidiſti circumſtantias, quæ eam veroſimiliorem faciant, quam fictionem quamlibet poëticam veroſimilem facerent ingenioſe confictæ circumſtantiæ, nullis aliunde notorum locorum, perſonarum, temporum characteribus illigatæ? Quibus in Vitis Patrum, quibus in Menæis aut Synaxariis, Marcum Athenienſem inveniſti?

256 *Nemo eam*, inquis, *vocavit in dubium*. An quia id non ſcit Paternitas Tua, & ego neminem nominavi, ideo nemo dubitavit? Cum Vitam primum Divione tranſcriberem, mirabatur D. Conſiliarius le Mare, cujus erat Codex, quod in ea operam poneremus, quam ipſe credebat meram eſſe fabulam: ſed reſpondi, fieri poſſe, nec raro fieri, ut etiam talium uſus nobis ſit, ad recte dijudicandum: utrum vero præter virum iſtum quiſquam librum legerit, poſtquam allatus in Galliam eſt, neſcio. Mazarinianum codicem indicavit nobis Fr. Franciſcus Combefis, & forte primus ac ſolus eum legerat; ſed Vitam iſtam non magni faciebat. Poſtquam autem hæc comparuit in Martio noſtro, Antverpiam veniens vir eruditiſſimus Claudius Caſtellanus, Pariſienſis Canonicus, ſignificavit eamdem, communi eruditorum qui legerant judicio, improbari; quod ſatis profecto mihi eſſe poterat ad concutiendam, ſi quam antea dederam fidem, mutandamque ſententiam, poſt novam conſiderationem cauſæ, quod erat officium ſinceri ſcriptoris.

257 Tu, P. Rev. *mox* factum id ais, quaſi neſcius quantum temporis interceſſerit inter editionem Martii & Maji, Majori autem paradoxo accuſationem tuam confirmas, num. 273, dicens: *quia, quæ ſemel placuerunt, poſtea diſplicere non poterunt*. Sit iſta laus Profeſſoris emeriti, numquam mutaſſe ſententiam, ſed ſemel quomodocumque dictum ſcriptumque ſemper mordicus tenuiſſe; ſicut Patern. Tua, licet à P. Janningo manifeſtæ hallucinationis, quin etiam impoſturæ convicta per familiarem Epiſtolam, facit in ſuo Motivo juris, rurſumque in hujus Appendice. Non ita tenax ſemel placitarum opinionum fuit S. Auguſtinus, quin multas retractavit; & male cum republica ageretur, ſi in Tribunalibus eccleſiaſticis atque civilibus, ipſarum etiam ſupremarum Inquiſitionum, Tua iſta regula teneretur, ac daretur reviſionibus locus.

258 R. P. Antonius Xaramilus, Indicarum

rum noſtræ Societatis Provinciarum apud Aulam Madritenſem Procurator Generalis, compoſuit Memoriale ſive Libellum ſupplicem, præterito Aprili à Procuratore Toletanæ Provinciæ oblatum Regi noſtro, contra intempeſtivam veſtram petitionem, qua poſtulabatis ab eodem Rege, ut, ſilentium curaret imponi non tantum mihi, accuſato & non audito, ſed omnibus ubique Jeſuitis, quo minus ipſis liceret de antiquitate Eliana diſputare & Acta Sanctorum defendere. Nempe poſtquam vos ſatis ſuperque quidquid lubuit, locuti atque operati eſtis clam nobis, accuſando, criminando, (reliqua taceo præclarius geſta) quaſi nihil feciſſetis, nihil de probandis accuſationibus ſoliciti eſtis; ſed forum pertæſi & eremiticæ quietis amore ſubito incenſi, iniquum ſilentium poſtulaſtis imponi ab æquiſſimo Rege, & quidem per ipſos Reverendiſſimos Generales veſtros. Noſtin' quid ipſis occinat Clariſſimus in Lovanienſi Academia ſuperiori ſeculo Juriſconſultus, Joannes Wameſius, Reſponſionum ſeu Conſiliorum ſuorum in jus Pontificium Conſ. 87? *Defenſio, cum à jure naturali proveniat, nemini deneganda eſt; & ne Diabolo quidem ſi in judicio compareret; etiam in cauſis in quibus Judici libera & abſoluta poteſtas judicandi eſt conceſſa: quia tollere defenſionem, omni æquitati, juri naturali, & divino repugnat: quam idcirco Judex ipſe ex officio, pro abſente reo ſupplere debet potius, quam quod omittatur.* Hæc ille, toto Belgio ejuſque Principibus æſtimatiſſimus, & anno 1590 vita functus: allegatis ad ſingula Reſponſionis hujus puncta Legibus & auctoribus claſſicis, pro eo autem quod Diabolum ſpectat: *Rotæ deciſ.* 364. Cum jura *alias* 16 de dolo & contumacia.

259 Sed redeo unde digreſſus ſum. P. Antonius Xaramilius, in ſuo illo, qui nunc etiam Latine legitur & Reſponſionibus hiſce adjungi poteſt, ſupplici libello num. 53, ex Jure Canonico cap. *Tum ex litteris. De in integrum reſtitutione*, proponit hæc Gregorii Papæ IX verba, *Sententia Romanæ Sedis non negatur poſſe in melius commutari.* Mox ibidem adducitur exemplum Juliani Archiepiſcopi Toletani, cujus librum de tribus ſubſtantiis ſub Benedicto Papa II prohibitum, idem Pontifex abſolvit, viſo ejus Apologetico; ex plurimis autem quæ potuiſſent accumulari ſimilibus duo producit exempla, circa libros Alphonſi Toſtati Epiſcopi Abulenſis, & Stephani Fagondez Jeſuitæ: antea autem num. 12 & ſeqq. fuſe deduxerat Acta in cauſa Nicolai de Diana S. J. honorificentiſſime retractata pro innocente, contra delatorem ac falſos teſtes, ſub quibus damnatus fuerat ejus de S. Lucifero Sermo. Quid autem foret veſtra Hiſtoria Prophetica, & totus cum Elia antiquæ Legis ſub votis vere religioſis Monachatus, tanto à vobis labore defenſus, ſed rurſum à Reverendiſſ. P. Franciſco Galiano Spuche Hieronymianorum Generali poſtulatus in judicium? quid, inquam, foret in Hiſpania totus antiquus Monachatus, per Hiſtoriam Propheticam aſſertus, & cum eâdem proſcriptus ab Inquiſitione; niſi reformato priori judicio teneri à vobis permiſſus fuiſſet, per decretum anni 1639?

260 Scitis etiam quantam mutationem veſtro in Ordine acceperit doctrina Theologica, poſtquam ſuam propoſuit, & ut in ſchola veſtra ab omnibus teneretur obtinuit P. Franciſcus Bonæſpei. Quam multæ & quam multis diſplicere cœperunt quæ antea placuerant, reſolutiones graviſſimæ! Et non poterit privato uni Scriptori diſplicere, poſt plurimos annos longamque diſcuſſionem, quæ pridem antea placuerat opinio? præſertim in rebus hiſtoricis, ad quarum ſubinde judicium totum commutandum, ſatis eſt unum, quod omnes latuerat, inconteſtabilis auctoritatis inſtrumentum. Exemplo ſit Firmiani Lactantii liber de mortibus Per-

ſecutorum ad Donatum Confeſſorem, S.Hieronymi ætate notiſſimus; ſed exinde per mille & amplius annos in neſcio quibus Bibliothecis abſconditus, ab annis autem 17 feliciter protractus in lucem primum, deinde autem ad plures collatus codices pluriumque Annotationibus illuſtratus. Multas ille correctiones ſuggeſſit Pagio, in Annalibus Baronii faciendas; quas ipſe Baronius haud dubie libenter amplexus fuiſſet, in Appendicibus ſuis, ſi ſuo tempore liber is prodiiſſet.

261 Ego certe, de tempore & modo perſecutionis renovatæ ſub Diocletiano an. 303, certiora ex illo libro edoctus, ad diē 23 Aprilis, ubi de S.Georgio, abdicavi, quam tanto ſtudio promoveram conjecturam, quæ ſuggerebat ipſum fortaſſis eſſe primum iſtius Perſecutionis Martyrem ac Martyrum Ducem, qui propoſita contra Chriſtianos edicta Nicomediæ laceravit, ideo ſæviſſime tortus cruciatuſque quod tanto tunc mihi videbatur probabilius, quanto celebrior eſt illius Sancti tota Eccleſia cultus, dignus qui tali ex cauſa profluxerit: hoc tamen nunc (invento & lecto libro Lactantii) judico teneri amplius non poſſe. De initio Latinorum in Carmelo Eremitarum, quibus S.Albertus Regulam dedit, diu ambiguus, judicabam nihil magnopere obſtare, quo minus ſeculo 12 antiquius illud eſſet, licet tunc primum habere cœperint ſuos vulgo notos Priores. Aſt reperto Itinerario Joannis Phocæ, tam nitide & diſtincte, nec minus pie ac religioſe deſcribentis loca ſacra, qualia præſens luſtraverat, eiſque (quod alii prægreſſi non fecerant) adnumerantis Carmelum; nihil amplius putavi ambigendum, quin haberem jam diu requiſitam notitiam certam, de tempore, occaſione, auctore, & numero eorum, à quibus cum laude & abſque dedecore poſſitis ac jure debeatis ducere originem Ordinis veſtri, nunc ubique & merito æſtimatiſſimi.

§. XXXVI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius argumento negativo repudiat Vitam B.Poſthumii, quaſi non fuiſſet in rerum natura, contra Bollandum &c.

RESPONSIO.

262 SI quidquid in Vitis Patrum à Roſweydo editis invenitur, deberet ut certa hiſtoria recipi, non ſolum recipi ſic deberet Vita *Poſthumii* prætitulati, alias *Paſthumii*, nobis Tomo 3 Maji pag. 357 *Pachomii Junioris*; ſed etiam, quæ hanc apud Roſweydum immediate præcedit, *Vita S. Macarii Romani, ſervi Dei, qui inventus eſt juxta Paradiſum, auctoribus Theophilo, Sergio, & Hygino; poſt iter pluribus fabuloſitatibus quam diebus productum.* Tu autem, Pater Rev. quamvis fabularum plurium patrocinium ſuſcepiſſe contra me videaris, ob iſtam cenſuram culpare me non audes. Terruerit fortaſſis Te ab ea defendenda allegatus num. 5. S. Hieronymus, qui videtur iſtius Macarii Vitam appellare *impudens mendacium*. Aſt vita Poſthumii viſa talis non eſt Bollando, Januarium colligenti, neque in Notis ad Vitam S.Macarii Ægyptii, neque in Commentario ad Vitam S. Antonii. Reſpondeo, quod ex libro aut ſcripto aliquo obiter allegato, non probetur Auctor, id quod allegat uti paſſim receptum, examinaſſe moroſius. De Henſchenio (nam hic Commentarium

mentarium præcitatum compoſuit, certum mihi eſt, cum, mox ubi vidit, meam Vitæ Poſthumianæ cenſuram probaviſſe; utpote non levibus rationibus, tota illa Appendice deductis, ſultam. Has dum Patern. Tua ad *argumentum negativum* reducit omnes, egregie imponit Lectori ſuo. Nam Palladii ſilentium allegatur dumtaxat ad ſuſpecta reddenda quinquaginta millia Monachorum. Macarii curæ à S. Antonio relictorum.

263 Sed neque propterea Vitam illam refuto: ſolum dico, expendi mereri numerum, pro Antoniano monaſterio vix credibilem; veto tamen num. 5 eum reſtringi ad ſolos viginti quatuor, cuſtodes corporis Antoniani deſignatos in fabuloſa corporis inventi hiſtoria; pro qua vindicanda mirum quoque eſt non laborare Patern. Tuam, Solum arguis quod, cum Lezana veſter, ad annum 376 num. 5, dicat *Pachomium* fuiſſe *quinque millium Monachorum Patrem*, atque ita corrigat exceſſum in numero *quinquaginta millium*; ego tales correctionis nullam facio mentionem. Quaſi vero obliger ad Lezanam recurrere, quoties mentio mihi eſt facienda alicujus veteris Monachi, ut ſciam numquid forſitan ille dicat contrarium receptæ illius Vitæ: quaſi etiam magni debuerim facere correctionem (ſi tamem corrigere aliquid dicendus eſt is, qui non indicat errorem à ſe animadverſum) quaſi, inquam, magni facere debuerim correctionem, prorſus gratuitam nullaque auctoritate ſubnixam. Si alia ipſe habuit viditque manuſcripta, ubi numerabantur dumtaxat *quinque millia*, ea debuerat indicaſſe, ne ſola ejus hæc videretur conjectura; vel debuerat fateri, ex conjectura ſe procedere, (uti facio ego) & culpâ vacaret. Quid quod etiam 5 *millium* numerus nimis magnus videri debeat pro Antoniano monaſterio?

264 Vellem porro, Pater Rev. ex eo quem accuſas Commentariolo, ad Vitam iſtius Pachomii prævio, didiciſſe Te, quam nullum à talium refutatione præjudicium patiantur noſtra Acta Sanctorum, ſicut opinabatur præcentor tuus P. Franciſcus Bonæſpei, iſtic tacito nomine redargutus. Ceterum capitalis error eſt, quo dicor repudiare Vitam iſtam, *quaſi* iſte Sanctus, *non fuiſſet in rerum natura*: cum ſolum dicam, quod, *ſi talis* Sanctus *revera extitit in rerum natura*, fuit coævus S. Hieronymo; ut mirum non ſit, ſi hic de eo adhuc vivente non ſcripſerit; & ſi eodem vivente ſcripta eſt Vita, adeoque hæc diem mortis notare non potuit; mirum quoque haud ſit, nullam Poſthumii talis memoriam inveniri in Martryologiis, dierum ordine procedentibus, nec diem in Vita non repertum fingere obligatis.

265 Ita ego utcumque amolior objectionem, quæ poterat contra iſtam Vitam formari: & quamvis non ſolum ipſam, ſed etiam perſonam Sancti ſuſpectam mihi eſſe fatear; nolo tamen, in utraque abdicanda ſeverus eſſe cenſor; quia neutra eſt ex earum genere, *quæ admiſſæ longam poſt ſe trahunt conſequentiarum catenam in tota Hiſtoria profana ac ſacra*; ſicut poſt ſe trahunt alia quædam univerſalia principia (puta Carmelitica nonnulla) ideoque *non recipienda, niſi undique ſtabilita confirmataque; &, ſi deficiant ſub examine, magno conatu rejicienda*. Hunc meum ſenſum ibi expono; & ſub tali cautela Vitam ipſam produco, lectoremque moneo, diligenter legendas Præfationes & Commentarios noſtros; quia his lectis apparebit *diverſiſſimos eſſe certitudinis atque incertitudinis gradus, ſecundum quos proponuntur ac diſponuntur in hoc opere noſtro Acta Sanctorum*.

266 Sic ad 18 Aprilis dedi Acta SS. Eleutherii Epiſcopi Æcanenſis & Anthiæ matris ejus,

ejus, ob tranſlatas Roma Conſtantinopolim ſub Arcadio Imperatore reliquias celeberrimi apud Græcos, & horum exemplo etiam apud Latinos. Ea Acta, coævis auctoribus duobus Leontio & Theodulo adſcripta, licet pſeudepigrapha & apocrypha judicarē, multiſq; argumentis probarem; nolui tamen ipſa ab opere noſtro excludere, ne poſteris commoditas præpediretur aliquid inde eliciendi, & aliter fortaſſis judicandi, objectionibus meis expenſis. Ita fecit, in ſuis Diſſertationibus Eccleſiaſticis, anno 1688 Salmanticæ editis, vir ſane eruditiſſimus & de Hiſpanica hiſtoria, præſertim Ordinem Benedictinum ſpectante, optime meritus, nuper vero præmature defunctus, Joſephus Perezius Monachus S. Facundi, & ſacratū Litterarum iſtic Profeſſor. Huic cum viſum eſſet refellere quædam ex Propylæo Aprilis, etiam nobis ipſis deinde minus probata; iſta quoque S. Eleutherii Acta putavit leviorem cenſuram mereri; quod licet necdum perſuaſus ab eo ſim, multa tamen ejus ſenſa alia vehementer probo. præſertim quoad Ordinis antiquitatem in Hiſpania, neque pauciora ex eo quam ex opere Mabilionis de re Diplomatica diſcere gaudeo: ipſum quoque pro Actis S. Eleutherii qualibuſcumque conatum laudo, eo affectu ſuſceptum, quo ſi tu etiam, Rev. Pater, imbutus fuiſſes, minus à tramite veritatis caritatiſque exorbitaſſes. Audi verba diſceptationem exordientis.

267 *Principio*, inquit, *non poſſumus non cum aliorum, qui in hoc opus ſuas ſymbolas contulere, tum ipſius Papebrochii, qui in eo perpoliendo ſtrenue laboravit, pietatis plenam induſtriam plurimum commendare. Opus enim Eccleſiæ dubio procul utiliſſimum atque honorificentiſſimum, nulla laborum, nulla immanium expenſarum habita ratione, magnis animis aggreſſi ſunt; nec ſequiore eventu, Deo, ut par eſt credere, eorum piiſſimis inceptis favente hactenus proſequuntur. Pleraque enim (fatendum eſt) Sanctorum Acta circumferebantur, partim aperte falſa, partim tenebris denſiſſimis obſita, quæ ab doctiſſimis Patribus admota falce juxta & face egere videbantur.* Hanc religioſiſſimi viri mecum pro Eleutherianis Actis ad majorem quamdam veri ſpeciem adducendis diſceptaturi præfationem, placuit tibi, R. Pater, ob oculos ponere, ut, ſi quid poſthac ſcribere contra aliquem voles, habeas exemplum diſceptatoris amici atque modeſti, ſoliuſque veritatis amore eo devenientis, & ita ſuavius influentis in animos lectorum, etiam diverſa ſentientium, quam ſi eo quo Patern. tua utere tur ſtylo, hactenus neſcio an multis extra Carmeliticum Ordinem tolerabili viſo; nunc vero etiam multo minus tolerando, dum ex meis Reſponſionibus intelligitur, quā nullo ſolido fundamento nitantur accuſationes tuæ omnes, pleræque etiam fulciantur mendaciis atque calumniis manifeſte convictis, communi omnium ubique judicio.

§. XXXVII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Vitam S. Mauri, à S. Fauſto ejus æquali conſcriptam, & à Bonifacio III approbatam, nec non à Bollando productam, figmentis & mendaciorum monſtris accenſet.

RESPONSIO.

268 Rev. Domnus Lucas d'Achery, cum eruditiſſimo diſcipulo ac ſocio Domno Joanne Mabilione, Ordinis S. Benedicti, ſub Congregatione S. Mauri in Gallia egregie reflorescentis, exorſus eſt an. 1668 colligere & illuſtrare, ad noſtrum fere modum, Acta Sanctorum ſuæ Profeſſionis, ea per ſecula digerendo. Hic in Præfatione ad Tomum 1, §. 5, explicaturus S. Mauri miſſionem in Gallias; *Si B. Mauri Vita,* inquit, *à Fauſto ipſius ſocio deſcripta, ad nos integra perveniſſet, non eſſet nobis in iis, quæ ad ipſum pertinent immorandum. At cum Odo. Glannafolienſis Abbas, homo noni ſeculi* (Sammarthani ad annum uſque 1038 regimen ejus differunt, quo cœperit monaſterium pridem deſolatum inſtaurare; niſi duo Odones fuerint, unus nono, alter undecimo ſeculo) *Cum,* inquam, *Odo iſte in Acta illa jam vitiata (ut in epiſtola ſua prævia teſtatur) inciderit; novaque ipſe addiderit errata; nonnulla .... diſcutere mihi incumbit.*

269 Tum negat ſtudioſiſſimus iſte talium rerum ſcrutator, S. Benedictum, à quo Maurus in Galliam miſſus ſit paulo ante mortem, hanc obiiſſe pridie Paſchatis, quod tamen diſertiſſime iſtic aſſeritur, & confirmare intendit Auctor, narrans quomodo S. Mauro ea mors cognita fuerit, & hæc ab illo ipſi Auctori Fauſto ac ſociis revelata; unde, inquit, *diem illam & ſequentem, qua ſpecialiter triumphus Reſurrectionis Dominicæ celebratur, ſolennem ... peregimus.* Ad quæ verba Carolus le Cointe in Annalibus Francorum an. 543, quo obiiſſe S. Patriarcham ſtatuunt ipſe, & Henſchenius atque Mabilio, *Ex mendum,* inquit, *craſſiſſimum:* hoc enim in loco, non ſolum *Fauſtus ab Odone, ſed & Odo à recentiori depravatus eſt.* Poſtremum etiam mihi viſum eſt, Tomo 3 Maji pag. 605: nam adeo capitale vitium, quo tota hiſtoria inquinatur, ne quidem Odoni (ſi is ſeculo nono ſcripſit) videtur poſſe imputari: quomodo enim hic, S. Bertichramno Epiſcopo Cenomanenſi poſterior duobus ſolum ſeculis, & ſcribens Adelmodo Cenomanenſis Eccleſiæ Archidiacono, ex intervallo minori quam 30 leucarum, potuiſſet in ſerie tam ſibi vicinorum Epiſcoporum adeo turpiter erraviſſe, ut totum ordinem inverteret?

270 Nemo itaque fuit inter ſcriptores Francos, qui hunc errorem non notarit; uti etiam fecit Bollandus, tam in Januario ubi de Mauro, quam in Februario, ubi de Fauſto: ſed ſatis habuit, uti & illi, interpolatorem Odonem accuſare, ut memoria lapſum. Henſchenius in Martio etiam primum errorem de obitu S. Benedicti conatus eſt corrigere; & pro Dominica Paſchæ putavit intelligi poſſe Dominicam Paſſionis. Omnes autem cum Mabilione, pro Bertichramno ſubſtituunt S. Innocentium,

Præfatione, ſimile priori ſcutum arripuiſſem, quod ille offert §.4 ſic exordiens. *Ad locum devenimus difficilem. De* S.*Placido, Benedictinorum Monachorum Protomartyre, ipſiuſque in Siciliam acceſſu & martyrio tractandum occurrit. Res eſt involuta tot ſpiris, totque anfractibus intricata, ut aculei undique & imperviæ ſe objiciant ambages, quibus removendis probati nos deficiunt Auctores.*

268 Pergit porro Acherius, & ingenue agnoſcit, quod *Petrus Diaconus Caſſinenſis, ſeculi* XII *ſcriptor non malus, ſed non ſatis diligens, S.Placidi ejuſque Sociorum geſta, a Gordiano Placidi comite ſcripta. vel interpolavit vel ſuppoſuit:* itaque inquit, *Acta illa non quidem perpurgare* (quod impoſſibile videbat) *ſed atrocioribus mendis exonerare conabimur*, utique per veroſimiles conjecturas, in ipſis qualibuſcumque Actis fundatas, ſicuti & nos ſolemus facere; & ſicut ipſe antea fecerat in definiendo anno obitus S. Benedicti. Hoc notare te, Pater Rev. velim, ut tali propoſito tibi candoris fere hiſtorici exemplo, non verecunderis pro Carmeliticorum ſcriptorum ſimplicitate, qua veteres hiſtorias vel interpolatas vel ſuppoſitas dederunt, fateri veritatem; atque agnoſcere, *ſcriptores* fuiſſe, pro ſeculi ſui captu *non malos*, id eſt non prorſus barbaros; ſed non ſatis diligentes ad ſecernenda certa ab incertis, & inventa ſeu cogitata ſua propria ab antiquitus habitis monumentis: tum vero fatereris id quod circa SS. Maurum & Placidum non cunctantur fateri Benedictini; quod ad hiſtoriam veſtram, ſicut velletis & opus foret ſtabiliendam, *probati deficiunt Auctores*. Nunc cum omnes haberi probatos vultis, qui quomodocumque à vobis recipiuntur, iiſque nos credere omnia citra diſcuſſionem; omnia pariter nobis dubia redditis & ſuſpecta, niſi quæ ex melioribus quam illi ſint ſinceriuſque informatis Auctoribus confirmantur: quod utinam facere poſſemus ſemper ad placitum veſtrum.

§. XXXVIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Acta & Geſta S. Canionis, ſecutus Eraſmi Dialecticam, fabulis annumerat.

RESPONSIO.

269 CUr ſtyli à ſtylo diſcretionem quodammodo mihi exprobras, Rev. Pater? Equidem negare non poſſum neque volo, me legendo, deſcribendo, examinando omnis generis monumenta, antiqua, nova; Latina, barbara; proba, apocrypha; aliqualem ſtyli uſum ac diſcretionem acquiſiviſſe. Sed cur hoc exprobas? Tranſi hinc, amabo te, in Hiſpaniam; ibi tuus te expectat in accuſando me meaque Socius, ipſius etiam Auguſtiſſimi Cæſaris Leopoldi Ignatii accuſator, & inſignis ſtyli diſcriminator, *Fr. Angelus à Purificatione, Hiſtoriographus Generalis Ordinis Carmelitarum Diſcalceatorum*; & vide ſis, an in diſcretione ejus, qua judicat inter ſtylum & ſtylum, nihil ſit, quod potiori jure reprehendas, quam in me. Epiſtolam is (noſti enim) Auguſtiſſimi Cæſaris Leopoldi prædicti, Carolo II Regi noſtro nuper inſcriptam, moderatione Cæſarea & Majeſtate utriuſque dignam

 quidem,

quidem, ſed ſibi inviſam, negat primum Cæſaris eſſe; videlicet ſolem lucere medio die: deinde hæreticam pronuntiat, ac pro tali accuſat apud ſacram Inquiſitionem: denique ſtylum Epiſtolæ propius ſcrutatus, ipſum tam ſimilem ſtylo Janningi noſtri reperit, atque ovum ovo. Et Janningus quidem honori ſibi ducit, & quodammodo gloriatur, aliquid ſtyli Cæſarei in ſuo ſtylo elucere: at quod idem Collega tuus, Rev. Pater, indidem ipſum præſumit, ſine alio indicio, Epiſtolæ *hæreticæ* auctorem proclamare, & quidem apud S. Inquiſitionis Tribunal, debet profecto ægerrime ferre. Eſt ſane graviſſimum illic crimen, vel accuſati, ſi reus eſt; vel accuſatoris, ex mera *ſuſpicione* nulliſque indiciis ad accuſandum proſilientis, ſi reus non eſt.

275 Alterutrius crimen patebit è textu Accuſatoris, ſic alloquentis Judicem: *Eſt porro mea ſuſpicio, auctorem iſtius Epiſtolæ* (Cæſareæ), *quam accuſo deferoque, eſſe Conradum Janningum Societatis Jeſu, & Socium hodie Danielis Papebrochii, Continuatoris Operum Bollandi. Fundamentalis mea ſuſpicandi ratio eſt ipſe ſtylus, Janningo propriiſſimus; uti videre eſt in* Motivo Juris, *iterumque in Appendice ad* Motivum Juris, *quæ ſunt dicti Auctoris opera.* Papæ! Iſtáne Janningi opera ſunt? Inde Janningi ſtylus vobis cognitus? Ex ſimilitudine ipſius ſtyli cum ſtylo Epiſtolæ Cæſareæ, ſive (ut ipſam vobis laudare & appellare placuit) hæreticæ, Janningum auctorem hæreſeos facitis? Atqui notorium eſt, quod & Motivum Juris, & Appendix ad Motivum ſint, non Janningi, ſed illius, cujus nomen utrique Opuſculo præfixum majuſculis, *Fr. Sebaſtiani à S. Paulo, Provinciæ Flandro-belgicæ, Ordinis FF. Beatiſſ. Virg. Mariæ de monte Carmelo, olim S. Theologiæ Lovanii Profeſſoris.* Noſti nomen Tuum, Rev. Pater, quod ipſe opuſculis tuis, cum tot notis characteriſticis & titulis, præfixiſti? Ut jam Accuſator iſte de ſtyli conformitate judicaret, debuit procul dubio opuſcula ipſa legiſſe. Si legit autem, quomodo homini ſanæ mentis incidere potuit, eſſe Janningi, cum & *Motivum juris*, & ejus *Appendix*, ſcripta apertè ſint contra Janningum & me, idque à & pro Te Rev. Pater. Denique non potuit nomen Paternitatis Tuæ, tamquam veri Auctoris, clarius exprimi, quam expreſſum habeatur in fronte utriique Opuſculi.

276 Hic ego ipſum te, Reverende Pater, judicem non recuſo. Quid cenſes de ejuſmodi Accuſatore, qui, ſi opuſcula iſta legit, ignorare non poteſt Paternitatem Tuam, mihi & Janningo directè adverſantem, non autem Janningum, eorum Auctorem eſſe; ſi non legit, quomodo de ſtyli conformitate judicare potuit, atque hinc Accuſationem inſtituere contra Janningum, tamquam *hæreticæ*, ut ait, Epiſtolæ auctorem? Et quidem Accuſator hic, eſt *Hiſtoriographus Generalis Ordinis Carmelitarum Diſcalceatorum*. An non præclaros, ſolidos, & fideles Hiſtoriographos habet Ordo Carmelitanus, cum tales habet *Hiſtoriographos Generales*? profecto, ſi tales etiam olim adhibuerit, poteſtne merito conqueri, quod talium teſtimonia & narrationes fidem nobis indubitatam non extorqueant; Hiſtoriographo huic dicitur in accuſanda Cæſaris Epiſtola operam navaſſe! Fr. Joannes Gomez Barrientos, Procurator Generalis veſter. Atque hi ipſi ſunt illud Fratrum & Accuſatorum par nobile, quod Tomorum meorum XIV Accuſationem apud Inquiſitionem Hiſpanicam in ſe ſuſcepit, & condemnationem extorſit: Quam autem Accuſatio illa fidelis & æqua fuerit, dies docebit,

docebit, & dandæ ad Delationem Reſponſiones.

277 Neſcio porro, quam Paternitas Tua hic vocet *Eraſmi Dialecticam*. Nam ſi eam intelligis, qua ætas & genius auctoris cognoſci putatur *ex ſtylo*; ea non ipſius tantum, ſed omnium paſſim eruditorum eſt. *Acta S. Canionis ſuſpecta* mihi eſſe, fateor; non ob ea quæ notat Paternitas Tua, accepta ex meis ad iſta Acta obſervatiunculis (judicium de horum exigua fide illæ non fundant; iſtud tamen, prius bene fundatum, utcumque corroborant) ſed propter temporum pugnam, in eo apparere viſam, quod S. Canion paſſus dicitur anno 2 Diocletiani & Maximiani, id eſt anno 286; & ſepultus à S. Elpidio Atellarum Epiſcopo, quem oſtendimus Tomo 5 Maji pag. 282, vixiſſe ſeculo 5: cujus tempore oſtenderam pariter aliquem S. Canionem veniſſe ex Africa in Campaniam. Tum vero ſic ratiocinabar, Tom. 6 pag. 28 num. 5. *Hæc tam certa notitia* Canionis *unius, ex Africa in Campaniam delati ſub Wandalis intra carioſam navim; & ætas* S. Elpidii, *in ejus de quo hic agimus* Canionis *Actis qualibuſcumque nominati; collata cum incertitudine & exigua fide ipſorum Actorum, vehementer nos inclinant, ut arbitremur, non niſi* Elpidium *unicum & unicum* Canionem *habendos pro Sanctis, eoſque ad quintum ſeculum & Wandalorum tempora pertinere. Adeo ut, qui vera* S. Canionis *Patroni Acheruntini Acta volet diſcere, ex Actis* S. Caſtrenſis *hauriri ea debeat, qui cum iſte habuit communẽ carcerẽ, exiliumque, & regnum ac ſepulturæ primæ locũ in Campania. Tum autem* (id eſt his poſitis, quæ jam poſui) *nihil reliqui erit, quare ut Acta, Acheruntiæ ſcripta ſervataque, omnino credantur eſſe fabuloſa, & hoc indigna opere.*

278 Hactenus ego ibi. Tu vero, R. P. Profeſſor, neſcio qua utens Dialectica, concluſionem, ex immediate prægreſſis procedentem, iſtis prætermiſſis, aliunde deducis; ac tum contra me inſurgens, *Ad Cenſuram*, inquis, *adeo inſolentem neſcio quid Papebrochium movere potuerit, præter ſtylum, niſi quod illic nominentur ſocietates Monachorum, frequentes decaloces, oratio ad Chriſtum, qui aperuit oculos cæci Tobiæ.* Atqui tria hæc solũ in Annotatis indicantur poſtea, adeoque factam antea concluſionem non inferunt: infertur autem illa ex aliis ſuperius memoratis; idque non abſolute, ſed tantum ſuppoſita earum veritate: quare mox ſubjungo. *Ne cui tamen nimis rigidus Cenſor videar, volenti duos Caniones admittere; lubet ipſa integra Acta dare; qualia accepi, ſub iſta cautione, ut Apoſtoli ſententia de iis præcedat, quæ in ſimili argumento placuit Gelaſio Papæ, Omnia probate, quod bonum eſt tenete.* Eſtne hoc, R. P. Profeſſor, aliquid abſolute *annumerare fabulis*, uti me facere dicis in titulo? An etiam, *ſuſpectum haberi*, & *eſſe fabuloſum*, idem Tibi ſonant? Excuſſi Art. 1 §. 6, hic denuo impactam mihi blaſphemiam contra merita Chriſti, quia in Oratione de S. Canione dixerim, *minus apte* adſcribi Chriſto illuminationem Tobiæ, quod tu interpretaris *inepte*, an non inepte, ipſe videris.

§. XXXIX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Vitam & Martyrium SS. Valentiniani & Damiani, Breviario inſerta, repudiat ut commenta.

RESPONSIO.

274 CUm ad noſtram quæſtionem parum aut nihil faciat, ſitne alicujus Sancti hiſtoria, peculiari unius alteriuſve Eccleſiæ Breviario inſerta, vel non; nolo, Rev. Pater, tempus terere te docendo, quid interſit inter Breviaria hodierni moris, & uſus antiqui Legendaria, ex quibus, non ex illis, deſcripta trado Acta Sanctorum prænominatorum. Et ea quidem habeo ego, quoad partem poſteriorem, omni acceptione digniſſima; ita tamen ut ex eis conficiam, Legendam illam fuiſſe compoſitam Normannis Aprutium obtinentibus, ſeculo 12 aut 13. Tranſiens vero inde ad priorem partem Actorum, eodem prorſus ſtylo, ſed ex minus certa ſcientia deſcriptorum; eorumdem ſynopſim referre ſatis habeo; & quam exiguæ ſint fidei jubeo inde æſtimari, quod ibi *ſcribitur Julianus tyrannus, plane qualis Diocletianus fuit, edicta emiſiſſe per totum Imperium, quibus morte affici jubeantur quotquot idolis ſacrificare recuſarint; atque ad ea exequenda Duces, Præfectos, Tribunos, Comites quaquaverſum dimittere.* Quam certo hinc ſequatur, talis Legendæ Auctorem, non quæ antiquitus ac veraciter ſcripta repererat; ſed quæ vel ipſe, vel alius ante ipſum, idonea judicavit repræſentandæ perſecutioni cuicumque, multumque diſſimili à Juliani perſecutione blanda & captioſa, ſatis patet ex dictis §. 17, nec ampliori opus eſt demonſtratione. Qui autem principium tale pro ſuo captu ſunt commenti, merito præſumuntur etiam commenti cetera, quæ alioqui non ita promptum eſt manifeſtæ falſitatis convincere.

275 Quod porro dicis, Rev. Pater, ad hanc cenſuram me moveri, *meris tricis Chronologicis*, calami exerrantis lapſus fuerit pro *Topographicis*, ſcribentis *Chronologicis*; chronologia enim hic dumtaxat utor ad docendam ætatem Legendæ prænotatæ; ad ejus vero falſitatem convincendam, ſeu potius ad juſtificandum repudium illius pro parte priori, argumentum ſumo, primum ex demonſtrata Auctoris levitate, deinde ex Topographia tam antiqua quam nova, quæ ignorat *magnam civitatem Zappinam*, juxta quam Sancti paſſi ſint, prope flumen Piſcariam, in loco nunc *S. Valentini* dicto, inter Sulmonem & Theate. Etenim Italia tota à Plinio aliiſque tam accurate deſcripta habetur, ut talis tantaque civitas, in qua Proconſul Romanus Sedem habebat, non potuiſſet latere, ſi unquam in rerum natura fuiſſet: eſtque tam validum hoc argumentum, licet negativum, ut ſine vetuſtiori teſte eruditorum nemo recepturus *Zappinam* in Aprutio ſit.

ARTICULUS DUODECIMUS.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur ea quæ Papebrochius, inter Acta Sanctorum, habet contra ſacras Reliquias, & Sanctorum Miracula.

RESPONSIO.

1 AN Tibi dignum accuſatione videtur, ſi plurima quæ Reliquiarum & Miraculorum nomine veniunt, improbem; qui de infinitis propemodum Reliquiis & Miraculis tracto, & falſa à veris ſecernere ex officio teneor? Quis gemmarius eodem in pretio habet gemmas quaſlibet? Quis aurifaber ſcoriam auro immixtam non ejectat? Quis nummularius monetam improbam à proba non ſecernit? &, ut notiora tibi loquar, quis ſacro Theologiæ Profeſſor, Propoſitiones, quas forte legerit, omnes ſuſcipit ut fide certas, aut veras, nullamque reprobat ut falſam? Certe, quiſquis is foret, non minus indignus eſſet appellari Theologus, quam indignus eſt nominari Hiſtoricus, qui æqualiter aſſcatitur cuivis narrationi. Jam vero quid habeo contra ſacras Reliquias & Sanctorum Miracula, quæ tam multiplicia primus è tenebris in lucem protraho, cogente nemine?

2 Univerſa reducis ad quinque paragraphos; præterquam quod in Præfatione reſumas Accuſationem de ſacro Præputio Domini, Antverpiæ aſſervato (de quo ſatis reſpondi Art. 1 §. 8) *nec ſanctæ Sindoni parcere* me dicis. Si de ea agis, quæ Christi vultu impreſſo venerabilis, vulgo appellatur *Veronica*; de hac quoque ibidem reſpondi § 4, ac rurſum Art. 11 §. 2. Si novum crimen impingere mihi voluiſti, vel certe ejus ſuſpicionem movere rei ignaris (ſicuti cum dixiſti *columnam Christi* à me arrodi. Art. 1 §. 5) calumniam more tuo ſtruxiſti apud eos, quibus *ſacræ Sindones* dicuntur linteа Christi ſepulcralia, qualia Taurini in Pedemontio, & Veſontione in Burgundia honorantur, quamvis unius ſolum *Sindonis* Evangeliſtæ meminerint. De hac autem vel iſtis nuſquam adhuc egi: proinde deſuper agi reus nequeo, nec teneor reſpondere.

§. I. *ACCUSATIO*.

***Papebrochius**, contra communem Eccleſiæ ſenſum Romanam S. Stephani Protomartyris tranſlationem cenſet eſſe fabuloſam.*

RESPONSIO.

3 AD hujus accuſationis probationem allegat Paternitas Tua locum ex Appendice ad diem 7 Maji, Tomo 7 pag. 614; dicitque, quod ibi Papebrochius *retractat & expungendum aſſerat quod Tomo* 2 (ad ipſum ſcilicet diem 7 Maji inter Prætemiſſos) *dictum eſt ex Ms. Vaticano & Martyrologio Romano*. Confero loca, Rev. Pater, nec invenio quod aliquid ex præmiſſis ibi jubeam expungi: ſolũ ubi dixi, quod *Tranſlatio Romam* tractari poſſit *die Inventionis* 3 *Aug. aut. die Natali* 26 *Dec.* jubeo legi, quod id tractari poſſit, *die Inventionis* 3 *Aug. aut potius* (...) *ad diem Natalem* 26 *Dec.* Paternitas autem Tua legere ſe ibidem ait, *Diem inventionis aut potius* (....) *natalem ejus*, minus diſtinguens inventionem à Natali, quam ego diſtinxeram, non otioſe repetens voculam *dies*; *die* Natali, *ad diem* Natalem: quâ non repetitâ, videri poſſum *diem Inventionis* cum *Natali* confundere; aut dubitare, an corpus Protomartyris vere inventum prope Hieroſolymas ſit die 3 *Auguſti*. Nam quid videri aliud poſſem retractaſſe per additionem voculæ *Potius*, & inhærendo verbis ſic alteratis?

4 Non hoc tamen vis: ſed retractationem imaginaris in Parentheſi (*nam ſunt eruditi viri, quibus tota illa tranſlatio Romana fabuloſa videatur*). Agnoſco Parentheſim meam, ſecundo loco appoſitam, cum deeſſet primo: agnoſco etiam, eſſe cauſam, ob quam malim à ſucceſſoribus meis omnia, quæ de S. Stephano tractanda erunt, ad diem Natalem transferri (more nobis in ſimilibus uſitato, cum plura unius Sancti feſta celebrantur) quam partem præmittere menſe Auguſto. Idque eo magis, quod tranſlatio Romana non caret aliqua difficultate, tunc melius diſcutienda, cum ſub unum ſimul conſpectum habebitur quidquid ſanctum Proto-martyrem ſpectat. Sed unde quæſo extundis, Pater Rev. quod *tranſlationem Romanam fabuloſam cenſeo* ego? Talem dico quibuſdam Eruditis videri. An ideo ipſe etiam talem cenſeo? Mala hæc conſequentia eſt, R. P. Profeſſor. At Eruditorum iſtorum nomina non exprimo, quos Tu expertus es *plerumque fictos eſſe, vel certe hæreticos, aut damnatos aliquos ab Eccleſia auctores*. An ergo in brevi illa parentheſi debebat totum dici, quod dicendum reſervabatur pro fine Decembris? Ibi ex profeſſo eruditorum nomina & argumenta exponenda erant, & utrorumque merita expendenda. Quid ſi interim alii, æque aut magis eruditi, nova quædam adducant monumenta, & certiora quam hactenus habeantur, quæque Tranſlationem iſtam prorſus faciant indubitabilem? numquid tunc non deberem his adhærere, & priores illos qualeſcumque deſerere? Miror interim, Pater Rev. quod ut tot mea volumina accuſare poſſis, opus Tibi ſit ſcrutari Parentheſes Notulaſve, ut perſuadeas quod ſtudium noſtrum eo tendat, *ut aſtu imperitum lectorem in errorem inducamus*; qui ne quidem ſcribimus vulgo, ſcientes Acta, à nobis illuſtrata tam multis & ingentibus tomis, paſſim à vulgo legenda non eſſe.

5 Hic ego finem poteram facere, non obligatus

gatus diſcutere propoſitam intempeſtive quæſtionem. Dabo tamen & importunitati Tuæ, non æque petenti; & benevoli Lectoris curioſitati, haud ſatis patienti ſe in longe poſt edendos Tomos differri, ut de argumento eo dicam, quæ nunc quidem ſcio; & ſimul doceam, me, cum *viros eruditos* indefinite nomino, alios intelligere, quam quos tibi præſumere libet, *hereticos, aut ab Eccleſia damnatos Auctores.* Card. Baronius, in Notis ad Romanum Martyrologium, de tranſlatione Corporis S. Stephani ad 7 Maji relata, ſic ſcribit: *Habentur rei geſtæ vetera monumenta, ſcripto mandata à Lucio Archid:acono, ſed quæ non modica caſtigatione indigeant.* Quam parvam autem fidem Actis iſtis ipſe habuerit, imo de ipſamet Tranſlatione prænotata quam dubius fuerit Baronius, ſatis apparet ex illius hac de re in Annalibus ſilentio, ſaltem ad eos quibus referri debuiſſet annos tomo 6. Ad annum autem 439 agens de tranſlata Hieroſolymis Conſtantinopolim manu, tamquam de re certa, de corpore prorſus ambiguus, ita ſcribit num. 3.

6 *Sane quidem complura de his, haud fide digna, ab aliis ſcripta reperiuntur, nimirum non de membri alicujus S. Stephani, ſed totius corporis facta Conſtantinopolim tranſlatione, à Iuliana nobili vidua, clam illud ſubripiente: Sed quoniam ſub Magno Conſtantino & Euſebio Conſtantinopolitano Epiſcopo id contigiſſe Auctor habet; haud fidem ea hiſtoria ſibi conciliat; ſicut nec quæ habet Nicetas in Oratione de eadem Tranſlatione, facta (ut ait) ſub eodem Conſtantino Imperatore, atque Metrophane ejuſdem civitatis Epiſcopo; quem voluit Auctor mutaſſe loco Euſebii, quod ſciret hunc Arianum fuiſſe. Verum ante Honorii tempora numquam Reliquiæ corporis Protomartyris viſæ ſunt,* Corpore ſcilicet tunc primum revelato per viſionem, Luciano Presbytero factam (nempe anno 415) uti ex ipſius inventionis Actis habet Brevianum ad diem 3 Auguſti. Eccleſiam autem S. Stephani Hieroſolymis, in quam ex ſancta Sion delatum eſt corpus, primum ædificatam ab Imperatrice Eudocia ſcribit idem Baronius an. 458 num. 21: anno autem ſequenti num. 3 ex Euagrio ſic concludit; *Rejectis igitur fabulis, quæ hoc anno facta eſt per Eudociam Stephani Protomartyris Reliquiarum tranſlatio, eam ut germanam, omni fide teſtatam, recipimus.*

7 Fabulas appellat vir, ille doctiſſimus, quæ reperit, & nos habemus ac repudiamus, ſcripta dictæ tranſlationi contraria, de alia, non unius membri, ſed corporis totius tranſlatione. Et ſane neſcio quid fabuloſitatis ſpeciem certiorem habere ipſo primo intuitu poſſit, quam quod, non dico ſub Conſtantino Magno, aut filio ejus Conſtantio qui Arianum Euſebium à Nicomedienſi Cathedra ad Conſtantinopolitanam tranſtulit, ſed etiam ſub Juniore Theodoſio; quam quod in Actis à Baronio cenſuratis narratur; videlicet, Alexandrum Senatorem, ædificata Hieroſolymis eccleſia S. Stephani, in ea ſic fuiſſe tumulatum, loculo intra eamdem S. Stephani tumbam poſito, ut poſtea Marciano imperante, nequiverit ab Epiſcopo Presbyteriſque eccleſiam iſtius novæ diſcerni, uter loculus Stephani, uter Alexandri eſſet; itáque permittendum fuerit Julianæ, viri corpus Conſtantinopolim tranſlaturæ, quia ipſa id ſe noſſe aſſeverabat, ut quem deſignaret loculum eum auferret; hanc vero mentitam Epiſcopo, abſtuliſſe loculum quem ſciebat ipſa, Epiſcopus autem neſciebat, S. Stephani eſſe. Et tamen mox dicitur eadem Juliana, Conſtantinopoli appropinquans, ad fidem de S. Stephani corpore faciendam, adduci petiiſſe Judæos, qui Epigraphen Hebraicam legerent, quam ſcilicet Jeroſolymitanus Epiſcopus, vel le-

gere neſciverat vel inſpicere neglexerat.

8 Manet igitur hoc ſolum ex indubitatis hiſtoriis certum, quod Pulcheria, acceptis ex eo quod Eudocia transferri fecerat corpore reliquiis dexteræ manus, eidem edificaverit Oratorium, *in Pulcherianis* cognominatum; de quo multa eruditiſſimus Cangius, in Conſtantinopoli ſua Chriſtiana p. 136 & 7, allegato etiam Theodoro Lectore in Collectaneis, ubi hic, ſeculi 5 vel 6 ſcriptor, lib. 2 ſub finem, duntaxat meminit *Reliquiarum* in genere. Ut autem illam dexteræ partem Conſtantinopolim ad Pulcheriam ab Hieroſolymis miſit Eudocia; ita Romam miſerit ad Eudoxiam filiam, una cum Catena S. Petri, armum dextrum ſive humerum aut ſpatulam ejuſdem S. Stephani, eodem anno 439, quem armum in ipſa S. Petri ad vincula eccleſia, tali occaſione extructa, collocaverit Pelagius Papa I; Pelagius autem Papa II, fundata propria S. Stephano eccleſia extra muros Urbis, in ipſam intulerit prædictum armum, inter annos 477 & 490; Gregorius denique III, circa an. 720, donaverit eumdem armum Baſilicæ Vaticanæ, in cujus archivo reperimus, & transcribi curavimus, omnes circa dictum armum notitias, ex Anaſtaſio Bibliothecario & Viſitationum Apoſtolicarum Actis, uſque ad annum 1616: quo veneranda iſtæc Reliquia, an. 1520 in direptione urbis argenteo ſito tabernaculo ſpoliata, & anno 1550 intra ligneam capſellam reperta, anno autem 1581 nobiliori ex argento inaurato arculæ incluſa, anno denique jam dicto 1616 die 8 Junii honorificentius etiam collocata fuit.

9 Quamdiu reliquum corpus, exceptis aliis alio tranſlatis Reliquiis (de quibus hic ſigillatim agendum non puto) Hieroſolymis manſerit; & an, vel quando illud inde fuerit tranſlatum Conſtantinopolim, ad Pulcherianam fortaſſis eccleſiâ, nullus fideliter docere nos poteſt, ſuppoſita fabuloſitate jam refutatæ narrationis: nam qui eam ſequitur Nicetas Rhetor, & eamdem corrigit in nomine Epiſcopi, ſicut Baronius notavit, tantum nobis probat, quod diu ante ſeculum 9, quo ille floruit, creditum fuerit, Conſtantinopoli eſſe reliquum corpus S. Stephani; quandoquidem, obſcuratâ penitus veteræ tranſlationis hiſtoriâ, jam tum reciperetur fabuloſa illa. Ego exiſtimo, haud abs re fore conjecturam, quæ diceret Hieroſolymis tranſlatum Conſtantinopolim quidquid ibi ſupererat de corpore S. Stephani, tempore Heraclii Imperatoris, poſt occupatam an. 616 à Perſis urbem & terram ſanctam: quomodo autem Conſtantinopoli Venetias idem corpus tranſlatum credatur anno 1110, narrat propria rei geſtæ hiſtoria, quam variis in codicibus invenimus manuſcriptam; quamque compendio refert in Chronicis ſuis Andreas Dandulus, uno poſt iſta, ſeculo Venetorum Dux, quem ex Ms. lege apud Cangium loco præcitato,

10. Nullam ea relatio habet fabuloſitatis ſpeciem, talemque novo ſtylo exornavit D. Dominicus Aſculanus, ſuperiori ſeculo ibidem Venetiis ad S. Georgii Monachus. Solum ſubvereri poſſit aliquis, ne id quod credebatur eſſe corpus *Stephani Protomartyris* fuerit *Stephani Junioris*, Martyris ſub Copronymo, fallente ex facili ſynonymia. Habeo ſuper ea tranſlatione manipulum Annotationum Mss. auctore Abbate Conſtantino Cajetano, Collegii Gregoriani Benedictinorum in Urbe Præfecto, inter Urbanianas Apes anno 163 relato apud Allatium, in opuſculo de viris illuſtribus, qui tunc Romæ aliquid typis vulgabant. Hic Abbas, præmiſſa enumeratione variarum eccleſiarum, quæ apud ſe eſſe Reliquias ejuſmodi gloriantur, proponit ſibi diſcutiendum, *ubinam totius corporis partes integrantes reperiantur, Romæ an Venetiis.* Nam licet Dandulus integrum corpus appellet,

pellet, ipſe, ab oculatis teſtibus inſtructus, ſolum ait eſſe *Cranium capitis, multa oſſa confracta, & quam plurimos cineres*. Pro his oſtendit ille omnem fere eam haberi certitudinem, quæ de rebus hujuſmodi haberi poteſt, quod ſaltem ſint alicujus S. Stephani Conſtantinopoli allati, & tamquam Proto-martyris ſemper Venetiis honorati, atque à veteri ad novam S. Georgii Majoris eccleſiam honorificentiſſime tranſlati an. 1531, prout præcitatus Dominicus Aſculanus præſens teſtis ſcribit. Omnibus tamen non obſtantibus, propter Martyrologii Romani auctoritatem, putat Abbas Cajetanus dici poſſe, etiam *Pelagio I Pontifice, partem competentem Romam eſſe allatam, atque in ſepulcro S. Laurentii Martyris in agro Verano collocatam*.

11 Nihil in hoc apparet impoſſibile; ſed revera factum eſſe, unde habemus, niſi ex ea hiſtoria quam fabuloſam cenſet Baronius? Nam quod apud hunc in Notis ad 7 Maji, *Petrus Diaconus Caſſinenſis* in libro de viris illuſtribus ſui monaſterii cap. 13 *teſtatur, S. Brunonem Epiſcopum Signianum* (obiit hic 18 Iulii ſub Calixto II circa annum 1112) *de ea Tranſlatione ſcripſiſſe ſermonem*; quodque *idem addit* cap. 45, *alium inſuper ſermonem conſcriptum eſſe à Petro ejuſdem monaſterii Bibliothecario*, ſeculo eodem 12, quod, inquam, Sermones iſti olim habebantur apud Caſſinum deſcripti, id quamdiu ipſi ſermones latent, nihil facit ad docendum, quod in iis agatur de alia Tranſlatione quam humeri, quæ merito habetur indubitata, & cujus occaſione altera tranſlatio totius corporis reliqui potuit fuiſſe conficta. De hac autem cum Baronio merito dubitavit Bollandus noſter, idque eo etiam magis quod pro *Gelaſio* Papa, nunc à Romanis nominari ſolito, in omnibus Mss. legeretur, *Pelagius*, anno primum 492 creatus Pontifex, adeoque male compoſitus cum imperio cujuſcumque Theodoſii, cum ſenior anno 395, junior an. 450 obierit.

12 Ita hæſitans Bollandus, conſuluit anno 1659 P. Michaelem Seneſchallum, Duaci apud noſtros Theologum atque Chronologum præclarum; rogavitque conſulere Aquicinctina Mss. ubi Acta noverat haberi ſub hoc communi omnibus Codicibus principio poſt Prologum: *Tempore in illo, Theodoſii Imperatoris filia Romæ à dæmonio graviter torquebatur*. Fecit Seneſchallus quod rogabatur; &, quo de re tota certius judicare poſſet Bollandus, relationis univerſæ ſubſtantiam in breve redegit compendium, ſuaque manuſcriptum ſic miſit, ut verba peculiari conſideratione digna lineolis ſubnotaret, pro quibus hic currenti charactere utar; dignum enim videtur compendium iſtud, quod etiam hic legatur, ad confirmandam Baronii cenſuram. Sic autem compendium ſuum texit Seneſchallus.

13 „ Dum dæmon ſacris adjurationibus „ adactus, profitetur ſe non egreſſurum „ è corpore filiæ Imperatoris [niſi præſens „ adſit corpus S. Stephani Protomartyris] „ *cuſtodes puellæ*, conſilio habito cum *Papa* „ *Pelagio*, mittunt legatos ad Theodoſium, „ qui jubet filiam duci Conſtantinopolim, „ ut illic liberetur. Sed dæmon reverſis „ Romam legatis, iterum proteſtatur, ſe „ non egreſſurum niſi Romæ; eo quod „ S. Stephanus ab Apoſtolis (Petro & Pau- „ lo) ſuam expulſionem obtinuerit. Anxius „ ea re Theodoſius, agit cum Patriarcha „ Clero ac Primoribus; à quibus tandem „ impetrat ut Romam mittatur corpus S. „ Stephani, ea lege, ut viciſſim Roma Con- „ ſtantinopolim mittatur corpus alterius „ Martyris. Conſentiente Papâ, poſtulant „ Græci *corpus S. Laurentii*. Miſſi Conſtan- „ tinopolim *Cardinales* avehunt inde corpus „ S. Proto-Martyris, à quo paſſim edita „ ſunt miracula, tum Conſtantinopoli,

ſecutorum ad Donatum Confeſſorem, S.Hieronymi ætate notiſſimus; ſed exinde per mille & amplius annos in neſcio quibus Bibliothecis abſconditus, ab annis autem 17 feliciter protractus in lucem primum, deinde autem ad plures collatus codices pluriumque Annotationibus illuſtratus. Multas ille correctiones ſuggeſſit Pagio, in Annalibus Baronii faciendas; quas ipſe Baronius haud dubie libenter amplexus fuiſſet, in Appendicibus ſuis, ſi ſuo tempore liber is prodiiſſet.

261 Ego certe, de tempore & modo perſecutionis renovatæ ſub Diocletiano an. 303, certiora ex illo libro edoctus, ad diē 23 Aprilis, ubi de S.Georgio, abdicavi, quam tanto ſtudio promoveram conjecturam, quæ ſuggerebat ipſum fortaſſis eſſe primum iſtius Perſecutionis Martyrem ac Martyrum Ducem, qui propoſita contra Chriſtianos edicta Nicomediæ laceravit, ideo ſæviſſime tortus cruciatuſque quod tanto tunc mihi videbatur probabilius, quanto celebrior eſt illius Sancti tota Eccleſia cultus, dignus qui tali ex cauſa profluxerit: hoc tamen nunc (invento & lecto libro Lactantii) judico teneri amplius non poſſe. De initio Latinorum in Carmelo Eremitarum, quibus S.Albertus Regulam dedit, diu ambiguus, judicabam nihil magnopere obſtare, quo minus ſeculo 12 antiquius illud eſſet, licet tunc primum habere cœperint ſuos vulgo notos Priores. Aſt reperto Itinerario Joannis Phocæ, tam nitide & diſtincte, nec minus pie ac religioſe deſcribentis loca ſacra, qualia præſens luſtraverat, eiſque (quod alii prægreſſi non fecerant) adnumerantis Carmelum; nihil amplius putavi ambigendum, quin haberem jam diu requiſitam notitiam certam, de tempore, occaſione, auctore, & numero eorum, à quibus cum laude & abſque dedecore poſſitis ac jure debeatis ducere originem Ordinis veſtri, nunc ubique & merito æſtimatiſſimi.

§. XXXVI. *ACCUSATIO.*

Papebrochius argumento negativo repudiat Vitam B.Poſthumii, quaſi non fuiſſet in rerum natura, contra Bollandum &c.

RESPONSIO.

262 SI quidquid in Vitis Patrum à Roſweydo editis invenitur, deberet ut certa hiſtoria recipi, non ſolum recipi ſic deberet Vita *Poſthumii* prætitulati, aliis *Paſthumu*, nobis Tomo 3 Maji pag. 357 *Pachomii Junioris*; ſed etiam, quæ hanc apud Roſweydum immediate præcedit, *Vita S. Macarii Romani, ſervi Dei, qui inventus eſt juxta Paradiſum, auctoribus Theophilo, Sergio, & Hygino; poſt iter pluribus fabuloſitatibus quam diebus productum*. Tu autem, Pater Rev. quamvis fabularum plurium patrocinium ſuſcepiſſe contra me videaris, ob iſtam cenſuram culpare me non audes. Terruerit fortaſſis Te ab ea defendenda allegatus num. 5. S. Hieronymus, qui videtur iſtius Macarii Vitam appellare *impudens mendacium*. Aſt vita Poſthumii viſa talis non eſt Bollando, Januarium colligenti, neque in Notis ad Vitam S.Macarii Ægyptii, neque in Commentario ad Vitam S. Antonii. Reſpondeo, quod ex libro aut ſcripto aliquo obiter allegato, non probetur Auctor, id quod allegat uti paſſim receptum, examinaſſe moroſius. De Henſchenio (nam hic Commentarium

mentarium præcitatum compoſuit) certum mihi eſt, eum, mox ubi vidit, meam Vitæ Poſthumianæ cenſuram probaviſſe; utpote non levibus rationibus, tota illa Appendice deductis, fultam. Has dum Patern. Tua ad *argumentum negativum* reducit omnes, egregie imponit Lectori ſuo. Nam Palladii ſilentium allegatur dumtaxat ad ſuſpecta reddenda quinquaginta millia Monachorum. Macarii curæ à S. Antonio relictorum.

263 Sed neque propterea Vitam illam refuto: ſolum dico, expendi mereri numerum, pro Antoniano monaſterio vix credibilem; veto tamen num. 5 cum reſtringi ad ſolos viginti quatuor, cuſtodes corporis Antoniani deſignatos in fabuloſa corporis inventi hiſtoria; pro qua vindicanda mirum quoque eſt non laborare Patern. Tuam, Solum arguis quod, cum Lezana veſter, ad annum 376 num. 5, dicat *Pachomium* fuiſſe *quinque millium Monachorum Patrem*, atque ita corrigat exceſſum in numero *quinquaginta millium*; ego tales correctionis nullam facio mentionem. Quaſi vero obliger ad Lezanam recurrere, quoties mentio mihi eſt facienda alicujus veteris Monachi, ut ſciam numquid forſitan ille dicat contrarium receptæ illius Vitæ: quaſi etiam magni debuerim facere correctionem (ſi tamem corrigere aliquid dicendus eſt is, qui non indicat errorem à ſe animadverſum) quaſi, inquam, magni facere debuerim correctionem, prorſus gratuitam nullaque auctoritate ſubnixam. Si alia ipſe habuit viditque manuſcripta, ubi numerabantur dumtaxat *quinque millia*, ea debuerat indicaſſe, ne ſola ejus hæc videretur conjectura; vel debuerat fateri, ex conjectura ſe procedere, (uti facio ego) & culpâ vacaret. Quid quod etiam 5 *millium* numerus nimis magnus videri debeat pro Antoniano monaſterio?

264 Vellem porro, Pater Rev. ex eo quem accuſas Commentariolo, ad Vitam iſtius Pachomii prævio, didiciſſe Te, quam nullum à talium refutatione præjudicium patiantur noſtra Acta Sanctorum, ſicut opinabatur præcentor tuus P. Franciſcus Bonæſpei, iſtic tacito nomine redargutus. Ceterum capitalis error eſt, quo dicor repudiare Vitam iſtam, *quaſi* iſte Sanctus, *non fuiſſet in rerum natura*: cum ſolum dicam, quod, *ſi talis* Sanctus *revera extitit in rerum natura*, fuit coævus S. Hieronymo; ut mirum non ſit, ſi hic de eo adhuc vivente non ſcripſerit; & ſi eodem vivente ſcripta eſt Vita, adeoque hæc diem mortis notare non potuit; mirum quoque haud ſit; nullam Poſthumii talis memoriam inveniri in Martryologiis, dierum ordine procedentibus, nec diem in Vita non repertum fingere obligatis.

265 Ita ego utcumque amolior objectionem, quæ poterat contra iſtam Vitam formari: & quamvis non ſolum ipſam, ſed etiam perſonam Sancti ſuſpectam mihi eſſe fatear; nolo tamen, in utraque abdicanda ſeverus eſſe cenſor; quia neutra eſt ex earum genere, *quæ admiſſæ longum poſt ſe trahunt conſequentiarum catenam in tota Hiſtoria profana ac ſacra*; ſicut poſt ſe trahunt alia quædam univerſalia principia (puta Carmelitica nonnulli) ideoque *non recipienda, niſi undique ſtabilita confirmataque; &, ſi deficiant ſub examine, magno conatu rejicienda*. Hunc meum ſenſum ibi expono; & ſub tali cautela Vitam ipſam produco, lectoremque moneo, diligenter legendas Præfationes & Commentarios noſtros; quia his lectis apparebit *diverſiſſimos eſſe certitudinis atque incertitudinis gradus, ſecundum quos proponuntur ac diſponuntur in hoc opere noſtro Acta Sanctorum*.

266 Sic ad 18 Aprilis dedi Acta SS. Eleutherii Epiſcopi Æcanenſis & Anthiæ matris

ejus,

ejus, ob tranſlatas Roma Conſtantinopolim ſub Arcadio Imperatore reliquias celeberrimi apud Græcos, & horum exemplo etiam apud Latinos. Ea Acta, coævis auctoribus duobus Leontio & Theodulo adſcripta, licet pſeudepigrapha & apocrypha judicarē, multiſq; argumentis probarem; nolui tamen ipſa ab opere noſtro excludere, ne poſteris commoditas præpediretur aliquid inde eliciendi, & aliter fortaſſis judicandi, objectionibus meis expenſis. Ita fecit, in ſuis Diſſertationibus Eccleſiaſticis, anno 1688 Salmanticæ editis, vir ſane eruditiſſimus & de Hiſpanica hiſtoria, præſertim Ordinem Benedictinum ſpectante, optime meritus, nuper vero præmature defunctus, Joſephus Perezius Monachus S. Facundi, & ſacratū Litterarum iſtic Profeſſor. Huic cum viſum eſſet refellere quædam ex Propylæo Aprilis, etiam nobis ipſis deinde minus probata; iſta quoque S. Eleutherii Acta putavit leviorem cenſuram mereri; quod licet necdum perſuaſus ab eo ſim, multa tamen ejus ſenſa alia vehementer probo, præſertim quoad Ordinis antiquitatem in Hiſpania, neque pauciora ex eo quam ex opere Mabilionis de re Diplomatica diſcere gaudeo: ipſum quoque pro Actis S. Eleutherii qualibuſcumque conatum laudo, eo affectu ſuſceptum, quo ſi tu etiam, Rev. Pater, imbutus fuiſſes, minus à tramite veritatis caritatiſque exorbitaſſes. Audi verba diſceptationem exordientis.

267 *Principio*, inquit, *non poſſumus non cum aliorum, qui in hoc opus ſuas ſymbolas contulere, tum ipſius Papebrochii, qui in eo perpoliendo ſtrenue laboravit, pietatis plenam induſtriam plurimum commendare. Opus enim Eccleſiæ dubio procul utiliſſimum atque honorificentiſſimum, nulla laborum, nulla immanium expenſarum habita ratione, magnis animis aggreſſi ſunt; nec ſequiore eventu, Deo, ut par eſt credere, eorum piiſſimis inceptis favente hactenus proſequuntur. Pleraque enim (fatendum eſt) Sanctorum Acta circumferebantur, partim aperte falſa, partim tenebris denſiſſimis obſita, quæ ab doctiſſimis Patribus admota falce juxta & face egere videbantur.* Hanc religioſiſſimi viri mecum pro Eleutherianis Actis ad majorem quamdam veri ſpeciem adducendis diſceptaturi præfationem, placuit tibi, R. Pater, ob oculos ponere, ut, ſi quid poſthac ſcribere contra aliquem voles, habeas exemplum diſceptatoris amici atque modeſti, ſoliuſque veritatis amore eo devenientis, & ita ſuavius influentis in animos lectorum, etiam diverſa ſentientium, quam ſi eo quo Patern. tua uteretur ſtylo, hactenus neſcio an multis extra Carmeliticum Ordinem tolerabili viſo; nunc vero etiam multo minus tolerando, dum ex meis Reſponſionibus intelligitur, quā nullo ſolido fundamento nitantur accuſationes tuæ omnes, pleræque etiam fulciantur mendaciis atque calumniis manifeſte convictis, communi omnium ubique judicio.

§. XXXVII.

§. XXXVII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Vitam S. Mauri, à S. Fauſto ejus æquali conſcriptam, & à Bonifacio III approbatam, nec non à Bollando productam, figmentis & mendaciorum monſtris accenſet.

RESPONSIO.

268 REv. Domnus Lucas d'Achery, cum eruditiſſimo diſcipulo ac ſocio Domno Joanne Mabilione, Ordinis S. Benedicti, ſub Congregatione S. Mauri in Gallia egregie refloreſcentis, exorſus eſt an. 1668 colligere & illuſtrare, ad noſtrum fere modum, Acta Sanctorum ſuæ Profeſſionis, ea per ſecula digerendo. Hic in Præfatione ad Tomum 1, §. 5, explicaturus S. Mauri miſſionem in Gallias; *Si B. Mauri Vita*, inquit, *à Fauſto ipſius ſocio deſcripta, ad nos integra perveniſſet, non eſſet nobis in iis, quæ ad ipſum pertinent immorandum. At cum Odo. Glannafolienſis Abbas, homo noni ſeculi* (Sammarthani ad annum uſque 1038 regimen ejus differunt, quo cœperit monaſterium pridem deſolatum inſtaurare; niſi duo Odones fuerint, unus nono, alter undecimo ſeculo) *Cum*, inquam, *Odo* iſte *in Acta illa jam vitiata (ut in epiſtola ſua prævia teſtatur) inciderit, novaque ipſe addiderit errata; nonnulla .... diſcutere mihi incumbit.*

269 Tum negat ſtudioſiſſimus iſte talium rerum ſcrutator, S. Benedictum, à quo Maurus in Galliam miſſus ſit paulo ante mortem, hanc obiiſſe pridie Paſchatis, quod tamen diſertiſſime iſtic aſſeritur, & confirmare intendit Auctor, narrans quomodo S. Mauro ea mors cognita fuerit, & hæc ab illo ipſi Auctori Fauſto ac ſociis revelata; unde, inquit, *diem illam & ſequentem, qua ſpecialiter triumphus Reſurrectionis Dominicæ celebratur, ſolennem ... peregimus.* Ad quæ verba Carolus le Cointe in Annalibus Francorum an. 543, quo obiiſſe S. Patriarcham ſtatuunt ipſe, & Henſchenius atque Mabilio, *Et mendum*, inquit, *craſſiſſimum: hoc enim in loco, non ſolum Fauſtus ab Odone, ſed & Odo à recentiori depravatus eſt*. Poſtremum etiam mihi viſum eſt, Tomo 3 Maji pag. 605: nam adeo capitale vitium, quo tota hiſtoria inquinatur, ne quidem Odoni (ſi is ſeculo nono ſcripſit) videtur poſſe imputari: quomodo enim hic, S. Bertichramno Epiſcopo Cenomanenſi poſterior duobus ſolum ſeculis, & ſcribens Adelmodo Cenomanenſis Eccleſiæ Archidiacono, ex intervallo minori quam 30 leucarum, potuiſſet in ſerie tam ſibi vicinorum Epiſcoporum adeo turpiter erraviſſe, ut totum ordinem inverteret?

270 Nemo itaque fuit inter ſcriptores Francos, qui hunc errorem non notarit; uti etiam fecit Bollandus, tam in Januario ubi de Mauro, quam in Februario, ubi de Fauſto: ſed ſatis habuit, uti & illi, interpolatorem Odonem accuſare, ut memoria lapſum. Henſchenius in Martio etiam primum errorem de obitu S. Benedicti conatus eſt corrigere; & pro Dominica Paſchæ putavit intelligi poſſe Dominicam Paſſionis. Omnes autem cum Mabilione, pro Bertichramno ſubſtituunt S. Innocentium,

Præfatione, ſimile priori ſcutum arripuiſſem, quod ille offert §.4 ſic exordiens. *Ad locum devenimus difficilem. De S.Placido, Benedictinorum Monachorum Protomartyre, ipſiuſque in Siciliam acceſſu & martyrio tractandum occurrit. Res eſt involuta tot ſpiris, totque anfractibus intricata, ut aculei undique & imperviæ ſe objiciant ambages, quibus removendis probati nos deficiunt Auctores.*

268 Pergit porro Acherius, & ingenue agnoſcit, quod *Petrus Diaconus Caſſinenſis, ſeculi XII ſcriptor non malus, ſed non ſatis diligens, S.Placidi ejuſque Sociorum geſta, à Gordiano Placidi comite ſcripta. vel interpolavit vel ſuppoſuit:* itaque inquit, *Acta illa non quidem perpurgare* (quod impoſſibile videbat) *ſed atrocioribus mendis exonerare conabimur*, utique per veroſimiles conjecturas, in ipſis qualibuſcumque Actis fundatas, ſicuti & nos ſolemus facere; & ſicut ipſe antea fecerat in definiendo anno obitus S. Benedicti. Hoc notare te, Pater Rev. velim, ut tali propoſito tibi candoris fere hiſtorici exemplo, non verecunderis pro Carmeliticorum ſcriptorum ſimplicitate, qua veteres hiſtorias vel interpolatas vel ſuppoſitas dederunt, fateri veritatem; atque agnoſcere, *ſcriptores* fuiſſe, pro ſeculi ſui captu *non malos*, id eſt non prorſus barbaros; ſed non ſatis diligentes ad ſecernenda certa ab incertis, & inventa ſeu cogitata ſua propria ab antiquitus habitis monumentis: tum vero fatereris id quod circa SS.Maurum & Placidum non cunctantur fateri Benedictini; quod ad hiſtoriam veſtram, ſicut velletis & opus foret ſtabiliendam, *probati deficiunt Auctores*. Nunc cum omnes haberi probatos vultis, qui quomodocumque à vobis recipiuntur, iiſque nos credere omnia citra diſcuſſionem; omnia pariter nobis dubia redditis & ſuſpecta, niſi quæ ex melioribus quam illi ſint ſinceriuſque informatis Auctoribus confirmantur: quod utinam facere poſſemus ſemper ad placitum veſtrum.

§. XXXVIII. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Acta & Geſta S. Canionis, ſecutus Eraſmi Dialecticam, fabulis annumerat.

RESPONSIO.

269 CUr ſtyli à ſtylo diſcretionem quodammodo mihi exprobras, Rev. Pater? Equidem negare non poſſum neque volo, me legendo, deſcribendo, examinando omnis generis monumenta, antiqua, nova; Latina, barbara; proba, apocrypha; aliqualem ſtyli uſum ac diſcretionem acquiſiviſſe. Sed cur hoc exprobas? Tranſi hinc, amabo te, in Hiſpaniam: ibi tuus te expectat in accuſando me meaque Socius, ipſius etiam Auguſtiſſimi Cæſaris Leopoldi Ignatii accuſator, & inſignis ſtyli diſcriminator, *Fr. Angelus a Purificatione, Hiſtoriographus Generalis Ordinis Carmelitarum Diſcalceatorum*; & vide ſis, an in diſcretione ejus, qua judicat inter ſtylum & ſtylum, nihil ſit, quod potiori jure reprehendas, quam in me. Epiſtolam is (noſti enim) Auguſtiſſimi Cæſaris Leopoldi prædicti, Carolo II Regi noſtro nuper inſcriptam, moderatione Cæſarea & Majeſtate utriuſque dignam

 quidem,

quidem, ſed ſibi inviſam, negat primum Cæſaris eſſe; videlicet ſolem lucere medio die: deinde hæreticam pronuntiat, ac pro tali accuſat apud ſacram Inquiſitionem: deinque ſtylum Epiſtolæ propius ſcrutatus, ipſum tam ſimilem ſtylo Janningi noſtri reperit, atque ovum ovo. Et Janningus quidem honori ſibi ducit, & quodammodo gloriatur, aliquid ſtyli Cæſarei in ſuo ſtylo elucere: at quod idem Collega tuus, Rev. Pater, indidem ipſum præſumit, ſine alio indicio, Epiſtolæ *hereticæ* auctorem proclamare, & quidem apud S. Inquiſitionis Tribunal, debet profecto ægerrime ferre. Eſt ſane graviſſimum illic crimen, vel accuſati, ſi reus eſt; vel accuſatoris, ex mera *ſuſpicione* nulliſque indiciis ad accuſandum proſilientis, ſi reus non eſt.

275 Alterutrius crimen patebit è textu Accuſatoris, ſic alloquentis Judicem: *Eſt porro mea ſuſpicio, auctorem iſtius Epiſtolæ* (Cæſareæ), *quam accuſo deferoque, eſſe Conradum Janningum Societatis Jeſu, & Socium hodie Danielis Papebrochii, Continuatoris Operum Bollandi. Fundamentalis mea ſuſpicandi ratio eſt ipſe ſtylus, Janningo propriiſſimus; uti videre eſt in* MOTIVO JURIS, *iterumque in Appendice ad* MOTIVUM JURIS, *quæ ſunt dicti Auctoris opera*. Papæ! Iſtáne Janningi opera ſunt? Inde Janningi ſtylus vobis cognitus? Ex ſimilitudine ipſius ſtyli cum ſtylo Epiſtolæ Cæſareæ, ſive (ut ipſam vobis laudare & appellare placuit) hæreticæ, Janningum auctorem hæreſeos facitis? Atqui notorium eſt, quod & Motivum Juris, & Appendix ad Motivum ſint, non Janningi, ſed illius, cujus nomen utrique Opuſculo præfixum majuſculis, *Fr. Sebaſtiani à S. Paulo, Provinciæ Flandro-belgicæ, Ordinis FF. Beatiſſ. Virg. Mariæ de monte Carmelo, olim S. Theologiæ Lovanii Profeſſoris*. Noſti nomen Tuum, Rev. Pater, quod ipſe opuſculis tuis, cum tot notis characteriſticis & titulis, præfixiſti? Ut jam Accuſator iſte de ſtyli conformitate judicaret, debuit procul dubio opuſcula ipſa legiſſe. Si legit autem, quomodo homini ſanæ mentis incidere potuit, eſſe Janningi, cum & *Motivum juris*, & ejus *Appendix*, ſcripta apertè ſint contra Janningum & me, idque à & pro Te Rev. Pater. Denique non potuit nomen Paternitatis Tuæ, tamquam veri Auctoris, clarius exprimi, quam expreſſum habeatur in fronte utriique Opuſculi.

276 Hic ego ipſum te, Reverende Pater, judicem non recuſo. Quid cenſes de ejuſmodi Accuſatore, qui, ſi opuſcula iſta legit, ignorare non poteſt Paternitatem Tuam, mihi & Janningo directè adverſantem, non autem Janningum, eorum Auctorem eſſe; ſi non legit, quomodo de ſtyli conformitate judicare potuit, atque hinc Accuſationem inſtituere contra Janningum, tamquam *hereticæ*, ut ait, Epiſtolæ auctorem? Et quidem Accuſator hic, eſt *Hiſtoriographus Generalis Ordinis Carmelitarum Diſcalceatorum*. An non præclaros, ſolidos, & fideles Hiſtoriographos habet Ordo Carmelitanus, cum tales habet *Hiſtoriographos Generales*? profecto, ſi tales etiam olim adhibuerit, poteſtne merito conqueri, quod talium teſtimonia & narrationes fidem nobis indubitatam non extorqueant; Hiſtoriographo huic dicitur in accuſanda Cæſaris Epiſtola operam navaſſe! Fr. Joannes Gomez Barrientos, Procurator Generalis veſter. Atque hi ipſi ſunt illud Fratrum & Accuſatorum par nobile, quod Tomorum meorum XIV Accuſationem apud Inquiſitionem Hiſpanicam in ſe ſuſcepit, & condemnationem extorſit: Quam autem Accuſatio illa fidelis & æqua fuerit, dies docebit,

docebit, & dandæ ad Delationem Reſponſiones.

277 Neſcio porro, quam Paternitas Tua hic vocet *Eraſmi Dialecticam*. Nam ſi eam intelligis, qua ætas & genius auctoris cognoſci putatur *ex ſtylo*; ea non ipſius tantum, ſed omnium paſſim eruditorum eſt. *Acta S. Canionis ſuſpecta* mihi eſſe, fateor; non ob ea quæ notat Paternitas Tua, accepta ex meis ad iſta Acta obſervatiunculis (judicium de horum exigua fide illæ non fundant; iſtud tamen, prius bene fundatum, utcumque corroborant) ſed propter temporum pugnam, in eo apparere viſam, quod S. Canion paſſus dicitur anno 2 Diocletiani & Maximiani, id eſt anno 286; & ſepultus à S. Elpidio Atellarum Epiſcopo, quem oſtendimus Tomo 5 Maji pag. 282, vixiſſe ſeculo 5: cujus tempore oſtenderam pariter aliquem S. Canionem veniſſe ex Africa in Campaniam. Tum vero ſic ratiocinabar, Tom. 6 pag. 28 num. 5. *Hæc tam certa notitia* Canionis *unius, ex Africa in Campaniam delati ſub Wandalis intra cariosam navim; & ætas* S. Elpidii, *in ejus de quo hic agimus* Canionis *Actis qualibuſcumque nominati; collata cum incertitudine & exigua fide ipſorum Actorum, vehementer nos inclinant, ut arbitremur, non niſi* Elpidium *unicum & unicum* Canionem *habendos pro Sanctis, eoſque ad quintum ſeculum & Wandalorum tempora pertinere. Adeo ut, qui vera* S. Canionis *Patroni Acheruntini Acta volet diſcere, ex Actis* S. Caſtrenſis *hauriri ea debeat, qui cum iſte habuit communẽ carcerẽ, exiliumque, & regnum ac ſepulturæ primæ locũ in Campania. Tum autem* (id eſt his poſitis, quæ jam poſui) *nihil reliqui erit, quare ut Acta, Acheruntia ſcripta ſervat aqua, omnino credamur eſſe fabuloſa, & hoc indigna opere.*

278 Hactenus ego ibi. Tu vero, R. P. Profeſſor, neſcio qua utens Dialectica, concluſionem, ex immediate prægreſſis procedentem, iſtis prætermiſſis, aliunde deducis; ac tum contra me inſurgens, *Ad Cenſuram*, inquis, *adeo inſolentem neſcio quid Papebrochium movere potuerit, præter ſtylum, niſi quod illic nominentur ſocietates Monachorum, frequentes de cœlo voces, oratio ad Chriſtum, qui aperuit oculos cæci Tobiæ.* Atqui tria hæc ſolũ in Annotatis indicantur poſtea, adeoque factam antea concluſionem non inferunt: infertur autem illa ex aliis ſuperius memoratis; idque non abſolute, ſed tantum ſuppoſita earum veritate: quare mox ſubjungo. *Ne cui tamen nimis rigidus Cenſor videar, volenti duos* Caniones *admittere, lubet ipſa integra Acta dare; qualia accepi, ſub iſta cautione, ut Apoſtoli ſententia de iis præcedat, quæ in ſimili argumento placuit Gelaſio Papæ, Omnia probate, quod bonum eſt tenete.* Eſtne hoc, R. P. Profeſſor, aliquid abſolute *annumerare fabulis*, uti me facere dicis in titulo? An etiam, *ſuſpectum haberi*, & *eſſe fabuloſum*, idem Tibi ſonant? Excuſſi Art. 1 §. 6, hic denuo impactam mihi blaſphemiam contra merita Chriſti, quia in Oratione de S. Canione dixerim, *minus apte* adſcribi Chriſto illuminationem Tobiæ, quod tu interpretaris *inepte*, an non inepte, ipſe videris.

§. XXXIX. *ACCUSATIO.*

Papebrochius Vitam & Martyrium SS. Valentiniani & Damiani, Breviario inſerta, repudiat ut commenta.

RESPONSIO.

274 Cum ad noſtram quæſtionem parum aut nihil faciat, ſitne alicujus Sancti hiſtoria, peculiari unius alteriuſve Eccleſiæ Breviario inſerta, vel non; nolo, Rev. Pater, tempus terere te docendo, quid interſit inter Breviaria hodierni moris, & uſus antiqui Legendaria, ex quibus, non ex illis, deſcripta trado Acta Sanctorum prænominatorum. Et ea quidem habeo ego, quoad partem poſteriorem, omni acceptione digniſſima; ita tamen ut ex eis conficiam, Legendam illam fuiſſe compoſitam Normannis Aprutium obtinentibus, ſeculo 12 aut 13. Tranſiens vero inde ad priorem partem Actorum, eodem prorſus ſtylo, ſed ex minus certa ſcientia deſcriptorum; eorumdem ſynopſim referre ſatis habeo; & quam exiguæ ſint fidei jubeo inde æſtimari, quod ibi *ſcribitur Julianus tyrannus, plane qualis Diocletianus fuit, edicta emittere per totum Imperium, quibus morte affici jubeantur quotquot idolis ſacrificare recuſarint; atque ad ea exequenda Duces, Præfectos, Tribunos, Comites quaquaverſum dimittere.* Quam certo hinc ſequatur, talis Legendæ Auctorem, non quæ antiquitus ac veraciter ſcripta repererat; ſed quæ vel ipſe, vel alius ante ipſum, idonea judicavit repræſentandæ perſecutioni cuicumque, multumque diſſimili à Juliani perſecutione blanda & captioſa, ſatis patet ex dictis §. 17, nec ampliori opus eſt demonſtratione. Qui autem principium tale pro ſuo captu ſunt commenti, merito præſumuntur etiam commenti cetera, quæ alioqui non ita promptum eſt manifeſtæ falſitatis convincere.

275 Quod porro dicis, Rev. Pater, ad hanc cenſuram me moveri, *meris tricis Chronologicis*, calami exerrantis lapſus fuerit pro *Topographicis*, ſcribentis *Chronologicis*; chronologiâ enim hic dumtaxat utor ad docendam ætatem Legendæ prænotatæ; ad ejus vero falſitatem convincendam, ſeu potius ad juſtificandum repudium illius pro parte priori, argumentum ſumo, primum ex demonſtrata Auctoris levitate, deinde ex Topographia tam antiqua quam nova, quæ ignorat *magnam civitatem Zappinam*, juxta quam Sancti paſſi ſint, prope flumen Piſcariam, in loco nunc *S. Valentini* dicto, inter Sulmonem & Theate. Etenim Italia tota à Plinio aliiſque tam accurate deſcripta habetur, ut talis tantaque civitas, in qua Proconſul Romanus Sedem habebat, non potuiſſet latere, ſi unquam in rerum natura fuiſſet: eſtque tam validum hoc argumentum, licet negativum, ut ſine vetuſtiori teſte eruditorum nemo recepturus *Zappinam* in Aprutio ſit.

ARTICULUS DUODECIMUS.

ACCUSATIO PROOEMIALIS.

Exhibentur ea quæ Papebrochius, inter Acta Sanctorum, habet contra ſacras Reliquias, & Sanctorum Miracula.

RESPONSIO.

1 AN Tibi dignum accuſatione videtur, ſi plurima quæ Reliquiarum & Miraculorum nomine veniunt, improbem; qui de infinitis propemodum Reliquiis & Miraculis tracto, & falſa à veris ſecernere ex officio teneor? Quis gemmarius eodem in pretio habet gemmas quaſlibet? Quis aurifaber ſcoriam auro immixtam non ejectat? Quis nummularius monetam improbam à proba non ſecernit? &, ut notiora tibi loquar, quis ſacro Theologiæ Profeſſor, Propoſitiones, quas forte legerit, omnes ſuſcipit ut fide certas, aut veras, nullamque reprobat ut falſam? Certe, quiſquis is foret, non minus indignus eſſet appellari Theologus, quam indignus eſt nominari Hiſtoricus, qui æqualiter aſſentitur cuivis narrationi. Jam vero quid habeo contra ſacras Reliquias & Sanctorum Miracula, quæ tam multiplicia primus è tenebris in lucem protraho, cogente nemine?

2 Univerſa reducis ad quinque paragraphos; præterquam quod in Præfatione reſumas Accuſationem de ſacro Præputio Domini, Antverpiæ aſſervato (de quo ſatis reſpondi Art. 1 §. 8) *nec ſanctæ Sindoni parcere* me dicis. Si de ea agis, quæ Chriſti vultu impreſſo venerabilis, vulgo appellatur *Veronica*; de hac quoque ibidem reſpondi § 4, ac rurſum Art. 11 §. 2. Si novum crimen impingere mihi voluiſti, vel certe ejus ſuſpicionem movere rei ignaris (ſicuti cum dixiſti *columnam Chriſti* à me arrodi. Art. 1 §. 5) calumniam more tuo ſtruxiſti apud eos, quibus *ſacræ Sindones* dicuntur linteа Chriſti ſepulcralia, qualia Taurini in Pedemontio, & Veſontione in Burgundia honorantur, quamvis unius ſolum *Sindonis* Evangeliſtæ meminerint. De hac autem vel iſtis nuſquam adhuc egi: proinde deſuperagi reus nequeo, nec teneor reſpondere.

§. I. *ACCUSATIO*.

Papebrochius, contra communem Eccleſiæ ſenſum Romanam S. Stephani Protomartyris tranſlationem cenſet eſſe fabuloſam.

RESPONSIO.

3 AD hujus accuſationis probationem allegat Paternitas Tua locum ex Appendice ad diem 7 Maji, Tomo 7 pag. 614; dicitque, quod ibi Papebrochius *retractat & expungendum aſſerat quod Tomo* 2 (ad ipſum ſcilicet diem 7 Maji inter Prætemiſſos) *dictum eſt ex Ms. Vaticano & Martyrologio Romano*. Confero loca, Rev. Pater, nec invenio quod aliquid ex præmiſſis ibi jubeam expungi: ſolū ubi dixi, quod *Tranſlatio Roman* tractari poſſit *die Inventionis* 3 *Aug. aut. die Natali* 26 *Dec.* jubeo legi, quod id tractari poſſit, *die Inventionis* 3 *Aug. aut potius* (...) *ad diem Natalem* 26 *Dec.* Paternitas autem Tua legere ſe ibidem ait, *Diem inventionis aut potius* (....) *natalem ejus*, minus diſtinguens inventionem à Natali, quam ego diſtinxeram, non otioſe repetens voculam *dies*; *die* Natali, *ad diem* Natalem: quâ non repetitâ, videri poſſum *diem Inventionis* cum *Natali* confundere; aut dubitare, an corpus Protomartyris vere inventum prope Hieroſolymas ſit die 3 *Auguſti*. Nam quid videri aliud poſſem retractaſſe per additionem voculæ *Potius*, & inhærendo verbis ſic alteratis?

4 Non hoc tamen vis: ſed retractationem imaginaris in Parentheſi (*nam ſunt eruditi viri, quibus tota illa tranſlatio Romana fabuloſa videatur*). Agnoſco Parentheſim meam, ſecundo loco appoſitam, cum deeſſet primo: agnoſco etiam, eſſe cauſam, ob quam malim à ſucceſſoribus meis omnia, quæ de S. Stephano tractanda erunt, ad diem Natalem transferri (more nobis in ſimilibus uſitato, cum plura unius Sancti feſta celebrantur) quam partem præmittere menſe Auguſto. Idque eo magis, quod tranſlatio Romana non caret aliqua difficultate, tunc melius diſcutienda, cum ſub unum ſimul conſpectum habebitur quidquid ſanctum Proto-martyrem ſpectat. Sed unde quæſo extundis, Pater Rev. quod *tranſlationem Romanam fabuloſam cenſeo* ego? Talem dico quibuſdam Eruditis videri. An ideo ipſe etiam talem cenſeo? Mala hæc conſequentia eſt, R. P. Profeſſor. Aſt Eruditorum, iſtorum nomina non exprimo, quos Tu expertus es *plerumque fictos eſſe, vel certe hæreticos, aut damnatos aliquos ab Eccleſia auctores*. An ergo in brevi illa parentheſi debebat totum dici, quod dicendum reſervabatur pro fine Decembris? Ibi ex profeſſo eruditorum nomina & argumenta exponenda erant, & utrorumque merita expendenda. Quid ſi interim alii, æque aut magis eruditi, nova quædam adducant monumenta, & certiora quam hactenus habeantur, quæque Tranſlationem iſtam prorſus faciant indubitabilem? numquid tunc non deberem his adhærere, & priores illos qualeſcumque deſerere? Miror interim, Pater Rev. quod ut tot mea volumina accuſare poſſis, opus Tibi ſit ſcrutari Parentheſes Notulaſve, ut perſuadeas quod ſtudium noſtrum eo tendat, *ut aſtu imperitum lectorem in errorem inducamus*; qui ne quidem ſcribimus vulgo, ſcientes Acta, à nobis illuſtrata tam multis & ingentibus tomis, paſſim à vulgo legenda non eſſe.

5 Hic ego finem poteram, facere, non obligatus

gatus diſcutere propoſitam intempeſtive quæſtionem. Dabo tamen & importunitati Tuæ, non æque petenti; & benevoli Lectoris curioſitati, haud ſatis patienti ſe in longe poſt edendos Tomos differri, ut de argumento eo dicam, quæ nunc quidem ſcio; & ſimul doceam, me, cum *viros eruditos* indefinite nomino, alios intelligere, quam quos tibi præſumere libet, *hereticos, aut ab Eccleſia damnatos Auctores.* Card. Baronius, in Notis ad Romanum Martyrologium, de tranſlatione Corporis S. Stephani ad 7 Maji relata, ſic ſcribit: *Habentur rei geſtæ vetera monumenta, ſcripto mandata à Lucio Archidiacono, ſed quæ non modica caſtigatione indigeant.* Quam parvam autem fidem Actis iſtis ipſe habuerit, imo de ipſamet Tranſlatione prænotata quam dubius fuerit Baronius, ſatis apparet ex illius hac de re in Annalibus ſilentio, ſaltem ad eos quibus referri debuiſſet annos tomo 6. Ad annum autem 439 agens de tranſlata Hieroſolymis Conſtantinopolim manu, tamquam de re certa, de corpore prorſus ambiguus, ita ſcribit num. 3.

6 *Sane quidem complura de his, haud fide digna, ab aliis ſcripta reperiuntur, nimirum non de membri alicujus S. Stephani, ſed totius corporis facta Conſtantinopolim tranſlatione, à Iuliana nobili vidua, clam illud ſubripiente: Sed quoniam ſub Magno Conſtantino & Euſebio Conſtantinopolitano Epiſcopo id contigiſſe Auctor habet; haud fidem ea hiſtoria ſibi conciliat; ſicut nec quæ habet Nicetas in Oratione de eadem Tranſlatione, facta (ut ait) ſub eodem Conſtantino Imperatore, atque Metrophane ejuſdem civitatis Epiſcopo; quem voluit Auctor mutaſſe loco Euſebii, quod ſciret hunc Arianum fuiſſe. Verum ante Honorii tempora numquam Reliquiæ corporis Protomartyris viſæ ſunt*, Corpore ſcilicet tunc primum revelato per viſionem, Luciano Presbytero factam (nempe anno 415) uti ex ipſius inventionis Actis habet Breviarium ad diem 3 Auguſti. Eccleſiam autem S. Stephani Hieroſolymis, in quam ex ſancta Sion delatum eſt corpus, primum ædificatam ab Imperatrice Eudocia ſcribit idem Baronius an. 458 num. 21: anno autem ſequenti num. 3 ex Euagrio ſic concludit; *Rejectis igitur fabulis, quæ hoc anno facta eſt per Eudociam Stephani Protomartyris Reliquiarum tranſlatio, eam ut germanam, omni fide teſtatam, recipimus.*

7 Fabulas appellat vir, ille doctiſſimus, quæ reperit, & nos habemus ac repudiamus, ſcripta dictæ tranſlationi contraria, de alia, non unius membri, ſed corporis totius tranſlatione. Et ſane neſcio quid fabuloſitatis ſpeciem certiorem habere ipſo primo intuitu poſſit, quam quod, non dico ſub Conſtantino Magno, aut filio ejus Conſtantio, qui Arianum Euſebium à Nicomedienſi Cathedra ad Conſtantinopolitanam tranſtulit, ſed etiam ſub Juniore Theodoſio; quam quod in Actis à Baronio cenſuratis narratur; videlicet, Alexandrum Senatorem, ædificata Hieroſolymis eccleſia S. Stephani, in ea ſic fuiſſe tumulatum, loculo intra eamdem S. Stephani tumbam poſito, ut poſtea Marciano imperante, nequiverit ab Epiſcopo Presbyteriſque eccleſiam iſtius novæ diſcerni, uter loculus Stephani, uter Alexandri eſſet; itaque permittendum fuerit Julianæ, viri corpus Conſtantinopolim tranſlaturæ, quia ipſa id ſe noſſe aſſeverabat, ut quem deſignaret loculum eum auferret; hanc vero mentitam Epiſcopo, abſtuliſſe loculum quem ſciebat ipſa, Epiſcopus autem neſciebat, S. Stephani eſſe. Et tamen mox dicitur eadem Juliana, Conſtantinopoli appropinquans, ad fidem de S. Stephani corpore faciendam, adduci petiiſſe Judæos, qui Epigraphen Hebraicam legerent, quam ſcilicet Jeroſolymitanus Epiſcopus, vel le-

Xx gere

pellet, ipſe, ab ocularis teſtibus inſtructus, ſolum ait eſſe *Cranium capitis, multa oſſa confracta, & quam plurimos cineres*. Pro his oſtendit ille omnem fere eam haberi certitudinem, quæ de rebus hujuſmodi haberi poteſt, quod ſaltem ſint alicujus S. Stephani Conſtantinopoli allati, & tamquam Proto-martyris ſemper Venetiis honorati, atque à veteri ad novam S. Georgii Majoris eccleſiam honorificentiſſime tranſlati an. 1531, prout præcitatus Dominicus Aſculanus præſens teſtis ſcribit. Omnibus tamen non obſtantibus, propter Martyrologii Romani auctoritatem, putat Abbas Cajetanus dici poſſe, etiam *Pelagio* I *Pontifice, partem competentem Romam eſſe allatam, atque in ſepulcro S. Laurentii Martyris in agro Verano collocatam*.

11 Nihil in hoc apparet impoſſibile; ſed revera factum eſſe, unde habemus, niſi ex ea hiſtoria quam fabuloſam cenſet Baronius? Nam quod apud hunc in Notis ad 7 Maji, *Petrus Diaconus Caſſinenſis* in libro de viris illuſtribus ſui monaſterii cap. 13 *teſtatur, S. Brunonem Epiſcopum Signianum* (obiit hic 18 Iulii ſub Calixto II circa annum 1112) *de ea Tranſlatione ſcripſiſſe ſermonem*; quodque *idem addit* cap. 45, *alium inſuper ſermonem conſcriptum eſſe à Petro ejuſdem monaſterii Bibliothecario*, ſeculo eodem 12, quod, inquam, Sermones iſti olim habebantur apud Caſſinum deſcripti, id quamdiu ipſi ſermones latent, nihil facit ad docendum, quod in iis agatur de alia Tranſlatione quam humeri, quæ merito habetur indubitata, & cujus occaſione altera tranſlatio totius corporis reliqui potuit fuiſſe confictа. De hac autem cum Baronio merito dubitavit Bollandus noſter, idque eo etiam magis quod pro *Gelaſio* Papa, nunc à Romanis nominari ſolito, in omnibus Mss. legeretur, *Pelagius*, anno primum 492 creatus Pontifex, adeoque male compoſitus cum imperio cujuſcumque Theodoſii, cum ſenior anno 395, junior an. 450 obierit.

12 Ita hæſitans Bollandus, conſuluit anno 1659 P. Michaelem Seneſchallum, Duaci apud noſtros Theologum atque Chronologum præclarum; rogavitque conſulere Aquicinctina Mss. ubi Acta noverat haberi ſub hoc communi omnibus Codicibus principio poſt Prologum: *Tempore in illo, Theodoſii Imperatoris filia Roma à demonio graviter torquebatur*. Fecit Seneſchallus quod rogabatur; &, quo de re tota certius judicare poſſet Bollandus, relationis univerſæ ſubſtantiam in breve redegit compendium, ſuaque manuſcriptum ſic miſit, ut verba peculiari conſideratione digna lineolis ſubnotaret, pro quibus hic currenti charactere utar; dignum enim videtur compendium iſtud, quod etiam hic legatur, ad confirmandam Baronii cenſuram. Sic autem compendium ſuum texit Seneſchallus.

13 „ Dum dæmon ſacris adjurationibus „ adactus, profitetur ſe non egreſſurum „ è corpore filiæ Imperatoris [niſi præſens „ adſit corpus S. Stephani Protomartyris] „ *cuſtodes puellæ*, conſilio habito cum *Papa* „ *Pelagio*, mittunt legatos ad Theodoſium, „ qui jubet filiam duci Conſtantinopolim, „ ut illic liberetur. Sed dæmon reverſis „ Romam legatis, iterum proteſtatur, ſe „ non egreſſurum niſi Romæ; eo quod „ S. Stephanus ab Apoſtolis (Petro & Pau„ lo) ſuam expulſionem obtinuerit. Anxius „ ea re Theodoſius, agit cum Patriarcha „ Clero ac Primoribus; à quibus tandem „ impetrat ut Romam mittatur corpus S. „ Stephani, ea lege, ut viciſſim Roma Con„ ſtantinopolim mittatur corpus alterius „ Martyris. Conſentiente Papâ, poſtulant „ Græci *corpus S. Laurentii*. Miſſi Conſtan„ tinopolim *Cardinales* avehunt inde corpus „ S. Proto-Martyris, à quo paſſim edita „ ſunt miracula, tum Conſtantinopoli, „ tum

„tum in itinere, ac nominatim *Capuæ*, ubi „S. Stephani *brachium dextrum* relictum „fuit, ac denique Romæ.

14 „Ibi conſilium erat ſacrum Corpus „deferre ad *Eccleſiam ſancti Petri ad vincula*; „ſed Deus virtute inviſibili repulit conan„tes illuc inferre; & clamante dæmone „ſacrum corpus deſtinari à Deo eccleſiæ „S. Laurentii, ſtatim eo delatum eſt, mox„que ſanata eſt filia Imperatoris. Poſtri„die aperto ſepulcro S. Laurentii, inven„tus eſt ſanctus Martyr locum dextrum „ceſſiſſe S.Stephano, cujus *dextrum armum* „abſtulit Papa, & in eccleſia *S. Petri ad* „*vincula* collocavit. Dum autem tentant „Conſtantinopolitani extrahere ex ſepulcro „corpus S. Laurentii, omnes ceciderunt „velut mortui; ſed mox precibus Papæ ac „aliorum, ſanitatem recuperarunt. Latini „autem qui conſenſerant in tranſlationem „S. Laurentii faciendã Conſtantinopolim, „phreneticorum inſtar huc illuc erraverunt, „donec ejus tumulus clauderetur. Illi vero „ex Græcis qui manum extenderant ad au„ferendum corpus S. Laurentii, omnes, ne„mine excepto, intra dicimum diem ex„tincti ſunt.

15 „Romani, utriuſque Martyris ec„cleſiam communem egregie ornarunt, & „ſepulcro hos verſus inſcripſerunt:

Hic duo Sanctorum ſunt corpora clauſa
virorum,
Stephanus eſt alter, ſibi par Laurentius,
atque
Iſtorum meritis ſcandamus gaudia cæli,
Et cæli cives ſemper vivamus in ipſo. Amẽ.

Ego Lucius S. Romanæ Eccleſiæ Archidiaconus quod vidi & audivi, proprio ſermone conſcripſi. Tranſlatum eſt corpus Beati Stephani Romam, Pridie Nonas Majas, Principe Theodoſio, Papâ Gelaſio, ad tutelam Romanorum, tam adverſus hoſtes viſibiles, quam inviſibiles; quod annuat nobis Chriſtus promereri, ad ſuam laudem, & ejus qui cum Patre & Spiritu Sancto unus Deus permanet in ſecula ſeculorum Amen. In quo ultimo loco notat Seneſchallus, ad marginem clare legi *Tò Gelagio*, non autem *Pelagio*: & alterum quidem ex altero fieri facile potuiſſe ſcribendo, ſed neutrum quadrare: cum *Gelaſius* Imperium Theodoſii Junioris præceſſerit, *Pelagius* ſecutus ſit, Junior autem Theodoſius haberi hic debeat.

16 Facile hic quivis non ineruditus intelligit, in eo ſcripto, in quo componuntur Imperatoris atque Pontificis nomina ea, quæ certum eſt ſimul nominari non potuiſſe, & ubi præpropere nominantur *Cardinales*, nullam eſſe apparentiam auctoris coævi & oculati teſtis, qualis fingitur Lucius iſte Actorum ſcriptor. Capitale autem imprimis eſt, quod nullius Theodoſii filia Romæ puella vixerit, niſi *Galla Placidia*, quam ex Seniore natam cum eſſet annorum 25 anno 410 Alaricus Rex urbe expugnata cœpit, atque uxorem ſumpſit, mortuo ante annos 15 patre: Junioris autem Theodoſii filia *Eudoxia* quæ etiam in variis Mss. noſtris nominatim exprimitur, Conſtantinopoli nata an. 422, ibidem Conſtantinopoli anno 437 Valentiniano Cæſari nupſit, neque Romam puella ſeu virgo vidit unquam. Ex tali interim Legenda ſuum compendium ſumpſit Jacobus à Voragine cap. 106 Legendæ (ſi Superis placet) Aureæ, alias appellatæ Hiſtoria Lombardica. Hic auctor, Theodoſium quidem nominavit, nomen vero Pontificis prudenter reticuit: quod exprimere volentes veterum ad 3 Auguſti Lectionum amplificatores ſub Pio V, *Pelagium* ſcripſerunt in fine quintæ Lectionis, ſicuti Lucius ſcripſerat, & hodiedum legitur.

17 His ita expenſis, & ad primos (ut nobis mos eſt) fontes reductis; vides, Pater Rev. ſolo hodierno Breviario & Martyrologio

gio inſtructum te non ſatis fuiſſe, ad diſputandum de Romana corporis S. Stephani tranſlatione: Baronium autem (quem, ubi pro te facere non videtur, curare haud ſoles) de ejus veritate merito dubitaſſe, ſicut & dubitaverunt Cajetanus, Bollandus, Seneſchallus, viri utique eruditi, neque (ut tibi præſumere de auctoribus meis placet) hæretici vel ab Eccleſia damnati, non poſſum tamen indignari tibi, ſed compati cogor, quod zelus tuus pro Carmelitica antiquitate, quæ jam videbatur ſubſiſtere non poſſe, quamdiu mea qualiſcumque ſtaret auctoritas, eo Te adduxerit præſumptionis, ut ab antiquaria, non ſolum ſcientia, ſed etiam ſupellectile deſtitutus, putaveris quidlibet te poſſe perſuadere hominibus, quibus non liberet libros meos legere; multo minus ſcrutari fundamenta rerum, ibi non expenſarum, ſed obiter dumtaxat indicatarum, dummodo nominares Breviarium vel Martyrologium Romanum, tamquam exploratiſſima per omnia veritatis ea forent, atque indubitabilia.

§. II, III, IV. *ACCUSATIONES.*

Papebrochius molitur, contra teſtimonium Gregorii XIII, *Reliquias S. Monicæ, in eccleſia S. Auguſtini Romæ quieſcentes, reddere ſuſpectas.*

Papebrochius, ex gratuitis conjecturis, pro ſuo captu excogitatis, SS. Martyrum Brixienſium approbatas Reliquias, tamquam fictas paſſim explodit.

Papebrochius Reliquas, ab Imperatrice Eleonora & variis Cardinalibus donatas Monialibus Tereſianis Viennenſibus in Auſtria, molitur reddere ſuſpectas, uti & nonnullas alias.

Papebrochius, ex meris conjecturis, variorum Sanctorum miracula, molitur reddere ſuſpecta & apocrypha.

RESPONSIO.

18 DE Reliquiis S. Monicæ, utrum Romæ vel in Belgio ſint, diſceptatur ut dictum eſt: utrobique ſaltem non poteſt haberi integrum ejus caput, & tamen utrobique haberi prætenditur. Supereſt, ut coram judice competente exponatur utrimque cauſa, & decidatur. Hoc quamdiu factum necdum eſt, nemo juſte poteſt à me exigere, ut in præjudicium antiquiorum poſſeſſorum pro recentioribus plus faciam quam feci, integre producendo horum fundamenta, & errorem ſi quis ſubeſt excuſando; ſicut feci, & apparet ex dictis Art. 3 §. 7. Similiter de Reliquiis Brixienſibus (quæ tertia hic Accuſatio aſſumitur & his alibi aſſumpta jam fuit) ſatis egi Art. 3 §. 8. & Art. 10 §. 7.

19 Quod ad Tereſianarum Viennenſium Reliquias attinet, impacta mihi ſuper iis calumnia non poteſt clarius dilui, quam reſumptis ipſis quæ accuſantur verbis

bis ex Tom. 5 Maji. Ibi ad diem 21, ubi pag. 8 & ſeqq. totum illum theſaurum expando in gratiam R. P. Pauli ab omnibus Sanctis, Carmelitæ Excalceati, qui me de ſingulis quantum is potuit inſtruxerat, rogaveratque ipſarum haberi rationem in opere noſtro. Id autem facio cum magna ipſius monaſterii commendatione, num. 10 ita ſcribens: *Quibus indiciis crediti ſunt illi, quorum ſic tranſlata ſunt oſſa, vere Martyrum Chriſti fuiſſe, tacentibus donationum inſtrumentis, dicere nequimus: fidem tamen haud illibenter tribuimus eorum prudentiæ, quibus eam haberi, tantæ rei præpoſiti Cardinales jubent.* Eſtne hoc Reliquias illas ſuſpectas habere, aut reddere? Non puto. Aſt hæſito in nomine *Emmanuelis*, fateorque quod illud credi poſſit, *inditum ex deſignatione inventoris aut donatoris, quamdiu certioribus nullis indiciis probatur, ipſum fuiſſe uſurpatum inter Chriſtianos, ſub Gentilium Imperatorum tyrannide gementes.* Ita eſt, & circa nomen iſtud hæſito etiam nunc: ſed dubitare de nomine, ſitne genuinum, an recens impoſitum (prout uſitatiſſimo Romæ more Reliquiis multis anonymis certa imponi nomina notum eſt) non eſt Reliquias vocare in dubium, vel earum cultum obfuſcare.

20 Nomina, ſicut accipimus, ſic veneramur; putamus tamen certioribus indiciis probari pluries poſſe Martyrii titulum, quam nominis vetuſtatem. Memini me & audiviſſe Romæ, & apud Mabilonem legiſſe, pauca admodum corpora ex cœmeteriis Romanis erui, quibus additum inveniatur nomen; aut certe tale nomen, quod credi debeat ejus qui eruitur Martyris eſſe. Etenim feſtinabundi ad Martyres ſepeliendos Chriſtiani, claudendis eorumdem loculis freqnenter advolverunt titulos ſepulcrales, quibus Romanæ viæ ſtipabantur, inſcriptos nominibus quorumcumque ac fere gentilium, obverſa introrſum inſcriptione inutili: quæ inſcriptiones, apertis poſtea loculis relectæ, multos deceperunt decipiuntque, credentes vera ſe nomina invenire.

21 Utut eſt: non poteram honorificentius pleniuſque ſcribere de Reliquiis Tereſianarum Viennenſium, atque de his ipſis earumque fundatrice Venerabili Matre Paula Maria de Jeſu, deque Imperatrice Eleonora, & aliis ipſarum Reliquiarum donatoribus, quam feci loco præcitato; ut merito queri poſſim, hanc reddi gratiam; neque dubitem, quin prælaudatus P. Fr. Paulus ab omnibus Sanctis, ſiquidem adhuc vivat, ægerrime laturus ſit retributionem tam indignam injuſtamque, redditam à Patern. veſtra.

22 Simili fide arguis, num. 28, quod Tom. 7 pag. 769 de *S. Henedina &c. moliar ſuſpecta reddere ipſius & Sociarum corpora, ſub altari S. Reſtitutæ reperta* in Sardinia, eo tantum, quia propono dubium quod contra moveri poſſet: licet mox addam, non ignorare me, quam id leve ſit. Eſtne hoc, ut dicis, Pater Rev. *fidem detrahere antiquis monumentis & traditioni non credere?* an vero optare, ut cauſa qualiſcumque dubii tollatur, productâ certiori ſolutione illius?

23 Iniquior etiam querela formatur num. 29, ob rejectam Tomo eodem 7 p. 777 dubitationem, motam Tom. 3 pag. 604 circa *Reliquias,* creditas eſſe *S. Domnoli in eccleſia Calamenſi*; rejectam autem ad teſtimonium Claudii Caſtellani, Canonici Pariſienſis, quo hic aſſeveravit, non alium quam S. Domnolum, Cenomanenſem Epiſcopum, iſtic coli Patronum. Quomodo enim, habito tali teſtimonio, dubitare amplius poteram, quin eæ, quæ iſtic ſub tali nomine habentur Reliquiæ, habeantur tamquam ejus qui Patronus eſt loci? Quæ hic eſt in dubitando ac deponendo dubio levitas cordis, quam mihi nimis leviter objicis? uti & frequentes correctiones, ex ejuſdem Claudii unius relatu, tamquam oculati teſtis,

ſtis, non uno loco à me factas, circa locorum ſitum, eccleſiarum ruralium Patronos proprios, aliaque hujuſmodi? Utinam Paternitati Tuæ poſſem tam facile credere, quam credo ipſi, earumde quibus me inſtruere nititur rerum ſcientiſſimo, & ſcientiæ rationem reddere paratiſſimo!

23 Plura cum non objicias, Rev. Pater, finem hic facere poteram reſpondendi de Reliquiis: ſed aurem vellicant homines quidam alii in contrariam quam Paternitas tua partem ſic declinantes, ut theſaurum illum fidelibus conceſſum ad incitamentum virtutis & ſolatium, tanto faciant minoris quanto plures ejuſdem ſæpe & unius Sancti Reliquias variis in locis monſtrari & honorari intelligunt. Maxime id patet ex tomis noſtris, loca omnia & partes ſingulas qua fieri poteſt adnotantibus, unde videri tales poſſent foveri & confirmari in ſuo erga ipſarum ſacrarum Reliquiarum cultum languore; eo prætextu, quod inde neceſſario conſequatur, earum plures valde dubias eſſe atque incertas, an & quorum Sanctorum ſint. His ego reſpondebo ea ratiociatione qua Comiti Souches, Brunenſis urbis pro Cæſare Gubernatori & contra Succos defenſori olim ſatisfecit vir Apoſtolicus P. Georgius Pelinga noſter; ſicut in ejus elogio narrat Matthias Tanner Parte 1 Societatis, Apoſtolorum imitatricis pag. 746.

24 *Si quis militum* inquiebat *pileum ipſius, in aſſultu nuper urbis Iglavienſis tam præclara facinora exhibentis, globo forte trajectum nactus, rogatuſque à fideli Dominationis veſtræ amico eum ut ſibi cederet vellet, retento illo fictitium offerret, quem tamen amicus bona fide pari honore, ob memoriam Domonationis veſtræ, atque ſi verus eſſet, aſſervaret; nonne id gratum perinde ipſi & æſtimatum accideret? Ita plane repoſuit Comes, ut non minus gravi injuriæ ducerem, ſi eidem ſuppoſititio galero, quem revera meum crederet, contemptum aliquem pedibus eum proterendo inferret. Quidni ergo, ſubjicit Pater, perinde placeat Sanctis, cum vident ſui amore & reverentia, honorem a fidelibus exhiberi Reliquiis, quas eſſe ſuas bona fide perſuadentur. Fuit id ſatis convincendo Comiti, ut aliis quoque Calvini erroribus ſenſim confutatis, manus tandem veritati cum multis aliis dederit.* Porro ea quam nos ſuggerimus plurium ſynonymorum Sanctorum notitia, & variorum eventuum quibus contigit ſubjacere eas de quibus agimus Sanctorum Reliquias, uti nihil obeſt in quotidiana praxi fidelium devotioni; ita multum prodeſt Eccleſiarum Prælatis, quibus incumbit cavere ne quæ falſæ ſupponantur, & populari pietati illudant, ad inſtructionem; ideoque illis omnibuſque eruditis grata accidit.

25 Ultima accuſatio *de Miraculis Sanctorum variorum*, quæ molior *ſuſpecta & apocrypha reddere*, procedit ex hypotheſi falſiſſima, quaſi eo movear, quia vel naturaliter fieri potuerunt, vel multiplicia & inaudita apparent, aut ex ſola habentur traditione. Etenim quæcumque hic à Te adducuntur in ſpecimen meæ ad quidvis reprobandum protervjæ, deſumuntur ex Vitis, quas patenter oſtendi apocryphas totas, quibus proinde nihil magnæ rei credi tuto poſſit. Tales ſunt Vita *S. Angeli* Carmelitæ & Martyris, per Pſeudo-Enochum 5 Maji; *S. Barbari Martyris* 14 ejuſdem menſis; *S. Regnoberti*, Epiſcopi Bajocenſis in Normannia, die 16, *S. Silai* Hiberni, Lucæ peregrini, die 21; *S. Canionis*, Epiſcopi Afri, die 25; & *S. Huberti*, Monachi Bretiniacenſis, die 30.

26. Fruſtra ergo concludis hunc Articulum ſapienti illo Bollandi noſtri quæſito, in Præfatione generali ad Acta Sanctorum ante Tom. 1 Januarii pag. 35. *Quid eſſe certum aut ſecurum ei homini poteſt, qui abſque cauſa ulla ubique fraudem ſuſpicatur?* An enim

nulla

nulla cauſa eſt, habere Auctores, temeritatis falſitatiſque convictos in pluribus, uti in Vitis prædictis habentur; quod eas vel finxerunt totas, vel pro ingenio lubituque iis adornarunt circumſtantiis, per quas detrahitur fides Miraculis, aliàs (ſi à meliori graviorique teſte prius ſcripta reperirentur) nequaquam rejiciendis? *Admirabilis omnino eſt Dei bonitas* (ut pag. 34 dixerat idem P. Bollandus) *neque ea capere intelligentiâ poſſumus, quæ vel caſtis ſibique dilectis animabus paravit in cælis bona, vel quantum iis velit gratificari in terris. Non ſunt temere damnanda quæ ejuſmodi narrantur, etſi nobis paradoxa videantur; ſed potius reverenter accipienda, quatenus ex eo manaſſe fonte divinæ bonitatis dicuntur, unde omnis noſtra petenda eſt felicitas*: ſcilicet cum *narrantur* & *dicuntur* à ſcriptoribus aut teſtibus fide dignis.

27 Neque ea ſane damno ego, qui multo ſolicitior ſum quam deceſſores mei fuerunt, ad Sanctorum miracula, ſubinde numero & mirabilitate multa ac grandia, undique corradenda, quantumvis propterea neceſſe ſit augere Tomorum numerum etiam in duplum, ut contigit in Majo. Ne autem in ponendo exemplo longius abeam, habes ipſius S. Angeli Carmelitani miracula, tom. 2 Maji per paginas omnino 30 extenſa, incipiendo à p. 64. idque ſine ulla hæſitatione. Miracula autem viventi adſcripta, cum circumſtantiis parum veroſimilibus, etſi ab his notentur, non tamen ob has repudiantur; ſed propter manifeſte malam Auctoris fidem, ſe oculatum teſtem ſcribentis plurium rerum, quæ tali quo ſcribuntur loco, modo, ac tempore, demonſtrantur fieri non potuiſſe. Sic Bollandus ad 1 Martii nulli ſcrupulo ſibi duxit, prætermittere totam, cum ſuis miraculis, Vitam & Canonizationem S. Suiberti, adſcriptas Sanctis Marcellino atque Luidgero, tamquam teſtibus oculatis. Poſtquam ſcilicet meridiana luce clarius demonſtravit, merum eas eſſe figmentum, ac tale ut modus nullus ſuppetat vera (quæ forſan iſti farragini ſubſunt) à falſis ſecernendi. Ego id quod ibi Bollandus fecit, rem totam prætermittens, paſſim facere tali caſu non ſoleo; maxime ſi quid hactenus impreſſum fuit numquam. Volo enim ut ipſimet lectori facultas præbeatur, per ſeſe judicandi de ſingulis, poſt inſtructionem & lucem ex noſtris Commentariis Annotatiſque acceptam.

INDEX RERUM.

Litteræ numerales Latinæ *Artitulum*, Zyfræ Arabicæ Articuli *Numerum ſeu Sectionem*, §. *Paragraphum* denotat. Crux † præpoſita nomini *Sanctum* vel *Sanctam*. Ubi nomina duplicata occurrunt, prius *Cognomen* eſſe ſcito, poſterius prænomen incluſum [ ], idque ſubinde non integre expreſſum, quia ſolo principio ſatis notum V.G. *Suarez* [*Franc.*]

A

ACta antiqua MM. *collecta à Theodorico Ruinart: multa imperitè reſtaurata aut ficta.* XI, 74.

Actus Apoſtolorum Martyrumque *ſuppoſititii ex Baronio.* IV, 32.

† Adalbertus M. Ep. Prag. *ſcribit encomium S. Alexii.* XI, 76.

Adrianus V, *non probat ſumptus conſuetos Canonizationum, aliâs laudabiles.* II 141

Æneas Silvius, *poſtea* Pius II, *damnat Dialogos aliquos ſuos juveniles: non eos quos ſenex ſcripſit.* III, 36.

† Afræ *Eccleſia Brixiæ multorum Martyrum conditorium.* III, 69.

Agropolitanus *Marchio, vir eruditus, de perduellione accuſatus à Carmelitis, quia favet Papebrochio.* X, 43, 45. *ſcribit tractatum de oraculo Dei Carmeli.* XI, 37.

Aguirre Card. *quid ſentiat de figmentis Dextrinis.* X, 36. *Laudat judicium Papebrochii contra illa,* 48.

Albericus Com. Tuſculi *opprimit Eccleſiam intruſo filio ſuo puero.* VIII, 16.

† Alberti Patriarchę Hieroſol. *Officium à Lateranenſibus ex Saraceno ſumptum.* IX, 37. *certior Vita ex Ms. Vercellen.* 39; & XI, 241. *Hinc novæ Carmelitarum lectiones: retento errore circa diem mortis* IX, 43 *aliiſq;* 45.

Alcorano *non comparat Bullas Pontificum Papebrochius.* III, 16.

Alegræi de Caſanate *Paradiſus Carmelitici decoris prohibitus.* III, 156.

‡ Alexandri & Antoninæ MM. *paſſio licentius exornata, poſt corpora tranſlata Conſtantinopolim.* XI, §. 23.

Alexander III, IV, *aut* V *an confirmarint Bullam Sabbatinam.* III, 157: *alia, Quinti Bulla certiores.* 160: *Hic non probatur Romæ fuiſſe.* 159.

Alexander VII *controverſiam de Corpore S. Antonii decidi jubet ex ſententia Bollandi.* II, 113.

† Alexius *an in veteri Roma mortuus, cur dubitatum? Dubia ſoluta* XI, §. 12. *unde Græca parentum nomina* 72. *Vita quam ſero ſcripta* 68. *cultus quando cœptus* 72; *miracula illi & S. Bonifacio M. communia* 76.

Allatius [Leo] *ſolicitus ne ex Mss. Vaticanis deſcribantur fabulæ.* XI, 229.

‡ Alphii Philadelphi & Cyrini *Acta ex parte fabuloſa.* XI, §. 28.

Amarillis, *filia Heſperi & Leocadiæ, fingitur Regina Hiſp.* II, 197.

Amedeus Sabaudus, *Vide* Felix V, *laudatus à Pontificibus.* II, 73.

† Amphilochii *Acta fabuloſa, ubi dicitur ordinatus ab Angelis.* XI, 207.

† Anaſtaſius Perſa, *quomodo colatur à Carmelitis.* X, 48: *cur nomen mutarit in baptiſmo* XI, 205.

† Andreas Ap. *an Epiſcopum in viſu conſecrarit.* XI, 206.

† Angela Bohema, *fictionis ſuſpecta Bohemicis ſcriptoribus, æque ac Bollando.* XI, 241, 246.

† Angela Schiavenſis *in Sicilia, male con-*

fuſa cum Angela Bohemica. XI, 244. *cur attributa Carmelitis*, 245.

† Angeli Carm. Vita *duplex, à Belloroſo & Gonono edita; neutra approbata ab Apoſt. Sede.* XI, §. 3, *non ſupponitur, ſed demonſtratur fabuloſa.* 241. *De illa dubitanter locutus Spondanus.* 230.

Angeli *an reipſa aliquos Epiſcopos ordinarint* XI, 207.

Annus datæ *falſo additus Regulæ Carm. indignante Lezana.* II, 180.

Annus editionis *quomodo apponendus libris impreſſis*, IV, 1. §. 5. *diſſimulatus à Carmelitis in ſpeculo ſuo.* 53.

Antiocheni Epiſcopi *initio duo*; Euodius, *à Petro*; Ignatius, *à Paulo inſtituti.* VII, 44.

Antonii [Nicolai] *judicium de Dextrinis*, X, 37. *quis ille.* 40. *ejus Bibliotheca Hiſpanica*, 41.

Anulinus *Præſes Campaniæ ſub Diocletiano.* XI, 193.

Apocrypha *repudiare non eſt totam Hiſtoriam Eccleſ. dubiam facere.* XI, 167.

Apoſtolatus Pauli *non tranſiit ad ſucceſſores Epiſcopos: ejus poteſtas extraordinaria fuit ſuper totam Eccleſiam, neque conjuncta cum poteſtate ſupremi Capitis.* VII, 29.

Apoſtolica auctoritas *à S. Petro ducta, quid adferat Rom. Pontifici ſupra Epiſcopalem. Ea cum Apoſtolatu ſeu Apoſtolico munere male confunditur.* VII, 26. 29.

Apoſtolus *quid ſit.* VII, 26, *quæ ejus proprietates & poteſtas.* 32.

Approbatio Ordinarii *nuſquam neglecta à Papebrochio.* IV, 47, V, 33. *Cur eam requirat eccleſia* 34.

Approbatio *alicujus* Officii *obligat qua juris eſt, ad ejus uſum; non ad fidem facto narrato habendam.* III, 119.

Arena, *Brixienſium MM. ſanguine tincta, fingitur converſa in eorum nomina.* XI, 64.

Argaiz [Gregorius] *vindex fabularum Dextrinarum &c.* X, 42.

Armenia, *an converſa à S. Cyrillo Carm.* XI, 226.

Arroaſienſes *in Belgio pretendunt habere corpus S. Monicæ, & cultum ejus primi vulgant.* III, §. 7.

Aſſumptio D. Virginis *certa, incertæ circumſtantiæ.* X, 4. 9. *de ipſamet dubitarunt Patres.* X, 11.

† Athanaſius *non latuit Treviris in ciſterna.* XI, §. 21.

† Auguſtinus *negat S. Marcellini Papæ lapſum.* II, 53.

Auli Hali *poemata à Tamajo conficta.* X, 39.

Aymericus *Patr. Antioch. gratis ornatur titulo Legati Apoſtolici.* XI, 213.

B

BAlæus, *Apoſtata Carm. favet Carmelitis.* III, 12.

Balbini *Epiſtola ad Adrianum* Imp. *ſuppoſititia.* VI, 16.

† Barbara *antiquis ignota, ipſum nomen inuſitatum forte datum Anonymæ propter originem barbaricam.* XI, 109. *ejus Laudatio per S. Io. Damaſcenum alioſque recentiores.* III *Acta confuſa cum Actis S. Iulianæ* 113.

† Barbari *M. corpus Venetiis: Legenda fabuloſa.* XI, 156.

Barratum pallium. *vide* Carpita.

Baronius Card. *quomodo habitus à Carmelitis.* III, 101. VII, 212. *Ejus Annales quanti faciant etiam ii qui corrigunt.* VIII, 19, *hoc ipſo eis honorem dantes* 24, *ejuſdem cenſura in Pſeudo-decretales.* III, 7. *dolet Vitas & Paſſiones Sanctorum ab hæreticis ſcioliſque adornatas figmentis.* IV, 31, *repudiat Veronicam Matronam* I, 49. *Donationem Conſtantini.* II, 35, *Cyriacum Papam Urſulanum* 90. *Acta S. Catharinæ.* XI, 103.

Baronii [Vincentii] *Apologetica contra Societatem damnata.* XI, 226.

Baſilides *Ægiptius, Sacerdos Serapidis & Veſpaſiani aruſpex, non fuit Chriſtianus & Carmelita.* XI, §. 6.

†Be-

† Bedæ *aliud genuinum, aliud ſuppoſititium Martyrologium* XI, 135.

Bellarminus Card. *hæreticorum malleus, etiam in quæſtione de Indulgentiis, licet ſubinde in facto errarit.* VIII, §. 3. *negat antiquitatem libri de inſtitutione Monachorum.* VIII, 35.

† Benedicti Ab. *corpus Gallos inter & Italos controverſum, non definitur ex Bullis, quas utrique habere ſe dicunt.* III, 173.

† Benedictus *Pontis Avenionenſis fundator, exploſus à Sammarthanis, defenſus à Papebrochio.* III, 38.

† Bertholdus *Carmeli Prior, cujus Ordinis Monachus ante iter in Syriam.* III, 129. *Unus an duo cur dubitari poſſit.* XI, 213. *de illo quam incongrua ferantur,* 214.

Bicipitis *Eccleſiæ hæreſis in quo ſita.* VII, 47.

Blau *typogr. Amſtelodami cur uſus nomine Calkovii Colonien.* II, 126.

Blondellus [David] *à refutata Pſeudo-papiſſa & pſeudo decretalibus laudatus.* III, 9.

Bollandi *judicium quanti fecerit Alexander* VII. II, 113. *quando & quomodo receperit ille vitam S. Teleſphori, quid de ea maturior judicaverit. Non agnoſcit abſolute Carmelitas* 8 *ſeculo.* XI, 36, 43.

Bona Card. *improbat Romanum Conſtantini Baptiſmum.* II, 19. *ipſe & alii quomodo probarint officium B. M. Carm.* III, 100.

Bonæ-ſpei [Franc.] *novam Carmelitis induxit Theologiam.* XI, 262.

Bonifacius VIII *falli potuit in facto Indulgentiarum ſtationariarum.* II, 100.

Bordonus *pro Miſſalis & Breviarii infallibilitate male allegatus.* IV, 7.

Bos æneus *ad tormentum, ingens fornax CP. unus & alter.* XI, 183.

Boulefe *Presbyter calumniatur originem Ieſuitarum.* III, 131.

Breviarium *Pariſienſe novum incerta omittit.* III, 40, 131.

Breviario *aut Miſſali ſubinde contradicere non eſt ſuſpectum de hæreſi.* IV, 9. *Aliquando corrigendum dici, ſicut correctum eſt ſæpe non præjudicat auctoritati Eccleſiæ.* IX, 12. *in eo contentarum lectionum hiſtorias controverti illa non improbat,* 17, *in S. Dionyſio aliiſque,* 18.

Britanni *pro* Brutiis *ſuppoſiti in Actis S. Alphii.* XI, 204.

Brixienſe Martyrium, *ſeu Chronicon Guerrini Cereti, quam impudenter confictum.* XI, § 11.

Brixienſes reliquiæ *in eccleſia S. Afræ, propter nomina & cognomina, ſuſpectæ,* III, 70

† Brunonis *converſio ad anaſtaſim Doctoris damnati, defenditur à Carthuſianis & Columbo & Papebrochio.* II, 91.

Bullæ Pontificiæ, *cur non augeant fidem factorum, ex alieno relatu nude poſitorum.* III, 17, 25.

Burgheſii *contra Breviarium negant, ſuam eſſe S. Catharinam Senenſem.* II, 118.

C

CÆſarea *hiſtoria tota turbata, ab auctore fabuloſæ Legendæ S. Catharinæ.* XI, 90.

Calabria *dicitur pro Europa trans mare habitantibus; uti Francia Turcis, Germania Francis, Flandria Hiſpanis.* III, 125.

Calepino *quid ſit* Credulitas? *quid Plancio?* I, 38.

† Calocerus M. Brixien. *cum ſuo Officio, non* 12000 *civium, ſimul baptizatorum.* XI. 57.

† Canionis *Acta male conſuta.* XI, 74.

Canonizata *non debent haberi omnia, quæ in Bullis Pontificiis quomodocumque narrantur.* III, 28, 88.

Canonizatio Sanctorum, *certa & de fide.* II, 95. *S. Suiberti fictitia* 113. *Sumptus in eam faciendi probantur.* 144, *ejuſdem* infallibilitas, *quæ facta ſupponat.* IV, 12.

Canus (Melchior) *utitur argumento negativo.* III, 154.

Capitis abſciſſi *geſtatio, Gallicis Martyribus*

paſſim attributa, unde proceſſerit. XI, 33.

Cardinales quamdiu poſtpoſiti Epiſcopis. III, §. 5, VIII, §. 4. his præferendos declarat Eugenius IV, ibid. ſumma illis debetur reverentia. VIII, 1.

Cardoſi Hagiologium Luſitanum, infeliciter ex Dextro auctum. X, 36.

Carmelitæ dicere poſſunt Patrem ſuum Eliam, uti Servitæ & Mercenarii matrem Mariam. II, 192. eorum in ſibi non conſentientes acerbitas, 199. III, 101. Calumniantur Papebrochium. II, 220. Præcipuos Orientales monachatus Sanctos cur non colant. X, 47. Eorum Origo apud S. Antoninum & Bergomenſem. VI, 8. Eorumdem antiquariæ prætenſiones cur operoſius rejiciendæ ab hiſtorico, XI. Data ipſis Officia propria, de Sanctis non ſatis certæ veritatis. IX, 42, à Pontificibus Elogia, II, 164, quomodo teneant hereditariam ab Elia, Eliſeo & Enoch aliiſque ſucceſſionem, 165. An eis liceret habitare extra terram-ſanctam an. 1237 deliberatur. III, 139. ipſis quam facile obrepſerint fabulæ. XI, 253.

Carmelus, ſub Elia frequentatus, poſtea diu deſertus. VI, §. 2. uſque ad 12. ſec. 11. 185. ejus ſtatus an. 1193 deſcriptus à Io. Phocæ. 186, nullam habuerunt cum Syro Græcis ſchiſmaticis connexionem &c.

Carmeſſonus (Joan.) Prov. Minorum Terræſanctæ, ſcribit Vitam S. Petri Thomaſii Carm. XI, 152.

Carolo II Hiſp. Regi. cur dicata Acta Maji. pag. 1.

Carolus ab Aſſumptione Carm. de Ianſeniſmo damnatus in Univerſ. Duaci. IV. 37.

Carpitæ Carmeliticæ ex Syrico. deſcriptio VI, 3, 8.

Caſtellani (Claudii) Canonici Pariſien. peritia locorum pertinentium ad Sanctos. XII.

† Caſtrenſis Acta manuducunt ad ætatem S. Canionis. XI.

† Catharina V. M. antiquis ignota. XI, 79; corpus quando inventum, & compoſita ſeu potius conficta paſſio. 80; hanc ut fabuloſam rejiciunt, Valeſius, Baronius, Molanus, Gobelinus. 83. ejus nova amplificatio 89. & nominis Etymon 102. Eadem an forte Romæ paſſa ſub Maxentio, & à fidelibus tranſlata in Sinai. XI, 107.

† Catharina Senen. fingitur ex Burgeſia familia. II, 118.

Catholica & Communis opinio multum differunt. IV, 10.

Cenſuræ quæ & quales prohibita inter ſcriptores, IV, 58. VII, 14. quam injurioſis ſcateat Exhibitio P. Sebaſtiani, IV, 61. Has quomodo ille excuſet I, 27.

Centuriatores Magdeburg. merito à Caniſio redargui, licet non per omnia falſi. X, 19.

Cera an Corona in Tuſcia, male adſcripta Martyrio S. Felicis II, qui in ſuo prædiolo Via Aurelia obiit. XI, 133. annus obitus 365 diu poſt mortem Conſtantii Imp. 139.

Chorepiſcopi dicti ἀπὸ τοῦ χώρου, regione, VII, 45.

Chriſtus quam paupertatem & quando publice cœperit profiteri. I, §. 1 Ætas ejus apud Patres & Hiſtoricos controverſa. §. 2.

Chronologia Baronii defectuoſa, ſine ejus notâ corrigi poteſt; VIII, 20: qui id tentarint? 22. Eam corrigere non curant heretici. VIII, 24.

† Chryſoſtomo plures orationes attributa non ſuæ, V, 30.

Chytrei de veſtitu Baptiſtæ blaſphemia, VI, 6.

Cilicia ex pilis caprinis. VI, 5.

Clementis Scotti libellus de poteſtate in Societatem Jeſu prohibitus, illi an comparandus Papebrochius. II, 135.

Clemens IX circa factum fundationis Bilbaenſis deceptus à Carmelitis, teſte Clemente X. II, 99.

Clino, Epiſc. Tarſi, baptizat S. Pelagiam, alias ignotus. XI, 178, 186.

Codinus Georgius de Originibus CP. XI, 184.

Cognomina, non quævis, ſed hodierni uſus, antiquis

antiquus ignota. VI, 23. *Eadem ſanctis Brixienſibus perperam affiсta.* XI, 61. *quam non valde antiqua in nobilibus hodie familiis.* III, 77.
Columna Sancta *cui innixus Chriſtus, ablata ut incerta.* I, 61. *alia flagellationis ad S. Prexedis perſeverat, ibid.*
Communes *ſententias prudenter ſequimur.* II, 139.
Concilia *dici erraſſe in factis non ſapit hereſim.* VI, *non approbant quacumq; citant.* 29.
Concilii Rom. ſub *Zacharia ſuſcriptiones vitiata.* V, 6.
Conclavium *hiſtoria, præſertim recentiores, reprobata.* VIII, 4. *quis ex iis fructus ſpectatus à Papebrochio*, 6.
Confirmatio Indulgentiæ *non certificat primam conceſſionem.* III, 106.
Congregatio Rituum, *quomodo procedere ſoleat.* IX, 1. *nec Officia omnia rigidiſſime examinare, monſtratur in Lectionibus de S. Alberto.* 36 : *non tamen clauſis oculis, quamvis minori ſubinde cura.* 10.
Conjungi & Annecti *quomodo differant.* VII, 27.
Connexorum *idem eſt judicium, ſed proportionate ad materiam,* III, 117.
† Conſtantini Imp. Baptiſimus *non Romæ, ſed Nicomedia.* II, §. 2. *libri Euſebii de illius Vita,* 26. *Ejus* Donatio *non negatur, edictum de ea reprobatur,* IV, 6.
Conſuetudo & ſenſus communis *quomodo differat ab univerſali*, I. 29.
Conſulatus Romani *notæ certiſſima temporum.* VIII, 26.
à Corona (Matthias) *Carm. Paulum Romæ Epiſcopum agnoſcit.* II. 115.
Coſtus *fictitius pater S. Catharinæ, & frater Magni Conſtantini.* XI, 86.
Credulitas *neque heſitationem importat neque vitioſa ſemper eſt; quandoque etiam virtus.* I, 38. *neceſſaria.* 45.
† Criſpina *M. in Africa.* XI. 193.
† Crucis inventæ *Hiſtoria in Breviariis vera, falſa in Legendariis*, I, 75.
Cruciferi *aſſerunt ſe à S. Cleto inſtitutos ab Alexandro III reformatos, ſed abſque probatione.* II, 97. III, 19.
Cyriacus *Papa Urſulanus fictitius, defenditur à Crombachio.* II, 91.
† Cyrilli Carm. *elogium ab Henſchenio ſcriptum, Carmelitis probatum; multa de eo incerta* XI §. 30. *ſuppoſita Epiſtola.* II, 184.

D

Dagobertinum diploma *pro Monaſt. S. Maximini non omnino ſincerum.* IV, 25.
† Damaſcenus (Joannes) *facile credulus in pluribus.* X, 5. *teſte Bellarmino*, 6.
Decembri menſe *Ordinationes faciendæ, ex traditione Apoſtolica,* II, 17.
Decretales *ante Siricium orthodoxa, ſed alienis nominibus ſuppoſita.* III, 5. *quid de iis Baronius.* 7. *quid à Marca*, 8.
Deipara *ex Machabæis prognata fingitur* II, 197. *annus mortis dubius.* X, 10.
Defenſio *reo negari nequit, nec Satanæ quidem.* XI, 260.
Delationes Hiſpanicæ *contra Papebrochium quales* II, 222.
Dextri, Luitprandi, &c. *Chronica fictitia.* X, 37.
Dialectica P. Sebaſtiani *male imputata Papebrochio.* XI, 164.
Diana (Nicolaus) *cenſuratus perperam, reſtituitur in integrum ab Inquiſitione.* XI, 26.
Diocletiani *initium, fabulis obſcuratum in legenda S. Catharinæ* XI, 89, *affictus filius ſponſus S. Pelagiæ: vera uxor Priſca.* XI, 179. *eidem affictæ, Severa, Eleutheria, Alexandra,* 180.
‡ Dionyſii Areopagitæ & Pariſienſis *diverſi ſede, genere mortis & die ex Uſuardo.* XI, 23. Areopagitæ *Apoſtolatum Gallicanum in medio relinquit Papebrochius, cum Innocentio III.* XI, 16. *Ejus corpus Ratisbonæ, teſte Leone IX.* IX, 22. *An ejus ſint libri de Hierarchia.*

chia. V, 14. *priſcis ignoti, ſec.* 7. *credi capit* . 16. *Hoc ſeculo qui utrimque dubitarunt,* 18, *quam firmo ratiocinio.* 24.
Dionyſiorum trium *diſtinctio, Areopagitæ, Corinthii & Pariſienſis probata.* IX, 18.
† Dionyſii Pariſien. *vetus legenda nihil habet de geſtato capite.* XI, 32. *Ejuſdem miſſio in Gallias ſub Decio ex Gregorio Turonenſi & Severo Sulpitio.* XI, 19. *Hujus ſententiæ Sectatores multi præter Launoyum.* XI, 20; *contrarium cum Areopagiſmo qui ſuſtinuerint,* 22, 23 *alii falſo, aut fruſtra prætenſi.* 25.
Dionyſius Exiguus *primus Collector Decretalium.* III, 4.
Diplomatum *corruptela medio ævo unde proceſſerit.* IV, 24.
Doctoris titulus *aliter in Scripturis uſurpatus, quam nunc pro Graduato vel etiam Medico.* VI, 21.
Dominica die *Cathedram Romæ locat S. Petrus.* II, 9. *in ea facienda Ordinationes Pontificum ex traditione Apoſt.* 130.
Dominium *proprietatis liberum quamdiu habuerit Chriſtus.* I, 3, *Impeditum, ut habent ſcholares Societatis, non officit paupertati religioſæ* 5.
Domnoli Ep. *Reliquiæ vindicantur.* XII.
Donationis Conſtantinianæ *diploma fictum.* II, 34. *qui illud reprobent.* 38.
Donatiſtæ *contra Melchiadem fingunt thurificationem Marcellini.* XI, 147.
Dorobernia *quando cœpta dici* Cantorberia.. II, 78.
Dorothea Alexandrina *Rufini, an poſteris dicta* Catharina. XI, 100.
Draco, *ſubſtratus pedibus Sanctorum, notat eorum victoriam de diabolo vel idololatria.* XI, 47.

E

Ecclesiæ *an Sanctis dicatæ* 2 *ſec.* II, 12.
Electio Imperatorum *per* 7 *Electores, à quo & quando inſtituta.* II, §. 5.
Electores Pontificum *olim, non ſoli Cardinales,* VII, 16.
† Eliæ *eccleſia Sareptæ & Conſtantinopoli.* VI. 13, *quomodo is dicatur fundator Carmelitarum.* III, 121. *Pater Monachorum, ſicut Paulus Magiſter Eremitarum.* II, 183. *Ejus veſtis minime mollis.* VI, 4. *Nihil ei detrahit Papebrochius, Rabinicas de eo fabulas rejiciens.* XI, 3. *Miſſus ille ad torrentum Carith non potuit ordinem inſtituiſſe* 4. *non fuit ex tribu Aaron in Arabia natus, ſed Thesbites ex Galaaditide.* 6. *an ex tribu Gad fratrem habuererit improlem* 8. *De ejus infantia Thalmudica commenta.* XI, 8.
Eleutherius Patr. CP, *an Sanctus, dubitat Bollandus.* I, 54.
† Eleutherii Ep. & Anthiæ matris *Acta repudiata.* XI, 270.
Emmanuelis nomen, *Martyri Romano impoſitum ab inventore.* XII, 20.
Enoch *fingitur Eliam in Paradiſo Baptizaſſe, cur non & viciſſim ab eo donatus habitu ſui Ordinis.* II, 167.
Enoch ab Amathim *Carm. fictitius ſocius S. Marci Euang.* I, 56.
Enoch Patr. Hieroſol. Catholicus *nullus fuit ſec.* 13. *neque Schiſmaticus fuiſſe aliquis ſcitur; ſi fuit non ſcripſit vitam S. Angeli.* XI, 232 : *neque in Bullis nominatur cum Elia & Eliſeo.* 252.
‡ Epiphanio & Iſidoro *adſcripti libri de ortu & obitu Prophetarum, ut eorum eſſent, nullius tamen fidei ſunt.* XI, 8.
Epiſcopalis ordinationis *tempus Romæ fingitur* 25 *Martii.* XI, 206.
Epiſcopæ, Presbyteræ, *&c, quæ olim dictæ* VI, 19.
Epiſcopi *Succeſſores Apoſtolorum, ſed valde limitati* V, 13. VII, 29. *Plures in una civitate* 44, *de his Canon Nicænus juxta Rufinum* 43. *Romæ tres ordinati à S. Petro.* VII, §. 4.
Epiſcopi, *præſertim Suffraganei S. R. E. Cardinalibus Presb. ipſi Diac. prapoſiti, vero tandem facti Cardinales.* III, §. 5, VIII, §. 4.

Epi-

Epitaphia *in Sardinia refoſſa, non conſtat eſſe Martyrum.* III, 82.

Epheſini Epiſcopi *ſimul plures à Paulo convocati:* VII, 39 *idque juxta explicationem Tridentini.* 41.

Eremitoria *Terræ-ſanctæ quando acceſſerint ad Carmelitas.* III, 130.

Ethnicis *hiſtoricis Tacito & Suetonio, in rebus ſui temporis plus credendum quam neotericis Chriſtianis*, XI 37.

Euchaitarum urbs *poſtea* Theodoropolis *dicta.* XI, III.

† Evellii M. *Piſani incerta Paſſio.* X, 34.

Eugenii IV *breve de præcedentia Cardinalium.* VIII. §. 4

Evolvere *libros, & totos* legere *valde differunt.* III, 96.

‡ Euphroſyna & Eupraxia *VV. cur colantur à Carmelitis.* X, 48.

† Euſebii Presb. Romani *Vita, teſtatur de obitu Felicis II.* XI, 136.

Euſebius Ep. Cæſareenſis *in Gallia diu cultus ut Sanctus, à P. Sebaſtiano exploſus ut hæreticus.* I. 57. *illius libri de Vita Conſtantini.* II, 26.

Euthymiaca hiſtoria *de aſſumptione B. M. apud Damaſcenum merito ſuſpecta.* X. §. I.

F

FActa *pure hiſtorica & particularia diſtinguenda à revelatis & univerſaliter ad credendum propoſitis* II, 88, 121, 125, 158.

Facti quæſtiones *errori obnoxiæ: etiam in viris ſanctis* VIII, 35.

Falſum *aliquid vel* fabuloſum *dici, non eſt cenſura à Pontifice prohibita.* IV. 59. VII. 14.

Favere *tantiſper alicui ſententiæ, non eſt eam ſuſtinere.* I, 16.

Faynus *Auctor Martyrologii Brixienſis, Cereti pſeudo-chronica deceptus.* III, 76.

† Felix II Papa *Martyr. ſed non cruentus.* XI, §. 16. *fingitur damnaſſe Conſtantium ut rebaptizatum.* 130, *mendacio non tolerabili.* 144. *Acta inſerta Actis S. Liberii, ab auctore Catalogi 2 ineptiſſime diviſa & interpolata.* 124. *hoc agnoſcit Baronius.* 125, *fingitur capite truncatus ipſe.* 128.

Fictiones *ſeculo 12 familiares.* IV. 25. *de iis convicti Carmelitæ-Bilbai.* 28, *de multis P. Sebaſtianus.* 29. *frequentes Baronius agnoſcit in Actis Sanctorum.* 31.

† Flaminæ V. M, *acta apocrypha, ex Actis S. Iulianæ Nicomed.* XI, §. 20.

Florentinus, *an* Ferentinus Epiſcopus Thomas *in Synodo Rom. ſub Zacharia* V, 8

Formoſi Papæ *Epiſtola ad Ep. Angliæ ſaltem ex parte ſuppoſititia.* II, §. 9

† Fructuoſi *patronatus Segovien, defenſus contra intruſum patronatum S. Hierothei* X, 45.

Fundatio *Leontinæ Eccleſiæ opulentior quam ſeculo 3 credibilis ſit.* XI, 208.

Fundator & Patronus *non notant idem.* XI, 149.

G

GAditanæ *Hiſtoriæ auctor fabuloſus.* II, 197. *fecit ea apud Iudæum Amſtelodami excudi.* III, 128.

Galenus medicus, *ex Galatia in Galleciam traductus ab Hiſpanis.* X, 398.

Galilæa, *An oppidum Africæ.* XI, 193.

Galleanus Spuche *Gen. Hieronym. libro edito refellit legis vet. Monachatum.* XI, 261.

Gallis *prædicatus Chriſtus, diu ante Decium & miſſionem S. Dioniſii.* XI, 24.

† Gelaſii Papæ *de Apocryphis decretum.* I, 74.

† Georgii *cum Dracone ſymbolico pugna.* XI, §. 9. *Ejus Acta in Aprili ex libro Lactantii de mortibus perſecut. corrigenda.* XI, 263.

‡ Gerontius Epiſc. Ficoclenſis *non videtur à Schiſmaticis occiſus, Martyr*

tamen

tamen recte habitus. XI, §. 27.
Gloſſa *Io. Andreæ I*, C. *non idem in Hiſtoricis quod in juridicis valet*, *corrigitur circa Cyriacum Papam Urſulanum.* II. 89.
† Gregorius *fatetur Pontifices decipi poſſe.* II. 128 *& hoc tenet Corona Carmelita* 129. *Idem non probatur inſtituiſſe indulgentias ſtationarias, licet ita perſuaſum fuerit Bonifacio VIII*, VIII. 34.
Gregorius V *non inſtituit 7 Electores Imperii* II, 44.
Guilielmus Dux Aquit. ultimus *transfert corpus S. Macarii Ep. Burdegalam.* XI, 187.

H

HAccados *vetus Rabinus, quid de Meſſia & Elia ſcripſerit.* XI, 8, 9.
Hæreſim *quæ ſapiat propoſitio.* IV, 8 *Ab illa recedens longius non ſemper propius accedit ad veritatem.* I, 12.
Hæretici, *ubi & in quibus laudari poſſint.* III, 9. *& ubi non.* IV, 9 2.
Hæretici *ſcandalizantur fabulis, non vero earum detectione.* II, 31. *obſtinatus quis dicendus*, IV, 38.
Haubertus Hiſpal. *cum* Auberto Miræo *turpiter confuſus. illius fictitium chronicon.* XI, 143.
Heliopolis *in Bithynia, alia in Syria, utraque colit* S. *Barbaram.* XI, III.
Henſchenius *improbat vitam* S. *Teleſphori.* XI, 41. *Et* S. *Marci Athenienſis.* 264. *quomodo cœperit ſuſpectus eſſe Carmelitis.* XI, 249. *Eundem commendat Hier. Ari Gen. Carm.* XI, 150.
Heroldus *continuator belli ſacri, non erat cum hoc ſcriberet hæreticus.* II, 169.
† Hierotheus Athenien. *qua fide traductus in Hiſpaniam.* X, 37.
† Hilarion *non probatur Carmelita, quia de eo Miſſam dixerit* S. *Cyrillus.* X, 51. *ejus in Cypro & Paleſtina atque apud Latinos antiquus cultus.* 52.
Hincmarus Remen. Ep. *Pſeudo-decretales rejicit.* III, 11.
Hiſpania *fingitur prima converſa ad fidem* III, 128.
Hiſtorici *in rebus facti quatenus teneantur credere Bullis, Decretis, &c. vel non.* II, §. 10. *Eos non dedecet mutare ſententiam ex noviter adductis.* XI, 259.
Honorium I Papam *erraſſe qui tenuerint Catholici.* V, 2.
Honorius IX *&* X, *gratis conficti in Bulla Sixtina.* III, 94.

I

† JAcobus Apoſt. *fingitur Iudæum quemqueſeclem ſuſcitaſſe in Hiſpania.* II, 197.
† Jacobus *pœnitens non niſi conditionate addendus Carmelitis, cum aliis circa Carmelum* 8. *ſec.* XI, 39.
Janningus *Baptiſmum Romanum Conſtantini demonſtrat fictitium.* II, 18. *fingitur auctor Motivi juris & Appendicis, qui ſunt libri* P. *Sebaſtiani.* XI, 26, *Ejus Apologetica pro Actis Sanctorum pag.* 3.
Janſenii *fautores male utuntur exemplo Ioachimi Ab.* IV, 17.
Jeſuitarum *originem fruſtra conati quidam obſcurare fabulis.* III, 131.
Jeſuitiſſarum *extinctio nil facit ad Ieſuitas.* III, 45.
† Ignatii *primi Socii Pariſiis, qui & quot.* III, 133. *quali voce ſibi dici audierit. Ego vobis Romæ propitius ero*, XI, 176. *Ejus Vita per Nieremberg, qua & quomodo cenſurata.* XI, 216.
Ignorantem dici *& aliquid ignorare multum differunt.* VIII, 31.
Imago Deiparæ *Romæ, quam creditur pinxiſſe* S. *Lucas.* I, 35.
Imprudentia *non eſt, receptas vulgo opiniones ſequi.* II, 110, 159.

Indictiones, *magni ad Chronologiam momenti, neglecta à Baronio in primis Tomis.* VIII, 23.

Indulgentiæ Stationariæ, *non tam antiqua quam credidit Bonifacius VIII*, II, 100.

Indulgentias *confirmando ratas facit Pontifex, etſi non fuerint veraciter datæ.* I 10. *Eadem Anaſtaſio Biblioth. & Diurno Pontif. ignota.* II, 172. *Has Syro-Græci Romæ non petunt.* 173, III, §. 9. *Quædam Leoni IV aliiſque nonnullis aſſicta.* IX, 51. *Quando dari cœperit ad loca pia.* VIII, §. 3.

Inepte, & parum apte *dici, valde differunt.* I, 69.

† Innocentius Ep. *Afer Cajetæ.* XI, 191. *ejus ætas,* 192.

Inquiſito Hiſp. *jubet cenſurata Acta reddi Collegio, & propoſitiones cenſuratas exhiberi. pag.* 2.

Inſtrumenti *defectus non tollit valorem actui.* II, 33.

Joachimo Ab. *an ſuppoſitus libellus damnatus in Lateran.* II, 146. *Ejus Pſalterium bene Catholicum* 146. *Calumniam paſſum cenſet Theoph. Raynaudus,* 148. *Creditur prophetaſſe de Carmelitis,* 152. *Colitur ut Sanctus,* 153. *Scribit hortatu Rom. Pontificis,* 160. *Ejuſdem & Ianſenii cauſa male confuſa.* IV, 15.

Joannis Bapt. *inventio capitis apocrypha.* I, 76.

Joannis XIX *infelix Pontificatus.* XIII, 13, & *quibus imputandus ejus ſimoniacus ingreſſus* 14.

Joanni XXII *ſupponitur Bulla Sabbatina, licet inſulſa.* III, 146. *Stylus fruſtra excuſatus* 152. *Regiſtrum* 200 *Epiſtolarum ejus adhuc ſuperſtes,* 157; *judicavit Beatos nondum frui viſione beatifica, quod deinde damnavit.* II, 145.

Joanni Hieroſol. *Hieronymi coævo, adſcriptus liber de inſtitutione Monachorum.* II, 184. *Bellarmino & aliis recentior æſtimatus.* VIII, 35.

† Joſephi Sponſi *cultus, in Oriente quam Occidente antiquior, recentior etiam apud Carmelitas.* X. §. 5. *Apud Ægyptios & Abaſſinos antiquiſſimus n.* 25.

† Ioſeph Hymnographus *Auctor Canonis de S. Alexio* XI, 74.

† Irenæi *de Christi grandiori ætate paradoxon.* I, 24.

‡ Iſidoro Hiſp. & Epiphanio *adſcripti libri de ortu & obitu Prophetarum, ut illorum eſſent, nullius ſunt fidei.* XI, 8, *non ſcripſit Vitam S. Catharinæ.* XI, 86.

Iſidorus, *pſeudo-Decretalium fictor.* III, 6.

Judæ Quiriaci, *qui Crucem indicaverit, mentio expuncta à Breviario.* XI, 163.

Judæis *favet Hiſt. Gaditana, P. Hier. à Conceptione. Carm.* III, 128.

† Juliana M. Nicomed. *Acta, aptata S. Flaminæ in Gallia,* XI, 166. *Ab eiſdem ſumpta Acta S. Barbaræ,* XI.

Juliani Apoſtatæ *perſecutio blanda aut calumnioſa* XI, §. 17. *interfecti, coram ipſo pauci, & alio prætextu, n.* 149. *plures ſub ejus Præfectis aut populi furore,* 152.

† Julianus Archiep. Toletanus *cenſuratos male libros ſuos defendit & abſolvi facit* XI, 261.

Juriſtæ *boni non debent ſupponi etiam boni Antiquarii,* III, 74.

Juſtiniana *urbs in Africa* XI. 192.

Juvenalis Ep. Narnienſis, *diverſus à Patrono Foſſanenſi,* XI, §. 22.

K

Κλαυερηδόθεν peregre, tranſmare *cum reſpectu terræ ſanctæ ad Europæos* III, 125.

Kemelshacyr, & Kamelot, *quomodo dicta pro* Kepershacyr, & Cappelot, VI, 4.

L

Lactantii Firmiani *liber de mortibus perſecutorum, Romanæ S. Petri Cathe-*

dra ſolum dat. XI *annos*, 11. 7. *multa hactenus ignota declarat.* XI, 262.

Lateranenſes Can. Reg. *plures olim Sanctos, toto Ordine coluerunt, quorum poſſidebant Eccleſias vel Reliquias* X, 50.

Laudunenſis Epiſcopatus *inſtitutus à S Remigio*, XI, 188.

Launoyus *de bulla Sabbatina, primum an.* 1690, *cenſuratus* III, 142,

† Laurentii M. *corpus fingitur poſtulatum & conceſſum Conſtantinopolitanis, pro corpore S. Stephani.* XII, 14.

Leo IV *non dedit Indulgentias Carmelitis.* II, 172. *Ejus de illis prætenſam Bullam nunc agnoſcunt Carmelitæ tantum eſſe illius ſummarium.* III, 85.

Leontini Sancti *ex ſolis Actis Trium fratrum valde corruptis noti.* XI, 197.

Leopoldi Imp. *Epiſtola ad Regem Hiſp.* X, 44. *Idem & Ioannes Rex Poloniæ ſcribunt Pontifici in favorem Actorum pag.* 1.

Lezanæ Annales *Carmeliticos quomodo evolverit Papebrochius.* III. 96. *hic non ſemper eos conſulit.* XI. 263.

Licinius Valerianus princeps, *confuſus cum* Licinio Imp. XI, 199.

† Lucas, *an pictor*, 35. *hujus credita imagines quadam Marianæ*, 36.

Luciferiani *ſchiſmatici contra S. Damaſum fingunt eadem S. Felicis* II, XI, 147.

Lucius Papa IV *nullus fuit, huic Lezana ſubſtituit* Lucium III. *qui Indulgentias dediſſe potuit Carmelitis.* II, 177.

Ludovicus 14 R. Franc. *probris inceſſitur à Carmelitis.* X, 44.

Lugdunum *Convenarum* Cominges, *Clavatum* Laon, *Seguſianorum* Lyon, *Batavorum* Leyden, XI, 189.

M

MAbilio *Benedictinus, quid de Actis S. Suiberti.* XI, 14, *S. Mauro* §. 37, *Placidi n.* 238 *anno obitus S. Benedicti, num.* 235 *& controverſia de ejus corpore.* III, 63.

† Macarii Romani *juxta Paradiſum Acta fabuloſa*, XI, 262.

† Macarius Epiſc. *Lugd. Conven.* XI, 189.

ex Machabæis *per mulierem Gaditanam fingitur nata Deipara*, II, 197.

† Magdalenæ *corpus Conſtantinopoli Vezeliacum transfertur.* XI, 14. *illa videtur Epheſi obiiſſe, diſtinguenda à ſorore Marthæ & Lazari.* 15.

† Magdalenæ Marthæ & Lazari *tranſitus Gallias incertus, nunc negatus Pariſiis* III, 40. XI, 14. 15.

Maji Sanctorum Acta *quo conſilio dedicata Carolo II Hiſp. R. pag.* 1.

Mantuani (Baptiſtæ) Carm. *poëma de S. Georgio M*, 45, *& de Catharina*, 97.

à Marca (Petrus) *Epiſc. Pariſ. refellit Donationem Conſtantini* II, 41, *mitius cenſuras Pſeudo-decretales.* III, 8, *quanti æſtimatus à Pontificibus & Cardinalibus* VII, 50, 51.

† Marci Athenien. *vita ſuſpecta.* XI, §. 35.

† Marcellini Papæ *lapſus eſt figmentum Donatiſtarum.* II, 50. *Ita cenſet Chriſt. Lupus.* IV, 60. V. 5. *idque cum Auguſtino communiter nunc tenent eruditi, teſte Schelſtratio.* XI, 49.

Marcellinus & Fauſtinus *Schiſmatici contra Damaſum, ubi fidem mereantur.* XI, 137, 142.

‡ Marthæ & Lazari *tranſitus in Gallias ſuſpectus.* XI, 14. III, 40.

S. Martha *fundatrix Eccl. Avenionen non probatur ex bullis.* III, 29.

Martignonus Gener. Carm. *petit confirmationem Privilegiorum, an etiam indulgentiarum?* II, 175.

† Martini Ep. Turonen. *diſcipulus S. Macarius Lugduno-convenenſis.* XI, 189.

Martinus Papa V *probat tranſlationem S. Monicæ Romam, ſicut factam accepit.* III, §. 7.

Mar-

Martyrium *antiquis duplex, cruentum & incruentum. Illi ſoli Aureolam tribuunt Scholaſtici.* x, 120. *Dicti etiam* Martyres, *Sancti, morte violenta ſublati quacumque ex cauſa.* 148. 195.
Martyrum *ingentem numerum non recuſat admittere Papebrochius.* xi, 56.
Martyrologii *Rom. errores, notati in Martyribus Leontinis.* vi, 199.
Martyrologia recentiora, *privati non publici uſus, non veniunt abſolute nomine Martyrologii*, xi, 58.
† Mauri *Vita, Fauſto adſcripta, hiis vitiata teſtibus Mabilione & Cointio.* xi, §, 27.
Maxentii *tyrannis in Ægypto ignoranter conficta, nec apte ei ſubſtitutus* Maximinus *in Legenda S. Catherinæ.* xi, 85.
† Maxima Callidianen. *in Gallia, gratis confuſa cum* Maxima Afra, & *ſic ab Auguſtinianis Erem. aſſumpta*, xi, 242.
† Maximus *Ab. fruſtra conatur Areopagitæ vindicare libros de Hierarchia &c.* v, 23.
Mazerius (Philippus) *Cancellarius Cypri, ſcribit Vitam Petri Thomaſii Carm.* xi, 246.
Melotas, *de quibus Ap. ad Hebr. nuſquam attigit Papebrochius.* v, 35. *nec finxit* Melotam *Eliæ fuiſſe mollem pannum.* vi, 3, 9.
Mendicitatem *Chriſtus nec exercuit neque profeſſus eſt.* i, 9, 10; *ſed neque improbavit aut vetuit, ut tenebat Wicleff. Ibid.*
Mentiri *pro pietate quibus & quando licitum viſum.* ii, 29.
Merita Chriſti *quomodo influant in dona Dei ante & poſt Incarnationem.* i, 68.
Metaphraſtæ *nimia credulitas notata à Combefiſio.* xi, 208.
Millehadus *Epiſc. Sagien. an Sanctus* x. 33.
Miracula, *alias non improbabilia, fidem amittunt relata à ſolis apocryphis*, xi, 234. *quanto ſtudio omnia in Actis Bollandianis collecta*, xii, §, 5.
Molani *conjectura de S. Catharina.* xi, 104.
S. Monicæ, *tranſlatio Oſtiâ Romam controverſa, propter poſſeſſionem antiquiorem Aroaſienſium.* iii, §. 7.
Monodus S. J. *ſcribit Vitam Amedei Pacifici* ii. 75.
Montis-acuti Collegium *Pariſiis, non dedit initium Ieſuitis*, iii, 130.
Morini (Joannis) *opus de diſciplina pœnitentiæ laudatum.* viii, 37.

N

Natalis Alexander *etiam poſt librorum prohibitionem laudatus à Card. Sfrondrato.* ii, 47. *ab aliis cum laude citari permiſſus*, 48. *quomodo illis ante & poſt prohibitionem uſus Papebrochius.* ii, 50. *Chriſto dans annos* 37, *non probatur* i, 18.
Negativi argumenti *vim contra Sabbatinam fruſtra nituntur declinare Carmelitæ*, iii. 153. *illa quo caſu ſit prægnans* 155.
Nicolai & Hieronymi *Brixien. fabuloſa Paſſio.* xi, 61.
Nicolaus I, *potuit ſine culpa erraſſe in Actis Conc. Sinueſſani.* ii, 50. & *crediſſe fictitiam Polychronii Ep. damnationem.* 117. *Pſeudo-decretales citavit ut accepit.* iii, 5.
Nieremberg *in Vita S. Ignatii quomodo cenſuratus.* xi, 216, *calumniatur eum Vincentius Baronius in Apologetico.* 220.
Nihuſius (Bartoldus) *librorum Allatii curator in Hollandia*, ii, 194.
Nomen *baptizandis mutandi, mos primis ſeculis ignotus.* xi, 63, 205.
Nomina *à diis gentilibus ſumpta non averſabantur veteres Chriſtiani.* xi, 106.
de Nomine Jeſu *rhythmus in Mechlin. & Antverp. diœceſibus* i, 71.

O

OLeum *fluens ex ſepulcro S. Catharinæ* XI,81. *occaſionem dat novæ fabulæ* 89
Officium *Commemorationis S.*ᵗᵉ *M. de monte Carm. extenſum ad Hiſpanicas ditiones* IX, 46.
Ombertus Epiſc. Brixien. *Schiſmaticus Henricianus, non canonizavit Catholicos à Schiſmaticis caſos.* XI, 54.
†Onuphrii Erem. *Vita cur ſuſpecta*, XI,253.
Ordinantiones *Epiſcoporum etiam Romanorum, in Dominica facienda.* II,§. 15 *quanti hæc obſervatio valeat ad Chronologiam.* 133.
Ordines Religioſi *aliqui ex Occidente in Oriente transgreſſi*, 11 & 12 *ſeculo*. III. 129.
Origines, *licet lapſus, laudatus à Patribus*, IV, 20.
Ortizius, *comes & ſcriptor itineris Adriani PP. VI*, II, 141.

P

PAchomius Junior *ſive* Poſtumius, *ejus Acta fabuloſa.* XI, 264
Pagi (Antonius) *auctor Critices in Baronium* VIII, 22. *conſulit Romanos de uſu librorum Natalis Alexandri.* II, 48, *probat judicium Papebrochii de obitu Felicis* II, XI, 142.
Papebrochius *facilis & ſincerus ad retractāda errata.* VIII,10. *aut acriores cenſuras.* IV, §. 4. *laus ejus apud Benedictinos.* XI, 27.
Parallela *Pontificiorum Elogiorum & ſcommatum pſeudo-Papebrochii de Carmelitis.* II, 164.
Paſquilli *quomodo prohibiti.* IV, 56.
Patrimonia S. Petri, *quæ.* II, 42.
† Pauli Erem. *Vita cur certa.* XI, 255.
† Paulus Apoſtolus *rectè dicitur Epiſc. Rom. ſed Petro ſubordinatus.* II, 14, V. 12. *poteſtate vicaria & limitata.* VII, 19. *male reprehenſa.* 20, VIII, 5. *qui eam aſſerant & quanti.* VII, 5, 6.
Paulus Thebæus *quomodo Magiſter Eremitarum.* II, 183,
Paupertas Euangelica *quid ſit.* I, 2, *qua ætate eam cœperit profiteri Chriſtus.* 3, *qualem paſſus ſit ab infantia*, 6.
† Pelagia V. M. *paſſio apocrypha.* XI §, 24.
Peregrini in Terram Sanctam *à ſeculo* IV. *ad* XI, *non adibant Carmelum.* VI, 12.
Perezi (Joſeph) *Benedict. modeſtia in refutando Papebrochio.* XI, 267.
† Petri Thomaſii Carm. *duplex Vita à coævis ſcripta, producta ab Henſchenio contra fabulas Saraceni.* XI, 248.
† Petri *ſupra Apoſtolos ſumma poteſtas.* VII, 49. *quot annis Antiochiæ, quot Romæ ſederit* II. §. I. *ejus eccleſia an Romæ 2 ſec.* II, 12.
Petrus de Natalibus *quam parum accuratus ſcriptor judicio Bollandi.* XI, 157.
Petrus *Solorum Epiſc. baptizator Conſtan-Conſtantini Magni II.* 21.
Phocæ (Joannes) *an.* 1193. *viſitat & ſcribit Carmelion.* II, 186. *cum cur haberi ſuſpectum velint Carmelitæ.* 194 III, 124. *ineptè comparatus Io. Bouleſio manifeſte mentito.* 136.
† Placidi M. Benedict. *Acta per pſeudo-Gordianum improbata Benedictinis.* XI. 272
Plettenbergii (Hunoldi) *liber de tribunalibus Romanis.* VII, 839.
Plinius II *fingitur Comenſis Martyr.* III,78.
Poëtæ *Carmelitæ blaſphemum Epigramma.* II, 202.
Pœnitentias relaxandi modus *quomodo mutatus.* VIII, 37.
Pontifex Romanus *ſolus Petri ſucceſſor in Pontificatu, in Epiſcopatu etiam Pauli.* VII. *hinc agere ſe dicit, auctoritate SS. Petri & Pauli* 21. *nec hoc negatur à Florentino & aſſeritur paſſim* V. §, 9, *non recuſat mutare ſententiam ſubreptitiam.* XI, 261. *Nullius judicio ſubjacet, excepto caſu deviationis à fide.* II *n.* 63. *deceptus, incunctanter retractat decreta* 126. *non petit in rebus puris facta fidem humana majorem* 236. *uiſcic n. iſtis fallibilis.* III, 61 *maxime*

ximè cum quid narrat alieno relatu. 64. Appellatur ὁ τῶν Πατριαρχῶν πρόκριτος xi, 73. Etiam indigno quanta delata ubique reverentia. viii, 18.

Pontificiorum initia & fines unde certius definiri potuerint quam fecit Baronius. viii. 22.

Præputium Chriſti diu ſervatum Antverpiæ. i, 80.

Primatus eccleſię additur Romana Cathedra à Petro, veroſimiliter ex mandato Chriſti. vii, 22. eum negant heretici, 25.

Primi Cabillon. Ep. Topographia Sanctorum male dicta, eſt Joannis Epiſc. Cabillon. Mappa ſacra. xi, 203.

Priorum in Carmelo primorum Chronologia ambigua. xi, 214.

Procopii M. Acta aliaque plura quomodo à Niceno II allegata, non vero probata. v, 29.

Proprie & Recte dici, in quo differant. vi, 48.

Pſeudo-Chronica Dextri, Luitprandi &c. ii, 193 propugnantur à Carmelitis. 196.

† Pulcheria Imp. corpus S. Stephani transfert Conſtantinopolim. xii, 9.

Q

QUadraginta Martyres, culti in Africa, an Sebaſteni. xi, 193.

Quidam Pronomen, non eſt contumelioſum, niſi ſarcaſtice uſurpetur. iii, 123.

R

† RAbanus Ab. poſt Ep. Mogunt. non ſcripſit legendam S. Catharinæ. xi, 85.

Raymundus fictitius Rex Bohemiæ, pater S. Angelæ. xi, 240.

Raynaldus [Odericus] Continuator Baroni cur tacuerit de S. Angelo. xi, 230.

Raunaudus [Theophilus], licet in nonnullis cenſuratus, habetur Carmelitis irrefragabilis. iii, 143: quæritur falſificatum ab illis ſuum libellum de Scapulari, 144. Ejus illiberalis acrimonia in adverſarios perperam retorta in Papebrochium. ix, 19.

Recte & proprie dici, differunt. ii, 261.

Religioſorum Ordinum approbatio infallibilis. ii, 103.

Reliquiæ Brixienſes quatenus certæ vel non ix, 52. x, §. 6, Anonymas nominandi uſus Romæ n. 27, Viennenſibus apud Tereſianas nihil detractum à Papebrochio. xii, 20. Earum cultus qua vera creduntur, ſemper Deo & Sanctis gratus, licet forte non eſſent vera probatur à ſimili. 24.

Regulares Canon. Lateran. quomodo officia nova condiderunt auctoritate Pii V, diu poſt hujus mortem ix, 7, 37, eorum diverſæ Congregationes diverſis utuntur Officiis; in S. Alberto temere ſecuti ſunt Menologium, Carmeliticum Saraceni, 7.

Reſponſionum harum fructus apud Inquiſ. Hiſpan. pag. 2: eorumdem neceſſitas pag. 3.

Retractata ſententia non poteſt retractanti vitio verti. i, 34. non ſaltem Hiſtorico. ii. 9.

Revelatio privata poteſt in dubiū vocari. i, 40.

Rocaberti ſupr. Inquiſitor Hiſp. refutat lapſum Marcellini xi, 222.

Romæ quando ſedere cœperit S. Petrus. ii §. 1.

Romanæ Cathedræ quomodo connexus Pontificatus. vii, 28.

Romani Epiſcopi plures à S. Petro ordinati. vii, 14, agniti à Bellarmino, Baronio & pleriſque. 37.

S

SAbbatina Bulla quot rationibus ſuſpecta. iii. §. 15, ejus contextus & ſtylus n. 146, tacent de ea vetuſtiores Carmelitæ. 153. ejus privilegia indiſcrete laudans Pariſiis caſtigatur. 164.

Sabellicus, Catholicus Rhapſodiarum auctor: quid ha ſint. ii, 169.

Salutem & Apoſtolicam benedictionem non cœpit precari S. Clems, ix, 24, ideo id expunctum ex Breviario Pariſ. ut inventum Ma-

Mariani Scoti 25.
de San-wico *primus Hiſtoricus Carmel.* III, 138, *ejus error Chronolog. in Alberto.* 140, *non valde favet antiquitati, votorum Religiorum in Syria ibid.*
Saraceni [thomæ] *Menologium Carm. de fictionibus convictum.* III, 156, *ejuſdem levitas in comminiſcendis Hiſtoriis.* XI, 212.
Scalæ Sanctæ *ex prætorio Pilati veneratio Romæ.* I, 65.
Scapularis Carmelitici *devotio probata à Papebrochio.* X, 12.
Schelſtratii [Emmanuelis] *laus.* IX. 20: *fatetur pleroſque eruditos rejicere Romanum Conſtantini baptiſmum.* II, 24, *Donationem* 39, *item communiter lapſum Marcellini Papæ.* IX, 49
† Secundus Ep. Abulen. *Confeſſor ſemper creditus, quomodo cœptus coli ut Martyr.* X, 32, XI §, 8.
† Serapion Epiſc. *Antiochenus an fuerit Carmelita.* X, 48.
Serenus *vetus ſcriptor Romanus, in Hiſpaniam traductus.* X, 39.
Servum Servorum Dei, *in antiquioribus medii ævi bullis, ſemper ſe præfatur Pontifex.* III, 89.
Sigilla Sergii & Zachariæ *Pontificum, item* Sergii C.P. *hæretici.* II, 77.
† Silveſtri *Papæ Acta fabuloſa.* II, 18, 24.
† Simonis Stock, *Vita cur brevius perſtricta, & omiſſa viſio de Scapulari.* X, 13.
Sinnichius, *Doctor. Lovan. fruſtra laudatus à Carmelitis, eis non favet.* IV, 12.
Sinueſſani Conſilii Acta *fictitia.* II, §. 6: *frigide excuſata à Baronio num.* 56.
Sixti IV *bulla Indulgentiarum Carmel. vel ſuppoſititia, vel interpolata.* III. §. 10.
Speculum novum Carmelitanum, *quomodo & quatenus probatum ab. Ep. Antv.* IV, 51.
Societatis Jeſu *approbatio quanto certior quam prætenſa antiquitas Carmelitarum.* II, 123: *in ea, quia res juris non facti eſt, non potuit errore Pontifex.* III, 21: & *Privilegia ejus nequeunt impugnari abſque injuria Sedis Apoſt.* 30, 34.
Soldanus Iconii & *Armenia tota, an à S. Cyrillo Carm. converſa.* XI, 226.
Sortilegii *ſpecies Haruſpicina.* XI, 36. *hinc magi Gallis* Sortiarii, Sorciers. XI, 36.
† Soteris *Pontificatus à Baronio perperam decurtatus, etiam in Breviario.* VIII, 30.
Sozomenus & Conſtantinus Imp. *contra Baronium modeſte defenſi.* VIII, 28.
† Spiridion Epiſ. *uxoratus in Cypro, unde creditus Carmelita.* X. 48.
Stephanus VI, *erravit in condemnando Formoſo.* II, 143.
† Stephani *Protomart. tranſlatio Romam.* XII, 5, 6, *hiſtoria reprobata Baronio ut fabuloſa.* I, *epitome fabulæ: corpus Conſtantinopoli allatum Venetias.* 101, *Armus dexter Romæ: an de eo Petrus Diac. Caſin. & Bruno Epiſc. Signienſis,* 9.
Styli *infelix arbiter Carmelita, P. Sebaſtiani opera adſcribit P. Ianningo.* XI, 274.
Stella Onuphrius *Ab. S. Afræ Catalogos ſuos defendit,* III, 71: *non item Cereti Chronicon,* 72.
Succeſſorem *ſibi ordinant, S. Petrus Apoſt. & S. Auguſtinus Cantuarien,* VII, 36.
† Suiberti *Canonizatio fictitia,* II, §. 12, *veram feciſſe videtur Leo III. n.* 114. *Bollandi de Vita ejus fabuloſa judicium, Mabilloni laudatum.* XI, §, 15.
Supplendi clauſula *in Bullis quomodo intelligenda,* III, 102: *non valet ſine cognitione cauſæ principalis,* 105.
† Suſannæ *Acta cur ſuſpecta Baronio.* XI, 180.
Synonymi *duo Epiſcopi, variis eccleſiis per ignorantiam inducti.* XI, 213.
Syricus *non* Sericus pannus, *unde Cappa Carmelitica.* VI, 8.
à Syro-Græcis *Monachis non proceſſerunt Carmelitæ.* II, 211.

T

TAmai *Hiſpanicum Martyrologium quale judicet Card. Aguirre.* x, 36.

de Tattis [Aloyſius] *Dextrinis figmentis deceptus.* III, 76. *agnoſcit non eſſe 10 ſeculo vetuſtiora cognomina hodiernarum familiarum,* 79.

† Teleſphori Papæ, *Vita per Zegerum Pauli, neque ab Eccleſia, neque à Bollando probata.* XI, §. 28.

Tertullianus, *licet lapſus, laudatus à Patribus.* IV, 19.

† Theoderi *paſſio, ſumpta ex Actis S. Georgii.* XI, 13.

Theodoſii Jun. *filia, an Roma liberata à dæmone ad corpus S. Stephani.* XII, 14.

Tobiæ *illuminatio quomodo tribuatur Chriſto.* I, 58.

Trajani *à S. Gregorio baptiſati fabulam tenet S. Io. Damaſcenus,* V, 24.

Tranſlationes Martyrum *à loco paſſionis Romam, aut hinc alio inter perſecutiones.* XI, 107.

Tricenarium Miſſarum *S. Gregorii, qualiter & quatenus prohibitum.* IX, §. 5.

V

†† VAlentini & Damiani *paſſio. Ferrario apocrypha.* XI, §. 39.

Valentinus à S. Amando *Carm. libellus famoſis inclareſcit.* XI, 249.

Valeſii Adriani *epiſtola contra Areopagiſmum S. Dionyſii Pariſienſis.* XI, §. 4. *Quis ille?* n. 30.

Vaſcones *pro* Baſtanis *ſuppoſiti, in Actis S. Alphii.* XI, 209.

Veritas Carmelitica *circa libros Papebrochii.* XI, 159, 160.

Veronica *alias Sudarium Chriſti imagine notatum ſignificat ut* VERA ICON, *alias Matronam quæ ipſum acceperit: hujus ſanctitas incerta, quia incerta exiſtentia; ideo nomen eraſum ex Martyrologio & cultus ex Miſſali.* I, §. 4, X, 30. *Ejuſdem exiſtentiam cur neget Mabilio.* XI, 11.

Vezeliacenſium *poſſeſſio corporis S. Magdalenæ antiquior quam Maſſilienſium.* XI, 14.

Villicus iniquitatis *quomodo laudatus.* IV, 21.

Ughellus Ferd. *auctor Italiæ ſacræ, antiquas Bullas plurimas edidit, à Bullarii collectoribus ignoratas.* III, 89.

Voces cæleſtes *raræ in Actis geminis Martyrum.* XI, 165.

W

WIcleff *mendicitatis & mendicantium hoſtis.* II, 1. *nihil peculiariter ſcripſit contra Carmelitas.* II, 168: *damnat omnes Decretales.* III, 15.

X

XAramilius [Ant.] S. J. *ſcribit contra ſilentium à Carmelitis petitum.* XI, 260.

† Xaverium [Franc.] *Societatis fuiſſe, potuit abſque morali periculo errandi affirmare Pontifex.* III, 23.

Z

ZApata [Lupianus] *Haubertini Chronici figulus.* X, 42.

Zappina, *magna civitas Italiæ fictitia.* XI.

Zegerus Pauli, *non Bollandus. auctor Vitæ S. Teleſphori.* XI, 39.

FINIS.